2073

Η ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΤΕΧΝΙΚΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αναστασία Αθανασούλα - Ρέππα

Διδακτορική Διατριβή
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών,
Τμήμα Αστικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Αθήνα, 1992

Η ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΤΕΧΝΙΚΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αναστασία Αθανασούλα - Ρέππα

Διδακτορική Διατριβή
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών,
Τμήμα Αστικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Αθήνα, 1992

"Η έγκρισις της διδακτορικής διατριβής υπό του Παντείου Πανεπιστημίου Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών, δεν υποδηλοί αποδοχήν των γνωμών του συγγραφέως." (Ν. 5343/1932, αρθρ. 202, παρ. 2).

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΓΕΛ :	Γενικό Λύκειο
ΔΙΕΦΕΣ :	Διεύθυνση Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Σχεδίων
ΕΠΛ :	Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο
ΕΣΥΠ :	Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας
ΚΕΜΕ :	Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμόρφωσης
ΚΕΤΕ :	Κέντρα Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
ΚΥΣΔΕ :	Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
ΠΑΤΕΣ :	Παιδαγωγική Τεχνική Επαγγελματική Σχολή
ΠΕΚ :	Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα
Π.Ι. :	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
ΠΥΣΔΕ :	Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
ΣΔΕ :	Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
ΣΕΑ :	Συμβούλιο για την Ειδική Αγωγή
ΣΕ :	Σχολικά Εργαστήρια
ΣΕΚ :	Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα
ΣΕΛΕΤΕ:	Σχολή Επιμόρφωσης Λειτουργών Επαγγελματικής Τεχνικής Εκπαίδευσης
ΣΕΛΜΕ :	Σχολή Επιμόρφωσης Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης
ΤΕΕ :	Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση
ΤΕΛ :	Τεχνικό - Επαγγελματικό Λύκειο
ΤΕΣ :	Τεχνική - Επαγγελματική Σχολή
CEDEFOP :	Centre Europeen pour le Development de la Formation Professionelle
ISCO :	International Standard Classification of Occupations
LEA :	Local Education Authority

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ I

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 1
1. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και Τεχνικο-Επαγγελματική Εκπαίδευση 1
2. Τεχνικοεπαγγελματική Εκπαίδευση και Ανάπτυξη 7

ΜΕΡΟΣ Α'

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΘΕΩΡΙΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ 15

1.1 Η Κλασική Θεωρία ή του Επιστημονικού Management 15
1.2 Η Θεωρία της Διοίκησης με βάση τις Ανθρώπινες Σχέσεις και τη Συμπεριφορά ή της Ανθρωπιστικής Σχολής ή Νεοκλασική Θεωρία Διοίκησης 17
1.3 Σύγχρονη Θεωρία ή Σχολή των "Κοινωνικών Συστημάτων" 20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ 24

2.1 Συγκεντρωτικό Σύστημα 26
2.2 Αποκεντρωτικό Σύστημα 27
2.3 Σύστημα Αυτοδιοίκησης 28
2.4 Ομοσπονδιακό Σύστημα 29
2.5 Σύστημα Δημοκρατικού Συγκεντρωτισμού 30
2.6 Αλλα Συστήματα Διοικητικής Οργάνωσης 30

ΜΕΡΟΣ Β'

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ Τ.Ε.Ε. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ Τ.Ε.Ε. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 33

3.1 Α' Περίοδος : Από την Απελευθέρωση έως και το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο 33
3.2 Β' Περίοδος : Από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τη Μεταπολίτευση 44
3.3 Γ' Περίοδος : Από τη Μεταπολίτευση έως το 1981 58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ Τ.Ε.Ε. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1981-1989) 78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ 86

5.1 Η Τ.Ε.Ε. στις Η.Π.Α. 86
5.2 Εκπαιδευτικό Σύστημα Σουηδίας 88
5.3 Εκπαιδευτικό Σύστημα Σοβιετικής Ενωσης 90
5.4 Εκπαιδευτικό Σύστημα Ουγγαρίας 93
5.5 Η Τ.Ε.Ε. στις Χώρες της Ε.Ο.Κ. 95
5.6 Τι Διδάσκει η Διεθνής Πρακτική 101

ΜΕΡΟΣ Γ'

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κεφάλαιο 6. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ Τ.Ε.Ε. ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (1981-89) ΦΟΡΕΙΣ, ΟΡΓΑΝΑ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ 110

6.1 Υπουργείο Παιδείας 111
6.2 Μονομελή Κεντρικά Διοικητικά Οργανα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης 117
6.3 Συλλογικά Κεντρικά Διοικητικά Οργανα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης 118
6.4 Γνωμοδοτικά Οργανα 123
6.5 Η Ομάδα Εργασίας για την Εφαρμογή του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου 128
6.6 Εκπαιδευτικοί Οργανισμοί 130

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ 131

7.1 Εκπαιδευτικές Περιφέρειες 131
7.2 Ο Σχολικός Σύμβουλος 132
7.3 Διοικητική Οργάνωση σε Νομαρχιακό Επίπεδο 138

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟΥ (ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ) ΚΑΙ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Τ.Ε.Ε. 148

8.1 Μονομελή Διοικητικά Οργανα 148
8.2 Συλλογικά Διοικητικά Οργανα 153
8.3 Οργανα Διοίκησης Σχολικών Εργαστηριακών Κέντρων (Σ.Ε.Κ.) και Σχολικών Εργαστηρίων (Σ.Ε.) 155
8.4 Στελέχωση Σχολικών Μονάδων Τ.Ε.Ε 160

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΛΑΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΕΧΝΙΚΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 168

9.1 Οργανα Λαϊκής Συμμετοχής σε Εθνικό Επίπεδο 168
9.2 Οργανα Λαϊκής Συμμετοχής σε Νομαρχιακό Επίπεδο 172
9.3 Οργανα Λαϊκής Συμμετοχής σε Επαρχιακό Επίπεδο 175
9.4 Οργανα Λαϊκής Συμμετοχής σε Τοπικό Επίπεδο 175
9.5 Οργανα Λαϊκής Συμμετοχής σε Επίπεδο Διδακτηρίου 176

Κεφάλαιο 10. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ Τ.Ε.Ε. ΜΟΝΑΔΕΣ, ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ 181

10.1 Γενική Προσέγγιση του Θέματος 181
10.2 Ιδρυση Σχολικών Μονάδων Τ.Ε.Ε. 183
10.3 Δομή Γενικού Λυκείου (ΓΕΛ) 184
10.4 Δομή Τεχνικού - Επαγγελματικού Λυκείου (ΤΕΛ) 187
10.5 Δομή Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου (ΕΠΛ) 192
10.6 Δομή Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών (ΤΕΣ) 208
10.7 Δομή Σχολικών Εργαστηριακών Κέντρων (Σ.Ε.Κ.) και Σχολικών Εργαστηρίων (Σ.Ε.) 211

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ Τ.Ε.Ε. 221

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 233

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 235

12.1 Χωροταξική Κατανομή Διευθύνσεων και Γραφείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης 235
12.2 Κατανομή και Διάρθρωση Σχολικών Μονάδων Β' Κύκλου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης 238

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ Τ.Ε.Ε. 253

13.1 Ιδιοκτησιακό Καθεστώς Αιθουσών και Εργαστηρίων 253
13.2 Πληρότητα Σχολικών Μονάδων ΤΕΣ και ΤΕΛ σε Γραφεία Εκπαιδευτικού Προσωπικού 261
13.3 Σταθερότυπα Υποδομής 265
13.4 Διάρθρωση Ανθρώπινου Δυναμικού 272

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14. ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ : ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ 294

14.1 Μαθητικό Δυναμικό ΤΕΣ 295
14.2 Μαθητικό Δυναμικό ΤΕΛ 304
14.3 Μαθητικό Δυναμικό ΕΠΛ 318
14.4 Συντελεστής Εκπαιδευτικής Ειδίκευσης Περιφερειών 325

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15. Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ Τ.Ε.Ε. ΚΑΙ Η ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 328

15.1 Κατάταξη Ειδικοτήτων Μαθητικού Δυναμικού ΤΕΣ, ΤΕΛ, ΕΠΛ σύμφωνα με Επαγγελματικές Κατηγορίες ISCO 328
15.2 Συγκριτική Διερεύνηση Επαγγελματικών Κατηγοριών κατά Περιφέρεια 336

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Τ.Ε.Ε. ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 352

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 361

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 369

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: 383

Α. Αντιστοιχίες Επαγγελματικών Κατηγοριών ISCO με Επαγγελματικές Ειδικεύσεις Σχολικών Μονάδων Τ.Ε.Ε.
Β. Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (ΣΕΚ) με τις Σχολικές τους Μονάδες κατά Νομό

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Προγράμματα Σχολικών Μονάδων Τ.Ε.Ε. 389

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ : ΠΙΝΑΚΕΣ 416

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στόχος αυτής της μελέτης είναι η διερεύνηση της διάστασης που παίρνει η δευτεροβάθμια τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση (ΤΕΕ) στο περιφερειακό επίπεδο, τόσο από τη σκοπιά της διοικητικής της οργάνωσης ως θεσμικού πλαισίου άσκησης και κατανομής της εξουσίας μεταξύ κεντρικών και περιφερειακών οργάνων του κράτους, όσο και της επίδρασης που ασκεί αυτό το θεσμικό πλαίσιο στην παραγωγή του αγαθού της επαγγελματικής εξειδίκευσης των μαθητών ΤΕΕ, συμβάλλοντας έτσι στην αναπτυξιακή διαδικασία.

Η διάρθρωση της μελέτης γίνεται σε τέσσερα μέρη που περιλαμβάνουν δεκαέξι κεφάλαια. Στην **Εισαγωγή** γίνεται προσπάθεια οριοθέτησης της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ και προσδιορισμού της σχέσης της με την αναπτυξιακή διαδικασία. Στο **Α' Μέρος** που περιλαμβάνει δύο κεφάλαια γίνεται μια περιγραφή των κυριοτέρων θεωριών διοίκησης και των συστημάτων διοικητικής οργάνωσης που επηρεάζουν και τη διοίκηση της εκπαίδευσης. Η αναγκαιότητα του Μέρους αυτού κρίθηκε απαραίτητη γιατί αποτελεί το θεωρητικό υπόβαθρο της ανάλυσής μας.

Το **Β' Μέρος** στόχο έχει να επισημάνει την εθνική και διεθνή τάση για τη δευτεροβάθμια ΤΕΕ. Γι'αυτό στα τρία κεφάλαια που περιλαμβάνει γίνεται αναφορά τόσο στην ιστορική εξέλιξη της ΤΕΕ στην Ελλάδα (κεφ. 3) και στην ισχύουσα δομή της (κεφ. 4) όσο και στη διεθνή πρακτική (κεφ. 5), ώστε να έχουμε συνολική αντίληψη του φαινομένου της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ.

Στο **Γ' Μέρος** γίνεται πλέον η ειδική ανάλυση της περιφερειακής διάστασης της Διοικητικής Οργάνωσης της ΤΕΕ. Εδώ αφού γίνεται μια λεπτομερής παρουσίαση των οργάνων διοίκησης και των αρμοδιοτήτων ΤΕΕ σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, εντοπίζονται τα μοντέλα και τα συστήματα διοίκησης που εφαρμόζονται με βάση όσα αναπτύχθηκαν στο Α' Μέρος (κεφ. 6,7,8). Στο ίδιο Μέρος και σε ξεχωριστό κεφάλαιο (κεφ. 9) δίνεται έμφαση στα όργανα λαϊκής συμμετοχής και στο ρόλο που αυτά διαδραματίζουν στη διοικητική οργάνωση της ΤΕΕ, ενώ στο κεφάλαιο 10 παρουσιάζονται οι δομές των διαφόρων τύπων σχολικών μονάδων ΤΕΕ *(Τεχνικοεπαγγελματικό Λύκειο - ΤΕΛ, Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο - ΕΠΛ και Τεχνικοεπαγγελματικές Σχολές - ΤΕΣ)*, τα προγράμματά τους και οι ειδικεύσεις τους. Τέλος το Μέρος αυτό κλείνει με το κεφάλαιο 11 στο οποίο καταβάλεται προσπάθεια αποτίμησης της διοικητικής οργάνωσης για την ορθολογική κατανομή των υπηρεσιών της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ.

Το **Δ' Μέρος** που περιλαμβάνει τα υπόλοιπα πέντε κεφάλαια, αποτελεί την αξιολόγηση της περιφερειακής διάστασης της ΤΕΕ με εμπειρική ανάλυση ορισμένων μεγεθών της που παρουσιάστηκαν στο Γ' κυρίως Μέρος. Βασικός στόχος του Μέρους αυτού είναι ο εντοπισμός και η διερεύνηση των περιφερειακών ανισοτήτων που προκύπτουν από την υφιστάμενη κατανομή της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ. Εκτός από την κατανομή των υπηρεσιών της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ διερευνώνται και οι ανάγκες υποδομής της σε ανθρώπινους και υλικούς πόρους. Αξιολογείται η

διάρθρωση των ειδικοτήτων του μαθητικού δυναμικού κατά νομό και περιφέρεια και παράλληλα με τη βοήθεια ορισμένων συντελεστών περιφερειακής ανάλυσης γίνεται συγκριτική διερεύνηση των επαγγελματικών εξειδικεύσεων του μαθητικού δυναμικού ΤΕΕ με τη διάρθρωση της απασχόλησης και της ανεργίας κάθε περιφέρειας ώστε να διαπιστωθεί ο βαθμός ανταπόκρισης της ΤΕΕ προς τη φυσιογνωμία των περιφερειών. Η εργασία ολοκληρώνεται με την σύνθεση των επι μέρους συμπερασμάτων και των εντοπισμό των ειδικότερων μελετών που απαιτούνται για βαθύτερη ανάλυση των θεμάτων της δευτεροβάθμιας Τ.Ε.Ε.

Κλείνοντας τον πρόλογο, θα ήθελα να αναφέρω ότι στην ολοκλήρωση της διδακτορικής μου διατριβής συνέβαλλαν σημαντικά με την ενθάρρυνση και καθοδήγησή τους, τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής, μέλη ΔΕΠ του Παντείου Πανεπιστημίου, τα οποία επιθυμώ να ευχαριστήσω καθένα ξεχωριστά.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες και ευγνωμοσύνη οφείλω στον επιβλέποντα Καθηγητή και δάσκαλό μου, **Ν. Κόνσολα,** γιατί με εμπιστεύτηκε και με εισήγαγε επίσημα στον κόσμο της επιστημονικής αναζήτησης. Η άμεση εποπτεία που άσκησε στην εργασία μου συνέβαλλε στον περιορισμό των λαθών και παραλήψεων, εκτός αυτών που παραμένουν ευθύνη δική μου. Χωρίς τη δική του ενθάρρυνση και ανεκτίμητη βοήθεια η διατριβή αυτή είναι γεγονός ότι δε θα ξεκινούσε ποτέ, αλλά ούτε και θα ολοκληρωνόταν ποτέ. Θερμά επίσης ευχαριστώ τον Καθηγητή **Γ. Ρούση,** για τη σημαντική βοήθεια που μου πρόσφερε στο σχεδιασμό αυτής της μελέτης και σε θέματα της διοικητικής επιστήμης που με βοήθησαν να κατανοήσω καλύτερα αυτό το γνωστικό αντικείμενο. Στον Επίκουρο Καθηγητή **Α. Παπαδασκαλόπουλο**, εκφράζω τις ευχαριστίες μου όχι μόνο για τις πολύτιμες συμβουλές και υποδείξεις που μου παρείχε σε θέματα περιφερειακής ανάλυσης, αλλά και για τις εποικοδομητικές κριτικές και σχολαστικές παρατηρήσεις του στα πρώτα χειρόγραφα της διατριβής μου, που συνέβαλλαν στην αρτιότητα του κειμένου.

Θα ήταν άδικο αν παρέλειπα να ευχαριστήσω από τη θέση αυτή το Λέκτορα του Πανεπιστημίου Αθηνών **Χ. Σαΐτη**, για την πολύπλευρη βοήθεια που μου παρείχε στον εμπλουτισμό της βιβλιογραφίας μου σε θέματα διοίκησης της εκπαίδευσης καθώς και στις εύστοχες κριτικές παρατηρήσεις και το σχολιασμό αρκετών μερών της διατριβής μου.

Επίσης στην ολοκλήρωση αυτής της μελέτης συνέβαλαν με την ηθική και υλική βοήθεια που μου πρόσφεραν οι γονείς μου ο συνάδελφός μου Δ. Δαμιανίδης και η Ε. Κιμπιξή τους οποίους ευχαριστώ θερμά. Τέλος στο συζυγό μου Παναγιώτη και τα παιδιά μας Γλυκερία και Ασημάκη οφείλω ευγνωμοσύνη για την αμέριστη συμπαράσταση και προσφορά τους σε όλη την πορεία της εργασίας μου.

Αθήνα, Μάρτιος 1992
Αναστασία Αθανασούλα-Ρέππα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το ανθρώπινο γένος από την εμφάνισή του και σε όλες τις φάσεις της ζωής του προκειμένου να εξασφαλίσει την αναπαραγωγή του και την εξέλιξή του μεταβιβάζει από τη μια γενιά στην άλλη, πείρα, γνώση, δεξιότητες, αξίες και γενικά όλα τα πολιτισμικά αγαθά μέσω της κοινωνικής λειτουργίας της παιδείας. Το καθολικό αυτό φαινόμενο που εμφανίζεται σε όλες τις κοινωνίες είναι μέρος της γενικότερης λειτουργίας της κοινωνικοποίησης[1] και παλαιότερα στις φυσικές κοινωνίες γινόταν με τρόπο απλό, φυσιολογικό, καθημερινό, ομαλό, σκόπιμο ή και τυχαίο.

Αργότερα με την εμφάνιση των πολιτικών κοινωνιών, τη συσσώρευση γνώσης και πείρας, την ανάπτυξη της τεχνολογίας και του πολιτισμού, η οργανωμένη παιδεία κρίθηκε αναγκαία. Ετσι, κρίνεται αναγκαία η δημιουργία ενός κοινωνικού θεσμού που διαθέτει συγκεκριμένους σκοπούς μέσα και μεθόδους για την κοινωνικοποίηση της νέας γενιάς, "το σχολείο". Η παιδεία από κοινωνικό φαινόμενο μετατρέπεται σε πολιτικό (εκπαίδευση) όπου το σχολικό θεσμικό πλαίσιο (κρατικό ή ιδιωτικό) είναι ο εξειδικευμένος φορέας της κάθε είδους επίσημης θεσμοθετημένης μορφής διδασκαλίας. Επομένως, η έννοια της εκπαίδευσης είναι στενότερη εκείνης της παιδείας, γιατί υπόκειται σε τεχνητό περιορισμό. Η παιδεία "περιλαμβάνει όλες τις μορφές και τις φάσεις της συνολικής διαδικασίας εκμάθησης" και "οι παιδευτικές διαδικασίες επιτελουνται από παιδευτικούς μηχανισμούς, πέραν των επίσημων σχολικών" (π.χ. οικογένεια, εκκλησία, κόμμα, μέσα μαζικής επικοινωνίας, γειτονιά, κ.λ.π.).

Η εμφάνιση όμως της οργανωμένης εκπαίδευσης δημιούργησε και πολλές αντιδικίες στις διάφορες κοινωνικές δυνάμεις οι οποίες θέλουν να χρησιμοποιούν την εκπαίδευση ως μέσο για την επίτευξη των συμφερόντων τους. Τα πεδία της αντιδικίας είναι πάρα πολλά και εκφράζονται στο περιεχόμενο της εκπαίδευσης, στους σκοπούς, στα μέσα, στις μεθόδους, κ.λπ. Ενα από τα σημαντικότερα πεδία αντιδικίας είναι αυτό που αναφέρεται στο περιεχόμενο της εκπαίδευσης (θεωρητικό ή πρακτικό) και εμφανίζεται με τη μορφή της γενικής ή της τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης.

---

1. Βλ. **F. Elkin**, *"The Child and Society : The Process of Socialisation"*, New York, Random House, 1960, **E. Durkheim**, *"Education and Sociology"*, Glencoe, Illinois, εκδ. Free Press, 1956, και **Ν. Δαμανάκης**, *"Χειραφετική Κοινωνικοποίηση"*, περιοδ. "Σχολείο και Ζωή", τ. 2, Αθήνα 1981.

Γενική θεωρείται η εκπαίδευση που είναι προσανατολισμένη στην ανθρωπιστική παιδεία, στη μόρφωση και στην ολοκλήρωση της προσωπικότητας του μαθητή με την μετάδοση αξιών και κανόνων ενεργοποιώντας κυρίως τις ψυχοδιανοητικές του ικανότητες, ενώ τεχνικοεπαγγελματική, η εκπαίδευση που αποσκοπεί πέραν των προηγουμένων και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων, των τεχνικών ικανοτήτων των μαθητών, προκειμένου να ασκήσουν ένα επάγγελμα.[2]

Η αντιδικία των δύο κατευθύνσεων εκπαίδευσης στη χώρα μας εκφράστηκε από πολύ παλιά. Από την εποχή που ο Πλάτωνας συγκρούστηκε με τους Σοφιστές μιας και εκείνος αφού ανήκε στην τάξη των αριστοκρατών ήθελε εκπαίδευση που να ξεχωρίζει τους "λίγους", τους προνομιούχους, για να κυβερνούν. Αντίθετα, οι Σοφιστές, ως εκφραστές της εμποροναυτικής τάξης, (που διεκδικούσε συμμετοχή στην κατοχή και διαχείρηση της εξουσίας), ήθελαν εκπαίδευση για όλους ανάλογα με τις δεξιότητες, την προσωπική αξία και την κοινωνική προσφορά του καθένα.[3]

Η αρχαία Ελλάδα μέχρι τον 5ον αιώνα τιμούσε τον Τεχνίτη. Με την παρακμή όμως της Αθήνας (4ος αιώνας) η κοινωνική θέση του Τεχνίτη υποτιμάται και κατατάσσεται στην τελευταία βαθμίδα της κοινωνικής κλίμακας. Αυτό δημιούργησε αρνητική στερεοτυπική στάση για την χειρωνακτική εργασία και τις "βάναυσες Τέχνες". Μια στάση που χρειάστηκε να περάσουν αιώνες ολόκληροι για να φτάσουμε στην εποχή που ο Rousseau διαμόρφωσε μια νέα αντίληψη για τη χειρωνακτική εργασία. Οτι δηλαδή, αυτή πέρα από την πρακτική σημασία που έχει μπορεί να αποτελέσει πηγή έμπνευσης και δημιουργίας και να έχει επιπλέον μορφωτική αξία ενεργοποιώντας τις ηθικές, πνευματικές και καλλιτεχνικές ιδιότητες του ατόμου.

Σήμερα, με τις ραγδαίες τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις, αντιλαμβάνεται κανείς πόσο λανθασμένες είναι οι αντιλήψεις που αποδίδουν στην τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση αντιστοιχία με τη χειρωνακτική εργασία και στη γενική με τη διανοητική. Η σύνθεση θεωρίας και πράξης είναι περισσότερο από ποτέ αναγκαία. Κι όμως για την ελληνική κοινωνία, η ΤΕΕ εξακολουθεί να είναι υποδεέστερη σε σχέση με τη γενική. Αυτό οφείλεται όχι μόνο σε ιστορικούς λόγους, αλλά κυρίως σε οικονομικοπολιτικούς και ιδεολογικούς, όπως θα φανεί και στη συνέχεια στο κεφάλαιο της εξέλιξης της ΤΕΕ. [4]

---

2. Για ορισμούς ΤΕΕ βλ. ενδεικτικά, **Ν. Δενδρινού-Αντωνακάκη,** *"Εισαγωγή εις την Επαγγελματικήν Εκπαίδευσιν"*, εκδ. ΣΕΛΕΤΕ 1970, "Μεγάλη Παιδαγωγική Εγκυκλοπαίδεια", τομ. 2ος, σελ. 576, **Δ. Χιουρέα - Κ. Αφενδρά,** *"Η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευσις εις την Ελλάδα"*, Αθήνα 1962, **Ε. Ζάχαρη,** *"Ιστορία, Οργάνωση και Διοίκηση Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης"*, εκδ. ΣΕΛΕΤΕ 1981, σελ 42-46, **Σ. Πεσμαζόγλου,** *"Εκπαίδευση και Ανάπτυξη στην Ελλάδα 1948-1985 : το Ασύμπτωτο μιας Σχέσης"*, εκδ. Θεμέλιο 1987, σελ. 42-44.

3. **Φ. Βώρου,** *"Κοινωνία και Σχολείο"*, Εισήγηση στο Α' Σεμινάριο των καθηγητών ΕΠΛ, Αθήνα 27-29 Αυγούστου 1984. Δημοσιευμένο στις εισηγήσεις του σεμιναρίου, εκδ. ΟΕΔΒ 1985, σελ. 53-54.

4. Οι λόγοι αποστροφής των μαθητών για την ΤΕΕ όπως φάνηκε από σχετική έρευνα είναι : α) λίγες

Στη συνέχεια θα εξεταστεί ποιά είναι η δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ποιά σχέση την συνδέει με την ΤΕΕ.

Πρώτα-πρώτα, ο όρος δευτεροβάθμια εκπαίδευση επικράτησε μετά τις μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις του 1985 σε μια προσπάθεια άρσης του στερεοτυπικού λεκτικού - Μέση Γενική - Μέση Τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση - που προσέδιδε κοινωνική ανισότητα μεταξύ των δύο ειδών εκπαίδευσης. Επομένως, είναι όρος πολύ πρόσφατος και αντιπροσωπεύει ένα συγκεκριμένο επίπεδο εκπαίδευσης στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το επίπεδο αυτό βρίσκεται μεταξύ της πρωτοβάθμιας (δημοτική εκπαίδευση) και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ, ΤΕΙ). Αυτό το επίπεδο εκπαίδευσης παλαιότερα αναφερόταν στη μέση εκπαίδευση και περιλάμβανε το 6τάξιο γυμνάσιο. Αργότερα, με τη διάσπαση του εξαταξίου γυμνασίου σε τρίχρονο γυμνάσιο και τρίχρονο λύκειο, η μέση εκπαίδευση περιλάμβανε και τους δύο αυτούς τύπους σχολικών μονάδων. Οταν η ΤΕΕ πέρασε από την εποπτεία των διαφόρων υπουργείων και κυρίως του συντονισμού στην εποπτεία του ΥΠΕΠΘ (κατά το μεγαλύτερο μέρος της), η μέση εκπαίδευση περιλάμβανε δύο κατευθύνσεις, τη μέση γενική (γυμνάσιο, γενικό λύκειο), και τη μέση τεχνική εκπαίδευση (μεταρρύθμιση του 1977) στην οποία υπάγονταν οι ΤΕΣ και τα ΤΕΛ.

Σήμερα η δευτεροβάθμια εκπαίδευση που παρέχεται από το ΥΠΕΠΘ (Ν. 1566/85) περιλαμβάνει τον α' κύκλο σπουδών στον οποίο ανήκει το γυμνάσιο και το β' κύκλο στον οποίο ανήκουν τα λύκεια (γενικά, κλασικά, τεχνικοεπαγγελματικά, ενιαία πολυκλαδικά, εκκλησιαστικά), και οι τεχνικοεπαγγελματικές σχολές.

Ειδικά ο β' κύκλος της, αποτελεί το βασικό εκείνο σταθμό στην πορεία των μαθητών που πρέπει να κάμουν μια αποφασιστική επιλογή για τη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή μέσα από το επάγγελμα που προτίθενται να ασκήσουν. Θα πρέπει εδώ να σημειώσουμε ότι ο όρος δευτεροβάθμια εκπαίδευση εκτός από τη λεκτική ισοτίμηση (γενικής και ΤΕΕ) υποδηλώνει και τη διοικητική ενοποίηση των δύο κατευθύνσεων εκπαίδευσης σε μια ενιαία διοικητική υπηρεσία, που περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα διαφόρων τύπων σχολικών μονάδων που εποπτεύονται από το ΥΠΕΠΘ. (βλ. Μέρος Γ')

Η ΤΕΕ λοιπόν, που παρέχει το Υπουργείο Παιδείας, είναι ένα τμήμα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και μάλιστα ένα τμήμα που αναφέρεται στο β' κύκλο σπουδών και αφορά α) στα τεχνικοεπαγγελματικά λύκεια, β) στις τεχνικοεπαγγελματικές σχολές

πιθανότητες που προσφέρει η ΤΕΕ για πρόσβαση στα ΑΕΙ β) η μικρή κοινωνική της αναγνώριση και γ) η απαρέσκεια των επαγγελμάτων για τα οποία προετοιμάζει. Βλ. **Α. Κόκκος,** *"Η Στροφή στην Τεχνικοεπαγγελματική Εκπαίδευση"* στο Κριτική της Εκπαιδευτικής Πολιτικής (1974-81), Κέντρο Μεσογειακών Μελετών, Αθήνα 1982, σελ. 57.

και γ) σ' ένα μέρος που παρέχεται στα Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια. [5] Το τμήμα αυτό αποτελεί και το αντικείμενο της μελέτης μας.

Στο σημείο αυτό όμως πρέπει να τονιστεί ότι στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανήκει κι ένα μέρος τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που παρέχεται από διάφορους φορείς του δημοσίου σε συνεργασία με το ΥΠΕΠΘ. Τέτοιοι φορείς είναι ο ΟΑΕΔ με τις Σχολές Μαθητείας του, το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με τις Νοσηλευτικές Τεχνικοεπαγγελματικές Σχολές (Ν.Τ.Ε.Σ.), το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας με τα Λύκεια Εμπορικού Ναυτικού, και ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού με τις Σχολές Τουριστικών Επαγγελμάτων (ΣΤΕ). Παράλληλα με τη δημόσια δευτεροβάθμια ΤΕΕ λειτουργεί και ένα δίκτυο ιδιωτικής ΤΕΕ.

Εκτός όμως από τη δευτεροβάθμια ΤΕΕ του ΥΠΕΠΘ και των άλλων φορέων που αναφέρθηκε, λειτουργεί ακόμα ένα πλέγμα αδιαβάθμητης ταχύρρυθμης επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς. [6] Τέτοιοι φορείς είναι το Υπουργείο Πολιτισμού με τη Γραμματεία Νέας Γενιάς, διάφορα άλλα Υπουργεία, η ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΣΕ, ΕΛΤΑ, ΕΛΚΕΠΑ, ΠΑΣΕΓΕΣ κ.λ.π., τα Ιδιωτικά Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών κ.λ.π. Οι φορείς αυτοί προσφέρουν κατά κύριο λόγο Τεχνική - Επαγγελματική επιμόρφωση και κατάρτιση και σε δεύτερη μοίρα ή σχεδόν καθόλου, εκπαίδευση.

Ο όρος ΤΕΕ έχει προκαλέσει σοβαρούς προβληματισμούς και συζητήσεις τόσο για την έννοια και το περιεχόμενο του όσο και για το επίπεδο ή το τμήμα του εκπαιδευτικού συστήματος που εκφράζει καθώς κάθε φορά διαφοροποιείται η δομή του. Οι προβληματισμοί αυτοί στράφηκαν και γύρω από το θέμα της καθιέρωσης του ενός όρου τεχνική ή επαγγελματική ή και των δύο ώστε να εκφράζεται σαφέστερα το αντικείμενο και το περιεχόμενο αυτού του είδους της εκπαίδευσης.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας στη μελέτη του για την επαγγελματική εκπαίδευση πρότεινε τη χρησιμοποίηση και των δύο όρων ως υποδηλωτικών των καταρτιζομένων στελεχών. [7] Ετσι στη μεταρρύθμιση του 1976 με τον Ν. 576/77 τα Λύκεια διακρίθηκαν σε Τεχνικά και Επαγγελματικά. Σήμερα επικρατεί η τάση ενιαιοποίησης των όρων σε

---

5. **ΥΠΕΠΘ,** *"Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα"*, Αθήνα 1988.
6. Αναλυτικά βλ. **ΥΠΕΠΘ,** *"Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα"*, Αθήνα 1988, στο οποίο αναφέρονται οι φορείς και το είδος σπουδών ΤΕΕ που προσφέρουν.
7. **Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος** *"Μελέτη επί της Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως"*, Αθήνα 1974 σελ. 193 και μετά (που αναφέρεται στον άτυχο τίτλο των ΚΑΤΕ (Κέντρα Ανώτερας Τεχνικής Εκπαιδεύσεως) διότι πολλές σχολές καταρτίζουν στελέχη που δεν είναι τεχνικοί γιαυτό αντιπρότεινε τον τίτλο ΚΑΤΕΕ (Κέντρα Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως) και **Ανθογαλίδου-Βασιλακάκη,** *"Η Οργάνωση της Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα πρίν και μετά τη μεταρρύθμιση του 1976"*, Ιωάννινα 1980 Φιλοσοφική Σχολή, σελ. 11.

τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση, τόσο γιατί η ραγδαία είσοδος των νέων τεχνολογιών δεν αφήνει περιθώρια σταθερού διαχωρισμού των επαγγελματικών και τεχνικών κατευθύνσεων όσο και γιατί οι ταξινομήσεις και τυπολογίες των ανθρώπινων δραστηριοτήτων δεν μπορούν να θεωρηθούν σταθερές στο χώρο και στο χρόνο στη σύγχρονη εποχή. Εξάλλου, η τεχνική ειδίκευση (ή εξειδίκευση) συμπληρώνεται, ολοκληρώνεται μάλλον από την επαγγελματική άσκηση ή εξάσκηση.[8] Ενώ παλαιότερα στον όρο τεχνική ή επαγγελματική εκπαίδευση περιλαμβανόταν αδιάκριτα όλες οι μορφές και οι βαθμίδες τεχνικής ειδίκευσης και επαγγελματικής εξάσκησης από τις Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ μέχρι την τριτοβάθμια μη πανεπιστημιακή τεχνολογική εκπαίδευση, σήμερα έχει διαφοροποιηθεί, η έννοια της τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης από την έννοια της κατάρτισης και επιμόρφωσης που προσφέρουν πολλοί φορείς. Η κατάρτιση που λανθασμένα ταυτίζεται πολλές φορές στην ελληνική βιβλιογραφία με την ΤΕΕ περιλαμβάνει μόνο τη μετάδοση τεχνικών γνώσεων και δεξιοτήτων και δεν συνεπάγεται αναγκαστικά την καλλιέργεια, ανάπτυξη και ολοκλήρωση της προσωπικότητας του ανθρώπου, πράγμα βεβαίως που κάνει η τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση.

Η δευτεροβάθμια ΤΕΕ λόγω της αποστολής της στην προετοιμασία των νέων για κοινωνικά ωφέλιμη εργασία,[9] αποτελεί βασικό μηχανισμό μέσω του οποίου οι απόφοιτοί της επιμερίζονται σε διάφορες θέσεις στο πλαίσιο του κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας. Ο ρόλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως κοινωνικού "επιμεριστή" [10] γίνεται περισσότερο έντονος εξαιτίας της διαφοροποιημένης κοινωνικής λειτουργίας των διαφόρων σχολικών της μονάδων, όχι μόνο στο επίπεδο γενικής εκπαίδευσης και ΤΕΕ αλλά και στο επίπεδο των μονάδων της ίδιας της ΤΕΕ (τεχνικοεπαγγελματικές σχολές, τεχνικοεπαγγελματικά λύκεια, ενιαία πολυκλαδικά λύκεια).

Τα αντίστοιχα κοινωνικά προνόμια που απορρέουν σήμερα στηνελληνική κοινωνία από τις διαφορετικές βαθμίδες και κατευθύνσεις της εκπαίδευσης συμβάλλουν ελάχιστα στο να μειωθεί το χάσμα ανάμεσα στη διανοητική και χειρωνακτική εργασία. Το άν η ΤΕΕ θα παράγει περισσότερα συμβολικά αγαθά ή επαγγελματικά και οικονομικά έχει να κάμει με τις επιδράσεις που δέχεται από τις επικρατούσες κοινωνικοοικονομικές δυνάμεις και τη φιλοσοφία της άρχουσας τάξης. Μέχρι το 1981, η τάση που επικρατούσε ήταν του διαχωρισμού της γενικής από την ΤΕΕ, το διπλό δηλαδή, σχολικό δίκτυο. Από το 1981 χωρίς να επέρχεται βέβαια ουσιαστική αλλαγή στην εφαρμογή του διπλού δικτύου,

---

8. **Στ. Πεσμαζόγλου**, οπ. π., σελ. 42.
9. βλ. **Α. Αθανασούλα-Ρέππα, Ε.Συρίγου-Ρήγου**, *"Ανθρώπινες Σχέσεις στον Εργασιακό Χώρο"*, Ντοσιέ Εργασίας για το Τμήμα Ειδίκευσης του Κλάδου 9 των ΕΠΛ, "Στέλεχος Οικονομικών Υπηρεσιών" ΥΠΕΠΘ 1987, σελ. 13-14, και **Α. Αθανασούλα-Ρέππα, Κ. Καλαβρού, Δ. Καπογιάννη, Γ. Πανούση**, *"Στοιχεία Εργατικού και Εμπορικού Δικαίου"*, Γ' Τάξη ΕΠΛ, εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα 1986, σελ. 9-13.
10. **Κ. Τσουκαλά**, *"Εξάρτηση και Αναπαραγωγή - Ο Κοινωνικός Ρόλος των Εκπαιδευτικών Μηχανισμών στην Ελλάδα (1830-1922)"*, εκδ. Θεμέλιο, δ' έκδοση, 1985, σελ. 382.

αναπτύσσεται έντονη προβληματική γύρω από την ενιαιοποίηση της γενικής και ΤΕΕ μ' αποτέλεσμα τη λειτουργία είκοσι τεσσάρων Ενιαίων Πολυκλαδικών Λυκείων.

Η φιλοσοφία της δημιουργίας του νέου θεσμού διαπνέεται από τις αρχές της ισότητας των ευκαιριών στην εκπαίδευση και την κοινωνική ισοτιμία χειρωνακτικής και διανοητικής εργασίας. Παρ'όλες όμως τις εξαγγελίες [11] για την εξάπλωση του θεσμού που ενοποιεί τη γενική με την ΤΕΕ [12] και μάλιστα αναβαθμίζει την ΤΕΕ, το πρόγραμμα δεν προχώρησε. Το γεγονός ότι η δευτεροβάθμια ΤΕΕ εξακολουθεί να παραμένει στη χώρα μας η υποτίμημένη μορφή εκπαίδευσης σε σχέση με τη γενική, δημιουργεί τεράστια προβλήματα στη διάρθρωση της κοινωνίας μας που επιθυμεί την είσοδό της στην επιστημονικοτεχνική επανάσταση και στο διεθνή καταμερισμό εργασίας. Μια σύντομη ματιά στη διαχρονική εξέλιξη της ΤΕΕ μας δίνουν τα παρακάτω στοιχεία : το 1959-60 ποσοστό 14,2% της μεταδημοτικής εκπαίδευσης ακολουθεί ΤΕΕ, το 1966-67 το 15,3% το 1973-74 το 19,8%, μετά τη μεταρρύθμιση του 1976 τα ποσοστά γίνονται : 1976-77 19,5%, 1979-80 κάθετη πτώση στο 15,9% δηλαδή στο επίπεδο πριν τη μεταρρύθμιση του 1959. [13] Μεταξύ 1974-75 και μέχρι το 1980-81 ο ρυθμός κάμψης του δυναμικού της ΤΕΕ είναι ίσος με -4,6%. Η βελτίωση αρχίζει από το 1981-82 μέχρι σήμερα με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 6%. [14] Γίνεται φανερή λοιπόν η ανάγκη προώθησης της βελτίωσης της ΤΕΕ για να συνεχιστεί η αυξητική της τάση.

Γι' αυτό απόψεις σαν αυτές που εξέφραζε 90 χρόνια πριν ο Ιωακείμ Παυλίδης, [15] ότι "οι κυβερνώντες τας τύχας των Ελλήνων, οι διέποντες την εκπαίδευσιν αυτών, αντί να στρέψωσιν αυτούς εις τας θετικάς επιστήμας και διδάξωσιν εις αυτούς τα μυστήρια της παραγωγής του πλούτου και τις δυνάμεις, τείνουσι να καταστρέψωσι πάσαν έμφυτον ευφυΐαν και δραστηριότητα αυτών. ... η εποχή είναι εποχή του ατμού και του ηλεκτρισμού ... Πυρπολήσατε τα θλιβερά σχολεία της θεωρητικής και σχολαστικής ψευδοπαιδείας και αναγείρατε ανάκτορα Πρακτικής και Τεχνικής εκπαιδεύσεως!!", δεν θα πρέπει να μας αφήνουν αδιάφορους στην εποχή της μικροηλεκτρονικής, της διάσπασης του ατόμου και της τεχνολογικής επανάστασης.

---

11. βλ. **Πενταετή Προγράμματα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-87,** σελ. 77, όπου αναφέρεται ότι *"στόχος είναι η λειτουργία, στο τέλος της πενταετίας, 40 τουλάχιστον Ενιαίων Πολυκλαδικών Λυκείων"* και 1988-92 σελ. 195, όπου *"επίσης προβλέπεται η ίδρυση σημαντικά μεγαλύτερου αριθμού Ενιαίων Πολυκλαδικών Λυκείων"*.
12. Ενδιαφέρουσες απόψεις για τη σύνδεση Γενικής εκπαιδεύσεως και ΤΕΕ βλ. **Mary Jean Bowman,** *"Links Between General and Vocational Education : Does the One Enghance the Other ?"*, στο International Review of Education XXXIV 1988, σελ 149-171.
13. **Δουκάκη Λ.,** *"Η Τεχνική Εκπαίδευση στα Πλαίσια του Εθνικού Συστήματος Παιδείας"*, Εισήγηση που βρίσκεται στο Κέντρο Τεκμηρίωσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Α-33 PED 00497), σελ 18.
14. Στο ίδιο, οπ. π.
15. Βλ. **Ιωακείμ Παυλίδης,** *"Περί Τεχνικής Εκπαίδευσης και της εφαρμογής αυτής εν Ελλάδι"*, όπως αναφέρεται στο **Αλ. Δημαράς,** *"Η Μεταρρύθμιση που δεν έγινε"*, τομ. ΙΙ, Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1988, σελ. 32-33.

Η αναβάθμιση της ΤΕΕ πρέπει να αναζητηθεί όχι μόνο στο ιδεολογικοπολιτικό επίπεδο αλλά κυρίως στο τεχνικοοικονομικό όπου με την οργάνωσή της και την κοινωνική της λειτουργία θα συμβάλει στην ισόρροπη ανάπτυξη των περιφερειών και των τοπικών δραστηριοτήτων του πληθυσμού.

2. ΤΕΧΝΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η σχέση που συνδέει την τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση με την αναπτυξιακή διαδικασία προκύπτει από το δυναμικό χαρακτήρα που συνδέει την εκπαίδευση με την κοινωνία και την παραγωγή. Είναι σχέση αμφίδρομη κατά την οποία η κοινωνία επηρεάζει την ανάπτυξη της ΤΕΕ αλλά και η ΤΕΕ επηρεάζει την ανάπτυξη της κοινωνίας.

Ο όρος "ανάπτυξη" αναφέρεται στη δυναμική διάσταση μιας εξελικτικής διαδικασίας που σχετίζεται όχι μόνο με τη μεγέθυνση του ΑΕΠ αλλά και άλλων μεγεθών όχι άμεσα οικονομικών (πολιτιστικών, τεχνολογικών, κοινωνικών κ.λ.π.).

Είναι δηλαδή, κατάσταση ιστορικά προσδιοριοσμένη που φανερώνει τις διαδικασίες και τους όρους με τους οποίους πραγματώνεται η "καλή κοινωνία". [16] Παράλληλα ό όρος "ανάπτυξη" εμφανίζεται ως ιδεολογικό πλαίσιο αναφοράς που περιλαμβάνει ένα "υπόδειγμα", "μοντέλο" που χρησιμοποιούν οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες για να προσεγγίσουν τις "αναπτυγμένες" αφού το "βιομηχανικό σύστημα των ΗΠΑ και της Δυτικής Ευρώπης αντιπροσωπεύει αναπόφευκτα το μοναδικό υπόδειγμα ή "μοντέλο" για τις νέες χώρες". [17] Επομένως, η έννοια της "ανάπτυξης" έχει τον εννοιολογικό της αντίποδα στην έννοια της υπανάπτυξης.

Από την άλλη μεριά και η εκπαίδευση αποτελεί και αυτή ταυτόχρονα διαδικασία ιστορικά και κοινωνικά προσδιορισμένη αλλά και πλαίσιο ιδεολογικής αναφοράς για την πραγμάτωση κυρίως συμβολικών αγαθών.

Το συγκεκριμένο περιβάλλον (πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό, τεχνολογικό) μέσα στο οποίο αναπτύσσεται η ΤΕΕ προσδιορίζει και τα όρια της λειτουργίας της, αναπτύσσοντας μια αμφίδρομη σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ ΤΕΕ και κοινωνίας.

Επειδή πολλές φορές και σε πολλά κράτη η επιλογή μιας συγκεκριμένης δομής τόσο του εκπαιδευτικού συστήματος γενικά, όσο και της ΤΕΕ, δεν υπαγορεύεται πάντα από

---

16. **Π. Ρέππας**, *"Οικονομική Ανάπτυξη - Θεωρίες και Στρατηγικές"*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1991, σελ. 22.
17. **J. K. Galbraith**, *"Οικονομική Ανάπτυξη"*, εκδ. Φέξης, 1975

αντικειμενικά στοιχεία (π.χ. υπάρχουσες κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες της χώρας) αλλά και από υποκειμενικά (κυρίαρχη ιδεολογία και φιλοσοφία άρχουσας τάξης), ο βαθμός της σχέσης που συνδέει την ΤΕΕ με την ανάπτυξη διαφέρει σημαντικά.

Στο διεθνές επίπεδο, ο όρος τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση μπορεί να σημαίνει διαφορετική κοινωνική λειτουργία της γνώσης και της τεχνογνωσίας από τη μια χώρα στην άλλη, αφού είναι διαφορετικές οι συνθήκες, οι δυσκολίες και οι ιδιαιτερότητες της κάθε μιας.

Ετσι, το πέρασμα των βιομηχανικών επαναστάσεων αντιστοιχεί σε διαφορετική ανάπτυξη της εκπαίδευσης[18] αλλά και χρονική διαφορά για πολλές χώρες που άλλες έφτασαν στην τεχνολογική επανάσταση και άλλες διανύουν ακόμα την πρώτη βιομηχανική. Οπως είναι γνωστό, στην πρώτη βιομηχανική επανάσταση μαζί με τη μηχανοποίηση της παραγωγής αγαθών άρχισε να διαφαίνεται και η ανάγκη για εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού. Η δεύτερη βιομηχανική, είναι το στάδιο του ώριμου καπιταλισμού με τις γιγαντιαίες επιχειρήσεις και τη μαζική οργάνωση της παραγωγής (φορντιστική παραγωγή) με παράλληλη αύξηση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικά του δεύτερου δικτύου (της ΤΕΕ) λόγω των αναγκών για εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό.

Με την τρίτη βιομηχανική επανάσταση, την τεχνολογική, η νέα παραγωγική διαδικασία χαρακτηρίζεται από ευέλικτη εξειδίκευση μαζικής παραγωγής διαφοροποιημένων προϊόντων ποιότητας. Παράλληλα το εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται από τη γενίκευση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γενικής και ΤΕΕ) και αύξηση της δυνατότητας πρόσβασης στην τριτοβάθμια.

Από τις διάφορες χώρες, αυτές που διανύουν το στάδιο της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης χαρακτηρίζονται από αυξημένο ποσοστό μαθητικών ροών στην ΤΕΕ (π.χ. ΗΠΑ, Γερμανία), ενώ αντίθετα όσες διανύουν στάδια των άλλων επαναστάσεων ή περιόδους μετασχηματισμού τους (όπως η Ελλάδα), μόνο επιφανειακές ισορροπίες δίνουν μεταξύ γενικής και ΤΕΕ κυρίως λόγω των πολιτικών που ακολουθούν για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.[19]

Το κύριο μέλημα των κυβερνήσεων των περισσοτέρων χωρών, μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ήταν η προσαρμογή του εκπαιδευτικού τους συστήματος στις συνεχώς αυξανόμενες και μεταβαλλόμενες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες.

---

18. Για περισσότερη ανάλυση, βλ. **Θ. Παπαθεοδοσίου**, *"Κείμενα για την Τεχνολογική Εκπαίδευση"*, εκδ. Λύχνος 1988, και ειδικότερα την παράγραφο "Η τεχνολογική επανάσταση" σελίδα 18 και μετά.
19. Π.χ. στην Ελλάδα ένα ποσοστό 32% περίπου, εισάγεται στα ΤΕΙ από την ΤΕΕ χωρίς γενικές εξετάσεις.

Με την εισαγωγή νεών τεχνολογιών και την ανάπτυξη της τεχνογνωσίας αλλάζει τόσο ο διεθνής όσο και ο τοπικός καταμερισμός εργασίας με την εξαφάνιση πολλών επαγγελμάτων και τη δημιουργία νέων. Το αυξημένο ενδιαφέρον των χωρών για βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος ΤΕΕ οφείλεται σε ποικίλους παράγοντες πολιτικούς και οικονομικοκοινωνικούς. Μεταξύ αυτών, μεγάλη απήχηση είχε η θεωρία του "ανθρώπινου κεφαλαίου"[20] που θεωρεί ότι οι επίκτητες ικανότητες του ανθρώπου δεν είναι ελεύθερα αγαθά αλλά μπορούν να αποκτηθούν με δραστηριότητες όπως η εκπαίδευση, η μαθητεία, η εξάσκηση κ.λ.π., δηλαδή είναι αποτέλεσμα επένδυσης οικονομικών πόρων και ανθρώπινης προσπάθειας.

Αν και η έννοια του ανθρώπινου κεφαλαίου έτυχε συστηματικής ανάλυσης από τη σύγχρονη οικονομική σκέψη μόνο τα τελευταία 25-30 χρόνια, όμως αυτή δεν είναι καινούρια. Θα τολμούσε κανείς να αναφέρει αυτό που ο Πλάτωνας επισημαίνει στον "Πρωταγόρα" (Κεφ. ΙΑ') ότι ο Προμηθέας κλέβοντας από την Αθηνά και τον Ηφαιστο την "έντεχνον σοφίαν" και την "έμπρακτον τέχνην" έγινε ο ευεργέτης της ανθρωπότητας γιατί επένδυσε στους ανθρώπους το μονοπώλιο της "γνώσης" που κατείχαν μέχρι τότε οι θεοί. Το σημείο αυτό αποτελεί και την αφετηρία του ανθρώπινου πολιτισμού.

Οι κλασικοί οικονομολόγοι (Adam Smith, J.S. Mill, κ.α.) καθώς και οι νεοκλασικοί (Marshall) είχαν αντιληφθεί τον οικονομικό ρόλο της ΤΕΕ και παρατήρησαν "ότι οι μισθοί θα κυμαίνονταν βέβαια γύρω από το επίπεδο επιβίωσης αλλά θα διέφεραν μεταξύ των εργαζομένων διότι ο ειδικευμένος εργάτης θα έπρεπε να πληρωθεί καλύτερα από τον ανειδίκευτο. Η διαφορά του μισθού τον αποζημίωνε για το κόστος της ειδίκευσης". [21]

Η σύγχρονη οικονομική και πολιτική σκέψη έχει προχωρήσει πολύ περισσότερο στην ανάπτυξη της θεωρίας του ανθρώπινου κεφαλαίου ώστε να προσδίδει σ'αυτό και πολλές άλλες διαστάσεις που αφορούν την αναπτυξιακή διαδικασία, πέρα από τις διαφορές μισθών λόγω ειδίκευσης. Ετσι, η κοινωνική καλλιέργεια, η γενική ενημέρωση, τα ταξίδια, η προληπτική ιατρική, η εκπαίδευση κ.λ.π., θεωρούνται δραστηριότητες που επενδύονται στο ανθρώπινο κεφάλαιο και βοηθούν μ' αυτόν τον τρόπο στην εξήγηση φαινομένων όπως η οικονομική μεγένθυση και ανάπτυξη, η διάρθρωση των επαγγελματικών επιλογών των ατόμων,[22] ο βαθμός εσωτερίκευσης των πολιτισμικών αξιών, κ.λ.π.

---

20. Βλ. **α) Becker G.S.,** *"Human Capital : A Theoritical and Emprirical Analysis with Special Reference to Education"*, N.Y. National Bureau of Economic Research, 1964
β) Mincer J., *"Schoolling Experience and Earnings"*, N.Y. National Bureau of Economic Research, 1964
γ) Theodore Schultz, *"Capital : Human"*, εκδ. International Encyclopedia of the Social Sciences, N.Υόρκη, 1968
δ) Theodore Schultz, *"Investment in Human Capital : The Role of Education"*, εκδ. Press, N. Υόρκη, 1971

21. **Ξ. Πετρινιώτη,** *"Αγορές Εργασίας"*, εκδ. Παπαζήση, 1989, σελ. 143

22. **Ξ. Πετρινιώτη,** οπ. π., σελ.143.

Ειδικά για την εκπαίδευση η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου πιστεύει ότι αυτή θεωρείται η πιο αποτελεσματική επένδυση για την οικονομική ανάπτυξη. Η παραγωγή γνώσης αντιμετωπίζεται ως η βασική προϋπόθεση για τη συμμετοχή της κάθε χώρας στο διεθνή ανταγωνισμό. Η θέση αυτή ενισχύει τον ιδιωτικό και τον κοινωνικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης δηλαδή, από την εκπαίδευση δεν οφελείται μόνο το άτομο αλλά και ολόκληρη η κοινωνία η οποία απαρτίζεται από εκπαιδευμένα άτομα. Τα προσωπικά οφέλη του ατόμου από την εκπαίδευση είναι όχι μόνο άμεσα (που εδώ η εκπαίδευση θεωρείται και κατανάλωση) ικανοποίηση και ευχαρίστηση από τις σπουδές, κοινωνικό γόητρο, κινητικότητα κ.λ.π. αλλά κυρίως, μελλοντικά. Η μελλοντική απόδοση θεωρείται επένδυση και συμπεριλαμβάνει τη δυνατότητα του εκπαιδευμένου ατόμου να μισθώνει την εργασία του έναντι υψηλότερου μισθού και να βελτιώνει την ποιότητα της ζωής του γενικότερα [23] (π.χ. αυξημένη παραγωγικότητα, αποδοτικότερη χρήση ελεύθερου χρόνου, κλπ.).

Ο κοινωνικός χαρακτήρας της εκπαίδευσης ταυτίζεται με τα οφέλη που αποκομίζει η κοινωνία από τα εκπαιδευμένα άτομα π.χ. ικανός βαθμός κοινωνικοποίησης, μετάδοση αξιών και πολιτιστικών παραδόσεων, ειδικευμένο εργατικό δυναμικό, κλπ. Εμπειρικές έρευνες έχουν αποδείξει τη θετική συσχέτιση που συνδέει το βαθμό εκπαίδευσης και τις αμοιβές εργασίας.[24] Γι' αυτό, η κατοχή διπλώματος αποτελεί προϋπόθεση για την είσοδο στην αγορά εργασίας, μιας και αυτό έχει διπλή λειτουργία για την κατοχή επαγγελματικής θέσης α) "διαπιστευτήριο" που υποβάλλεται στους εργοδότες και β) "προνόμιο" για την απόκτηση θέσης στον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας. Τα διπλώματα αυτά τα εκδίδουν οι εκπαιδευτικές οργανώσεις και εφόσον πρόκειται για την ΤΕΕ καλύπτουν μια πολυμορφία που περιλαμβάνει από την εκπαίδευση των εργατών μέχρι του μέσου και ανώτατου τεχνικού προσωπικού (άκρως ειδικευμένα στελέχη).

Μια διάσταση της θεωρίας του ανθρώπινου κεφαλαίου είναι και η αντίληψη που θεωρεί ότι σε κάθε κοινωνία υπάρχουν ανεκμετάλλευτα αποθέματα "ταλέντων", "πηγές πλούτου", που θα πρέπει να αξιοποιούνται από το εκπαιδευτικό σύστημα (με τη δυνατότητα ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση) για να συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας χώρας χωρίς να χάνονται ή να μεταναστεύουν. "Από τα ανθρώπινα μυαλά θα προκύψουν οι μελλοντικές επιστημονικές ανακαλύψεις, τα μελλοντικά καλλιτεχνικά και λογοτεχνικά έργα, οι μελλοντικές βελτιώσεις στη διοίκηση, την τεχνολογία και την κοινωνική οργάνωση, με δυο λόγια, όλη η μελλοντική πρόοδος", [25] τονίζει ο Wolfle.

---

23. **Ξ. Πετρινιώτη,** οπ. π., σελ.144.
24. Βλ. **Κ. Κανελόπουλος,** *"Εισοδήματα κα Φτώχεια στην Ελλάδα - Προσδιοριστικοί Παράγοντες"*, ΚΕΠΕ, Επιστημονικές Μελέτες 22, Αθήνα, 1986 και **Psacharopoulos G.,** *"Returns to Education : An Updated International Comparison"*, Comparative Education, (17), 1981.
25. **Dael Wolfle,** *"America's Resources of Specialized Talent, (The Role of Commissionom Human Resources and Advanced Training)"*, εκδ. Harper and Bros, N. Υόρκη 1954, σελ. 283.

Το εκπαιδευτικό σύστημα ΤΕΕ έχει μεγάλη σημασία για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας γιατί αυτό είναι το πιο κατάλληλο να προετοιμάσει τους τεχνικούς και ειδήμονες που απαιτεί η σύγχρονη κοινωνία. Οι τεχνολογικές μεταβολές δεν αντιπροσωπεύουν μόνο επένδυση σε τεχνικές ικανότητες του ανθρώπου, αλλά και του εδάφους και των κεφαλαιουχικών αγαθών. Ετσι, οι νέες τεχνικές μέθοδοι δεν είναι μόνο μορφές κεφαλαίου και μέσα παραγωγής, αλλά και επενδύσεις.

Με την σύγχρονη επιστημονική και τεχνολογική επανάσταση (κυβερνητική, πληροφορική, κλπ.) δημιουργείται μια νέα μορφή εξάρτησης των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών από τις αναπτυγμένες που στηρίζεται στο μηχανισμό μονοπώλησης της επιστήμης και της τεχνολογίας από τις αναπτυγμένες χώρες. Ετσι, οι χώρες αυτές κρατούν για τον εαυτό τους τους στρατηγικούς τομείς της τεχνολογίας και εξάγουν μόνο χαμηλής στάθμης. Μ' αυτόν τον τρόπο οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες παγιδεύονται ακόμα περισσότερο σε χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Γιατί από τη μια δεν έχουν ολοκληρώσει τη βιομηχανική τους επανάσταση άρα υπάρχουν σημαντικά κενά και από την άλλη δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της νέας επιστημονικοτεχνικής επανάστασης.

Σε όλες σχεδόν τις αναπτυσσόμενες χώρες τα εκπαιδευτικά συστήματα χρησιμοποιούνται όχι μόνο για να επιφέρουν αλλά και να εδραιώσουν κάθε είδους κοινωνικές και άλλες αλλαγές. Χρησιμοποιούνται δηλαδή, ως ένα όργανο κοινωνικής πολιτικής.[26] Γι'αυτό πολύ συχνά, τα εκπαιδευτικά συστήματα αντανακλούν τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά μιας κοινωνίας. Οταν π.χ. σε μια κοινωνία υπάρχει πολύ μεγάλη ανισότητα στην οικονομική και κοινωνική της δομή, είναι πολύ πιθανόν το εκπαιδευτικό σύστημα να αντανακλά αυτό το γεγονός με βάση τη δυνατότητα κάποιου να προχωρήσει διά μέσου του συστήματος. Π.χ. η ανισότητα μεταξύ γενικής εκπαίδευσης και ΤΕΕ αντανακλά την ανισότητα του κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας.

Τελευταία έχει γίνει σχεδόν αποδεκτή η άποψη ότι η τεχνική γνώση και η ικανότητα του ανθρώπινου δυναμικού είναι βασικοί παράγοντες της παραγωγικής διαδικασίας, πράγμα που σημαίνει ότι η ΤΕΕ δεν μπορεί να προγραμματίζεται ανεξάρτητα από τις αναπτύξιακές ανάγκες μιας χώρας αλλά πρέπει να συνδέεται με τα αναπτυξιακά της προγράμματα τα οποία βέβαια καθορίζονται από τις κυρίαρχες κοινωνικοπολιτικές και ιδεολογικές δυνάμεις που επικρατούν σ'αυτήν. Οι μέθοδοι προγραμματισμού της ΤΕΕ που συναντάμε συνήθως είναι α) της "ανάλυσης των αναγκών για ανθρώπινο δυναμικό" που έχει στόχο "να εντοπίσει τις συγκεκριμένες ανάγκες της οικονομίας για δυναμικό με συγκεκριμένο επίπεδο μόρφωσης και σαν αποτέλεσμα να φέρει σε ισορροπία τη ζήτηση

---

26. **Π. Πολυχρονόπουλου,** *"Παιδεία και Πολιτική στην Ελλάδα"*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1980, σελ. 97, υποσημ. 22 και **M.P. Todaro,** *"Οικονομική του Αναπτυσσόμενου Κόσμου"*, τμ. 2-3, εκδ. Gutenberg 1987, σελ.354-355.

και προσφορά για συγκεκριμένα επαγγέλματα", [27] β) της "ανάλυσης της αποδοτικότητας" που έχει επίσης στόχο τον προσδιορισμό συγκεκριμένων αποφοίτων που θα καλύψουν τις ανάγκες της οικονομίας και στηρίζεται στην υπόθεση ότι το επίπεδο μόρφωσης έχει άμεση επίδραση στην παραγωγικότητα του ατόμου, [28] και γ) της "ανάλυσης της κοινωνικής ζήτησης" που στηρίζεται στην προϋπόθεση "ότι σε μια δημοκρατική κοινωνία όλα τα άτομα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν το επάγγελμα που επιθυμούν να ασκήσουν". [29] Η μέθοδος αυτή αγνοεί τις ανάγκες ζήτησης σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό μιας οικονομίας. Στη χώρα μας για τη δευτεροβάθμια ΤΕΕ η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται από το 1981.

Συμπερασματικά φαίνεται ότι η σχέση ΤΕΕ και ανάπτυξης δεν προσδιορίζεται μόνο μέσα από οικονομικά κριτήρια και αποκλειστικά ως διαδικασία παραγωγής "τεχνικών" και "τεχνολογιών" αλλά και μέσα από κριτήρια κοινωνικά, πολιτισμικά, ιδεολογικά και συμβάλλει έτσι στη συνολική αναπτυξιακή διαδικασία μιας χώρας κι όχι μόνο στην οικονομική. Επομένως, η εκπαιδευτική πραγματικότητα πρέπει να βρίσκεται σε σχέση διαλεκτική με τις κοινωνικοοικονιμικές και πολιτιστικές πραγματικότητες ενός τόπου. Σήμερα, θεωρούνται ξεπερασμένες οι αντιλήψεις που θέλουν να προηγούνται οι κοινωνικοοικονομικές αλλαγές και να ακολουθούν οι εκπαιδευτικές. Για να γίνει όμως πραγματικότητα η έκφραση αυτής της σχέσης πρέπει να καθορίζεται μέσα από συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και φορέων.

Μέχρι το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η ΤΕΕ υπήρξε η παραμελημένη και περιφρονημένη εκπαίδευση από τις περισσότερες δυτικές κοινωνίες, αν και ανταποκρινόταν στις σοβαρές απαιτήσεις τους. Αυτή είναι και η κύρια αντίφαση που συνδέει την ΤΕΕ με την ανάπτυξη ότι, ενώ η κοινωνικοοικονομική της λειτουργία είναι σημαντική, η κοινωνική της αναγνώριση δεν είναι ανάλογη.[30] Αυτό είναι το αποτέλεσμα από τη χρησιμοποίηση της εκπαίδευσης ως μέσο κοινωνικής επιλογής υπέρ των προνομιούχων (γενική παιδεία - διανοητική εργασία) και κοινωνικού παραμερισμού των άλλων (τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση - χειρωνακτική εργασία).

Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και την ανάγκη δημιουργίας ειδικευμένου εργατικού δυναμικού για τη βιομηχανία και το εμπόριο, η ΤΕΕ αρχίζει να αντιμετωπίζεται με διαφορετική αντίληψη.

---

27. Βλ. **Ερευνα** *"Χωροθέτηση ΑΕΙ"*, **ΥΠΕΠΘ/ΙΠΑ, Επιστημ. Υπεύθυνος Ν. Κόνσολας,** Αθήνα 1991.
28. Στο ίδιο, οπ. π.
29. Στο ίδιο, οπ. π.
30. Επίσης για τη σημασία της εκπαίδευσης στην ικανοποίηση ατομικών αναγκών και τις αντιφάσεις των εκπαιδευτικών προγραμμάτων γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης, βλεπ. **Ν. Παπαδόπουλου,** *"Ψυχολογία - Σύγχρονα Θέματα"*, Γ' έκδοση, Αθήνα 1991 και ειδικά το κεφάλαιο : "Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση και Σχολικά Προγράμματα - Ψυχολογική και Συγκριτική Θεώρηση".

Είναι η εποχή που η οργανωμένη ΤΕΕ αρχίζει να παρεμβαίνει διαρθρωτικά πλέον στη διαδικασία ανάπτυξης των διαφόρων χωρών και να προσδιορίζεται από το μέγεθος των αναπτυξιακών μεταβολών. Ηδη ο ΟΟΣΑ από το 1961 στη Σύνοδό του στην Ουάσινγκτον (16-20/10/1961) επισημαίνει ότι, όπως η τεχνική πρόοδος αυξάνει την αποτελεσματικότητα των μηχανών, η εκπαίδευση αυξάνει την αποτελεσματικότητα των εργαζομένων. Η προσπάθεια που καταβάλλεται σήμερα από όλες τις χώρες έχει να κάμει με τον τρόπο οργάνωσης του συστήματος ΤΕΕ, τους φορείς και τις αρμοδιότητές τους, ώστε η ΤΕΕ να γίνει όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική για τους διάφορους διαρθρωτικούς τομείς της οικονομίας και να ενσωματωθεί στην αναπτυξιακή διαδικασία. [31]

31. **Ψαχαρόπουλος Γ. - Παλαιοκρασσάς Σ.**, *"Η Τεχνική Επαγγελματική και Τεχνολογική Εκπαίδευση: Προβλήματα και Προοπτικές εν όψη του 2000"*, περιοδ. "Εκπαίδευση και Επάγγελμα", τ. 2, αρ. 3, σελ. 217-229.

ΜΕΡΟΣ Α'

Θεωρητικο Υποβαθρο

Κεφάλαιο 1. ΘΕΩΡΙΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η Εκπαιδευτική Διοίκηση στηρίζεται πάνω στις θεωρίες του Management και της διοίκησης γενικά, που κατά καιρούς έκαναν την εμφάνισή τους και προσαρμόστηκαν στον τομέα της εκπαίδευσης. Οι θεωρίες αυτές, εξετάζουν το σχολείο ώς οργάνωση, που άλλοτε λειτουργεί ώς απλή μηχανή (κλασική θεωρία), άλλοτε με βάση τις ανθρώπινες σχέσεις (θεωρία των ανθρωπίνων σχέσεων), άλλοτε με βάση τους ρόλους και τους κανόνες ενός ανοιχτού κοινωνικού συστήματος (θεωρία των συστημάτων) και άλλοτε με συγκερασμό στοιχείων από όλες τις παραπάνω θεωρίες (σύγχρονη θεώρηση της εκπαιδευτικής διοίκησης).

1.1 Η ΚΛΑΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ή ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ MANAGEMENT

Διαμορφώθηκε από τις αντιλήψεις και απόψεις των μηχανικών Taylor και Fayol και των οπαδών και συνεχιστών τους, (Gulick, Urwick, Gayatt, Maxweber, κ.α.). Γι'αυτό, αυτή αποκαλείται και θεωρία της μηχανιστικής σχολής ή του επιστημονικού management (scientific management) ή γραφειοκρατική θεωρία, ανάλογα με την έμφαση των στοιχείων που τονίζονται από τους μελετητές.

Τα βασικότερα[1] σημεία στα οποία στηρίζονται οι θεωρητικοί της κλασικής σχολής της διοίκησης, είναι τα ακόλουθα : πρώτα-πρώτα, βλέπουν τις σχέσεις μεταξύ όλων των παραγόντων απο καθαρά διοικητική - δεοντολογική άποψη, δέχονται πώς ό,τι συμφέρει και είναι άριστο για το σύστημα, συμφέρει και είναι άριστο και για το άτομο που υπηρετεί το σύστημα.

Η αρχή του ατόμου - μηχανή και του ορθολογικού καταμερισμού των εργασιών, αποτελεί θεμέλιο της θεωρίας. Κατά την ίδια θεωρία στην οργάνωση υπάρχει αρκετά καλή δομή, ώς πρός την ιεραρχία με σαφέστατα οριοθετημένες σχέσεις εντολών, ευθυνών, εξουσίας και καθηκόντων, έτσι ώστε να παραμερίζονται οι συναισθηματικές καταστάσεις.

Η έννοια της εξουσίας, όπως την περιγράφει ο Fayol (δηλ. ώς δικαίωμα κάποιου να δίνει εντολές και ώς δύναμη να απαιτεί υπακοή)[2] μαζί με την αρχή της ενότητας της προσταγής και της ενότητας της κατεύθυνσης (δηλ. κάθε υφιστάμενος να παίρνει εντολές

---

1. Αναλυτικά βλ., **Κ. Κούρτη,** *"Ιστορία των Διοικητικών Θεωριών"* σελ. 86-142 καθώς και τα πρότυπα έργα των θεμελιωτών Taylor, Fayol και M. Weber, που αναφέρονται σε παρακάτω υποσημιώσεις.
2. **H. Fayol,** *"General and Industrial Management"*, 1974, σελ. 21.

από ένα μόνο προϊστάμενο)[3] συνθέτουν τη λεγόμενη αρχή της κλιμάκωσηςτης εξουσίας ή (Fayol's Bridge), που, ώς γενική αρχή, γίνεται και σήμερα σε μεγάλο βαθμό αποδεκτή απο τους θεωρητικούς της οργάνωσης.[4] Η αρχή όμως αυτή είναι τελείως αντίθετη με την άποψη του Taylor, που δέχεται τους "λειτουργικούς" προϊσταμένους και ότι ο υφιστάμενος μπορεί να παίρνει εντολές μέχρι και απο οκτώ προϊσταμένους. Παρ'όλα αυτά όμως, αναγνωρίζει και ο Taylor ότι η επιβολή άνωθεν τυποποιημένων μεθόδων είναι καθήκοντα των διευθυνόντων μόνον.[5] Παρόμοια είναι και η θέση που εκφράζει ο M. Weber, ότι, ο υφιστάμενος κατά την άσκηση των καθηκόντων του, υπόκειται σε αυστηρή πειθαρχία και συστηματικό έλεγχο.[6]

Η περιοχή ελέγχου των προϊσταμένων, απασχόλησε σ'αρκετά μεγάλο βαθμό, τους θεωρητικούς της κλασικής σχολής. Η αρχή που γίνεται δεκτή εδώ, είναι ότι, ένας προϊστάμενος (manager) μπορεί να ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο σ'ένα περιορισμένο αριθμό υφισταμένων. Ο αριθμός αυτός κυμαίνεται από 3 έως 9 άτομα όταν πρόκειται για εξειδικευμένη διοικητική εργασία (ανώτατα κλιμάκια management) ενώ για τα χαμηλά κλιμάκια διοίκησης καθώς και τους επιβλέποντες επόπτες ο αριθμός αυτός φτάνει μέχρι και τα 30 άτομα. Η δεύτερη αυτή άποψη εφαρμόζεται στην περίπτωση των σχολείων της εκκλησίας και του στρατού.[7]

Αξίζει να σημειωθεί ότι, στα βασικά χαρακτηριστικά της γραφειοκρατικής[8]διοίκησης, συγκαταλέγονται και αυτά στα οποία ο Weber έδωσε ιδιαίτερη σημασία, όπως : α) Υπάρχει σαφής διαχωρισμός της ατομικής περιουσίας από την περιουσία της επιχείρησης. β) Αυτός που κατέχει κάποια θέση δεν μπορεί να την οικειοποιηθεί ή να την κληροδοτήσει στους απογόνους του. γ) Σαφής καθορισμός των καθηκόντων με γραπτούς κανόνες. Ο γραπτός τύπος επικοινωνίας είναι η βασική αρχή, ο προφορικός δεν λαμβάνεται υπόψη ακόμα και στις περιπτώσεις που αποτελεί κανόνα. δ) Λεπτομερής καθορισμός των αρμοδιοτήτων που περιλαμβάνει την περιοχή των υποχρεώσεων και των καθηκόντων καθώς και το βαθμό παροχής της αναγκαίας εξουσίας, για την εκτέλεση αυτών. ε) Σαφής καταμερισμός της εργασίας και πλήρωση των θέσεων εργασίας με άτομα που κατέχουν ειδικά προσόντα. στ) Η οργάνωση των "γραφείων" ακολουθεί την αρχή της ιεράρχησης, πράγμα που σημαίνει ότι κάθε κατώτερο γραφείο βρίσκεται κάτω απο τον έλεγχο και την εποπτεία ενός ανωτέρου. ζ) Η ορθολογική έννομη εξουσία[9]μπορεί να ασκηθεί με μεγάλη

---

3. Στο ίδιο, σελ. 24-25
4. **Μ. Ζαβλανός,** *"Οργάνωση και Διοίκηση"*, Τομ. Α', σελ. 21
5. **Taylor,** *"The Principles of Scientific Management"*, 1947,σελ. 83, N. York, Oxford University Press 1947
6. **M. Weber,** *"The Theory of Social and Economic Organazation"* σελ. 334, N. York, 1974
7. Βλ. **Μ. Ζαβλανός,** οπ. π. σελ. 22 και **Η. Koontz - C. O'Donnell,** *"Οργάνωση και Διοίκηση"*, τομ. 1, εκδ. Παπαζήση, Β' εκδ. 1984, σελ. 59, μεταφρ. Χ. Βαρδάκος.
8. *"γραφείο"* μαζί με το επίθημα που προστέθηκε, *"γραφειοκρατία"* Βασική έννοια στη Βεμπερική θεωρία, που επινοήθηκε για να περιγράψει την ορθολογιστική και αποδοτική διοικητική οργάνωση.
9. Για τον **Weber,** οπ. παρ. σελ. 329-383, υπάρχουν τρείς τύποι νομιμότητας της εξουσίας. α) ο τύπος της

ποικιλία. Ο προϊστάμενος (manager) κατέχει τη θέση εξουσίας είτε λόγω σφετερισμού, είτε λόγω εκλογής, είτε λόγω διαδοχής και ανάλογα, ακολουθεί κάποιο "στύλ διοίκησης". Η ορθολογική άσκηση της εξουσίας, είναι ο κατάλληλος τύπος για μια γραφειοκρατία, επειδή και η έννοια της γραφειοκρατίας είναι ορθολογιστική. Ομως ο Weber πιστεύει ότι, η άσκηση οποιουδήποτε τύπου εξουσίας, μπορεί να περιορίζεται και να ελέγχεται με ορισμένα μέσα. Αυτά τα μέσα είναι τα συλλογικά όργανα (κοινωνικές ομάδες), που έχουν καθήκον να περιορίζουν την εξουσία μονοκρατικού χαρακτήρα με βάση την αρχή της συλλογικότητας.

Ολα αυτά τα χαρακτηριστικά και οι συνδυασμοί τους αποβλέπουν, κατά τους θεωρητικούς της κλασικής σχολής και κυρίως κατά τον Weber, στη μεγιστοποίηση της διοικητικής αποδοτικότητας. Το άτομο - μέλος της οργάνωσης παρωθείται περισσότερο με οικονομικά - υλικά κίνητρα, που βοηθούν στην ανέλιξη όλου του συστήματος και όχι μόνο του ατόμου.

1.2 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ [10]ή ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ή ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η θεωρία αυτή, δέχεται ότι τα άτομα που στελεχώνουν μιά οργάνωση,ένα σύστημα, δεν αντιδρούν απλά και μόνο σαν μιά μηχανή, αλλά κυρίως η συμπεριφορά τους επηρεάζεται από τη διαντίδραση που δημιουργείται, ανάμεσα στα μέλη μιάς ομάδας με μιά άλλη ή ενός ατόμου με μιά ομάδα ή με κάποιο άλλο άτομο. Δίνεται έμφαση στην ανθρώπινη πλευρά και στους ψυχολογικούς παράγοντες που την επηρεάζουν, μέσα σ'ένα δοσμένο κοινωνικό περιβάλλον, όπου επιδρά η "αμοιβαία σχέση" ατόμου πρός άτομο ή άτομα και ατόμου πρός το περιβάλλον. Και επιπλέον εξετάζεται, πώς αυτή η ανθρώπινη συμπεριφορά επηρεάζει την παραγωγή.

"ορθολογικά έννομης", *"έλλογης"* εξουσίας, που στηρίζεται στο κύρος και στην πίστη της νομιμότητας των θεμελίων των υποχρεωτικών κανόνων, και στο δικαίωμα εκείνων οι οποίοι ανήλθαν στην εξουσία με βάση αυτούς τους κανόνες και δίνουν εντολές τις οποίες, οι υφιστάμενοι πρέπει να εκτελούν με υπακοή. β) ο τύπος της *"παραδοσιακής"*, *"πατροπαράδοτης"* εξουσίας που βασίζεται στο κύρος του αιώνιου παρελθόντος, στις ιερές παραδόσεις που νομιμοποιούν τη θέση αυτού που ασκεί εξουσία και γ) ο τύπος της *"χαρισματικής"* εξουσίας που βασίζεται στο κύρος ενός προικισμένου ατόμου που τα ιδιαίτερα χαρίσματά του το νομιμοποιούν να ασκεί την εξουσία. Ο ορθολογικός τύπος της έννομης εξουσίας είναι εκείνος που απασχολεί περισσότερο τη γραφειοκρατική διοικητική υπαλληλία.

10. Πολλοί μελετητές διακρίνουν τη θεωρία των ανθρωπίνωνσχέσεων απο αυτή της συμπεριφοράς που τη χρονολογούν απιο το 1950-1975 (βλ. **Ζαβλανός,** οπ. παρ. σελ. 22-28). Αλλοι πάλι, τη θεωρούν ενιαία (βλ. **Κούρτης,** οπ. παρ. σελ. 142-213). Ειναι γεγονός ότι σε κάθε σχολή έχουν αναπτυχθεί θεωρίες που αποκλείνουν λίγο- πολύ από τις αρχές των θεμελιωτών της κάθε μίας. Για λόγους πρακτικής και μεθοδολογικής διευκόλυνσης αντιμετωπίζουμε τη θεωρία της συμπεριφοράς ώς τμήμα της γενικότερης θεωρίας των ανθρωπίνων σχέσεων γιατί και οι δύο έχουν ώς βασικό χαρακτηριστικό την ανθρώπινη αντίδραση και διαντίδραση.

Η θεωρία των ανθρωπίνων σχέσεων, στηρίζεται στις απόψεις της Mary Parker Follett και του Elton Mayo καθώς και των οπαδών τους (Barnard, Simon, McGregor, κ.λ.π.) που συνέβαλαν αρκετά στον τομέα της διοίκησης με βάση τη συμπεριφορά.

Η Follett ενδιαφέρθηκε για την ανάπτυξη και τη διατήρηση αρμονικών σχέσεων μεταξύ των μελών μιάς οργάνωσης και διακύρηττε ότι, οι άνθρωποι που υπηρετούν την παραγωγή σ'όποιοδήποτε τομέα έχουν μεγαλύτερη αξία από όση έχουν οι επιχειρήσεις στις οποίες εργάζονται.[11] Ο τρόπος έκθεσης των απόψεων της Follett ήταν πάντοτε θεωρητικός.

Ο Elton Mayo ήταν εκείνος που απέδειξε με τα πειράματά του ότι η ποικιλομορφία των τύπων των ανθρώπων παίζει ένα σπουδαίο ρόλο στην απόδοση της παραγωγής. [12]

Προχωρώντας ο Barnard, τονίζει τη σημασία της συμπεριφοράς και της αντίδρασης κάθε ατόμου, μέσα σε μιά επίσημη οργάνωση και το ρόλο που διαδραματίζει η ανεπίσημη δομή της. Επειδή η δύναμη της ανεπίσημης δομής της οργάνωσης είναι πολύ μεγάλη, τονίζει ότι ο manager πρέπει να συνδέει τις ανάγκες και τις φιλοδοξίες των εργαζομένων, με τις ανάγκες και τους σκοπούς της οργάνωσης, προκειμένου ν'αποφευχθεί η ανεπίσημη ηγεσία.[13]

Ο H.Simon[14] υποστηρίζει, πως κάθε οργάνωση είναι ένα σύστημα ισορροπίας, το οποίο λαμβάνει εισφορές με τη μορφή κεφαλαίων ή προσπάθειας και προσφέρει κίνητρα.

Τονίζει δε, ότι κάθε άνθρωπος είναι μηχανισμός λήψης αποφάσεων, γι'αυτό και η ανθρώπινη συμπεριφορά είναι σπουδαία για τις διοικητικές δραστηριότητες. Επίσης δίνει έμφαση στην ικανοποίηση των ατόμων από την εργασία τους και αναφέρει ότι, τα άτομα παραμένουν στις οργανώσεις εφόσον, η ικανοποίηση που προέρχεται απο την καθαρή διαφορά μεταξύ των κινήτρων και της εισφοράς τους, είναι μεγαλύτερη από ότι αν αποχωρούσαν.[15]

---

11. Οι κυριότερες εργασίες της **Follett** εκδόθηκαν σ'ένα τιμητικό τόμο απο τους **Henry c. Metcalf και L. Urwick** με τον τίτλο : *"Dymanic Administration : The Collected Papers of Mary Follett."* (New York : Harper 1940)
12. Τα συμπεράσματα από τα πειράματα αυτά, ώθησαν τον **Mayo** να γράψει τα έργα :*"The Human Problems of an Industrial Civilization", "The Social Problems of an Industrial Civilization"* και *"The Political Problems of an Industrial Civilization"*. Η λεπτομερής καταγραφή των πειραμάτων δεν έγινε από τον Mayo αλλά από τους συνεργάτες του και κυρίως από τον F. Reothlisberger, ο οποίος έγραψε τα έργα : *"Management and the Worker"* (σε συνεργασία με τον Dickson, της Western Electric Company), *"Management and Morale"*, και *"Training for Human Relations"*.
13. **Ch. Barnard,** *"The functions of the Executive"*, Cambridge,Harvard University Press, 1938.
14. **H. A. Simon,** *"Adminstrative Behavior"*, (New York : TheMcmillan Company. 1947.
15. **H. Simon,** *"Public Administration"*, New York, 1950, σελ.382. Επίσης ανάπτυξη των ιδεών του Simon για τη διοίκηση, βρίσκει κανείς κυρίως στα τελευταία έργα του : "The New Science of Management Decision", 1960 και *"The Sharpe of Automation for Men And Managemenent"*, 1965

Ο McGregor [16] δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη συμπεριφορά του ανθρώπου στο περιβάλλον εργασίας του. Θεωρεί ότι η κλασική θεωρία που την ονομάζει Χ, δεν μπορεί να ανταποκριθεί πλέον στις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής των οργανώσεων, γι'αυτό προτείνει την εφαρμογή μιάς άλλης, που την ονομάζει "θεωρία Υ." Η θεωρία αυτή, στηρίζεται στις διανοητικές ικανότητες των ατόμων, στις ψυχολογικές τους αντιδράσεις και στην επίδραση που ασκεί το περιβάλλον στη συμπεριφορά τους.

Ολοι οι οπαδοί της θεωρίας των ανθρωπίνων σχέσεων, είναι βαθιά επηρεασμένοι απο την άνοδο των κοινωνικών επιστημών και κυρίως, της ψυχολογίας και κοινωνιολογίας. Γενικά η θεωρία αυτή χωρίς να απορρίπτει, αμφισβητεί την αποτελεσματικότητα της διοίκησης του επιστημονικου management και θεωρεί ότι οι ιδέες αυτές είναι περισσότερο κατάλληλες για πραγματικές μηχανές, παρά για ανθρώπινες οργανώσεις. [17] Η ίδια προσθέτει μια νέα προσέγγιση στη διοίκηση με βάση νέες ιδέες, όπως των ατομικών και κοινωνικών αναγκών των εργαζομένων, [18] της δημοκρατικής συμμετοχής και ηγεσίας, της δυναμικής των ομάδων και της ανοιχτής επικοινωνίας προϊσταμένων - υφισταμένων.

Τα κυριότερα συμπεράσματα της θεωρίας των ανθρωπίνων σχέσεων αναφέρονται :

α) Στην επικοινωνία που υπάρχει μεταξύ όλων των μελών και όλων των επιπέδων του συστήματος και των βαθμίδων της ιεραρχίας και στην έμφαση που δίνεται στην ανθρώπινη διάσταση και στη συμμετοχή των απασχολουμένων στη λήψη των αποφάσεων και των θεμάτων που τους ενδιαφέρουν. Δεν είναι δηλαδή, απλά εξαρτήματα μιάς μηχανής (Ορθολογική διάσταση).

β) Στην δύναμη που έχει η ανεπίσημη δομή της διοικητικής οργάνωσης τόσο για την άσκηση της ηγεσίας, όσο και για την προστασία των απασχολουμένων απο τις αυθαιρεσίες της επίσημης δομής και στη δυνατότητα που έχουν και άλλα κίνητρα εκτός απο τα οικονομικά στο να επηρεάσουν τη συμπεριφορά του εργαζόμενου και να αυξήσουν την παραγωγικότητα (π.χ. Κοινωνικά, ψυχολογικά).

γ) Στην αντιμετώπιση της ιεραρχίας από τους εργαζόμενους όχι ώς μεμονομένων ατόμων, αλλά κυρίως ώς μελών ανεπίσημων ομάδων.

δ) Στο ύψος της παραγωγής που δεν καθορίζεται μόνο απο τη φυσική και πνευματική δύναμη των μελών, αλλά και απο τα κοινωνικά πρότυπα της ομάδας και ότι, ο καλύτερος καταμερισμός της εργασίας δεν είναι πάντα συνάρτηση του υψηλού επιπέδου εξειδίκευσης.

---

16. **McGregor,** *"The Human Side of Enterprise"*, Μασαχουσέτη 1960
17. **H. Simon,** *"Organizations"*, 1958, σελ 12-22.
18. Θεωρία που ανέπτυξε ο **Maslow** γνωστή ώς *"Motivation"* ή *"Θεωρία των Αναγκών - Κινήτρων"*.

Η συνεισφορά των κοινωνικών επιστημόνων κυρίως κοινωνιολόγων και ψυχολόγων στη διοικητική θεωρία είναι αξιοσημείωτη γιατί συνέβαλλαν στην κατανόηση της οργανωσιακής συμπεριφοράς με βάση τις ομάδες, τα πολιτιστικά πρότυπα και την ψυχολογία των ατομικών διαφορών.

1.3 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΘΕΩΡΙΑ ή ΣΧΟΛΗ ΤΩΝ "ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ"

Η θεωρία αυτή, είναι η νεώτερη και στηρίζεται στην άποψη ότι, κάθε οργάνωση αποτελεί ένα σύστημα[19] που απο τη μιά είναι τμήμα ενός μεγαλύτερου συστήματος, απο το οποίο διακρίνεται μ'ένα καθορισμένο όριο, και απο την άλλη, περιέχει μέσα του άλλα υποσυστήματα, τα οποία αλληλοεπηρεάζονται και συνδέονται μεταξύ τους με σταθερή ισορροπία, που προέρχεται απο τον αντικειμενικό σκοπό που υπηρετούν. [20]

Η θεωρία των συστημάτων, προσπαθεί να περιγράψει, να εξηγήσει και να προβλέψει την οργανωσιακή συμπεριφορά, με βάση τα στοιχεία και τις ιδιότητες των συστημάτων, γι'αυτό οι σκοποί, οι ρόλοι και οι προσδοκίες του συστήματος (οργάνωση, ίδρυμα, κ.λ.π.), σε συνάρτηση με το περιβάλλον στο οποίο αυτό αναπτύσσεται, έχουν πρωταρχική σημασία για την επίδραση που ασκούν στα ατομικά χαρακτηριστικά του έμψυχου υλικού του.

Πράγματι, ένα συγκεκριμένο σύστημα έχει ορισμένες προσδοκίες και σκοπούς που επιθυμεί να εκπληρώσει, γι'αυτό και διαβαθμίζει θέσεις και απονέμει ρόλους για να μπορεί να διατηρήσει μιά σχετική ισορροπία. Ομως, πέρα απο τις προσδοκίες του συστήματος, υπάρχουν τα άτομα που είναι ξεχωριστές προσωπικότητες και έχουν δικές τους προσδοκίες και διαθέσεις - ανάγκες. Η αλληλεπίδραση όλων αυτών των παραγόντων, συνδιαζομένων με την επικρατούσα κουλτούρα και τις αξίες του χρόνου και του τόπου που αναπτύσσεται η συγκεκριμένη οργάνωση (σύστημα), προσδιορίζει την οργανωσιακή συμπεριφορά.[21]

---

19. Για την έννοια του συστήματος ώς μοντέλου οργάνωσης, βλ. **Ad. Hall and Fagen,** *"Definition of Systems"* στο General Systems, Yearbook of the Society for General Systems Research, τομ. Α', 1956, σελ. 18-28. Επίσης, **Josepf A.,** *"Litterer, Organaziations : Systems, Control and Adaption"*, εκδ. Β', τομ. 2, Νεα Υόρκη,Wiley 1969, σελ. 1-6. Ακόμα, **Marvin E. Olsen,** *"The process of Social Organaziation"*, New York, Holt, Rinechart and Winston, 1968, σελ. 227-238. **F.E. Kast & J.E. Rozenzweig,** *"General Systems Theory : Applications for Organization and Management Academy of Management"*, Journal τομ. 15, No 4, σελ. 447-465, Δεκέμβρης 1972.

20. **Daniel E. Griffiths,** *"Administrative Theory and Change in "Organaziations"* στο Innovation in Education, εκδ. Mathew B. Miles, New York, Theachers College Press, 1964, σελ.430

21. **Jacob W. Getzels and Egon G. Cuba,** *"Social Behavior and the Administrative Process"*, The School Review, 65 (Χειμώνας 1957), σελ. 423-441. Επίσης, **Jacob W. Getzels, James M. Liphan and Roald F. Campbell,** *"Educational Administration as a Social Process : Theory Research, Practise"*. εκδ. Harper and Row, NewYork 1968.

Οι Getzels και Cuba διατύπωσαν ένα μοντέλο οργάνωσης, ώς κοινωνικού συστήματος στο οποίο αναλύουν τρείς διαστάσεις, οι οποίες επηρεάζουν την οργανωσιακή συμπεριφορά.[22] Οι διαστάσεις αυτές είναι : α) Η νομοθετική ή οργανωσιακή διάσταση, που έχει να κάνει με τους θεσμοθετημένους ρόλους της οργάνωσης, β) Η ιδιογραφική ή προσωπική διάσταση, που αναφέρεται στα χαρακτηριστικά του ατόμου και γ) Η διάσταση συναλλαγής, που απεικονίζει το βαθμό αλληλεπίδρασης των δύο προηγούμενων διαστάσεων και δίνει το σημείο ισορροπίας τους.

Ενας εμπλουτισμός του μοντέλου Getzels και Cuba έγινε απο τον Abott [23]ο οποίος, χωρίς να αλλάζει το βασικό μοντέλο των Getzels και Cuba, πρόσθεσε νέες έννοιες, όπως την γραφειοκρατία, την κουλτούρα, κ.λ.π., για να γίνει καλύτερα αντιληπτή μιά οργάνωση ώς κοινωνικό σύστημα.

Κάθε σύστημα, υπάρχει σε τόπο και χρόνο, έχει όρια που αν και δεν είναι απόλυτα καθορισμένα όμως το ξεχωρίζουν από άλλα συστήματα, δημιουργεί ένα κλίμα, στο οποίο αναπτύσσεται και καλύπτεται από ένα περιβάλλον, που προσδιορίζεται από όσα στοιχεία βρίσκονται έξω από το σύστημα. Επίσης, για κάθε σύστημα, υπάρχουν παράγοντες που επηρεάζουν τη δομή και τη λειτουργία του.[24]

Το μέγεθος και η σύνθεση των συστημάτων, εξαρτώνται από τους παράγοντες που επιδρούν στην αναπτυξή τους. Στη βιβλιογραφία της διοικητικής επιστήμης, συναντούμε κλειστά και ανοιχτά συστήματα.

Ως κλειστό, αναφέρεται το σύστημα, το οποίο δεν ανταλλάσει σε μεγάλο βαθμό στοιχεία με το άμεσο περιβάλλον του, γι'αυτό και δεν υπάρχει έντονη αλληλεπίδραση μ'αυτό, αντίθετα το ανοιχτό σύστημα, βρίσκεται σε άμεση και έντονη αλληλεξάρτηση με το περιβάλλον του. Η ανταλλαγή στοιχείων μεταξύ συστήματος και περιβάλλοντος και οι μηχανισμοί αλληλεπίδρασης, προσδιορίζουν την κατάσταση του συστήματος, δηλ., αν βρίσκεται σε ισορροπία, σε σταθερή κατάσταση ή σε ανατροφοδότηση. Το σχολείο θεωρείται ώς ένα ανοιχτό κοινωνικό σύστημα με άμεσες αλληλεπιδράσεις αυτού και του περιβάλλοντός του.[25]

Παράλληλα μ'αυτές τις σχολές, αναπτύχθηκε η εμπειρική σχολή που δεν στηρίζεται σε μιά προκατασκευασμένη θεωρία αλλά, τα συμπεράσματά της βγαίνουν από την καθημερινή

---

22. Ανάλυση του μοντέλου Getzels και Cuba βλ., **Μ. Ζαβλανός** οπ.παρ. τομ. Α, σελ. 41-45.
23. **Μ. Ζαβλανός,** οπ. παρ., σελ. 45-47
24. **Μ. Ζαβλανός,** *"Οργάνωση και Διοίκηση"*, οπ. παρ., σελ. 32.
25. **Robert G. Owens,** *"Organazational Behaviour in Education"*, 2η εκδ. Englewood Clifts, N.Y. : Pentice Hall, Inc 1981, σελ. 64

συγκεκριμένη πείρα, που έχει το κάθε στέλεχος στη διοικητική λειτουργία γι'αυτό και δίνει το βάρος και τη σημασία στα ανώτερα διευθυντικά στελέχη και "Η νέα σχολή της θεωρίας της διοίκησης". [26] Η σχολή αυτή, δίνει το βάρος στην λήψη των αποφάσεων και χρησιμοποιεί μεθόδους από την μαθηματική επιστήμη και τους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές.

Απο τη σύντομη αναφορά που έγινε, στις κυριότερες θεωρίες που έχουν διατυπωθεί στα θέματα ανάλυσης της διοίκησης, γίνεται φανερό ότι, υπάρχει μια εξελικτική διαδικασία προσπάθειας ανάλυσης νέων στοιχείων που θα οδηγήσουν στη βαθύτερη κατανόηση της οργανωσιακής συμπεριφοράς. Η εκρηκτική ανάπτυξη της τεχνολογίας, η νέα μορφή του σύγχρονου κράτους ώς κράτος πρόνοιας, η συνειδητοποίηση του ρόλου της εργατικής τάξης και η άνοδος του κινήματος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προσδιορίζουν ένα πλήθος μεταβλητών, που επηρεάζουν τη φιλοσοφία για διοίκηση και εμποδίζουν την εφαρμογή μιας γενικά αποδεκτής θεωρίας οργάνωσης, τόσο στον ιδιωτικό, όσο και στο δημόσιο τομέα. Στα τελευταία χρόνια, δίνεται έμφαση στην ετοιμότητα που πρέπει νάχει μιά οργάνωση, για να αντιμετωπίσει ένα απρόβλεπτο και τυχαίο γεγονός, [27] πράγμα που οδηγεί στο συνδυασμό των πλεονεκτημάτων των θεωριών που αναφέραμε, ώστε η οργάνωση να είναι σε θέση να προσαρμοστεί στις μεταβολές, χωρίς να μειωθεί η αποδοτικότητά της.

Η σημασία που έχουν οι θεωρίες που αναφέραμε, για τη διοίκηση των σχολείων, είναι μεγάλη, παρ'όλη την κριτική που ασκήθηκε, κυρίως στις δύο πρώτες. [28] Για το επιστημονικό management, ειπώθηκε ότι ενδιαφέρεται για την οργάνωση χωρίς να ενδιαφέρεται για τους ανθρώπους, ενώ αντίθετα, για την σχολή των ανθρωπίνων σχέσεων ότι ενδιαφέρεται για τους ανθρώπους χωρίς να ενδιαφέρεται για την οργάνωση. [29]

Ομως και οι δύο σχολές, κατόρθωσαν να αυξήσουν την παραγωγή, η μεν πρώτη με την εκλογίκευση της λειτουργίας της, η δε δεύτερη με τον "εξανθρωπισμό" της λειτουργίας της.[30] Τα πλεονεκτήματα της επιστημονικής διοίκησης και γραφειοκρατίας προβαλλόμενα σε μιά ορθή προοπτική με βάση τις ανθρώπινες σχέσεις, δίνουν τη νέα προσέγγιση της διοίκησης[31] όπου, κάθε διοικητικό σύστημα αποτελεί μιά σύνθετη κοινωνική οντότητα, όπου όλα τα μέλη αλληλοεπηρεάζονται. Η ποσότητα και η ποιότητα των στοιχείων κάθε

---

26. **Γ. Ρούσση,** *"Εισαγωγή στη θεωρία της δημόσιας διοίκησης"*, εκδ. Gutenberg 1984, σελ. 66
27. **Μ. Ζαβλανός,** *"Οργάνωση και Διοίκηση"*, οπ. παρ., σελ. 27.
28. **Wayne & Hoy & Cecil G. Miskel,** *"Educational AdministrationTheory, Research, and Practice"*, New York : Random House 1978, σελ. 3-17. Ενδιαφέρουσες κριτικές επίσης από: **Grozier M.,** *"The Bureaucratic Phenomenom"*, εκδ. University of Chicago Press, Κεφ. 7, **Albrow M.,** *"Bureaucracy"*, Λονδίνο, εκδ. MacMillan, 1978, σελ. 125 & μετά, **Warwick D.,** *"Bureaucracy"*, London, εκδ. Logman 1974, **Ν. Πουλαντζάς,** *"Η Πολιτική Εξουσία και Κοινωνικές Τάξεις"*, Θεμέλιο 1975 εκδ. β', σελ. 62 και μετά.
29. **Κ. Κούρτη,** *"Ιστορία των διοικητικών θεωριών"*, οπ. παρ.,σελ. 214
30. **Κ. Κούρτη,** *"Ιστορία των διοικητικών θεωριών"*, οπ. παρ.σελ. 214
31. **Etzioni A.,** *"Modern Organaziations"*, Prentice Hall Inc, New Jersey, 1964.

θεωρίας που θα χρησιμοποιηθούν για τη σύνθεση του νέου μοντέλου διοίκησης, εξαρτάται από την ιδεολογική διάσταση του κοινωνικού συστήματος στο οποίο θα εφαρμοστεί. Είναι γεγονός όμως, ότι για να βρεθούν ανθρώπινες λύσεις στα ανθρώπινα προβλήματα, χρειάζονται ανθρώπινα δεδομένα και ανθρώπινα εργαλεία. [32]

Η Ελληνική Εκπαιδευτική Διοίκηση, άργησε πολύ να κάνει χρήση των πλεονεκτημάτων της σχολής των ανθρωπίνων σχέσεων, γιατί εξαρτάται απο το γενικό διοικητικό σύστημα της δημόσιας διοίκησης, το οποίο έδινε έμφαση στις αρχές της κλασικής θεωρίας, όπως επίσημη οργάνωση, συγκεντρωτικό σύστημα εξουσίας, ιεραρχία, κ.λ.π. Γεγονός που μπορεί να αποδοθεί σε πολλούς παράγοντες μεταξύ των οποίων και η ζήτηση ξένων προτύπων (Γερμανικού και Γαλλικού) καθώς επίσης στα εξειδικευμένα διοικητικά στελέχη που σπούδασαν στις χώρες αυτές και επηρεάστηκαν από τα πρότυπα των χωρών αυτών. Οι κοινωνικές πιέσεις όμως και αλλαγές, η αποσυγκέντρωση και σε κάποιο βαθμό αποκέντρωση των πόλων εξουσίας, η προσπάθεια συμμετοχής στο δημοκρατικό προγραμματισμό και στη λήψη αποφάσεων μέσα απο θεσμικές αλλαγές και παρεμβάσεις στον κρατικό μηχανισμό διαχείρησης της εξουσίας, βοήθησαν αρκετά ώστε να αλλάξει το κλασικό μοντέλο δημόσιας διοίκησης παίρνοντας στοιχεία και απο τη σχολή των ανθρωπίνων σχέσεων. Ετσι αλλαγές σημειώθηκαν και στο σύστημα της εκπαιδευτικής διοίκησης. Τα σχολεία, διατηρώντας τη γραφειοκρατική δομή τους [33] γίνονται ανοιχτά συστήματα και οι ψυχολογικές και κοινωνιολογικές μεταβλητές που επηρεάζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά, λαμβάνονται υπόψη για τη δομή της εξουσίας τους. [34] Ο έλεγχος της σχολικής κοινωνικής συμπεριφοράς, γίνεται και απο τους περιορισμούς ή τις δυνατότητες ανάπτυξης που θέτει το περιβάλλον με τον εμπειρικό μηχανισμό ανατροφοδότησης των σχολικών συστημάτων, που είναι σε θέση να επηρεάσει ακόμα και τις γραφειοκρατικές προσδοκίες.

---

32. **F. Roethlisberger,** *"Management and Morale"*, Cambridge, Moss 1941, σελ. 9.
33. **Μ. Ζαβλανός,** οπ. παρ. σελ. 63-64, & **Ανθογαλίδου-Βσιλακάκη,** *"Η γραφειοκρατία στην Εκπαίδευση"*, Περιοδ. "ΑΝΤΙ", τ. 127, Ιούνιος 1979.
34. **E. Marc. Hanson,** *"The Modern Educational Bureaucracy and the Process of Change"*, Educational Administration Quarterly 11,3 (Autumn 1975), σελ. 21-36.

Κεφάλαιο 2. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Η κατανομή των αρμοδιοτήτων στα διάφορα διοικητικά όργανα, αλλά και η δραστηριότητα των οργάνων αυτών, είναι ένας απο τους κύριους τομείς ανάλυσης της διοικητικής επιστήμης και βασικό στοιχείο προσδιορισμού του συστήματος των θεσμών διοικητικής οργάνωσης. Κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα σε κάθε διοικητικό σύστημα, μας δίνουν και την ανάλογη ονομασία του.

Εχει αποδειχθεί στην πράξη, ότι κανένα απο τα συστήματα που θα εξετάσουμε, δεν εφαρμόζεται απόλυτα αλλά απλά υπερισχύουν κάθε φορά διάφορα γνωρίσματα του ενός ή του άλλου συστήματος.

Η διοικητική επιστήμη παραδέχεται, πως ανάλογα με το πολιτικοκοινωνικό πλαίσιο, το ιδεολογικό υπόβαθρο, το οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον που επικρατεί σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, εφαρμόζεται ένα συγκεκριμένο διοικητικό σύστημα, γιατί εξυπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντα αυτών που κατέχουν και διαχειρίζονται την εξουσία.

Ολα τα οργανωτικά συστήματα που θα παρουσιάσουμε, έχουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Στην πράξη, "αμιγές" σύστημα διοικητικής οργάνωσης δεν συναντάμε, γιατί οι εξελισσόμενες δημοκρατικές και κρατικές απαιτήσεις, [35] χρειάζονται ευέλικτους οργανωτικούς τύπους, οι οποίοι να προσαρμόζονται στις συνθήκες που διαμορφώνονται κάθε φορά.

Το σύστημα οργάνωσης, καθορίζει και την αύξηση ή μη της ομαδικής αποτελεσματικότητας, γιατί αυτό διαμορφώνει τις θέσεις εξουσίας και ιεραρχίας καθώς και τις σχέσεις μεταξύ των θέσεων και των ρόλων των ατόμων, μέσα στη δομή που διαρθρώνει. Γίνεται προσπάθεια δηλ., με τη λειτουργία της οργάνωσης, να κατευθύνεται αποτελεσματικά ένα συνολικό έργο (μιάς ομάδας ατόμων), μέσα στα πλαίσια ενός ορθολογικού συντονισμού, για να επιτευχθούν καθορισμένοι στόχοι και σκοποί. Ετσι, τμηματοποιείται η συνολική εργασία και στελεχώνονται ανάλογα οι διάφορες θέσεις που έχουν δημιουργηθεί.

Η οργάνωση ώς διοικητική λειτουργία, αποβλέπει τόσο στην επιλογή του κατάλληλου οργανωτικού συστήματος, όσο και στην επιλογή των κατάλληλων μεθόδων για την εσωτερική διάρθρωση ενός οργανισμού.

---

35. **Οικονόμου Δ.Π.**, *"Η οργάνωσις εις το Σύγχρονον Κράτος"*,Αθήνα 1961, σελ. 227.

Με τον όρο "οργανωτικό σύστημα", αποδίδεται ο "τύπος", η "δομή"που χρησιμοποιεί μιά οργάνωση (Κράτος, σχολείο, νοσοκομείο, επιχείρηση, κ.λ.π.), για να προσδιορίζει την εξωτερική μορφή της ώς ένα ενιαίο οργανωτικό σύνολο. [36]

Η σχέση που χαρακτηρίζει το σύστημα οργάνωσης με την παραγωγικότητα [37] δηλ., το λόγο της συνολικής εκροής (=παραγωγής αγαθών ή παροχής υπηρεσιών) πρός την συνολική εισροή (=συντελεστές παραγωγής), είναι άμεση και φανερή. Το σύστημα οργάνωσης, επιδρά και ίσως, ώς ένα βαθμό, προσδιορίζει το λόγο της συνολικής εκροής και εισροής, ώστε να μιλάμε για αύξηση της παραγωγικότητας, όσο μεγαλύτερος από την μονάδα και πάνω είναι αυτός ο λόγος, δηλ., όσο περισσότερο επιδρά το οργανωτικό σύστημα στην αύξηση αυτού του λόγου. Επίσης το σύστημα οργάνωσης, χαρακτηρίζει τη σχέση που διακρίνει την διοικητική οργάνωση ενός οργανισμού (τις γραμμές εξουσίας και επικοινωνίας των μελών του οργανισμού) με την αξιοποίηση της τεχνολογίας γιατί, δεν είναι μόνο το σημαντικό το "τι" παράγει ένας οργανισμός αλλά, και το "πώς" και με"τι" το παράγει.

Εχει αποδειχθεί απο αρκετές μελέτες, ότι "η ανάπτυξη της παραγωγικότητας μιάς οικονομίας μακροπρόθεσμα, προσδιορίζεται από το πόσο εντατικά αναπτύσσεται η τεχνική σε βάθος, ενώ βραχυπρόθεσμα, μπορεί να παίξει αποφασιστικό ρόλο και η εντατική διεύρυνση της τεχνικής, δηλ. σε χώρο διάδοσης μιάς ορισμένης τεχνικής." [38] Το θεώρημα αυτό βέβαια προϋποθέτει και την ύπαρξη αντίστοιχης κοινωνικής οργανωτικότητας, η οποία θα ανταποκρίνεται πλήρως στους ρυθμούς ανάπτυξης της τεχνικής και θα δημιουργεί απο την πλευρά της, τις βέλτιστες κοινωνικοοικονομικές προϋποθέσεις για την παραπέρα ανάπτυξή της στον αντικειμενικά εφικτό βαθμό. [39]

Μέσα λοιπόν από αυτο τον πολυποίκιλο ρόλο, που έχει να επιτελέσει ένα σύστημα διοικητικής οργάνωσης, επιλέγεται κάθε φορά απο το κράτος (μιάς και μιλάμε για δημόσια εκπαίδευση και διοίκησή της), το θεωρούμενο πιό κατάλληλο, προκειμένου να πετύχει τους στόχους που θέτει σε δοσμένο χρόνο.

Στη συνέχεια θα γίνει σύντομη παρουσίαση των κυριοτέρων συστημάτων διοικητικής οργάνωσης.

---

36. **Οικονόμου Δ.Π.,** *"Η οργάνωσις εις το Σύγχρονον Κράτος"*,Αθήνα 1961, σελ. 227 & Αλεξανδρής Γ.Β., *"Δημόσια Διοίκησις"* Αθήνα 1968, σελ. 159
37. Ανάπτυξη της έννοιας της παραγωγικότητας βλ.: **Δαμασκηνίδου** *"Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας"*, Θεσ/νίκη 1980, σελ. 32- 33, & **Παπαδοπούλου Δ.** *"Εισαγωγή στη Γενική Οικονομική των Επιχειρήσεων"*, Θεσ/νίκη 1983, τομ. Α', σελ. 19-20
38. **Γ. Σαμαρά,** *"Κράτος & Κεφάλαιο στην Ελλάδα"*, 6η εκδ. "Σύγχρονη Εποχή", Αθήνα 1986, σελ. 25
39. Στο ίδιο σελ. 27 και Τ.Ε.Ε. *"Συνέδριο για την ανάπτυξη της Ελλάδας"*, Μάης 1981, τομ. Α', σελ. 17-25

2.1 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Σ' αυτό το σύστημα διοίκησης, όλες οι αποφασιστικές αρμοδιότητες για κάθε θέμα διοικητικής ενέργειας, είναι συγκεντρωμένες στα κεντρικά κρατικά όργανα όπου, τα περιφερειακά εξαρτώνται άμεσα και ιεραρχικά απο τα κεντρικά, δίχως να διαθέτουν καμμιά αυτονομία απόφασης. [40]

Αν και το απόλυτα συγκεντρωτικό σύστημα είναι δύσκολο να το συναντήσει κανείς στην πράξη, όμως σε περιόδους επικράτησης ολοκληρωτικών καθεστώτων, κάνουν την εμφάνισή τους αρκετά στοιχεία του.

Το συγκεντρωτικό σύστημα, δεν θεωρείται ότι έχει πλεονεκτήματα, γιατί με την εφαρμογή του καταλήγει ουσιαστικά στην εξουδετέρωση της αποστολής των περιφερειακών οργάνων. [41] Το μόνο που μπορεί να κάνει πολύ καλά, είναι να ρυθμίζει ταχύτατα μεν, αυταρχικά δε, τις αντιθέσεις που προκύπτουν ανάμεσα στο κοινωνικό σώμα,στο σύνολό του και στην κυρίαρχη αστική τάξη. [42]

Παρ'όλα αυτά όμως, ορισμένοι συγγραφείς δέχονται μερικά πλεονεκτήματά, [43] όπως :

- Η ενιαία οργανωτική δράση σ'όλη τη χώρα
- Ομοιόμορφος και συνεχής έλεγχος στα περιφερειακά όργανα
- Δημιουργία ισχυρής δύναμης επιβολής του κράτους αλλά

και μειονεκτήματα σε σχέση βέβαια με τη συγκεντρωτική διοίκηση :

- Ανάπτυξη της γραφειοκρατίας και της γραφειοκρατικής νοοτροπίας [44]
- Χάσιμο χρόνου και εξόδων απο τους πολίτες για επίλυση υποθέσεων τους στο κέντρο.
- Αποφάσεις κεντρικών οργάνων για θέματα τοπικά που δεν γνωρίζουν
- Ενίσχυση συγκέντρωσης του πληθυσμού στα αστικά κέντρα

---

40. Γ. **Ρούσση,** *"Εισαγωγή στη θεωρία της δημόσια διοίκηση"*,εκδ. Gutemberg 1984, σελ. 140
41. Γ. **Παπαχατζής,** *"Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα διοικητικού δικαίου"*, 6η εκδ. 1983, σελ. 251
42. Γ. **Ρούσση,** οπ. παρ. σελ 190
43. Κ. **Κούρτης,** *"Προβλήματα οργανώσεως και λειτουργίας τηςδημόσιας διοίκησης εν Ελλάδι"*, Αθήνα 1964, σελ. 84-89
44. **Saitis C.,** *"Management in the Civil Service : The Greek University System"*, Liverpool 1983, σελ. 55-60

2.2 ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Είναι το αντίρροπο - διορθωτικό σύστημα του συγκεντρωτικού και κατ'αυτό, οι αποφασιστικές αρμοδιότητες για ζητήματα που αφορούν συγκεκριμένη χωρική ενότητα (περιφέρεια), ανατίθεται απο την κεντρική διοίκηση σε τοπικούς κρατικούς λειτουργούς.

Δηλαδή, η αποκέντρωση έχει το νόημα ότι, τα περιφερειακά όργανα,λαμβάνουν αποφάσεις που επιφέρουν απο μόνες τους έννομα αποτελέσματα, χωρίς να υπάρχει ανάγκη επικύρωσής τους απο κάποια κεντρική αρχή. Μ'αυτή την έννοια, δεν αποτελεί εφαρμογή του αποκεντρωτικού συστήματος η αρμοδιότητα των περιφερειακών οργάνων να εκτελούν απλώς αποφάσεις των κεντρικών αρχών. [45]

Η αποκέντρωση μπορεί να παρέχει μορφή χωρικής ενότητας με περιφερειακά όργανα γενικής αρμοδιότητας (π.χ. νομάρχης, έπαρχος) ή εξειδικευμένης υπηρεσίας με περιφερειακά όργανα ειδικών κλάδων (π.χ. διευθυντής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σχολικός σύμβουλος, κ.λ.π.)

Το καθαρά αποκεντρωτικό σύστημα, έχει το χαρακτηριστικό ότι τα περιφερειακά όργανα διαθέτουν αυτοτελή πρωτογενή εξουσία [46], πράγμα που επίσης σπάνια συμβαίνει στην πράξη, έτσι το αποκεντρωτικό σύστημα καθιστά πιο λειτουργικό το Κράτος, δίχως να μεταβάλλει στην ουσία του το συγκεντρωτικό σύστημα κι αυτό γιατί διαθέτει τους ανθρώπους του πιο κοντά στους τόπους τους οποίους αφορούν οι αποφάσεις που παίρνονται.[47]

Τα πλεονεκτήματα του αποκεντρωτικού συστήματος είναι :

- Η άμεση αντίληψη που υπάρχει στα περιφερειακά όργανα για τη λύση ενός ζητήματος
- Η απαλλαγή της κεντρικής διοίκησης από ζητήματα ειδικού και τοπικού ενδιαφέροντος
- Η γρηγορότερη και με λιγότερο κόστος επίλυση προβλημάτων των πολιτών
- Η αμεσότερη παρακολούθηση των αποτελεσμάτων και η απήχηση των λύσεων που επιλέχτηκαν.[48]

---

45. **Γ. Παπαχατζής,** οπ. παρ. σελ. 249
46. **Γ. Ρούσης,** οπ. παρ. σελ. 190
47. **Γ. Ρούσης,** οπ. παρ. σελ. 190
48. **Ν. Κόνσολας,** *"Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική"*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1983, σελ. 187 και **Γ. Ρούσης,** οπ. παρ. σελ. 191

Στο σύστημα αυτό αποδίδονται και ορισμένα μειονεκτήματα όπως:

- Η δυσκολία των περιφερειακών οργάνων να επιλύσουν θέματα ειδικών κλάδων που απαιτούν ειδική τεχνική κατάρτιση
- Ο κίνδυνος κατάχρησης εξουσίας λόγω άσκησης πιέσεων απο ομάδες ή πρόσωπα συμφερόντων
- Η άνιση μεταχείρηση των πολιτών λόγω ανομοιομορφίας των διοικητικών ενεργειών.[49]

2.3 ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ενώ στο συγκεντρωτικό και στο αποκεντρωτικό σύστημα διοικητικής οργάνωσης, το διοικητικό έργο συντελείται απο όργανα του ίδιου νομικού προσώπου που βρίσκονται σε μιά εσωτερική ιεραρχική σχέση μεταξύ τους, στο σύστημα αυτοδιοίκησης, η άσκηση του διοικητικού έργου ανατίθεται, κατά ένα μέρος, σε χωριστούς αυτοδιοικούμενους οργανισμούς (νομικά πρόσωπα) που με δικά τους πιά όργανα, προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες εκτέλεσης αυτού του έργου.[50]

Η αυτοδιοίκηση, μπορεί να είναι ή τοπική γεωγραφική ή ειδική"καθ'ύλην" (π.χ. τοπική αυτοδιοίκηση, δήμοι, κοινότητες, ή Α.Ε.Ι., Ι.Κ.Α. κ.λ.π.). Και οι δύο αυτές μορφές αυτοδιοίκησης, πηγάζουν απο τη θέληση του κράτους το οποίο κρατάει για τον εαυτό του την εποπτεία και τον έλεγχό τους, δηλαδή η εξουσία της αυτοδιοίκησης δεν είναι πρωτογενής αλλά δοτή, πράγμα που σημαίνει ότι το κράτος μπορεί να την αυξήσει, μειώσει ή καταργήσει.

Θεωρητικοί της διοίκησης[51] υποστηρίζουν ότι για να μην καταργείται η ουσία της αυτοδιοίκησης, πρέπει να τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις του ελέγχου που ασκείται απο τη μεριά του κράτους, π.χ. :

1) Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της αυτοδιοικούμενης μονάδας ο έλεγχος να ασκείται σε αυστηρά προκαθορισμένους τομείς και να μην επεκτείνεται απεριόριστα.
2) Ο έλεγχος δεν θα πρέπει να φθάνει μέχρι την καθαίρεση απο τα πάνω του κατωτέρου οργάνου.
3) Ο έλεγχος να είναι έλεγχος νομιμότητας και όχι ουσίας - σκοπιμότητας.
4) Ο έλεγχος να έπεται της εκτέλεσης μιάς πράξης, δηλ., να την ακυρώνει και όχι να την εγκρίνει.

---

49. **Γ. Παπαχατζής,** οπ. παρ. σελ. 253
50. **Γ. Παπαχατζής,** οπ. παρ. σελ. 258-261
51. **Γ. Ρούσης,** οπ. παρ., σελ. 191-192

Τα πλεονεκτήματα που έχει η διεξαγωγή ορισμένου έργου της δημόσιας διοίκησης απο αυτοδιοικούμενους οργανισμούς είναι :

- Η άμεση επίλυση υποθέσεων των οργανισμών με πρωτοβουλία των διοικήσεών τους και του ενδιαφέροντος του προσωπικού των διοικούντων με κίνητρο τη σύνδεση του ονόματός τους με μιά επιτυχία. (Εδώ εφαρμόζεται η αρχή της διοίκησης των ιδιωτικών επιχειρήσεων - ταύτιση του σκοπού της οργάνωσης με τον προσωπικό σκοπό- που μεγιστοποιεί την απόδοση).
- Η δυνατότητα εφαρμογής εκσυγχρονισμένων μεθόδων διοίκησης έναντι αυτών των κρατικών υπηρεσιών, τις οποίες δανείζονται απο τον ιδιωτικό τομέα. [52]

Τα μειονεκτήματα του συστήματος της αυτοδιοίκησης εντοπίζονται στα εξής :

- Κακή διαχείριση των πόρων των οργανισμών
- Ελλειψη διοικητικής πείρας των αιρετών οργάνων
- Τάση για αύξηση των δαπανών
- Πρόκληση πολλές φορές, κομματικών ανταγωνισμών. [53]

2.4 ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το ομοσπονδιακό, είναι ένα σύστημα στο οποίο, η χώρα διαιρείται σε ομοσπονδιακά κράτη-μέλη και καθένα έχει απο το σύνταγμα όχι μόνο, αποφασιστικές διοικητικές αρμοδιότητες, όπως είδαμε στα άλλα συντάγματα, αλλά τμήμα απο όλη την κρατική εξουσία δηλ., υπάρχει η δυνατότητα στα κράτη-μέλη της ομοσπονδίας να ασκούν μόνα τους τμήματα της νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής λειτουργίας χωρίς να υπάρχει κανενός είδους κρατικός έλεγχος, όπως στην αυτοδιοίκηση. [54]

Το ομοσπονδιακό σύστημα αναγνωρίζει την ύπαρξη μιάς κεντρικής (εθνικής) κυβέρνησης, για ολόκληρη τη χώρα.

Αν και το σύστημα αυτό συγκεντρώνει πολλά πλεονεκτήματα, κυρίως, στην αύξηση της πολιτικής ελευθερίας και προετοιμασίας των πολιτών σε ελεύθερο δημοκρατικό βίο, δεν στερείται μειονεκτημάτων. Κύριο μειονέκτημα αυτού του συστήματος θα μπορούσε να θεωρηθεί, ο κίνδυνος διάσπασης της ενότητας μιάς χώρας και οι συγκρούσεις μεταξύ κεντρικής και περιφερειακών κυβερνήσεων.

---

52. **Γ. Παπαχατζής,** οπ. παρ., σελ. 268
53. **Γ. Παπαχατζής**, οπ. παρ., σελ. 268 και Χ. Σαΐτης, *"Εισαγωγή στη δημόσια διοίκηση - Σημειώσεις για τους σπουδαστές Τ.Ε.Ι."*, Αθήνα 1988, σελ. 152
54. **Γ. Ρούσης,** οπ. παρ., σελ. 192-193.

2.5 ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΣΜΟΥ

Το σύστημα αυτό, αποτελεί μια τυπική μορφή διοίκησης στα πλαίσια του σοσιαλισμού. Εχει υποστηριχθεί σχετικά ότι: [55]

"Στο επίπεδο της κρατικής οργάνωσης, η αρχή του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού, εκφράζει τις σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στα τοπικά όργανα, που ανήκουν στο υποσύστημα των οργάνων της κρατικής εξουσίας και το αντιπροσωπευτικό όργανο του λαού, ή το όργανο που ανάμεσα στις συνεδριάσεις του τελευταίου, καλείται να ασκήσει ορισμένες απο τις αρμοδιότητές του. Ακόμη, εκφράζει τις σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στα τοπικά και κεντρικά όργανα της κρατικής διοίκησης. Στην κορυφή της πυραμίδας, που αποτελείται απο το υποσύστημα των κρατικών οργάνων, βρίσκεται το αντιπροσωπευτικό όργανο του λαού, μιά και όλα τα άλλα όργανα υπόκεινται σ'αυτό." Και στη συνέχεια διαπιστώνεται ότι σχετικά με την λειτουργία του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού στην πράξη : "Απο τη μιά έχουμε μια πλατιά συμμετοχή στη διαμόρφωση των αποφάσεων, απο την άλλη ένα χαρακτήρα γενικών κατευθύνσεων και όχι λεπτομερειακών οδηγιών των κεντρικών αποφάσεων, μιά αυτονομία των τοπικών κρατικών οργάνων και τέλος τον έλεγχο αυτών των οργάνων απο τα εκλεγμένα λαϊκά όργανα του αντίστοιχου επιπέδου δηλ.,μια "οριζόντια" υποταγή. Αυτή η οριζόντια υποταγή συμπληρώνει την "κάθετη" υποταγή των κατωτέρων διοικητικών οργάνων στα ανώτερα μέχρι και στο Υπουργικό Συμβούλιο και έχει σαν αποτέλεσμα η δεύτερη, η κάθετη υποταγή να μην οδηγείται σ'ένα γραφειοκρατικό συγκεντρωτισμό." Η εφαρμογή του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού, εξαρτάται κάθε φορά απο τις ιδιομορφίες των διαφόρων σοσιαλιστικών χωρών.

2.6 ΑΛΛΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Εκτός από τα παραπάνω άλλα συστήματα Διοικητικής Οργάνωσης είναι: [56]

α. Σύστημα Διοικητικής Οργάνωσης με Υπαλλήλους.

Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, διοικητικά όργανα ορίζονται δημόσιοι υπάλληλοι οι οποίοι, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους εμφορούνται απο μιά ιδιαίτερη νοοτροπία, τη νοοτροπία του δημόσιου υπαλλήλου, που δηλώνει την εύστοχη εκπλήρωση των καθηκόντων και την προσαρμογή στον ιεραρχικό έλεγχο. Βρίσκουν δηλ., εφαρμογή εδώ, οι αρχές της γραφειοκρατικής θεωρίας του Weber, γι'αυτό άλλωστε και το σύστημα αυτό έχει ονομασθεί "γραφειοκρατικό σύστημα". [57]

---

55. **Γ. Ρούσης,** οπ. παρ., σελ. 194-195.
56. Λεπτομέρειες γι'αυτά τα οργανωτικά συστήματα βλ. **Παπαχατζής** οπ. παρ. σελ. 278-285
57. Σήμερα αυτός ό όρος χρησιμοποιείται για να δηλώσει τη χρονοβόρα και άγονη ανταλλαγή εγγράφων στη δημόσια διοίκηση.

β. Σύστημα Οργάνωσης με Επίτιμους Λειτουργούς.

Εδώ, η κρατική εξουσία ανατίθεται σε επίτιμους λειτουργούς, οι οποίοι, όπως είναι γνωστό, δεν έχουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δημοσίων υπαλλήλων, ούτε τη δημοσιουπαλληλική ιδιότητα και τοποθετούνται στις υπηρεσίες της πολιτείας ή των οργανισμών της, κυρίως, σε οργανικές θέσεις μελών γνωμοδοτικών συμβουλίων,αλλά και ανάθεσης αποφασιστικού διοικητικού έργου. Στη χώρα μας, εφαρμόστηκε την τελευταία δεκαετία, το σύστημα αυτό, σε πολλές υπηρεσίες κεντρικές και περιφερειακές. (Ν.1232/82 αρθρ. 8).

γ. Σύστημα Διοικητικής Οργάνωσης με Οργανα Μονομελή.

Πρόκειται για ένα σύστημα που η εκτέλεση του διοικητικού έργου ανατίθεται σε όργανο-άτομο (όργανο μονομελές). Δηλ., ένας είναι αυτός που εξωτερικεύει αυτοδύναμα την κρατική εξουσία. Τα όργανα-άτομα χρησιμοποιούνται όταν κυρίως χρειάζεται γρήγορη διεκπεραίωση των κρατικών υποθέσεων.

δ. Σύστημα Διοικητικής Οργάνωσης με Οργανα Συλλογικά.

Το σύστημα αυτό, είναι το αντίθετο του προηγούμενου και η διοίκηση ανατίθεται σε συλλογικά όργανα (συμβούλια, επιτροπές, κ.λ.π.). Μόνο απο κοινού μπορούν να δράσουν γιατί, δεν είναι το κάθε άτομο αυθύπαρκτο όργανο για να μπορεί να ενεργήσει μόνο του. [58] Τα συλλογικά όργανα χρησιμοποιούνται όταν προτεραιότητα έχει η περίσκεψη και έπεται η ταχύτητα, όταν, μιά απόφαση χρειάζεται περισσότερη προσοχή και σκέψη. Τα συλλογικά όργανα θεσπίστηκαν, για να αποφεύγονται οι κίνδυνοι αυθαιρεσίας των ατομικών οργάνων, να παίρνονται αντικειμενικότερα οι αποφάσεις και να εξασφαλίζεται η δημοκρατική διοίκηση.

Επειδή στην πράξη, αλλά και στη θεωρία του διοικητικού δικαίου, ένας μεγάλος αριθμός διοικητικών ενεργειών περνάει απο το στάδιο της απόφασης, στο στάδιο της εκτέλεσης, που σημαίνει ότι, στο πρώτο χρειάζεται προσοχή και σκέψη, ενώ στο δεύτερο, ταχύτητα στη διενέργεια, έχουμε την εφαρμογή του μεικτού συστήματος,δηλ., συλλογικό όργανο ν'αποφασίζει και μονομελές να εκτελεί. [59] Φαινόμενο, που θα συναντήσουμε αρκετές φορές, στην ανάλυση του συστήματος οργάνωσης της τεχνοεπαγγελματικής εκπαίδευσης.

---

58. Γ. Παπαχατζής, οπ. παρ., σελ. 219 και 281
59. Γ. Παπαχατζής, οπ. παρ., σελ. 281

ΜΕΡΟΣ Β'

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ Τ.Ε.Ε. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Κεφάλαιο 3. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ Τ.Ε.Ε. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ : ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ. (1827-1945)

Η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση υπήρξε πάντα η αδικημένη και παραμελημένη μορφή εκπαίδευσης μέσα στο μηχανισμό του κρατικού εκπαιδευτικού συστήματος, τουλάχιστον μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1950.

Οταν το 1830 με το πρωτόκολλο του Λονδίνου η Ελλάδα κηρύχτηκε ανεξάρτητο κράτος "βρισκόμαστε στο έτος μηδέν της ιστορίας της ελληνικής εκπαίδευσης". [1] Ο πρώτος Κυβερνήτης της Ελλάδας Ιωάννης Καποδίστριας προσπάθησε να οργανώσει ένα εκπαιδευτικό σύστημα με κύριο βάρος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και την ίδρυση τεχνικών σχολείων. Το πρώτο ιδρύθηκε στην Αίγινα το 1828 στο Εθνικό Ορφανοτροφείο για τα παιδιά των πολεμιστών και ανέπτυξε τις οικοδομικές τέχνες. Δάσκαλοι δε του σχολείου αυτού διετέλεσαν οι αρχιτέκτονες, Σταμάτης Κλεάνθης και Εδουάρδος Σάουμπερτ, που προσλήφθηκαν απο τον Καποδίστρια και ώς αρχιτέκτονες της Κυβέρνησης.[2] Το 1829, ιδρύθηκε επίσης απο τον Κυβερνήτη, η Μέση Τεχνική Στρατιωτική Σχολή που εκπαίδευε τους μαθητές εκτός απο τα στρατιωτικής φύσης θέματα και σε θέματα μηχανικών γεφυρών, δρόμων, κτιρίων, κ.λ.π. Το 1834, η Σχολή αυτή αναδιοργανώθηκε και αποτέλεσε την ανώτερη Στρατιωτική Σχολή των Ευέλπιδων. [3] Το έργο του Καποδίστρια σταμάτησε με τη δολοφονία του.

Η αντιβασιλεία των Βαυαρών και ο Οθωνας βάζουν τα θεμέλια ενός εκπαιδευτικού συστήματος που θα κυριαρχήσει στην Ελλάδα για ένα περίπου αιώνα (1834-1929). Με τα διατάγματα α) της 6ης/18ης Φεβρουαρίου 1834 για την οργάνωση των δημοτικών σχολείων, β) της 31ης Δεκεμβρίου 1836 για τον κανονισμό των ελληνικών σχολείων και γυμνασίων και γ) της 14ης Απριλίου 1837 για την ίδρυση Πανεπιστημίου, τίθεται το θεσμικό πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος. Το σύστημα αυτό περιλαμβάνει, α) το τετραετές δημοτικό σχολείο που λειτουργεί στους δήμους οι οποίοι επιφορτίζονται με την ίδρυση και συντήρησή του καθώς και τη μισθοδοσία των δασκάλων, β) το τριετές ελληνικό σχολείο ή σχολαρχείο που ιδρύεται στις έδρες των επαρχιών και γ) το τετραετές γυμνάσιο που ιδρύεται στις έδρες των νομών. Παρατηρούμε εδώ ότι η τοπική αυτοδιοίκηση είναι

---

1. **Κ. Τσουκαλάς,** *"Εξάρτηση και Αναπαραγωγή : Ο Κοινωνικός ρόλος των εκπαιδευτικών μηχανισμών στην Ελλάδα. (1830-1922)"*, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1983, σελ. 391
2. **Κ. Μπίρη,** *"Ιστορία του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου"*, Αθήνα 1957, σελ. 14.
3. **Ε. Ζάχαρη,** *"Ιστορία, Οργάνωση και Διοίκηση Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης."*, εκδ. ΣΕΛΕΤΕ, Αθήνα 1981, σελ. 126.

υπεύθυνη για όλη τη διαδικασία του διοικητικού σχολείου από την ίδρυση έως τη μισθοδοσία των στελεχών, ενώ αντίθετα υπεύθυνο για την ίδρυση και συντήρηση τόσο του γυμνασίου όσο και του σχολαρχείου είναι το κράτος. [4] Το Πανεπιστήμιο της Αθήνας ιδρύθηκε το 1837. Με τα διατάγματα του Οθωνα καθιερώνοταν αυταρχικές και συγκεντρωτικές διαδικασίες ελέγχου των σχολείων και των δασκάλων απο τις επιθεωρητικές επιτροπές και τον Επαρχο. Επίσης ο Οθωνας με διατάγματά του της 3/13 Απριλίου 1833 "Περί του σχηματισμού της αρμοδιότητος της επί των εκκλησιαστικών και της δημοσίας εκπαιδεύσεως γραμματείας της επικρατείας", ίδρυσε το ΥΠΕΠΘ, στο οποίο συγκέντρωσε όλες τις αρμοδιότητες για την παιδεία.

Ομως, στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα, δεν περιλαμβάνεται καμμιά μέριμνα για την Τ.Ε.Ε. Μόνο ο Βαυαρός Λοχαγός του μηχανικού Φρειδερίκος Φον Τσέντερ το 1836 (εποχή που άρχισαν να οικοδομούνται και τα ανάκτορα του Οθωνα), ίδρυσε την μηχανοθήκη του στην οποία εκτός απο την επίδειξη προτύπων τεχνικών κατασκευών, παρέδιδε σε πολλούς τεχνίτες μαθήματα κατάρτισής τους. Η επιτυχία αυτών των μαθημάτων οδήγησε στην ίδρυση του δεύτερου Τεχνικού Σχολείου (μετά εκείνο της Αίγινας), το 1836 που εξελίχθηκε στο Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο. Το 1887 ομονάσθηκε "Σχολή Βιομηχανικών Τεχνών" και είχε τέσσερα τμήματα Πολιτικών Μηχανικών, Μηχανουργών, Γεωμετρών και Εργοδηγών. Το 1888 ιδρύθηκε Μέση Σχολή Μηχανουργών και η Σχολή μετονομάζεται σε Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο. Το 1846 ιδρύεται στην Τίρυνθα Γεωργικό Σχολείο (Ν. Α.Σ'/1846 "Περί Συστάσεως Γεωργικού Σχολείου εις Τίρυνθον").

Με το σύνταγμα του 1844 κατοχυρώνεται η δαπάνη του κράτους για την ανωτέρα εκπαίδευση ενώ για τη δημοτική η δαπάνη γίνεται κατά το μέτρο της ανάγκης των δήμων (αρθ.11). Οι ίδιες διατάξεις ισχύουν και στο σύνταγμα του 1864 (αρθ.16). Το 1867 με διάταγμα της 11 Απριλίου συστήθηκαν ναυτικά σχολεία στην Ερμούπολη της Σύρου, Υδρα, Σπέτσες, Γαλαξίδι και στο Αργοστόλι για "ν'αποκτήσωμεν εμποροπλοιάρχους κρείττονας των υπαρχόντων ..." [5]

Το 1894 ιδρύεται στον Πειραιά [6] η Ιδιωτική Σχολή με τον τίτλο "Εμπορική και Βιομηχανική Ακαδημία", που επικράτησε ώς Ακαδημία Ρουσσόπουλου, και η οποία από το 1896 μεταφέρθηκε στην Αθήνα. Η Ακαδημία αυτή περιλάμβανε τρείς σχολές. [7]: α) Τη

---

4. **Σήφης Μπουζάκης,** *"Νεοελληνική Εκπαίδευση (1821-1985)"*, εκδ. Gutemberg 1986, σελ. 37.
5. Ερμηνευτική εγκύκλιος του διατάγματος της 8ης Απριλίου 1867 για τα ναυτικά σχολεία όπου διευκρινίζεται να μη διδαχθούν οι μαθητές άχρηστες θεωρίες ή περιττά μαθήματα. Α. Δημαράς, *"Η Μεταρρύθμιση που δεν έγινε"*, τομ. Α, σελ. 205, Αθήνα 1987, εκδ. Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη.
6. Για την ιδιωτική τεχνική εκπαίδευση στον Πειραιά τον 19ο αιώνα, βλέπ. Λ. Σαπουνάκη-Δρακάκη, *"Η εκπαίδευση της εργατικής τάξης στον Πειραιά τον 19ο αιώνα"*, Περιοδικό "Τα Ιστορικά", Δεκέμβριος 1986, τομ.Γ', τευχ. 3ο, σελ. 387-415
7. Διάταγμα της 1ης Δεκεμβρίου 1836 *"Περί εκπαιδεύσεως εις την αρχιτεκτονικήν"*. Για το σημαντικό ρόλο του ΕΜΠ στην ανάπτυξη της Τ.Ε.Ε βλέπ. Κ. Μπίρη, οπ. παρ.

Σχολή Χημικών Βιομηχάνων με τρία τμήματα : Ζυμοτεχνών, Ελαιουργών και Ζωοτεχνών, β) την Εμπορική Σχολή και γ) τη Γεωργική Σχολή. Το 1901 προστέθηκε η Σχολή για τους Τεχνικούς Σιδηροδρόμων και το 1902, η Μεταλλευτική Σχολή. [8]

Την περίοδο που ιδρύθηκε η Ακαδημία Ρουσσόπουλου, ψηφίστηκε ο Ν.ΒΤΜΘ' του 1895 που εισήγαγε το θεσμό του γραμματοδιδασκαλίου. Τα γραμματοδιδασκαλεία ιδρύονταν εκεί όπου δεν μπορούσαν να λειτουργήσουν δημοτικά σχολεία και η φοίτηση διαρκούσε απο 4-6 χρόνια. Το 1896 δημοσιεύεται το διάταγμα "Περί συστάσεως νηπιαγωγείων". Ετσι αλλάζει και η διάρθρωση του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος και παίρνει τη μορφή : νηπαγωγείο 2 χρόνια, γραμματοδιδασκαλείο 4-6 χρόνια, δημοτικά σχολεία 4-6 χρόνια (αυτά λειτουργούν είπαμε παράλληλα και όχι ιεραρχικά), ελληνικό σχολείο 3 χρόνια και γυμνάσιο 4 χρόνια. Ο Ν. ΒΤΜΘ'/1895 καθιέρωσε τη μονιμότητα των δασκάλων (των καθηγητών γίνεται το 1905) και το θεσμό του Επιθεωρητή με διοικητικά και καθοδηγητικά καθήκοντα. Σε περιφερειακό επίπεδο ίδρυσε το Εποπτικό Συμβούλιο Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΕΣΔΕ) που είχε ρόλο εισηγητικό (οργανωτικά ζητήματα, υλικοτεχνική υποδομή) και αποφασιστικό (πειθαρχικά, μεταθέσεις, κ.λ.π.). [9] Το 1899 ετοιμάσθηκαν τα νομοσχέδια για τη δημοτική και μέση εκπαίδευση που περιείχαν προτάσεις για σοβαρές αλλαγές αλλά δεν ψηφίστηκαν απο τη Βουλή.

Με την είσοδο του 20ου αιώνα η Τεχνική Εκπαίδευση βρίσκεται με βασικά εκπαιδευτήρια το Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο και την Ακαδημία Ρουσσόπουλου παράλληλα μ'ένα πλήθος άλλων ιδιωτικών τεχνικών σχολών. Οταν το 1905 ο Διευθυντής της Σχολής Οθων Ρουσσόπουλος πέτυχε την αναγνώριση της Σχολής απο την Ιταλική Κυβέρνηση, ως ισότιμης με τα τεχνικά σχολεία της Ιταλίας και απο την ελληνική κυβέρνηση με νόμο της 12ης Νοεμβρίου 1905 την αναγνώριση ως Ανώτερης Σχολής Τεχνικής Εκπαίδευσης, (ισότιμης δηλαδή, του Πολυτεχνείου παρά τη διαφορά στάθμης σπουδών), εκδηλώθηκαν εξεγέρσεις και απεργίες τόσο απο τους φοιτητές του Πολυτεχνείου όσο και της Φυσικομαθηματικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. [10] Η αντίδραση αυτή κατέληξε μετά απο δέκα περίπου χρόνια (1914) στην Ανωτατοποίηση του Πολυτεχνείου. [11] Το 1904 ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη η Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή απο τον Αμερικανό Δόκτορα Hause. Ενισχυόταν οικονομικά απο ειδικό συμβούλιο που έδρευε στην Αμερική και πρόσφερε κατάρτιση στους κλάδους της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Σήμερα η σχολή αυτή λειτουργεί ώς ΤΕΛ με Γεωργοκτηνοτροφικό Τομέα. [12]

---

8. **Ε. Ζάχαρης,** οπ. παρ., σελ. 153.
9. **Σήφης Μπουζάκης,** οπ. παρ. σελ. 51.
10. **Ε. Ζάχαρης,** οπ. παρ., σελ. 150.
11. Ν. 388/1914 *"Περί οργανώσεως του εν Αθήναις Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου"*, (ΦΕΚ Α' 307/20-11-1914)
12. **Ε. Ζάχαρης,** οπ. παρ., σελ. 169.

Για το εμπορικό ναυτικό ιδρύονται στην αρχή του 20ου αιώνα στον Πειραιά οι Σχολές του Πειραϊκού Συνδέσμου και του Προμηθέα που ήταν τετραετείς νυχτερινές και ακολούθησαν και άλλες παρόμοιες ιδιωτικές, οι σχολές αυτές λειτουργούν μέχρι σήμερα.

Η δημόσια εμπορική εκπαίδευση καθιερώνεται το 1903 με την ίδρυση τεσσάρων εμπορικών σχολών που ανήκουν "είς την τάξην των εκπαιδευτηρίων της μέσης εκπαιδεύσεως, σκοπούσαι την διά καταλλήλου θεωρητικής και πρακτικής διδασκαλίας προπαρασκευήν των εις αυτοίς φοιτώντων εις το εμπορικόν στάδιον." [13]

Το σύνταγμα του 1911 κατοχυρώνει τη δωρεάν στοιχειώδη εκπαίδευση και την κάνει υποχρεωτική για όλους. Το Νοέμβριο του 1913 υποβάλλονται στη Βουλή τα νομοσχέδια [14] που συνέταξε ο Δ. Γληνός και με τα οποία το εκπαιδευτικό σύστημα παίρνει τη μορφή που εμφανίζεται στο Διάγραμμα 1. Είναι πρώτη φορά που η Τ.Ε.Ε. εισάγεται στο επίσημο σχολικό δίκτυο και επιχειρείται η καθιέρωση του διπλού δικτύου εκπαίδευσης. Στην εισηγητική έκθεση των νονοσχεδίων αναφέρεται ότι θα εισαχθούν μαθήματα "προπαρασκευάζοντα αμεσώτερον πρός την εις τον πρακτικόν βίον μετάβασιν των παίδων". Ακόμη με τα νομοσχέδια αυτά προβλέπονταν αλλαγές στον τομέα της διοίκησης των σχολείων για να οργανωθεί "έτι σκοπιμότερον ο έλεγχος της εν αυτοίς επιτελούμενης εργασίας[15] Ομως, παρ'όλες τις βαθιές τομές που επιχειρούσαν στην εκπαίδευση τα νομοσχέδια του 1913 δεν ψηφίστηκαν απο τη Βουλή, αλλά "μπήκαν στο χρονοντούλαπο", όπως είπε ο Δ. Γληνός. [16] Το μεταρρυθμιστικό πνεύμα τους αποτυπώθηκε στο Ν.Δ. 2585 του 1917 και στους Ν. 82, 826 και 827 επίσης του 1917. Την εποχή αυτή καθιερώνεται η δημοτική γλώσσα στις 4 πρώτες τάξεις του δημοτικού και γράφονται δέκα νέα αναγνωστικά βιβλία, μεταξύ των οποίων "Τα Ψηλά Βουνά" και "Το Αλφαβητάρι με τον Ηλιο". Επίσης λαμβάνονται μέτρα για τη βελτίωση της εκπαίδευσης και της οικονομικής κατάστασης των εκπαιδευτικών καθώς και μέτρα για την αποκέντρωση και διοίκηση των σχολείων. Εισάγεται ο θεσμός των ανωτέρων εποπτών με καθήκοντα την επιστημονική εποπτεία της δημοτικής εκπαίδευσης, την προπαρασκευή του διδακτικού προσωπικού των δημοτικών σχολείων και την καθοδήγησή του. [17]

---

13. Νόμος της 22ας Ιουλίου *"Περί συστάσεως εμπορικών σχολών"* (αρθ.1) ΦΕΚ Α'169/23-2-1903.
14. Παρουσίαση των νομοσχεδίων του 1913 γίνεται στο **Δ. Γληνού**, *"Ενας άταφος νεκρός"*, Αθήνα 1925, **Αννα Φραγκουδάκη**, *"Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση και οι Φιλελεύθεροι Διανοούμενοι. - Αγονοι αγώνες και ιδεολογικά αδιέξοδα στο μεσοπόλεμο"*, Αθήνα 1977, σελ. 27-84, Κ. Σωτηρίου : *"Η παιδεία μας τα τελευταία 50 χρόνια στο "εκπαιδευτική μεταρρύθμιση"*, εκδ. Ε.Δ.Α., Αθήνα 1966.
15. Απο την εισηγητική έκθεση των νομοσχεδίων του 1913 όπως παρατίθεται στο Α. Δημαράς : *"Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε : τεκμήρια ιστορίας"*, Αθήνα 1974, τομ. Β', σελ. 94.
16. **Δ. Γληνός**, *"Δημοκοπία, αντίδραση παιδεία"* Αναγένηση Β', φύλλο 2, Οκτώβρης 1925, σελ. 51
17. **Σήφης Μπουζάκης**, οπ. παρ. σελ. 66.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.

(ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 1913)

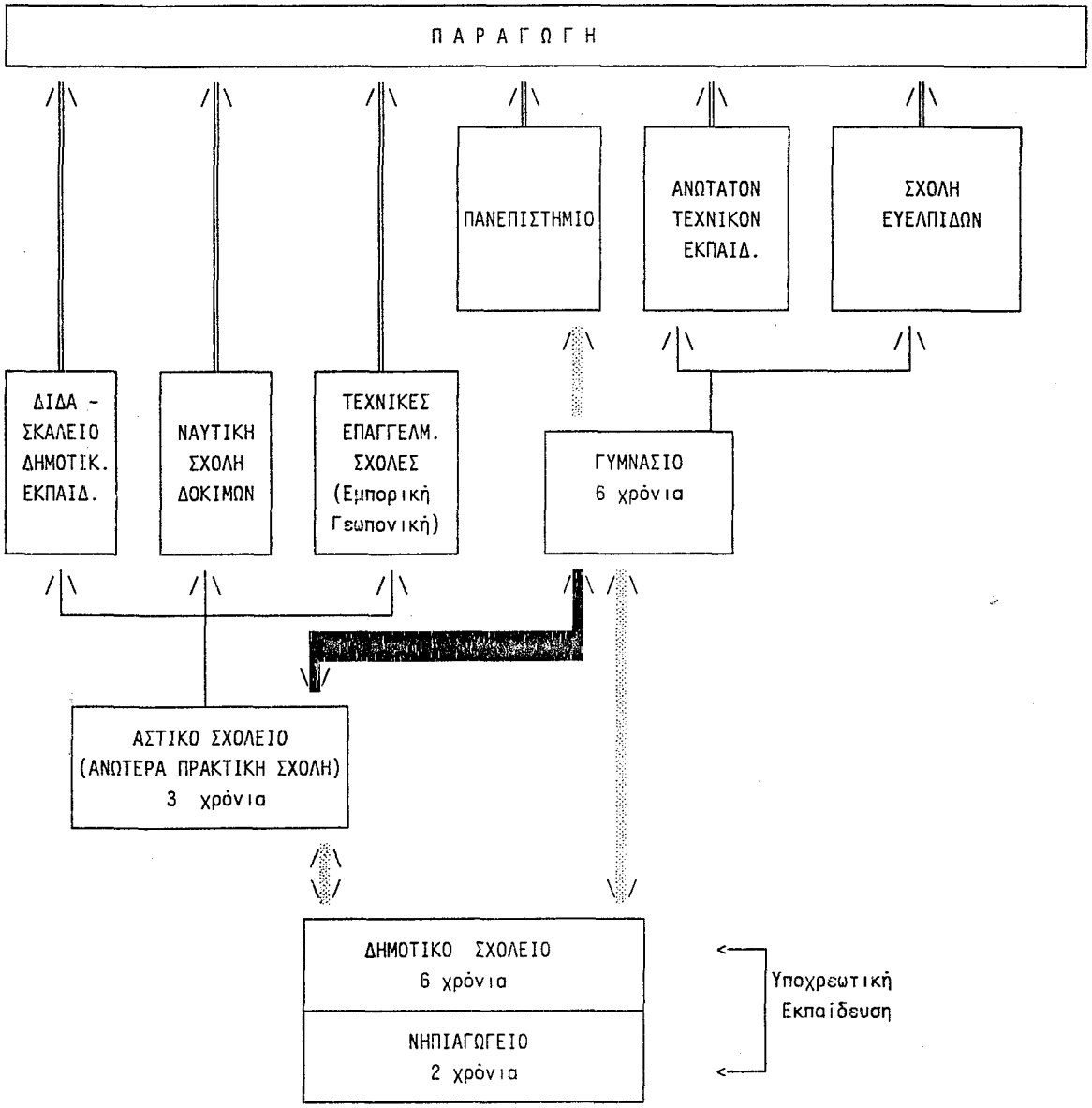

Πηγή : Σήφης Μπουζάκης *"Νεοελληνική Εκπαίδευση"*, σελ. 37-65.

Η μεταρρύθμιση αυτή αναστέλλεται απο τα φιλομοναρχικά κόμματα των εκλογών του 1920 αλλά επαναλαμβάνεται το 1929 απο τις ίδιες σχεδόν πολιτικές και εκπαιδευτικές δυνάμεις.[18]

18. **Σήφης Μπουζάκης,** οπ. παρ. σελ. 66 και σελ. 73.

Η δεκαετία του 1920 είναι η εποχή που γνωρίζει μεγάλη ανάπτυξη η γεωργική εκπαίδευση λόγω της αγροτικής μεταρρύθμισης.[19] Βέβαια η πρώτη αγροτική μεταρρύθμιση του 1871 επέδρασε ώστε να δημιουργηθούν τα πρώτα γεωργικά σχολεία. Το 1889 η κυβέρνηση Χ. Τρικούπη ίδρυσε τρία Τριανταφυλλίδεια Γεωργικά Σχολεία : ένα στο Βοτανικό Κήπο των Αθηνών που εξελίχθηκε αργότερα (1926) στην Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή Αθηνών, ένα στην Τίρυνθα, στα κτήματα της παλαιάς Γεωργικής Σχολής και το τρίτο στο Αϊδίνιο στη Λάρισα. Το 1901 ιδρύθηκε επίσης στη Λάρισα η Γεωργική Σχολή Λάρισας που λειτουργούσε με τρίχρονη διάρκεια φοίτησης σε Κατώτερο και Ανώτερο Τμήμα. Το 1914 καταργήθηκε το Γεωργικό Σχολείο της Λάρισας με τον Ν.301/1914 που προέβλεπε την ίδρυση ενός Πρακτικού Γεωργικού Σχολείου σε κάθε νομό. Ιδρύθηκε μόνο ένα, το Πρακτικό Σχολείο Τυροκομίας στα Γιάννενα. Με την ίδρυση του Υπουργείου Γεωργίας η Γεωργική εκπαίδευση αντιμετωπίζεται συστηματικά και το 1917 τέσσερις ομάδες γεωπόνων υποβάλλουν προτάσεις. Με βάση τις προτάσεις αυτές εκδίδεται ο Ν. 2203/1920 για την ίδρυση Πρακτικών Γεωργικών Σχολείων και ο Ν.1956/1920 για την ίδρυση Μέσων Γεωργικών Σχολών. Απο τα Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία ιδρύθηκε μόνο η Πρακτική Γεωργική Σχολή Μεσσαράς Κρήτης και απο τις Μέσες Γεωργικές Σχολές, η Μέση Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης, ενώ μετατράπηκαν σε Μέσες, η Γεωργική Σχολή Λάρισας και η Δενδροκομική Σχολή Πατρών, οι οποίες στη συνέχεια καταργήθηκαν το 1939 με το Ν. 1934.[20]

Το 1920 με τον Νόμο 3722 "Περί Σχολής Εμποροπλοιάρχων" αναπτύσσεται η εκπαιδευτική δραστηριότητα στον τομέα της εμπορικής ναυτιλίας που όπως είδαμε ξεκίνησε στο τέλος του περασμένου αιώνα με τις ιδιωτικές ναυτικές σχολές και το θεσμό του μαθητευόμενου ναύτη. Το 1925 με το Ν.Δ. "Περί ναυτικής εκπαιδεύσεως" ιδρύθηκε η Δημόσια Ναυτική Σχολή στον Πειραιά.[21]

Για την εκπαίδευση νοσηλευτικού προσωπικού εκτός απο τη Σχολή Αδελφών Νοσοκόμων "Βασίλισσα Ολγα" που ιδρύθηκε το 1875 στο Θεραπευτήριο "Ευαγγελισμός", το 1924 ιδρύεται η Σχολή Αδελφών Νοσοκόμων του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού ενώ το 1927 ιδρύθηκε η Σχολή Επισκεπτριών Αδελφών και Νοσοκόμων του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών.[22] Την εποχή αυτή 1923, συναντάμε κι ένα συμβούλιο επαγγελματικής εκπαίδευσης.[23]

---

19. **Θ. Σακελλαρόπουλος,** *"Κράτος και Υπανάπτυξη Ελλάδα 1833-1922 Σημειώσεις για τους φοιτητές του τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου"*, Αθήνα 1988, σελ. 56-108.
20. **Ε. Ζάχαρης,** οπ. παρ., σελ. 165-167.
21. **Ε. Ζάχαρης,** οπ. παρ., σελ. 170-171.
22. **Ε. Ζάχαρης,** οπ. παρ., σελ. 170-171.
23. Ν.Δ. 30-4/8-5-1923, *"Περί του Συμβουλίου της Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως"*

Το 1926 ιδρύθηκε με δωρεά του Β. Σιβιτανίδη, η Σιβιτανίδειος Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων "σκοπόν έχουσα την παροχήν μέσης και κατώτερης βιομηχανικής, τεχνικής και εν γένει επαγγελματικής μορφώσεως." [24] Η Σχολή στην αρχή υπαγόταν στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και αργότερα υπήχθη στο ΥΠΕΠΘ ώς νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Η συμβολή της στην ανάπτυξη της Τ.Ε.Ε. υπήρξε μεγάλη κυρίως σε περιόδους όπου οι δραστηριότητες της πολιτείας στο χώρο της Τ.Ε.Ε. περιορίζονταν σχεδόν μονάχα στις προσαρτημένες στο Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο Σχολές Εργοδηγών. Ετσι, η Σιβιτανίδειος κάλυψε ένα σημαντικό κενό των αναγκών της οικονομίας μας σε ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό. [25] Σήμερα στη Σιβιτανίδειο λειτουργεί Τεχνικοεπαγγελματικό Λύκειο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του ΥΠΕΠΘ και Τεχνικοεπαγγελματική Σχολή.

Το 1929 επιχειρείται ξανά στο χώρο της εκπαίδευσης μία μεγάλη μεταρρυθμιστική [26] προσπάθεια τόσο στη διάρθρωση του σχολικού δικτύου όσο και στο περιεχόμενο σπουδών. Μετά το 6χρονο δημοτικό σχολείο οι μαθητές μπορούν να φοιτήσουν είτε στο Ανώτερο Παρθεναγωγείο (κορίτσια), είτε στις Κατώτερες Επαγγελματικές Σχολές, είτε μετά απο εξετάσεις, στο Γενικό Γυμνάσιο ή Πρακτικό Λύκειο που είναι ισόχρονο (6 χρόνια) με το δημοτικό. Εκτός απο το Ν.4397/29 για τη στοιχειώδη και 4373/29 για τη μέση εκπαίδευση υποβάλλονται στη Βουλή την περίοδο αυτή αρκετά νονοσχέδια που αφορούν όλο το φάσμα της εκπαίδευσης και της λειτουργίας της.

Στο Θ' Κεφάλαιο του Ν. 4397/29 για τη στοιχειώδη εκπαίδευση και στα άρθ. 16-24 παρουσιάζεται η ίδρυση και οργάνωση των κατωτέρων επαγγελματικών σχολείων. Ειδικότερα στο αρθ. 17 αναφέρεται και ο σκοπός των κατωτέρων επαγγελματικών σχολείων που είναι η επαγγελματική προπαρασκευή "πρός άσκησιν των γεωργικών, εμπορικών, βιομηχανικών και οικοκυρικών επαγγελμάτων", όσων αποφοίτων του δημοτικού σχολείου δεν επιθυμούν σπουδές στα σχολεία μέσης εκπαίδευσης. Αν και ο νόμος αυτός δεν αφορά βασικά την Τ.Ε.Ε. όμως κάνει τα πρώτα δειλά βήματα για την οργάνωση και ενσωμάτωσή της στο ενιαίο σχολικό δίκτυο. Το ΥΠΕΠΘ ίδρυσε με βάση το νόμο αυτό, τριάντα περίπου κατώτερα επαγγελματικά σχολεία αλλά δεν λειτούργησαν ποτέ. Το ίδιο συνέβη και με τα κατώτερα οικοκυρικά σχολεία Θηλέων. Με το Ν. 4360/29 [27] ιδρύθηκε η Χαροκόπειος Σχολή η οποία τείνει να ενταχθεί στο ΑΕΙ Οικιακής Οικονομίας του Ν. 1894/90.

---

24. Αρθ. 1, Ν.Δ. 1926 που κυρώθηκε με Ν.Δ. του 1927 ΦΕΚ Α'137/9-7-1927.
25. **Ε. Ζάχαρης,** οπ. παρ., σελ. 154-155.
26. Οι νόμοι 4397/29 και 4373/29 καθώς και όσα νομοσχέδια κατέθεσε στη Βουλή ο Γ. Παπανδρέου, ώς Υπουργός Παιδείας (1930-32), είναι γνωστά στην Ιστορία της Εκπαίδευσης ώς εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1929.
27. Ν.4360/9-7-29 *"Περί ιδρύσεως διδασκαλείου οικοκυρικής εκπαιδεύσεως"*, ΦΕΚ Α'290. Το 1951 με τον Ν.1785/51 η Χαροκόπειος ονομάσθηκε Ανώτατη χωρίς όμως ουσιαστικές αλλαγές στην οργάνωση της. Με τον ίδιο νόμο ιδρύθηκε και η Αριάδνειος Σχολή Οικιακής Οικονομίας στα Χανιά.

Την εποχή αυτή, ο Δ. Γληνός θα ζητήσει να γίνουν αρκετές αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα μεταξύ των οποίων και η διακυβέρνηση των σχολείων να γίνεται "με το σύστημα της αυτοδιοίκησης και της αποκέντρωσης που πρέπει να θέτει ολοένα και περισσότερο τα σχολικά ζητήματα στο κέντρο του λαϊκού ενδιαφέροντος". [28]

Ηδη το σύνταγμα του 1927 περιλάμβανε εγγυήσεις για την ελευθερία της Τέχνης, της Επιστήμης και της διδασκαλίας (αρθ.21) κατοχύρωνε τη δωρεάν στοιχειώδη εκπαίδευση για όλους αναλαμβάνοντας το κράτος με την τοπική αυτοδιοίκηση την εποπτεία και τις δαπάνες της εκπαίδευσης (αρθ.23) καθώς επίσης και τον έλεγχο των προγραμμάτων των σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ερμηνευτική δήλωση για το αρθ. 23).

Το 1930 με τον Ν.4653 συστηματοποιείται η λειτουργία του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Συμβουλίου που καθορίζει τις γενικές κατευθύνσεις της παιδείας και εξελίσσεται σ'ένα παντοδύναμο διοικητικό και εποπτικό όργανο, το οποίο συγκεντρώνει τη διοίκηση της εκπαίδευσης στο ΥΠΕΠΘ. Το Εκπαιδευτικό Συμβούλιο ιδρύθηκε το 1862 και για πρώτη φορά συμμετείχαν σ'αυτό αιρετά μέλη το 1925. [29]

Το 1931 εκδόθηκε ο Ν.5197 "Περί επαγγελματικής εκπαιδεύσεως" απο το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Είναι ίσως ο πρώτος νόμος που αναφέρεται στο σύνολο της Τ.Ε.Ε. και τη συνδέει άμεσα με την οικονομία. Στο άρθ. 1 του νόμου αναφέρεται ότι η θεωρητική και πρακτική διδασκαλία των επιστημών, τεχνών ή επαγγελμάτων που αναφέρονται στο εμπόριο ή τη βιομηχανία, αποτελούν την "εν γένει" επαγγελματική εκπαίδευση που υπάγεται στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας εκτός εκείνων των τομέων που ρητά και με νόμο υπάγονται σε άλλα Υπουργεία. Με το αρθ. 9 του νόμου δίνεται το δικαίωμα στους δήμους και τις κοινότητες αλλά και σε άλλα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου να ιδρύουν και συντηρούν επαγγελματικές σχολές. Η πράξη αυτή έδωσε τη δυνατότητα ανάπτυξης της ιδιωτικής κυρίως Τ.Ε.Ε., αφού η δημόσια εξακολουθούσε να παραμένει "περιθωριακή", έξω δηλαδή από το σχολικό εκπαιδευτικό δίκτυο του ΥΠΕΠΘ. 'Η, όπως αναφέρει ο Δ. Γληνός, "Η πρακτικοποίηση της παιδείας μας είναι στο σύνολό της ένα παραμυθάκι. Υπονοείται. Πουθενά δεν πραγματώνεται". [30] Αυτό φάνηκε και απο το γεγονός ότι δεν λειτούργησαν τα 30 κατώτερα πρακτικά σχολεία του 1929.

---

28. **Α. Δημαρά,** *"Η μεταρρύθμιση ....",* οπ. π., τευχ.Β',σελ.155
29. **Σπ. Ευαγγελοπούλου,** *"Ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης - οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης"*, τευχ.Β', Αθήνα 1987, Εκδ. Δανιά, σελ. 56.
30. **Δ. Γληνός,** *"Τα εκπαιδευτικά νομοσχέδια : Το λαϊκό σχολείο που δεν δημιουργείται"*, εφημ. Ακρόπολις, Ιούνιος 1929.

Με διάγματα του 1931[31] γίνεται η κωδικοποίηση όλων των νομοθετημάτων που αφορούν στο Ε.Μ.Π. Με το αρθ. 118 μετονομάζονται τα προσαρτημένα στο ΕΜΠ τεχνικά σχολεία σε σχολές εργοδηγών, οι οποίες το 1941 (Ν.Δ. 357/41) μετονομάζονται σε σχολές υπομηχανικών γνωστές ώς μικρό Πολυτεχνείο. Οι σχολές αυτές "πρόσφεραν εξαιρετικές πράγματι υπηρεσίες στην τεχνική ανάπτυξη της χώρας με την εξασφάλιση καλά καταρτισμένου ειδικευμένου τεχνικού προσωπικού ανώτερης στάθμης στους αντίστοιχους τομείς, σε περίοδο μάλιστα, που ήταν τόσο ελάχιστες οι προσπάθειες οργανώσεως της τεχνικής εκπαίδευσης στη χώρα μας."[32] Οι σχολές αυτές είναι ο προάγγελος της ανώτερης (ΚΑΤΕΕ) και σημερινής τριτοβάθμιας τεχνολογικής εκπαίδευσης (ΤΕΙ).

Με τη δικτατορία του Ι. Μεταξά (1936-1941) αναστέλλονται όλες οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες του 1929. Το σχολικό έτος 1937-38 υπήρχαν σε ολόκληρη τη χώρα μόνο 51 κατώτερες και μέσες τεχνικές σχολές.[33] Το 1939 είδαμε ότι καταργήθηκαν οι Μέσες Γεωργικές Σχολές και μετατράπηκαν σε Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία. Απο τα διάφορα Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία που ιδρύθηκαν κατά καιρούς, μόνο τα παρακάτω δεκατέσσερα λειτούργησαν κανονικά μέχρι το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τα οποία ήταν χωρισμένα σε τρείς κατηγορίες : Δημοσυντήρητα, ιδιωσυντήρητα και ιδιωτικά.

Δημοσυντήρητα :	Αβερώφειος Γεωργική Σχολή Λάρισας, Γαλακτοκομική Σχολή Ιωαννίνων και Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία Πατρών, Δουρούτης Ιωαννίνων και Φλώρινας.
Ιδιωσυντήρητα :	Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία Γόρτυνας Μεσσαράς, Ασωμάτων Αμαρίου Κρήτης, Καλαμώνος Ρόδου, Βέλου Κορινθίας και Χαρίσειος Κοζάνης.
Ιδιωτικά :	Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή Θεσ/νίκης, Αναγνωστοπούλειος Γεωργική Σχολή Κόνιτσας, Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία Χίου και Συγγρού Αμαρουσίου.[34]

Στα Δημοσυντήρητα τις δαπάνες λειτουργίας τους τις κατέβαλε το Δημόσιο. Τα Ιδιοσυντήρητα αποτελούσαν μεν Ν.Π.Δ.Δ. έπρεπε όμως να καλύπτουν τις ανάγκες τους απο τα έσοδα τους και τα Ιδιωτικά ιδρύθηκαν απο την ιδιωτική πρωτοβουλία, η οποία κάλυπτε και τα έξοδα λειτουργίας τους.[35] Ισως μία αποτίμηση της προσφοράς αυτών των σχολείων θα μας οδηγούσε σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα, σε περίοδο μάλιστα, που ο χαρακτήρας της οικονομίας είναι καθαρά γεωργικός.

---

31. *"Περί κωδικοποιήσεως των περί οργανισμού του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου διατάξεων"*, ΦΕΚ Α'400/27-11-1931.
32. **Ε. Ζάχαρης,** οπ. παρ., σελ. 162.
33. **Θ. Ανθογαλίδου-Βασιλακάκη,** *"Οργάνωση της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα πρίν και μετά τη μεταρρύθμιση του 1976"*, Ιωάννινα 1980, σελ. 24.
34. **Ε. Ζάχαρης,** οπ. παρ., σελ. 168.
35. **Ε. Ζάχαρης,** οπ. παρ., σελ. 167-168.

Στην περίοδο της Γερμανοιταλικής κατοχής (1941-1944) όταν η χώρα μας πρόβαλλε την εθνική της αντίσταση στους κατακτητές το θέμα της παιδείας δεν παραμελήθηκε. Η Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης (Π.Ε.Ε.Α.) με εμπνευστή το Δ. Γληνό κατάρτισε ένα "Σχέδιο μιάς Λαϊκής Παιδείας" [36] για να εγκαθιδρύσει ένα αληθινό, ένα γνήσιο λαϊκό σχολείο. Θεμελιακή αρχή είναι "ένας λαός, μιά παιδεία". Μιά παιδεία που θα προετοιμάζει πολίτες όχι "παθητικούς, υποτακτικούς και άβουλους" μα "ελεύθερους, αυτοπειθάρχητους και φωτεινούς φορείς της κυρίαρχης λαϊκής θέλησης" [37] Η διάρθρωση του σχολικού δικτύου προτείνεται με βάση την ηλικία του παιδιού και ο τύπος του σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κάθε περιοχής θα καθορίζεται απο τις "ασχολίες του λαού και τα ενδιαφέροντα των παιδιών". [38] Λαμβάνεται δηλαδή, μέριμνα για τη σύνδεση της εκπαίδευσης με τα οικονομικά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής και τις κλίσεις και επιθυμίες των μαθητών. Τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προβλέπονταν στο "Σχέδιο" να έχουν τετραετή φοίτηση και σκοπό τη μετάδοση στους μαθητές επαγγελματικής εκπαίδευσης που θα παρέχονταν σε διαφορετικούς τύπους (αγροτικά, βιομηχανικά-βιοτεχνικά, κλασικά). Στην ελεύθερη Ελλάδα κυρίως η ΕΠΟΝ ιδρύει γεωργικές σχολές για την κατάρτιση των αγροτών σε θέματα γεωργικής πρακτικής και μόρφωσης. Από τις σχολές αυτές λειτούργησαν τρείς, απο μία : στη Μονή Αγάθωνος, στη Σπερχειάδα και στη Φτέρη. [39]

Για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα έλλειψης διδακτικού προσωπικού κυρίως στη δημοτική εκπαίδευση, η ΠΕΕΑ ιδρύει τα Παιδαγωγικά Φροντηστήρια [40] τα "κρυφά σχολειά" [41] της περιόδου της κατοχής.

Το 1944 συστήνεται στο Υπουργείο Οικονομικών ένα συμβούλιο για την Επαγγελματική εκπαίδευση παρόμοιο μ'αυτό του 1923 [42] ώς μία προσπάθεια σφαιρικής αντιμετώπισης των προβλημάτων της ΤΕΕ, η οποία βρίσκεται ακόμα στα αρχικά της βήματα και διάσπαρτη όπως είδαμε στα διάφορα Υπουργεία.

---

36. Το Σχέδιο καταρτίστηκε από δύο ομάδες εκπαιδευτικών του ΕΑΜ και της ΕΠΟΝ και κατατέθηκε στη γραμματεία της ΠΕΕΑ το 1944.
37. **Α. Δημαρά,** *"Η μεταρρύθμιση.."*, οπ. π., τευχ.Β',σελ.202-204
38. Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση *"Σχέδιο μίας Λαϊκής Παιδείας"*, εκδ. ΕΔΑ, Αθήνα 1966, σελ. 69.
39. Για τις σχολές αυτές βλεπ. **Χ. Σακελλαρίου,** *"Η Παιδεία στην Αντίσταση"*, Αθήνα 1979, σελ. 148 και μετά ειδικά για τη Σχολή Αγάθωνος, **Β. Αντωνίου,** *"Η λειτουργία των γεωργικών σχολών της ΕΠΟΝ στη Δ. Φθιώτιδα τον καιρό της κατοχής."* Περιοδ. "Εθνική Αντίσταση", Συλλογή 37η, Οκτώβρης 1983, σελ. 14 και μετά.
40. Για τη λειτουργία αυτών των φροντιστηρίων, βλέπ. **Χ. Σακελλαρίου,** οπ. παρ., σελ. 56 και μετά και **Κ. Παπαμανώλη,** *"Οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στη μεταπολεμική Ελλάδα (1941-1988)"*, Διδακτορική Διατριβή στο Πάντειο Παν/μιο Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών, 1989, σελ.107-188
41. **Σήφης Μπουζάκης,** οπ. παρ. σελ. 93, σημ. 18.
42. Ν.Δ. 1148 της 10/28-1-44 *"Περί συστάσεως συμβουλίου επαγγελματικής εκπαιδεύσεως."*

Μια πραγματική προσπάθεια εννοποίησης και διοικητικού συντονισμού της ΤΕΕ γίνεται μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, το 1959.

Συμπερασματικά για την περίοδο αυτή θα μπορούσαμε να πούμε ότι η ΤΕΕ δεν αναπτύχθηκε :

α) γιατί δε δημιουργήθηκε μια ισχυρή αστική τάξη που θα ενσωμάτωνε στοιχεία ικανά να αναπτύξουν πάγιες διαδικασίες παραγωγής και κράτησε το περιεχόμενο της παιδείας στην προσπάθεια συστηματικής οικοδόμησης της εθνικής ταυτότητας. Σ'ολόκληρη αυτή την περίοδο η εκπαίδευση στρέφεται σε μη άμεσα παραγωγικούς κλάδους εκτός από περιπτώσεις που η ιδιωτική πρωτοβουλία (κυρίως ιδιώτες του εξωτερικού) αναλαμβάνει την ίδρυση τεχνικών επαγγελματικών σχολών. Ο κλασικισμός και το γλωσσικό ζήτημα είναι τα θέματα που μονοπωλούν την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Από μια περίοδο και μετά το γλωσσικό ταυτίζεται με την ανάπτυξη της ΤΕΕ, γιατί είναι επόμενο ότι αυτός που ετοιμάζεται για την παραγωγή θέλει να διδαχθεί ότι έχει να διδαχθεί στη γλώσσα που καταλαβαίνει.

β) γιατί άργησε να γίνει η οικονομική και εθνική ενοποίηση του ελληνικού χώρου, πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα τους αργούς ρυθμούς εκβιομηχάνισης της χώρας. Οι αργοί ρυθμοί εκβιομηχάνισης αποτελούν ένα από τους βασικούς λόγους καθυστέρησης της ανάπτυξης της ΤΕΕ αφού οι απαιτήσεις για ενσωμάτωση στην παραγωγική διαδικασία ειδικευμένου εργατικού δυναμικού δεν έγιναν επιτακτικές ούτε οι ανάγκες αντιληπτές.

γ) Γιατί οι πολιτικές δυνάμεις και οι κυβερνήσεις με την εξαρτημένη εσωτερική και εξωτερική πολιτική τους και τον εσωτερικό ανταγωνισμό για την ανάληψη της εξουσίας δεν είχαν περιθώρια οικοδόμησης ενός στέρεου πολιτικού υπόβαθρου που θα έθετε και τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό ανάπτυξης της εκπαίδευσης γενικά και της ΤΕΕ ειδικά. Το εξαιρετικά εύθραυστο και ασταθές πολιτικό περιβάλλον δεν στάθηκε ικανό να προωθήσει εκπαιδευτικό σύστημα με γερές δομές.

Πέρα όμως από το γεγονός ότι η ΤΕΕ δεν αναπτύχθηκε και δεν ενσωματώθηκε την περίοδο αυτή στο επίσημο σχολικό δίκτυο θα πρέπει να τονιστούν ορισμένα στοιχεία που κρίνονται σημαντικά για την περιφερειακή διάσταση της εκπαίδευσης γενικότερα. Μέχρι το 1914 ο διορισμός και η διοίκηση μισθοδοσίας των δασκάλων ανήκει στην αρμοδιότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης η οποία όμως, λόγω των οξυμένων προβλημάτων που αντιμετώπιζε, δεν ήταν σε θέση να αταποκριθεί πλήρως στο έργο αυτό. Ετσι, πολλά αποκεντρωτικά στοιχεία της εκπαιδευτικής διοίκησης δεν εφαρμόστηκαν στην πράξη. Με τον Ν. 240/1914 η αρμοδιότητα αυτή περιέρχεται στα εποπτικά συμβούλια και από τότε

παραμένει πάντα στα κεντρικά όργανα του ΥΠΕΠΘ. Ετσι η τοπική αυτοδιοίκηση έχασε μια σημαντική αρμοδιότητα στα θέματα της εκπαίδευσης. Το κεντρικό κράτος όπως έγινε φανερό δημιουργεί θεσμούς ελέγχου και εποπτείας της εκπαίδευσης σε περιφερειακό επίπεδο όπως τους Επιθεωρητές, Γενικούς Επιθεωρητές και τους Ανώτερους Επόπτες, θεσμοί οι οποίοι παραμένουν αμετάκλητοι για δεκαετίες ολόκληρες και οι οποίοι υπάγονται άμεσα στην συγκεντρωτική κεντρική διοίκηση.

3.2 Β ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ : ΑΠΟ ΤΟ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ ΜΕΧΡΙ ΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ (1974)

Μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, η Ελλάδα βρίσκεται πάλι σε εμπόλεμη κατάσταση (1946-1949) εξ'αιτίας του εμφύλιου πολέμου. Αυτή η διπλή δοκιμασία έχει μεγάλες επιπτώσεις στην γενικότερη ανάπτυξη της χώρας που τη βαρύνουν σε όλη την επόμενη πορεία της. Η προσπάθεια οργάνωσης του μεταπολεμικού κράτους γίνεται από νωρίς αντιληπτή. Το 1952 αναθεωρούνται ορισμένες διατάξεις των συνταγμάτων του 1864 και 1911 και τίθεται σε ισχύ το σύνταγμα του 1952. [43] Το άρθρο 16 είναι αφιερωμένο στην παιδεία όπου για πρώτη φορά ορίζεται ο σκοπός της Μέσης και Στοιχειώδους Εκπαίδευσης, που είναι η ηθική και πνευματική αγωγή των νέων καθώς και η ανάπτυξη εθνικής συνείδησης. Η Παιδεία γίνεται με δαπάνη του κράτους ή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η υποχρεωτική φοίτηση ορίζεται ότι δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 6 χρόνων, διατάξεις που υπήρχαν και στο σύνταγμα του 1927.

Εχοντας να κλείσει πολλές πληγές και να ικανοποιήσει άμεσες ανάγκες το μεταπολεμικό κράτος, καθυστερεί τη μελέτη των θεμάτων της εκπαίδευσης. Το εκπαιδευτικό σύστημα λειτουργεί με βάση τα νομοθετήματα της περιόδου που ονομάστηκε μεταρρύθμιση του 1929.

Απο το 1955 όμως και μετά αρχίζει έντονο το ενδιαφέρον γενικά για τα εκπαιδευτικά θέματα και ειδικά για την Τ.Ε.Ε. Αρχίζει η πρώτη σοβαρή προσπάθεια ένταξης της Τ.Ε.Ε. στο σχολικό εκπαιδευτικό σύστημα κάτω από τις έντονες προσπάθειες προοδευτικών και συντηρητικών. Η Ρόζα Ιμβριώτη αναφέρει ότι "... Η παιδεία είτε το θέλουμε, είτε δεν το θέλουμε πρέπει να γίνει επιστημονικά τεχνική με την ευρύτερη σημασία της λέξης, που θα ολοκληρώνει και θα ολοκληρώνεται με γερή γενική μόρφωση". [44]

---

43. **Νίκη Καλτσόγια-Τουρναβίτη,** *"Προβληματική της σύγχρονης ελληνικής συνταγματικής ιστορίας 1935-1975 (προσπάθεια οριοθέτησης) διδακτορική διατριβή,* ΠΑΣΠΕ 1981, σελ.152-153

44. **Ρ. Ιμβριώτη,** *"Η Αναγέννηση της Παιδείας Επιτακτική Ανάγκη",* στο Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση, εκδ. ΕΔΑ, Αθήνα 1966, σελ. 79.

Παράλληλα ο Ν. Εξαρχόπουλος υπογραμμίζει ότι "η εκπαίδευση, όπως λειτουργεί σήμερον αδυνατεί να εκπληρώσει την αποστολήν της ... Δεν αρκούσι δε πρός τούτο ημίμετρα, αλλά ανάγκη να ανεγερθή εκ θεμελίων τα εκπαιδευτικόν ημών οικοδόμημα. - Ούτω δε το Σχολείον παρ'ημίν, όπως λειτουργεί σήμερον, δεν ανταποκρίνεται εις τας συγχρόνους επιστημονικάς και κοινωνικάς απαιτήσεις της ελληνικής κοινωνίας." [45]

Το 1955 δημιουργείται στο ΥΠΕΠΘ μιά ειδική Υπηρεσία [46]Μελετών και Συντονισμού των θεμάτων της εκπαίδευσης, "λειτουργία της οποίας είναι η επιστημονική έρευνα και ο συντονισμός της κεντρικής, περιφερειακής και σχολικής οργανώσεως των διαφόρων βαθμίδων και κλάδων της Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως, συμπεριλαμβανομένης της μελέτης ιδίου εκπαιδευτικού προγράμματος δια τας αγροτικάς περιοχάς της χώρας, της οργανώσεως Υπηρεσίας Επαγγελματικού Προσανατολισμού και της εποπτείας των Επαγγελματικών Σχολών της δικαιοδοσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων". (αρθ.1, Ν.Δ. 3439/1955)

Εχοντας τόσο σοβαρό έργο να επιτελέσει η Υπηρεσία αυτή, άρχισε αμέσως τη μελέτη των εκπαιδευτικών προβλημάτων μας και την υποβολή προτάσεων στον Υπουργό.

Οι διαπιστώσεις της υπηρεσίας για την Τ.Ε.Ε ήταν οι παρακάτω :

1. Η παντελής έλλειψη δημόσιας Τ.Ε.Ε. Το 1948 λειτουργούσε μόνο μιά Μέση Τεχνική Σχολή των Πολιτικών Υπομηχανικών, προσαρτημένη στο Ε.Μ.Π. Οι Δημόσιες Τεχνικές Σχολές Υπομηχανικών που ήταν προσαρτημένες στο ΕΜΠ καταργήθηκαν το 1955.
2. Δεν υπήρχε κανένας συντονισμός στο χώρο της Τ.Ε.Ε. Οι Ιδιωτικές Τεχνικές Σχολές είχαν υπαχθεί το 1931 στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και αργότερα στο Βιομηχανίας, αλλά πολλά Υπουργεία ανάπτυσαν δραστηριότητες Τ.Ε.Ε χωρίς καμμιά μεταξύ τους συνεργασία.
3. Δεν υπήρχε ειδικό και κατάλληλα καταρτισμένο, ιδιαίτερα στα παιδαγωγικά θέματα, διδακτικό προσωπικό για τις ανάγκες της Τ.Ε.Ε. [47]

Τον Ιανουάριο του 1957 η Υπηρεσία υποβάλλει ειδικό υπόμνημα στον Πρωθυπουργό με συγκεκριμένες προτάσεις, οι κυριότερες απο τις οποίες είναι οι ακόλουθες [48]:

---

45. **Α. Δημαράς,** *" Η Μεταρρύθμιση ..."*, όπ. π., τ. Β', σελ. 225 (από απάντηση του Ν. Εξαρχόπουλου σε έρευνα της εφημερίδας "ΤΟ ΒΗΜΑ" με θέμα 'Το Εκπαιδευτικόν Πρόβλημα', 1953).
46. Ν.Δ. 3439/1955 *"Περί ιδρύσεως παρά τη Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υπηρεσία Μελετών και Συντονισμού της Διοικήσεως της Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως συμπεριλαμβανούσης την οργάνωσιν υπηρεσίας επαγγελματικού προσανατολισμού και τίνων άλλων διατάξεων."* Προϊσταμένη της υπηρεσίας ήταν η Νίκη Δενδρινού-Αντωνακάκη που η συμβολή της στην ανάπτυξη της Τ.Ε.Ε υπήρξε πολύτιμη.
47. **Ε. Ζάχαρης,** οπ. παρ. σελ. 175-177
48. Οπως αναφέρονται απο τον **Ε. Ζάχαρη,** οπ. παρ., σελ. 177

- Σύσταση Επιτροπής Παιδείας για τη μελέτη της αναδιοργάνωσης της παιδείας
- Σχέδιο διοικητικής οργάνωσης της εκπαίδευσης τόσο στο χώρο της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου όσο και περιφερειακά σε ολόκληρη τη χώρα.
- Ιδρυση Εθνικού Ταμείου Παιδείας για την αντιμετώπιση όλων των απαιτούμενων πιστώσεων για την οργάνωση, την ανάπτυξη και τη λειτουργία της εκπαίδευσης.
- Σχέδιο νέας οργανωτικής διάρθρωσης της παιδείας.
- Ιδρυση Κέντρου Εκπαιδευτικών Ερευνών
- Ιδρυση Πανεπιστημιακής Σχολής Εκπαίδευσης
- Ιδρυση Σχολής Στελεχών για τη μετεκπαίδευση του υπάρχοντος προσωπικού εκπαιδευτικού και διοικητικού της Τ.Ε.Ε

Οι προτάσεις αυτές δεν πραγματοποιήθηκαν όλες, αλλά οι περισσότερες, ώστε να έχουμε μια σημαντική προσπάθεια οργάνωσης της ΤΕΕ.

Ετσι, στις 14 Ιουλίου 1957, ο Πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής συγκρότησε την Επιτροπή που πρότεινε η Υπηρεσία Μελετών και Συντονισμού απο ειδικούς [49] για τη μελέτη των προβλημάτων της παιδείας, γνωστή ώς "Επιτροπή Παιδείας".

Στις 10-1-1958, η Επιτροπή παραδίδει τα πορίσματά της στον Πρωθυπουργό σε πανηγυρική συγκέντρωση στο ΥΠΕΠΘ. Ο Πρωθυπουργός δήλωσε ότι είχε τώρα ένα πρόγραμμα για την ανόρθωση της παιδείας το οποίο και θα έθετε γρήγορα σε εφαρμογή.

Τα πορίσματα εκδόθηκαν το 1958 απο το Εθνικό Τυπογραφείο και περιληπτικά αναφέρονται στα ακόλουθα :

- Στα εκπαιδευτικά θέματα να δοθεί απόλυτη προτεραιότητα με έμπρακτο ενδιαφέρον της πολιτείας γιατί η αξία της παιδείας είναι ανυπολόγιστη (είναι η εποχή που στις δυτικές κοινωνίες ανθεί η θεωρία του ανθρωπίνου κεφαλαίου που αναφέρεται και στο ρόλο της εκπαίδευσης στην οικονομική ανάπτυξη).
- Η Ελληνική Παιδεία να παραμείνει ανθρωπιστική και τα αγαθά της κλασικής παιδείας και τα μαθηματικά να καταλάβουν ξεχωριστή θέση, γιαυτό πρέπει να αναθεωρηθούν τα προγράμματα και η οργάνωση των σχολείων.
- Η γλώσσα μας καθαρεύουσα και δημοτική να διδάσκονται ώς ισότιμες στους μαθητές για να γίνει ο Ελληνισμός συνείδηση και βίωμα των νέων.
- Η Τ.Ε.Ε πρέπει να αναπτυχθεί ορθά και με επιμέλεια για να μπορέσει η χώρα να προσαρμοσθεί στους νέους όρους παραγωγής με την χρησιμοποίηση ειδικευμένων στελεχών.

---

49. **Ε. Παπανούτσου,** *"Απομνημονέυματα"*, εκδ. Φιλιππότη, Αθήνα 1982, σελ. 92.

- Να παρέχεται απο την πολιτεία οικονομική ευχέρεια στους άπορους και ικανούς νέους να ακολουθούν σπουδές ανάλογα με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους. (Δηλαδή, ουσιαστικά η επιτροπή προτείνει εδώ το θεσμό των κρατικών υποτροφιών, ένας θεσμός που κατοχυρώθηκε συνταγματικά το 1975).
- Χάραξη ενιαίας εκπαιδευτικής πολιτικής με κοινή συνενόηση του πολιτικού κόσμου.

Κι ενώ αναμενόταν η εφαρμογή του προγράμματος των πορισμάτων, όπως είχε τονίσει ο Πρωθυπουργός κατά την παραλαβή τους, μιάς και τις νέες εκλογές που ακολούθησαν τις κέρδισε ξανά ο Κ. Καραμανλής, αυτά καταδικάστηκαν στο χρονοντούλαπο του ΥΠΕΠΘ. Γιατί αντί να παραμείνει Υπουργός Παιδείας ο Αχ. Γεροκωστόπουλος που διηύθυνε τις εργασίες της Επιτροπής, αντικαταστάθηκε απο τον πολιτικό μηχανικό, Γ. Βογιατζή, άνθρωπο ξένο πρός την εκπαίδευση. [50]

Ομως ο απόηχος τόσο των πορισμάτων της Επιτροπής Παιδείας 1957, όσο και των προτάσεων της Υπηρεσίας Μελετών και Συντονισμού του 1955, βρίσκουν μερική εφαρμογή για την Τ.Ε.Ε με τα νομοθετήματα του 1959, χρόνο σταθμό στην ιστορία της Τ.Ε.Ε.

Με το Ν.Δ. 3971/1959 [51] καταβάλλεται πράγματι σοβαρή προσπάθεια ανάπτυξης της ΤΕΕ. Τα κυριότερα σημεία του διατάγματος αναφέρονται στην :

- Ιδρυση Σχολών Υπομηχανικών Αθηνών και Θεσ/νίκης (αρθ.1)
- Ιδρυση των πρώτων Δημόσιων Τεχνικών Σχολών Εργοδηγών, Μέσων Τεχνικών Σχολών (αρθ.16) [52]
- Ιδρυση της Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαιδεύσεως. (ΣΕΛΕΤΕ) [53](αρθ.24)
- Ιδρυση του Ζανείου Πειραματικού Τεχνικού Γυμνασίου.
- Ιδρυση της Γενικής Διεύθυνσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.
- Δυνατότητα ίδρυσης στις τρείς τελευταίες τάξεις του Γυμνασίου, νέων τμημάτων με κατευθύνσεις τεχνικής, αγροτικής, οικονομικής, ναυτικής, ξένων γλωσσών και οικιακής οικονομίας, εκτός απο τα τμήματα Κλασικής και Πρακτικής Κατεύθυνσης που λειτουργούσαν ήδη απο πρίν.
- Σύσταση θέσης Γενικού Επιθεωρητή Τ.Ε.Ε στην Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ με αρμοδιότητα στις Δημόσιες και Ιδιωτικές Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές.

---

50. **Ε. Παπανούτσου**, *"Απομνημονεύματα"*, οπ.π. σελ. 96.
51. Ν.Δ. 3971/4-9-1959, *"Περί τεχνικής και επαγγελματικής εκπαιδεύσεως, οργανώσεως της μέσης εκπαιδεύσεως και διοικήσεως της παιδείας"*, ΦΕΚ Α'187.
52. Οι Σχολές ιδρύθηκαν στα Γιάννενα, Κοζάνη, Αλεξανδρούπολη, Χαλκίδα, Καλαμάτα, Καβάλα, είχαν αρχίσει όμως τη λειτουργία τους, με υπουργικές αποφάσεις από το σχολικό έτος 1958-59.
53. Η Σχολή αυτή ιδρύθηκε και οργανώθηκε με ξένα κεφάλαια και προσωπικό από την Αμερική, τον Ο.Ο.Σ.Α. και την UNESCO. Το 1964 υπάγεται στο παιδαγωγικό ινστιτούτο και το 1966 ξαναλειτουργεί ως υπηρεσιακή μονάδα του ΥΠΕΠΘ. Ομως στην περίοδο της δικτατορίας αποδεσμεύεται και από τότε λειτουργεί ως Ν.Π.Δ.Δ.

- Σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Εκπαίδευσης για θέματα Τ.Ε.Ε. Στο Συμβούλιο ήταν μέλη εκπρόσωποι απο διάφορους φορείς σχετικούς με την Τ.Ε.Ε., (π.χ. απο το Τεχνικό Επιμελητήριο) και τις Οργανώσεις παραγωγικών τάξεων.
- Ιδρυση στην Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, Ανώτατου Εκπαιδευτικού Συμβουλίου απαρτιζόμενο απο δύο ειδικά Συμβούλια: Το Ανώτατο Συμβούλιο Εκπαιδευτικού Προγράμματος (ΑΣΕΠ) και το Ανώτερο Συμβούλιο Διοίκησης του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΑΣΔΕΠ). Το ΑΣΕΠ περιλάμβανε δύο ειδικώτερα Συμβούλια, ένα για τα προγράμματα γενικής εκπαίδευσης και ένα για τα προγράμματα Τ.Ε.Ε.

Δίκαια λοιπόν το Ν.Δ. 3971/1959 θεωρείται σταθμός στην Τ.Ε.Ε. για τις καινοτομίες που εισάγει έστω κι αν οι προσπάθειες δεν απέδωσαν πολλά πράγματα. Η μεταρρύθμιση στην Τ.Ε.Ε. συμπληρώνεται την εποχή αυτή και απο το Ν.Δ. 3973/1959. [54] Βασική επιδίωξη του διατάγματος αυτού ήταν ο συντονισμός των προσπαθειών των διαφόρων φορέων του Δημοσίου Τομέα στο χώρο της Τ.Ε.Ε. Ετσι με το αρθρο 1 του διατάγματος πέρασαν στην αρμοδιότητα του ΥΠΕΠΘ όλες οι Δημόσιες και Ιδιωτικές Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές που τότε υπάγονταν στο Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορικής Ναυτιλίας, καθώς και η Ανώτατη Γεωπονική και οι Βιομηχανικές Σχολές (Πειραιά και Θεσ/νίκης). Εμειναν εκτός υπαγωγής στο ΥΠΕΠΘ τα παρακάτω σχολεία και Σχολές :

- Τα σχολεία Γεωργικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Γεωργίας. [55]
- Οι Σχολές Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. [56]
- Οι Σχολές Νοσηλευτικού Προσωπικού του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών.

Για το συντονισμό αυτών των σχολείων και όσων θα ιδρύονταν στη συνέχεια συστάθηκε με το αρθ.4 του Ν.Δ 3973, Συντονιστικό (Γνωμοδοτικό) Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΣΣΕΕ), στη Γενική Διεύθυνση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του ΥΠΕΠΘ, με διετή θητεία. Πρόεδρος ήταν ο Γενικός Γραμματέας του ΥΠΕΠΘ που αναπληρωνόταν απο το Γενικό Διευθυντή Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και μέλη του (ΣΣΕΕ), εκπρόσωποι των Υπουργείων, των Επιμελητηρίων και όλων των ενδιαφερομένων Ενώσεων, Ομοσπονδιών και Συνεταιρισμών. [57]

---

54. Ν.Δ. 3973/1959, *"Περί ενοποιήσεως και σημπληρώσεως της διοικήσεως της επαγγελματικής εκπαιδεύσεως"*, ΦΕΚ 187 Α'/7-9-59.
55. Υπάγονται σε αυτό απο το 1917 (Ν.240/16-9-1917), *"Περί οργανισμού υπουργείου γεωργίας."*
56. Ιδρύθηκαν το 1950. ΑΝ. 1542/29-19-1950, *"Περί συστάσεως παρά τω υπουργείω εργασίας, τεχνικού τμήματος, εκπαιδεύσεως μαθητευομένων και συμβουλίου τεχνικής εκπαιδεύσεως μαθητευομένων."*
57. Τα μέλη του Συμβουλίου ήταν περίπου 25, το ΣΣΕΕ αποτελούσε εκπροσωπευτικό συλλογικό όργανο, στο οποίο οι ενδιαφερόμενοι φορείς έπρεπε σε ανατρεπτική προθεσμία 15 ημερών απο την πρόσκληση του υπουργού να υποδείξουν τους αντιπροσώπους τους με τους αναπληρωτές τους. Διαδικασία αρκετά προχωρημένη για το σύστημα διοίκησης της εποχής. Μεγάλη χρήση των θεσμών της εκπροσώπησης παρατηρείται την περίοδο (1981-89) με την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.

Εργο του ήταν ο συντονισμός της Τ.Ε.Ε. εκτός απο την Ανώτατη, με συγκεκριμένες προτάσεις για την ίδρυση οργάνωση και λειτουργία Σχολών Τ.Ε.Ε, κάθε ειδικότητας και βαθμίδας. Η ίδρυση Επαγγελματικών Σχολείων που δεν ανήκουν στο ΥΠΕΠΘ θα γινόταν με κοινή απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μετά απο γνώμη του ΣΣΕΕ. Το ΣΣΕΕ καταργήθηκε το 1962.

Για την κάλυψη των μαθητών Τ.Ε.Ε σε διδακτικά και βοηθητικά βιβλία λειτουργεί απο το 1956 το Ευγενίδειο Ιδρυμα, το οποίο με το αρθ.26 του Ν.Δ. 3971/59 αναλαμβάνει επίσημα την έκδοσή τους με δικά του έξοδα αλλά και διατίμηση (αφού δε δίνονται δωρεάν). Για το είδος και το περιεχόμενο των βιβλίων αποφάσιζε το αρμόδιο τμήμα για την Τ.Ε.Ε του Ανωτάτου Συμβουλίου Εκπαιδευτικού Προγράμματος. (ΑΣΕΠ)

Το 1964 μετά τις εκλογές του Φεβρουαρίου, η κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου (Υφυπουργός Λ. Ακρίτας, Γενικός Γραμματέας, Ε. Παπανούτσος) φέρνει για ψήφιση το Ν.Δ.4379/64 "Περί οργανώσεως και διοικήσεως της Γενικής (Στοιχειώδους και Μέσης) Εκπαιδεύσεως." Με το διάταγμα αυτό ανασυγκροτείται η Γενική Εκπαίδευση. Παρέχεται δωρεάν παιδεία σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, καθιερώνεται η δημοτική γλώσσα, γίνεται σταδιακά υποχρεωτική η εννιάχρονη φοίτηση (εκτός απο το 6χρονο Δημοτικό έχουμε και το 3χρονο Γυμνάσιο). Η πρόσβαση στο Γενικό Γυμνάσιο γίνεται με απλή εγγραφή των αποφοίτων του Δημοτικού. Μετά το Γυμνάσιο, με εξετάσεις οι απόφοιτοι εγγράφονται στο Γενικό Λύκειο. Μετά την απόκτηση του "ακαδημαϊκού απολυτηρίου" και εισαγωγικές εξετάσεις οι απόφοιτοι εγγράφονται στα ΑΕΙ, τις Σχολές Νηπιαγωγών και στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες, στις οποίες προστίθεται ένα ακόμα έτος σπουδών.

Παράλληλα με τη διάρθρωση της Γενικής Εκπαίδευσης επιχειρείται ένα νέο σχολικό δίκτυο αυτό της Τ.Ε.Ε με το νομοσχέδιο "περί Τεχνικής Εκπαιδεύσεως" που υποβάλλεται για ψήφιση το Μαϊο του 1965 και το οποίο τελικά δεν ψηφίζεται όπως και εκείνο "περί ιδρύσεως Πανεπιστημίων" γιατί τα πρόλαβαν οι εξελίξεις του Ιουλίου του 1965 και η επακολούθηση της δικτατορίας του 1967.

Αξίζει όμως τον κόπο να δεί κανείς τις προτάσεις που περιείχαν αυτά τα νομοσχέδια και κυρίως της Τεχνικής Εκπαίδευσης. Σύμφωνα λοιπόν με το νομοσχέδιο αυτό η διάρθρωση της Τεχνικής Εκπαίδευσης παίρνει το ακόλουθο σχήμα :

Οι τεχνικές Σχολές (εκτός απο τις Ανώτατες του Πολυτεχνείου) ταξινομούνται σε τρείς βαθμίδες : Βασική, Μέση και Ανώτερη. Η πρώτη οδηγεί στην αγορά εργασίας, η δεύτερη καταρτίζει τεχνικούς εφαρμογής και η τρίτη βαθμίδα περιλαμβάνει τις Σχολές Υπομηχανικών.

Τα αρθ. 1 έως 5 του νομοσχεδίου καθορίζουν την έννοια και το σκοπό της Τ.Ε.Ε διατυπώνουν τη διαδικασία ίδρυσης Τεχνικών Σχολών και ταξινομούν αυτές σε βαθμίδες.

Με τα αρθ. 6-11 εισάγεται ένας νέος θεσμός, αυτός του Τεχνικού Γυμνασίου ώς ισότιμου με το Γενικό. Εγγράφονται και εδώ οι απόφοιτοι Δημοτικού δίχως εξετάσεις και σκοπό έχει την παροχή στοιχειωδών θεωρητικών και πρακτικών τεχνικών γνώσεων στους μαθητές. *Επίσης προβλέπεται η ίδρυση και Γεωργικού Γυμνασίου σε αγροτικές περιοχές.*[58] Οι απόφοιτοι του Τεχνικού Γυμνασίου μπορούν να επιλέγουν ή τις Σχολές Εξειδίκευσης Τεχνικών (1-3 χρόνια φοίτησης), στις οποίες η πρόσβαση γίνεται χωρίς εξετάσεις ή το Τεχνικοεπαγγελματικό Λύκειο (3ετούς φοίτησης) ισότιμο και αυτό με το Γενικό Λύκειο, αλλά με εξετάσεις. (αρθ.12-13) Οι απόφοιτοι των Σχολών Εξειδίκευσης Τεχνικών εγγράφονται χωρίς εξετάσεις στη Β' τάξη Τεχνικοεπαγγελματικών Λυκείων. (ΤΕΛ) Οι απόφοιτοι των ΤΕΛ μπορούν να εγγραφούν (με ειδικές κατατακτήριες εξετάσεις) στις Σχολές Υπομηχανικών (3ετούς φοίτησης) ή με το "ακαδημαϊκό απολυτήριο" και με εξετάσεις στα ΑΕΙ και τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες. Η εφαρμογή των νόμων αυτών θα καθιέρωνε το διπλό σχολικό δίκτυο, σπάζοντας το μονόδρομο της Γενικής Εκπαίδευσης.

Αλλες καινοτομίες που προέβλεπε το νομοσχέδιο ήταν η θεσμοθέτηση του σώματος επιθεωρητών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης(αρθ.28) και η ίδρυση Διδασκαλείου Τεχνικής Εκπαίδευσης (αρθ.42-44) για θεωρητική και τεχνική κατάρτιση των εκπαιδευτικών τεχνολογικών μαθημάτων.

Τέλος, με τα αρθ.46-48 θεσμοθετούνταν οι μεταπτυχιακές σπουδές για κάθε βαθμίδα Τ.Ε.Ε ώστε να υπάρχει συνεχής επιμόρφωση του προσωπικού για τις εξελίξεις στην ειδικότητά τους.[59]

Το νομοσχέδιο αυτό όμως, δεν ψηφίστηκε, όπως και εκείνο που προέβλεπε την ίδρυση του "Αττικού" Πανεπιστημίου (που θα περιλάμβανε τις Σχολές ΑΣΟΕΕ, ΠΑΣΠΕ, ΑΒΣΠ και Γεωπονική), του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Κρήτης, Λάρισας, Ιονίου Ακαδημίας και Πολυτεχνείου Θεσ/νίκης.

Με το Ν.Δ. 4379/64 έγινε και μιά άλλη καινοτομία. Ιδρύθηκε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για το συντονισμό του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου και "την ανόρθωσιν της παιδείας."[60] (αρθ. 21-24) Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο λειτούργησε ώς ανεξάρτητη υπηρεσία και υπαγόταν απευθείας στον Υπουργό. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο απέβλεπε

---

58. **Σήφη Μπουζάκη,** οπ. π., σελ. 101.
59. **Ευάγγελου Παπανούτσου,** *"Αγώνες και αγωνία για την Παιδεία"* εκδ. "Ικαρος" 1965, σελ. 363-366
60. **Ευάγγελου Παπανούτσου,** *"Αγώνες και αγωνία για την Παιδεία"* εκδ. "Ικαρος" 1965, σελ. 346

στην επιστημονική έρευνα των εκπαιδευτικών θεμάτων, στην επιμόρφωση του διδακτικού και εποπτικού προσωπικού της δημόσιας εκπαίδευσης και στην εποπτεία της λειτουργίας των σχολείων όλων των τύπων. [61]

Στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο συγκεντρώθηκαν αρμοδιότητες του ΥΠΕΠΘ τόσο απο κεντρικές υπηρεσίες όσο και απο περιφερειακές ώστε να έχει άμεση εποπτεία όλων των θεμάτων για τα οποία ήταν υπεύθυνο.

Ετσι με την ίδρυσή του καταργήθηκαν το Διδασκαλείο Μέσης Εκπαίδευσης και το Ανώτατο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο και οι αρμοδιότητές τους περιήλθαν σε αυτό όπως και οι αρμοδιότητες της ΣΕΛΕΤΕ, της Υπηρεσίας Μελετών και Συντονισμού καθώς και οι Σχολές Μετεκπαίδευσης που λειτουργούσαν στα Πανεπιστήμια.

Η στελέχωση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου έγινε απο είκοσι Συμβούλους με βαθμό και μισθό Καθηγητή Πανεπιστημίου. Δέκα απο αυτούς προέρχονταν απο ειδικότητες της Μέσης Εκπαίδευσης έξι απο τη Στοιχειώδη και οι υπόλοιποι τέσσερεις απο ειδικότητες της Τ.Ε.Ε. [62]

Το έργο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου είναι δύσκολο να εκτιμηθεί λόγω της σύντομης ζωής του. Παρ' όλα αυτά όμως επειδή ως θεσμός θεωρήθηκε αρκετά σημαντικός, προκάλεσε αντιδράσεις εκ διαμέτρου αντίθετες για το ρόλο του στην εκπαίδευση. [63]

Για το θέμα της Τ.Ε.Ε. το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε επίπεδο πρακτικής εφαρμογής αλλά και θεσμών δεν κατάφερε και πολλά πράγματα α) γιατί δεν ψηφίστηκε το θεσμικό πλαίσιο (νόμος για την Τ.Ε.Ε) που θα του έδινε τις δυνατότητες άσκησης αρμοδιοτήτων και β) γιατί με την υπαγωγή της Υπηρεσίας Συντονισμού και Μελετών σε αυτό υποδυναμώθηκε η ανεξάρτητη δράση της και έμεινε ανενεργός ολη η προσπάθειά της.

Την εποχή αυτή λειτουργεί στην Κεντρική Υπηρεσία ένα Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΚΥΣΕΕ) με διοικητικές και πειθαρχικές αρμοδιότητες για το προσωπικό της Τ.Ε.Ε. Επίσης το Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΚΥΣΔΕ) και το Συμβούλιο Επιλογής Εποπτικού προσωπικού Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Σε όλα τα Συμβούλια συμμετέχουν αιρετοί εκπρόσωποι των κλάδων των εκπαιδευτικών.

---

61. **Σπ. Ευαγγελόπουλου,** *"Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης"* τευχ. Β', Αθήνα 1984, σελ. 62.
62. **Χ. Θεοδωράτου,** *Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Μ.Π.Ε,* εκδ. Ελληνικά Γράμματα, τομ.4ος, σελ. 331.
63. Βλ. **Ε. Παπανούτσου,** *"Αγώνες και Αγωνία για την Παιδεία"*, εκδ. Ικαρος, 1965, και για την αντίθετη άποψη, **Μελέτες Κέντρου Μαρξιστικών Σπουδών,** *"Θέματα Παιδείας 2"*, σελ. 170-172.

Η δικτατορία του 1967 σταμάτησε εντελώς κάθε προσπάθεια εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης όπως την περιγράψαμε και επέβαλε δικές της, όπως άλλωστε ήταν φυσικό, αλλαγές γυρίζοντας την εκπαίδευση αρκετά πίσω. Πρώτα-πρώτα προσπάθησε να επαναφέρει "την εκτροχιασμένη εκπαίδευση στον πατροπαράδοτο δρόμο του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού"[64] έτσι αμέσως ψήφισε το Α.Ν. 129/67 για την οργάνωση και διοίκηση της Γενικής Εκπαίδευσης.

Με τον νόμο αυτό καταργείται η βαθμίδα του Λυκείου στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και το Γυμνάσιο γίνεται πάλι 6χρονο με Κατώτερο και Ανώτερο Κύκλο, επαναφέρεται η καθαρεύουσα για όλη την εκπαίδευση απο την Δ' Δημοτικού και πάνω, επανέρχονται οι εξετάσεις απο το Δημοτικό στο Γυμνάσιο, μειώνονται τα έτη φοίτησης στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες πάλι σε δύο, επανιδρύεται το Διδασκαλείο Μέσης Εκπαίδευσης και καταργούνται οι θέσεις των αιρετών εκπαιδευτικών συμβούλων. Με τον ίδιο νόμο συστήνονται στο ΥΠΕΠΘ τέσσερα Ανώτατα Συμβούλια :

- Το Ανώτατο Διοικητικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης
- Το Ανώτατο Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης
- Το Ανώτατο Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
- Το Ανώτατο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο.

Το 1970 είναι πράγματι το έτος των πολλών νομοθετημάτων με τα οποία η δικτατορία προσπαθεί να οργανώσει την εκπαίδευση με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίσει πλήρη έλεγχο και πειθαρχία. Το πρώτο νομοθέτημα για την Τ.Ε.Ε είναι το Ν.Δ.580/70 [65]με το οποίο καθιερώνεται η γραμμική ιεραρχία διοίκησης Κατωτέρων και Μέσων Σχολών, οι οποίες λειτουργούν δορυφορικά πρός την Γενική Εκπαίδευση και με μόνιμο προσωπικό που για πρώτη φορά πράγματι θεσμοθετείται για την Τ.Ε.Ε. Με σχετικά άρθρα του διατάγματος καθιερώνεται επίσης ώς απαραίτητο προσόν των εκπαιδευτικών της Τ.Ε.Ε το πτυχίο Παιδαγωγικών της ΣΕΛΕΤΕ, η οποία ξαναϊδρύθηκε [66]ώς Ν.Π.Δ.Δ. Επειδή η σχολή ιδρύθηκε κυρίως με ξένα κεφάλαια και μέχρι το 1963 δίδασκαν αποκλειστικά αμερικανοί καθηγητές και επειδή η δικτατορία έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη λειτουργία της σχολής μετεκπαιδεύοντας το 80% περίπου του εκπαιδευτικού της προσωπικού στις Η.Π.Α., το έργο της σχολής υποτιμήθηκε αρκετά αφού συνδέθηκε με την αμερικάνικη παρέμβαση. Ετσι ένας αξιόλογος θεσμός της παιδαγωγικής κατάρτισης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών Τ.Ε.Ε. αχρηστεύτηκε ή προβλήθηκε πρός την κοινή

---

64. **Σ. Φίλου,** *"Το χρονικό ενός θεσμού"*, εκδ."Βιβλία για όλους" Αθήνα 1984, σελ. 137-141.
65. *"Περί του εποπτικού, εκπαιδευτικού, βοηθητικού, εργαστηριακού, διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού των μέσων και κατωτέρων επαγγελματικών σχολών και τίνων άλλων οργανωτικών διατάξεων."* ΦΕΚ Α'139/24-6-70.
66. Ν.Δ. 581/70, *"Περί διοικήσεως της ΣΕΛΕΤΕ"*

γνώμη με τέτοιο τρόπο ώστε στο τέλος κατέληξε να είναι κανείς στερεοτυπικά τοποθετημένος αρνητικά όχι μόνο στους εκπαιδευτικούς και το προσωπικό της ΣΕΛΕΤΕ αλλά και σε όλες τις δραστηριότητες της Σχολής.

Το Ν.Δ. 580 μπορεί να οργάνωσε την Τ.Ε.Ε με ένα ορθολογικό γραφειοκρατικό σύστημα κυρίως στη διοίκηση των Σχολικών Μονάδων, όμως για λόγους πολιτικοϊδεολογικούς δεν θέλησε να αναπτύξει τη Μέση Τ.Ε.Ε στο επίπεδο που θα έπρεπε γιαυτό και την κράτησε σε ένα επίπεδο χαμηλό και υποτονικό, των Μέσων και Κατωτέρων Σχολών και δεν την ισοβάθμισε ποτέ, ούτε θεωρητικά[67] με τη Γενική Εκπαίδευση του Γυμνασίου, ενώ πραγματικά είχε όλες τις προϋποθέσεις να το κάνει.

Στις Κατώτερες ΤΕΣ (οι οποίες οδηγούσαν στην αγορά εργασίας) εγγάφονταν οι απόφοιτοι του Δημοτικού χωρίς εξετάσεις καθώς και οι απόφοιτοι Κατωτέρου Κύκλου Γυμνασίου. Οι απόφοιτοι του εξαταξίου Γυμνασίου (Ανώτερου Κύκλου) μπορούσαν να γραφούν επίσης χωρίς εξετάσεις στη Β' τάξη τρίχρονης ΤΕΣ, με υποχρέωση τη συμπλήρωση τεχνικών γνώσεων στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Οι απόφοιτοι των Μέσων ΤΕΣ είχαν διεξόδους στην αγορά εργασίας και πρόσβαση με εξετάσεις στην Ανώτερη Τ.Ε.Ε που ήταν τα ΚΑΤΕΕ[68] μόνο στην ειδικότητα τους, αποκλείονταν όμως απο την Ανώτατη και τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες. Το 1973 θεσπίστηκε το μέτρο της πρόσβασης στα ΚΑΤΕΕ χωρίς εξετάσεις των αποφοίτων Μέσων ΤΕΣ, σε ένα ποσοστό 30% του αριθμού που πετύχαιναν με εξετάσεις. Κριτήριο ήταν ο βαθμός πτυχίου της ΤΕΣ.[69] Αντίθετα οι απόφοιτοι των Γυμνασίων ήταν σε πλεονεκτικότερη θέση αφού είχαν το προνόμιο όχι μόνο να μπορούν να δώσουν εξετάσεις σε οποιαδήποτε Ανώτερη Τεχνική Σχολή των ΚΑΤΕΕ, αλλά να έχουν και την αποκλειστικότητα έτσι για ειδικότητες που δεν υπήρχαν αντίστοιχες στις Μέσες ΤΕΣ. [70]

Σύμφωνα με το Ν.Δ.580/70 κάθε Εκπαιδευτήριο Κατώτερης και Μέσης βαθμίδας Τ.Ε.Ε, περιλαμβάνει περισσότερες απο μία Σχολές και κάθε Σχολή ένα ή περισσότερα Τμήματα συγγενών Ειδικοτήτων. Προϊστάμενος του Εκπαιδευτηρίου ήταν ο αρχαιότερος απο τους Διευθυντές Σχολών. Εκτός απο τους Διευθυντές των Σχολών, υπήρχαν οι Διευθυντές Τμήματος και οι Διευθυντές Εργαστηρίου. Οι Διευθυντές των Σχολών ήταν Υπηρεσιακοί και Πειθαρχικοί Προϊστάμενοι του προσωπικού των Σχολών και έκαναν εκθέσεις διδακτικής και διοικητικής ικανότητας των Προϊσταμένων των Τμημάτων. Επίσης

---

67. Τουλάχιστον στο σημείο αυτό φάνηκε ειλικρινής ξεκαθαρίζοντας τη θέση της ότι τα σχολεία αυτά είναι για παιδιά που *"δεν παίρνουν τα γράμματα."*
68. Ν.Δ. 652/70,*"Περί κέντρων ανωτέρας τεχνικής εκπαιδεύσεως."* ΦΕΚ Α'180/29-8-70
69. Το μέτρο αυτό, με αλλαγμένο βέβαια ποσοστό, ισχύει απο το 1978 μέχρι σήμερα για τους απόφοιτους των ΤΕΛ και ΕΠΛ.
70. Για μιά αναλυτική παρουσίαση του συστήματος Τ.Ε.Ε στη δικτατορία, βλέπ. Ανθογαλίδου-Βασιλακάκη, οπ.παρ., σελ.88-102

γνωμάτευαν για την υπηρεσιακή ικανότητα (όχι διδακτική και επιστημονική) των Εκπαιδευτικών γενικών μαθημάτων. Οι Προϊστάμενοι των Τμημάτων έκαναν εκθέσεις για το προσωπικό (Εκπαιδευτικό και Εργαστηριακό) του Τμήματος, εκτός των εκπαιδευτικών γενικών μαθημάτων. [71] Τη διοικητική αυτή οργάνωση την ξαναβρίσκουμε το 1977 με το Ν.576 για τα ΤΕΛ και τις ΤΕΣ.

Με τον ίδιο Ν.Δ.580 (αρθ.38-41) ιδρύθηκαν το Κεντρικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΚΣΕΕ) και το Συμβούλιο Εποπτικού προσωπικού (ΣΕΠ). Με το αρθ.27 συστάθηκε μιά θέση Γενικού Επιθεωρητή και 17 θέσεις Επιθεωρητών Μέσης ΤΕΕ, οι περιφέρειες των οποίων ορίστηκαν με το Ν.Δ. 261/71. [72] Αργότερα με το Β.Δ. 394/72 συστάθηκαν και Περιφερειακά Συμβούλια για την Τ.Ε.Ε. Η αντίστοιχη διοικητική οργάνωση για την Γενική Εκπαίδευση έγινε με το Ν.Δ.651/70, που αντικατέστησε τον Α.Ν. 529/67.

Υπάρχουν εδώ πέντε αρχές που ασκούν διοίκηση και εποπτεία στην εκπαίδευση: το Διευθυντή του σχολείου, τον Επιθεωρητή, τον Νομαρχιακό Επιθεωρητή, το Γενικό Επιθεωρητή και τον Εκπαιδευτικό Σύμβουλο. Με το ίδιο διάταγμα ιδρύεται το Ανώτατο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο (ΑΕΣ) (αρθ.52, Ν.651/70) που η σύνθεσή του περιλάμβανε, 10 Εκπαιδευτικούς Συμβούλους, που προέρχονταν απο τη Γενική Εκπαίδευση, την Τεχνική Εκπαίδευση και τα Θρησκεύματα. Το ΑΕΣ με τις αποφασιστικές και γνωμοδοτικές του αρμοδιότητες για τα θέματα εκπαιδευτικού προσωπικού και σχολείων μαζί με το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (ΕΣΠ) (του Ν.Δ.793/70) ήταν οι θεματοφύλακες σε εθνικό επίπεδο του "ελληνοχριστιανικού ιδεώδους" της δικτατορίας. Το ΕΣΠ είχε γνωμοδοτικές αρμοδιότητες για την εκπαιδευτική πολιτική, την αποστολή και τις ιδεολογικές κατευθύνσεις που συνθέτουν τον εθνικό χαρακτήρα της Παιδείας. (αρθ.1) Για την υπηρεσιακή και πειθαρχική κατάσταση του Εκπαιδευτικού και Εποπτικού προσωπικού της Γενικής Εκπαίδευσης εκτός του ΑΕΣ ιδρύθηκαν τα Ανώτερα Υπηρεσιακά Συμβούλια (ΑΚΥΣΜΕ), το Συμβούλιο Προαγωγών, τα Ανώτερα Περιφερειακά Συμβούλια Μέσης Εκπαίδευσης (ΑΠΥΣΜΕ) και τα Νομαρχιακά Υπηρεσιακά Συμβούλια Μέσης Εκπαίδευσης. (ΝΥΣΜΕ) [73]

Οσον αφορά το θέμα οργάνωσης των μονάδων Τ.Ε.Ε η δικτατορία κατέβαλε προσπάθειες για να στήσει ένα θεσμικό διοικητικό πλαίσιο λειτουργίας τους. Αν είχε αναβαθμίσει όμως παράλληλα τις σπουδές και τη θέση της Τ.Ε.Ε ίσως στη συνέχεια να

---

71. **Ανθογαλίδου-Βασιλακάκη,** οπ.παρ., σελ. 58.
72. Ν.Δ. 261/71 (ΦΕΚΑ'39) *"Περί καθορισμού της περιφέρειας, της έδρας των αρμοδιοτήτων, των καθηκόντων και της αναπλήρωσης του γενικού επιθεωρητού και των επιθεωρητών επαγγελματικής εκπαιδεύσεως και ρυθμίσεως συναφών πρός την επιθεώρησιν θεμάτων."*
73. Τα Κεντρικά και Διοικητικά Συμβούλια της δικτατορίας καταργήθηκαν το 1976 και ξανασυστάθηκαν το 1977 με διαφοροποιημένη βέβαια σύνθεση.

δινόταν η ευκαιρία ολοκλήρωσης της μεταρρύθμισης του 1959. Δυστυχώς όμως αυτό δεν έγινε και έτσι χάθηκε για άλλη μια φορά η δυνατότητα ανάπτυξης της δευτεροβάθμιας Τ.Ε.Ε.

Οπως αναφέρθηκε και πρίν η ΣΕΛΕΤΕ επανιδρύθηκε με το Ν.Δ.581/70 και μετατράπηκε από υπηρεσιακή μονάδα του ΥΠΕΠΘ, σε Ν.Π.Δ.Δ. έτσι πολλά θέματα οργάνωσης και διοίκησης της τα αντιμετωπίζει με μεγαλύτερη ευχέρεια. Με την δημοσίευση του Ν.Δ.789/70 [74] ολοκληρώνεται και η οργάνωσή της οπότε μπορεί να αναπτύσει πιά αυτόνομη δράση. [75]

Η σχολή έχει σκοπό την παιδαγωγική εκπαίδευση και επιμόρφωση του Διδακτικού και του Εποπτικού προσωπικού Τ.Ε.Ε την τεχνική ή άλλη επαγγελματική ειδικότητα του Διδακτικού και Εργαστηριακού προσωπικού Τ.Ε.Ε και των τριών βαθμίδων. Για το σκοπό αυτό, η Σχολή περιλάμβανε την Παιδαγωγική Τεχνική Σχολή (ΠΑΤΕΣ), [76]την Ανωτέρα Σχολή Εκπαιδευτικών Τεχνολόγων, Μηχανικών (ΑΣΕΤΕΜ), [77] τη Μέση Σχολή Εκπαιδευτικών Εργοδηγών [78] και Πρότυπες Τεχνικές Σχολές [79]ισότιμες με τις Δημόσιες. Με το Ν.Δ.652/70 η δικτατορία οργανώνει την Ανωτέρα Τ.Ε.Ε με την ίδρυση και λειτουργία των "Κέντρων Ανωτέρας Τεχνικής Εκπαίδευσης" ΚΑΤΕ. [80]

Σκοπός των ΚΑΤΕ ήταν η εκπαίδευση τεχνικών στελεχών ανωτέρου επιπέδου "ίνα συμβάλλωσιν εις την προαγωγήν της εθνικής οικονομίας. Τα στελέχη ταύτα αποτελούν την ενδιάμεσον βαθμίδαν μεταξύ της Ανωτάτης και της Μέσης Τεχνικής βαθμίδος." (αρθ.2, Ν.Δ.652/70). Με την ίδρυση των ΚΑΤΕΕ καταργούνται οι Σχολές Υπομηχανικών του Πολυτεχνείου (μικρό Πολυτεχνείο) και μειώνεται και η φοίτηση απο τέσσερα σε τρία χρόνια, άρα υποβιβάζεται η στάθμη σπουδών. Τα πρώτα ΚΑΤΕ ιδρύθηκαν απο ενα στην Αθήνα, Θεσ/νίκη, Πάτρα, Λάρισα και Ηράκλειο Κρήτης.

Εκτός όμως απο το δημόσιο σχολικό δίκτυο Τ.Ε.Ε ένας μεγάλος αριθμός Ιδιωτικών και Δημόσιων Σχολών Τ.Ε.Ε εξακολουθεί να παραμένει στη δικαιοδοσία άλλων Υπουργείων, πράγμα που γίνεται μέχρι σήμερα.

---

74. Ν.Δ.789/31-12-70 ΦΕΚ Α'293, *"Περί οργανώσεως της σχολής εκπαιδευτικών λειτουργών επαγγελματικής και τεχνικής εκπαιδεύσεως (ΣΕΛΕΤΕ)"*
75. Η αποδέσμευση της ΣΕΛΕΤΕ απο το ΥΠΕΠΘ άφηνε απρόσκοπτη τη συνεργασία της με τις διεθνείς οργανώσεις που την υποστήριζαν και κυρίως τη Διεθνή Τράπεζα, η οποία δίέθεσε και τα βασικότερα κεφάλαια.
76. Η Σχολή λειτουργεί μέχρι σήμερα.
77. Η Σχολή αυτή προστέθηκε το 1973 στα ΚΑΤΕΕ και σήμερα λειτουργεί ώς παράρτημα του ΤΕΙ Πειραιά.
78. Δεν λειτούργησε ποτέ.
79. Μετατράπηκαν και λειτουργούν σήμερα ώς ΤΕΛ.
80. Τα οποία με πρόταση του Τεχνικού Επιμελητηρίου το 1974 έγιναν ΚΑΤΕΕ. Από το 1976 και μετά δηλαδή προστέθηκε και ο όρος επαγγελματική εκπαίδευση. Βλέπ. *"Μελέτη επί της επαγγελματικής τεχνικής εκπαιδεύσεως"* Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, 1974.

Και ενώ έτσι οργάνωσε την σχολική Τ.Ε.Ε το 1970 η δικτατορία, το 1973 κυκλοφορεί τα πορίσματα της Επιτροπής Παιδείας που είχε συστήσει απο το 1971, στα οποία υπήρχαν σημαντικές προτάσεις που αναφέρονται στη μεταρρύθμιση του 1964, όπως 8ετής υποχρεωτική εκπαίδευση με πρόβλεψη για 9ετή, χωρισμός του Γυμνασίου σε Γενικό, Κλασικό, Θετικό και Σύγχρονο και ίδρυση Επαγγελματικού Κλάδου με δύο Κύκλους σπουδών. Στα πορίσματα αφού γίνεται αντιληπτό ότι "η ανάπτυξη της επαγγελματικής εκπαιδεύσεως υστερεί επικινδύνως" επισημαίνεται ότι "το θεμέλιον δια την βελτίωσην της οικονομικής καταστάσεως των εργαζομένων και της ευημερίας της κοινωνίας είναι η επαγγελματική κατάρτισις, δια καλλιτέραν εις ποιότητα και μεγαλυτέραν εις ποσότητα απόδοσιν ... Το κράτος οφείλει να λαμβάνει πλήρη πρόνοιαν δια την επαγγελματικήν εκπαίδευσιν, όπως πράττει τούτο δια την γενικήν και την ανωτάτην. Η ίδρυσις δημοσίων επαγγελματικών σχολών δια τας χιλιάδας των υποψηφίων αποτελεί την υγιεστέραν και προοδευτικοτέραν αντίληψιν του αιώνος". [81] Είναι εποχή που η δικτατορία προσπαθεί τουλάχιστον λεκτικά να στρέψει τους νέους στην ΤΕΕ, όμως όπως προαναφέραμε, η γενικότερη πολιτική ιδεολογίας της δεν επιτρέπει αυτή τη στροφή, τουλάχιστον στη Μέση ΤΕΕ. Η αντίφαση ανακύπτει με τη δημιουργία των ΚΑΤΕΕ, τα οποία προώθησαν και ανέπτυξαν την ανώτερη τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση.

Ομως τα σχέδια της δικτατορικής κυβέρνησης ματαιώθηκαν λόγω των αντιδράσεων που σημειώθηκαν σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και οι οποίες τελικά οδήγησαν στην παράδοση της εξουσίας στις 23 πρός 24 Ιουλίου 1974 στην πολιτική ηγεσία του τόπου. Ανακεφαλαιώνοντας, παρατηρούμε ότι για την περίοδο από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι και τη δικτατορία του 1967 όλες οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που έγιναν στον τομέα της εκπαίδευσης συμπεριλάμβαναν στις επιδιώξεις τους και την ανάπτυξη της ΤΕΕ, η οποία έγινε αντικείμενο αμφισβήτησης και πεδίο ιδεολογικοπολιτικών και κοινωνικών αντιπαραθέσεων.

Την περίοδο αυτή τέθηκαν οι βάσεις για την ΤΕΕ ως σχολικό δίκτυο. Το 1959 με τη συγκέντρωση της διοίκησης και της εποπτείας όλων σχεδόν των μονάδων ΤΕΕ στο ΥΠΕΠΘ και τη δημιουργία ειδικών κεντρικών οργάνων για την ΤΕΕ διευκολύνθηκε σημαντικά ο εκπαιδευτικός προγραμματισμός της. Επίσης η περίοδος αυτή αποτελεί τη βασική αφετηρία αποκεντρωτικών τάσεων και διοίκησης της ΤΕΕ με τη δημιουργία των ειδικών εκπαιδευτικών περιφερειών και των αντίστοιχων περιφερειακών τους οργάνων. Ετσι, φάνηκε πως θα υπάρξει ορθολογικότερη αντιμετώπιση της ΤΕΕ με την αναπτυξιακή διαδικασία. Δυστυχώς όμως το γεγονός αυτό δεν επαληθεύτηκε στο βαθμό που το υποσχόταν η φιλοσοφία των περισσοτέρων νομοθετημάτων.

---

81. Βλέπ. πορίσματα Επιτροπής Παιδείας (1971-73) για τη Γενική και Επαγγελματική Εκπαίδευση, πολυγραφημένη έκδοση του ΥΠΕΠΘ, Αθήνα 1973. Το έργο της Επιτροπής για το 1971 δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 481/23-6-1971.

Ορισμένα γεγονότα κρίνονται σημαντικά για την τύχη της ΤΕΕ, την περίοδο αυτή. Πρώτο, είναι η εποχή που κυριαρχούν οι συντηρητικές πολιτικές δυνάμεις (εκτός από το διάστημα 1963-65) και οι οποίες είναι δύσκολο να αποδεσμεύσουν από τον κλασικισμό και την προγονολατρία το εκπαιδευτικό μας σύστημα. [82]

Δεύτερο, η Ελλάδα εντάσσεται στους διεθνείς οργανισμούς (Συμβούλιο Ευρώπης, ΝΑΤΟ, ΟΟΣΑ, ΕΟΚ, κ.λ.π.) με όλα τα θετικά και αρνητικά στοιχεία που συνεπάγονται (εξάρτηση και περιφερειοποίηση αλλά και τεχνική βοήθεια και εμπειρία). Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι η δικτατορία υπέγραψε δύο συμβάσεις με τη Διεθνή Τράπεζα μια το 1970 που αφορά δάνειο 13,8 εκατομ. δολλαρίων για τη δημιουργία πέντε ΚΑΤΕΕ, και μια το 1972, στα πλαίσια του "Σχεδίου Προτύπου Μακροχρονίου Αναπτύξεως της Ελλάδος, 1972-1987", που αφορά επίσης δάνειο 23,5 εκατομ. δολλαρίων για την ίδρυση από τον ΟΑΕΔ μιας σειράς σχολών εργατοτεχνιτών. Τα προγράμματα των ΚΑΤΕΕ εκπονήθηκαν από το Πολυτεχνείο της Καλιφόρνιας ύστερα από πρόταση της Διεθνούς Τράπεζας. [83] Το πρότυπο σχέδιο που αναφέραμε πρίν, επισήμαινε μεταξύ των άλλων την ανάγκη αύξησης των αποφοίτων της τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης από 335.000 το 1971 σε 1.600.000 το 1987. [84] Οπως είναι φυσικό όμως η δανειοδότηση δεν σταματάει με τη δικτατορία. Ετσι, το 1975 υπογράφεται η τρίτη σύμβαση με τη Διεθνή Τράπεζα για δάνειο 45 εκατομ. δολλαρίων, σε εκτέλεση του τρίτου εκπαιδευτικού προγράμματος (ίδρυση τριών ακόμα ΚΑΤΕΕ, πέντε κέντρων ταχύρρυθμης εκπαίδευσης και δέκα πολυδύναμων σχολείων μέσης εκπαίδευσης) και το 1978 μια καινούργια σύμβαση, ύψους 60 εκατομ. δολλαρίων για το τέταρτο εκπαιδευτικό πρόγραμμα (ίδρυση μιας ΣΕΛΜΕ, δέκα ΚΕΤΕ και 4 νέων ΚΑΤΕΕ). [85]

Στους Διεθνείς Οργανισμούς και κυρίως στην εισβολή των πολυεθνικών εταιρειών στη χώρα μας οφείλεται η επιτάχυνση της βιομηχανοποίησης που εμφανίζεται κυρίως μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1960. Κάτω όμως από αυτό το καθεστώς οι απαιτήσεις σε τεχνικούς υψηλού επιπέδου εισάγονται μαζί με την τεχνολογία και έτσι οι εγχώριες ανάγκες εντοπίζονται μόνο σε ειδικευμένους εργάτες οι οποίοι όμως επιμορφώνονται και μέσα στις επιχειρήσεις όταν μάλιστα η υποδομή των μονάδων ΤΕΕ είναι ελλειπής.

Τρίτο, οι μορφές οργάνωσης των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και του τριτογενή ακόμα τομέα, είναι παραδοσιακές και δεν αφήνουν περιθώρια για τεχνολογικούς εκσυγχρονισμούς (πολυτεμαχισμός αγροτικού κλήρου και μικρό μέγεθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων) ούτε

---

82. **Α. Φραγκουδάκη,** *"Η Τεχνική Εκπαίδευση και η Μυθολογία της"*, Σύγχρονα Θέματα, Ανοιξη 1979 και στο "Το Πρόβλημα της Τεχνικής Εκπαίδευσης : Αναπτυξιακή Λογική και Ιδεολογίες", Ο Πολίτης, ΙΙ 1977, σελ. 21-26.

83. **Δ. Βεργίδης,** *"Η Παρέμβαση των Διεθνών Οργανώσεων στην Ελληνική Πολιτική"*, στο 'Κριτική της Εκπαιδευτικής Πολιτικής (1974-1981)' Κέντρο Μεσογειακών Μελετών, Αθήνα 1982, σελ. 24-25.

84. **Σ. Μπουζάκης,** οπ. π., σελ. 112.

85. **Δ. Βεργίδης,** οπ. π., σελ. 24.

δημιουργούνται πιεστικές ανάγκες εξειδικευμένης επαγγελματικής κατάρτισης αφού ο τριτογενής τομέας καλύπτεται από τους απόφοιτους της γενικής εκπαίδευσης. Εξάλλου, τα επείγοντα προβλήματα λύνονται από τις ιδιωτικές επαγγελματικές σχολές.

Επομένως, η υπανάπτυξη της ΤΕΕ θα πρέπει να συσχετισθεί με την οικονομική υπανάπτυξη της περιόδου αυτής η οποία δε δημιούργησε τις λειτουργικές προϋποθέσεις που απαιτούνται για την ανάπτυξη του κλάδου αυτού της εκπαίδευσης. [86] "Η υπανάπτυξη με άλλα λόγια της ελληνικής κοινωνίας και η οργάνωση της οικονομικής δραστηριότητας και ειδικότερα της εργασίας κατά την περίοδο που εξετάζουμε, βρίσκεται σε μια φάση κατά την οποία δεν έχουν ακόμα δημιουργηθεί οι λειτουργικές εκείνες δομικές απαιτήσεις που θα καθιστούσαν αναγκαία την ΤΕΕ και θα ανάγκαζαν, αν υπήρχαν, την κοινωνική οργάνωση να τη δημιουργήσει."[87] Οι απόψεις αυτές ενισχύονται και από τη διαπίστωση [88] ότι η συμβολή της εκπαίδευσης στην οικονομική μεγέθυνση κυμαίνεται από 3% - 5% για την περίοδο που εξετάζουμε, και, αν μάλιστα αφαιρεθεί ο αγροτικός τομέας τότε μειώνεται στο 1%-2%. Ομως είναι γεγονός ότι στην περίοδο αυτή πραγματοποιείται ο μετασχηματισμός της ελληνικής οικονομίας από αγροτική σε ημιβιομηχανική, στοιχείο που της επιτρέπει κυρίως στη δεκαετία του 1970 να υπαχθεί στην κατηγορία των νεο-εκβιομηχανιζομένων χωρών. [89]

3.3 Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ : ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ (1974) ΕΩΣ ΤΟ 1981

Η περίοδος αυτή αν και είναι ενιαία για την ΤΕΕ, αφού η δομή της δεν μεταβάλλεται ουσιαστικά εκτός από εσωτερικές μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις που παρατηρούνται κυρίως στη διοικητική της οργάνωση, όμως για λόγους πρακτικούς και μεθοδολογικούς θα την χωρίσουμε σε δύο υποπεριόδους οι οποίες συμπίπτουν με τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που έγιναν από διαφορετικές κοινωνικοπολιτικές δυνάμεις. Η πρώτη αφορά τη λεγόμενη μεταρρύθμιση του 1976 και περιλαμβάνει τα χρονικά όρια από το 1974 έως το 1981 όπου η διακυβέρνηση της χώρας γίνεται από τις πολιτικές δυνάμεις της Ν. Δημοκρατίας. Η δεύτερη αναφέρεται στις μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις του 1985 και περιλαμβάνει τη χρονική διάρκεια (1981-1989) κατά την οποία βρίσκονται στην εξουσία οι πολιτικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ και αναλύεται στο επόμενο κεφάλαιο. Το διάστημα των

---

86. **Μ. Κασσωτάκη,** *"Η προσπάθεια Ανάπτυξης της Μέσης Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης κατά την περίοδο 1950-1980 και η Αποτυχία της : Μια Ερμηνευτική Προσέγγιση"*, στο 'Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα', Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο 1986, σελ. 28.

87. Στο ίδιο, οπ. π., σελ. 26.

88. **Caramanis M.C. - Ioannidis Y.M.,** *"Sources of Growth and the Contribution of Education : Sex and Age Structure to the Growth Rate of the Greek Economy"* στο Greek Economic Review, τ. 2, αριθμ. 2, 1980, σελ. 143-162.

89. **Κ. Βαΐτσος, - Ι. Γιαννίτσης,** *"Τεχνολογικός Μετασχηματισμός και Οικονομική Ανάπτυξη"*, Gutenburg, Αθήνα 1987, σελ. 18.

δύο τελευταίων ετών αποτελεί μεταβατικό στάδιο κατά το οποίο οι συχνές εκλογικές αναμετρήσεις δεν άφηναν χρονικά περιθώρια (λίγοι μήνες) για ουσιαστικές αλλαγές στην παιδεία. Αλλά και η κυβέρνηση της Ν. Δημοκρατίας (Απρίλιος 1990 και μετά) καθυστερεί τις θεσμικές αλλαγές λόγω των έντονων αντιδράσεων που εμφανίστηκαν από τους ενδιαφερόμενους φορείς. Ετσι ο βασικός νόμος 1566/85 για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ισχύει κανονικά ενώ έχουν επέλθει ορισμένες αλλαγές σε υπουργικές αποφάσεις και διατάγματα που εκδίδονται με εξουσιοδότησή του, τα οποία όμως δεν θα συμπεριληφθούν στην παρούσα έρευνα, αφού δεν αλλοιώνουν τη βασική δομή και λειτουργία της δευτεροβάθμιας Τ.Ε.Ε..

Με τη μεταπολίτευση του 1974, η χώρα επανέρχεται στην ομαλή λειτουργία του κοινοβουλευτικού συστήματος. Καταργείται το σύνταγμα της δικτατορίας και επανέρχεται σε ισχύ το σύνταγμα του 1952, εκτός απο τα άρθρα που αναφέρονται στη μορφή του πολιτεύματος. Το 1975 με κυβέρνηση την Νέα Δημοκρατία, ψηφίζεται απο την Ε' Αναθεωρητική Βουλή το νέο σύνταγμα, το οποίο όπως και όλα τα άλλα που αναφέραμε, έχει και αυτό τη σφραγίδα της ιδεολογικής τοποθέτησης της πλειοψηφίας που το ψήφισε.[90] Στο άρθ. 16 περιλαμβάνονται διατάξεις που είναι επαναλήψεις παλαιοτέρων συνταγμάτων, π.χ. τις εγγυήσεις για την ελευθερία της τέχνης, της επιστήμης και της διδασκαλίας τις συναντήσαμε και στο σύνταγμα του 1927, η δωρεάν εκπαίδευση είχε κατοχυρωθεί για μεν τη στοιχειώδη απο το σύνταγμα του 1952, για δε τη μέση με τη νομοθεσία της μεταρρύθμισης του 1963-64. Νέο στοιχείο αποτελεί η πρόβλεψη ότι "η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του κράτους" (αρθ.16, παργ. 2) και πρωτότυπο το στοιχείο ότι κατωχυρώνεται συνταγματικά ο θεσμός των κρατικών υποτροφιών.

Η υποχρεωτική φοίτηση γίνεται 9χρονη (αρθ.16, παργ.3) και προστατεύεται απο το κράτος ο αθλητισμός. Με ρητή διάταξη απαγορεύεται η ίδρυση Α.Ε.Ι απο ιδιώτες και κατοχυρώνεται η επαγγελματική εκπαίδευση, η οποία παρέχεται και αυτή απο το κράτος σε σχολές ανώτερης βαθμίδας για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο απο τρία χρόνια, (όπως τα ΚΑΤΕΕ). Σημαντική είναι επίσης η διάταξη που για πρώτη φορά προβλέπει έκδοση νόμου, που θα ορίζει και τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των σχολών αυτών. Το σύνταγμα του 1975 είναι ένα τυπικό, αυστηρό σύνταγμα που αντανακλά τις κοινωνικοπολιτικές δυνάμεις, οι οποίες το θέσπισαν. Μέσα στα νέα συνταγματικά όρια και στην προσπάθεια φιλελευθεροποίησης του εκπαιδευτικού συστήματος, επιχειρείται το 1976 μιά μεταρρυθμιστική προσπάθεια στα πρότυπα της μεταρρύθμισης του 1964, απο τις δυνάμεις εκείνες οι οποίες τότε είχαν αντιταχθεί στη μεταρρυθμιστική προσπάθεια του Γ. Παπανδρέου.[91]

---

90. **Α. Δημαρά,** *"το σύνταγμα του 1975 και η εκπαίδευση"*, περιοδ. Φιλόλογος, τευχ.8, Ιανουάριος 1976, σελ. 6.

91. Η **Μαρία Ηλιού** παρατηρεί ότι *"φαίνεται σαν ειρωνία της Ιστορίας το γεγονός ότι η δεξιά παράταξη*

Οι νόμοι που εκφράζουν την κυβερνητική εκπαιδευτική πολιτική της εποχής είναι:

1) ο νόμος 186/75, [92] με τον οποίο ιδρύθηκε το Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμόρφωσης (ΚΕΜΕ).
2) ο νόμος 309/76 [93] που αφορά θέματα της γενικής εκπαίδευσης
3) ο νόμος 576/77 [94] για θέματα τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης και
4) ο νόμος 815/1978 που αφορά στη λειτουργία των ΑΕΙ.

Το ΚΕΜΕ αντικατέστησε το Ανώτατο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο του Ν.Δ. 651/70 και συστάθηκε ως ανεξάρτητη Δημόσια Υπηρεσία που υπάγεται απ'ευθείας στον Υπουργό Παιδείας, αποτελεί δε το Ανώτατο Επιστημονικό Οργανο της χώρας. Το ΚΕΜΕ είναι απαλλαγμένο από θέματα διοίκησης προσωπικού και ασκεί έργο προγραμματισμού, οργανωτικό, ερευνητικό, επιμορφωτικό και γνωμοδοτικό αφού λειτουργεί ως συμβουλευτικό όργανο του Υπουργού. Η στελέχωση με κύριο προσωπικό του ΚΕΜΕ γίνεται με 7 συμβούλους Α' κατηγορίας που έχουν μισθό καθηγητή πανεπιστημίου, 20 συμβούλους Β' κατηγορίας και 11 εισηγητές. Υπάρχει επίσης επικουρικό επιστημονικό προσωπικό και διοικητικό για την εξυπηρετήση της γραμματείας.

Το ΚΕΜΕ ασκεί το έργο του, είτε με την ολομέλεια, είτε με τα τμήματα είτε, με τα μέλη του. Η ολομέλεια αποτελείται, απο το κύριο προσωπικό, τους Συμβούλους Α' και Β'. Τα Τμήματα του ΚΕΜΕ είναι :

1. Το τμήμα γενικού προγραμματισμού και συντονισμού, στο οποίο μετέχουν οι Σύμβουλοι Α'.
2. Το τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
3. Το τμήμα Μέσης Εκπαίδευσης
4. Το τμήμα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
5. Το τμήμα Ερευνών και Τεκμηρίωσης

Κάθε τμήμα λειτουργεί με τον πρόεδρό του. Στα τέσσερα τελευταία τμήματα, κατανέμονται και οι Εισηγητές ανάλογα με τις ειδικότητές τους. Κάθε τμήμα έχει και ένα γραμματέα. Οι αρμοδιότητες των τμημάτων και τα καθήκοντα του προσωπικού ΚΕΜΕ, καθορίζονται απο τον κανονισμό λειτουργίας του. [95]

εμφανίστηκε να προτείνει τα μεταρρυθμιστικά μέτρα που τόσο λυσαλλέα είχε πολεμήσει μιά δεκαετία πρίν" στο "Εκπαιδευτική και Κοινωνική Δυναμική", Αθήνα 1984, σελ. 181.

92. *"Περί Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως και διατάξεων τίνων του προσωπικού της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων"*, ΦΕΚ Α'214.
93. *"Περί οργανώσεως και διοικήσεως της Γενικής Εκπαιδεύσεως"*, ΦΕΚ Α'100.
94. *"Περί οργανώσεως και διοικήσεως της Μέσης και Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως"*. (ΦΕΚ 102 Α'/13-4-77)
95. Υ.Α. ΥΠΕΠΘ, αρθ. 64682/22-6-76, (ΦΕΚ 874/76, Β')

Με τους νόμους 309/76 και 576/77 η διάρθρωση της εκπαίδευσης έχει ώς εξής : (βλέπ. διάγρ. 1) 2 χρόνια Νηπιαγωγείο, 9χρονη υποχρεωτική (6 χρόνια Δημοτικό, 3 χρόνια Γυμνάσιο, υποχρεωτικό από το σχολικό έτος 1979-80). Η πρόσβαση απο το Δημοτικό στο Γυμνάσιο γίνεται χωρίς εισαγωγικές εξετάσεις. Μετά το Γυμνάσιο οι μαθητές είχαν διεξόδους: α) χωρίς εξετάσεις εγγραφή σε μιά Τεχνική-Επαγγελματική Σχολή με σκοπό την προετοιμασία και ένταξή τους στην αγορά εργασίας ή εγγραφή των αποφοίτων στο τρίτο εξάμηνο των ΤΕΛ κατόπιν κατατακτηρίων εξετάσεων, β) με εξετάσεις στο Γενικό ή Τεχνικοεπαγγελματικό Λύκειο,. Η φοίτηση στα Λύκεια είναι τριετής. Η πρόσβαση των αποφοίτων Γενικού Λυκείου στην Ανώτερη και Ανώτατη Γενική και Τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση γίνεται με πανελλήνιες εξετάσεις στα μαθήματα επιλογής Β' και Γ' τάξης και συνεκτίμηση του βαθμού απολυτηρίου. Για τους απόφοιτους ΤΕΛ υπάρχουν δύο δυνατότητες, η πρώτη να ενταχθούν στην παραγωγή και η δεύτερη να συνεχίσουν στην ανώτερη εκπαίδευση χωρίς εξετάσεις με βάση μόνο τη σχολική τους επίδοση (ποσοστό 32%)[96] ή στα Α.Ε.Ι με την προϋπόθεση επιπλέον παρακολούθησης μαθημάτων στο Λύκειο σχετικών με τη σχολή που επιθυμούσαν. Ετσι, καθιερώνεται η ανισότητα των ΤΕΛ ως πρός τα ΓΕΛ.

Με το Ν. 309/76 καθιερώθηκε η Νεοελληνική ώς επίσημη γλώσσα διδασκαλίας σ'όλες τις βαθμίδες της Γενικής Εκπαίδευσης και δόθηκε έτσι λύση στο γλωσσικό πρόβλημα που όπως προαναφέρθηκε ταλαιπώρησε αρκετά τον ελληνικό λαό. Επίσης έχουμε αλλαγές στους σκοπούς της εκπαίδευσης που προσδιορίζουν αλλαγές στα αναλυτικά προγράμματα και συγγραφή νέων βιβλίων. Εισάγονται νέα μαθήματα (επαγγελματικός προσανατολισμός, διδασκαλία αρχαίων ελληνικών από μετάφραση).

Αρχίζουν τα πρώτα δειλά βήματα οργάνωσης της ειδικής αγωγής και της εκπαίδευσης ενηλίκων. Η μετεκπαίδευση και επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού γίνεται απο τα Διδασκαλία Δημοτικής και Μέσης εκπαίδευσης και τις Σχολές Επιμόρφωσης Λειτουργών Δημοτικής ή Μέσης εκπαίδευσης, (ΣΕΛΔΕ), (ΣΕΛΜΕ) χωρίς όμως να μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες των εκπαιδευτικών, λόγω κυρίως του μικρού αριθμού που προσλαμβάνουν. Η ΤΕΕ οργανώνεται στη μεταρρύθμιση του 1976 με το Ν. 576/77 και ανήκει πλέον στο β' κύκλο της Μέσης Εκπαίδευσης διότι καταργούνται οι κατώτερες ΤΕΣ και μετατρέπονται σε Μέσες ΤΕΣ (νέου τύπου), τις οποίες ακολουθούν οι μαθητές μετά το Γυμνάσιο. Εκτός από τις ΤΕΣ (βλ. σχετικά στο Διάγραμμα 2) υπάρχει το Τεχνικό και το Επαγγελματικό Λύκειο ως ανεξάρτητα σχολεία. Δημιουργείται δηλαδή έτσι ένα νέο δίκτυο εκπαίδευσης παράλληλα μ'αυτό της γενικής. Πέρα όμως από τη Μέση ΤΕΕ υπάρχει και η Ανώτερη, τα ΚΑΤΕΕ.

---

96. **Σήφη Μπουζάκη**, οπ. παρ., σελ. 115.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.

(ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 1976)

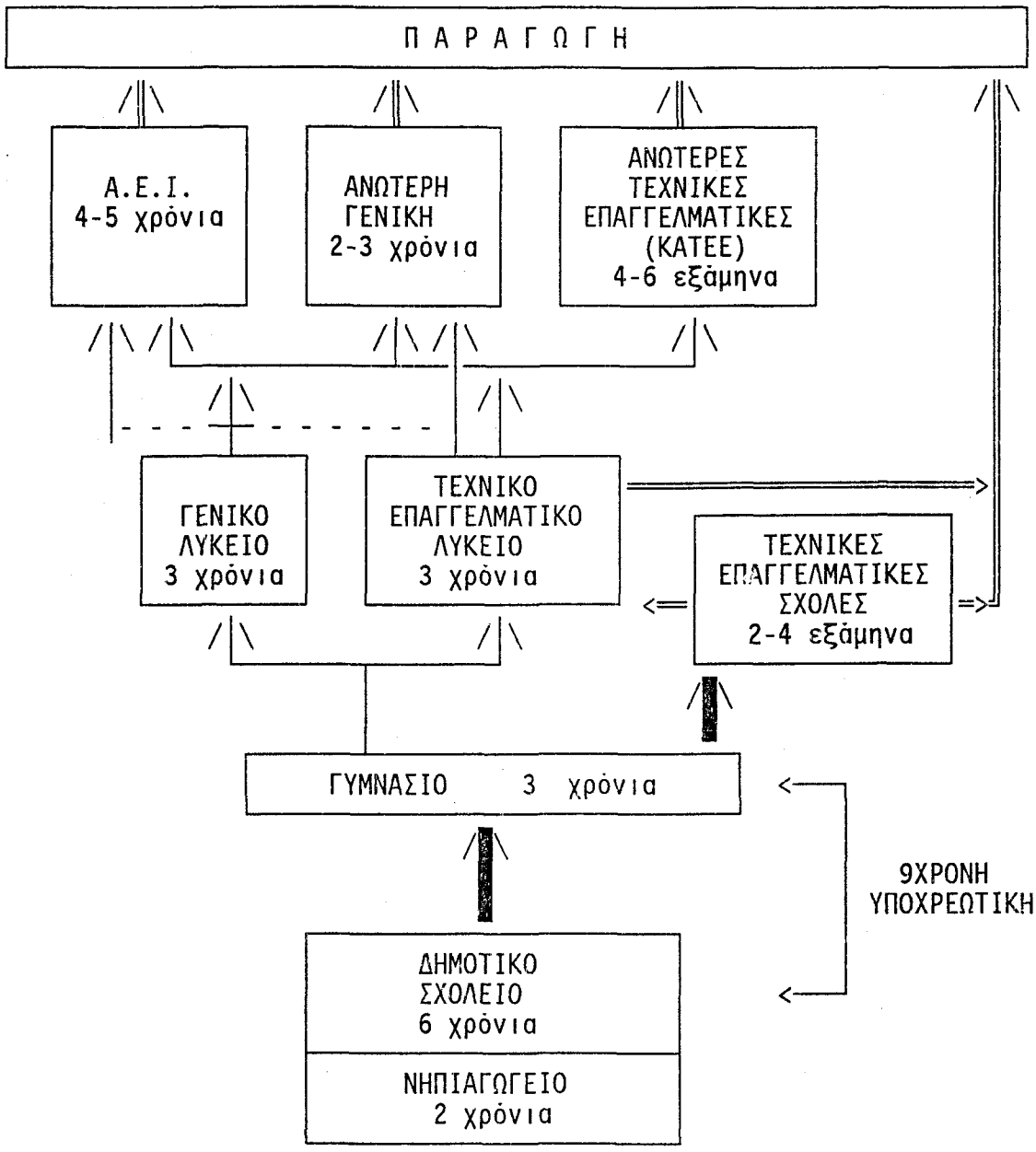

▬▬▬▬ > Χωρίς Εξετάσεις

- - - - - -> Με Εξετάσεις

——————> Υπό Ορους

═══════> Κατατακτήριες Εξετάσεις

Πηγή Σήφης Μπουζάκης, *"Νεοελληνική Εκπαίδευση"*, σελ. 114.

Οι καινοτομίες αυτής της περιόδου δεν αφορούν μόνο το ΚΕΜΕ που προηγήθηκε χρονικά αλλά και σε άλλα επίπεδα :

1. Η διάρθρωση του Υπουργείου Παιδείας διευρύνεται με τη σύσταση δύο θέσεων υφυπουργών[97] στους οποίους μεταβιβάζονται ορισμένες αρμοδιότητες του Υπουργού. Οι θέσεις αυτές διατηρήθηκαν και σε όλη τη διάρκεια της επόμενης υποπεριόδου και συνήθως στον έναν υφυπουργό εκχωρούνται αρμοδιότητες για την Ανώτατη Παιδεία και στον άλλον για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Επίσης αναδιάρθρωση παρουσιάζεται και στην Κεντρική Υπηρεσία (Κ.Υ.) του ΥΠΕΠΘ όπου ιδρύονται νέες διευθύνσεις με καινούργια αντικείμενα. [98]

Οπως προκύπτει από τον οργανισμό της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ, η διοικητική ιεραρχία έχει το σχήμα της πυραμίδας, που σημαίνει ότι βασίζεται στο ιεραρχικό σύστημα οργάνωσης.[99]

Στην κορυφή της ιεραρχικής πυραμίδας, βρίσκεται ο Υπουργός με τους Υφυπουργούς και ακολουθεί ο Γενικός Γραμματέας. Η Κεντρική Υπηρεσία ΥΠΕΠΘ έχει αυτή την περίοδο πέντε Γενικές Διευθύνσεις (α)θρησκευμάτων, β)Ανώτατης Εκπαίδευσης, γ) Τεχνικοεπαγγελματικής Εκπαίδευσης, δ) Γενικής Εκπαίδευσης, ε) Προγραμμάτων Μηχανοργανώσεως και Εποπτικών Μέσων), με 33 Διευθύνσεις. Λειτουργεί δε ώς ανεξάρτητη Υπηρεσία, η Υπηρεσία Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων εξωτερικού και ξένων μειονοτικών σχολείων. Το συντονιστικό έργο των Διευθύνσεων, έχουν οι Γενικοί Διευθυντές, και των Γενικών Διευθύνσεων ο Γενικός Γραμματέας, ο οποίος είναι και ο Ανώτατος Διοικητικός Υπάλληλος που προϊσταται όλων των Υπηρεσιών του ΥΠΕΠΘ.

Σχετικά με τη Γενική Διεύθυνση της ΤΕΕ παρατηρείται ότι ενώ κατά την επταετία διαρθρωνόταν σε τρείς βασικά διευθύνσεις (για την κατώτερη, τη μέση και την ανώτερη βαθμίδα με τρία τμήματα, κάθε μια από ένα για τα προγράμματα, τις δημόσιες σχολές και τις ιδιωτικές σχολές),[100] τώρα αναδιαρθρώνεται σε τέσσαρες διευθύνσεις και διευρύνονται τα αντικείμενά τους.

Οι Διευθύνσεις και τα Τμήματα της Γενικής Διεύθυνσης ΤΕΕ είναι :

1) Εφαρμογής Προγραμμάτων και Μελετών με δύο τμήματα : α) Εφαρμογής Προγραμμάτων και β) Τμήμα Μελετών, καθένα με τα αντίστοιχα αντικείμενα.

---

97. Απόφ. Πρωθυπουργού, αρθμ. Φ.9003/38/78596/76 (ΦΕΚ Β' 987)
98. Π.Δ. 147/76 "Περί του Οργανισμού της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων".
99. **Γ. Ρούσης,** οπ. π.
100. **Ανθογαλίδου,** οπ. π. σελ. 124.

2) Διεύθυνση Προσωπικού ΤΕΕ που απασχολείται με όλο το προσωπικό ΤΕΕ και την υπηρεσιακή του κατάσταση. Εχει δε η Διεύθυνση αυτή τρία τμήματα: α) Προσωπικού Ανώτερων Σχολών ΤΕΕ β) Προσωπικού Κατωτέρων και Μέσων Σχολών ΤΕΕ και γ) Προσωπικού Σχολών Ν.Π.Δ.Δ.
3) Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων στην οποία υπάγονται όλες οι διοικητικές και οικονομικές υποθέσεις. Τα Τμήματα που την απαρτίζουν είναι : α) Τμήμα Διοικητικό β) Τμήμα Κανονισμών και Σπουδών γ) Τμήμα Οικονομικό.
4) Διεύθυνση Ιδιωτικής ΤΕΕ που απασχολείται με θέματα ιδιωτικής ΤΕΕ όλων των βαθμίδων. Η Διεύθυνση αυτή λειτουργεί με τα εξής τμήματα : α) Τμήμα Ανωτέρων Σχολών β) Τμήμα Κατωτέρων και Μέσων Σχολών γ) Τμήμα Εργαστηρίων Ελευθέρων Σπουδών. (αρθ. 28-32, Π.Δ. 147/76)

Ετσι, η διάρθρωση της Κεντρικής Υπηρεσίας γίνεται α) λιγότερο φορμαλιστική και περισσότερο λειτουργική και β) περισσότερο αναπτυγμένη. [101]

2. Μερικές αλλαγές που γίνονται στο εποπτικό προσωπικό δεν αλλοιώνουν την αυταρχική δομή της ιεραρχίας, ενώ την κατάργηση παλαιών συμβουλίων διαδέχονται νέα συμβούλια και επιτροπές. Βασικό στοιχείο θεωρείται η καθιέρωση του θεσμού του αιρετού εκπροσώπου[102] στα διάφορα διοικητικά όργανα.

Για ένα μικρό χρονικό διάστημα (το 1976) προκειμένου να δοθεί φιλελεύθερη διάσταση στην άσκηση της διοικητικής εξουσίας, καταργήθηκαν[103] τα συμβούλια του Ν.Δ. 651/70 της δικτατορίας.[104] Ομως το 1977 κρίθηκε απαραίτητη η ανασύστασή τους με διαφοροποιημένη μεν σύνθεση αλλά με τις ίδιες πειθαρχικές αρμοδιότητες του Ν.Δ. 651/70. Ετσι λοιπόν, λειτουργούν εκ νέου τα Κεντρικά και Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια της Μέσης Εκπαίδευσης.

1. ΑΚΥΣΜΕ (Ανώτατο Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Μέσης Εκπαίδευσης)
2. ΚΥΣΜΕ (Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Μέσης Εκπαίδευσης)
3. ΑΠΥΣΜΕ (Ανώτατο Περιφερειακό Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Μέσης Εκπαίδευσης)
4. ΠΥΣΜΕ (Περιφερειακό Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Μέσης Εκπαίδευσης)

---

101. Στο ίδιο, οπ. π., σελ. 125.

102. Ν. 309/76 (αρθ. 43) και 576/77 (αρθ. 36).

103. Ν. 298/76 ΦΕΚ Α' 89 αρθ. 6), *"Περί της ισοτιμίας των πτυχίων Σχολών των Κέντρων Ανωτέρας Τεχνικής Εκπαιδεύσεως και άλλων τεχνικών σχολών ώς και καθορισμού των επαγγελματικών διακαιωμάτων των αποφοίτων, περί διοικήσεως της ΣΕΛΕΤΕ και ρυθμίσεως θεμάτων αρμοδιότητος γενικών διευθύνσεων επαγγελματικής και γενικής εκπαιδεύσεως."*

104. Τις αρμοδιότητές τους καθώς και του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Συμβουλίου που καταργήθηκε το 1975 τις ασκούσαν το Κεντρικό Συμβούλιο Δημοτικής Εκπαίδευσης και το Κεντρικό Συμβούλιο Μέσης Εκπαίδευσης.

Αντίστοιχα είναι και της Δημοτικής εκπαίδευσης. Πέρα όμως από την ανασύσταση αυτών των Συμβουλίων, γίνεται η σύσταση νέων [105] μεταξύ των οποίων το κυριότερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα Συμβούλια για την ΤΕΕ που λειτουργούν ανεξάρτητα από τα Συμβούλια της Γενικής Εκπαίδευσης. Αυτά είναι :

1) *Το Κεντρικό Υπηρεσιακό και Πειθαρχικό Συμβούλιο για το Εκπαιδευτικό προσωπικό της Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής εκπαίδευσης [106] (ΚΣΤΕΕ)*

Σύνθεση

Το ΚΣΤΕΕ αποτελείται από :

1. έναν Επόπτη Τ.Ε.Ε. που εδρεύει στην Αθήνα ή τον Πειραιά και αναπληρώνεται απο τον νόμιμο αναπληρωτή του. Ο Επόπτης είναι και ο πρόεδρος του Συμβουλίου.
2. δύο Γενικούς Επιθεωρητές Τ.Ε.Ε. της Αθήνας και του Πειραιά, οι οποίοι αναπληρώνονται απο τους νόμιμους αναπληρωτές τους.
3. δύο Διευθυντές Λυκείου που αναπληρώνονται απο άλλους δύο
4. ένα Αιρετό Μέλος, εκπροσώπου του εκπαιδευτικού προσωπικού

Γραμματέας του ΚΣΤΕΕ ορίζεται υπάλληλος της Γενικής Διεύθυνσης Τ.Ε.Ε. του ΥΠΕΠΘ, με το νόμιμο αναπληρωτή του. Το Συμβούλιο συγκροτείται με Υπουργική απόφαση, κάθε δεύτερο χρόνο, όσο είναι η θητεία του. Εισηγητής για τα αρμόδια θέματα για συζήτηση, αλλά χωρίς ψήφο, είναι ο Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Τ.Ε.Ε..

Το ΚΣΤΕΕ συνεδριάζει τακτικά δύο φορές το μήνα, και έκτατα όταν είναι ανάγκη, μυστικά, μετά απο πρόσκληση του προέδρου, στην οποία αναγράφονται τα θέματα ημερήσιας διάταξης και επιδίδεται στα μέλη με δημόσιο όργανο και με απόδειξη επίδοσης. Το αιρετό μέλος έχει τα ίδια δικαιώματα και καθήκοντα με τα υπόλοιπα μέλη αλλά, δεν μπορεί να προεδρεύει του Συμβουλίου.

Αρμοδιότητες ΚΣΤΕΕ

Το ΚΣΤΕΕ έχει αρμοδιότητες Υπηρεσιακού και Πειθαρχικού Συμβουλίου. Ως Υπηρεσιακό Συμβούλιο ασκεί όλες τις αρμοδιότητες για όλα τα θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του εκπαιδευτικού προσωπικού Μέσης Τ.Ε.Ε., με μισθολογικό κλιμάκιο 7 και

---

105. Για τα Συμβούλια αυτά βλ. **Θ. Ανθογαλίδου-Βασιλακάκη,** *"Οργάνωση ..."*, οπ. π., σελ. 128-130 και Π.Δ. 147/76, ΦΕΚ Α' 56, "Περί οργανισμού της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ".

106. Π.Δ. 784/77, ΦΕΚ Α'252, *"Περί συστάσεως και συνθέσεως κεντρικού υπηρεσιακού και πειθαρχικού συμβουλίου εκπαιδευτικού προσωπικού Μέσης τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσεως"*. (ΚΣΤΕΕ)

άνω[107] καθώς και τις προαγωγές στο μισθολογικό κλιμάκιο αυτό (7ο). Επίσης, διενεργεί τις προαγωγές των εκπαιδευτικών εργαστηρίων (πτυχιούχων ΠΑΤΕΣ/ΣΕΛΕΤΕ και Μέσης Τ.Ε.Ε.) στο μισθολογικό κλιμάκιο 5 και των τεχνικών Α' και αρχιτεχνιτών εργαστηρίων στα μισθολογικά κλιμάκια 5 και 6. Το ΚΣΤΕΕ είναι επίσης, αρμόδιο για τους διορισμούς, μετατάξεις, μεταθέσεις, εντάξεις [108] και αναγνώριση προϋπηρεσίας όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού Μέσης Τ.Ε.Ε..

Ως πειθαρχικό Συμβούλιο το ΚΣΤΕΕ ασκεί όλες τις πειθαρχικές αρμοδιότητες για το εκπαιδευτικό προσωπικό όλων των κλάδων με μισθολογικό κλιμάκιο απο 7 και πάνω, επίσης ασκεί τις αρμοδιότητες για τις ενστάσεις που κάνει το εκπαιδευτικό προσωπικό της ιδιωτικής Τ.Ε.Ε. κατά των Πρωτοβάθμιων Πειθαρχικών αποφάσεων.

2) Το Κεντρικό Υπηρεσιακό και Πειθαρχικό Συμβούλιο για το Εποπτικό Προσωπικό στη Μέση Τ.Ε.Ε. (ΚΥΣΕΠ)[109]

Σύνθεση

Είναι πενταμελές και το αποτελούν τέσσερις Επόπτες Μέσης Τ.Ε.Ε., απο τους οποίους, ο αρχαιότερος είναι πρόεδρος, και ένας αιρετός Γενικός Επιθεωρητής Τ.Ε.Ε..

Αρμοδιότητες

Το ΚΥΣΕΠ είναι Υπηρεσιακό και Πειθαρχικό Συμβούλιο για το Εποπτικό προσωπικό Τ.Ε.Ε. και προβαίνει σε διορισμούς ή προαγωγές στις θέσεις των Γενικών Επιθεωρητών Μέσης Τ.Ε.Ε., εκείνων που θεωρεί καταλληλότερων.

3) Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Σύνθεση

Το Συμβούλιο αυτό αποτελείται :

1. Απο ένα Ανώτατο υπάλληλο απο τα ακόλουθα Υπουργεία. Συντονισμού, Προεδρίας της Κυβέρνησης, Γεωργίας, Βιομηχανίας και Ενέργειας, Εμπορίου, Εργασίας, Κοινωνικών Υπηρεσιών, Δημοσίων Εργων και Εμπορικής Ναυτιλίας. (σύνολο 9)

---

107. Οι κλάδοι και τα μισθολογικά κλιμάκια εκπαιδευτικών Μέσης Τ.Ε.Ε. καθορίζονται απο τον Ν. 576/77, (αρθ. 14-23). Ανώτερο είναι το 9 και κατώτερο το 1.

108. Η αρμοδιότητα αυτή δόθηκε στο ΚΣΤΕΕ το 1979 με το Π.Δ. 780/79, (ΦΕΚ 230Α'), *"Περί συμπληρώσεως του Π.Δ. 784/77"*.

109. Π.Δ.524/79, ΦΕΚ Α' 161

2. Τον πρόεδρο του ΚΕΜΕ
3. Δύο Ειδικούς Συμβούλους του ΥΠΕΠΘ
4. Απο το Γενικό Διευθυντή Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του ΥΠΕΠΘ
5. Απο ένα εκπρόσωπο απο κάθε οργάνωση : Τεχνικό Επιμελητήριο, Γεωτεχνικό Επιμελητήριο, ΓΣΕΕ, ΠΑΣΕΓΕΣ, Σύνδεσμο Ελλήνων Βιομηχάνων, Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών και Βιοτεχνών, Πανελλήνιο Ιατρικό Σύλλογο και Εθνική Σπουδαστική Ενωση. (σύνολο 8)
6. Δύο αιρετούς εκπροσώπους ένα της Μέσης Τ.Ε.Ε. και ένα της Ανώτερης Τ.Ε.Ε. (αρθ. 73, Ν. 576/77)

Σύνολο 23 μέλη. Ολοι οι εκπρόσωποι έχουν αναπληρωτή, και πρόεδρος του Συμβουλίου είναι ο αρμόδιος Υφυπουργός για θέματα Τ.Ε.Ε.. Τα μέλη του Συμβουλίου διορίζονται με διετή θητεία. Σκοπός του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Τ.Ε.Ε. είναι η γνωμοδότηση για τον γενικό προγραμματισμό και συντονισμό της Τ.Ε.Ε., για τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων Τ.Ε.Ε. και για κάθε θέμα που παραπέμπεται σ'αυτό απο τον Υπουργό Παιδείας. Η συγκρότηση και λειτουργία του Συμβουλίου προβλέπεται απο το Π.Δ. 821/77.[110]

4) Συμβούλιο για την Ιδιωτική Τ.Ε.Ε.

Τούτο εδρεύει στο ΥΠΕΠΘ και αποτελείται απο ένα καθηγητή Πολυτεχνικής ή Φυσικομαθηματικής Σχολής που είναι και ο πρόεδρος του, ένα καθηγητή Ανώτερης Σχολής και τρείς επιστήμονες με ειδική εκπαιδευτική, τεχνική, οικονομική ή νομική πείρα. Το Συμβούλιο αυτό, γνωμοδοτεί για τη χορήγηση ή άρση αδειών, ίδρυσης, λειτουργίας και μετατροπής ιδιωτικών σχολικών μονάδων Τ.Ε.Ε., καθώς και κάθε θέμα έγκρισης κανονισμού λειτουργίας, μεταφοράς και προσωνυμίας. Μέσα στις αρμοδιότητες αυτού του Συμβουλίου, είναι και η γνωμοδότηση για έγκριση πινάκων εξοπλισμού των εργαστηρίων των Δημόσιων και Ιδιωτικών Σχολικών Μονάδων Ανώτερης και Μέσης Τ.Ε.Ε. (αρθ. 74, Ν. 576/77)

5) Περιφερειακά Υπηρεσιακά & Πειθαρχικά Συμβούλια Εκπαιδευτικού Προσωπικού Μέσης Τ.Ε.Ε. (Π.Σ.Τ.Ε.Ε.)

Στην έδρα κάθε Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Τ.Ε.Ε. λειτουργεί Υπηρεσιακό και Πειθαρχικό Συμβούλιο Εκπαιδευτικού Προσωπικού Μέσης Τ.Ε.Ε., το οποίο αποτελείται απο :

---

110. Π.Δ. 821/77, ΦΕΚ Α' 264, *"Περί συγκροτήσεως και λειτουργίας του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Τ.Ε.Ε"*.

1. Τον Γενικό Επιθεωρητή Τ.Ε.Ε. της κάθε περιφέρειας, ώς πρόεδρο,
2. Δύο Διευθυντές Λυκείων,
3. Ενα καθηγητή με μισθολογικό κλιμάκιο τουλάχιστον 6,
4. Ενα αιρετό εκπρόσωπο του Εκπαιδευτικού Προσωπικού.

Αρμοδιότητες

Κάθε ΠΣΤΕΕ λειτουργεί όπως και το ΚΣΤΕΕ ώς Υπηρεσιακό και Πειθαρχικό Συμβούλιο. Ως Υπηρεσιακό, ασκεί όλες τις αρμοδιότητες για όλα τα θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του Εκπαιδευτικού Προσωπικού Μέσης Τ.Ε.Ε., για όλους τους κλάδους με μισθολογικά κλιμάκια 1 έως και 6, εκτός απο τις περιπτώσεις που υπάγονται στο ΚΣΤΕΕ.

Ως Πειθαρχικό Συμβούλιο, ασκεί όλες τις αρμοδιότητες για όλους τους κλάδους Εκπαιδευτικού Προσωπικού με μισθολογικά κλιμάκια 1 έως και 6 και επίσης, όλες τις πειθαρχικές αρμοδιότητες για όλο το Προσωπικό της Ιδιωτικής Μέσης Τ.Ε.Ε της περιφέρειας του.

Πέρα όμως από τα νέα αυτά Συλλογικά Οργανα Διοίκησης στην ΤΕΕ ασκούν και οι Επόπτες και οι Γενικοί Επιθεωρητές. Για την άσκηση της εκπαιδευτικής διοίκησης στη Μέση ΤΕΕ η χώρα διαιρείται σε τέσσαρες Ανώτερες Εκπαιδευτικές Περιφέρειες και δέκα οκτώ Εκπαιδευτικές Περιφέρειες. Στην έδρα των τελευταίων όπως είδαμε λειτουργεί και το νέο Συλλογικό Οργανο, το ΠΣΤΕΕ. Τα όρια των Εκπαιδευτικών Περιφερειών καθορίζονται με Υπουργική Απόφαση. [111]

Προϊστάμενος κάθε Ανώτερης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας είναι ο Επόπτης ΤΕΕ και της Εκπαιδευτικής Περιφέρειας ο Γενικός Επιθεωρητής. Υπάρχει όμως και μια κατηγορία Γενικών Επιθεωρητών που δεν προϊστανται Εκπαιδευτικής Περιφέρειας αλλά υπηρετεί μαζί με τον Επόπτη (οι "παρά τοις επόπταις" ονομαζόμενοι). Σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 576/77 συστάθηκαν 23 θέσεις Γενικών Επιθεωρητών ΤΕΕ από τους οποίους οι 18 είναι προϊστάμενοι Εκπαιδευτικών Περιφερειών και οι υπόλοιποι υπηρετούν "παρά τοις επόπταις" στις Ανώτερες Εκπαιδευτικές Περιφέρειες.

Οι επόπτες είναι Διοικητικοί Προϊστάμενοι του Διδακτικού και Εποπτικού Προσωπικού, που ανήκει στην περιφέρειά τους. Καθοδηγούν στα εποπτικά έργα, τους Γενικούς Επιθεωρητές της δικαιοδοσίας τους, συμβάλλουν με την επιστημονική τους

---

111. Υ.Α. 57421/77 ΦΕΚ Β' 55/77, *"Περί καθορισμού της έδρας και των ορίων των Εκπαιδευτικών Περιφερειών της Μέσης και Κατωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως και των υπαγομένων εις αυτάς σχολικών μονάδων, ως και των ορίων των Ανωτέρων Εκπαιδευτικών Περιφερειών των υπαγομένων εις αυτάς Εκπαιδευτικών Περιφερειών."*

κατάρτιση, στην οργάνωση των Πρότυπων Σχολείων Μέσης ΤΕΕ της περιφέρειάς τους και συντονίζουν και παρακολουθούν το έργο της επιμόρφωσης του Διδακτικού Προσωπικού. (αρθ. 23, Ν.576/77 και Π.Δ. 685/79). [112] Ο Γενικός Επιθεωρητής ασκεί διοίκηση, επιθεώρηση, καθοδήγηση και έλεγχο σ'όλες τις σχολικές μονάδες της περιφέρειάς του, δημόσιες και ιδιωτικές, καθώς και στο προσωπικό αυτών, του οποίου είναι Διοικητικός και Πειθαρχικός Προϊστάμενος. Ο Γενικός Επιθεωρητής που υπηρετεί στον επόπτη, *καθοδηγεί και ελέγχει μόνο τους εκπαιδευτικούς της ειδικότητας του, της Ανώτερης* Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, στην οποία προϊσταται ο Επόπτης στον οποίον υπηρετεί. (αρθρ. 21, Ν.576/77 και Π.Δ. 685/79).

Αξίζει εδώ να αναφερθεί ότι αντίστοιχο εποπτικό προσωπικό υπηρετεί και στη Μέση Γενική Εκπαίδευση. Ομως στην κατεύθυνση αυτή επειδή η συμμετοχή (εκπαιδευτικό και μαθητικό δυναμικό) είναι πολυπληθέστερη, έχουμε τη διαίρεση της χώρας σε 15 Ανώτερες Εκπαιδευτικές Περιφέρειες και 80 Εκπαιδευτικές Περιφέρειες στις οποίες υπηρετούν συνολικά 140 Γενικοί Επιθεωρητές. Απ'αυτούς, 80 είναι προϊστάμενοι Εκπαιδευτικών Περιφερειών και οι υπόλοιποι υπηρετούν στις Ανώτερες Εκπαιδευτικές Περιφέρειες με τους Επόπτες. Οπως φαίνεται, οι εκπαιδευτικές περιφέρειες στη Μέση ΤΕΕ περιλαμβάνουν περισσότερους από έναν νομούς, ενώ στη Γενική [113] οι περισσότεροι νομοί διαιρούνται σε παράλληλες εκπαιδευτικές περιφέρειες. Η αλλαγή που έγινε στη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος με τη δημιουργία των μονάδων ΤΕΕ επέφερε πέρα από τις αλλαγές στη διοικητική οργάνωση σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και αλλαγές στη διοίκηση των σχολείων σε επίπεδο διδακτηρίου.

Οταν σε μια πόλη εδρεύουν περισσότερες σχολικές μονάδες ΤΕΛ και ΤΕΣ, μπορούν να συγκεντρωθούν και να αποτελέσουν ενιαία εκπαιδευτική μονάδα, το Κέντρο Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης (ΚΕΤΕ), (αρθ. 12, Ν.576/77). Τη Γενική Διεύθυνση του ΚΕΤΕ αναλαμβάνει εκπαιδευτικός με βαθμό Διευθυντή Λυκείου, ενώ των άλλων σχολικών μονάδων που έχουν ανεξάρτητη διεύθυνση, η κάθε μια, εκπαιδευτικοί με το βαθμό επίσης Διευθυντή Λυκείου για το Τεχνικό και Επαγγελματικό Λύκειο και Διευθυντή ΤΕΣ για τις σχολές. Ο Διευθυντής ΚΕΤΕ έχει συντονιστικές, υπηρεσιακές και πειθαρχικές αρμοδιότητες [114] για το προσωπικό των σχολικών μονάδων που υπάγονται στο ΚΕΤΕ του.

---

112. Π.Δ. 685/79 ΦΕΚ Α' 200, *"Περί καθορισμού καθηκόντων και αρμοδιοτήτων του εποπτικού προσωπικού της Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως"*.

113. Για την κατανομή, οριοθέτηση και το ρόλο των περιφερειών βλ. **Ν. Κόνσολας**, οπ. π., *"Το Κεφάλαιο : Η Οικονομική Περιφέρεια"*, σελ. 132 και μετά.

114. Αναλυτικά για τις αρμοδιότητες, βλ. Υ.Α. 22620/78, *"Περί καθορισμού των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των Διευθυντών ΚΕΤΕ, Λυκείων, Σχολών, Προϊσταμένων Τμημάτων, Προϊσταμένων Εργαστηρίων και των καθηκόντων του εκπαιδευτικού προσωπικού του ανήκοντος εις την Μέσην Τεχνικήν και Επαγγελματικήν Εκπαίδευσιν."* (ΦΕΚ 203 Β/7-3-78).

Αμεσος προϊστάμενος του Διευθυντή ΚΕΤΕ, είναι ο Γενικός Επιθεωρητής της Εκπαιδευτικής Περιφέρειας που ανήκει το ΚΕΤΕ, και του Γενικού Επιθεωρητή, ο Επόπτης ΤΕΕ της Ανώτερης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, στην οποία ανήκει η Περιφέρεια του Γενικού Επιθεωρητή. (αρθρ. 2, Π.Δ. 30/79) [115] Σε κάθε σχολική μονάδα ΤΕΕ ισχύει το ιεραρχικό σύστημα διοίκησης. Τη μονάδα διευθύνει ο Διευθυντής Λυκείου ή ΤΕΣ ενώ σε κάθε τμήμα ειδικότητας τοποθετείται προϊστάμενος τμήματος και σε κάθε εργαστήριο, προϊστάμενος εργαστηρίου, που είναι υπεύθυνος για την παραλαβή, φύλαξη και συντήρηση του εξοπλισμού και του υλικού του εργαστηρίου. Ο Διευθυντής σχολικής μονάδας ΤΕΕ έχει συντονιστικές και υπηρεσιακές-πειθαρχικές αρμοδιότητες για το προσωπικό της σχολικής του μονάδας. Σε κάθε σχολική μονάδα ΤΕΕ λειτουργεί και συλλογικό όργανο, ο Σύλλογος Διδασκόντων με γνωμοδοτικές αρμοδιότητες για εκπαιδευτικά θέματα γενικής φύσης που απασχολούν τη μονάδα και αποφασιστικές για μαθητικά θέματα. Ειδικότερα η δομή και οι σκοποί κάθε σχολικής μονάδας έχουν ως εξής:

Οι ΤΕΣ επιδιώκουν την εμπέδωση της γενικής μόρφωσης που αποκτήθηκε στο Γυμνάσιο και κυρίως την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και γνώσεων των μαθητών του ώστε να μπορούν να σταδιοδρομήσουν σε ορισμένη τεχνική ή επαγγελματική ειδικότητα. [116] Οι ΤΕΣ έχουν δώδεκα τμήματα ειδικότητας που καθένα μπορεί να περιλαμβάνει μέχρι και 10 κατευθύνσεις. [117] Ο αριθμός των μαθητών κάθε τάξης είναι 35 με δυνατότητα να ανέβει στους 40. Η λειτουργία των τμημάτων ειδικότητας με μαθητές λιγότερους από 15 ανά τάξη μπορεί να ανασταλλεί στο τέλος του έτους.

Τα προγράμματα σπουδών των ΤΕΣ περιλαμβάνουν [118]:
- Μαθήματα γενικής παιδείας (Φιλολογικά, Φυσικομαθηματικά, κ.α.)
- Ειδικά Θεωρητικά (Τεχνικά και Επαγγελματικά μαθήματα)
- Μαθήματα Πρακτικής Εξάσκησης σχετικά με κάθε ειδικότητα

Η κάλυψη των αναγκών των μαθητών ΤΕΣ σε σχολικά εγχειρίδια γίνεται δωρεάν όπως και των Λυκείων και η πρακτική άσκηση στα εργαστήρια των Σχολών. Η διέξοδος των αποφοίτων ΤΕΣ είναι η αγορά εργασίας ή η πρόσβαση στα ΤΕΛ (γ' εξάμηνο) ύστερα από εξετάσεις.

Τα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια έχουν σκοπό να προσφέρουν πλουσιώτερη και ευρύτερη της Γυμνασιακής γενικής παιδείας, κυρίως όμως να μεταδώσουν στους μαθητές

---

115. Π.Δ. 30/79, *"Περί οργανώσεως και λειτουργίας των σχολικών μονάδων Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως."*
116. Ν. 576/77, αρθ. 6.
117. Βλ. Π.Δ. 686/9-1979 (ΦΕΚ Α' 200).
118. Βλ. **Ενημερωτικό Φυλλαδιο ΥΠΕΠΘ** *"Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια"*, ΟΕΔΒ 1980, σελ.17, καθώς και στα αναλυτικά προγράμματα.

τις απαιτούμενες τεχνικές ή επαγγελματικές γνώσεις και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, ώστε αυτοί ύστερα απο την αποφοίτησή τους να μπορούν να απασχοληθούν με επιτυχία σ' ένα ορισμένο τεχνικό ή επαγγελματικό κλάδο. (Ν. 576/77)

Δηλαδή παρατηρούμε εδώ ότι τόσο οι Τ.Ε.Σ. όσο και τα ΤΕΛ θεωρούνται συνέχεια της γενικής γυμνασιακής εκπαίδευσης και διαφοροποιούνται ώς πρός το μέγεθος των γενικών γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε, οι μεν απόφοιτοι των Τ.Ε.Σ. να είναι σε θέση να σταδιοδρομήσουν σε ορισμένη τεχνική ή επαγγελματική ειδικότητα, οι δε απόφοιτοι των ΤΕΛ να μπορούν να απασχοληθούν με επιτυχία σένα ορισμένο τεχνικό ή επαγγελματικό κλάδο.

Η φοίτηση στα ΤΕΛ διαρκεί (6) εξάμηνα και επιμηκύνεται κατά δύο εξάμηνα στα εσπερινά. Η πρόσβαση στο α' εξάμηνο των ΤΕΛ γίνεται κατόπιν εισιτηρίων εξετάσεων και έχουν δικαίωμα εγγραφής κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου του Ν. 309/76 ή ενδεικτικό Γ' τάξης Εξαταξίου Γυμνασίου ή πτυχίο Κατώτερης Τ.Ε.Σ. (παλαιού τύπου) καθώς και απόφοιτοι των Σχολών Μαθητείας Ο.Α.Ε.Δ. Στο γ' εξάμηνο των ΤΕΛ γράφονται κατόπιν εξετάσεων και οι απόφοιτοι των Τ.Ε.Σ. (νέου τύπου) που ήδη αναφέραμε.

Τα προγράμματα σπουδών των τεχνικών και επαγγελματικών Λυκείων περιλαμβάνουν:

- Μαθήματα γενικής μόρφωσης (όπως Ελληνικά, Ιστορία, Φυσικομαθηματικά)
- Στα δύο πρώτα εξάμηνα μαθήματα επαγγελματικού προσανατολισμού όπως εισαγωγή στην τεχνολογία, οικονομική ζωή και επιχειρηματική δραστηριότητα, μηχανική, κ.λ.π. που σκοπό έχουν να βοηθήσουν τους μαθητές στην εκλογή της ειδικότητας τους.
- Ειδικά θεωρητικά τεχνικά και επαγγελματικά μαθήματα ανάλογα με τη ειδικότητα όπως, κινητήριες μηχανές, τοπογραφία, λογιστική, βιομηχανία, κ.λ.π.
- Μαθήματα πρακτικής εξάσκησης σχετικά με την ειδικότητα που θα επιλέξουν οι μαθητές.
- Στο δεύτερο και τρίτο έτος σπουδών οι μαθητές εκτός απο τα μαθήματα κορμού και ειδικότητας που είδαμε μέχρι τώρα, διδάσκονται και τα πρόσθετα μαθήματα των μαθηματικών, φυσικής και χημείας. Αυτά τα παρακολουθούν υποχρεωτικά οι μαθητές που επιθυμούν να συνεχίσουν σπουδές στις Ανώτατες Σχολές. Οι υπόλοιποι που επιθυμούν σπουδές στις Ανώτερες Σχολές και τα ΚΑΤΕΕ, παρακολουθούν μόνο τα μαθήματα κορμού.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΕΧΙΣΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΟΥ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

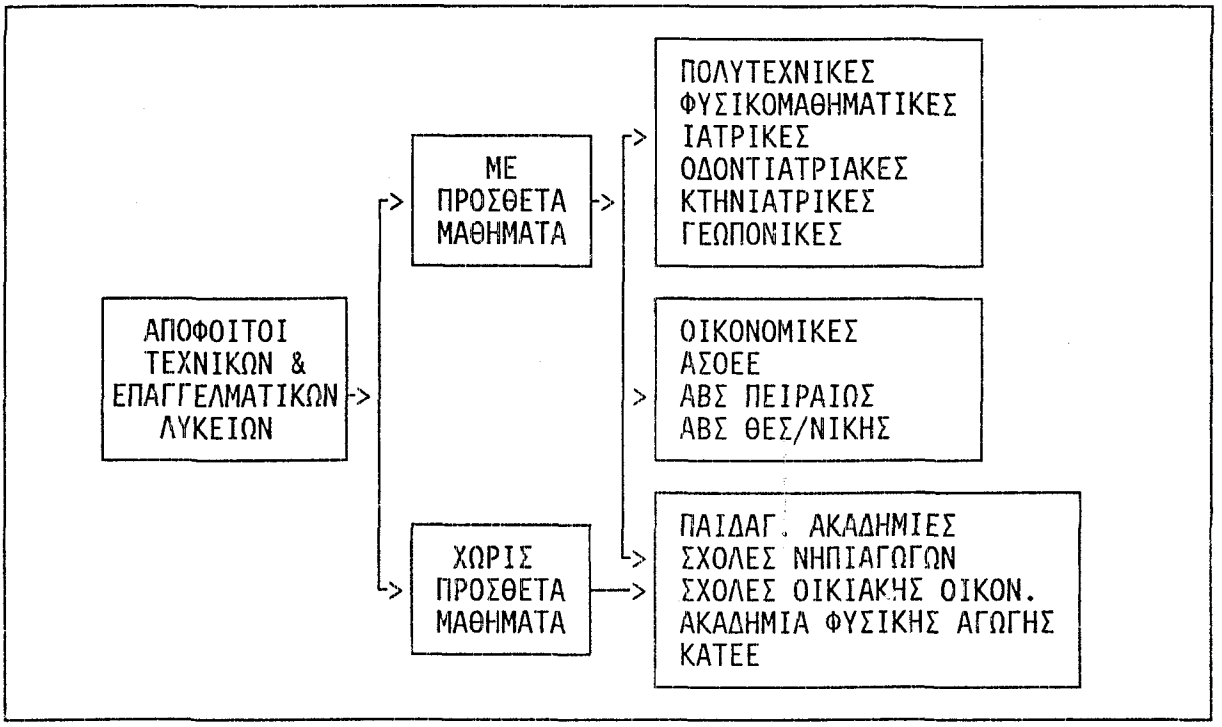

Πηγή : ΥΠΕΠΘ *"Ενημερωτικό Φυλλάδιο 1980 για Τ.Ε.Ε."* σελ. 15.

Τα μαθήματα του α' εξαμήνου της Α' τάξης είναι κοινά για όλους τους μαθητές ΤΕΛ. Στο β' εξάμηνο υπάρχουν ειδικά για το τεχνικό και το επαγγελματικό. Στην Β' τάξη οι μαθητές επιλέγουν τομέα και στη Γ' τάξη, τμήμα ειδικότητας. Για τον αριθμό των μαθητών σε κάθε τάξη και τμήμα ειδικότητας ισχύει ότι και για τις Τ.Ε.Σ.

Οι τομείς που περιλαμβάνουν τα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια είναι [119]:

Α' Τεχνικών Λυκείων

α) Μηχανολογικός
β) Ηλεκτρολογικός και Ηλεκτρονικός
γ) Δομικός
δ) Χημικός και Μεταλλουργικός
ε) Εφαρμοσμένων Τεχνών

Β' Επαγγελματικών Λυκείων

α) Οικονομίας και Διοίκησης
β) Γεωργικός και Κτηνοτροφικός
γ) Κοινωνικών Υπηρεσιών

---

119. Π.Δ. 686/31-8-79 (ΦΕΚ Α' 200) και Π.Δ. 784/79 (ΦΕΚ Α' 321).

Η πρακτική άσκηση των μαθητών γίνεται στα εργαστήρια των Λυκείων που είναι εξοπλισμένα κατάλληλα για κάθε ειδικότητα. Παράλληλα με τη Δημόσια ΤΕΕ λειτουργεί και ένα δίκτυο Ιδιωτικής ΤΕΕ με νομοθετικές ρυθμίσεις που γίνονται για τη μετατροπή ήδη λειτουργουσών ιδιωτικών σχολών στη νέα δομή ΤΕΕ. [120] Η σύνθεση του εκπαιδευτικού προσωπικού των ΚΕΤΕ, (ΤΕΛ και ΤΕΣ)γίνεταιτόσο απο Καθηγητές Πτυχιούχους Πανεπιστημίων και Πολυτεχνείωνόσο και απο Πτυχιούχους Ανωτέρων Σχολών, Πτυχιούχους ΠΑΤΕΣ/ΣΕΛΕΤΕ (Τμήματος ΤΕΛ), πτυχιούχους Μέσων ΤΕΣ και Κατωτέρων ΤΕΣ.

Ενώ βασική προσπάθεια του Ν. 576/77 είναι να οργανώσει και αναβαθμίσει την τεχνοεπαγγελματική εκπαίδευση κυρίως με τη συγκρότηση, ίδρυση και λειτουργία των ΤΕΛ, παράλληλα, θεσμοθετεί (αρθ. 71) και την δημιουργία μέχρι 10 "Πολυδύναμων Κέντρων Μέσης Εκπαίδευσης", ΠΟΣΜΕ. Τα ΠΟΣΜΕ είναι ενιαίες εκπαιδευτικές μονάδες και περιλαμβάνουν Γυμνάσιο και Λύκειο Γενικής Εκπαίδευσης, Τεχνικό και Επαγγελματικό Λύκειο και Τεχνική και Επαγγελματική Σχολή.

Σκοπός του ΠΟΣΜΕ είναι η βελτίωση του λειτουργικού επιπέδου όλης της Μέσης Εκπαίδευσης με την αγωγή και μόρφωση των μαθητών της Γενικής και Τεχνοεπαγγελματικής Εκπαίδευσης στις ίδιες εγκαταστάσεις και με κοινό εκπαιδευτικό προσωπικό των γενικών μαθημάτων. (Ν. 576/77) Τα ΠΟΣΜΕ δεν λειτούργησαν ποτέ.

Σύμφωνα με τον Ν. 309/76 το Λύκειο της Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, έχει τρείς κατευθύνσεις : Γενικής, Οικονομικής [121] και Ναυτικής. Στα ημερήσια Λύκεια η φοίτηση είναι τριετής ενώ στα εσπερινά τετραετής. Η πρόσβαση στο Λύκειο γίνεται απο το 1977-78 με εγγραφή των αποφοίτων του γυμνασίου στην Α' τάξη κατόπιν εισητηρίων εξετάσεων.

Το Γενικό Λύκειο έχει σκοπό να προσφέρει μόρφωση πλουσιώτερη και πλατύτερη της γυμνασιακής σε όσους νέους προορίζονται για εκπαίδευση ανωτέρου επιπέδου ή για επαγγέλματα μεγαλυτέρων απαιτήσεων. Η μόρφωση αυτή περιλαμβάνει την συστηματικότερη καλλιέργεια του προφορικού και του γραπτού λόγου, τη βαθύτερη μελέτη της εθνικής Γραμματείας και Ιστορίας και της Παγκόσμιας Ιστορίας. Επίσης των μνημείων του πολιτισμού, κυρίως δε της ιστορίας και του πολιτισμού της Ευρώπης, την

---

120. α) Π.Δ. 813/77 (ΦΕΚ Α' 259), *"Περί μετατροπής λειτουργουσών ιδιωτικών τεχνικών και επαγγελματικών σχολών εις Ιδιωτικά και Τεχνικά ή Επαγγελματικά Λύκεια ή Ιδιωτικάς Τεχνικάς και Επαγγελματικάς Σχολάς".* β) Π.Δ. 818/77 (ΦΕΚ Α' 263), *"Περί μετατροπής λειτουργουσών Ιδιωτικών Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών Μηχανικών και Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού και Ασυρματιστών εις Ιδιωτικά Τεχνικά Λύκεια ή Ιδιωτικάς Τεχνικάς και Επαγγελματικάς Σχολάς."*

121. Με το άρθρ. 66 του Ν. 576, τα Λύκεια Οικονομικής Κατεύθυνσης καταργήθηκαν και οι τάξεις και τα τμήματα τους εντάχθηκαν στο πλησιέστερο Λύκειο Γενικής Εκπαίδευσης ώς τμήματα Οικονομικής Κατεύθυνσης που και αυτά τα τμήματα έπαψαν να λειτουργούν αφού αναπτύχθηκε τομέας της Οικονομίας και Διοίκησης στα Επαγγελματικά Λύκεια.

ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και φαντασίας, την πληρέστερη διερεύνηση του φυσικού και του κοινωνικού κόσμου, την τόνωση του θρησκευτικού και εθνικού φρονήματος, την ουσιαστικότερη γνώση των αρχών του δημοκρατικού πολιτεύματος της χώρας. Και τελικά αποβλέπει στο φωτισμό του πνεύματος και την διάπλαση ελευθέρων και υπεύθυνων χαρακτήρων. (Ν. 309/76)

Το πρόγραμμα μαθημάτων στην πρώτη τάξη του Λυκείου είναι κοινό για όλους τους μαθητές, ενώ για τη δεύτερη και τρίτη προβλέπονται μαθήματα κορμού και μαθήματα επιλογής. Το Γενικό Λύκειο χορηγεί, έπειτα απο εξετάσεις, δύο τίτλους απολυτηρίου, ένα θεωρητικής και ένα θετικής κατεύθυνσης και η πρόσβαση στην Ανώτερη και Ανώτατη Παιδεία των αποφοίτων Λυκείων γίνεται με Πανελλήνιες εξετάσεις.

Ο αριθμός των μαθητων κάθε τάξης ορίζεται σε 35 με δυνατότητα κατ'εξαίρεση να ανέβει στους 40. Τάξεις όμως, με μαθητές περισσότερους απο 40 χωρίζονταν σε τμήματα. Οπως προκύπτει απο την παρουσίαση της οργάνωσης του ΚΕΤΕ, εφαρμόζεται σ'αυτό το σύστημα της Αμεσης ή Γραμμικής Ιεραρχίας. [122] Εδώ βρίσκουν εφαρμογή, όλες οι αρχές της Κλασικής Θεωρίας[123] της Διοίκησης, με έντονα φανερή την ιεραρχική διάρθρωση της εξουσίας. Κάθε εκπαιδευτικός υπόκειται μόνο σ'ένα Προϊστάμενο, και μέσω αυτού, συνδέεται με τα Ανώτερα Κλιμάκια Διοίκησης. Επίσης εφαρμόζεται ο κανόνας της Ενωσης[124] όπου πάνω από το επίπεδο ισοϋψών μονάδων (Τεχνικού και Επαγγελματικού Λυκείου και ΤΕΣ) δημιουργείται μια νέα μονάδα που τις ενώνει και συντονίζει την εργασία τους το ΚΕΤΕ.

Η λειτουργία της "κάθετης διαφοροποίησης" στη δομή της κάθε Σχολικής Μονάδας, τοποθετεί τα άτομα κατά τέτοιο τρόπο, ώστε ορισμένα απ'αυτά, να ασκούν εξουσία, ώς πρός τις δραστηριότητες των άλλων. Κι ενώ αυτό ισχύει για όλες σχεδόν τις οργανώσεις, (είτε είναι Σχολείο, είτε οποιαδήποτε άλλη), το πρόβλημα είναι σε ποιό βαθμό ιεραρχικής διάρθρωσης φτάνει η καθεμιά, και πόση εξουσία μεταβιβάζει σε κάθε κλιμάκιο. Στην περίπτωση του ΚΕΤΕ, έχουμε μιά Διοικητική Οργάνωση με πολύ έντονα τα γραφειοκρατικά στοιχεία της Βεμπεριανής θεωρίας, υπάρχει δηλαδή, σαφής προσδιορισμός δικαιωμάτων και υποχρεώσεων για κάθε ιεραρχημένη θέση, απο την οποία θέση, προέρχεται και η εξουσία και ένας έντονος φορμαλισμός, μέσα στα πλαίσια του οποίου εξελίσσεται κάθε δραστηριότητα.

Η εξουσία βρίσκεται συγκεντρωμένη στα Μονομελή Οργανα, ενώ το Συλλογικό έχει απλώς γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, που δεν αναφέρονται καν στα Ειδικά Θέματα

---

122. **Γ. Ρούση,** *"Εισαγωγή στη θεωρία της δημόσιας διοίκησης"*, οπ. παρ., σελ. 80-83.
123. Βλέπ., Θεωρητικό μέρος και **Κ. Κούρτη,** *"Ιστορία των διοικητικών θεωριών"*, 1979, σελ. 121.
124. **Κ. Κούρτη,** *"Η Θεωρία και η Πρακτική της Συγχρόνου Διοικήσεως"*, τομ. Α', Αθήνα 1979, σελ. 11-128.

Εκπαίδευσης, αλλά στα Γενικής Φύσης. Για τα Ειδικά Θέματα, αποφασίζουν οι Διευθυντές και κυρίως, ο Διευθυντής ΚΕΤΕ, που έχει στα χέρια του συγκεντρωμένες όλες τις αρμοδιότητες, για τα θέματα που προκύπτουν στο ΚΕΤΕ. Ετσι, το σύστημα επικοινωνίας είναι αυτό της "κλειστής πόρτας" για τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι δεν μετέχουν στη λήψη των αποφάσεων.

Στο επίπεδο Διοικητικής Οργάνωσης, το Σύστημα της Μέσης Τ.Ε.Ε., παρουσιάζει αρκετά αποκεντρωτικά στοιχεία, κατανέμοντας τις αποφασιστικές αρμοδιότητες μεταξύ των Μονομελών Περιφερειακών Οργάνων, (Επόπτες, Γενικοί Επιθεωρητές, κ.λ.π.), και σε μικρότερο βαθμό, στα Συλλογικά, που λειτουργούν κυρίως, ώς Γνωμοδοτικά Οργανα. Η συμμετοχή δε των μονομελών οργάνων και στα συλλογικά με αποφασιστικές επίσης αρμοδιότητες βοηθάει στην ανάδειξη του επόπτη και του επιθεωρητή ως των πλέον συνδετικών κρίκων στην αναπαραγωγή του εκπαιδευτικού μοντέλου διοίκησης. Δηλαδή ενισχύθηκε το κύρος του εποπτικού προσωπικού απέναντι στους ελεγχόμενους και παράλληλα με την αύξηση των εκπαιδευτικών περιφερειών εξασφαλίσθηκε καλύτερος έλεγχος.

Η μεταρρύθμιση του 1976 προσπάθησε να ανταποκριθεί στις ανάγκες του εξαρτώμενου κοινωνικοοικονομικού μοντέλου ανάπτυξης της Ελλάδας μέσα από ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες[125] που την επηρέαζαν. Γι'αυτό και το κύριο χαρακτηριστικό της, η στροφή στην Τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση, δεν ήταν παρά μιά προσπάθεια λεκτικής κυρίως προσαρμογής της εκπαίδευσης στις ανάγκες της οικονομίας "διά την ενίσχυσιν με εξειδικευμένον προσωπικόν του αναπτυσσόμενου τεχνικού τομέως της χώρας." [126] Ομως αυτή η στροφή, δεν επιτεύχθηκε αφού δεν βρήκε ικανό ιδεολογικό έρεισμα, πράγμα που αποδεικνύεται απο το μικρό ποσοστό εγγραφής (20-25%) στα Τεχνικοεπαγγελματικά Λύκεια για όλη σχεδόν την περίοδο της μεταρρύθμισης του 1976. [127] Το "γερασμένο νεογέννητο"[128] δεν κατάφερε να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις της επιτυχίας των εκπαιδευτικών αλλαγών στο βαθμό που τις οραματίστηκε ούτε να θεραπεύσει το εκπαιδευτικό σύστημα "από δύο χρόνιες εγγενείς ασθένειες : τη μαζική παραγωγή αγραμμάτων και την παράλληλη υπερπαραγωγή πτυχιούχων ανωτάτων και θεωρητικών επιστημών"[129].

---

125. Την ανάλυση των ενδογενών και εξωγενών παραγόντων που επέβαλαν την αλλαγή του αναχρονιστικού εκπαιδευτικού συστήματος και οδήγησαν στη μεταρρύθμιση του 1976, βλ. **Σηφ. Μπουζάκη**, *"Η Νεοελληνική ..."*, οπ. π., σελ. 116-118.
126. Εισηγητική Εκθεση του Ν. 309/76
127. **Α. Κόκκος**, *"Η "στροφή" στην τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση"*, στο "Κριτική της εκπαιδευτικής πολιτικής 1974-1981", Αθήνα 1982, σελ. 55-56
128. Ετσι αποκαλεί τη μεταρρύθμιση του 1976 η **Μαρία Ηλιού** στο *"Εκπαιδευτική και Κοινωνική Δυναμική"*, οπ. παρ., σελ.182.
129. **Α. Φραγκουδάκη**, *"Το Πρόβλημα της Τεχνικής Εκπαίδευσης - Αναπτυξιακή Λογική και Ιδεολογίες"*, επιθ. "Ο Πολίτης", τ. 11, 1977.

Η τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση "εξακολούθησε και μετά τη μεταρρύθμιση του 1976 και παραμένει ο "φτωχός συγγενής" της γενικής, η διέξοδος για τους "αποτυχημένους" της μέσης γενικής εκπαίδευσης" [130]. Ας σημειωθεί δε ότι για την περίοδο αυτή πολλές έρευνες διαπίστωσαν ότι [131] α) υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις σε μεσαία τεχνικά στελέχη και υπερκορεσμός σε διοικητικούς υπαλλήλους ακόμα και πτυχιούχους ΑΕΙ, β) ο δείκτης κοινωνικής αποδοτικότητας των επενδύσεων στην ΤΕΕ είναι διπλάσιος σε σχέση με την γενική, γ) η ανεργία των αποφοίτων μέσης γενικής εκπαίδευσης και πτυχιούχων πολλών πανεπιστημιακών σχολών παρουσιάζει εντυπωσιακή αύξηση.

Αν και ο Ν. 576/77 στο άρθρο 1 παρ. 3 αναφέρει ότι η ανάπτυξη της ΤΕΕ γίνεται βάση πενταετούς προγράμματος που εκπονείται από το ΥΠΕΠΘ και εντάσσεται στο γενικό πρόγραμμα ανάπτυξης της χώρας, όμως οι θεσμοί για την εφαρμογή αυτού του προγράμματος ΤΕΕ παρέμειναν έξω από την κοινωνικοοικονομική και εκπαιδευτική πραγματικότητα του τόπου. Π.χ. το ΚΕΜΕ παρ'όλες τις φιλότιμες προσπάθειες που κατέβαλαν αρκετά από τα μέλη του στην ανάπτυξη στρατηγικών για τη βελτίωση του συστήματος ΤΕΕ δεν πέτυχε την αναμενόμενη επανάσταση στην ΤΕΕ α) γιατί η στελεχωσή του στην πλειοψηφία της είναι από μέλη ξένα πρός την ΤΕΕ και β) η εφαρμογή των προτάσεων του είναι θέμα βούλησης του υπουργού μιας και δεν είναι υποχρεωμένος να τις ακολουθήσει ούτε απαιτείται "σύμφωνη γνώμη" του ΚΕΜΕ αλλά απλά η γνώμη του.

Βασική αιτία που δεν κατόρθωσε να αναπτυχθεί η ΤΕΕ στη μεταρρύθμιση του 1976 θεωρούμε και την κοινωνική φιλοσοφία που επηρέασε τη σύλληψή της. Οπως προκύπτει από τα πρακτικά των συνεδριάσεων και τις εισηγητικές εκθέσεις των νόμων 309/76 και 576/77 η κυβέρνηση θέλησε τη δημιουργία των τεχνικών και επαγγελματικών Λυκείων α) για ψυχολογικούς κυρίως λόγους και β) για τη δημιουργία φραγμού αναχαίτησης του ρεύματος πρός τα Γενικά Λύκεια και τα ΑΕΙ και όχι για την ανταπόκριση στις πραγματικές κοινωνικοοικονομικές ανάγκες της χώρας.

Είναι σαφής για όλα αυτά η άποψη του εισηγητή της πλειοψηφίας στη συζήτηση στη βουλή για τον Ν. 309/76 όπου αφού προτείνει να μην καταργηθεί η κατώτερη ΤΕΕ στη συνέχεια δικαιολογεί την αποψή του με το γεγονός ότι "οι αποφοιτώντες από την κατωτέραν επαγγελματικήν εκπαίδευσιν θα δύνανται να φοιτήσουν εις την μέσην επαγγελματικήν σχολήν, η οποία σχολή δια λόγους κυρίως ψυχολογικούς, θα επρότεινα κ. Υπουργέ, να ονομασθεί Τεχνικόν Λύκειον ... είναι ψυχολογικός λόγος ώστε οι ακολουθούντες την τεχνικήν και επαγγελματικήν εκπαίδευσιν να νομίζουν ότι ακολουθούν

---

130. **Σ. Μπουζάκη,** *"Η Νεοελληνική ..."*, οπ. π., σελ. 123.
131. Αναφορά στις έρευνες αυτές βλ. **Μ. Κασσωτάκη,** *"Η Προσπάθεια Ανάπτυξης"*, οπ. π., σελ. 28.

ανωτέραν μέσην επαγγελματικήν εκπαίδευσιν" [132]. Ετσι, πέρα από τη θεσμική ανισοτιμία των δύο τύπων Λυκείου η ίδια η κυβέρνηση δεν είναι σε θέση να ενσωματώσει στην "κουλτούρα" της την κοινωνική ισοτιμία των δύο δικτύων εκπαίδευσης (Γενικού και Τεχνικοεπαγγελματικού).

132. Στα πρακτικά που δημοσιεύτηκαν από τον **Κ. Παπαδάκη** στο *"Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση"*, εκδ. Κνωσσός, 1976, τ. Α', σελ.309 και μετά.

Κεφάλαιο 4. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΤΕΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ 1981-1989

Πριν προχωρήσουμε στην ειδική παρουσίαση της ΤΕΕ στην Ελλάδα σήμερα, θα δώσουμε μια γενικότερη εικόνα των μεταρρυθμιστικών παρεμβάσεων που έγιναν στην εκπαίδευση την περίοδο 1981-1989. Μετά τις εκλογές της 18ης-10-1981 που τη διακυβέρνηση της χώρας αναλαμβάνει το ΠΑΣΟΚ, ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα γνωρίζει μία εποχή έντονων και συχνών μεταρρυθμιστικών παρεμβάσεων.

Η φιλοσοφία[133] που διαπνέει όλα τα μεταρρυθμιστικά μέτρα που λαμβάνονται στην περίοδο απο 18-10-1981 μέχρι 7 Ιουνίου 1989 είναι γενικά αυτή που θέλει να κάνει την παιδεία κτήμα του λαού και ειδικά για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση η συνειδητοποίηση της κοινωνικής αξίας και ισοτιμίας της πνευματικής και χειρωνακτικής εργασίας. Επιπλέον, γίνεται μεγάλη προσπάθεια να γίνει αντιληπτό πόσο σημαντικό ρόλο παίζει η παιδεία στην πολιτιστική και κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, "ολική ανάπτυξη" της κοινωνίας. Τα πρώτα δειλά βήματα έγιναν στην μεταρρύθμιση του 1976 (περίοδος 1976-1981), γι'αυτό και η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ δεν έκανε την αντιμεταρρύθμιση [134] - ως ιστορική νομοτελειακή συνέπεια - γίνεται σε όλη σχεδόν την εξέλιξη του εκπαιδευτικού συστήματος (1913-1917-1929-1964), αλλά έκαμε διαρθρωτικές αντισταθμιστικές μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις όπου έκρινε σκόπιμο και απαραίτητο για να πραγματοποιηθεί ο κοινωνικός εκσυγχρονισμός. Σύμφωνα με το Πενταετές Πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης (1983-87), οι στόχοι της παιδείας, της εκπαίδευσης και της λαϊκής επιμόρφωσης διαμορφώνονται επιγραμματικά ως εξής : [135]

α. Η συμβολή της εκπαίδευσης στην αυτοδύναμη οικονομική ανάπτυξη της χώρας.
β. Η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου μέσα από μια εκπαιδευτική διαδικασία και πρακτική, η οποία απαιτεί προσεκτική και ιεραρχημένη επιλογή στόχων με τελικό σκοπό την κατοχύρωση - μακροπρόθεσμα - της εκπαιδευτικής και πολιτιστικής αλλαγής.
γ. Η κοινωνική αναγνώριση της αξίας της εργασίας.
δ. Η αναθεώρηση όλων των αναλυτικών προγραμμάτων με στόχο τη διδασκαλία σύγχρονων γενικών γνώσεων και τη δημιουργία μετατρέψιμων διεπιστημονικών επαγγελμάτων.

---

133. Οπως διατυπώνεται στο κεφάλαιο για την παιδεία του **Πενταετούς Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-1987** και από τις Εισηγητικές Εκθέσεις των κυριοτέρων μεταρρυθμιστικών νομοσχεδίων.
134. **Σήφη Μπουζάκη,** οπ. παρ., σελ. 132
135. Οπως αναφέρονται από το **Σήφη Μπουζάκη,** *"Νεοελληνική Εκπαίδευση"*, όπ. π. σελ. 132-33.

ε. Η ανάπτυξη ενός συστήματος λαϊκής επιμόρφωσης που θα κινείται παράλληλα με το εκπαιδευτικό σύστημα.

στ. Η θεσμοθέτηση και κατοχύρωση της λαϊκής συμμετοχής στη χάραξη και υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής.

ζ. Η αλλαγή - όχι η συντήρηση - του εκπαιδευτικού συστήματος με την αντικατάταση της κάθετης και συγκεντρωτικής δομής, σε οριζόντια - αποκεντρωτική.

η. Η σύνδεση του εκπαιδευτικού συστήματος με τις μακροχρόνιες ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας.

θ. Η κατάργηση των φραγμών στη μόρφωση με την υποστήριξη της κάθετης και οριζόντιας εκπαιδευτικής κινητικότητας διδασκόντων - διδασκομένων.

ι. Η κατάργηση της ιδιωτικής εκπαίδευσης

ια. Η διασφάλιση της ταχύρρυθμης αποκεντρωμένης εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων.

ιβ. Η αντιμετώπιση του προβλήματος της σχολικής στέγης.

ιγ. Η εδραίωση της ισοτιμίας ανάμεσα στην τεχνική και την επαγγελματική εκπαίδευση.

Οπως όμως συνήθως συμβαίνει και διαπιστώθηκε ως ένα βαθμό από την ιστορική εξέλιξη της Τ.Ε.Ε., οι οραματιστές των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων και αλλαγών θεσμοθετούν ιδεατά θεωρητικά σχήματα τα οποία αποτυγχάνουν κυρίως στο στάδιο της εφαρμογής τους (π.χ. μεταρρυθμίσεις 1959, 1964 και 1976). Το ίδιο έγινε και στην περίπτωση των εκπαιδευτικών αλλαγών της Τ.Ε.Ε. την περίοδο για την οποία γίνεται η ανάλυση, όπως θα φανεί στη συνέχεια της εργασίας. Η εκπαίδευση στην Ελλάδα στηρίζεται στην αρχή της δωρεάν παιδείας για τα δημόσια εκπαιδευτήρια, της υποχρεωτικής φοίτησης (9χρονη), της κρατικής εποπτείας και αποκλειστικότητας απονομής τίτλων σπουδών και στην αρχή της συνύπαρξης δημόσιας και ιδωτικής εκπαίδευσης. Τρεις είναι οι βασικοί νόμοι που διέπουν τη δομή του εκπαιδευτικού μας συστήματος την περίοδο 1981-89 :

α) ο Ν. 1268/82 [136] που φέρνει σημαντικές αλλαγές στο χώρο του Πανεπιστημίου μεταξύ των οποίων την κατάργηση του θεσμού της έδρας και την ίδρυση Πανεπιστημιακών Παιδαγωγικών Τμημάτων με σκοπό την εκπαίδευση δασκάλων και νηπιαγωγών. (αρθ.46)

β) ο Ν. 1404/83 [137] που καταργεί τα ΚΑΤΕΕ και θεσμοθετεί τα ΤΕΙ, τα οποία εντάσσει στην τρίτη βαθμίδα εκπαίδευσης μαζί με τα ΑΕΙ, και

γ) ο Ν. 1566/85 [138] που αναφέρεται στην πρώτη και δεύτερη βαθμίδα εκπαίδευσης και είναι αυτός που ιδιαίτερα ενδιαφέρει τη μελέτη μας.

---

136. *"Δομή και Λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων"* ΦΕΚ 87 Α'/16-7-82.

137. *"Δομή και Λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων"*, ΦΕΚ 173 Α'/24-11-83.

138. *"Δομή και Λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης"*, ΦΕΚ 167 Α'/30-9-85.

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται σε δύο κύκλους διαδοχικά. (Διάγραμμα 4) α) στης προσχολικής αγωγής (διετές Νηπιαγωγείο) και β) στης δημοτικής εκπαίδευσης, υποχρεωτική για 6 χρόνια. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχεται κι αυτή σε δύο κύκλους σπουδών : α) του Γυμνασίου και β) του Λυκείου. Στο Γυμνάσιο εγγράφονται απόφοιτοι Δημοτικού χωρίς εξετάσεις και η φοίτηση είναι τριετής υποχρεωτική που μαζί με την εξαετή του Δημοτικού μας δίνει την 9χρονη υποχρεωτική, όπως και στη μεταρρύθμιση του 1976. Ο δεύτερος κύκλος σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρέχεται στο μεγαλύτερο μέρος του στα Γενικά και Τεχνικοεπαγγελματικά Λύκεια και στις Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές και σε μικρότερο στα Ενιαία Πολυκλαδικά Κλασικά και Εκκλησιαστικά Λύκεια.

Οι κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου μπορούν χωρίς εξετάσεις να εγγραφούν σε όποιο τύπο Λυκείου θέλουν. Η φοίτηση στα Λύκεια είναι τριετής και στις ΤΕΣ 1-2 χρόνια. Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση γίνεται με το σύστημα των Γενικών Εξετάσεων εκτός των ΤΕΛ και ΕΠΛ που έχουν τη δυνατότητα ενός ποσοστού θέσεων των ΤΕΙ να το καλύπτουν χωρίς εξετάσεις με βάση τη βαθμολογία τους.

Το σύστημα των Γενικών Εξετάσεων αποσυνδέει τις Απολυτήριες Εξετάσεις του Λυκείου απο τις Γενικές, πράγμα που σημαίνει ότι για να πάρουν οι μαθητές το απολυτήριο του Λυκείου εξετάζονται κανονικά στις Απολυτήριες Εξετάσεις και στα μαθήματα της Δέσμης τους όπως και στα άλλα. Επίσης καταργείται η συμμετοχή της βαθμολογίας του Λυκείου (25%) στη διαμόρφωση της συνολικής βαθμολογίας των Γενικών Εξετάσεων καθιερώνεται ένα μάθημα κατά Δέσμη ως συντελεστής στο οποίο ο υποψήφιος πρέπει να πάρει απαραίτητα τη βάση για να μπορεί να εισαχθεί στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην περίοδο αυτή έγιναν προσπάθειες βελτίωσης του εξεταστικού συστήματος γι'αυτό έχουμε δύο αλλαγές του απο κυβερνήσεις του ιδίου κόμματος.

Εκτός απο τις μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις που αναφέραμε και εκτός απο αυτές που θα αναλύσουμε διεξοδικά στο Γ' Μέρος της μελέτης μας και αφορούν κυρίως στο σύστημα οργάνωσης της Τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης, θα αναφέρουμε απλά εδώ μιά σειρά μεταρριθμιστικών μέτρων[139] και θεσμών για να δοθεί μιά πληρέστερη εικόνα του χώρου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης την εποχή αυτή. Καθιερώθηκε το μονοτονικό σύστημα στον τονισμό του γραπτού ελληνικού λόγου, ώς απλούστερη μορφή γραπτής χρήσης της ελληνικής γλώσσας (Π.Δ. 297/1982) σ'όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

---

139. Αναλυτική παρουσίαση αυτών, βλέπ. **Παπαμανώλης**, οπ. παρ., σελ. 234.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.

ΔΟΜΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ 1981 - 89

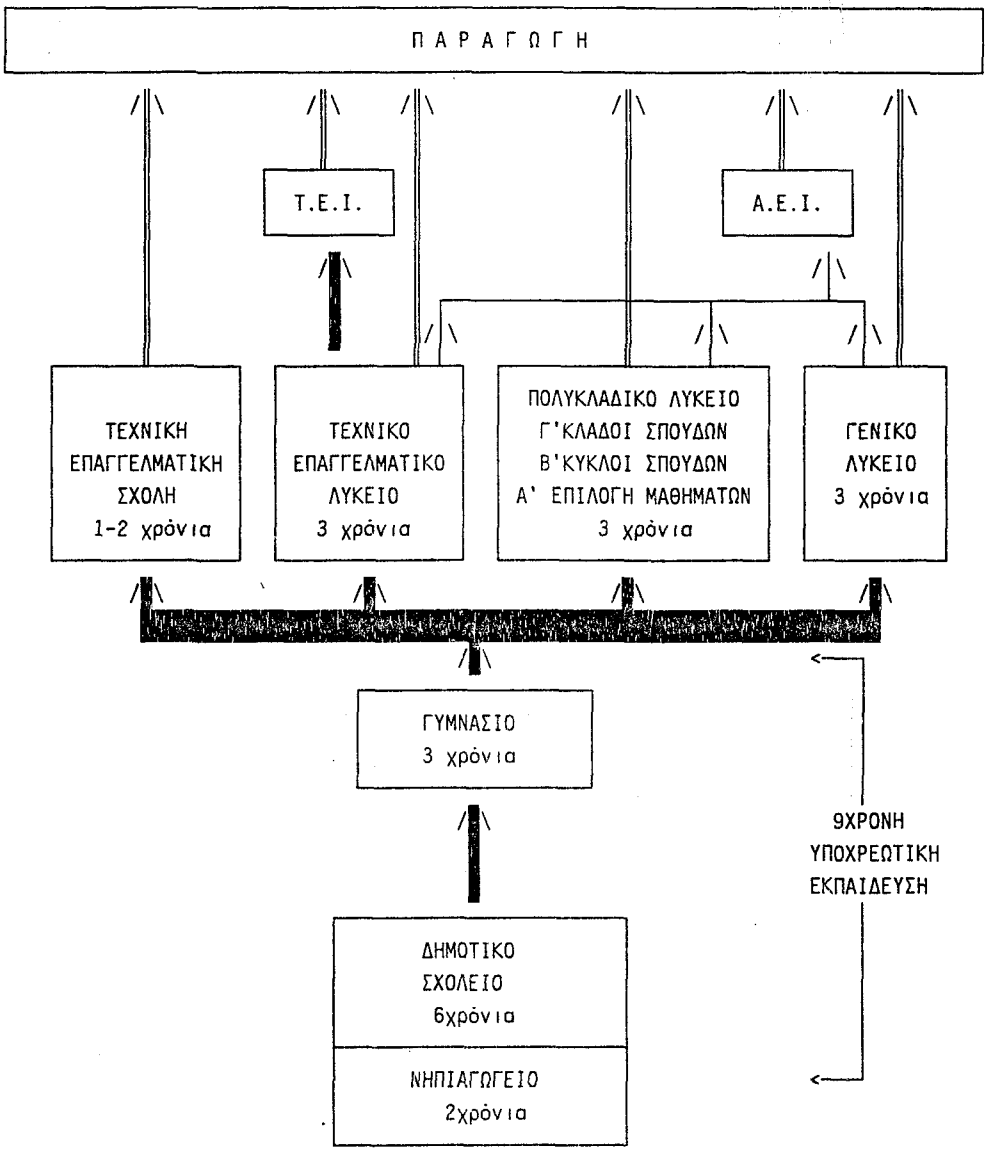

——————> Με Εξετάσεις

▬▬▬▬ > Χωρίς Εξετάσεις

Πηγή: Σήφη Μπουζάκη, στο ίδιο οπ. παρ., Διάγραμμα 1, σελ. 126

Καταργήθηκαν οι Γενικοί Διευθυντές και οι Επόπτες Δημοτικής, Μέσης Γενικής και Μέσης Τ.Ε.Ε (Ν.1232/82) ενώ με το Ν.1304/82 καταργήθηκαν και οι Επιθεωρητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εισήχθει ο θεσμός του Σχολικού Συμβούλου (βλέπ. παρακάτω). Με τον ίδιο νόμο ιδρύθηκαν τα Μεταλυκειακά Προπαρασκευαστικά Κέντρα για την προετοιμασία των αποτυχόντων σε κάποιο μάθημα ή μαθήματα στις Γενικές Εξετάσεις για τα ΑΕΙ και καθιερώθηκε η δωρεάν παροχή

πρόσθετης εσωσχολικής διδακτικής βοήθειας στους αδύνατους μαθητές Α' και Β' τάξης Λυκείου (αντισταθμιστική εκπαίδευση). Επίσης, ενοποιήθηκαν οι επετηρίδες διοριστέων καθηγητών στη Μέση Γενική και Τεχνική Επαγγελματική εκπαίδευση (Ν.1304/82 και αρθ.88 του Ν.1566/85) και επήλθε έτσι η κοινωνική και επαγγελματική εξίσωση των εκπαιδευτικών των δύο κατευθύνσεων εκπαίδευσης. Η ενοποίηση της Γενικής και Τεχνικής εκπαίδευσης για την αναβάθμιση κυρίως της ΤΕΕ, οριστικοποιήθηκε με το Ν. 1566/85 σε ενιαία δευτεροβάθμια εκπαίδευση. [140] Καθιερώθηκε η λαϊκή συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα και συνδέθηκε στενότερα η τοπική αυτοδιοίκηση με την εκπαίδευση. Ειδικά ο σχεδιασμός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης γίνεται με βάση τρείς άξονες, τη διοίκηση, τη λαϊκή συμμετοχή και την επιστημονική - παιδαγωγική καθοδήγηση. Οι άξονες αυτοί βρίσκονται σε μια μόνιμη μεταξύ τους σχέση αλληλεπίδρασης. Τα όργανα λαϊκής συμμετοχής, ξεκινούν από το επίπεδο διδακτηρίου και καταλαμβάνουν το τοπικό επίπεδο (δήμος ή κοινότητα) το νομαρχιακό επίπεδο, και φυσικά το εθνικό με κύριο όργανο δημοκρατικού προγραμματισμού το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (ΕΣΥΠ) η σύνθεση και η λειτουργία του οποίου δεν ολοκληρώθηκε ποτέ στην περίοδο που αφορά η παρούσα μελέτη. Εκσυγχρονίσθηκαν τα αναλυτικά προγράμματα και τα σχολικά βιβλία και επανιδρύθηκε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο καταργώντας έτσι το ΚΕΜΕ.

Ιδρύθηκαν τα Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια που αποτελούν ενιαίο τύπο λυκειακής εκπαίδευσης Γενικής και Τ.Ε.Ε. Εκσυγχρονίσθηκε η ειδική αγωγή και η ειδική επαγγελματική εκπαίδευση και ρυθμίστηκαν θέματα σχετικά με τη μαθητική ζωή, κυρίως μέσα απο τους θεσμούς των μαθητικών κοινοτήτων και των συνεταιρισμών. (αρθ. 45-46, Ν.1566/85). Επίσης με τον ίδιο νόμο γίνεται προσπάθεια να ρυθμιστούν ακόμα κάποια θέματα όπως η εισαγωγή της ξένης γλώσσας στο δημοτικό σχολείο, η κατάργιση των προτύπων σχολείων και η ίδρυση των πειραματικών (αρθ. 31) που έχουν σκοπό την πρακτική παιδαγωγική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Για την υποχρεωτική όμως επιμόρφωση και σε μεγάλη κλίμακα των εκπαιδευτικών, θεσμοθετούνται τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (ΠΕΚ) που προσφέρουν εισαγωγική επιμόρφωση (για υποψήφιους ή νεοδιοριζομένους εκπαιδευτικούς) ετήσια (για όσους συμπλήρωσαν πέντε χρόνια υπηρεσίας) και περιοδική σε περιπτώσεις αλλαγής βιβλίων, προγραμμάτων κ.λ.π. Με τον Ν. 1674/86 καθορίστηκαν θέματα λειτουργίας των Υπηρεσιακών Συμβουλίων και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Ιδρύθηκε Γνωμοδοτικό Συμβούλιο για το σχολικό αθλητισμό (Ν.1771/88) και επεκτάθηκε η πρόσθετη διδακτική βοήθεια και για τους μαθητές Γυμνασίου και ΤΕΣ. (Ν.1824/88). Με τον ίδιο νόμο κυρώθηκε υπουργική απόφαση [141] με την οποία ρυθμίστηκαν θέματα επιλογής και τοποθέτησης διευθυντών και υποδιευθυντών

---

140. Στην πραγματικότητα η δομή των ΤΕΛ δεν άλλαξε απλά όμως, άλλαξε το προγραμμά τους.

141. Υ.Α. αριθμ. Δ'/5716/15-4-1988, ΦΕΚ 217/Β'/21-4-1988, *"Ρύθμιση Θεμάτων Επιλογής για Τοποθετήσεις Διευθυντών και Υποδιευθυντών Σχολικών Μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης"*.

σχολικών μονάδων. Ενώ μέχρι το 1988 την αρμοδιότητα αυτή ασκούσαν τα Κεντρικά Υπηρεσιακά Συμβούλια, τώρα την ασκούν τα Περιφερειακά. Τις μεταβολές αυτές καθώς και τις περισσότερες από τις μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις θα τις δούμε αναλυτικά στο Γ' Μέρος της μελέτης μας.

Πρίν την ολοκλήρωση αυτής της σύντομης παρουσίασης του εκπαιδευτικού συστήματος θα γίνει ειδική αναφορά στη δευτεροβάθμια τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση που παρέχεται από το ΥΠΕΠΘ για να διευκολύνει στην εξαγωγή συμπερασμάτων και στις συγκρίσεις με το επόμενο κεφάλαιο. Πολλά απ'αυτά που δεν αναφέρονται είναι ήδη γνωστά από την εισαγωγή και αρκετά θα ξανασυζητηθούν στο Γ' Μέρος στο κεφάλαιο για την οργανωτική δομή των μονάδων ΤΕΕ. Η δευτεροβάθμια σχολική ΤΕΕ [142] παρέχεται στις τεχνικοεπαγγελματικές σχολές και στα τεχνικοεπαγγελματικά λύκεια κατα αποκλειστικότητα, ενώ ένα μέρος της παρέχεται και στα ενιαία πολυκλαδικά λύκεια.

Οι ΤΕΣ σκοπό έχουν τη μετάδοση τεχνικών επαγγελματικών γνώσεων και καλλιέργεια δεξιοτήτων ώστε ο απόφοιτος να μπορεί να ασκήσει με επιτυχία συγκεκριμένο επάγγελμα και να συμβάλλει στην ποσοτική κι ουσιαστική ανάπτυξη της παραγωγής. Επιπλέον επιδιώκεται η εμπέδωση και ο εμπλουτισμός των γενικών γνώσεων των μαθητών. Στις ΤΕΣ εγγράφονται απόφοιτοι δημοτικού χωρίς εξετάσεις και η φοίτηση, στις μεν ημερήσιες διαρκεί μέχρι και δύο χρόνια στις δε εσπερινές επιμηκύνεται κατά ένα έτος. Και στις δύο όμως περιπτώσεις η φοίτηση επιμηκύνεται κατά ένα έτος ακόμα αν εφαρμόζονται προγράμματα άσκησης στο επάγγελμα. Μετά την αποφοίτηση από τις ΤΕΣ οι μαθητές μπορούν να ασκήσουν το επάγγελμα της ειδικότητάς τους ή να εγγραφούν για συνέχιση σπουδών στη β' τάξη ΤΕΛ.

Το ΤΕΛ έχει κι αυτό σκοπό τη μετάδοση τεχνικών ή επαγγελματικών γνώσεων και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών ώστε να είναι ικανοί με την αποφοίτησή τους να απασχοληθούν με επιτυχία σε ορισμένο τεχνικό ή επαγγελματικό κλάδο. Η φοίτηση στα ΤΕΛ είναι τριετής στα ημερήσια και 4ετής στα εσπερινά. Οι εγγραφές των αποφοίτων γυμνασίου γίνονται χωρίς εξετάσεις στην α' τάξη ΤΕΛ η οποία έχει κοινά μαθήματα για όλους. Στην β' τάξη υπάρχει ο χωρισμός των μαθητών κατά τομέα ειδικότητας όπου παρακολουθούν μαθήματα γενικής παιδείας και ειδικότητας, ενώ παράλληλα κάνουν πρακτική άσκηση στα εργαστήρια. Στην γ' τάξη οι μαθητές ακολουθούν πλέον το τμήμα που επέλεξαν από τον αντίστοιχο τομέα. Και εδώ η κατανομή των ωρών γίνεται μεταξύ μαθημάτων γενικής παιδείας, ειδικότητας, και πρακτικών ασκήσεων. Εκτός από το τμήμα με ειδικότητα, μπορούν οι μαθητές να ακολουθήσουν τμήμα δέσμης προπαρασκευαστικών

---

142. Σε άλλο κεφάλαιο γίνεται διεξοδική αναφορά στη δομή κάθε τύπου σχολικής μονάδας ΤΕΕ. Εδώ γίνεται απλά γενική αναφορά για να υπάρχει μέτρο σύγκρισης και με τις άλλες χώρες

μαθημάτων (εκτός από τη γ' δέσμη που δεν λειτουργεί στα ΤΕΛ). [143] Στην πρώτη περίπτωση αποκτούν πτυχίο τμήματος ειδικότητας που τους οδηγεί στο επάγγελμα ή στα ΤΕΙ με ειδικό ποσοστό [144] ενώ στη δεύτερη αποκτούν απολυτήριο που τους οδηγεί στα ΑΕΙ μέσω των γενικών εξετάσεων ή στο επάγγελμα. Οι απόφοιτοι και των δύο τίτλων σπουδών έχουν τη δυνατότητα να λάβουν μέρος στις ειδικές εξετάσεις που διενεργούν οι σχολές[145] που είναι εκτός συστήματος γενικών εξετάσεων.

Οσοι δεν επιθυμούν ή δεν μπορούν να προχωρήσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, μετά την αποφοίτησή τους από το ΤΕΛ μπορούν να παρακολουθήσουν ειδικά τμήματα ειδίκευσης που λειτουργούν κατά τμήμα ειδικότητας των ΤΕΛ. Η φοίτηση σ'αυτά διαφοροποιείται ανάλογα με το πρόγραμμα που ακολουθούν. Δυστυχώς όμως τα τμήματα αυτά δε λειτούργησαν.

Τα Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια σχεδιάστηκαν για να εξασφαλίσουν την οργανική σύνδεση γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης με την παροχή ευκαιριών σ'όλους τους μαθητές για ανάπτυξη των ικανοτήτων τους και καλλιέργεια των ενδιαφερόντων τους, συμβάλλοντας έτσι στην παραγωγή και ανάπτυξη της χώρας. Ο θεσμός των ΕΠΛ λειτούργησε πειραματικά από το σχολικό έτος 1984-85 αλλά δεν επεκτάθηκε πέρα των 24 μέχρι σήμερα. Η φοίτηση είναι κι εδώ τριετής και εγγράφονται χωρίς εξετάσεις απόφοιτοι του γυμνασίου της περιοχής όπου λειτουργεί το ΕΠΛ.

Το πρόγραμμα διαφοροποιείται κι εδώ από τη β' τάξη όπου οι μαθητές επιλέγουν και παρακολουθούν έναν από τους κύκλους σπουδών, ο οποίος στη συνέχεια τους οδηγεί σ'ένα από τους 17 κλάδους της γ' τάξης. Στην γ' τάξη ως ξεχωριστοί κλάδοι λειτουργούν οι τέσσερις δέσμες προπαρασκευαστικών μαθημάτων που οδηγούν στα ΑΕΙ μέσω των γενικών εξετάσεων. Συνήθως έχουν και το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητών (52%). Οι υπόλοιποι κλάδοι προεπαγγελματικής εκπαίδευσης οδηγούν στα ΤΕΙ χωρίς εξετάσεις [146] ή στο επάγγελμα. Επίσης όλοι όσοι έχουν το απολυτήριο τίτλο του ΕΠΛ μπορούν να συμμετάσχουν στις εξετάσεις των σχολών που βρίσκονται έξω από το σύστημα γενικών εξετάσεων ή να εγγραφούν στο αντίστοιχό με τον κλάδο τους, τμήμα ειδίκευσης όπως γίνεται και στα ΤΕΛ. Και στα ΕΠΛ το πρόγραμμα μαθημάτων διαφοροποιείται ως πρός τα γενικής παιδείας, ειδικότητας και εργαστηρίων.

---

143. Στα ΤΕΛ λειτουργούν μόνο η Α', Β' και Δ' Δέσμες.
144. Το ποσοστό αυτό καθορίζεται με Υ.Α. κάθε χρόνο. Το 1988-89 ήταν 23% (Υ.Α. Φ 152 11/133/1168 - ΦΕΚ 169Β'/30-3-88)
145. Τέτοιες σχολές είναι : Υπαξιωματικών Ναυτικού, Αστυνομίας, Πυροσβεστικής, Λιμενοφυλάκων, κ.λ.π.
146. Με ειδικό ποσοστό 5% περίπου όπως και στα ΤΕΛ.

Η πρακτική άσκηση των μαθητών ΕΠΛ γίνεται στα σχολικά εργαστήρια που λειτουργούν σε κάθε μονάδα ΕΠΛ, ενώ στα ΤΕΛ και ΤΕΣ μπορεί να γίνει και στα Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (ΣΕΚ) που εξυπηρετούν περισσότερες από μια μονάδες. Αρχικά τα ΣΕΚ είχαν σχεδιαστεί να ασκούνται σ'αυτά και οι μαθητές των ΕΠΛ, μετά όμως από ένα διάστημα ανεπιτυχούς εφαρμογής, τα ΕΠΛ επανήλθαν στα σχολικά τους εργαστήρια.

Η διοικητική οργάνωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος παρουσιάζεται στο σύνολό της συγκεντρωτική μιας και οι περισσότερες αρμοδιότητες ασκούνται από την κεντρική υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ. Δεν υπάρχουν εκπαιδευτικές περιφέρειες παρά μόνο οι νομοί στους οποίους λειτουργούν αποκεντρωμένα όργανα, ο νομάρχης, το περιφερειακό υπηρεσιακό συμβούλιο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και ορισμένα όργανα λαικής συμμετοχής με γνωμοδοτικές και όχι αποφασιστικές αρμοδιότητες. Οργανα Διοίκησης κάθε σχολικής μοναδας είναι ο Διευθυντής, ο Υποδιευθυντής και ο Σύλλογος των Διδασκόντων.

Εκτός όμως από το σχολικό δίκτυο ΤΕΕ που παρέχεται από το ΥΠΕΠΕΘ στη δευτεροβάθμια ΤΕ εκπαίδευση ανήκουν και οι σχολές μαθητείας του ΟΑΕΔ (Ν. 1346/83) οι οποίες παρέχουν κατάρτιση και εξειδίκευση σε διάφορους τομείς. Επίσης, κι άλλοι φορείς εκτός ΥΠΕΠΘ ή με τη συνεργασία του προσφέρουν κατάρτιση και επαγγελματική εκπαίδευση, όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή. [147]

147. Βλ. σχετικά *"Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα"*, ΥΠΕΠΘ 1988.

Κεφάλαιο 5. ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Η επιλογή αναφοράς στα εκπαιδευτικά συστήματα των διαφόρων χωρών έγινε με γνώμονα το στάδιο ανάπτυξης της χώρας και τη σχέση του εκπαιδευτικού της συτήματος με το δικό μας. Ετσι οι Η.Π.Α. και η Σοβιετική Ενωση επιλέγησαν λόγω της τεχνολογικής και βιομηχανικής τους ανάπτυξης κάτω από διαφορετικά συστήματα παραγωγής και η Ουγγαρία και η Σουηδία επειδή τα εκπαιδευτικά τους συστήματα λήφθηκαν υπόψη κατά το σχεδιασμό του δικού μας Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου.

Από τις χώρες της ΕΟΚ η αναφορά γίνεται στην Αγγλία, Γαλλία και Γερμανία γιατί κατά καιρούς στην ιστορία του εκπαιδευτικού μας συστήματος λήφθηκαν υπόψη οι μεταρρυθμίσεις κι εκσυγχρονισμοί στην εκπαιδευτική πολιτική των χωρών αυτών. Ειδικά η Γερμανία αποτελεί το πρώτο εκπαιδευτικό σύστημα που λήφθηκε υπόψη με τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους από τους Βαυαρούς. Αργότερα έγινε στροφή πρό το Γαλλικό κυρίως και το Αγγλοσαξωνικό.

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό έχουν ληφθεί κυρίως από τα βιβλία *"Συγκριτική Παιδαγωγική" (Εκπαίδευση στην Ευρώπη)* των Γ. Μάρκου, Σ. Μπουζάκη κ.λ.π. και *"Συγκριτική Παιδαγωγική ΙΙ"* του Σ. Μπουζάκη των εκδόσεων Gutenberg. Επίσης, πολλά στοιχεία για τη Διοικητική Οργάνωση των εκπαιδευτικών συστημάτων προέρχονται από τις εκθέσεις που υπέβαλαν στο ΥΠΕΠΘ συνάδελφοι που πραγματοποίησαν επισκέψεις στις χώρες που αναφερόμαστε. Αρκετά στοιχεία για τη δομή της ΤΕΕ πάρθηκαν από τον Οδηγό του CEDEFOP *"Περιγραφή των Συστημάτων Επαγγελματικής Κατάρτισης στα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας - Συγκριτική Μελέτη 1986"*, εκδ. Ελευθερουδάκης.

5.1 Η Τ.Ε.Ε ΣΤΙΣ Η.Π.Α.

Το εκπαιδευτικό σύστημα των ΗΠΑ, μιας χώρας με τον πιό πολυπολιτιστικό χαρακτήρα ήταν και παραμένει από τη σύστασή του αποκεντρωτικό. Υπάρχει ομοσπονδιακό υπουργείο παιδείας αλλά ασκεί μόνο συντονιστικές αρμοδιότητες για τη λειτουργία των 15.500 ανεξάρτητων σχολικών συστημάτων. Τις ουσιαστικές αρμοδιότητες για την εφαρμογή συγκεκριμένου εκπαιδευτικού συστήματος και τη λειτουργία των σχολικών μονάδων ασκούν οι πολιτειακές κυβερνήσεις και η τοπική αυτοδιοίκηση. Κάθε πολιτεία έχει τη δική της σχολική νομοθεσία η οποία μαζί με τη νομολογία των δικαστηρίων αποτελούν τον "πολιτειακό σχολικό κώδικα".

Ανώτατο εκπαιδευτικό όργανο κάθε πολιτείας είναι η "Πολιτειακή Επιτροπή Εκπαίδευσης" που μαζί με τα εκλεγμένα μέλη έχει ως έργο της την κατανομή των πόρων στα επιμέρους σχολικά συστήματα της πολιτείας, τη χάραξη της γενικής εκπαιδευτικής πολιτικής και συνεργασίας με την ομοσπονδιακή κυβέρνηση για θέματα εκπαίδευσης. Κύριο εκτελεστικό όργανο της Πολιτειακής Επιτροπής Εκπαίδευσης είναι ο Γενικός προϊστάμενος, ο οποίος μαζί με ειδικούς έμμισθους επιστήμονες απαρτίζουν το "Πολιτειακό Τμήμα Εκπαίδευσης" κάτι αντίστοιχο με το δικό μας Παιδαγωγικό Ινστιτούτο αλλά με αυξημένες αρμοδιότητες.

Σε κάθε πολιτεία ανήκουν επιμέρους τοπικά σχολικά συστήματα με συγκεκριμένο αριθμό σχολείων. Κάθε σχολικό σύστημα εκλέγει δική του Επιτροπή Εκπαίδευσης και έχει τη δυνατότητα να εφαρμόσει την εκπαιδευτική πολιτική της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και της Πολιτείας που ανήκει με δικό του πρόγραμμα.

Μέχρι το 16ο έτος της ηλικίας η εκπαίδευση στην Αμερική είναι υποχρεωτική ανεξάρτητα από την τάξη που μπορεί να βρίσκεται ο μαθητής σ'αυτή την ηλικία. Η γενική εκπαίδευση αρχίζει σε ηλικία 6 χρόνων και διαρκεί 12 χρόνια με βασική διάρθρωση 6 χρόνια δημοτικό και από 3 γυμνάσιο και λύκειο. Ομως σε πολλές πολιτείες το σύστημα αυτό διαφοροποιείται. Το νηπιαγωγείο είναι επίσης υποχρεωτική εκπαίδευση και παρέχεται δωρεάν από την πολιτεία (ηλικία 4-5) ενώ αντίθετα οι παιδικοί σταθμοί είναι όλοι ιδιωτικοί.

Μετά την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση ακολουθεί η τριτοβάθμια που παρέχεται είτε στα τετραετούς φοίτησης πανεπιστήμια (Universities) ή στα διετούς φοίτησης κολλέγια (Community or Junior Colleges). Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχεται από τα γυμνάσια και τα λύκεια. Η δομή των σχολείων αυτών όπως είπαμε διαφέρει από πολιτεία σε πολιτεία λόγω της αυτονομίας και της δυνατότητας πρωτοβουλίας που έχουν οι τοπικές σχολικές επιτροπές και οι διευθυντές των σχολείων. Ετσι συναντά κανείς τα κοινοτικά λύκεια, τα τεχνικοεπαγγελματικά και τα πολυκλαδικά σχολεία (τα Comprehensive High Schools), που είναι και ο πιο διαδεδομένος τύπος σχολείου με 6ετή φοίτηση 3 στον κατώτερο κύκλο σπουδών, γυμάσιο (Junior High School) και 3 στον ανώτερο, λύκειο (Senior High School).

Στο αμερικανικό γυμνάσιο και λύκειο υπάρχει μεγάλη ευχέρεια επιλογής "μη ακαδημαϊκών" μαθημάτων από τον τεχνικοεπαγγελματικό και καλλιτεχνικό χώρο που προσδίδει ένα πολυκλαδικό χαρακτήρα στο πρόγραμμα. Ομως αυτό θεωρείται και η κύρια αιτία υποβάθμισης των σπουδών γιατί υπάρχει η δυνατότητα λήψης απολυτηρίου λυκείου χωρίς υποχρέωση παρακολούθησης αρκετών ακαδημαϊκών μαθημάτων.

Γιαυτό μετά την έκθεση ειδικής επιτροπής με τον τίτλο "A Nation at Risk" (1983) "ένα έθνος κινδυνεύει" που πρότεινε επιστροφή στα βασικά μαθήματα (back to basics) το ομοσπονδιακό τμήμα εκπαίδευσης έκανε το (1988) μια πρόταση μεταρρύθμισης του αναλυτικού προγράμματος που ζητά από το αμερικανικό σχολείο να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στη διδασκαλία των ακαδημαϊκών μαθημάτων. Ετσι τα τελευταία χρόνια η έμφαση της εκπαιδευτικής πολιτικής μετατοπίζεται από τις ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση, στην ποιοτική διάκριση και τον ανταγωνισμό.

Ειδικότερα η ΤΕΕ εκτός από το τμήμα των "μη ακαδημαϊκών μαθημάτων" που συναντήσαμε στα ενιαία δευτεροβάθμια σχολεία, παρέχεται συστηματικά στο δευτεροβάθμιο επίπεδο από τα τεχνικοεπαγγελματικά λύκεια των οποίων ο αριθμός είναι σχετικά μικρός (περίπου 900 σ'όλη τη χώρα) και συνεχώς φθίνει. Οι απόφοιτοι των τεχνικοεπαγγελματικών λυκείων που δεν μπορούν ή δεν θέλουν να σπουδάσουν σε πανεπιστήμιο, συνεχίζουν την τεχνικο-επαγγελματική τους κατάρτιση στο τριτοβάθμιο επίπεδο στα Τεχνολογικά Ινστιτούτα ή στα Community Colleges. Στα ιδρύματα αυτά εφαρμόζονται προγράμματα υψηλής τεχνολογικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και προετοιμάζουν τους αποφοίτους τους για την αγορά εργασίας.

5.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ

Η Σουηδία είναι μια χώρα όπου το κράτος πρόνοιας έχει αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό. Η κοινωνική της πολιτική συνδυάζει ένα σύνολο μέτρων που μεταξύ των άλλων αποβλέπουν όπως στην ισοκατανομή του εθνικού εισοδήματος, στη διατήρηση του εισοδήματος των χαμηλόμισθων κ.λ.π. και στην ισότητα ευκαιριών στην εκπαίδευση. Είναι η μόνη χώρα που ως επίσημο θεσμό έχει το ενιαίο πολυκλαδικό σχολείο στο οποίο συνυπάρχουν η Γενική και Τεχνικοεπαγγελματική Εκπαίδευση.

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Σουηδίας θεωρείται συγκεντρωτικό αν και η λήψη πολλών αποφάσεων γίνεται από διάφορα πολιτειακά και διοικητικά όργανα. Το Υπουργείο Παιδείας έχει την ευθύνη της χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής, του σκοπού, του περιεχομένου και της λειτουργίας των σχολείων. Το Ανώτατο Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης και οι Νομαρχιακές Εκπαιδευτικές Αρχές έχουν την ευθύνη άσκησης της εκπαιδευτικής πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας. Σε κάθε νομό υπάρχει μια Νομαρχιακή Εκπαιδευτική Επιτροπή που είναι υπεύθυνη για την άσκηση εποπτείας στα σχολεία, την κατανομή των κονδυλίων και την ανάπτυξη των σχολικών δραστηριοτήτων. Σε τοπικό επίπεδο την ευθύνη για την καθημερινή σχολική ζωή έχουν τα τοπικά διοικητικά όργανα (δήμος-κοινότητες-σχολική περιφέρεια) και το καθένα σχολείο μόνο του.

Η προσχολική αγωγή στη Σουηδία για παιδιά ηλικίας 1-6 χρόνια αποτελεί υπόθεση του συστήματος κρατικής παιδικής πρόνοιας απ'όπου ελέγχεται και χρηματοδοτείται. Η καθολική υποχρεωτική εκπαίδευση στη Σουηδία πραγματοποιήθηκε το 1960. Το εννιάχρονο υποχρεωτικό ενιαίο σχολείο αρχίζει στην ηλικία των επτα ετών και χωρίζεται σε τρείς τρίχρονους κύκλους σπουδών :

α) τον κατώτερο κύκλο
β) τον μεσαίο κύκλο και
γ) τον ανώτερο κύκλο

Οι κύκλοι αυτοί σπουδών αντιστοιχούν με την πρωτοβάθμια και τον α' κύκλο της δευτεροβάθμιας (γυμνάσιο) εκπαίδευσης της χώρας μας. Κατά τη διάρκεια της βασικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης, όλοι οι μαθητές πρέπει να συμπληρώσουν κάποια πρακτική εκπαίδευση διάρκειας 6-10 εβδομάδων για να εφοδιαστούν με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να ενταχθούν αμέσως κι ομαλά στην παραγωγική διαδικασία.

Μετά την εννιάχρονη βασική εκπαίδευση, οι μαθητές μπορούν να συνεχίσουν στο ενσωματωμένο ανώτερο δευτεροβάθμιο σχολείο (ένα είδος πολυκλαδικού λυκείου) όπου μαθήματα γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης διδάσκονται στο ίδιο σχολείο. Η ενσωμάτωση γενικής και ΤΕ εκπαίδευσης υπαγορεύτηκε από κοινωνικούς, παιδαγωγικούς κι οικονομικούς λόγους. Η σύζευξη θεωρίας και πράξης οδήγησε και στην ισοτιμία της χειρωνακτικής και πνευματικής εργασίας και στη διαφοροποίηση των κοινωνικών στερεοτύπων. Γιαυτό οι κλάδοι που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των μαθητών στη Σουηδία είναι αυτοί που σχετίζονται με την τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση και δίνουν μεγαλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Στα πολυκλαδικά λύκεια της Σουηδίας σήμερα υπάρχουν περισσότεροι από 25 διαφορετικοί κλάδοι σπουδών και περίπου 500 μαθήματα ειδικότητας. Οι βασικοί τομείς σπουδών που οδηγούν σε αντίστοιχους κλάδους σπουδών αναφέρονται :

1. στις κοινωνικές-ανθρωπιστικές επιστήμες
2. Στις κοινωνικές υπηρεσίες και τα νοσηλευτικά επαγγέλματα
3. Στις οικονομικές και εμπορικές επιστήμες
4. Στη βιομηχανία και στις τέχνες
5. Στην τεχνολογία και επιστήμες
6. Στη γεωπονία - δασολογία

Η πρακτική άσκηση των μαθητών γίνεται σε σχολικά εργαστήρια τα οποία είναι παραγωγικά. Δηλαδή, επισκευάζουν ή κατασκευάζουν προϊόντα για εμπορία ή εκτελούν κοινωνικές προσφορές. Την όλη εκμετάλλευση των σχολείων αυτών έχει η τοπική αυτοδιοίκηση. Η διοίκηση των σχολείων ασκείται από το Γενικό Διευθυντή και επιμέρους Δ/ντές σπουδών, το σύλλογο διδασκόντων για κάθε κατεύθυνση σπουδών και το διοικητικό βοηθητικό προσωπικό. Τα σχολεία είναι δυναμικότητας 1.600 μαθητών περίπου με 150 καθηγητές διαφόρων ειδικοτήτων και 25-30 άτομα ως διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό. Ολα τα τμήματα της γραμματείας είναι εφοδιασμένα με Η/Υ. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται στη Σουηδία από τα έξι πανεπιστήμια της χώρας και ένα αριθμό πανεπιστημιακών κολλεγίων (περίπου 33).

5.3 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Οι ραγδαίες εξελίξεις των τελευταίων ετών και η κατάτμηση του αχανούς κράτους της πρώην Σοβιετικής Ενωσης με την ίδρυση της Κοινοπολιτείας, δημιουργεί σοβαρά μεθοδολογικά προβλήματα για την άμεση παρακολούθηση των γεγονότων στη χώρα αυτή. Γι'αυτό η αναφορά γίνεται ιστορικά στη Σοβιετική Ενωση και με έμφαση στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Μ. Γκορμπατσώφ (1984 - 1989) περίοδο που συμπίπτει μ'αυτή που εξετάζεται και το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Η Σοβιετική Ενωση μετά την Οκτωβριανή επανάσταση το 1917 λαμβάνει αρκετά μέτρα ώστε το σχολείο από "όργανο ταξικής κυριαρχίας της μπουρζουαζίας που ήταν να μετατραπεί σε όργανο μετασχηματισμού της κοινωνίας με στόχο τον κομμουνισμό".

Ετσι βασικό μέλημα του Σοβιετικού κράτους ήταν το σχολείο να αποκτήσει τα χαρακτηριστικά του ενιαίου, πολυτεχνικού, υποχρεωτικού, λαϊκού και φυσικά, η φοίτηση σ'αυτό να είναι δωρεάν. Η πραγματοποίηση αυτών των χαρακτηριστικών συναντά στην εφαρμογή πολλά εμπόδια τα κυριώτερα λόγω της ανυπαρξίας υλικοτεχνικής υποδομής. Ιδιαίτερες δυσκολίες συναντάει η πολυτεχνική αγωγή, όπου η προσπάθεια για ευρεία εφαρμογή της αποβαίνει σε βάρος τόσο της σωστής προετοιμασίας των μαθητών για το μελλοντικό τους επάγγελμα, όσο και της απασχόλησής τους με κοινωνικά ωφέλιμη εργασία. Με τη μεταρρύθμιση του 1958 και προκειμένου να ενισχυθούν οι δεσμοί του σχολείου με τη ζωή και την παραγωγή, καθιερώνεται α) η κοινωνικά ωφέλιμη εργασία μέσα στις επιχειρήσεις και τα αγροτικά συγκροτήματα (Κολχόζ), β) η παροχή δυνατότητας στους νέους να παρακολουθήσουν μαθήματα στον τελευταίο 2χρονο κύκλο του σχολείου ασκώντας παράλληλα το επάγγελμά τους και γ) η προνομιακή αντιμετώπιση υποψηφίων Ανώτατης Εκπαίδευσης που προέρχονται από την παραγωγή.

Μετά τη δεκαετία του 1960 χρησιμοποιείται συχνά ο όρος επιστημονικοτεχνική επανάσταση και η εκπαιδευτική πολιτική θα εστιαστεί στην προσπάθεια για τον τεχνικο-οικονομικό εκσυγχρονισμό της Σοβιετικής Ενωσης. Μια προσπάθεια που συνεχίζεται με τη μεταρρύθμιση του 1984.

Με τη μεταρρύθμιση του 1984 ο ρόλος του Σοβιετικού σχολείου εμπλουτίζεται με νέα καθήκοντα που προκύπτουν από την ανάγκη του κοινωνικού μετασχηματισμού που σημειώνεται στη σοβιετική κοινωνία. Ετσι το σχολείο πρέπει να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα (της υλικής παραγωγής, των κοινωνικών σχέσεων, της πνευματικής κουλτούρας) καθώς και στις ανάγκες της επιστημονικοτεχνικής επανάστασης που δημιουργεί εντατικούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης. Βασική κοσμοαντίληψη για το ενιαίο πολυτεχνικό σχολείο εργασίας είναι η μαρξιστική - λενινιστική.

Μετά την προσχολική αγωγή που παρέχεται από τους κρατικούς παιδικούς σταθμούς, τα νηπιαγωγεία και τα προπαρασκευαστικά τμήματα (για παιδιά που δεν παρακολουθούν νηπιαγωγείο), και καλύπτει την ηλικία μέχρι 6 ή 7 ετών, τα παιδιά αρχίζουν την 11χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση που σε μερικές δημοκρατίες είναι και 12χρονη.

Η 11χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση παρέχεται σε τρεις κύκλους, στον κατώτερο κύκλο (διάρκεια 4 χρόνια), στο μεσαίο κύκλο (ημιτελές μέσο σχολείο 5 χρόνια) και στον ανώτερο, που περιλαμβάνει τα σχολεία μέσης γενικής και μέσης τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης (2 χρόνια) και τις μέσες ειδικές σχολές. Επίσης στον κύκλο αυτό τον ανώτερο ανήκει και το τμήμα μονοετούς φοίτησης μέσης ΤΕΕ για τους απόφοιτους του σχολείου γενικής εκπαίδευσης. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται στα πανεπιστήμια, τα ινστιτούτα (που έχουν και την πλειοψηφία) και σε διάφορες ανώτατες τεχνικές, παιδαγωγικές, αγροτικές, ιατρικές, κ.α. σχολές.

Ο ανώτερος κύκλος της 11χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης αντιστοιχεί περίπου με το δικό μας λύκειο. Σ'αυτόν ανήκουν τα σχολεία μέσης, γενικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης, τα οποία με τη μεταρρύθμιση του 1984 τείνουν να γίνουν ένας ενιαίος τύπος εκπαιδευτικού ιδρύματος. Η ενιαιοποίηση των σχολικών τύπων του ανώτερου κύκλου του 11χρονου σχολείου αποβλέπει στην ισοτιμία ανάμεσα στη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και στην αναβάθμιση της τελευταίας.

Η Μέση ΤΕΕ στη Σοβιετική Ενωση αντιμετώπισε αρκετά προβλήματα στην πορεία εφαρμογής των προγραμμάτων της. Πρίν τη μεταρρύθμιση του 1984 οι επαγγελματικές σχολές είχαν χαρακτηριστεί ως σχολεία προορισμένα για νέους που πνευματικά ήταν κάτω του "μέσου όρου" επειδή στα μαθήματα γενικής μόρφωσης πράγματι αυτοί οι μαθητές

έπαιρναν χαμηλούς βαθμούς. Με τη μεταρρύθμιση του 1984 επιχειρείται επίλυση αυτών των προβλημάτων με διαρθρωτικές παρεμβάσεις σε θέματα κυρίως δομικά-οργανωτικά, διδακτικά-μεθοδολογικά και υλικο-τεχνικά ώστε να επιτευχθεί η στροφή της μεγαλύτερης ροής των μαθητών πρός τις σχολές ΤΕΕ. Ετσι θεσμοθετείται ένας ενιαίος τύπος σχολείου επαγγελματικής εκπαίδευσης, "η μέση τεχνικοεπαγγελματική σχολή" στην οποία μπορούν να φοιτούν απόφοιτοι του μεσαίου κύκλου και ταυτόχρονα με την κατάρτιση στο επάγγελμα οι μαθητές αποκτούν και το "πιστοποιητικό ωριμότητας" απαραίτητο για να συνεχίσουν αν θέλουν σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι μέσες επαγγελματικές σχολές έχουν επίσης και ένα μονοετές ανεξάρτητο τμήμα, το οποίο προορίζεται για τους αποφοίτους των σχολείων γενικής εκπαίδευσης του μεσαίου κύκλου. Το τμήμα αυτό προσφέρει υψηλού βαθμού ειδίκευση και αποτελεί επαγγελματική διέξοδο για τους αποφοίτους που αναφέραμε και οι οποίοι δεν επιθυμούν ή δεν καταφέρνουν να συνεχίσουν σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Οι σπουδές στις μέσες τεχνικές σχολές συνδυάζονται και με πρακτική κατάρτιση σε διάφορες επιχειρήσεις, ενώσεις και οργανισμούς, πολλοί από τους οποίους μάλιστα διατηρούν και δικές τους επαγγελματικές σχολές. Το πρόγραμμα της πρακτικής άσκησης των μαθητών στην παραγωγική διαδικασία είναι σημαντικό κι αναπόσπαστο τμήμα της εκπαιδευτικής τους διαδικασίας. Αλλη καινοτομία για αναβάθμιση της ΤΕΕ στη Σοβιετική Ενωση αποτελεί το γεγονός ότι όσοι τελειώνουν τη μέση γενική εκπαίδευση και αποφοιτούν και από τη μέση επαγγελματική σχολή τους απονέμεται "δίπλωμα με διάκριση" που μεταφράζεται και σε οικονομικές απολαβές όταν εισαχθούν στην παραγωγική διαδικασία. Επίσης δίνουν ιδιαίτερα κίνητρα για την αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης στον αγροτικό χώρο με επιδοτήσεις 500 ρουβλίων στους απόφοιτους των μέσων τεχνικών σχολών που θα αποφασίσουν να μείνουν και να εργαστούν στον αγροτικό χώρο για 3 τουλάχιστον χρόνια.

Για να συντονιστούν οι εισροές μαθητών ΤΕΕ και οι εκροές σε ειδικεύμενο εργατικό δυναμικό γίνεται προσπάθεια να υπαχθούν όλες οι μέσες ΤΕ σχολές στην αρμοδιότητα της "Κρατικής Επιτροπής για την Επαγγελματική - Τεχνική Εκπαίδευση". Εκτός από τις μέσες τεχνικές σχολές που μόλις αναπτύξαμε, λειτουργούν και οι ειδικές μέσες σχολές ή σχολεία ειδίκευσης (τέχνικουμ) όπου καταρτίζονται μεσαία στελέχη. Στα σχολεία αυτά η φοίτηση για όσους δεν έχουν ολοκληρώει την 11χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, διαρκεί 3-4 χρόνια και οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα και τη μέση γενική παιδεία να ολοκληρώσουν αποκτώντας το "πιστοποιητικό ωριμότητας" και να αποκτήσουν ειδίκευση μεσαίου επιπέδου για διάφορους κλάδους της οικονομίας. Για όσους όμως έχουν ήδη ολοκληρώσει τη μέση γενική εκπαίδευση και έχουν το πιστοποιητικό ωριμότητας η φοίτηση διαρκεί 2 με 3 χρόνια.

Οι ειδικεύσεις που παρέχουν οι σχολές αυτές είναι δύο μεγάλων κατηγοριών. Από τη μία υπάρχουν οι τεχνικές σχολές ειδίκευσης για τη βιομηχανία, την αγροτική οικονομία και τις επικοινωνίες-μεταφορές και από την άλλη οι σχολές ειδίκευσης για ιατρική, μουσική, τέχνη, θέατρο και παιδαγωγική. (Στις σχολές τις παιδαγωγικής εκπαιδεύονται δάσκαλοι και νηπιαγωγοί για τον πρώτο 4χρονο κύκλο εκπαίδευσης. Και για τους άλλους τομείς που αναφέραμε η ειδίκευση είναι για το πρωτοβάθμιο επίπεδο της παραγωγής κάθε κλάδου).

Με την αποφοίτησή τους από τις ειδικές σχολές οι σπουδαστές έχουν τη δυνατότητα να κατευθυνθούν στην αγορά εργασίας και όσοι θέλουν μετά τρία χρόνια εργασίας στον τομέα ειδίκευσής τους μπορούν να εγγραφούν σ'ένα τριτοβάθμιο ίδρυμα. Ενα 10% όμως των αποφοίτων που έχει τους μεγαλύτερους βαθμούς μπορεί να διεκδικήσει αμέσως μια θέση σε ΑΕΙ σε σχολή συναφούς ειδικότητας με την ειδίκευση τους χωρίς να υποχρεωθεί στην τριετή εργασία. Διοικητικά οι ειδικές μέσες σχολές υπάγονται μαζί με τα πανεπιστήμια στο Υπουργείο για την πανεπιστημιακή κι ειδική μέση εκπαίδευση. Εκτός από αυτές τις σχολές που περιγράψαμε, στα πλαίσια επίσης της πολυτεχνικής αγωγής λειτουργούν και ποικίλες άλλες σχολές που μπορούν να φοιτήσουν οι μαθητές μετά την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου σπουδών (π.χ. στρατιωτικές σχολές, ξένων γλωσσών για προικισμένους μαθητές στο χώρο των καλών τεχνών και των θετικών επιστημών, κ.λ.π.) Η φοίτηση σ'αυτές διαρκεί 7 χρόνια και οι εισαγωγικές εξετάσεις είναι πολύ αυστηρές.

Για τους εργαζόμενους νέους λειτουργούν βραδινά σχολεία στα οποία μπορούν οι νέοι χωρίς να εγκαταλείψουν την εργασία τους να ολοκληρώσουν τη γενική παιδεία και να αποκτήσουν το "πιστοποιητικό ωριμότητας". Επίσης εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό έργο στη Σοβιετική Ενωση ασκούν οι εξωσχολικοί θεσμοί, όπως επιχειρήσεις, ενώσεις, συνδικαλιστικές οργανώσεις, κολχόζ, κοοπερατίβες, κ.λ.π.

5.4 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ

Η Ουγγαρία μετά την υπαγωγή της στο σοβιετικό στρατόπεδο οικοδομεί το εκπαιδευτικό της σύστημα με βάση τη μαρξιστική - λενινιστική κοσμοαντίληψη και υιοθετεί τα βασικά στοιχεία του σοβιετικού εκπαιδευτικού συστήματος : δημόσιος χαρακτήρας εκπαίδευσης, συγκεντρωτισμός στη διοίκηση, ενιαίο σχολείο, πολυτεχνική αγωγή, κ.λ.π. Από το 1949 ισχύει η δωρεάν παιδεία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση η οποία επεκτείνεται με τη μεταρρύθμιση που έγινε το 1961 και στη δευτεροβάθμια για να επεκταθεί σταδιακά μέχρι το πανεπιστήμιο.

Το 1985 θεωρείται σταθμός στην Ουγγρική εκπαίδευση γιατί με το Ν. Ι/1985 καταργείται όλη η υφιστάμενη εκπαιδευτική νομοθεσία και οικοδομείται νέα. Το πρώτο επίπεδο θεσμοθετημένης αγωγής (προαιρετική όμως) του ουγγρικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι η προσχολική αγωγή για την ηλικία των 3-6 χρόνων. Στην ηλικία των 6 ετών και μετά ακολουθεί η φοίτηση στο 10χρονο υποχρεωτικό σχολείο το οποίο διακρίνεται στο 8χρονο βασικό σχολείο και στη συνέχει μετά απ'αυτό ακολουθούν διάφοροι τύποι σχολείων. Το 8χρονο βασικό σχολείο διαρθρώνεται σε 3 επίπεδα (κατώτερο 1-3ος χρόνος, μεσαίο 4-6ος χρόνος και ανώτερο 6-8ος χρόνος). Το 8χρονο σχολείο εκτός από τις παιδαγωγικές επληρώνει και κοινωνικές ανάγκες προσφέροντας επίσης και παραμονή εκτός ωρολογίου προγράμματος.

Μετά το 8χρονο σχολείο ακολουθούν διάφοροι τύποι άλλων σχολείων με διεξόδους για τους μαθητές :

α) το Τρίχρονο Σχολείο Ειδίκευσης όπου οι μαθητές εκπαιδεύονται για την απόκτηση κάποιας ειδίκευσης,

β) το 4χρονο Μέσο Σχολείο (Εξειδικευμένο Δευτεροβάθμιο σχολείο) (στρέφεται το 50% των αποφοίτων του 8χρονου σχολείου) όπου αποκτάται το "ακαδημαϊκό απολυτήριο" (τυπικό προσόν για σπουδές στο Τριτοβάθμιο επίπεδο). Το 50% των μαθητών μέσων σχολείων φοιτά σ'αυτά που ειδικεύουν για τη βιομηχανία, Αγροτική Οικονομία, Οικονομία, Ιατρική και Τέχνη και αποκτούν το επαγγελματικό απολυτήριο. Στα καλύτερα βιομηχανικά και γεωργικά "Μέσα Σχολεία" δημιουργούνται "σειρές μαθημάτων για επιμόρφωση τεχνικών" που διαρκούν 5 χρόνια και οδηγούν στην απόκτηση διπλώματος τεχνικού (μεσαία στελέχη).

γ) το Τετράχρονο Γυμνάσιο που προετοιμάζει κυρίως τους μαθητές για σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αλλά παράληλα εφοδιάζει και όσους δεν θα τα καταφέρουν, με απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν την ενταξή τους στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή.

δ) οι Διετείς Σχολές Γραμματέων και οι Εμπορικές.

Επίσης ισχύει και στην Ουγγαρία όπως στη Σοβιετική Ενωση, ο θεσμός των βραδινών-νυχτερινών σχολείων, καθώς και των σπουδών με αλληλογραφία πράγμα που φανερώνει ότι ο στόχος της ουγγρικής σχολικής πολιτικής είναι η γενίκευση της ανώτερης μέσης εκπαίδευσης.

Μετά την αποφοίτηση από τους διάφορους τύπους δευτεροβάθμιων σχολείων (μετά το 8χρονο γενικό σχολείο) οι μαθητές μπορούν ή να συνεχίσουν σπουδές στο τριτοβάθμιο επίπεδο μετά την απόκτηση του "ακαδημαϊκού απολυτηρίου" από το 4χρονο γυμνάσιο, ή από το εξειδικευμένο δευτεροβάθμιο (μέσο σχολείο) και επιτυχείς εξετάσεις ή να

ενταχθούν στην παραγωγή (απόφοιτοι σχολών ειδίκευσης, και σχολών γραμματέων και εμπορικών). Επίσης οι απόφοιτοι των σχολών ειδίκευσης εάν θέλουν να συνεχίσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορούν ή να φοιτήσουν στη β' τάξη ενός εξειδικευμένου δευτεροβάθμιου σχολείου, ή να φοιτήσουν σε μονοετούς διάρκειας προπαρασκευαστικά τμήματα, όπου μπορούν να αποκτήσουν το "ακαδημαϊκό απολυτήριο". Η τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται από τα Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τα Πανεπιστήμια.

Την Κεντρική διεύθυνση του συστήματος εκπαίδευσης στην Ουγγαρία έχει ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού. Υπάρχουν όμως και αποκεντρωμένες εκπαιδευτικές αρχές, όπως τα Επαρχιακά Παιδαγωγικά Ινστιτούτα και τα Σχολικά Συμβούλια. Παράλληλα όμως μ'αυτά τα όργανα, που σκοπό έχουν την επίτευξη ενός βαθμού διοικητικής και επαγγελματικής αποκέντρωσης, λειτουργούν και οι εκπαιδευτικοί με ουσιαστικές εξουσίες (π.χ. εκλέγουν διευθυντή και αποφασίζουν για θέματα εσωτερικής οργάνωσης και διαχείρισης των σχολείων τους).

Τα Επαρχιακά Παιδαγωγικά Ινστιτούτα έχουν στόχο να προσφέρουν επαγγελματική και παιδαγωγική υποστήριξη στα σχολεία, ώστε να μπορέσουν να αποκτήσουν αυτονομία και να πάρουν πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Δηλαδή δεν ασκούν έλεγχο και εποπτεία στα σχολεία, αλλά προσφέρουν έργο βοηθητικό-υποστηρικτικό.

Τα Σχολικά Συμβούλια είναι επιφορτισμένα με τη δημιουργία ισχυρότερων δεσμών με τις τοπικές βιομηχανικές και κοινοτικές οργανώσεις αλλά με παράλληλη την ενίσχυση της αυτονομίας των σχολείων σε σχέση με τους τοπικούς φορείς. Επίσης είναι υπεύθυνα για την εξασφάλιση οικονομικών πόρων και την εποπτεία της σχολικής ζωής και δράσης.

5.5 Η Τ.Ε.Ε. ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.

α. *Αγγλία*[148]

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Αγγλίας είναι αποκεντρωτικό. Υπάρχει βέβαια το Υπουργείο Παιδείας και Επιστημών που ασχολείται με την τριτοβάθμια εκπαίδευση και παρακολουθεί το επίπεδο απόδοσης των σχολείων με τους κρατικούς επιθεωρητές, αλλά την ευθύνη για την ίδρυση σχολείων, το διορισμό και την αμοιβή των εκπαιδευτικών έχουν οι 116 Τοπικές Εκπαιδευτικές Επιτροπές της Αγγλίας κι Ουαλίας (LEA'S).

---

148. Μιλάμε για το σύστημα Αγγλίας και Ουαλίας και όχι Σκωτίας και Βόρειας Ιρλανδίας, οι οποίες έχουν νομική ανεξαρτησία (εκτός από τα Πανεπιστήμια) για τα εφαρμόσουν δικά τους συστήματα.

Οι Τοπικές Εκπαιδευτικές Επιτροπές ελέγχονται από αντιπροσώπους εκλεγμένους τοπικά και διοικούνται από τοπικούς υπαλλήλους. Εχουν την ευθύνη για τις χρηματοδοτήσεις που γίνονται σε τοπικό επίπεδο αν και 40% περίπου είναι επιχορηγήσεις από την κεντρική Κυβέρνηση. Στις αρμοδιότητες της Κεντρικής Κυβέρνησης ανήκει και ο έλεγχος αν ο αριθμός των εκπαιδευτικών είναι επαρκής, ποιά είναι η μισθολογική τους κλίμακα, η επιμόρφωση και τα προσόντα τους.

Οι Τοπικές Εκπαιδευτικές Αρχές παλαιότερα ήταν πανίσχυρες όμως μετά το 1988 έχασαν αρκετές αρμοδιότητες, διότι με το μεταρρυθμιστικό νόμο του 1988 έχει καθοριστεί για πρώτη φορά μετά από 70 χρόνια ένα κρατικό αναλυτικό πρόγραμμα που περιλαμβάνει συγκεκριμένα μαθήματα σπουδών μαζί με το περιεχόμενό τους. Επιπλέον προτείνονται κρατικές εξετάσεις για όλους τους μαθητές των δημόσιων σχολείων στις ηλικίες επτά, έντεκα, δεκατέσσερα και δεκαέξι χρόνων. Με το Νόμο του 1988 ενισχύεται η αυτονομία του διοικητικού συμβουλίου καθενός σχολείου που περιλαμβάνει εκλεγμένους αντιπροσώπους των εκπαιδευτικών και των γονέων, να χρησιμοποιεί όλους τους οικονομικούς πόρους που διαθέτει η Τοπική Εκπαιδευτική Αρχή και αν μια πλειονότητα γονέων πάρει σχετικές αποφάσεις, ένα σχολείο μπορεί να αποδεσμευτεί από την έλεγχο της τοπικής εκπαιδευτικής αρχής και να λαμβάνει χρήματα κατευθείαν από την κεντρική κυβέρνηση. Μ'αυτό τον τρόπο χάνεται αρκετή αυτονομία των τοπικών επιτροπών και ενισχύεται η κρατική κυβερνητική εξουσία και τα διοικητικά συμβούλια καθενός σχολείου. Κύριος λόγος της κρατικής παρέμβασης ήταν η διαπίστωση ότι το σύστημα της τοπικής αυτονομίας των σχολείων είναι πολυδάπανο αφού κάθε σχολείο είχε το δικό του αναλυτικό πρόγραμμα και τα δικά του βιβλία.

Η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική για τα παιδιά ηλικίας 5 έως 16 χρονών. Οι κανονισμοί λειτουργίας των σχολείων είναι διαφορετικοί σε κάθε σχολείο αλλά το πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο σχολείο παρουσιάζονται κοινά σε όλες τις τοπικές αρχές με έξι τάξεις το πρώτο και επτά το δεύτερο. Από 5 έως 11 χρονών ο μαθητής παρακολουθεί το πρωτοβάθμιο σχολείο (6 τάξεις). Μετά τα 11 χρόνια ως τα 18 παρακολουθεί ένα από τους τρείς τύπους των δευτεροβάθμιων σχολείων. α) το Ακαδημαϊκό σχολείο που προετοιμάζει για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, β) το Τεχνικό σχολείο που δίνει στους μαθητές μιας τεχνολογική κατεύθυνση (αυτά είναι ελάχιστα 2%) και γ) το δευτροβάθμιο ενιαίο πολυκλαδικό (Comprehensive school) στο οποίο πηγαίνει η πλειονότητα των μαθητών (90%) και αποτελεί κάτι αντίστοιχο με τα δικά μας Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια, παρέχοντας θεωρητικές γνώσεις και πρακτική εξάσκηση. Τα ενιαία σχολεία λειτούργησαν στην Αγγλία από το 1944.

Στο δευτεροβάθμιο ενιαίο σχολείο υπάρχει εσωτερικός διαχωρισμός. Η φοίτηση είναι συνήθως πενταετής και στα τρία πρώτα χρόνια το πρόγραμμα είναι κοινό εκτός εξαιρέσεων. Μετά τον τρίτο χρόνο οι μαθητές επιλέγουν έναν από τους 5 ή 6 τομείς ειδικότητας (π.χ. κοινωνικές επιστήμες, φυσικές επιστήμες, γλώσσες, τέχνες, κ.λ.π.). Στις δύο τελευταίες τάξεις τα μισά μαθήματα είναι κοινά για όλους και τα άλλα μισά είναι επιλογές της ειδικότητας των μαθητών. Με την αποφοίτησή τους οι μαθητές μπορούν ή να ενταχθούν στην παραγωγή ή να προχωρήσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αφού όμως πρώτα περάσουν από μια εκπαίδευση στα sixth form colleges, σχετική με την ειδικότητα που θέλουν να ακολουθήσουν. Η τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση παρέχεται είτε στα τεχνικά σχολεία που όπως είπαμε είναι ελάχιστα, είτε μερικώς όπως είδαμε στα ενιαία δευτεροβάθμια, είτε τέλος σε ξεχωριστά κολλέγια "Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης", μετά φυσικά το 16ο έτος που λήγει η υποχρεωτική εκπαίδευση. Στα κολλέγια αυτά οι εργαζόμενοι κυρίως νέοι μπορούν να παρακολουθήσουν μαθήματα ΤΕΕ με βάση ένα πρόγραμμα μερικής φοίτησης ή ημερήσιας απαλλαγής από την εργασίας τους. Οι εξετάσεις αυτών των μαθητών στους συγκεκριμένους τομείς ειδίκευσης γίνεται από το συμβούλιο "City and Cuild Council" ή από το "Συμβούλιο Επιχειρήσεων και Τεχνικής Εκπαίδευσης". Εκτός από τα δημόσια σχολεία υπάρχουν και τα ιδιωτικά πολλά από τα οποία διευθύνουν οι εκκλησίες διαφόρων δογμάτων. Σε κάθε σχολείο υπάρχει πλήρης υλικοτεχνική υποδομή. Ολα διαθέτουν γραμματεία και βοηθητικό προσωπικό και πολλά ειδικά τμήματα εποπτικών οργάνων. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται στα πανεπιστήμια και σ'ένα πλήθος κολλέγια και πολυτεχνεία. Τα τελευταία αυτά έχουν τεχνικό και επαγγελματικό προσανατολισμό.

β. Γαλλία

Η Γαλλία όπως και η Αγγλία θεωρούνται χώρες με τα παλαιότερα εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη. Για την εφαρμογή του αποκεντρωτικού συστήματος στην εκπαίδευση η Γαλλία είναι χωρισμένη σε 25 εκπαιδευτικές περιφέρειες που ονομάζονται Ακαδημίες και κάθε μία υποδιαιρείται σε εκπαιδευτικά διαμερίσματα. Προϊστάμενος κάθε Ακαδημίας είναι ο Πρύτανης που εκπροσωπεί τον Υπουργό και έχει αρμοδιότητες να ιδρύει ή να καταργεί σχολεία, να διορίζει δασκάλους, να εποπτεύει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, να οργανώνει διαγωνισμούς και να συντονίζει το έργο της ανώτατης εκπαίδευσης με τις άλλες βαθμίδες. Προϊστάμενος του εκπαιδευτικού διαμερίσματος είναι ο Επιθεωρητής που εκπροσωπεί τον Πρύτανη και ασκεί αρμοδιότητες πειθαρχικές και εποπτείας της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης έχει αρκετές δικαιοδοσίες στην ιδιωτική εκπαίδευση και στις σχολές μόρφωσης των δασκάλων που βρίσκονται στο διαμέρισμά του.

Ενας αριθμός από κεντρικά και περιφερειακά όργανα, συμβούλια, επιτροπές, κ.λ.π. υποβοηθεί το έργο άσκησης της εκπαιδευτικής πολιτικής. Το εκπαιδευτικό σύστημα της Γαλλίας έχει τέσσερεις βαθμίδες :

1. Την προσχολική (νηπιαγωγείο) όπου φοιτούν παιδιά ηλικίας 2 μέχρι 5 ετών.
2. Την πρωτοβάθμια (δημοτικό) όπου παρέχεται σε τρείς κύκλους α) προπαρασκευαστικό, 1 έτος (ηλικία 6-7 ετών), β) στοιχειώδη, 2 έτη (7-9 ετών) και στο μέσο κύκλο, διάρκειας 2 ετών (ηλικία 9-11 ετών)
3. Τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση που επίσης παρέχεται σε δύο κύκλους α) κολλέγιο (γυμνάσιο) και β) Λύκειο και
4. Την ανώτατη τριτοβάθμια που παρέχεται από τα Πανεπιστήμια τις Ανώτατες Σχολές και τα Ινστιτούτα Τεχνολογίας.

Ο πρώτος κύκλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα κολλέγια που αντιστοιχούν με τα δικά μας γυμνάσια έχει διάρκεια φοίτησης 4 χρόνια και υποδιαιρείται στον κύκλο παρατήρησης (2 χρόνια) και στον κύκλο προσανατολισμού (2 χρόνια). Ο δεύτερος κύκλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το Λύκειο, παρέχεται από τρείς τύπους σχολείων. Το Γενικό Λύκειο, το Τεχνικό Λύκειο και το Πολυκλαδικό (Polyvalent).

Το Γενικό Λύκειο έχει ειδικεύσεις α) στη Φιλοσοφία-Φιλολογία, β) Οικονομικές και Κοινωνικές Επιστήμες γ) Μαθηματικά και Φυσική και δ) Μαθηματικά και Επιστήμες της Φύσης. Μετά την απόκτηση του εθνικού διπλώματος της μέσης εκπαίδευσης (Baccalaureat) οι απόφοιτοι μπορούν να συνεχίσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το Τεχνικό Λύκειο είναι βραχύχρονης εκπαίδευσης και οδηγεί το μαθητή στην αγορά εργασίας γύρω στα 17 του χρόνια. Οι ειδικεύσεις που παρέχονται από το Τεχνικό Λύκειο είναι: α) Μαθηματικά και Τεχνική, β) Βιομηχανική Τεχνολογία, γ) Οικονομία, δ) Πληροφορική.

Το τρίτο είδος Λυκείου δεν είναι αρκετά διαδεδομένο στη Γαλλία (περίπου 100) και αποτελεί μια παραλλαγή του γενικού, όπου παράλληλα με τα τμήματα Γενικής Παιδείας λειτουργούν και τμήματα κατευθύνσεως όπου διδάσκονται διάφορα μαθήματα των επαγγελματικών λυκείων π.χ. λογιστικά, οργάνωση και διοίκηση, οικονομικές και κοινωνικές επιστήμες. Τεχνολογικά μαθήματα δε διδάσκονται σ'αυτά, παρά μόνο στα τεχνικά λύκεια. Οι απόφοιτοι των λυκείων αυτών αφού αποκτήσουν το εθνικό δίπλωμα μέσης εκπαίδευσης μπορούν να συνεχίσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Εκτός από το διδακτικό προσωπικό κάθε σχολείο έχει διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό. Στη Γαλλία υπάρχει πρόβλημα αιθουσών και ίσως αυτός είναι και ο σοβαρότερος λόγος μη ανάπτυξης του Πολυκλαδικού Λυκείου. Επίσης η ΤΕΕ στο σύνολό της ανιμετωπίζει πολύπλοκα προβλήματα.

γ. Γερμανία

Οπως είναι γνωστό μετά την Ενωση των δύο Γερμανιών σε ενιαίο κρατος γίνονται μεγάλες μεταρρυθμίσεις στη χώρα αυτή για εξεύρεση ενιαίων λύσεων σε όλους τους τομείς και τις δραστηριότητες. Επειδή δε υπάρχουν διαθέσιμα τα απαραίτητα στοιχεία των προσαρμογών του εκπαιδευτικού συστήματος του τελευταίου έτους, η αναφορά μας θα γίνει στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ομοσπονδιακής Γερμανίας γιατί θεωρείται απαραίτητη η καταγραφή της ΤΕΕ μιας και η Γερμανία είναι ίσως η μοναδική Ευρωπαϊκή χώρα που κατάφερε να έχει μεγαλύτερο ποσοστό μαθητών στην ΤΕΕ (82,4%) απ'ότι στη Γενική Εκπαίδευση. Αυτό οφείλεται στην εκπαιδευτική πολιτική που ακολουθεί η χώρα κυρίως με την πρώϊμη επιλογή κατεύθυνσης των μαθητών από τη Δ' τάξη δημοτικού. Μόνο 1% των μαθητών καταφέρνει να αλλάξει πορεία απ'αυτή που καθορίστηκε στο τέλος της δ' τάξης δημοτικού.

Η πρώϊμη αυτή επιλογή κατεύθυνσης καθορίζει το μέλλον των παιδιών, ποιοί δηλαδή θα είναι οι μελλοντικοί εργάτες και οι επιστήμονες, εξασφαλίζει όμως έτσι το ειδικευμένο εργατικό δυναμικό που χρειάζεται η βιομηχανική και άλλη παραγωγή για να αναπτυχθεί. Επίσης άλλοι λόγοι ανάπτυξης της ΤΕΕ στη Γερμανία είναι το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που επιφύλαξε η κοινωνία στην ΤΕΕ και στην καλύτερη οργάνωσή της ώστε οι απόφοιτοί της να εντάσσονται αμέσως στην παραγωγή (ειδικευμένο προσωπικό) αλλά και να θεωρούνται περισσότερο κοινωνικά ωφέλιμοι και απαραίτητοι σε σχέση με τους θεωρητικών κατευθύνσεων, για την ανάπτυξη της οικονομίας.

Το σχολικό εκπαιδευτικό σύστημα της Γερμανίας χωρίζεται σε τέσσερις βαθμίδες: α) την προσχολική αγωγή, β) την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, γ) τη δευτεροβάθμια που παρουσιάζει κάθετη και οριζόντια διαφοροποίηση και δ) την τριτοβάθμια. Η υποχρεωτική φοίτηση είναι 9χρονη και αρχίζει από το 6ο έτος της ηλικίας (σε ορισμένα κρατίδια είναι δεκάχρονη). Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχει τρείς τύπους σχολείων, το Γενικό σχολείο, το Μέσο και το Γυμνάσιο, όπου κατευθύνονται οι μαθητές σύμφωνα με απόφαση του δασκάλου τους στην δ' τάξη της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η πρόσβαση στο Γυμνάσιο είναι πολύ δύσκολη γιατί αυτό προετοιμάζει για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και η φοίτηση είναι τρία έτη επιπλέον του Γενικού και Μέσου σχολείου.

Το Γυμνάσιο είναι ελιτίστικο σχολείο, αποτελεί προβαθμίδα του Πανεπιστημίου και λειτουργεί κυρίως με τη θεωρία των χαρισματικών ανθρώπων. Σήμερα όμως έχασε αρκετή από την παλαιά του αίγλη λόγω της ιδιαίτερης ενίσχυσης του "Μέσου Σχολείου" στο οποίο υπάρχουν τομείς όπου η πετυχημένη παρακολούθηση εγγυάται καλύτερη αποκατάσταση απ'ό,τι οι σπουδές στο Γυμνάσιο, το οποίο είναι γλωσσικό σχολείο.

Το Γενικό σχολείο καθιερώθηκε το 1964 ως ανταγωνιστικό του "Μέσου" και του Γυμνασίου, παρ'όλες όμως τις προσπάθειες δεν κατάφερε να αποκτήσει το κύρος που θέλησαν να του δώσουν οι μεταρρυθμιστές του. Το σχολείο αυτό προσπάθησε πέρα από την άμεση εμπειρία και τις βασικές γνώσεις να δώσει και την επιστημονική αντιμετώπιση των διδακτικών περιεχομένων.

Το "Μέσο" ή Πρακτικό σχολείο είναι αυτό που συγκεντρώνει την πλειοψηφία των μαθητών, τροφοδοτεί τις επαγγελματικές σχολές και έχει άμεση πρόσβαση στα τεχνικοεπαγγελματικά λύκεια με δυνατότητα συνέχισης, μετά δύο χρόνια, στις ανώτερες τεχνικές σχολές. Η υπεροχή του απέναντι στο Γενικό σχολείο εντοπίζεται στο γεγονός ότι παρέχει απολυτήρια που ανοίγουν περισσότερους ορίζοντες από το Γενικό και δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να επιλέξουν δέσμες μαθημάτων που ανταποκρίνοται στα ενδιαφέροντα και την απόδοσή τους. Το σχολείο αυτό ανέβασε πολύ το επίπεδο των μέσων δημοσίων υπαλλήλων και τροφοδότησε την οικονομία και τη βιομηχανία με κατάλληλα καταρτισμένα στελέχη. Σε πολλά κρατίδια το "Μέσο Σχολείο", συγχωνεύτηκε με το "Γενικό" σ'ένα (Ενιαίο) χωρίς όμως επιτυχία γιατί υπάρχει μεγάλη αντίδραση από τα συντηρητικά κόμματα που υποστηρίζουν το "Τριαδικό" σύστημα εκπαίδευσης.

Το "Ενιαίο σχολείο" (Πολυκλαδικό) στηρίζεται στον όρο "ίσες ευκαιρίες" και κύριος στόχος του ήταν να δώσει την ευκαιρία στα παιδιά όλων των κοινωνικών στρωμάτων να συμμετάσχουν σε μια κοινή δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το Ενιαίο σχολείο στη Γερμανία εφαρμόστηκε σε δύο μορφές το "ενσωματωμένο" και το "συνεργατικό". Το "ενσωματωμένο" αποτελεί κατάργηση του "τριαδικού" συστήματος και αντικατάσταση από μια ενιαία μορφή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όπου οι μαθητές εκτός από τα μαθήματα κορμού επιλέγουν αυτά που τους ταιριάζουν στα ενδιαφέροντα και στις ικανότητές τους. Το "συνεργατικό" αποτελεί απλά μια απλή συστέγαση των τριών τύπων σχολείου (Γενικό, Μέσο, Γυμνάσιο) που καθένα έχει τα δικά του προγράμματα και Διεύθυνση, και που θεωρητικά ο τύπος αυτός (σχολείου) αποβλέπει στο να κάνει πιο χαλαρά τα σύνορα ανάμεσα στα σχολεία που το αποτελούν. Είκοσι δύο χρόνια μετά την εμφάνισή του ενιαίου σχολείου αυτό δεν κατάφερε να αναπτυχθεί. Καλύπτει μόνο 3,5% του αριθμού των μαθητών και ως αναγνωρισμένη μορφή σχολείου συναντάται μόνο στο πρώην Δ. Βερολίνο. Υποστηριχτές του είναι οι Σοσιαλοδημοκράτες, οι Πράσινοι και ως ένα σημείο οι Φιλελεύθεροι ενώ οι αντίπαλοι του οι Χριστανοδημοκράτες.

Οι μαθητές μετά την αποφοίτησή τους από το "Γενικό" ή το "Μέσο" σχολείο ανεξάρτητα αν επιδιώκουν κάποια επαγγελματική κατάρτιση είναι υποχρεωμένοι α παρακολουθήσουν μαθήματα στις επαγγελματικές σχολές. Ετσι τα έτη υποχρεωτικής φοίτησης με την επαγγελματική 3ετή φοίτηση ανέρχονται σε 12. Το μέτρο αυτό στοχεύει πέρα και από τα

οράματα του "Ενιαίου Σχολείου" και ανταποκρίνεται στα αιτήματα μιας σύγχρονης βιομηχανικής κοινωνίας. Συνήθως η ΤΕΕ παρέχεται με το "δυαδικό σύστημα" δηλαδή συνεργασίας επαγγελματικών σχολών και επιχειρήσεων. (οι μαθητές 2μέρες βρίσκονται στο σχολείο και 3 στον τόπο εργασίας). Μετά την αποφοίτηση από τις επαγγελματικές σχολές οι μαθητές μπορούν να φοιτήσουν στις σχολές ειδίκευσης για την απόκτηση ειδικότητας σε κάποιο τομέα (τεχνολογίας, ένδυσης, διατροφής, οικιακής οικονομίας, κ.λ.π.) ή να προχωρήσουν στα τεχνικοεπαγγελματικά λύκεια κι από κεί στην τριτοβάθμια ΤΕΕ. Επίσης στα τεχνικοεπαγγελατικά λύκεια μπορούν να φοιτήσουν κι όσοι έχουν αποφοιτήσει από το "Μέσο" σχολείο ή μαθητές που διέκοψαν στη 10η τάξη το Γυμνάσιο. Ειδικά για τους απόφοιτους του "Γενικού" σχολείου λειτουργούν και οι ειδικές επαγγελματικές σχολές που παρέχουν επαγγελματική εκπαίδευση. Μετά από όλους αυτούς τους τύπους σχολικών μονάδων ΤΕΕ οι απόφοιτοι ή εντάσσονται στην παραγωγή ή ακολουθούν τις Ανώτερες Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (προϋπόθεση το απολυτήριο "Μέσου Σχολείου") και από εκεί την Ανώτατη Εκπαίδευση.

Η ΤΕΕ στη Γερμανία αντιμετωπίζεται ως ιδιαίτερος κύκλος αφού κινείται ανεξάρτητα από τις άλλες βαθμίδες και κατέχει ξεχωριστή θέση στο όλο εκπαιδευτικό σύστημα. Βρίσκεται κάτω από την προστασία της κεντρικής κυβέρνησης και όχι των ομοσπονδιακών κρατιδίων. Την κύρια ευθύνη έχει ο Υπουργός Οικονομικών με τον κατά αντικείμενο αρμόδιο ομοσπονδιακό υπουργό. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι υπάρχει ενιαία ΤΕΕ σε όλα τα κρατίδια, γιατί η εντάξή της στο ιδιαίτερο εκπαιδευτικό σύστημα κάθε κρατιδίου παίρνει διαφορετική μορφή από κρατίδιο σε κρατίδιο όσον αφορά τη διάρκεια σπουδών, κατευθύνσεις, διεξόδους κ.λ.π. Γίνονται αρκετές προτάσεις για ενιαία δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση αλλά προσκόπτουν στις αντιδράσεις αυτών που επιθυμούν το ισχύον εκπαιδευτικό σύστημα.

5.6 ΤΙ ΔΙΔΑΣΚΕΙ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Οπως προκύπτει από τη σύγκριση των εμπειρικών δεδομένων των εκπαιδευτικών συστημάτων των χωρών που παρουσιάστηκαν η ΤΕΕ παρέχεται σε διάφορους τύπους σχολικών μονάδων, (Τεχνικές Σχολές, Ειδικές ΤΕΣ, Τεχνικοεπαγγελματικά Λύκεια και Πολυκλαδικά Λύκεια). Η πλήρης αντιστοιχία αυτών των τύπων σχολικών μονάδων ΤΕΕ μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων δεν είναι σίγουρο ότι μπορεί να επιτευχθεί. Μερική όμως αντιστοιχία γίνεται με βάση την υποχρεωτική εκπαίδευση που σε όλες τις χώρες είναι 9-10 χρόνια εκτός από τη Σοβιετική Ενωση που είναι 11 ή 12 και τη Γερμανία που είναι μεν 9χρονη αλλά υπάρχει και η τριετής υποχρεωτική φοίτηση στην ΤΕΕ (μετά την 9χρονη) οπότε ανέρχεται στα 12 ή 13 ανάλογα το εκπαιδευτικό σύστημα των κρατιδίων.

Στα περισσότερα συστήματα η ΤΕΕ εμφανίζεται στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης γιατί τότε θεωρείται ότι είναι η ηλικία που το παιδί μπορεί να κάνει επιλογή για την εκλογή του επαγγέλματός του. Εξαίρεση έχουμε στη Γερμανία όπου η πρώϊμη επιλογή που γίνεται (Δ' Τάξη Δημοτικού) ανταποκρίνεται ίσως στις ανάγκες ενός προγραμματισμού εργατικού δυναμικού, στερεί όμως το δικαίωμα αλλαγής ή άλλης επιλογής από τα άτομα.

Στις χώρες που υπάρχει ευρύτατα διαδεδομένος ο θεσμός του ενιαίου πολυκλαδικού σχολείου παρατηρούμε ότι η αυτόνομη ΤΕΕ δεν είναι αναπτυγμένη γιατί εκεί οι μαθητές παίρνουν επαγγελματική κατεύθυνση μέσα στα ενιαία πολυκλαδικά σχολεία. Ετσι π.χ. στις ΗΠΑ και στην Αγγλία υπάρχουν ελάχιστες τεχνικοεπαγγελματικές μονάδες, ενώ στην Σουηδία δεν υπάρχουν καθόλου. Το αντίθετο συμβαίνει στις χώρες όπου η υποχρεωτική εκπαίδευση και το πρώτο στάδιο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχουν ακαδημαϊκό προσανατολισμό στα προγράμματά τους. Εδώ το β' στάδιο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρουσιάζει αρκετή ανάπτυξη των μονάδων ΤΕΕ.

Η διαφοροποίηση που παρατηρείται στη δομή της ΤΕΕ στα διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα έχει να κάμει κατά περίπτωση με την κάθετη ή οριζόντια διάρθρωση της δομής του όλου εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας, π.χ. η κάθετη διάρθρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη πρώην Δ. Γερμανία με τους τρείς αυτοτελείς και ανεξάρτητους μεταξύ τους τύπους σχολείων οδηγεί σε μια δομή της ΤΕΕ που αντανακλά, αντικατοπτρίζει και αναπαράγει τις επαγγελματικές και κοινωνικές ανισότητες. Η οριζόντια διάρθρωση οδηγεί στο ενιαίο σχολείο που ενοποιεί τη γενική και τεχνική εκπαίδευση και είναι γνωστό με διάφορες μορφές τόσο σ'όλες τις ανατολικές χώρες (εδώ συνδέεται και με την πολυτεχνική αγωγή) όσο και στις δυτικές. Η φιλοσοφία και η παιδαγωγική σύλληψη του σχολείου αυτού σχετίζονται με τις δυνατότητες ίσων ευκαιριών, την ανάγκη εκδημοκρατισμού των εκπαιδευτικών συστημάτων και την τεκμηριωμένη αμφισβήτηση μιας σειράς από παραδοσιακά αυτονόητα (π.χ. δείκτης νοημοσύνης, κ.λ.π.).

Η εφαρμογή του ενιαίου σχολείου στις δυτικές χώρες συνάντησε μεγάλες αντιστάσεις αν και απέσπασε θετικές κριτικές[149] γιατί γιαυτές ήταν μια κρίσιμη πολιτική επιλογή. Προωθήθηκε κυρίως από τα εργατικά και σοσιαλοδημοκρατικά κόμματα της Ευρώπης και αναχαιτήθηκε από τα συντηρητικά. Σ'όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα όπου παρατηρείται η διάκριση ανάμεσα στο γενικό και τεχνικοεπαγγελματικό λύκειο έχουμε και διαφορετικές εκπαιδευτικές διεξόδους στους μαθητές γιατί οι τίτλοι σπουδών τους δεν θεωρούνται ισότιμοι.

---

149. **M. Debesse - G. Mialaret,** *"Οι Παιδαγωγικές Επιστήμες"*, τομ. 3ος, Συγκριτική Παιδαγωγική, Αθήνα 1984.

Η ενιαιοποίηση της Γενικής και ΤΕΕ προσπαθεί να δώσει διέξοδο στις δυσλειτουργίες που παρουσιάζονται από την κάθετη διάρθρωση των εκπαιδευτικών συστημάτων, όπως : "υπερσυσσώρευση μαθητών στα σχολεία με επιθυμητή διέξοδο σε τριτοβάθμια εκπαίδευση, απώλεια παιδαγωγικού μορφωτικού χαρακτήρα του λυκείου, μετατροπή των ΤΕΛ σε "φτωχούς συγγενείς" των γενικών λυκείων, ανισοτιμία σχολικών τίτλων και συνακόλουθα εκπαιδευτικών και κοινωνικών προοπτικών, διάκριση ανάμεσα στη χειρωνακτική και πνευματική εργασία, κ.λ.π.". [150] Οπως προκύπτει από τα εμπειρικά δεδομένα στο δεύτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που είναι συνήθως και επιλεκτικός (όχι υποχρεωτικός) η ενιαιοποίηση έχει πάρει διάφορες μορφές [151] όπως :

α) Ενιαίο σχολείο και για τα δύο επίπεδα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (υποχρεωτικό και επιλεκτικό) Αμερική, Αγγλία, Σουηδία

β) Ενιαίος τύπος λυκείου (Ελλάδα, Γαλλία, Γερμανία),

γ) Σχολεία μέσης γενικής -επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Σοβιετική Ενωση)

Στην ΕΟΚ εφαρμόζονται αρκετά πρότυπα σχέδια για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας από τους μαθητές της γενικής και ΤΕΕ πρίν μπούν στην ενεργό ζωή. Ετσι, π.χ. στη Δανία εφαρμόστηκε ένα πρότυπο πρόγραμμα όπου η απόκτηση εργασιακής εμπειρίας αποτελεί τμήμα των τελευταίων τριών ετών της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Σε άλλα σχέδια η εργασιακή εμπειρία αποκτάται με μια σειρά μαθημάτων επαγγελματικής προετοιμασίας στο "Κέντρο Ερευνας Εργασίας", π.χ. στο Δουβλίνο διατίθεται ο χώρος, οι μηχανές και όλο το σχετικό υλικό σ'αυτούς που θέλουν να αποκτήσουν εμπειρία σε διάφορα πεδία εργασίας. Αλλού πάλι δημιουργούνται πραγματικές "μικροεπιχειρήσεις" ως αναπόσπαστο τμήμα του σχολικού προγράμματος προσφέροντας στους νέους τη δυνατότητα να γνωρίσουν όλη τη διαδικασία σχεδιασμού και παράδοσης ενός προϊόντος ή υπηρεσίας. Το πρόγραμμα αυτό όπως είδαμε εφαρμόζεται ενεργά στη Σουηδία όπου σχολείο και τοπική αυτοδιοίκηση εκμεταλλεύονται την παραγωγή προϊόντων ή παροχή υπηρεσιών των σχολικών εργαστηρίων. Στην Ιταλία έχουν καταρτιστεί σχέδια εργασιακής εμπειρίας ενταγμένα στον κατώτερο και ανώτερο κύκλο της μέσης εκπαίδευσης με αντισταθμιστικό ρόλο απέναντι στις "θεωρητικές και ακαδημαϊκές τάσεις". Το θέμα της ισορρόπησης των σχέσεων μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας και επαγγελματικής πρακτικής απασχόλησε επίσης τα πρότυπα σχέδια του Βελγίου και της Ελλάδας. [152]

Σχετικά με τη διοικητική οργάνωση του συστήματος ΤΕΕ, όπως προκύπτει από τα στοιχεία των διαφόρων χωρών, παρατηρείται ότι υπάρχει μια έντονη τάση εφαρμογής του αποκεντρωτικού συστήματος διοίκησης τουλάχιστον στις περισσότερες χώρες που είδαμε. Η τάση αυτή όμως ανακόπτεται κάθε φορά που δημιουργείται πρόβλημα οικονομικής

---

150. **Σ. Μπουζάκη,** *"Συγκριτική Παιδαγωγική ΙΙ"*, Gutemberg Αθήνα 1990, σελ. 135.
151. Στο ίδιο, σελ. 135.
152. **Σ. Ζήγου,** "Η Εκπαιδευτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας", εκδ. Δίπτυχο, Αθήνα 1988, σελ. 47.

στήριξης των σχολείων, π.χ. Αγγλία όπου αφαιρούνται αρμοδιότητες από τις τοπικές εκπαιδευτικές επιτροπές γιατί κρίνονται πολυδάπανες ή η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου είναι αρνητική, π.χ. Η.Π.Α. όπου οι αρμοδιότητες προγραμματισμού από το τοπικό επίπεδο που ήταν, επιστρέφουν στην κεντρική κυβέρνηση για τη δημιουργία εθνικού αναλυτικού προγράμματος.

Αμιγές συγκεντρωτικό ή αποκεντρωτικό σύστημα δεν έχει καμμιά χώρα απ'όσες εξετάσαμε, όλες χρησιμοποιούν ένα μεικτό τύπο με έμφαση στο ένα ή στο άλλο ανάλογα με το πολιτισμικό χαρακτήρα της κάθε χώρας. Ετσι π.χ., στη Γαλλία που θεωρείται ότι υπάρχει το πιο αποκεντρωτικό σύστημα και έχουν εκχωρηθεί πολλές αποφασιστικές αρμοδιότητες στα περιφερειακά όργανα, η λήψη των αποφάσεων γίνεται με την εκπροσώπηση του Υπουργού από τον Πρύτανη κάθε εκπαιδευτικής περιφέρειας (Ακαδημίας). Αντίθετα στη Γερμανία όπου η ΤΕΕ βρίσκεται υπό την προστασία της κεντρικής κυβέρνησης (Υπουργός Οικονομικών), η λήψη αποφάσεων γίνεται σε συνεργασία με τον αρμόδιο για θέματα ΤΕΕ Ομοσπονδιακό Υπουργό, γιαυτό και το σύστημα ΤΕΕ δεν είναι ομοιόμορφο σε όλα τα κρατίδια. Σημαντικό στοιχείο αποκεντρωτικού χαρακτήρα αποτελούν τα Επαρχιακά Παιδαγωγικά Ινστιτούτα στην Ουγγαρία που προσφέρουν σημαντική υποστήριξη και όχι έλεγχο στα σχολεία.

Μεικτό διοικητικό σύστημα έχει και η χώρα μας αλλά χωρίς να έχει εκχωρήσει σημαντικές αποφασιστικές αρμοδιότητες στα περιφερειακά όργανα παρά μόνο γνωμοδοτικές. Ετσι π.χ., η ίδρυση ενός σχολείου ή ενός τμήματος ή κλάδου είναι απόφαση της κεντρικής διοίκησης και όχι της τοπικής, καθώς επίσης και η στελέχωση των σχολείων. Υπάρχουν δηλαδή περιπτώσεις όπου σχολεία λειτουργούν πλημελώς ενώ στην περιοχή υπάρχει άνεργο εκπαιδευτικό προσωπικό, χωρίς όμως να μπορεί να προσληφθεί μόνιμα γιατί οι διορισμοί γίνονται από την κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ που διαθέτει και τα ανάλογα χρηματικά κονδύλια. Στην καλύτερη περίπτωση προσλαμβάνεται έκτακτο προσωπικό για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα εφόσον οι οικονομικοί πόροι της νομαρχίας το επιτρέπουν.

Επίσης χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι σε όλες σχεδόν υπάρχει γραμματειακή υποστήριξη των σχολείων με άρτιο τεχνολογικό εξοπλισμό Η/Υ [153] και ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, πράγμα που σημαίνει καλύτερη απόδοση των σχολείων.

Οι μεταρρυθμίσεις των εκπαιδευτικών συστημάτων των ανατολικών χωρών μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο παρακολουθούν και προσαρμόζονται στις εξελίξεις της Σοβιετικής

153. Για το ρόλο των Η/Υ στη διοίκηση του σχολείου, βλ. **K. Brooksbank and E. Ackstine,** *"Educational Administration"*, εκδ. Councils and Education Press Lmt Essex, 1985, ειδικά την παράγραφο, "The Role of the Computer", σελ. 112-121.

Ενωσης. Εξαίρεση σε κάποιο βαθμό βέβαια αποτελούν οι Γιουγκοσλαβία και η Αλβανία επειδή βρίσκονται και σε πολιτική αντιπαράθεση με τη Σοβιετική Ενωση.

Η κοσμοαντίληψη που διέπει την εκπαιδευτική πολιτική των χωρών αυτών ήταν των Μαρξιστικών-Λενινιστικών αρχών με χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης : α) το δημόσιο χαρακτήρα, β) το ενιαίο πολυτεχνικό σχολείο εργασίας και γ) το συγκεντρωτισμό (η αρχή του "δημοκρατικού συγκεντρωτισμού" εφαρμόζεται παντού). Η ομοιογένεια και ομοιομορφία στη δομή, οργάνωση λειτουργία κ.λ.π. των εκπαιδευτικών συστημάτων των χωρών αυτών προσδιοριζόταν αφενός μεν από την κοινή ιδεολογική και φιλοσοφική βάση στην οποία στηριζόταν και αφετέρου από την εξάρτηση που είχαν οι "περιφερειακές σοσιαλιστικές χώρες" από την "σοσιαλιστική μητρόπολη" τη Σοβιετική Ενωση.

Οι εκπαιδευτικές αλλαγές που επιχειρούνται στις Ανατολικές χώρες και κυρίως στη Σοβιετική Ενωση (1984) υπαγορεύονται από τις αλλαγές που σημειώνονται στον ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό χώρο με την πολιτική ανασυγκρότηση (περεστρόϊκα) του Μ. Γκορμπατσώφ, ο οποίος στο 27ο συνέδριο της Κ.Ε. του Κ.Κ.Σ.Ε. επισήμανε ότι "σημειώθηκε καθυστέρηση στην υλική βάση της επιστήμης και της παιδείας". [154] Γιαυτό και στην απόφαση του ίδιου συνεδρίου τονίζεται ότι "Το ΚΚΣΕ θα εξακολουθήσει να τελειοποιεί το σύστημα εθνικής παιδείας, παίρνοντας υπόψη του τις ανάγκες επιτάχυνσης της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης, την προοπτική της κομμουνιστικής οικοδόμησης, τις απαιτήσεις που προβάλλει η πρόοδος της επιστήμης και της τεχνολογίας". [155]

Η αναβάθμιση της ΤΕΕ θεωρείται απαραίτητο στοιχείο εκσυγχρονισμού του παραγωγικού συστήματος ώστε να εξασφαλισθούν οι ανάγκες της οικονομίας και της βιομηχανίας σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Ετσι τόσο στη Σοβιετική Ενωση όσο και στην Ουγγαρία παρατηρείται μεγάλη κινητικότητα γύρω από το εκπαιδευτικό γίγνεσθαι, και ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη μέση ΤΕΕ και στο περιεχόμενο της πολυτεχνικής αγωγής (η οποία όμως δεν ταυτίζεται με τη ΤΕΕ). Βέβαια για κάθε χώρα και σε κάθε περίπτωση η κατεύθυνση και ο προσανατολισμός των εκπαιδευτικών αλλαγών προσδιορίζεται από τις κοινωνικές δυνάμεις που κυριαρχούν στο πολιτικό εποικοδόμημα.

Είναι φανερό λοιπόν ότι τόσο η κοινή εκπαιδευτική πολιτική της ΕΟΚ (ενόψει μάλιστα και της ενιαίας αγοράς 1992) όσο και των Ανατολικών κρατών κύριο μέλημά της έχει την εφαρμογή προγραμμάτων ΤΕΕ για την πρακτική εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού της. Οσο πιο ολοκληρωμένα και υψηλής στάθμης είναι τα προγράμματα αυτά τόσο πιο ανταγωνιστική θα μπορεί να γίνεται η χώρα στο διεθνή καταμερισμό εργασίας.

---

154. **Μ. Γκορμπατσώφ,** *"Πολιτική Εισήγηση της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΣΕ στο 27ο Συνέδριο του Κόμματος"*, Αθήνα 1986, Σύγχρονη Εποχή, σελ. 28.

155. **Απόφαση του 27ου Συνεδρίου ΚΚΣΕ 1986,** Σύγχρονη Εποχή, σελ. 27.

Η τάση που διαμορφώνεται ώστε και οι απόφοιτοι της γενικής εκπαίδευσης να παρακολουθούν τομείς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είτε μέσα στο ενιαίο σχολείο, είτε μετά την αποφοίτησή τους από το γενικό σχολείο, σκοπό έχει να καταστήσει κοινωνικά ωφέλιμους και πρακτικά χρήσιμους και τους μαθητές που έχουν ακαδημαϊκές μόνο σπουδές. Το παράδειγμα της Γερμανίας με υποχρεωτική φοίτηση στις επαγγελματικές σχολές και των αποφοίτων των γενικών σχολείων ή της Σουηδίας και της Αμερικής με την παράλληλη παρακολούθηση γενικής και ΤΕΕ στο ενιαίο πολυκλαδικό σχολείο, απασχολεί σε μεγάλο βαθμό και τις άλλες χώρες. [156] Ειδικά στην Αμερική το πρόβλημα αντιστρέφεται γιατί ήταν τόσα τα μη ακαδημαϊκά μαθήματα που έπαιρναν οι μαθητές ώστε υποβαθμίστηκε η βασική θα λέγαμε εκπαίδευση γιαυτό τώρα δίνεται έμφαση ξανά στα ακαδημαϊκά.

Επίσης ο προβληματισμός που αναπτύσσεται γύρω από το αν θα πρέπει να υπάρχει ένα εθνικό αναλυτικό πρόγραμμα (πρόσφατα στην Αγγλία) ή αν οι τοπικές αρχές και φορείς της παραγωγής θα πρέπει να συντάσουν τέτοια προγράμματα με βάση τις υφιστάμενες κοινωνικοοικονομικές ανάγκες, σκοπό έχει την εξεύρεση της ορθολογιστικότερης λύσης για την αντιμετώπιση της ανεργίας και της εξειδίκευσης. Πρέπει να επισημανθεί ότι στις χώρες της ΕΟΚ είναι εμφανής η καθυστέρηση λήψης μέτρων κοινής πολιτικής για τη δευτεροβάθμια Τ.Ε.Ε. Η συνεργασία σε Κοινοτικό επίπεδο που πραγματοποιήθηκε στον τομέα της εκπαίδευσης αρχικά το 1976 δεν προχώρησε με εντατικούς ρυθμούς για την δευτεροβάθμια Τ.Ε.Ε. Μόνο μετά το 1988 αναπτύσσεται έντονη προβληματική και μεγάλη κινητικότητα γύρω από το θέμα αυτό με την ενεργοποίηση εκ μέρους του Συμβουλίου (Παιδείας) και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του άρθρου 128 της συνθήκης της Ρώμης "θέσπιση γενικών αρχών για την εφαρμογή κοινής επαγγελματικής εκπαίδευσης". Επίσης το 1988 ενεργοποιείται η απόφαση του συμβουλίου (85/368/16.7.85, Φ.Ε. ΕΟΚ No L 199/59/31.7.85) για τα επίπεδα επαγγελματικής κατάρτισης με την πρόταση έκδοσης της δεύτερης οδηγίας που αφορά στην καθιέρωση κριτηρίων για την αμοιβαία αναγνώριση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. [157] Η αδυναμία κοινής πολιτικής για την ΤΕΕ ενισχύεται και από διοικητικές ρυθμίσεις που έχουν ως αποτέλεσμα, σε πολλές χώρες, το Υπουργείο Παιδείας να φέρει την ευθύνη της επίσημης εκπαιδευτικής διαδικασίας και το Υπουργείο Εργασίας ή και άλλα Υπουργεία την ευθύνη της επαγγελματικής κατάρτισης ή μαθητείας. [158]

---

156. Αυτό απασχολεί και το δικό μας ΥΠΕΠΘ όπου υπάρχει η τάση δημιουργίας μεταλυκειακών κέντρων για την κατάρτιση των αποφοίτων γενικών λυκείων.

157. Εφαρμογή του σχεδίου της οδηγίας αυτής γίνεται με τον νέο Ν. 2009/92 **"Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και άλλες Διατάξεις"**. Περισότερα βλέπε στα πορίσματα της επιτροπής για την επαγγελματική κατάρτιση. *(Πολυγραφημένο κείμενο ΥΠΕΠΘ, Εθνικός Διάλογος για την Παιδεία, Δεκέμβρης 1991).*

158. **Στ. Πεσματζόγλου,** *"Εκπαίδευση και Ανάπτυξη στην Ελλάδα, 1948-1985. Το Ασύμπτωτο μιας Σχέσης"*, εκδ. Θεμέλιο 1987, σελ. 472 και γενικά όλο το κεφάλαιο "Το Κοινοτικό Πλαίσιο Εκπαιδευτικής Πολιτικής".

Επίσης, σημαντικά θεωρούνται τα συμπεράσματα για την ΤΕΕ από το εκπαιδευτικό σεμινάριο που οργάνωσε το Υπουργείο Παιδείας και Επιστημών στην Μαδρίτη τον Ιούνιο του 1988 με τη συμμετοχή και των δώδεκα Κρατών - Μελών της ΕΟΚ. Από τις εισηγήσεις των συνέδρων φάνηκε ότι όλες οι χώρες της Κοινότητας αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα οξυμένα προβλήματα στον τομέα της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ.

Ανάμεσα στα άλλα εντοπίστηκαν και τα εξής:[159]

α) Ο θεωρητικός χαρακτήρας της τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης και η έλλειψη σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη. Το δυϊκό σύστημα που εφαρμόζεται σε πολλές χώρες, παρά τα προβλήματά του, θα μπορούσε να γενικευθεί και να δώσει θετική διέξοδο στο πρόβλημα.

β) Η μειωμένη κοινωνική αναγνώριση των εκπαιδευτικών δρόμων τεχνικοεπαγγελματικής κατεύθυνσης. Αυτό συναρτάται με την έλλειψη επαγγελματικής κατοχύρωσης των αποφοίτων αυτής της κατεύθυνσης, καθώς και την ανισοτιμία των σχολικών δικτύων τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης από τη μια και γενικής από την άλλη, ιδιαίτερα σε σχέση με τη δυνατότητα διεξόδου σε πανεπιστημιακές σπουδές.

γ) Η έλλειψη προγραμματισμού της τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης και σύνδεσής της με τις κοινωνικοοικονομικές ανάγκες, όπως αυτές επαναπροσδιορίζονται σε σχέση με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και την ενιαία εσωτερική αγορά του 1992. Η νέα αυτή διάσταση στη σύνδεση εκπαίδευσης και παραγωγής στις χώρες της ΕΟΚ επιβάλλει προσαρμογή στις νέες τεχνολογίες που, με τη σειρά τους, θα προκαλέσουν την "Τριτογενοποίηση" της παραγωγικής διαδικασίας, ως αποτέλεσμα της μετάβασης από τη βιομηχανική στη μεταβιομηχανική κοινωνία (Επιστημονικο-Τεχνική-Επανάσταση).

δ) Η ανάγκη προσαρμογής των κοινοτικών πολιτικών επαγγελματικής επιμόρφωσης και επανειδίκευσης στις απαιτήσεις των νέων τεχνολογιών. Τα επιμορφωτικά αυτά προγράμματα θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στους άνεργους που το ποσοστό τους στην Κοινότητα στις αρχές του 1987 έφτασε στα 16,2 περ. εκατομμύρια, δηλαδή το 11% περίπου του οικονομικά ενεργού κοινοτικού πληθυσμού. Το 45% των παραπάνω ανέργων είναι άνεργοι πάνω από 3 χρόνια, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων είναι γυναίκες (7,2 εκατμ.) και νέοι κάτω των 25

---

159. Οπως αναφέρονται από το **Σήφη Μπουζάκη** που ήταν ο εκπρόσωπος της χώρας μας στο σεμινάριο αυτό, στο βιβλίο του *"Σύγχρονα Παιδαγωγικά Θέματα και Εκπαιδευτικά Προβλήματα"*, Gutenberg, Αθήνα, 1989, σελ. 45-46 και γενικά όλη η παράγραφος "Η Εκπαίδευση στις χώρες της ΕΟΚ", σελ. 43-49.

ετών (6,2 εκατμ.). Αν στα παραπάνω ποσοστά που συνιστούν ένα τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα, προστεθούν και τα άτομα της Κοινότητας που ζουν κάτω από το "ελάχιστο όριο επιβίωσης" (είναι πάνω από 30 εκατομμύρια), τότε ο κίνδυνος για τη δημιουργία της "κοινωνίας των 2/3" ή της "δυαδικής κοινωνίας" (άτομα με υψηλά εισοδήματα από τη μια, περιθωριακά και επιδοτούμενα από την άλλη) είναι υπαρκτός.

ε) Η ανάγκη διασφάλισης της κινητικότητας μέσα στα πλαίσια του συστήματος τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης (κατοχύρωση των δυνατοτήτων για διέξοδο στα ανώτερα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος).

Αν ληφθεί υπόψη η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση του 1992 και οι πρόσφατες κοσμογονικές αλλαγές στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, η ανάγκη δημιουργίας φορέων κοινής εκπαιδευτικής πολιτικής, κυρίως στην κατεύθυνση της ΤΕΕ, σε ολόκληρο πλέον τον Ευρωπαϊκό χώρο, προβάλλει επιτακτική αφού ο χώρος αυτός αργά ή γρήγορα θα είναι ενιαίος κοινωνικά και οικονομικά. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί η ιδιαίτερη σημασία και ο αναβαθμισμένος ρόλος που καλείται να διαδραματίσει το CEDEFOP [160], με τη συνεργασία εμπειρογνωμόνων και την παροχή τεχνικής βοήθειας για την επέκταση της αμοιβαίας κατανόησης των διαφόρων συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

---

160. **Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξης της Επαγγελματικής Κατάρτισης.** Εδρεύει στο Βερολίνο και προσφέρει σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης σε κοινοτικό επίπεδο. Στην Ελλάδα εκπροσωπείται από το Κέντρο Τεκμηρίωσης ΤΕΕ που λειτουργεί στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο με την Εποπτεία του Συμβούλου Σ. Παλαιοκρασσά.

ΜΕΡΟΣ Γ'

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ Τ.Ε.Ε.

Κεφάλαιο 6. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΕΕ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (1981-89). ΦΟΡΕΙΣ - ΟΡΓΑΝΑ - ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Η δευτεροβάθμια ΤΕΕ αποτελεί όπως διαπιστώθηκε σε προηγούμενα κεφάλαια, υποσύστημα του εκπαιδευτικού μας συστήματος και για το λόγο αυτό βρίσκεται σε άμεση σχέση αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης μ'αυτό. Επομένως είναι αδύνατη η ανάλυση και κατανόηση της διοικητικής οργάνωσης της ΤΕΕ αν δεν συνδεθεί με όλο το διοικητικό σύστημα που χαρακτηρίζει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Είναι εξάλλου γνωστό ότι την επιμέλεια όλου του τομέα παιδεία-εκπαίδευση έχει το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων που είναι κεντρική κρατική υπηρεσία και τελεί υπό την ηγεσία του εκάστοτε Υπουργού του. Σύμφωνα με το Σύνταγμα, οι κατευθυντήριες γραμμές και η εγχάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής, είναι θέμα του κράτους, με την ευρεία έννοια της νομοθετικής λειτουργίας, ενώ η ευθύνη για τη σωστή εκτέλεση και εφαρμογή αυτής της πολιτικής είναι θέμα της εκτελεστικής λειτουργίας. Το ΥΠΕΠΘ αποτελεί τον Ανώτατο Διοικητικό Οργανισμό για την εκπαίδευση, και η δράση του βρίσκεται κάτω από την άμεση δικαιοδοσία της κυβέρνησης. [1] Το διοικητικό σύστημα που εφαρμόζεται κάθε φορά από το ΥΠΕΠΘ είναι κρίσιμο από πολλές πλευρές όσον αφορά την πραγματοποίηση του συνόλου των αρχών, κανόνων και διαδικασιών που έχουν σχεδιαστεί για την επίτευξη ορισμένων στόχων μέσω του μηχανισμού των σχολείων, σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Η εκπαιδευτική πολιτική επηρεάζεται, αποφασίζεται, σχεδιάζεται, ανάλογα με τον κοινωνικό ρόλο που αποδίδεται κάθε φορά στα σχολεία και ο οποίος αποτελεί μέρος μιας γενικότερης πολιτικής.[2] Γιαυτό οι παράγοντες που επηρεάζουν τον καθορισμό της εκπαιδευτικής πολιτικής είναι πολλοί και ποικίλοι (ιστορικοί, πολιτικοί, οικονομικοί, κ.λ.π.) ο συνδυασμός των οποίων εξαρτάται κάθε φορά από την ιδεολογικοπολιτική κατεύθυνση αυτών που κατέχουν και διαχειρίζονται την εξουσία. Ηδη στην εξελικτική πορεία της ΤΕΕ φάνηκε σε αρκετές φάσεις η αλλαγή εκπαιδευτικής πολιτικής ανάλογα με το κοινωνικοοικονομικό και ιδεολογικοπολιτικό περιβάλλον που αναπτύσσεται (π.χ. 1959, 1964, 1977 και τώρα 1985) καθώς επίσης και το διοικητικό σύστημα που εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση. Δηλαδή ποιοί είναι οι φορείς της εξουσίας και πόση συμμετοχή έχουν αυτοί και τα διάφορα όργανα στη λήψη των αποφάσεων. Το άρθρο 101, παρ. 1 του

---

1. **Χ. Σαΐτης,** *"A Comparative Study of Some Aspects of the Administrative Systems of English and Greek Universities"*, Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Hull, Ιούλιος 1986, σελ. 116.
2. **Π. Πολυχρονόπουλος,** *"Παιδεία και Πολιτική στην Ελλάδα"*, εκδ. Κατσαντώνη, Αθήνα 1981, στο κεφ. "Η διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής".

ισχύοντος Συντάγματος ορίζει ότι "η διοίκηση του κράτους οργανώνεται με το αποκεντρωτικό σύστημα" περιλαμβάνει δηλαδή κεντρικά και περιφερειακά διοικητικά όργανα. Η δημόσια εκπαίδευση ως μέρος της κρατικής λειτουργίας και ως τυπική οργάνωση δεν ξεφεύγει από τον κανόνα αφού η διοίκησή της ακολουθεί συνήθως την οργάνωση της δημόσιας διοίκησης. Η ανάλυση της διοικητικής οργάνωσης της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ την περίοδο 1981-89 για λόγους μεθοδολογίας και πρακτικής θα ακολουθήσει τη δομή των χωρικών επιπέδων άσκησης Εκπαιδευτικής Διοίκησης, (εθνικό, νομαρχιακό-τοπικό, διδακτηρίου), όπως αυτά προσδιορίζονται από την Εισηγητική Εκθεση του Ν.1566/85. [3]

6.1 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Την περίοδο αυτή, όλη η δημόσια διοίκηση γνωρίζει μιά ανασυγκρότηση και μιά προσπάθεια ανάπτυξης του μοντέλου συμμετοχικής διοίκησης, σ'όλο το φάσμα του δημόσιου φορέα. Η εκπαιδευτική διοίκηση παίρνει νέα μορφή, η οποία εκφράζεται κυρίως, μέσα απο τη φιλοσοφία του Ν. 1566/85 όπου, "τρείς είναι οι κύριοι άξονες που το διατρέχουν, η διοίκηση, η λαϊκή συμμετοχή και η επιστημονική-παιδαγωγική υποστήριξη." [4] (Βλεπ. Διάγραμμα 5)

Πρίν τον νόμο αυτό, μιά σειρά απο νομοθετικές παρεμβάσεις, προσπάθησε να περάσει ομαλά την αλλαγή των διοικητικών μοντέλων στην εκπαίδευση, (π.χ. Ν. 1304/82 που καταργούνται οι επιθεωρητές και δημιουργούνται οι σχολικοί σύμβουλοι, η κατάργηση των γενικών διευθύνσεων του ΥΠΕΠΘ, Ν. 1232/82, διοικητική ενοποίηση της Γενικής και Τ.Ε.Ε.), έτσι ώστε, να περάσει πιό ανώδυνα το σχολικό σύστημα απο την κατάσταση ισορροπίας και παγιοποίησης που βρισκόταν, σε μιά περίοδο οργανωσιακής αλλαγής και ξανά σε περίοδο οργανωσιακής σταθερότητας. [5]

Η κεντρική υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, αναδιαρθρώνεται και επέρχονται μεταβολές στον αριθμό και την λειτουργία των διευθύνσεων. Με την κατάργηση των θέσεων των γενικών διευθυντών (αρθ. 2, Ν. 1232/82), ανατίθεται στο Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου, ο συντονισμός του έργου των διευθύνσεων. Με τον ίδιο νόμο (αρθ. 2 & 8), έχουν τεθεί στη διάθεση του Υπουργού διάφορα "επιτελεία", απο ιδιώτες (ειδικοί σύμβουλοι, επιστημονικοί συνεργάτες, συντονιστές ομάδων εργασίας, κ.λ.π.), για την προώθηση του

---

3. Εισηγητική Εκθεση του νομοσχεδίου, *"Δομή και Λειτουργία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης"*, σελ. 3
4. Εισηγητική Εκθεση του νομοσχεδίου *"Δομή και Λειτουργεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης"*, σελ. 3.
5. **David Jenkins,** *"Force Field Analysis Applied to a School Situation"*, in the planning of change, ed. by W. Benne, K. Benne and R. Chin, (N. York: Hold, Rinehart, 1962) pag. 238-244.

συμβουλευτικού έργου σε θέματα επιστημονικά και τεχνικά καθώς επίσης, και σε αντικείμενα "ειδικών γνώσεων".[6] Υπάρχουν δηλαδή, έντονα στοιχεία του συστήματος διοικητικής οργάνωσης με επίτιμους λειτουργούς.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

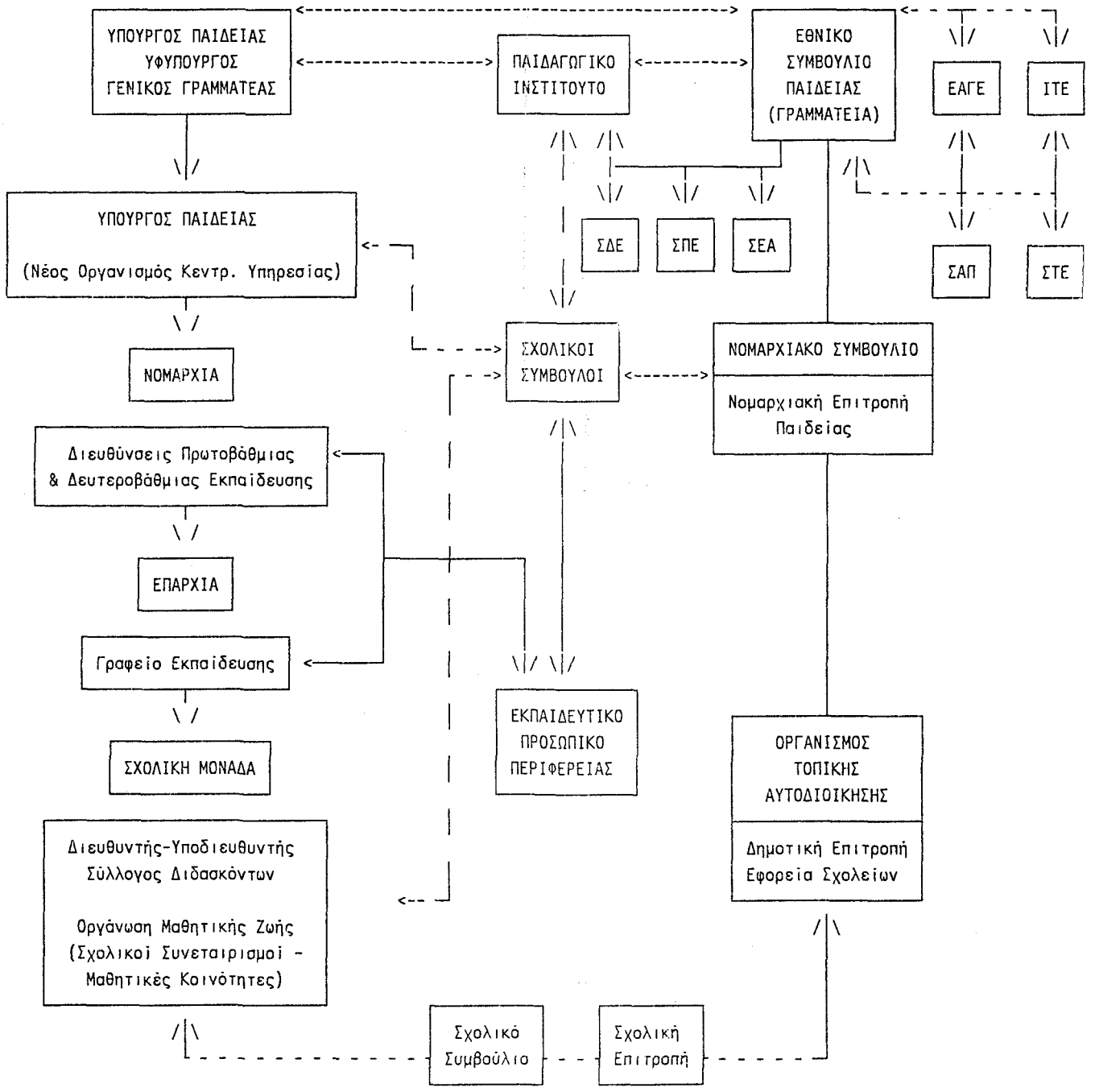

Πηγή: Εισηγητική Εκθεση του Ν. 1566/85, σελ. 3.

---

6. **Γ. Παπαχατζής**, οπ. παρ., σελ. 327.

Η ανάγκη αυτών των ιδιωτών, (οι οποίοι επιλέγονται με κριτήρια προσωπικά απο τον Υπουργό Παιδείας, και όχι αξιοκρατικά, αφού ούτε στην υπαλληλική ιεραρχία του ΥΠΕΠΘ ανήκουν, ούτε εκλεγμένα είναι απο κάποια όργανα), προκύπτει τόσο απο ιδεολογικούς λόγους της κυβέρνησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ όσο, και απο την άποψη ότι ενώ το διοικητικό προσωπικό του ΥΠΕΠΘ κρίνεται επαρκές, αυτό δεν μπορεί να συμβάλλει πάρα πολύ στην προαγωγή της ανάπτυξης στρατηγικών της εκπαίδευσης, α) γιατί αφιερώνει όλο σχεδόν τον χρόνο του στην εκτέλεση ειδικών καθηκόντων και β) τα προσόντα του δεν επαρκούν για έρευνα σε εκπαιδευτικά αντικείμενα ή για να υποβάλλουν προτάσεις για τη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής. [7]

Δηλαδή η Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, με τη νέα διάρθρωση εμφανίζεται με (15-1-87), Διευθύνσεις, Ανεξάρτητα Τμήματα, Αυτοτελή Γραφεία, μία Ειδική Υπηρεσία των ΤΕΙ και τους Ειδικούς Συμβούλους και Επιστημονικούς Συνεργάτες. Από τις διευθύνσεις, οι τρείς εξυπηρετούν άμεσα τις ανάγκες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ενοποιημένη γενική και ΤΕΕ), ενώ υπάρχουν και αρκετές που οι αρμοδιότητες τους είναι ευρύτερες , (δηλαδή, η πελατεία που εξυπηρετούν δεν είναι μόνο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αλλά μεγαλύτερη), και σε κάποιες φάσεις διεκπεραίωσης των υποθέσεών τους εμπλέκονται και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ώς τμήματα της λειτουργίας τους, (π.χ. Δ/νση εποπτικών μέσων διδασκαλίας, εκπαιδευτικής ραδιοτηλεόρασης, κ.λ.π.). [8]

Από τη διάρθρωση και τις αρμοδιότητες των Διευθύνσεων της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ, θα γίνει αναφορά σ'αυτές που σχετίζονται αποκλειστικά στη διοίκηση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κατά παρέκλιση, η Διεύθυνση Εφαρμογής Σχεδίων λόγω της σπουδαιότητας του ρόλου τους στο σχεδιασμό και τη λειτουργία του νέου θεσμού Λυκείου του ΕΠΛ. Αφού λοιπόν καταργήθηκε η Γενική Διεύθυνση Μέσης ΤΕΕ και έγινε η διοικητική ενοποίηση της Γενικής και ΤΕΕ συστάθηκαν διευθύνσεις με ειδικά αντικείμενα για την ενιαία πλέον δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι διευθύνσεις επιμελούνται ένα σύνολο ομοειδών διοικητικών υποθέσεων του Υπουργείου προσδιορίζοντας μια "καθ'ύλήν" οριζόντια ταξινόμηση η οποία ολοκληρώνεται από μια κάθετη που αφορά τα υποσυστήματα της διεύθυνσης - Τμήματα και Γραφεία. Το γραφείο αποτελεί και την αφετηρία κάθε διοικητικής δράσης.[9]

---

7. **Χρ. Σαϊτης,** *"A Comparative Study of some Aspects of the Administrative Systems of English and Greek Universities"*, Πανεπιστήμιο Hull, Διδακτορική διατριβή : Ιούλιος 1986, σελ. 116.
8. Π.Δ. 146/76, Περί Οργανισμού ΥΠΕΠΘ και Υ.Α. Η/8179/15-10-1985 ΦΕΚ 623 τ. Β'
9. **Χ. Σαϊτης,** *"Εισαγωγή στη Δημόσια Διοίκηση"*, Σημειώσεις για σπουδαστές του ΤΕΙ Πειραιά, 1988, σελ.35.

α. Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Αρμοδιότητες :

Τα θέματα που αναφέρονται στις σπουδές για όλα τα σχολεία και σχολές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, (δημόσια και ιδιωτική, ελληνικά, ξένα και μειονοτικά και αποδήμων ελληνοπαίδων). Ουσιαστικά η διεύθυνση αυτή καλύπτει την παιδαγωγική οργάνωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε συνεργασία με όλες τις συναρμόδιες διευθύνσεις.

Τμήματα :

1. Τμήμα Προγραμμάτων και Διδακτικών Βιβλίων Γενικών μαθημάτων,
2. Τμήμα Προγραμμάτων και Διδακτικών Βιβλίων Μαθημάτων Ειδικότητας,
3. Τμήμα Μαθηματικών θεμάτων,
4. Τμήμα Μελετών.

Το Τμήμα Προγραμμάτων και Διδακτικών Βιβλίων Μαθημάτων Ειδικότητας, καθώς, και το Τμήμα Μελετών, παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον γιατί, σ'αυτά υπάγονται τα θέματα της Διεύθυνσης Εφαρμογής Προγραμμάτων και Μελετών της Τ.Ε.Ε.. Ειδικά στις αρμοδιότητες του Τμήματος Μελετών υπάγονται : η μελέτη για την ανάπτυξη της επαγγελματικής εκπαίδευσης, σε σχέση με τις ανάγκες της χώρας, η χωροταξική κατανομή των σχολικών μονάδων, η συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς σχετικά ε την επαγγελματική εκπαίδευση, κ.λ.π.

Για την εφαρμογή νέων μέτρων για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση λειτουργεί απο το 1982, αυτοτελές γραφείο, ώς ιδιαίτερη οργανική μονάδα της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ, που η παρακολούθηση της κανονικής λειτουργίας του έχει ανατεθεί σε ειδικό σύμβουλο του ΥΠΕΠΘ. Οι αρμοδιότητες του Γραφείου είναι, η συγκέντρωση και επεξεργασία όλων των στοιχείων που έχουν σχέση με την εφαρμογή των νέων μέτρων, στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την εισαγωγή φοιτητών και σπουδαστών στις Ανώτατες και Ανώτερες Σχολές.[10]

---

10. Υπουργική Απόφαση ΦΕΚ. 908/Η/6646/16-9-82, *"Συγκρότηση Γραφείου Εφαρμογής Νέων Μέτρων για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση."* Το γραφείο αυτό καταργήθηκε το 1989.

β. Διεύθυνση Προσωπικού Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Αρμοδιότητες

Η διεύθυνση αυτή, χειρίζεται όλα τα θέματα που αφορούν στον διορισμό και την υπηρεσιακή κατάσταση τόσο, των σχολικών συμβούλων, όσο και γενικά όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού της δημόσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τη διεύθυνση αυτή απαρτίζουν πέντε τμήματα προσωπικού, οι αρμοδιότητες των οποίων έχουν ώς εξής :

Τμήματα - Αρμοδιότητες Τμημάτων

Η διεύθυνση αυτή έχει πέντε τμήματα προσωπικού, Α,Β,Γ,Δ,Ε, απο τα οποία, το πρώτο, ασχολείται με θέματα διορισμού του διδακτικού προσωπικού δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το δεύτερο, με προαγωγές, εντάξεις, μετατάξεις, κ.λ.π., το τρίτο, με μεταθέσεις, μετακινήσεις και θέματα αξιολόγησης του διδακτικού προσωπικού, το τέταρτο, με θέματα υπηρεσιακής κατάστασης των σχολικών συμβούλων και προϊσταμένων διευθύνσεων και γραφείων δημόσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και το πέμπτο, με το πειθαρχικό δίκαιο όλου του προσωπικού που υπάγεται στην αρμοδιότητα της διεύθυνσης.

γ. Διεύθυνση Διοικητικών Υποθέσεων Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Αρμοδιότητες

Στη διεύθυνση αυτή, ανήκουν όλα τα θέματα που αναφέρονται στην ίδρυση και οργάνωση των σχολών και σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και των αντίστοιχων διοικητικών υπηρεσιών στη σύσταση θέσεων εκπαιδευτικού προσωπικού αυτών, στη μαθητική μέριμνα, (εκτός απο τα Οικονομικά), στα σχολικά κυλικεία και κάθε άλλο θέμα διοικητικής λειτουργίας των σχολείων και σχολών της δημόσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε συνεργασία με τις διευθύνσεις σπουδών. Στη διεύθυνση αυτή υπάρχουν τρία τμήματα με τις εξής αρμοδιότητες :

Τμήματα - Αρμοδιότητες Τμημάτων

Τμήμα Πρωτόβαθμιας Εκπαίδευσης

Τα θέματα που αφορούν στην ίδρυση, οργάνωση, προαγωγή, συγχώνευση, κατάργηση, μεταφορά και μετατροπή νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων και των αντίστοιχων διοικητικών υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στη σύσταση θέσεων

εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και στα θέματα διοικητικής λειτουργίας των νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων.

Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Τα θέματα που αφορούν στην ίδρυση, οργάνωση, συγχώνευση, κατάργηση, μεταφορά έδρας, μετονομασία και μετατροπή σχολείων, σχολών τομέων, κύκλων, κλάδων και τμημάτων ειδίκευσης και των αντίστοιχων διοικητικών υπηρεσιών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σύσταση θέσεων εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και στα θέματα διοικητικής λειτουργίας των σχολείων και σχολών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Τμήμα Γενικών Διοικητικών Υποθέσεων

Τα θέματα που αφορούν στις οργανωτικές και διοικητικές αρμοδιότητες του ΟΕΒΔ, ΚΕΜΚΦ, ΠΑΤΕΣ/ΣΕΛΕΤΕ, εφορείες σχολείων και τα λοιπά ΝΠΔΔ της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στα σχολικά κυλικεία, εστιατόρια και γενικά στη μαθητική μέριμνα εκτός απο τα οικονομικά. Στις αρμοδιότητες των τμημάτων :

α) Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και
β) Γενικών Διοικητικών Θεμάτων της Διεύθυνσης Διοικητικών Υποθέσεων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προστίθενται και τα αντίστοιχα κατά λόγο αρμοδιότητας θέματα που αφορούν τη Σιβιτανίδειο Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων.

δ. Διεύθυνση Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Σχεδίων (ΔΙ.ΕΦ.Ε.Σ.)

Αρμοδιότητες

Στη διεύθυνση αυτή, υπάγεται κάθε θέμα σχετικό με τον σχεδιασμό και προγραμματισμό της εκπαιδευτικής πολιτικής καθώς και την εφαρμογή των εκπαιδευτικών σχεδίων. Η διεύθυνση εφαρμογής εκπαιδευτικών σχεδίων διαρθρώνεται σε τμήματα και γραφεία ώς εξής :

1.- Τμήμα Α': Σχεδιασμού και Μελετών
2.- Τμήμα Β': Τεχνικό
3.- Τμήμα Γ': Εξοπλισμού
4.- Τμήμα Δ': Εκπαιδευτικών Μελετών και Τεχνικής Βοήθειας
5.- Τμήμα Ε': Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων
6.- Γραφείο : Επίλυσης Διαφωνιών

Κάθε τμήμα έχει ανάλογες αρμοδιότητες καταμερισμού εργασίας που βοηθούν στην ολοκλήρωση του έργου Εφαρμογής των Εκπαιδευτικών Σχεδίων. Ειδικά, στο Α' Τμήμα, υπάγεται ο σχεδιασμός και ο προγραμματισμός στόχων καθώς και, ο συντονισμός των εργασιών κάθε εκπαιδευτικού σχεδίου, (προγράμματος ή σχεδιασμού ή νέου θεσμού, κ.λ.π.), για υλοποίηση με πιστώσεις του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων ή άλλων πιστωτικών φορέων της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή με βάση, συμφωνίες του ελληνικού δημοσίου με διεθνείς οργανισμούς. Το τμήμα αυτό ήταν αρμόδιο και για το σχεδιασμό του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου.

6.2 ΜΟΝΟΜΕΛΗ ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Την περίοδο 1981-89, η σύνθεση της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΕΠΘ παραμένει ίδια δηλαδή, ένας Υπουργός, δύο Υφυπουργοί (με αρμοδιότητες ένας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και ένας για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια) και φυσικά, η θέση του Γενικού Γραμματέα. Αλλάζουν όμως, τα πρόσωπα και οι αρμοδιότητες. Ετσι, κάθε φορά που αναλάμβανε το ΥΠΕΠΘ και καινούργιος υπουργός (Βερυβάκης, Κακλαμάνης, Τρίτσης, Παπανδρέου), οι αρμοδιότητες των Υφυπουργών μεταβάλλονταν, ανάλογα με τον τρόπο άσκησης της εκπαιδευτικής διοίκησης και της εφαρμογής της εκπαιδευτικής πολιτικής, που επέλεγε ο κάθε Υπουργός. Η ανάθεση εξουσίας, δηλαδή, είναι θέμα του Υπουργού και του Πρωθυπουργού που καθορίζουν ποιό πεδίο ελέγχου θα αναθέσουν στους Υφυπουργούς.

Ο Γενικός Γραμματέας έχει περισσότερο σημαντικό ρόλο, αφού η κατάργηση μιάς ιεραρχικής βαθμίδας των γενικών διευθυντών, του προσαυξάνει το συντονιστικό έργο των διευθύνσεων. Σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 1558/85, ο Γενικός Γραμματέας είναι μετακλητός υπάλληλος με βαθμό α' της κατηγορίας ειδικών θέσεων.

Στα Μονομελή Κεντρικά Οργανα κατατάσσονται και διάφοροι ανώτατοι και ανώτεροι υπάλληλοι στους οποίους ο Υπουργός μεταβιβάζει εξουσιοδότηση υπογαφής με εντολή του. Τέτοια όργανα είναι οι Ειδικοί Γραμματείς του ΥΠΕΠΘ, που αναλαμβάνουν ειδικούς τομείς διοικητικών υποθέσεων, (π.χ. Ειδικός Γραμματέας για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση), καθώς και οι διάφοροι προϊστάμενοι.

6.3 ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

α. Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΚΥΣΔΕ)

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Π.Δ. 75/1986 [11]που εκδόθηκε ύστερα απο εξουσιοδότηση του Ν. 1566/85, αρθρο 21, στην κεντρική υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, συνίσταται κεντρικό υπηρεσιακό και πειθαρχικό συμβούλιο για το προσωπικό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. (ΚΥΣΔΕ)

Το ΚΥΣΔΕ είναι συλλογικό, διοικητικό όργανο με αποφασιστικές και γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, εκδίδει δηλαδή, εκτελεστές και προπαρασκευαστικές πράξεις. Η σύνθεση του ΚΥΣΔΕ είναι :

1) τρείς προϊστάμενοι διευθύνσεων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που αναπληρώνονται από άλλους προϊστάμενους διευθύνσεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
2) δύο τακτικοί αιρετοί εκπρόσωποι του κλάδου εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που αναπληρώνονται απο ισάριθμους αναπληρωματικούς εκπροσώπους.

Στο συμβούλιο μετέχει ώς εισηγητής αλλά χωρίς ψήφο, ο Διευθυντής της αρμόδιας διεύθυνσης της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου, ο οποίος αναπληρώνεται απο τον προϊστάμενο του αρμόδιου τμήματος της ίδιας διεύθυνσης. Στην απόφαση συγκρότησης του ΚΥΣΔΕ, που γίνεται απο τον Υπουργό Παιδείας, αρθρο 10, παργ. 1, ορίζονται δύο απο τα τακτικά μέλη (προϊστάμενοι διευθύνσεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), που θα ασκούν τα καθήκοντα προέδρου και αντιπροέδρου αντίστοιχα. Στην πρώτη συνεδρίαση της θητείας του ΚΥΣΔΕ, ορίζεται ο Γραμματέας με τον αναπληρωτή του, που είναι υπάλληλοι ή εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στη διεύθυνση προσωπικού δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. (αρθ. 10, παργ. 8, Π.Δ. 75/86)

Στη σύνθεση, λοιπόν, του ΚΥΣΔΕ διαπιστώνεται ότι ο συσχετισμός δυνάμεων μεταξύ διορισμένων και αιρετών μελών είναι 3 πρός 2, δηλαδή, υπερτερεί το πολιτικό κριτήριο. Τα διορισμένα μέλη είναι αυτά που στην ουσία, προωθούν την διοικητική πολιτική της κυβέρνησης, σε σχέση με τα αιρετά που θεωρητικά τουλάχιστον, εξυπηρετούν τα συμφέροντα του κλάδου των εκπαιδευτικών. Αν οι βουλήσεις του ενός ή και των δύο αιρετών συμπίπτουν με την κυβερνητική, τότε οι αποφάσεις παίρνονται ομόφωνα, όμως και

---

11. Π.Δ. 75/86 *"Σύσταση, σύνθεση και αρμοδιότητες των υπηρεσιακών και πειθαρχικών συμβουλίων του εκπαιδευτικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης"* ΦΕΚ Α' 28/20-3-86

στην περίπτωση που η μία των βουλήσεων είναι αντίθετη, το αποτέλεσμα της απόφασης δεν αλλάζει, αφού είναι μία έναντι τεσσάρων. Επειδή στις αρμοδιότητες αυτού του συμβουλίου εμπίπτουν θέματα ζωτικής φύσης, (όπως φαίνεται πιό κάτω), τόσο για το μηχανισμό της διοίκησης της εκπαίδευσης, όσο και για την καριέρα του κάθε εκπαιδευτικού, γιαυτό το ΚΥΣΔΕ περιβάλλεται με μεγάλη δύναμη και ασκεί επιρροή και στο πολιτικό επίπεδο, (πελατειακό σύστημα). Αυτό συμβαίνει γιατί όσο απαραίτητο και *αναγκαίο είναι να διοριστεί κάποιος στο δημόσιο τομέα, (εδώ αυτό το στοιχείο του* διορισμού δεν παίζει τόσο σημαντικό ρόλο λόγω των επετηρίδων που τηρούνται), άλλο τόσο σημαντικό είναι η τοποθέτησή του και μετάθεσή του εκεί όπου εξυπηρετούνται καλύτερα τα συμφέροντά του ή η εξέλιξη και προαγωγή του στις ανώτερες ιεραρχικά βαθμίδες. Ενας αιρετός του ΚΥΣΔΕ, συμμετέχει και στα συμβούλια επιλογής ανανέωσης θητείας και θεμάτων υπηρεσιακής κατάστασης και πειθαρχικού ελέγχου των σχολικών συμβούλων.[12]

Σύμφωνα με το αρθ. 9 του Π.Δ. 75/86, το ΚΥΣΔΕ έχει τις εξής αρμοδιότητες :

1. Καταρτίζει τους πίνακες διευθυντών σχολικών μονάδων και σχολικών εργαστηριακών κέντρων (η αρμοδιότητα αυτή μεταβιβάστηκε στα ΠΥΣΔΕ με το Ν.1824/88) [13]και εκδικάζει τις σχετικές ενστάσεις κατά αποφάσεων ΠΥΣΔΕ.
2. Καταρτίζει πίνακες προϊσταμένων διευθύνσεων και γραφείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και γραφείων φυσικής αγωγής.
3. Εκδικάζει πειθαρχικές υποθέσεις προϊσταμένων διευθύνσεων και γραφείων εκπαίδευσης και γραφείων φυσικής αγωγής καθώς και τακτικών και αναπληρωματικών μελών των περιφερειακών και κεντρικών συμβουλίων.
4. Εκδικάζει εφέσεις των εκπαιδευτικών κατά πειθαρχικών αποφάσεων των Νομαρχών.
5. Καθορίζει το βαθμό εισόδου των εκπαιδευτικών που διορίζονται και έχουν προϋπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγρ. 7 του άρθρου 15, του Ν. 1566/85.
6. Εισηγείται την απονομή ηθικών αμοιβών.
7. Επιλέγει τους διοριστέους σε θέσεις εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με αυξημένα προσόντα.
8. Επιλέγει τους διοριστέους στις θέσεις ειδικού προσωπικού ειδικής αγωγής.
9. Εισηγείται την απαλλαγή απο καθήκοντα ή μετάθεση πρός το συμφέρον της υπηρεσίας προϊσταμένων διευθύνσεων και γραφείων εκπαίδευσης και γραφείων φυσικής αγωγής.

---

12. Ν. 1566/85, αρθ. 57, παρ. 4.
13. Ν.1824/88 (ΦΕΚ 296 Α') *"Ρύθμιση Θεμάτων Εκπαιδευτικών και Αλλες Διατάξεις"*. Με το νόμο αυτό κυρώνεται η Υπουργική Απόφαση Δ/5716/15-4-88, ΦΕΚ 217/8/21-4-88 για *"Ρύθμιση Θεμάτων Επιλογής και Τοποθέτησης Διευθυντών και Υποδιευθυντών Σχολικών Μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης"*.

10. Γνωμοδοτεί για τις τοποθετήσεις και μεταθέσεις διευθυντών σχολικών μονάδων και σχολικών εργαστηριακών κέντρων απο Νομό ή Νομαρχιακό Διαμέρισμα σε άλλο Νομό ή Νομαρχιακό Διαμέρισμα.
11. Προτείνει τις μεταθέσεις εκπαιδευτικών από Νομό ή Νομαρχιακό Διαμέρισμα σε άλλο Νομό ή Νομαρχιακό Διαμέρισμα.
12. Προτείνει την οριστική τοποθέτηση σε άλλο ΠΥΣΔΕ εκπαιδευτικών που επανέρχονται απο σχολεία του εξωτερικού.
13. Γνωμοδοτεί για αποσπάσεις εκπαιδευτικών απο Νομό ή Νομαρχιακό Διαμέρισμα σε άλλο Νομό ή Νομαρχιακό Διαμέρισμα, καθώς και στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που εποπτεύονται απο το Υπουργείο αυτό.
14. Γνωμοδοτεί για την μετάταξη εκπαιδευτικών.
15. Γνωμοδοτεί για την απομάκρυνση εκπαιδευτικών ύστερα απο υπαιτιότητά τους, από Νομό ή Νοαμαρχιακό Διαμέρισμα σε άλλο Νομό ή Νομαρχιακό Διαμέρισμα.
16. Γνωμοδοτεί για τη μετάταξη ή απόλυση εκπαιδευτικών που κρίνονται δύο φορές ώς μη προακτέοι.
17. Γνωμοδοτεί για τη χορήγηση εκπαιδευτικών αδειών και αδειών χωρίς αποδοχές.
18. Γνωμοδοτεί για την απαλλαγή απο καθήκοντα ή μετάθεση σε άλλο ΠΥΣΔΕ πρός το συμφέρον της υπηρεσίας διευθυντών σχολικών μονάδων και σχολικών εργαστηριακών κέντρων.
19. Εισηγείται την τοποθέτηση προϊσταμένων διευθύνσεων και γραφείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και γραφείων φυσικής αγωγής.
20. Εξετάζει θέματα υπηρεσιακής κατάστασης εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που προβλέπεται απο τις κείμενες διατάξεις, καθώς και κάθε άλλο εκπαιδευτικό θέμα που προβλέπεται απο ειδικές διατάξεις, εφόσον δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα του ΠΥΣΔΕ.

Το ΚΥΣΔΕ συνεδριάζει τακτικά μεν, μιά φορά το μήνα, έκτακτα δε, όταν υπάρχει ανάγκη στα γραφεία της κεντρικής υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ [14] και βρίσκεται σε απαρτία όπως και όλα τα συμβούλια του αρθ. 12 του Ν.1566/85, όταν τα παρόντα μέλη είναι περισσότερα από τα απόντα. [15] Η τροποποίηση αυτή κρίθηκε απαραίτητη γιατί έπρεπε να ξεπεραστεί το πρόβλημα των απαρτιών που όριζε το αρθ.10 του Π.Δ. 75/86 και απαιτούσε την προσέλευση τεσσάρων από τα πέντε μέλη του μεταξύ των οποίων απαραίτητα του προέδρου ή του αντιπροέδρου, με αποτέλεσμα η μη προσέλευση κάποιων μελών να δημιουργεί κωλυσσιεργεία και χρονοτριβή στη λήψη αποφάσεων για τρέχοντα θέματα λειτουργίας του Εκπαιδευτικού μηχανισμού.

---

14. Π.Δ. 75/86, αρθ. 10. παρ. 10, 11.
15. Βλεπ. αρθ. 6, Ν.1674/1986, *"Ρύθμιση Θεμάτων ΑΕΙ και Αλλες Διατάξεις"*, που προσθέτει και τροποποιεί ορισμένες διατάξεις για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

β. Αιρετά Μέλη

Ο θεσμός αυτός θεσμοθετήθηκε, όπως είδαμε, με τη μεταρρύθμιση του 1976 [16]και διατηρήθηκε και εκσυγχρονίσθηκε με το Π.Δ. 75/86. Οι αιρετοί εκπρόσωποι των λειτουργών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκαν από ένας έγιναν δύο και εκλέγονται με άμεση καθολική και μυστική ψηφοφορία, που γίνεται κάθε δύο χρόνια το πρώτο Σάββατο του Νοεμβρίου. Η εκλογή γίνεται στην έδρα κάθε εκπαιδευτικής περιφέρειας (διεύθυνση ή γραφείο εκπαίδευσης). Δικαίωμα του "εκλέγειν" τόσο στα περιφερειακά (ΠΥΣΔΕ), όσο και στο κεντρικό (ΚΥΣΔΕ) συμβούλιο, έχουν όλοι οι τακτικοί εκπαιδευτικοί ακόμα και οι προσωρινοί αναπληρωτές, αρκεί να είναι μέλη των πρωτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων. [17] Δικαίωμα του "εκλέγεσθαι" για τα μέν περιφερειακά συμβούλια (ΠΥΣΔΕ), έχουν όλοι οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί που ανήκουν οργανικά στην περιοχή του ΠΥΣΔΕ ή υπηρετούν σ'αυτή και είναι μέλη πρωτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης της ίδιας περιοχής, για το δε ΚΥΣΔΕ, οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εφόσον είναι μέλη πρωτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης, που ανήκει όμως στη δευτεροβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση. Οι αιρετοί των περιφερειακών συμβουλίων, εκλέγονται από όλους όσους έχουν το δικαίωμα του "εκλέγειν" και ανήκουν στον Νομό ή Νομαρχιακό Διαμέρισμα στο οποίο εκτείνεται η αρμοδιότητα του περιφερειακού συμβουλίου, ενώ αντίθετα, οι αιρετοί εκπρόσωποι του ΚΥΣΔΕ, εκλέγονται από όλους τους εκπαιδευτικούς της επικράτειας που έχουν το δικαίωμα του "εκλέγειν". [18]

Για κάθε συμβούλιο, εκλέγονται δύο τακτικά αιρετά μέλη και δύο αναπληρωματικά, οι σχολικοί σύμβουλοι έχουν το δικαίωμα μόνο του "εκλέγειν". [19] Ο διορισμός των αιρετών μελών, που ισχύει για δύο χρόνια, και αρχίζει απο την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους της εκλογής, γίνεται για μέν τα περιφερειακά συμβούλια απο το οικείο Νομάρχη, για δε το ΚΥΣΔΕ απο το Γενικό Γραμματέα του ΥΠΕΠΘ. [20]

Με πράξη του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, στους εκλεγμένους αιρετούς αντιπροσώπους και τους αναπληρωτές τους, για το χρόνο της θητείας τους, τους απονέμεται ο βαθμός που κατέχει το πρώτο μετά τον πρόεδρο τακτικό μέλος του συμβουλίου, χωρίς όμως τις αντίστοιχες αποδοχές του μέλους αυτού. Οι αποδοχές αυτές καταβάλλονται, κατ'εξαίρεση, στους αιρετούς εκπροσώπους του ΚΥΣΔΕ και του κεντρικού συμβουλίου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.(ΚΥΣΠΕ) [21] Οι αιρετοί εκπρόσωποι

---

16. Βλεπ. προηγούμενο δικό μας, σελ.
17. Π.Δ. 75/86 αρθ. 12, παρ. 16
18. Π.Δ. 75/86 αρθ. 12, παρ. 2,3
19. Π.Δ. 75/86 αρθ. 12, παρ. 4,5
20. Π.Δ. 75/86 αρθ. 21, παρ. 1
21. Π.Δ. 75/86 αρθ. 21, παρ. 3 και Ν. 1566/85, αρθ. 21, παρ. 4

των ΠΥΣΔΕ, διδάσκουν το μισό απο το υποχρεωτικό ωράριο της εβδομαδιαίας διδασκαλίας και, εφόσον το επιθυμούν, ζητούν απόσπαση απο τον οικείο Νομάρχη σε σχολείο της έδρας του ΠΥΣΔΕ. Τα τακτικά αιρετά μέλη των κεντρικών συμβουλίων ΚΥΣΔΕ, ΠΥΣΔΕ αποσπώνται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του ΥΠΕΠΘ στην Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ και είναι απαλλαγμένα ωραρίου διδασκαλίας. [22]

Η σύνθεση των περιφερειακών συμβουλίων αλλάζει, ώς πρός τους αιρετούς εκπροσώπους, όταν τα συμβούλια αυτά κρίνουν θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του διοικητικού προσωπικού, οπότε, αντί των αιρετών εκπροσώπων των εκπαιδευτικών, μετέχουν αιρετοί των διοικητικών υπαλλήλων. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στην περίπτωση των θεμάτων ιδιωτικής εκπαίδευσης. Εδώ εκτός των περιφερειακών συμβουλίων μπορεί, και στο ΚΥΣΔΕ να μετέχουν εκπρόσωποι των ιδιωτικών εκπαιδευτικών ή των ιδιοκτητών σχολών. [23]

Τα αιρετά μέλη των συμβουλίων έχουν τα ίδια δικαιώματα και καθήκοντα με τα υπόλοιπα μέλη. [24] Σημαντικό ρόλο παίζουν τα αιρετά μέλη στην κατάρτιση της ημερήσιας διάταξης, που γίνεται μεν απο τον πρόεδρο του συμβουλίου, αλλά σε συνεργασία με αυτά. Η ημερήσια διάταξη πρέπει να περιέχει κάθε θέμα που υποδεικνύεται απο τα αιρετά μέλη. [25] Ετσι, τα αιρετά μέλη γίνονται παράγοντας του χρόνου, και πολλές φορές, του τρόπου που θα ληφθεί μιά απόφαση μέσα στο συλλογικό όργανο, παράλληλα μπορούν να αποτελέσουν μιά "εστία" πίεσης πρός τον πρόεδρο.

Επειδή είναι εκλεγμένα μέλη, η θέση τους είναι ισχυρότερη, έναντι των διορισμένων μελών και μπορούν, να μάχονται και να υποστηρίζουν τις απόψεις τους πιο σθεναρά γιατί :

α) δεν έχουν το φόβο του γραφειοκράτη που κινδυνεύει να χάσει τη θέση του (πόστο) και
β) έχουν υποχρέωση σ'ένα ευρύτερο κοινό, μιά λαϊκή βάση που τους έδωσε το αξίωμα και σ'αυτό το κοινό στην ουσία λογοδοτούν.

Γνωρίζουν επίσης πολύ καλά, ότι μετά από δύο χρόνια το ίδιο κοινό και όχι, η πολιτική ηγεσία θα τους τιμήσει ή όχι, ανάλογα με το βαθμό επιτυχίας τους. Εδώ βέβαια, υπάρχει και ο κίνδυνος, λόγω ακριβώς της δύναμης που κρύβεται πίσω τους, να ζητούν πράγματα που θα έθεταν σε κίνδυνο την κυβερνητική πολιτική για την εκπαιδευτική διοίκηση. Ομως, στο σημείο αυτό, φρόντισε ο νομοθέτης να διατηρήσει το συσχετισμό δυνάμεων σε επίπεδα τέτοια ώστε να μη κινδυνεύει η κυβερνητική επιλογή.

---

22. οπ. παρ. αρθ. 21, παρ. 4
23. Ν. 1566/85 αρθ. 21, παρ. 3α,3β και Π.Δ. 75/86, αρθ. 22.
24. Π.Δ. 75/86 αρθ. 10, παρ. 18
25. Π.Δ. 75/86 αρθ. 10, παρ. 13

6.4 ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

α. Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΔΕ)

Οι διατάξεις του αρθ. 22 του Ν. 1566/85, ορίζουν ότι : στην Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ συνιστώνται μεικτά όργανα συμμετοχής εκπροσώπων άλλων Υπουργείων, εκπαιδευτικών, επιστημονικών συνδικαλιστικών και κοινωνικών φορέων, καθώς και ειδικών επιστημόνων. Μεταξύ των οργάνων αυτών, συστήνεται και συμβούλιο για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τα υπόλοιπα είναι : Το συμβούλιο για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, (ΣΠΕ), το συμβούλιο για την ειδική αγωγή (ΣΕΑ), και το γνωμοδοτικό συμβούλιο σχολικού αθλητισμού.[26]

Το συμβούλιο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι γνωμοδοτικό, συλλογικό όργανο και υπάγεται όπως και τα άλλα δύο, απευθείας στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ο οποίος είναι και ο πρόεδρος τους κατά τις συνεδριάσεις ή ορίζει εκπρόσωπό του. Η σύνθεση του ΣΔΕ ορίζεται απο το Π.Δ. 240/1988 [27]και αριθμεί 34 μέλη που όλα, εκτός απο τον Υπουργό Παιδείας, είναι εκπροσωπευτικά επιστημονικών και παραγωγικών φορέων. Το Συμβούλιο αυτό όμως δε λειτούργησε για το διάστημα που αναφέρεται η συγκεκριμένη μελέτη.

Αρμοδιότητες

Το ΣΔΕ έχει τις εξής αρμοδιότητες : (Π.Δ. 240/88, αρθ.7)

1. Εισηγείται στο ΕΣΥΠ θέματα αρμοδιότητας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
2. Μελετά τα θέματα που αναφέρονται στο επίπεδο ποιότητας και αποδοτικότητας της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εισηγείται μέτρα για την αναβάθμισή του.
3. Συνεργάζεται με το Π.Ι. για θέματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εισηγείται σ'αυτό συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στην βαθμίδα αυτή της εκπαίδευσης.
4. Εξετάζει τις εκθέσεις του Π.Ι. (αρθ. 24. παρ, 4, του Ν. 1566/85) και τις προτάσεις του για βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και διατυπώνει τις απόψεις του σχετικά μ'αυτές στον Υπουργό Παιδείας.
5. Προτείνει τη διεξαγωγή έρευνας απο το Π.Ι. και τους επιστημονικούς φορείς της Πολιτείας.
6. Μελετάει θέματα σχετικά με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και εισηγείται σχετικά στους αρμόδιους φορείς.

---

26. Το συμβούλιο αυτό ιδρύθηκε με τον Ν. 1771/88, αρθ. 15, *"Τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος εισαγωγής σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις"*.

27. Π.Δ. 240/88 (ΦΕΚ 104 Α), *"Γνωμοδοτικά συμβούλια πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικής αγωγής"*.

7. Εξετάζει αποφασίζει και εισηγείται γιά κάθε θέμα που παραπέμπεται απο τον Υπουργό Παιδείας.
8. Γνωμοδοτεί για τον προσδιορισμό των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων των σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
9. Γνωμοδοτεί για την ποσθήκη νέων κύκλων, κλάδων, τομέων και τμημάτων ειδίκευσης με βάση τις προβλεπόμενες ανάγκες τις οικονομίας και της παραγωγής.
10. Γνωμοδοτεί για την άσκηση στο επάγγελμα των μαθητών των σχολικών μονάδων.
11. Εισηγείται την αναθεώρηση του περιεχομένου των σπουδών σε κάθε ειδικότητα σε συνδυασμό με την περιγραφή του αντίστοιχου επαγγέλματος.
12. Εισηγείται τη λήψη μέτρων για την πληρέστερη εφαρμογή του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού.
13. Γνωμοδοτεί για θέματα ισοτιμίας τίτλων σπουδών αποφοίτων σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης άλλων φορέων.

Το ΣΔΕ λειτουργεί είτε σε ολομέλεια, είτε σε τμήματα α) Γενικής κατεύθυνσης και β) Τεχνικής-Επαγγελματικής κατεύθυνσης.

β. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.)

Με το Ν. 1566/85 (αρθ. 23), επανιδρύθηκε το Π.Ι. [28]και καταργήθηκε το ΚΕΜΕ. [29]Το Π.Ι. εδρεύει στην Αθήνα και αποτελεί ανεξάρτητη δημόσια υπηρεσία, που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, με τη μορφή κεντρικού συλλογικού, γνωμοδοτικού ερευνητικού και επιτελικού οργάνου για την πρώτη και δεύτερη βαθμίδα εκπαίδευσης. Εργο του Π.Ι. είναι :

α) Η επιστημονική έρευνα και η μελέτη των θεμάτων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
β) Η κατάρτιση και υποβολή προτάσεων για τη χάραξη κατευθύνσεων και το σχεδιασμό και προγραμματισμό της εκπαιδευτικής πολιτικής για την επίτευξη των σκοπών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε συνδυασμό με το πρόγραμμα οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της χώρας,
γ) Η παρακολούθηση της εξέλιξης της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, η μελέτη του τρόπου χρησιμοποίησής της στην εκπαίδευση και ο έλεγχος των αποτελεσμάτων της εφαρμογής της και,
δ) Ο σχεδιασμός και η μέριμνα για την εφαρμογή των προγραμμάτων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

---

28. Βλέπε παραπάνω στο Κεφάλαιο *"Ιστορική Εξέλιξη της ΤΕΕ Β' Περίοδος"*.
29. Βλέπε παραπάνω στο Κεφάλαιο *"Ιστορική Εξέλιξη της ΤΕΕ Γ' Περίοδος"*.

Ειδικότερα το Π.Ι. :

α) μελετά και αξιολογεί τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής πράξης,

β) Επισημαίνει οργανώνει, συντονίζει και παρέχει οδηγίες για την καλύτερη διεξαγωγή της απο τους σχολικούς συμβούλους και το εκπαιδευτικό προσωπικό και αξιοποιεί τα πορίσματά τους,

γ) Καταρτίζει και προτείνει τα ωρολόγια και αναλυτικά προγράμματα των μαθημάτων και των εργαστηριακών ασκήσεων στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τα προγράμματα της εκπαιδευτικής ραδιοφωνίας και τηλεόρασης,

δ) Εισηγείται την προκύρηξη και τη συγγραφή βιβλίων για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, την προμήθειά τους απο το ελεύθερο εμπόριο και τον τρόπο συγγραφής και τελικής τους έγκρισης και συντάσσει οδηγίες για τη συγγραφή τους,

ε) Εισηγείται τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση των μεθόδων της διδακτικής και γενικότερα της εκπαιδευτικής εργασίας,

στ) Γνωμοδοτεί για τις ανάγκες, τις μορφές και το περιεχόμενο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών

ζ) Γνωμοδοτεί για τη συγκρότηση, οργάνωση και λειτουργία των εργαστηρίων και τον προσδιορισμό και τη χρήση οπτικοακουστικών και άλλων διδακτικών μέσων στα σχολεία,

η) Εκπονεί μελέτες και πραγματοποιεί έρευνες για θέματα της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, παρακολουθεί την εφαρμογή και εξέλιξή τους και εισηγείται μέτρα για την ευρύτερη και πληρέστερη χρησιμοποίησή τους,

θ) Μελετά την οργάνωση του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού και παρακολουθεί την εφαρμογή του,

ι) Συνεργάζεται με τους σχολικούς συμβούλους και τους βοηθεί στην άσκηση του επιστημονικού και καθοδηγητικού τους έργου,

ια) Γνωμοδοτεί για το περιεχόμενο σχεδίων νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και κανονιστικών αποφάσεων που ρυθμίζουν εκπαιδευτικά θέματα, όταν παραπέμπονται σ'αυτό απο τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και,

ιβ) Μελετά κάθε εκπαιδευτικό θέμα που αναφέρεται στη δομή, τη διάρθρωση, τη λειτουργία και το περιεχόμενο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και παραπέμπεται σε αυτό απο τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του το Π.Ι., δέχεται οδηγίες και κατευθύνσεις απο τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και συνεργάζεται, με το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, τα Α.Ε.Ι., τα Τ.Ε.Ι, τα γνωμοδοτικά συμβούλια της εκπαίδευσης και με ιδρύματα και οργανισμούς μελετών και ερευνών του εσωτερικού ή του εξωτερικού.

Στην ουσία δηλαδή, το Π.Ι. ενεργεί μόνο ύστερα απο εντολή του Υπουργού και εκφράζει την πολιτική βούληση. Πράγμα, που σημαίνει ότι, η πολιτική ηγεσία είναι εκείνη που θα καθορίσει αν μέσα απο γραφειοκρατικές διαδικασίες συγκεντρωτικής και αυταρχικής διοίκησης, θα καταστήσει το Π.Ι. ένα "νεκρόφιλο" [30]θεσμό ή θα του δώσει τη θέση που του αξίζει, ώς ανώτατο συμβουλευτικό όργανο του ΥΠΕΠΘ, ενεργοποιώντας όλες τις δυνάμεις που συγκεντρώνονται σ'αυτό ώστε να αποτελεί : α) το ειδικό όργανο της εξέλιξης του παιδαγωγικού άξονα της εκπαιδευτικής πράξης και β) τη δικλείδα ασφαλείας στις πράξεις του Υπουργού με την έκφραση σύμφωνης γνώμης του Π.Ι. για θέματα που άπτονται της αρμοδιότητάς του.

Ολα αυτά όμως, προϋποθέτουν ότι η στελέχωση και η οργάνωση του Π.Ι. θα γίνεται με τον πλέον αποδοτικό τρόπο, και ότι τα στελέχη του θα έχουν τα απαραίτητα προσόντα ν'αναλάβουν εξειδικευμένα θέματα του Π.Ι. χωρίς, να αναλώνονται σε τυπικές διαδικασίες, άσχετες με το αντικείμενο τους[31] (π.χ. ο σύμβουλος ειδικότητας φυσικών εισηγείται προτάσεις και κρίσεις για συγγραφή ή επανέκδοση βιβλίων Πολιτικής Οικονομίας, ή ό σύμβουλος της ειδικότητας ψυχολογίας για βιβλία δικαίου, κ.λ.π.).

Η κακή αυτή λειτουργία, που τελικά τουλάχιστον για τα θέματα του παραδείγματος μας όχι μόνο συμβουλευτική δεν μπορεί να είναι για τον Υπουργό, αλλά παραπλανητική, οφείλεται και στην καθυστέρηση της στελέχωσης του Π.Ι. με το απαραίτητο εξειδικευμένο προσωπικό. (Πέντε σχεδόν χρόνια μετά την επανίδρυσή του και στο Π.Ι. δεν έχουν γίνει ούτε οι καινοτομίες που έπρεπε, ούτε οι προσλήψεις). Ο νόμος 1566/85 προβλέπει κύριο και επικουρικό προσωπικό ώς εξής :

Κύριο Προσωπικό

α) 30 θέσεις συμβούλων που είναι μόνιμοι και περιλαμβάνουν όλες τις ειδικότητες των εκπαιδευτικών

β) 15 θέσεις μόνιμων παρέδρων

γ) 30 θέσεις παρέδρων με θητεία

Τα ειδικά τυπικά προσόντα διορισμού στις θέσεις αυτές αναφέρονται στο αρθ. 25 του Ν. 1566/86.

---

30. **Γέρου Θ.** *"Βαθιές τομές στην εκπαίδευση"*, Αθήνα Gutemberg 1985, σελ. 76

31. Τη διαμαρτυρία τους για την υπολειτουργικότητα του Π.Ι. και την εισήγηση θεμάτων άσχετων με την ειδικότητά τους, έχουν εκφράσει στην πολιτική ηγεσία αρκετές φορές σύμβουλοι του Π.Ι. καθώς και η ΟΛΜΕ και άλλοι φορείς. Βλέπ. αρθ. στην "Ελευθεροτυπία", Σχολικού Σύμβουλου **Λ. Σπυρόπουλου,** *"Γιατί Πελαγοδρομούν οι Σχολικοί Σύμβουλοι"* και **Γ. Ξανθάκου-Νίκα,** *"Τι δεν μπορεί να Προσφέρει το Π.Ι."*, Ελευθεροτυπία, 14-1-88

Επικουρικό Προσωπικό

Διορίζεται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου που μπορεί ν'ανανεώνεται. Οι θέσεις που προβλέπονται είναι :

Θέσεις

α) μέχρι 10 θέσεις ειδικών επιστημόνων πτυχιούχων ΑΕΙ ή παιδαγωγικών ακαδημιών ή σχολών νηπιαγωγών που έχουν διδακτορικό δίπλωμα ή ειδικές μεταπτυχιακές σπουδές.

β) μέχρι 5 θέσεις ειδικών επιστημόνων πτυχιούχων ΑΕΙ ή παιδαγωγικών ακαδημιών ή σχολών νηπιαγωγών που έχουν αξιόλογη συγγραφική ή ερευνητική δράση στον κλάδο της επιστήμης τους.

γ) μέχρι 5 θέσεις στενογράφων-πρακτικογράφων

δ) μέχρι 30 θέσεις ερευνητών-συλλεκτών και εποπτών τους για τη διεξαγωγή ερευνών σε συγκεκριμένες περιοχές ή σε ολόκληρη τη χώρα.

Παράλληλα, μπορεί να αποσπώνται στο Π.Ι. και καθηγητές πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για να βοηθούν το έργο του. [32]

Οργανα του Π.Ι. είναι η ολομέλεια, το συντονιστικό συμβούλιο, τα τμήματα, ο πρόεδρος και οι αντιπρόεδροι.

Τα τμήματα είναι τέσσερα (4) :

α) Τμήμα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τομείς προσχολικής, αγωγής, δημοτικής εκπαίδευσης, ειδικής αγωγής και επιμόρφωσης εκπαιδευτικών.

β) Τμήμα δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης με τομείς γενικής εκπαίδευσης, ειδικής γενικής εκπαίδευσης και επιμόρρφωσης εκπαιδευτικών.

γ) Τμήμα δευτεροβάθμιας τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης με τομείς εκπαίδευσης, επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού.

δ) Τμήμα ερευνών, τεκμηρίωσης και εκπαιδευτικής τεχνολογίας.

Στο Π.Ι. λειτουργεί διοικητική υπηρεσία, η γραμματεία του Π.Ι. με υπαλλήλους της κεντρικής υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ. [33]

---

32. Για τα ειδικά τυπικά προσόντα και τον τρόπο διορισμού του επικουρικού προσωπικού, βλεπ. αρθ. 25, β' μέρος, Ν.1566/85

33. Λεπτομέρειες για τη σύνθεση και λειτουργία των οργάνων του Π.Ι., βλέπ. αρθ. 26, Ν. 1566/85.

6.5 Η ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΠΟΛΥΚΛΑΔΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Η ομάδα εργασίας για τα ΕΠΛ συγκροτήθηκε το Φεβρουάριο του 1983, (Υ.Α.ΦΕΚ.100/Ε1/427/ 4-2-83) με σκοπό τη μελέτη, την εποπτεία και το συντονισμό κάθε ζητήματος που σχετίζεται με την εφαρμογή του θεσμού του ΕΠΛ και τη σταδιακή του επέκταση. Ειδικότερα έργο της ομάδας εργασίας είναι :

α) Η γενική τοποθέτηση του θέματος, ο προσδιορισμός των στόχων, η περιγραφή και το περιεχόμενο του θεσμού,
β) Η σύνταξη των ωρολογίων και αναλυτικών προγραμμάτων,
γ) Η επιλογή κατάλληλων διδακτικών βιβλίων και η σύνταξη προδιαγραφών για τη συγγραφή νέων,
δ) Η επιλογή και επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού,
ε) Ο προσδιορισμός του οργανωτικού σχήματος των μονάδων καθώς και της διοίκησης και της εποπτείας σε περιφερειακό και σε κεντρικό επίπεδο,
στ) Ο προσδιορισμός των κατάλληλων κτιρίων και του εκπαιδευτικού εξοπλισμού, η επιλογή και η προετοιμασία τους για την αρχική εφαρμογή του θεσμού,
ζ) Ο εντοπισμός των επιπτώσεων στους άλλους κλάδους και βαθμίδες της εκπαίδευσης,
η) Ο εντοπισμός κάθε άλλου θέματος που προκύπτει απο την εφαρμογή του θεσμού και η περιγραφή των απαιτούμενων ερευνών και μελετών για την αντιμετώπισή τους,
θ) Η πρόταση συστήματος παρακολούθησης, αιτιολόγησης και διορθωτικών επεμβάσεων στην εφαρμογή του θεσμού,
ι) Οι προτάσεις για τις απαραίτητες ρυθμίσεις.

Η ομάδα εργασίας προτείνει την ανάθεση ειδικών μελετών ή επιμέρους έργου σε πρόσωπα ή φορείς μετέχοντα ή μη στην ομάδα εργασίας. Ετσι, με πρότασή της λειτούργησε ένα πλήθος υποεπιτροπών για την ολοκλήρωση του έργου της.

Η ομάδα όπως προκύπτει απο την περιγραφή του έργου της, είναι επιτελικό όργανο και συγκεντρώνει αρμοδιότητες τόσο του ΚΕΜΕ και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (επιλογή διδακτικών βιβλίων, σύνταξη ωρολογίων και αναλυτικών προγραμμάτων), όσο και των Υπηρεσιακών Συμβουλίων (π.χ. επιλογή και επιμόρφωση διδακτικού προσωπικού) αλλά και των Διευθύνσεων της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ. Δηλαδή η ομάδα λειτουργεί έξω απο τη σφαίρα της κανονικής ιεραρχίας και βρίσκεται υπό την άμεση εποπτεία του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Τα πρώτα μέλη της ομάδας, τα οποία επιλέχτηκαν απο τον Υπουργό Παιδείας, συμμετείχαν δύο πανεπιστημιακοί, δύο

σύμβουλοι του ΚΕΜΕ, δύο σχολικοί σύμβουλοι, ένας καθηγητής ΤΕΙ, ένας καθηγητής της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ένας δικηγόρος και ένας πολιτικός μηχανικός, ο οποίος ήταν και ο συντονιστής της ομάδας.[34] Αργότερα και πρίν κλείσει χρόνο λειτουργίας της η ομάδα ανασυγκροτήθηκε (30-12-83) γιατί ένα απο τα μέλη αποχώρησε αλλά και γιατί κρίθηκε αναγκαία η αύξηση των μελών της. Στη συνέχεια ακολούθησαν και άλλες ανασυγκροτήσεις.[35]

Τα μέλη της ομάδας ήταν έμμισθα χωρίς όμως να έχουν κύρια απασχόληση το έργο της ομάδας αλλά επιπλέον απο τα υπόλοιπα καθήκοντά τους. Αυτός ίσως είναι και ένας σοβαρός λόγος της υπολειτουργίας της ομάδας, με το τόσο σημαντικό έργο που είχε να διεκπεραιώσει. Ισως η απόσπαση των μελών στην Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ και η κύρια απασχόληση με το έργο της ομάδας θα έδεινε σημαντικότερα αποτελέσματα. Στην περίπτωση αυτή όμως θα έπρεπε οι σχολικοί σύμβουλοι και οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν να είχαν μερική απόσπαση για να μην αποκόπτεται το πεδίο πρακτικής εφαρμογής και η άμεση πληροφόρηση απο τα σχολεία. Η συγκέντρωση τόσων αρμοδιοτήτων στην ομάδα εργασίας και η ανεξάρτητη απο την κανονική ιεραρχία δράση της τουλάχιστον στη φάση της πειραματικής εφαρμογής του θεσμού, προέκυψαν απο την ανάγκη της γρήγορης και χωρίς γραφειοκρατικές εμπλοκές μελέτη και εφαρμογή του νέου σύνθετου εκπαιδευτικού σχεδίου (project) του ΕΠΛ, που απαιτούσε ταυτόχρονο συνδυασμό πολλών και ποικίλων δραστηριοτήτων για την επίτευξη του στόχου.

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του νέου θεσμού μόνο απο την αρμόδια διεύθυνση (ΔΙΕΦΕΣ) του ΥΠΕΠΘ θεωρήθηκαν χρονοβόρα γιατί η ολοκλήρωση απαιτούσε συνεργασία με διάφορες συναρμόδιες διευθύνσεις του ΥΠΕΠΘ, που κάθε μία είχε αρμοδιότητα σε επιμέρους τμήμα του σχεδίου, πράγμα που καθιστούσε δύσκολο το συντονισμό και τη συνολική ευθύνη και παρακολούθηση. Απο την άλλη μεριά, το ΚΕΜΕ λειτουργώντας μέσα στους δικούς του τρόπους και κανονισμούς (Ν. 186/75) και περιορισμένο στον ερευνητικό και μελετητικό του ρόλο κρίθηκε δύσκολο, αν όχι αδύνατο να προχωρήσει στην εφαρμογή του σχεδίου.[36] Εδώ, δεν θα πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι πρόθεση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ ήταν η επανίδρυση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Ν. 1566/85) και άρα το ΚΕΜΕ υποδήλωνε συσχετισμό δυνάμεων συντηρητικών τάσεων, οπότε υπήρχε κίνδυνος μη προώθησης του σχεδίου της κυβερνητικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

---

34. Βλέπ. Υ.Α. Φ.100/Ε1/427/4-2-83 καθώς επίσης και εισηγήσεις απο το πρώτο σεμινάριο των καθηγητών ΕΠΛ, Αθήνα 27-29/8/84 ΥΠΕΠΘ, ΟΕΔΒ 1985, σελ. 53-54.
35. Υ.Α. ΣΤ3/4086/30-12-83, Φ.48415/ΣΤ3/433/3-1-85, Φ.484/1265ΣΤ3/5547/14-11-85 και Φ.484/2002/ ΣΤ3/2795/19-10-88
36. Βλέπ. Εισηγήσεις **Αλ. Καλοφωλιά** (συντονιστής ομάδας εργασίας) στο πρώτο σεμινάριο των καθηγητών των ΕΠΛ, οπ. παρ., σελ. 171.

6.6 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Στο σύστημα οργάνωσης σε εθνικό επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, υπάγονται και οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί που είναι τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, που εποπτεύονται απο το ΥΠΕΠΘ και διαχειρίζονται ειδικά θέματα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης :

α. Ο Οργανισμός Εκδοσης Διδακτικών Βιβλίων (Ο.Ε.Δ.Β.), που σκοπός του είναι, η έκδοση ή διάθεση κάθε είδους βιβλίων ή εντύπων που είναι απαραίτητα α) για τις εκπαιδευτικές ανάγκες όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης β) για τη λαϊκή επιμόρφωση γ) για την προώθηση της επιστημονικής έρευνας και δ) για τις ανάγκες κάθε υπηρεσίας του δημοσίου τομέα.[37]

β. Ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (Ο.Σ.Κ.), που έχει ώς αντικείμενο, τη μελέτη, κατασκευή και εξοπλισμό κτιρίων για τη λειτουργία της δημόσιας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και της λαϊκής επιμόρφωσης. [38]

---

37. Λεπτομέρειες για τον Ο.Ε.Δ.Β., βλ. Σ. Δερβίση, οπ. παρ. σελ. 288-290 και Ν.Δ. 4320/1968.
38. Λεπτομέρειες για τον Ο.Σ.Κ., βλ. Σ. Δερβίση, οπ. παρ. σελ. 288-290 ΚΑΙ Α.Ν. 627/1968.

Κεφάλαιο 7 ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

7.1 ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

Η ανάγκη της Περιφερειακής Διοικητικής Οργάνωσης, όχι μόνο της διοίκησης της εκπαίδευσης αλλά ολόκληρης της δημόσιας διοίκησης, με βάση το αποκεντρωτικό σύστημα,[39] έγινε αντιληπτή από πολύ νωρίς στη χώρα μας, λόγω των πλεονεκτημάτων που παρουσιάζει.

Η άσκηση της Περιφερειακής Διοίκησης γίνεται με βάση το άρθ. 101 του συντάγματος του 1975, που ορίζει ότι :

1. Η διοίκηση του κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα
2. Η διοικητική διάκριση της χώρας διαμορφώνεται με βάση τις γεωοικονομικές, κοινωνικές και συγκοινωνιακές συνθήκες.
3. Τα Περιφερειακά Κρατικά Οργανα έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειάς τους, οι Κεντρικές Υπηρεσίες εκτός από ειδικές αρμοδιότητες έχουν τη γενική κατεύθυνση, το συντονισμό και τον έλεγχο των Περιφερειακών Οργάνων, όπως ο νόμος ορίζει.

Σύμφωνα με το Π.Δ. 51/6-3-87 (ΦΕΚ 26 Α'), η διοικητική διαίρεση της Ελληνικής Επικράτειας είναι : 13 Περιφέρειες, 51 Νομοί, 9 Επαρχίες (που λειτουργούν σε νησιωτικούς νομούς), και ένα πλήθος απο Δήμους και Κοινότητες.

Σε κάθε Περιφέρεια προϊσταται ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας, σε κάθε Νομό πολιτικός και διοικητικός προϊστάμενος είναι ο Νομάρχης, ενώ σε κάθε Επαρχείο ο Επαρχος. Εκτός απο αυτά τα μονομελή περιφερειακά διοικητικά όργανα, υπάρχουν και τα συλλογικά κυρίως, γνωμοδοτικά όργανα, που βοηθούν στο έργο του σχεδιασμού-προγραμματισμού και συντονισμού της περιφεριακής διοίκησης και ανάπτυξης. [40] Στη συνέχεια, θα γίνει αναφορά στα περιφερειακά όργανα, που σχετίζονται με τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

---

39. Βλεπ. Θεωρητικό Μέρος και Γ. Παπαχατζή, οπ. π., σελ.254-257 και 339-343.
40. Περισσότερα για την οργάνωση της περιφερειακής διοίκησης του κράτους, βλεπ. **Φλογαΐτη Σπ.** *"Το ελληνικό διοικητικό σύστημα"*, Αθήνα 1987, σελ. 116-60 και **Ανδρονόπουλου Β. και Μαθιουδάκη Μ.Α.** *"Περιφερειακή διοίκηση, τοπική αυτοδιοίκηση"* στο περιοδικό "διοικητική μεταρρύθμιση", τευχ. 31-32 1987, σελ. 90-106 και τευχ.1, Ιαν-Μάρτιος 1980. Για τα συστήματα ταξινόμησης περιφερειών, βλέπ. **Ν. Κόνσολα** *"Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική"*, Αθήνα 1983, εκδ. Παπαζήση, σελ. 138.

Ενώ παλαιότερα (1970),[41] υπήρχαν οι ανώτερες εκπαιδευτικές περιφέρειες, που συνέπιπταν με τις διοικητικές περιφέρειες και προϊσταντο οι Γενικοί Επιθεωρητές και αργότερα 1977,[42] σε κάθε έδρα των εκπαιδευτικών περιφερειών συστήθηκε Περιφερειακό Υπηρεσιακό και Πειθαρχικό Συμβούλιο Εκπαιδευτικού Προσωπικού Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, σήμερα, σε επίπεδο διοικητικής περιφέρειας, δεν λειτουργεί κανένα Εκπαιδευτικό Συμβούλιο με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται ο συντονισμός των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στο περιφερειακό επίπεδο. Ισχύει όμως ένα πλήθος ειδικών εκπαιδευτικών περιφερειών υπαλλήλων και επαλλήλων προς τους νομούς και τις διοικητικές περιφέρειες που δημιουργεί σύγχυση στα όργανα που είναι επιφορτισμένα με αρμοδιότητες στα όρια αυτών των περιοχών (π.χ. προϊστάμενος διευθύνσεων και γραφείων και σχολικοί σύμβουλοι διαφόρων ειδικοτήτων). Ειδικά στους σχολικούς συμβούλους παρατηρείται το φαινόμενο κάθε ειδικότητα να έχει και τη δική της εκπαιδευτική περιφέρεια που κυμαίνεται από όλη την επικράτεια μέχρι τμήματα εντός του νομού.[43]

7.2 ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Σε ειδικές εκπαιδευτικές περιφέρειες, που καθορίζονται με κριτήρια τον αριθμό των εκπαιδευτικών κάθε ειδικότητας και αποτελούνται απο περισσότερους νομούς, χωρίς όμως να ταυτίζονται με τις διοικητικές, ασκούν επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση οι Σχολικοί Σύμβουλοι. Παράλληλα, συμμετέχουν στην αξιολόγηση και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και ενθαρρύνουν κάθε προσπάθεια για επιστημονική έρευνα στο χώρο της εκπαίδευσης.[44]

Με την εισαγωγή του θεσμού του σχολικού συμβούλου (Ν.1304/82) συστάθηκαν 230 θέσεις σχολικών συμβούλων Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης και 30 θέσεις Μέσης ΤΕΕ. Με το άρθρο όμως 57 του Ν.1566/85 παρ. 6 οι θέσεις ενοποιήθηκαν και "όπου στις κείμενες διατάξεις προβλέπονται θέσεις σχολικών συμβούλων μέσης γενικής και μέσης τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης, νοούνται εφεξής θέσεις σχολικών συμβούλων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης". Επίσης με το άρθ. 24 του Ν.1304 θεσμοθετούντια 26 Σύμβουλοι εκπαίδευσης εξωτερικού και 1 Συντονιστής Συμβούλων εκπαίδευσης Δυτικής Ευρώπης.

---

41. Βλέπ. δικό μας παραπ., *"Εξέλιξη ΤΕΕ, Β' Περίοδος"*.
42. Βλέπ. δικό μας παραπ., *"Εξέλιξη ΤΕΕ, Γ' Περίοδος"*.
43. Βλ. Υ.Α. Δ2/9731/27-4-1983 ΦΕΚ 218 Β'/27-4-1983, *"Καθορισμός της έδρας και περιφέρειας των Σχολικών Συμβούλων Μέσης, Γενικής Εκπαίδευσης και των Σχολείων της δικαιοδοσίας τους"*, Ε2/9086/83, *"Καθορισμός της έδρας και περιφέρειας των Σχολικών Συμβούλων Μέσης ΤΕΕ και των Σχολείων της δικαιοδοσίας τους"*, ΦΕΚ 684/25-11-1983 και τις τροποποιητικές τους αποφάσεις.
44. Ν. 1304/82, ΦΕΚ. 144/7-12-82 *"Για την επιστημονική - παιδαγωγική καθοδήγηση"*, κ.λ.π., αρθ.1, παργ. 1.

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι Σχολικοί Σύμβουλοι είναι κατά ειδικότητα, ενώ στη δημοτική για όλα τα μαθήματα.

Αρμοδιότητες.

Ο Σχολικός Σύμβουλος έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες [45]:

α) συνεργάζεται με το διδακτικό προσωπικό των σχολείων, για το σχεδιασμό της σχολικής εργασίας και την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής

β) αντιμετωπίζει προβλήματα διδακτικής και αγωγής σε συνεργασία με το διδακτικό προσωπικό των σχολείων της δικαιοδοσίας του και φροντίζει για την εισαγωγή και εφαρμογή των πορισμάτων των σύγχρονων επιστημών της αγωγής στα σχολεία.

γ) επισκέπτεται τα σχολεία της περιφέρειάς του και κατευθύνει το έργο των εκπαιδευτικών με θεωρητικές και κυρίως με πρακτικές υποδείξεις μεθόδων διδασκαλίας, συμβάλλοντας ο ίδιος με την προσωπικότητα, την πείρα και τις γνώσεις του στη βελτίωση των συνθηκών μάθησης και αγωγής.

δ) Οργανώνει σεμινάρια και φροντίζει για την επιμόρφωση και την ενίσχυση της ερευνητικής προσπάθειας των εκπαιδευτικών, με όποιους τρόπους θεωρεί πρόσφορους στην περιφέρειά του.

ε) συνεργάζεται με το διευθυντή, το εκπαιδευτικό προσωπικό και το μαθητικό συμβούλιο για την αρτιότερη και αποδοτικότερη οργάνωση της λειτουργίας του σχολείου, τη δρστηριοποίηση του συλλόγου των διδασκόντων, την εφαρμογή του κανονισμού των μαθητικών κοινοτήτων και γενικά για την αντιμετώπιση κάθε προβλήμτος που ανακύπτει.

στ) μετέχει στη διαδικασία αξιολόγησης του διδακτικού προσωπικού και κατά περίπτωση στα αρμόδια συλλογικά όργανα.

ζ) συνεργάζεται με τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης ή του Γραφείου Εκπαίδευσης για κάθε θέμα που σχετίζεται με τη βελτίωση της προσφερόμενης εκπαίδευσης.

η) συνεργάζεται με την Υπηρεσία Σχολικςη Υγιεινής, το Γραφείο Φυσικής Αγωγής, τους Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων, καθώς και με τα Οργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την αρτιότερη εκπλήρωση της αποστολής του.

Προσόντα

Τα προσόντα που πρέπει να έχουν οι υποψήφιοι Σχολικοί Σύμβουλοι, είναι : η 15ετής εκπαιδευτική υπηρεσία (δηλαδή, μισή περίπου επαγγελματική υπηρεσία για συνταξιοδότηση), απο την οποία, 12 χρόνια σε θέση μόνιμου εκπαιδευτικού του ίδιου κλάδου[46] (πράγμα που σημαίνει καίριοι και σύγχρονοι κλάδοι κοινωνιολόγων, ψυχολόγων κ.λ.π., πρέπει να είναι χωρίς επιστημονική κυρίως καθοδήγηση - γιατί παιδαγωγική

---

45. Λεπτομερή παρουσίαση των αρμοδιοτήτων, βλ. Π.Δ. 214/1984 (ΦΕΚ 77 τ.Α')
46. Ν. 1304/82, αρθ. 16,

μπορούν να δώσουν ίσως και άλλων ειδικοτήτων σύμβουλοι. Ο διορισμός εκπαιδευτικών των παραπάνω ειδικοτήτων έγινε πρόσφατα, 1987.

Κριτήρια Επιλογής :

Βασικά κριτήρια για την επιλογή των σχολικών συμβούλων είναι : η υπηρεσιακή κατάρτιση, η κοινωνική προσφορά, το αξιόλογο εκπαιδευτικό έργο και η δημοκρατική προσωπικότητα των υποψηφίων. Για την αξιολόγηση όμως, λαμβάνονται υπόψη, οι μεταπτυχιακές σπουδές, η επιμόρφωση, η αξιόλογη συγγραφική εργασία, η ξένη γλώσσα, το δεύτερο σχετικό πτυχίο και η συγκρότηση και προσωπικότητα του υποψηφίου, η οποία διαπιστώνεται ύστερα απο προφορική συζήτηση με τα μέλη του συμβουλίου κρίσης. [47] Η προφορική συζήτηση έχει τόσο μεγάλη ισχύ, που αν κάποιος υποψήφιος δεν προσέλθει, αποκλείεται απο την τελική επιλογή. [48]

Διαδικασία Επιλογής :

Εκτός απο την πρώτη εφαρμογή του νόμου, που ίσχυσαν μεταβατικές διατάξεις, όταν ο πίνακας Σχολικών Συμβούλων που καταρτίστηκε σύμφωνα με το Π.Δ. 277/1984, βρίσκεται στο τελευταίο δίμηνο, αρχίζει η διαδικασία του αρθ. 57, του Ν. 1566/85. Τα Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια κρίνουν τους εκπαιδευτικούς της περιφέρειάς τους, που έχουν κάνει αίτηση και έχουν τα προσόντα (αρθ. 16 & 17 του Ν. 1304/82) και συντάσσουν πίνακα με αξιολογική σειρά. Οι πίνακες αυτοί υποβάλλονται στο αρμόδιο Συμβούλιο Επιλογής Σχολικών Συμβούλων και αποτελούν στοιχείο πληροφόρησης χωρίς δεσμευτικό χαρακτήρα.

Συμβούλιο Επιλογής :

Το συμβούλιο αποτελείται από :

1) Ενα δικαστή της διοικητικής δικαιοσύνης
2) Πέντε (5) καθηγητές ανωτάτων σχολών ή και άλλους επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους.
3) Ενα εκπρόσωπο της ΟΛΜΕ
4) Δύο (2) αιρετούς εκπροσώπους του ΚΥΣΔΕ

Υπηρεσιακή Κατάσταση των Σχολικών Συμβούλων.

Οι αποδοχές των Σχολικών Συμβούλων, κατα τη διάρκεια της θητείας τους, αντιστοιχούν στις, του παρέδρου με θητεία του Π.Ι που με τη σειρά τους, αντιστοιχούν

---

47. Ν. 1304/82, αρθ. 17,

48. Υπουργική απόφαση Δ2/25783/82 για *"διαδικασία επιλογής σχολικών συμβούλων"*, ΦΕΚ. 1064/29-12-82, τευχ. β'. Τα κριτήρια αυτά άλλαξαν με το νόμο 1966/91 *"Μεταγραφές φοιτητών ΑΕΙ, σπουδαστών ΤΕΙ και άλλες διατάξεις"* ΦΕΚ 147Α'/26.9.91. Αναλυτική παρουσίαση μπορεί να βρεί ο αναγνώστης στ **Χ. Σαΐτης** *"Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης- Θεωρία και Πράξη"*, Αθήνα, 1991. σελ. 230-232.

στις, του επίκουρου καθηγητή ΑΕΙ περιοχής Αττικής. [49] Οι οργανικές θέσεις τους θεωρούνται κενές και μετά τη λήξη της θητείας τους επανέρχονται στα διδακτικά τους καθήκοντα και τοποθετούνται σε κενή θέση σχολείου, της προτίμησής τους. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, οι Σχολικοί Σύμβουλοι εξελίσσονται βαθμολογικά και μισθολογικά στις οργανικές τους θέσεις, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. [50]

Στην ουσία δηλαδή, ο Σχολικός Σύμβουλος είναι μονομελές εποπτικό όργανο. Η προσπάθεια διαχωρισμού της διοίκησης απο την εποπτεία, είναι φανερή σε όλη τη φιλοσοφία του θεσμού του Σχολικού Συμβούλου, πλήν όμως, η συμμετοχή του στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, του δίνει τη δυνατότητα επέμβασης στα διοικητικά θέματα και "έτσι ο υπαλληλικός πειθαναγκασμός προχωράει χέρι-χέρι με τον ιδεολογικό" [51] αφού, ο Σχολικός Σύμβουλος μετά τέσσερα χρόνια θα ξανακριθεί για τη θέση του, οπότε, θα πρέπει να έχει εξασφαλίσει μέσα σ'αυτά την εύνοια των κρινόντων, κυρίως με την άσκηση της κυβερνητικής εκπαιδευτικής πολιτικής. Απο την άλλη μεριά, για να μην αυθαιρετούν σε καινοτομίες Σύμβουλος και εκπαιδευτικοί θεσμοθετείται η σχέση εξάρτησης, και όχι συνεργασίας έτσι ώστε, οι εκπαιδευτικοί να υπολογίζουν στην κρίση του Σχολικού Συμβούλου για εξέλιξη και να τον θεωρούν διοικητικό ιεραρχικό προϊστάμενο. [52] Αυτό είναι και το καίριο σημείο ιδεολογικοποίησης του περιεχομένου του θεσμού το Σχολικού Συμβούλου, για την αναπαραγωγή και υλοποίηση της επίσημης εκπαιδευτικής πολιτικής, μέσα σε ένα σχολικό μηχανισμό, κατεξοχήν συγκεντρωτικό. [53]

Το ότι ο Σχολικός Σύμβουλος κατά την άσκηση του έργου του, [54] συνεργάζεται με το διευθυντή, το εκπαιδευτικό προσωπικό και το μαθητικό συμβούλιο για την αρτιότερη και αποδοτικότερη οργάνωση και λειτουργία του σχολείου, συνεργάζεται με τον προϊστάμενο της διεύθυνσης ή του γραφείου εκπαίδευσης για κάθε θέμα που σχετίζεται με τη βελτίωση της προσφερόμενης εκπαίδευσης, μετέχει στη διαδικασία αξιολόγησης του διδακτικού προσωπικού και κατά περίπτωση στα αρμόδια συλλογικά όργανα, [55] δεν αφήνει αμφιβολίες ότι ο ρόλος του είναι και σημαντικός και πολύπλευρος.

---

49. Ν. 1566/85, αρθ. 25, παργ. 1
50. Ν. 1304/82, αρθ. 19
51. **Νούτσου Χ.** *"Ιδεολογία και εκπαιδευτική πολιτική"*, οπ. παρ. σελ. 115, σημ. 22.
52. Η εξουσιαστική λειτουργία του επιθεωρητή κατακρίθηκε πολύ νωρίς και έντονα χαρακτηριστική είναι η εγκύκλιος του Υπουργού Παιδείας, Μομφεράτου, 4059/27-3-1899, που μεταξύ των άλλων αναφέρει ότι *"(πολλοί των επιθεωρητών) ουδέποτε υποδειγματικώς πρό διδασκόντων εδίδαξαν, ουδέ οδήγησαν, ουδέ παρήνεσαν, ... ώστε δεν πιστεύουσιν ούτοι ότι της τυραννίας απηλλάγησαν, αλλά ότι τυράννους μετήλλαξαν μόνο."*
53. **Νούτσου Χ.** *"Ιδεολογία και εκπαιδευτική πολιτική"*, οπ. παρ. σελ. 113, και ολόκληρο το σχετικό κεφάλαιο, σελ. 105-116.
54. Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των σχολικών συμβούλων καθορίζονται απο το Π.Δ. 214/84, ΦΕΚ/77/29-5-84
55. Ν. 1304/82, οπ. παρ. αρθ.1, πορ.2, και Π.Δ. 214/84 *"Καθήκοντα και αρμοδιότητες των σχολικών συμβούλων."*

Η συνεργασία του με τα μονομελή και κατά περίπτωση, αρμόδια συλλογικά όργανα, τον συνδέει και συμπλέκει άμεσα με τη διοίκηση της εκπαίδευσης σε τέτοιο βαθμό μάλιστα, που τα αρμόδια συνδικαλιστικά όργανα του κλάδου των εκπαιδευτικών (ΔΟΕ, ΟΛΜΕ), που πρωτοστάσησαν στη δημιουργία του θεσμού του Σχολικού Συμβούλου, να ανησυχούν μήπως, αντί του ρυθμιστικού ρόλου του Σχολικού Συμβούλου, επανέλθουμε στο διοικητικό και εξουσιαστικό του Επιθεωρητή. [56]

Ο ακριβής προσδιορισμός της θέσης του Σχολικού Συμβούλου δεν είναι εύκολο επιχείρημα, μιάς και η εκπαιδευτική πολιτική του ΥΠΕΠΘ για το θέμα αυτό, παρουσιάζει αντιφάσεις. Απο τη μιά μεριά, εμφανίζεται ένας ουδέτερος Σχολικός Σύμβουλος για την άσκηση επιστημονικής-παιδαγωγικής καθοδήγησης, ενώ απο την άλλη, ο ίδιος αυτός Σχολικός Σύμβουλος, είναι ο "περιφερειακός αντιπρόσωπος της κρατικής διδακτικής." [57] Επίσης από το ένα μέρος υπάρχει ο σχολικός σύμβουλος θεσμικά απογυμνωμένος απο διοικητικές αρμοδιότητες και από το άλλο, εκδίδει πράξεις (σύνταξη εκθέσεων υπηρεσιακής κατάστασης), οι οποίες εκτιμούνται απο τη διοίκηση γενικότερα, [διοικητικούς και πειθαρχικούς προϊσταμένους]). [58]

Το αντιαυταρχικό κλίμα στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, που άρχισε να διαμορφώνεται από την μεταπολίτευση και μετά και η στροφή της διοίκησης της εκπαίδευσης στο μοντέλο των ανθρωπίνων σχέσεων και των ανοιχτών συστημάτων διοίκησης, δικαιολογεί ώς ένα βαθμό, την παλινδρόμηση του ρόλου του Σχολικού Συμβούλου στο μεταβατικό στάδιο, αλλά όπως είναι φυσικό, η κάθε εξουσία προσπαθεί να εκφράζει τη δική της ιδεολογία με ξεχωριστές μεθόδους ελέγχου του συστήματος. Ετσι, δεν ήταν δυνατόν, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, να αφήσει χωρίς "δικλείδα ασφαλείας" τον έλεγχο της άσκησης της κυβερνητικής εκπαιδευτικής πολιτικής και στο θέμα των Σχολικών Συμβούλων.

Για να μπορούν οι Σχολικοί Σύμβουλοι να συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας των εκπαιδευτικών και στην καλύτερη λειτουργία των σχολείων Τ.Ε.Ε., είναι απαραίτητο πέρα απο την επιστημονική και παιδαγωγική τους κατάρτιση, και πέρα απο το κύρος που προσδιορίζει η θέση [59] τους, να έχουν και τα απαραίτητα μέσα και κίνητρα. Σαν τέτοια θεωρούνται : α) ένα χώρο που να μπορεί να διευκολύνει και να εμπνέει το Σχολικό Σύμβουλο για εργασία και να ξέρει ο κάθε εκπαιδευτικός της περιφέρειας, που μπορεί να τον συναντήσει, για άμεσα θέματα συνεργασίας. Σήμερα, οι Σχολικοί Σύμβουλοι

---

56. Βλεπ. σχετ. ΟΛΜΕ δελτίο 586/86 και **Χρ. Φράγκου**, *"Απο τον επιθεωρητή στο σχολικό σύμβουλο."* Εισήγηση στο 1ο εκπαιδευτικό συνέδριο της ΔΟΕ 1983, 26-29 Μάη, δημοσιευμένο στα πρακτικά, εκδ. ΔΟΕ, Αθήνα 1985. Επίσης, Κ. **Πλησή**, *"Οι σχολικοί σύμβουλοι"*, περιοδ. "Νέα Παιδεία", χειμώνας 1984.
57. **Γ. Μαυρογιώργος**, *"Σχολικοί σύμβουλοι. Η πολιτική του ΥΠΕΠΘ, η (αντί-)στάση των εκπαιδευτικών και ο "εγκιβωτισμός" ενός θεσμού."* Περιοδ. "Σύγχρονη εκπαίδευση" τευχ. 32, Ιαν-Φεβρ. 1987, σελ. 18.
58. Στο ίδιο, σελ. 18
59. **Θ. Γέρου**, *"ο σχολικός σύμβουλος και η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση."* Δίπτυχο, Αθήνα 1984.

ή έχουν ένα κοινό γραφείο συμβούλων στη διεύθυνση εκπαίδευσης, όπου όλοι μαζί δεν χωρούν να καθίσουν, όχι να μπορούν και να εργαστούν και να δεχτούν εκπαιδευτικούς ή στη χειρότερη περίπτωση δεν έχουν γραφείο και περιφέρονται. [60] Η επιστήμη της διοίκησης, έχει να παρουσιάσει αξιόλογες έρευνες, που φανερώνουν πόσο σημαντικός παράγοντας είναι το περιβάλλον εργασίας για την αποδοτικότητα του εργαζόμενου. β) Επίσης, απαραίτητη κρίνεται, μιά γραμματειακή υποστήριξη των σχολικών συμβούλων για την αντιμετώπιση τρεχόντων "γραφειοκρατικών" θεμάτων, π.χ. αλληλογραφίας, δακτυλογραφήσεων κειμένων, κ.λ.π. Πρός το παρόν αυτοί εξυπηρετούνται απο τις γραμματείς της Διεύθυνσης και Γραφείων Εκπαίδευσης της έδρας που υπηρετούν. [61]Όμως, δεν είναι δυνατόν, ένας Σχολικός Σύμβουλος που η αρμοδιότητά του εκτείνεται πέρα απο την έδρα της μιάς Διεύθυνσης ή του ενός Γραφείου, να περιφέρεται απο το ένα στο άλλο, γιατί δεν είναι κανείς στο τέλος, αρμόδιος.

Τέλος θα πρέπει να επισημανθεί η με θητεία άσκηση του έργου του σχολικού συμβούλου, όπως και άλλων μονομελών οργάνων, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πλευράς διοικητικής και περιφερειακής επιστήμης. Η επιτυχία όμως τις εφαρμογής τέτοιων καινοτόμων μέτρων στο δημόσιο τομέα εξαρτάται από τη λειτουργία όλου του θεσμικού και κοινωνικού πλαισίου, που θα εξασφαλίζει τις αξιοκρατικές διαδικασίες επανάκρισης. Οταν η κοινωνία δεν μπορεί να ενσωματώσει τέτοιου είδους λειτουργίες είναι επόμενο και οι κοινωνικές αδικίες να εντείνονται και η ατομική συμπεριφορά να επηρεάζεται από την καθοδική επαγγελματική κινητικότητα αυτών που εξήντλησαν την ιεραρχία και πιστεύουν ότι υποβιβάζονται.

---

60. Είναι χαρακτηριστικά τα αποσπάσματα από το προσωπικό ημερολόγιο του σχολικού συμβούλου οικονομολόγων, **Στρατή Γεωργουδάκη**, που αναφέρονται στον τρόπο αντιμετώπισής τους, που στα δύο χρόνια από την εκλογή του ως συμβούλου 28-11-85 περιφερόταν χωρίς να έχει γραφείο εργασίας και χώρο που θα τον συναντούσαν οι εκπαιδευτικοί Ο Σύμβουλος αυτός πρόσφερε όσα μπορούσε για το νέο θεσμό του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου και του Σχολικού Συμβούλου και μαζί και τη ζωή του (16-12-1988) παθαίνοντας καρδιακό επεισόδιο στην υπηρεσία. Από τις γραμμές αυτές εκφράζω την ευγνωμοσύνη μου και το σεβασμό στη μνήμη του για την πολύτιμη καθοδήγηση που μου έδωσε καθώς και τις ευχαριστίες μου στη σύζυγό του Μιράντα που μου επέτρεψε την πρόσβαση στο προσωπικό του ημερολόγιο και τις σημειώσεις του.

61. Ν. 1304/82, αρθ. 12, παργ. 4.

7.3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΕ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

α. Μονομελή Διοικητικά Οργανα

i. Ο Νομάρχης

Ο νομός αποτελεί αποκεντρωμένη περιφέρεια του κράτους, που μέσα σ'αυτή εκτείνεται η αρμοδιότητα του Νομάρχη. Είναι υπάλληλη περιφέρεια ως πρός τη διοικητική περιφέρεια. Σε κάθε νομό υπάρχει υπηρεσία η Νομαρχία, που περιλαμβάνει το σύνολο των αποκεντρωμένων υπηρεσιών των Υπουργείων σε Νομαρχιακό επίπεδο. Οι Νομάρχες είναι περιφερειακές αρχές γενικής αρμοδιότητας, ο καθένας στη διοικητική του περιφέρεια (νομό) που τοποθετήθηκε, και είναι οι άμεσοι αντιπρόσωποι της κυβέρνησης στο νομό. Ο Νομάρχης, προϊσταται ιεραρχικά όλων των πολιτικών αρχών της περιφέρειάς του, εκτός από τους δικαστικούς και ώς εκπρόσωπος της κυβέρνησης στην περιφέρειά του, προηγειται στην ιεραρχική τάξη όλων των αρχών του νομού (πολιτικών, διοικητικών και δικαστικών, στρατιωτικών).

Ο Νομάρχης, είναι μετακλητός κρατικός υπάλληλος και ως πρός την υπηρεσιακή του κατάσταση, υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών. Ομως, ιεραρχικό έλεγχο στις πράξεις του ασκούν και οι άλλοι "καθ'ύλην" κάθε φορά αρμόδιοι Υπουργοί. [62] Ετσι, για τις γενικές οδηγίες, καθοδηγητικές, εγκυκλίους, ακύρωση παράνομων νομαρχιακών πράξεων, κ.λ.π., που έχουν σχέση με τα θέματα παιδείας στο νομό επιλαμβάνεται ο Υπουργός Παιδείας. Μέσα στις πολλές αρμοδιότητές του (που απορρέουν από την ειδική θέση που κατέχει στην περιφερειακή διοίκηση των αποκεντρωμένων υπηρεσιών όλων των "καθ'υλην" αρμοδίων Υπουργείων), ο Νομάρχης, έχει την επιμέλεια για την πραγματοποίηση της κυβερνητικής πολιτικής στα όρια της δικαιοδοσίας του (του νομού), με αποφασιστικές και γνωμοδοτικές αρμοδιότητες που απορρέουν από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

Επειδή κάθε κυβέρνηση και, πολλές φορές κάθε Υπουργός, μεταβάλλει αυτές τις αρμοδιότητες, γιαυτό δε θα γίνει αναφορά με λεπτομέρεια σ'αυτές. Σε γενικές γραμμές, ο Νομάρχης παραμένει στον ίδιο ρόλο που είχε και την προηγούμενη περίοδο (1976-81), αλλά διαφοροποιούνται οι αρμοδιότητες του (Ν.1235/82, αρθ.3).

Σχετικά με την εκπαίδευση, οι αρμοδιότητες του αποσυγκεντρώνονται, λόγω αλλαγής του ιεραρχικού σχήματος και συμμετοχής στη διοίκηση λαϊκών οργάνων. (Νομαρχιακή Επιτροπή Παιδείας, κ.λ.π.)

---

62. Λεπτομέρειες για τη θέση των Νομαρχών στο σύστημα της περιφερειακής διοίκησης, βλ. Γ. Παπαχατζή, οπ.,π., σελ. 349-358.

ii. Ο Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Σε κάθε νομό, υπάρχουν εκπαιδευτικές περιφέρειες οι οποίες, είτε ταυτίζονται με τη διοικητική περιφέρεια του νομού, είτε είναι υπάλληλες πρός αυτήν, χωρικά. Στην έδρα κάθε Νομού ή Νομαρχιακού Διαμερίσματος, ιδρύεται διεύθυνση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ώς μονάδα κάθετης διάρθρωσης των περιφερειακών οργάνων του ΥΠΕΠΘ για τη διοίκηση και τον έλεγχο λειτουργίας των γυμνασίων, όλων των τύπων λυκείων και των τεχνικών επαγγελματικών σχολών, δημοσίων και ιδιωτικών, καθώς και του προσωπικού τους. Μέσα στον ίδιο νομό, για την αποσυγκέντρωση των αρμοδιοτήτων της διεύθυνσης σε σχέση με τον αριθμό των σχολείων της περιφέρειας, ιδρύονται Γραφεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ώς όργανα κάθετης διάρθρωσης της διεύθυνσης, αφού υπάγονται σ'αυτή, έχοντας όμως δική τους εκπαιδευτική περιφέρεια για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. (Δηλ. ένα σύνολο σχολείων) Η έδρα των γραφείων εκπαίδευσης είναι, είτε σε περιοχές της πρωτεύουσας του Νομού, ή Νομαρχιακού Διαμερίσματος, είτε σ'αλλες πόλεις ή κωμοπόλεις.[63]

Δηλαδή, η Διεύθυνση εκπαίδευσης είναι υποσύστημα της Νομαρχίας και το Γραφείο εκπαίδευσης, υποσύστημα της Διεύθυνσης εκπαίδευσης. Η υπηρεσία κάθε Διεύθυνσης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αποτελείται απο τρία τμήματα : α) διοικητικών θεμάτων, β) εκπαιδευτικών θεμάτων γενικής κατεύθυνσης και γ) εκπαιδευτικών θεμάτων τεχνικής - επαγγελματικής κατεύθυνσης.[64] Με τη διάρθρωση αυτή, επέρχεται και η διοικητική ενοποίηση (μετά την ενοποίηση των πινάκων διοριστέων) της γενικής και τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης. Πρίν ίσχυαν οι ξεχωριστές αρμόδιες υπηρεσίες όπως τις είδαμε στην προηγούμενη περίοδο.

Προϊστάμενος της Διεύθυνσης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ορίζεται, εκπαιδευτικός σύμφωνα με το αρθ. 56 του Ν. 1566/85 των κλάδων ΠΕ1 μέχρι και ΠΕ14, ΠΕ17 και ΠΕ18 με βαθμό Α' και εξαετή υπηρεσία στο βαθμό αυτό. Ο προϊστάμενος Διεύθυνσης είναι περιφερειακό όργανο ειδικού κλάδου[65] - της εκπαίδευσης - και εισηγείται στο νομάρχη θέματα της "καθ'ύλην" αρμοδιότητάς του.

---

63. Υ.Α. Δ4/701/1-9-86 ΦΕΚ 660 Β', *"Καθορισμός των Περιοχών Αρμοδιότητας Δ/νσεων και Γραφείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης"* και Ν. 1304/82, αρθ.2. Με το νόμο αυτό είχαμε την κατάργηση των επιθεωρήσεων και την ίδρυση των Διευθύνσεων και Γραφείων Μέσης Γενικής και Μέσης ΤΕΕ που με το Ν.1566/85 αρθ. 56, ενοποιήθηκαν σε Διεύθυνση ή Γραφείο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
64. Ν. 1566/85, αρθ.19. Λεπτομέρειες για τις αρμοδιότητες κάθε τμήματος βλ. Υ.Α. Δ4/140/18-2-86.
65. **Γ. Πομπαχατζής**, οπ. παρ. σελ. 299 & 355

Καθήκοντα και Αρμοδιότητες :[66]

1. Οι Προϊστάμενοι των Διεύθυνσεων προϊστανται των Γραφείων της Διεύθυνσης, ασκούν τη διοίκηση και τον έλεγχο λειτουργίας των σχολείων της περιφέρειάς τους, είναι διοικητικοί και πειθαρχικοί προϊστάμενοι των εκπαιδευτικών, δημοσίων και ιδιωτικών, και των εκπαιδευτικών και διοικητικών υπαλλήλων, που υπηρετούν στη διεύθυνση.
2. Παρακολουθούν τη λειτουργία των Γραφείων Εκπαίδευσης του Νομού ή Νομαρχιακού Διαμερίσματος και ελέγχουν το έργο τους.
3. Παρέχουν οδηγίες στους Διευθυντές των σχολείων σχετικά με τη διοίκηση και τη λειτουργία των σχολείων και αίρουν σχετικές αμφιβολίες και αμφισβητήσεις.
4. Ελέγχουν τη λειτουργία και διαχείριση των Σχολικών Ταμείων, εποπτεύουν και φροντίζουν για θέματα διδακτηριακών και λοιπών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού γενικά των σχολείων της περιοχής τους και σχεδιάζουν, προγραμματίζουν και εισηγούνται αρμόδια την αντιμετώπισή τους.
5. Ασκούν συστηματικό έλεγχο στη λειτουργία και το έργο των ιδιωτικών σχολείων, των φροντηστηρίων και των εργαστηρίων ελευθέρων σπουδών, αν διαπιστώσουν ουσιώδεις παραβάσεις και πλημμέλειες στη λειτουργία τους, συντάσσουν έκθεση και εισηγούνται την επιβολή των νομίμων κυρώσεων. Εκδίδουν τις σχετικές πράξεις διορισμού του διδακτικού προσωπικού τους, όπου απαιτείται, ενεργούν ως πειθαρχικοί προϊστάμενοι αυτών και επιβάλλουν τις νόμιμες κυρώσεις ή παραπέμπουν τις σχετικές υποθέσεις στα αρμόδια πειθαρχικά όργανα, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Επίσης συγκροτούν τις επιτροπές προαγωγικών, απολυτηρίων και πτυχιακών εξετάσεων των μαθητών των ιδιωτικών σχολείων ύστερα από πρόταση του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου.
6. Μεριμνούν για θέματα σχολικής υγιεινής σε συνεργασία με τις αρμόδιες υγειονομικές υπηρεσίες.
7. Για την αρτιότερη εκπλήρωση της αποστολής τους συνεργάζονται με τους συλλόγους ή ενώσεις των εκπαιδευτικών, τους συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, καθώς και με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ακόμη αντιμετωπίζουν τα θέματα που απασχολούν τις μαθητικές κοινότητες.
8. Εισηγούνται την ίδρυση, προαγωγή, υποβιβασμό, μετονομασία, μεταφορά, μετατροπή και κατάργηση σχολείων.
9. Παρακολουθούν και ελέγχουν την λειτουργία των μαθητικών κατασκηνώσεων.
10. Στο τέλος κάθε διδακτικού έτους συντάσσουν και υποβάλλουν στον οικείο Νομάρχη και στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων γενική έκθεση για τη

---

66. Π.Δ. 340/83, *"Καθορισμός των Καθηκόντων και Αρμοδιοτήτων των Προϊσταμένων των Δ/νσεων και Γραφείων της Εκπαίδευσης και του Τρόπου Αναπλήρωσής τους", Γραφείων της 1*

δρστηριότητα που ανέπτυξε η Διεύθυνση, την κατάσταση των σχολείων της αρμοδιότητάς τους και τις ανάγκες τους, καθώς και προτάσεις για την αντιμετώπισή τους.

11. Παρακολουθούν και ελέγχουν την εφαρμογή των διατάξεων, που ισχύουν για τη διοικητική λειτουργία των δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων, ιδιαίτερα σε θέματα, που αναφέρονται στις εγγραφές, μετεγγραφές, ποινές, απουσίες και εξετάσεις των μαθητών, στην οργάνωση των γραφείων των σχολείων και την τήρηση των απαραίτητων βιβλίων, και ενεργούν τα νόμιμα, για την επιβολή κυρώσεων στις περιπτώσεις παραβάσεων και παραλείψεων.
12. Συνεργάζονται με τους αρμόδιους Σχολικούς Συμβούλους σε θέματα που αφορούν στη λειτουργία των σχολείων και τη βελτίωση της προσφερόμενης εκπαίδευσης.
13. Συσκέπτονται, ανάλογα με το θέμα, με τους Προϊσταμένους των Γραφείων Εκπαίδευσης, με τους Διευθυντές των σχολείων, εκπροσώπους των συλλόγων ή ενώσεων των εκπαιδευτικών, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων σε θέματα που αφορούν, ιδιαίτερα, στην κατανομή των μαθητών σε σχολεία, στη στέγαση των σχολείων και στην ορθολογική και σύμμετρή κατανομή του διδακτικού προσωπικού. Στις συσκέψεις αυτες καλούνται και μετέχουν οι Σχολικοί Σύμβουλοι.
14. Παίρνουν τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή των προτάσεων των Σχολικών Συμβούλων ως πρός τη λειτουργία των σχολείων. Σε περίπτωση που έχουν διαφορετική γνώμη με τις προτάσεις αυτές το ζήτημα παραπέμπεται στον οικείο Νομάρχη, ο οποίος αποφασίζει οριστικά.
15. Ελέγχουν και παρακολουθούν τη λειτουργία των Μεταλυκειακών Προπαρασκευαστικών Κέντρων του Νομού ή Νομαρχιακού Διαμερίσματος.
16. Τηρούν τους ατομικούς υπηρεσιακούς φακέλλους του εκπαιδευτικού προσωπικού των σχολικών μονάδων της περιοχής τους.
17. Επιλαμβάνονται κάθε θέματος, που αναφέρεται στην υπηρεσιακή κατάσταση του εκπαιδευτικού προσωπικού των σχολείων της περιοχής τους και του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού της Διεύθυνσης και εισηγούνται στο Νομάρχη την έκδοση των σχετικών πράξεων, κατά τις κείμενες διατάξεις, μετά πρόταση, όπου απαιτείται, του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου ή του Διευθυντή του σχολείου.
18. Ορίζουν τους Διευθυντές και τους Προϊσταμένους τμημάτων και εργαστηρίων των τεχνικών και επαγγελματικών Λυκείων και Σχολών νέου τύπου ύστερα από πρόταση του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου.
19. Προσλαμβάνουν τους προσωρινούς αναπληρωτές και ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς, ύστερα απο πρόταση του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου και εκδίδουν τις πράξεις απόλυσής τους.

20. Ελέγχουν τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν τις αιτήσεις των υποψηφίων για διορισμό εκπαιδευτικών, τα υποβάλλουν στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και εκδίδουν τις σχετικές βεβαιώσεις υποβολής τους.
21. Εκδίδουν τις πράξεις προσωρινής τοποθέτησης των εκπαιδευτικών που διορίζονται ύστερα από πρόταση του οικείου Υπουργικού Συμβουλίου.

iii. Ο Προϊστάμενος Γραφείου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Το Γραφείο εκπαίδευσης είναι υποσύστημα της Διεύθυνσης εκπαίδευσης, με ξεχωριστή εκπαιδευτική περιφέρεια, στενότερη του Νομού και σχεδιασμένα ν'αντιστοιχεί στο θεσμό της επαρχίας.[67] Η Υπηρεσία κάθε Γραφείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, λειτουργεί με την άμεση ευθύνη του προϊσταμένου του. Σε κάθε Γραφείο λειτουργεί τμήμα γραμματείας με προϊστάμενο, διοικητικό υπάλληλο.[68] Προϊστάμενος του Γραφείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ορίζεται εκπαιδευτικός. (αρθ. 56, Ν. 1566/85).

Κριτήρια Επιλογής και Τοποθέτηση Προϊσταμένων[69]

Για την επιλογή των προϊσταμένων των διευθύνσεων και γραφείων της εκπαίδευσης και των γραφείων αγωγής, το οικείο περιφερειακό υπηρεσιακό συμβούλιο κρίνει, έως το τέλος Φεβρουαρίου κάθε δεύτερου έτους, τους εκπαιδευτικούς της περιφέρειάς του που έχουν τα προσόντα αυτού του άρθρου για τις παραπάνω θέσεις και συντάσσει, χωρίς αξιολογική σειρά τους παρακάτω πίνακες υποψηφίων.

α) Προϊσταμένων Διευθύνσεων της Εκπαίδευσης
β) Προϊσταμένων Γραφείων της Εκπαίδευσης
γ) Προϊσταμένων Γραφείων Φυσικής Αγωγής

Κατά τη σύνταξη των πινάκων αυτών το περιφερειακό υπηρεσιακό συμβούλιο εκτιμά τη γνώση των εκπαιδευτικών πραγμάτων και τη διαπιστωμένη ικανότητα των εκπαιδευτικών στην οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζεται ο τρόπος διαπίστωσής των προσόντων αυτών.

Ο προϊστάμενος της οικείας διεύθυνσης της εκπαίδευσης υποβάλλει τους παραπάνω πίνακες στο αρμόδιο κεντρικό υπηρεσιακό συμβούλιο. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται έως 15 Μαρτίου του ίδιου έτους, καλούνται όσοι έχουν τα προσόντα να ασκήσουν καθήκοντα προϊσταμένων των διευθύνσεων

67. Βλέπ. Εισηγητική Εκθεση, Ν. 1566, σελ. 1
68. Ν. 1566/85, αρθ.19, περ. 3.
69. Αρθ. 56, Ν.1566/85.

και γραφείων εκπαίδευσης και των γραφείων φυσικής αγωγής να υποβάλλουν έως 15 Απριλίου σχετική αίτηση. Στην αίτηση αυτή επισυνάπτεται από τους υποψηφίους : α) Ιδιόγραφο βιογραφικό σημείωμα και β) δήλωση για την τοποθέτησή τους σε διευθύνσεις ή γραφείο δύο έως και πέντε νομών ή νομαρχιακών διαμερισμάτων κατά σειρά προτίμησης.

Το αρμόδιο κεντρικό υπηρεσιακό συμβούλιο μέσα στο μήνα Μάϊο καταρτίζει πίνακες υποψηφίων προϊσταμένων διευθύνσεων εκπαίδευσης, υποψηφίων προϊσταμένων γραφείων εκπαίδευσης και προϊσταμένων γραφείων φυσικής αγωγής με αξιολογικη σειρά, αφού λάβει υπόψη του τα προσόντα των υποψηφίων και τις δηλώσεις προτίμησης των υποψηφίων εκπαιδευτικών και αφού συμβουλευτεί τους πίνακες των περιφερειακών υπηρεσιακών συμβουλίων, ανεξάρτητα από κλάδο και ειδικότητα. Αν ο αριθμός των υποψηφίων στους πίνακες δεν επαρκεί για την πλήρωση των κενών τότε το ΚΥΣΔΕ συντάσσει συμπληρωματικό πίνακα χωρίς αιτήσεις των ενδιαφερομένων.

Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του αρμοδίου για θέματα τοποθέτησης και μετάθεσης εκπαιδευτικών κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου, τοποθετούνται σε κενές θέσεις προϊσταμένων διευθύνσεων και γραφείων εκπαίδευσης και γραφείων φυσικής αγωγής όσοι περιλαμβάνονται στους οικείους πίνακες με τη σειρά που έχουν και σε νομούς ή νομαρχιακά διαμερίσματα, που περιλαμβάνονται στις δηλώσεις τους. Αν οι ίδιες θέσεις ζητούνται από περισσότερους υποψηφίους, για την τοποθέτηση εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν για τις μεταθέσεις των εκπαιδευτικών, δηλαδή προηγούνται αυτοί που έχουν περισσότερα μόρια.

Αρμοδιότητες προϊσταμένων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης :

Ασκεί τη διοίκηση και τον έλεγχο λειτουργίας των σχολείων της περιφέρειάς του. Είναι διοικητικός και πειθαρχικός προϊστάμενος των εκπαιδευτικών, δημοσίων και ιδιωτικών, καθώς και των εκπαιδευτικών και διοικητικών υπαλλήλων που υπηρετούν στο γραφείο. Ενημερώνει αμέσως τον προϊστάμενο διεύθυνσης για θέματα ιδιαίτερης σημασίας των σχολείων της περιοχής του και στο τέλος κάθε διδακτικού έτους συντάσσει γενική έκθεση και την υποβάλλει στον προϊστάμενο διεύθυνσης. Επίσης ασκεί τις ίδιες σχεδόν αρμοδιότητες με τον προϊστάμενο της διεύθυνσης εκτός απο αυτές που αναφέρονται :

1) Στον έλεγχο της λειτουργίας και του έργου των ιδιωτικών σχολείων.

2) Στην ίδρυση μεταφορά μετατροπή και κατάργηση σχολείων.

3) Στις συσκέψεις με παράγοντες και τοπικούς φορείς για κατανομή μαθητών και προσωπικού στα σχολεία. (εδώ αφαιρείται σημαντική αρμοδιότητα απο τον προϊστάμενου γραφείου που έχει άμεση αντίληψη των τοπικών προβλημάτων και συνθηκών.)

4) Στον έλεγχο των μεταλυκειακών προπαρασκευαστικών κέντρων.
5) Στην πρόσληψη των προσωρινών αναπληρωτών εκπαιδευτικών.
6) Στην έκδοση πράξεων προσωρινής τοποθέτησης των εκπαιδευτικών.

iv. Προϊστάμενος Γραφείου Φυσικής Αγωγής

Ο προϊστάμενος φυσικής αγωγής συντονίζει τις αθλητικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις των σχολικών μονάδων και γενικά την αθλητική και γυμναστική κίνηση, σχολική και εξωσχολική στο Νομό ή Νομαρχιακό Διαμέρισμα. [70]

β. Συλλογικά Διοικητικά Οργανα

i. Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. (ΠΥΣΔΕ)

Στην έδρα κάθε Νομού ή Νομαρχιακού Διαμερίσματος, συνίσταται 5μελές υπηρεσιακό και πειθαρχικό συμβούλιο για το προσωπικό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, του οποίου τη σύνθεση αποτελούν :

α) ο προϊστάμενος της διεύθυνσης εκπαίδευσης που αναπληρώνεται απο το νόμιμο αναπληρωτή του.
β) δύο προϊστάμενοι γραφείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που αναπληρώνονται απ'άλλους προϊστάμενους γραφείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οπου υπάρχουν λιγότερα απο 4 γραφεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ο αριθμός των τακτικών και αναπληρωματικών μελών που λείπουν συμπληρώνεται απο διευθυντές σχολικών μονάδων.
γ) δύο τακτικοί αιρετοί εκπροσώποι του κλάδου εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που αναπληρώνονται απο ισάριθμους αναπληρωματικούς εκπροσώπους.

Καθήκοντα προέδρου ασκεί, ο προϊστάμενος της διεύθυνσης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Με την απόφαση συγκρότησης, ορίζεται ένα απο τα τακτικά μέλη του στοιχείου β' που ασκεί καθήκοντα αντιπροέδρου. [71]

---

70. Λεπτομέρειες βλέπ. αρθ. 4, Π.Δ. 340/83, ΦΕΚ 120Α'/8-9-83
71. Π.Δ. 75/86, ΦΕΚ 28Α'/20-3-86

Αναφορά στο ρόλο και την εκλογή των αιρετών μελών, έγινε σε προηγούμενη παράγραφο.[72] Οι συμμετοχικές διαδικασίες στη λήψη αποφάσεων που αφορούν καίρια θέματα υπηρεσιακής κατάστασης των εκπαιδευτικών ενός Νομού, βρίσκουν την έκφρασή τους μέσα απο τη συμμετοχή των αιρετών εκπροσώπων στα περιφερειακά συμβούλια. Ομως σ'αυτά τα συμβούλια, όπως και στο κεντρικό (ΚΥΣΔΕ), η εξασφάλιση της κυβερνητικής εκπαιδευτικής διοικητικής πολιτικής γίνεται με την λογική "των μετρημένων κουκιών", δηλαδή, την εξασφάλιση των ψήφων της πλειοψηφίας.

Οι αρμοδιότητες των Περιφερειακών Υπηρεσιακών Συμβουλίων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΠΥΣΔΕ), καθορίζονται απο το άρθρο 7 του Π.Δ. 75/86 και έχουν ως εξής :

Το ΠΥΣΔΕ :

1) Συντάσσει τους πίνακες υποψηφίων διευθυντών σχολικών μονάδων και σχολικών εργαστηριακών κέντρων και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων και υπεύθυνων τομέων σχολικών εργαστηριακών κέντρων.
2) Προτείνει την τοποθέτηση των επιλεγέντων απο το ΚΥΣΔΕ ώς διεθυντών σχολικών μονάδων και σχολικών εργαστηριακών κέντρων και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων και υπεύθυνων τομέων σχολικών εργαστηριακών κέντρων. Την αρμοδιότητα επιλογής και τοποθέτησης διευθυντών μετά την ψήφιση του Ν.1824/88 την ασκεί μόνο το ΠΥΣΔΕ.
3) Προτείνει τη μετάθεση για το συμφέρον της υπηρεσίας των διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων και υπεύθυνων τομέων σχολικών εργαστηριακών κέντρων.
4) Εισηγείται τον ορισμό αναπληρωτών διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων και διευθυντών και υπεύθυνων τομέων σχολικών εργαστηριακών κέντρων.
5) Προτείνει τη διάθεση εκπαιδευτικών για συμπλήρωση του υποχρεωτικού ωραρίου διδασκαλίας στον ίδιο νομό ή νομαρχιακό διαμέρισμα.
6) Αναθέτει σε εκπαιδευτικούς την εκτέλεση υπερωριακής διδασκαλίας σε άλλο σχολείο.
7) Γνωμοδοτεί για τη χορήγηση άδειας άσκησης ιδιωτικού έργου ή εργασίας με αμοιβή.
8) Προτείνει την πρόσληψη προσωρινών αναπληρωτών.
9) Προτείνει την προσωρινή τοποθέτηση των νεοδιορίστων.
10) Καταρτίζει πίνακες προακτέων και εκδικάζει ενστάσεις κατά των πινάκων αυτών.
11) Προτείνει την τοποθέτηση σε σχολείο των μετατεθέντων απο άλλο ΠΥΣΔΕ, τη μετάθεση για βελτίωση θέσης και τη μετάθεση σε λύκεια για το συμφέρον της υπηρεσίας εκπαιδευτικών που έχουν πενταετή υπηρεσία στα γυμνάσια.

---

72. Βλέπ. δικό μας, σελ. .....

12) Προτείνει τη μετάθεση για το συμφέρον της υπηρεσίας μέσα στον ίδιο νομό ή νομαρχιακό διαμέρισμα.
13) Προτείνει κάθε είδους απόσπαση κατά τον νόμο μέσα στον ίδιο νομό ή νομαρχιακό διαμέρισμα.
14) Προτείνει την τοποθέτηση των επανερχομένων εκπαιδευτικών απο σχολεία του εξωτερικού.
15) Καταρτίζει τους πίνακες υποψηφίων προϊσταμένων για τα τμήματα εκπαιδευτικών θεμάτων των διευθύνσεων εκπαίδευσης
16) Προτείνει την απόσπαση εκπαιδευτικών στη γραμματεία των περιφερειακών επιμορφωτικών κέντρων.
17) Συντάσσει πίνακες υποψηφίων προϊσταμένων διευθύνσεων και γραφείων εκπαίδευσης και γραφείων φυσικής αγωγής.
18) Συντάσσει αξιολογικούς πίνακες καθηγητών της περιφέρειάς του για την επιλογή τους, ώς σχολικών συμβούλων.
19) Ορίζει τις σχολικές μονάδες, των οποίων οι μαθητές ασκούνται στο σχολικό εργαστηριακό κέντρο, καθώς επίσης, και τους διδάσκοντες σ'αυτό.
20) Εκδικάζει πειθαρχικές υποθέσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του νομού ή νομαρχιακού διαμερίσματος, εκτός απο τις πειθαρχικές υποθέσεις των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των περιφερειακών και κεντρικών συμβουλίων.
21) Εκδικάζει εφέσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού κατά των πειθαρχικών αποφάσεων των προϊσταμένων των διευθύνσεων και γραφείων εκπαίδευσης.
22) Εξετάζει θέματα υπηρεσιακής κατάστασης εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που προβλέπονται απο τις κείμενες διατάξεις, καθώς και κάθε άλλο εκπαιδευτικό θέμα που προβλέπεται απο ειδικές διατάξεις, εφόσον αυτά δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα του ΚΥΣΔΕ.

Με λίγα λόγια, δηλαδή, το ΠΥΣΔΕ έχει όλες τις αρμοδιότητες που αναφέρονται, τόσο στην υπηρεσιακή κατάσταση της ηγεσίας όλων των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όσο και των εκπαιδευτικών στελεχών τους. Ετσι, εξασφαλίζεται αντικειμενικότερη λήψη απόφασης απ'ότι αν την λάβαινε ένα μονομελές όργανο, π.χ. ο προϊστάμενος διεύθυνσης ή ο νομάρχης ή ο σχολικός σύμβουλος. Μόνο που εδώ υπάρχει το μειονέκτημα ότι, η διαδικασία είναι περισσότερο χρονοβόρα και κυρίως για θέματα πρόσληψης προσωρινών αναπληρωτών προσωρινής τοποθέτησης νεοδιορίστων, ανάθεσης υπερωριακής διδασκαλίας σε εκπαιδευτικούς σε άλλο σχολείο, και διάθεσης εκπαιδευτικών για συμπλήρωση του υποχρεωτικού ωραρίου διδασκαλίας στον ίδιο Νομό ή Νομαρχιακό Διαμέρισμα. Επισημαίνονται αυτά τα θέματα, γιατί είναι βασικά για τη λειτουργία των σχολείων. Εχουν παρατηρηθεί δε περιπτώσεις που το σχολείο

υπολειτουργεί ακόμη και ώς τα μέσα της σχολικής χρονιάς, επειδή δεν έχουν τοποθετηθεί αναπληρωτές εκπαιδευτικοί.

Η κατάρτιση και η σύνταξη πινάκων διευθυντών, υποδιευθυντών σχολικών μονάδων και προϊσταμένων διευθύνσεων και γραφείων εκπαίδευσης, καθώς και η σύνταξη αξιολογικών πινάκων καθηγητών της περιφέρειας του ΠΥΣΔΕ για την επιλογή τους ώς σχολικών συμβούλων, αποτελούν βασικές εργασίες του Συμβουλίου που σχετίζονται άμεσα με την παραγωγικότητα και τα κίνητρα των διοικητικών και εποπτικών στελεχών της εκπαίδευσης. Απο τη σωστή επιλογή αυτών των στελεχών εξαρτάται, κατά μεγάλο μέρος, η απόδοση και αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος.

Η εκχώρηση της αρμοδιότητας εκλογής και τοποθέτησης διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων (Ν.1824/88) στο ΠΥΣΔΕ συμβάλλει τα μέγιστα στην ομαλή και αποδοτική λειτουργία των σχολικών μονάδων της περιφέρειας δικαιοδοσίας κάθε ΠΥΣΔΕ γιατί α) λαμβάνονται ταχύτερα και με άμεση γνώση των προσώπων που ενδιαφέρονται για ηγετικές θέσεις οι αποφάσεις και β) οι επιλεγομένοι έχουν συνήθως συμφέροντα (εντοπιότητα, συνυπηρέτηση) να αναλάβουν καθήκοντα στην περιφέρειά τους. Ετσι, αποφεύγεται το δυσάρεστο φαινόμενο που παρουσιαζόταν με το ΚΥΣΔΕ να επιλέγονται δηλαδή διευθυντές αλλά να μην αποδέχονται γιατί η τοποθέτησή τους γινόταν σε περιφέρεια που δεν εξυπηρετούσε τα συμφέροντά τους. Βρίσκει τώρα εφαρμογή η αρχή της θεωρίας της οργάνωσης που αναφέρεται στο γεγονός ότι έχουμε καλύτερα αποτελέσματα για την οργάνωση όταν οι σκοποί της ταυτίζονται με τους σκοπούς των στελεχών της. Το μόνο ίσως πρόβλημα που δημιουργείται με την εκλογή των ηγετικών στελεχών από το ΠΥΣΔΕ είναι ότι λόγω της αμεσότητας των προσωπικών σχέσεων που δημιουργούνται να επηρεάζεται η αντικειμενικότητα της επιλογής με την άσκηση πιέσεων.

Κεφάλαιο 8. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟΥ (ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ) ΚΑΙ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΕΕ

Στη διοικητική περιφέρεια κάθε Δήμου και Κοινότητας, λειτουργεί ένας αριθμός σχολείων που εξυπηρετεί τις ανάγκες του μαθητικού δυναμικού. Κάθε σχολείο, δέχεται μαθητές απο συγκεκριμένη χωρική περιοχή για να διευκολύνεται έτσι, τόσο ο προγραμματισμός των σχολείων, όσο και η εξυπηρέτηση των μαθητών της συγκεκριμένης περιοχής. Κάθε σχολείο, αποτελεί δημόσια υπηρεσία κάθετης οργάνωσης του Γραφείου εκπαίδευσης ή της Διεύθυνσης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και είναι το βασικό κύτταρο του εκπαιδευτικού συστήματος. Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν. 1566/85, που θεωρεί τη διοίκηση ώς βασικό άξονα της ανάπτυξης του εκπαιδευτικού συστήματος, σε κάθε σχολείο τόσο της πρωτοβάθμιας, όσο και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (επομένως και στις σχολικές μονάδες ΤΕΕ), τη διοίκηση ασκούν τα εξής όργανα : α) ο διευθυντής, β) ο υποδιευθυντής, και γ) ο σύλλογος διδασκόντων του σχολείου.

8.1 ΜΟΝΟΜΕΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

α. Ο Διευθυντής

Αρμοδιότητες

Ο διευθυντής είναι ο υπηρεσιακός προϊστάμενος κάθε σχολικής μονάδας ΤΕΕ και είναι κυρίως υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία του σχολείου, το συντονισμό της σχολικής ζωής, την τήρηση των νόμων, των εγκυκλίων και των υπηρεσιακών εντολών και την εφαρμογή των αποφάσεων του συλλόγου των διδασκόντων, που εκδίδονται σύμφωνα με την υπουργική απόφαση για τις αρμοδιότητες του συλλόγου των διδασκόντων. Επίσης, σημαντική είναι η αρμοδιότητα, που παραχωρείται στο διευθυντή, για τη συμμετοχή του στην αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών και τη συνεργασία του με τους σχολικούς συμβούλους. [73]

Για κάθε τύπο Λυκείου, ορίζεται διευθυντής, εκπαιδευτικός απο ορισμένους κλάδους, που οι ειδικότητές τους αντιστοιχούν περισσότερο στη δομή και τη φυσιογνωμία του τύπου του Λυκείου. Ετσι, έχουμε για μεν τα Γυμνάσια, τα Κλασικά και Γενικά Λύκεια,

---

73. Ν. 1566/85, αρθ. 11, παρ. Δ', εδ.1, και Υ.Α. ΥΠΕΠΘ 6492/11-1-83, *"Καθήκοντα και Αρμοδιότητες Συλλόγου Καθηγητών, Διευθυντών, Υποδιευθυντών, Διδακτικού Προσωπικού των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης, Γραμματέων, Επιστατών, Καθαριστριών και Απουσιολόγων"*.

εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ1 έως ΠΕ11, ΠΕ15 και ΠΕ16 [74] με βαθμό Α', ενώ για τα ΤΕΛ και ΕΠΛ των κλάδων, ΠΕ1 έως ΠΕ14, ΠΕ17, ΠΕ18 και ΤΕ1, με βαθμό Α'. Δηλαδή, ο νόμος εξαιρεί απο το δικαίωμα διεύθυνσης Λυκείου στα Κλασικά και Γενικά τους Μηχανικούς (ΠΕ12), τους Νομικούς και Πολιτικούς επιστήμονες (ΠΕ13) και τους Γιατρούς και Γεωπόνους (ΠΕ14) απο τα ΑΕΙ, και φυσικά όλους τους εκπαιδευτικούς κλάδων ΤΕΙ ή ΣΕΛΕΤΕ. (ΠΕ17, ΠΕ18 και ΤΕ1) Οσον αφορά λοιπόν τους κλάδους ΠΕ12, ΠΕ14, ΠΕ17, ΠΕ18 και ΤΕ1, αφού στη δομή και την παιδαγωγική οργάνωση των Κλασικών και Γενικών Λυκείων δεν συμμετέχουν καθόλου, σωστά ο νομοθέτης τους εξαιρεί. Σχετικά όμως με τον κλάδο 13, που δικαιολογεί οργανικές θέσεις εκπαιδευτικών στα Λύκεια αυτά, παραμένει το ερώτημα της εξαίρεσης. Απο την άλλη πλευρά γεννάται το ερώτημα, πώς μέσα στα πλαίσια της ενιαίας διοικητικής θεώρησης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εκπαιδευτικοί που ποτέ δεν υπηρέτησαν στα ΤΕΛ ή ΕΠΛ ή ΤΕΣ αναλαμβάνουν τη διεύθυνσή τους με τις πολυπλοκότερες οργανωτικές δομές που διαθέτουν, και εξαιρούνται απο απλούστερα οργανωτικά σχήματα (Γυμνάσια, Γενικά Λύκεια), εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στα πολυπλοκότερα (ΤΕΛ,ΕΠΛ). Και στη μία περίπτωση και στην άλλη, πιστεύουμε ότι, οι σχετικές ρυθμίσεις δημιουργούν προβλήματα στη λειτουργία των σχολικών μονάδων και ότι η παραγωγικότητα των Λυκείων ελαττώνεται, τουλάχιστον για το διάστημα προσαρμογής του διευθυντικού στελέχους στη δομή και λειτουργία του νέου γι'αυτό τύπου Λυκείου, αφού όπως είναι γνωστό απο τη διοικητική επιστήμη, ο ρόλος της διεύθυνσης είναι βασικός για την επίτευξη των σκοπών μιάς οργάνωσης. Τα προβλήματα αυτά προσπάθησε να αμβλύνει μια νέα ρύθμιση [75] που απαιτεί για τα ΤΕΛ, ΕΠΛ και ΤΕΣ όπου λειτουργούν σχολικά εργαστήρια, την τοποθέτηση υποδιευθυντή που ανήκει στους κλάδους ΠΕ12, ΠΕ14, ΠΕ17, ΠΕ18, και ΤΕ1 εφόσον ο διευθυντής δεν ανήκει σ'αυτούς (είνα δηλαδή θεωρητικών κατευθύνσεων).

Υστερα απο αυτή την ανάλυση για τη βελτίωση της απόδοσης των Λυκείων, είναι σκόπιμο στην τοποθέτηση των διευθυντών στους διαφόρους τύπους Λυκείου, να λαμβάνονται υπόψη τα εξής : α) να τοποθετούνται διευθυντές στα Λύκεια, εκπαιδευτικοί που υπηρέτησαν στον τύπο Λυκείου που πρόκειται να αναλάβουν διεύθυνση και διαθέτουν την σχετική εμπειρία ή β) για να μη δημιουργούνται κοινωνικές ανισότητες στην εκπαιδευτική ιεραρχία σε βάρος ορισμένων κατηγοριών εκπαιδευτικών, να υπάρξει μιά διοικητική ανασυγκρότηση των Λυκείων, ώστε όσοι επιθυμούν να αναλάβουν διεύθυνση, να περνούν από σχετική επιμόρφωση σε θέματα management της εκπαίδευσης.

Είναι επόμενο πως, η αξιοποίηση της τεχνολογικής προόδου και η χρησιμοποίηση της τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στα ΤΕΛ και ΕΠΛ, θα βρίσκει την καλύτερή της απόδοση

---

74. Αναλυτικά για κλάδους, βλέπ. Στελέχωση Μονάδων ΤΕΕ.
75. Ν. 1674/88, *"Ρύθμιση Θεμάτων ΑΕΙ και Αλλες Διατάξεις"*.

όταν, managers αυτών των σχολείων είναι άνθρωποι που, όχι απλώς γνωρίζουν, αλλά και κατέχουν μέρος του επιπέδου ανάπτυξης της τεχνολογίας, παρά όταν managers είναι απλοί ιεραρχικοί προϊστάμενοι που τοποθετούνται μόνο για να καλύψουν το γραφειοκρατικό κενό διεύθυνσης των Λυκείων αυτών.

Επιλογή - Τοποθέτηση

Οι κρίσεις για την επιλογή διευθυντών και υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και των διευθυντών και υπεύθυνων τομέων ΣΕΚ (Σχολικών Εργαστηριακών Κέντρων), γίνεται το μήνα Φεβρουάριο, απο το οικείο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο (ΠΥΣΔΕ), μεταξύ όλων των εκπαιδευτικών της περιφέρειας που έχουν τα προσόντα για τις θέσεις αυτές καθώς, και διετία στο βαθμό Α' ώς το τέλος του ίδιου χρόνου. Το Μάρτιο, οι εκπαιδευτικοί που επιθυμούν ν'ασκήσουν καθήκοντα σε κάποια απο τις προηγούμενες θέσεις, υποβάλλουν αιτήσεις με ταυτόχρονη εκδήλωση προτίμησης του Νομού ή Νομαρχιακών Διαμερισμάτων στα σχολεία των οποίων επιθυμούν να τοποθετηθούν. Το ΠΥΣΔΕ το μήνα Απρίλιο, καταρτίζει με αξιολογική σειρά δύο πίνακες υποψηφίων : α) αυτών που υπέβαλαν αίτηση και β) αυτών που δεν υπέβαλαν, για κάθε περίπτωση. Ο προϊστάμενος της οικείας διεύθυνσης εκπαίδευσης υποβάλλει τους πίνακες αυτούς, τους μεν πρώτους (με αίτηση) στο ΚΥΣΔΕ, τους δε δεύτερους, στον νομάρχη, μαζί μ'όλους τους πίνακες υποδιευθυντών σχολικών μονάδων, για τα δύο επόμενα σχολικά έτη. Το ΚΥΣΔΕ, καταρτίζει νέο πίνακα υποψηφίων διευθυντών, απο όλους τους πίνακες των ΠΥΣΔΕ, μπορεί δε ν'αλλάζει την αξιολογική σειρά υποψηφίων των ΠΥΣΔΕ, κατόπιν ενστάσεων των ενδιαφερομένων. Μετά απο πρόταση του ΚΥΣΔΕ, εκδίδεται υπουργική απόφαση που θέτει στη διάθεση των ΠΥΣΔΕ ισάριθμους υποψηφίους διευθυντές πρός τις κενές θέσεις της περιοχής. Το ΠΥΣΔΕ συγκεντρώνει τη σειρά προτίμησης για τις κενές θέσεις απο τους υποψήφιους και προτείνει μέχρι τέλος Ιουνίου την τοποθέτηση τους, η οποία γίνεται με απόφαση του Νομάρχη. Στην περίπτωση τώρα, που δεν πληρωθούν όλες οι κενές θέσεις, με τη διαδικασία που αναφέραμε, ο νομάρχης με απόφασή του, ύστερα απο προτάσεις βέβαια του ΠΥΣΔΕ, τοποθετεί διευθυντές απο τους πίνακες των υποψηφίων χωρίς αίτηση που υπέβαλε σ'αυτόν το ΠΥΣΔΕ. Αξίζει να σημειωθεί οτι, η εγγραφή υποψηφίου σ'ένα πίνακα για τις θέσεις που αναφέραμε, δεν εμποδίζει την εγγραφή του στους υπόλοιπους (αρθ. 11, Ν.1566/85). Επειδή όμως αυτή η διαδικασία κρίθηκε και χρονοβόρα και ατελέσφορη αφού δημιουργούσε πλήθος προβλημάτων τα οποία επισημάναμε στην ανάλυση του ΠΥΣΔΕ, έγινε νέα ρύθμιση [76]με την οποία η επιλογή και τοποθέτηση εκπαιδευτικών σε διευθυντικές θέσεις σχολικών μονάδων είναι αρμοδιότητα μόνο του ΠΥΣΔΕ και του οικείου νομάρχη, ενώ το ΚΥΣΔΕ παρεμβαίνει μόνο σε περίπτωση υποβολής ενστάσεων. Η νέα διαδικασία είναι σαφώς απλούστερη και

---

76. Ν. 1824/86, *"Ρύθμιση Θεμάτων Εκπαιδευτικών και Αλλες Διατάξεις"*, με τον οποίο κυρώνεται η Υ.Α. Δ/5716/88, *"Ρύθμιση Θεμάτων Επιλογής και Τοποθέτησης Διευθυντών και Υποδιευθυντών Σχολικών Μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης"*.

ταχύτερη της προηγούμενης. *Με τη ρύθμιση αυτή λύνεται και το θέμα των διευθυντών σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας ΤΕΕ γιατί ορίζεται ότι αυτοί (οι διευθυντές) πρέπει να έχουν αντίστοιχη ή συγγενή ειδικότητα πρός τα διδασκόμενα μαθήματα στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα.* Διαφορετικά παραλείπονται από τις τοποθετήσεις και διατηρούν τη σειρά τους στους πίνακες για τοποθέτηση σε κενούμενες θέσεις για τις οποίες έχουν αντίστοιχη ειδικότητα. Ομως πάλι αναφύεται πρόβλημα σχετικά με τα διδασκόμενα μαθήματα. Δηλαδή ποιά ειδικότητα θα επιλεγεί από τις τεχνικές κατευθύνσεις για τη διεύθυνση ενός ΤΕΛ π.χ., που έχει αρκετούς τομείς.

Προσόντα Υποψηφίων

Εκτός απο τη διετία στο βαθμό Α', το ΠΥΣΔΕ, για τη σύνταξη των πινάκων διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων και διευθυντών και υπεύθυνων τομέων ΣΕΚ, εκτιμά :

1) την υπηρεσιακή κατάρτιση των εκπαιδευτικών,
2) την γνώση τους για τα εκπαιδευτικά πράγματα,
3) την ικανότητά τους για ανάληψη διοικητικών καθηκόντων,
4) το εκπαιδευτικό τους έργο,
5) την κοινωνική τους προσφορά,
6) την προσωπικότητά τους,
7) τις μεταπτυχιακές τους σπουδές,
8) την μετεκπαίδευση και την επιμόρφωση και,
9) την αξιόλογη συγγραφική εργασία. [77]

Υπηρεσιακή Κατάσταση

Με τη νέα ρύθμιση οι πίνακες των ΠΥΣΔΕ κυρώνονται από τον Νομάρχη εκτός κι αν υπάρχουν ενστάσεις οπότε κυρώνονται από τον Υπουργό και ισχύουν για τα τρία επόμενα σχολικά έτη. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους οι εκπαιδευτικοί αυτοί διατηρούν τις οργανικές τους θέσεις και εξελίσσονται βαθμολογικά και μισθολογικά σ'αυτές. Επίσης όσο διαρκεί η θητεία τους, εκτός απο τις αποδοχές τους ώς εκπαιδευτικοί, παίρνουν και επίδομα θέσης (κεφ. Γ' αρθ.11, Ν. 1566/85).

Ο διευθυντής αναπληρώνεται απο τον υποδιευθυντή. Οταν δεν υπάρχει υποδιευθυντής, γίνεται ανάθεση για προσωρινή άσκηση καθηκόντων σε εκπαιδευτικό, που υπηρετεί σε σχολείο του Νομού ή Νομαρχιακού Διαμερίσματος, και έχει τα απαιτούμενα προσόντα. Η ανάθεση γίνεται με απόφαση του Νομάρχη που εκδίδεται ύστερα απο εισήγηση του ΠΥΣΔΕ (κεφ. Ε', αρθ.11, Ν.1566/85 και για προσωρινή αναπλήρωση παρ. 14, Υ.Α. Δ/5716/88).

---

77. Ν. 1566/85, αρθ. 11

β. Ο Υποδιευθυντής

Η επιλογή και υπηρεσιακή κατάσταση του υποδιευθυντή σχολικών μονάδων και υπεύθυνων τομέων ΣΕΚ, περιγράφτηκε και αναλύθηκε στην παράγραφο του διευθυντή, επειδή ακολουθείται ίδια παράλληλη αλλά ταυτόχρονη διαδικασία. Οι κλάδοι των εκπαιδευτικών που ορίζονται υποδιευθυντές στα Λύκεια, αντιστοιχούν με των διευθυντών όπως αυτοί αναλυθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο. Σ'όλα τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έχουν περισσότερα απο δώδεκα τμήματα τάξεων, μπορεί, αν συντρέχουν ειδικοί λειτουργικοί λόγοι, να ορίζεται και δεύτερος υποδιευθυντής και προκειμένου για ΕΠΛ με περισσότερα απο δεκαπέντε τμήματα τάξεων, και τρίτος (κεφ. Α', αρθ. 11, Ν.1566/85).

Η τοποθέτηση των υποδιευθυντών γίνεται μετά την τοποθέτηση των διευθυντών, με απόφαση του Νομάρχη απο τους πίνακες που υπόβαλε σ'αυτόν το ΠΥΣΔΕ. Ο υποδιευθυντής αναπληρώνει το διευθυντή του σχολείου. Στα ΕΠΛ που υπηρετούν δύο υποδιευθυντές, ο αναπληρωτής ορίζεται απο το διευθυντή. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει διευθυντής, ο αναπληρωτής ορίζεται με απόφαση του Νομάρχη (αρθ.11, κεφ Ε', Ν.1566/85).

Ο υποδιευθυντής βοηθάει το διευθυντή στην άσκηση των καθηκόντων του και είναι υπέυθυνος για τη διεξαγωγή της διοικητικής υπηρεσίας του σχολείου. [78] Η αναπλήρωση του υποδιευθυντή και του υπεύθυνου τομέα ΣΕΚ, γίνεται απο τον εκπαιδευτικό που είναι ανώτερος σε βαθμό. Σε περίπτωση ομοιοβαθμίας, καθήκοντα υποδιευθυντή ή υπεύθυνου τομέα ΣΕΚ, ασκεί εκείνος που ορίζεται με απόφαση του προϊσταμένου της οικείας Διεύθυνσης ή Γραφείου εκπαίδευσης ύστερα απο γνώμη του οικείου ΠΥΣΔΕ (αρθ. 11, Ν.1566/85).

Ο ρόλος των οργάνων, που είναι επιφορτισμένα με την επιλογή και τοποθέτηση των διευθυντών σχολικών μονάδων είναι σημαντικός και απο την ανάλυση, που προηγήθηκε για τους αιρετούς εκπροσώπους του ΠΥΣΔΕ και του ΚΥΣΔΕ παρατηρούμε ότι, οι μηχανισμοί αυτοί διευκολύνουν ή τερματίζουν την αναπαραγωγή του εκπαιδευτικού διοικητικού κατεστημένου, ανάλογα με την ισχύ που διαθέτουν οι αιρετοί. Η άσκηση των καθηκόντων των διευθυντών και υποδιευθυντών με θητεία, και το δικαίωμα επανεκλογής αυτών, παρουσιάζει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Στα πλεονεκτήματα μπορούμε να αναφέρουμε ότι, η θητεία δίνει τη δυνατότητα άσκησης των καθηκόντων κατά τρόπο

---

78. Ν. 1566/85, αρθ. 11, Κεφ. Δ, και Υ.Α. ΥΠΕΠΘ 6492/83. Το άρθρο 11 ορίζει ότι τα ειδικότερα καθήκοντα των διευθυντών και λοιπών προϊσταμένων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων. Επειδή όμως η απόφαση που έπρεπε να καταρτιστεί με εξουσιοδότηση αυτού του νόμου δε δημοσιεύτηκε ποτέ, ισχύει η προγενέστερη του νόμου.

περισσότερο επαγγελματικό και αποδοτικό αφού το στέλεχος θα ξανακριθεί για τη θέση, επομένως πρέπει όλο αυτό το διάστημα να φροντίζει για τη μεγιστοποίηση της απόδοσης της σχολικής μονάδας, ώστε να εξασφαλίσει την επανεκλογή του.

Το μειονέκτημα, που θα μπορούσαν να αναφερθούν στο σημείο αυτό, είναι η άλλη όψη του νομίσματος, δηλαδή, ακριβώς επειδή υπάρχει η επανάκριση, οι διευθυντές και προϊστάμενοι σχολικών μονάδων, θα προσπαθούν να διατηρούν την εύνοια των οργάνων εκείνων (Προϊστάμενος Διεύθυνσής, αιρετοί, υπόλοιπα μέλη, ΠΥΣΔΕ, Νομάρχης, κ.λ.π.), απο τα οποία θα ξανακριθούν για να ξαναπάρουν τη θέση και το ειδικό επίδομα. Ο κίνδυνος αυτός όμως, μειώνεται σε μεγάλο βαθμό όταν λειτουργεί ενεργητικά ένας Σύλλογος Διδασκόντων, το συλλογικό δηλαδή, όργανο του σχολείου που επηρεάζει τις πράξεις και ενέργειες του διευθυντή.

Απο την άλλη μεριά, η μονιμότητα του διευθυντή δίνει μεν μιά ανεξαρτησία και ελευθερία έκφρασης αφού έχει εξασφαλίσει τη θέση, αλλά αυτό μπορεί να τον οδηγήσει α) σε κατάχρηση των ορίων της εξουσίας και να τον μεταβάλλει σε "σατραπίσκο" του σχολείου και β) να τον γραφειοκρατικοποιήσει τόσο, ώστε να μην ενδιαφέρεται για τίποτα περισσότερο απο την απλή εφαρμογή των νόμων και εγκυκλίων, πράγμα που θα μειώσει αρκετά την απόδοση ενός οργανισμού, όπως το σχολείο.

Η με θητεία άσκηση των καθηκόντων του διευθυντή, βοηθάει στην άσκηση διοίκησης, που πλησιάζει στο μοντέλο ανθρωπίνων σχέσεων και ανοικτών συστημάτων, ενώ αντίθετα, η μονιμότητα στο Βεμπεριανό μοντέλο, και στο κλασικό μοντέλο του επιστημονικού management. Αναφορά στο θέμα αυτό έγινε και στην περίπτωση των σχολικών συμβούλων (βλ. παράγραφο 7.2 του ίδιου κεφαλαίου).

8.2 ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

α. Σύλλογος Διδασκόντων

Ο Σύλλογος Διδασκόντων αποτελεί και το μόνο συλλογικό διοικητικό όργανο των σχολικών μονάδων ΤΕΕ, και όλων των σχολείων γενικά. Αποτελείται απο όλους τους διδάσκοντες στο σχολείο με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, και έχει ώς πρόεδρό του, τον διευθυντή του σχολείου.[79] Οταν οι συνεδριάσεις αφορούν ειδικά θέματα μαθητών, μετέχουν σ'αυτές και δύο εκπρόσωποί τους, που ορίζονται απο το διοικητικό συμβούλιο των μαθητικών κοινοτήτων.

---

79. Ν. 1566/85, αρθ. 11

Οι συνεδριάσεις γίνονται μετά απο πρόσκληση του προέδρου, και διακρίνονται σε τακτικές και έκτατες. Οι τακτικές γίνονται τουλάχιστον μιά φορά πρίν την έναρξη των μαθημάτων και μιά φορά στο τέλος κάθε τριμήνου. Οι έκτατες γίνονται: α) όταν το κρίνει σκόπιμο ο πρόεδρος και β) όταν το ζητήσει έγγραφα για συγκεκριμένα θέματα το ένα τρίτο των μελών του συλλόγου. Ο νόμος ορίζει ότι οι συνεδριάσεις γίνονται μέσα στο ωράριο εργασίας και σε καμιά περίπτωση σε ώρες διδασκαλίας των μαθημάτων. Ετσι, στα ΕΠΛ που το ωράριο διδασκαλίας καλύπτει όλο το ωράριο εργασίας είναι επόμενο οι συνεδριάσεις του Συλλόγου να γίνονται είτε πρόχειρα, σε κάποιο μισάωρο στο τέλος, είτε εκτός ωραρίου εργασίας, είτε μέσα στο ωράριο εργασίας που συμπίπτει όμως με το ωράριο διδασκαλίας και είναι προφανώς σε βάρος των μαθημάτων.

Αρμοδιότητες του Συλλόγου Διδασκόντων

Ως συλλογικό όργανο διοίκησης, ο Σύλλογος Διδασκόντων παίζει σημαντικό ρόλο για τη χάραξη κατευθύνσεων, για την καλύτερη εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής, και τη λήψη αποφάσεων για την καλύτερη λειτουργία του σχολείου. Εχει την ευθύνη για την εφαρμογή του ωρολογίου και σχολικού προγράμματος και την οργάνωση της σχολικής ζωής. Αξιοποιεί τις δυνατότητες συνεργασίας ανάμεσα στο διδακτικό προσωπικό και τους κοινωνικούς φορείς του τόπου, και για την καλύτερη εφαρμογή των εκπαιδευτικών μεθόδων, μπορεί να αποφασίσει το χωρισμό των μελών του σε τομείς γνώσεων. [80]

Οι αποφάσεις του συλλογικού οργάνου διοίκησης των σχολείων είναι περισσότερο αμερόληπτες και αντικειμενικές απ'ότι του μονομελούς - διευθυντή, όμως παίρνουν περισσότερο χρόνο. Αν συνδιαστεί τη θητεία του διευθυντή, που αναφέρθηκε προηγούμενα, με το γεγονός ότι ο νόμος ορίζει αυτόν πρόεδρο του Συλλόγου, που κατ'επέκταση προεδρεύει σ'όλες τις συνεδριάσεις του συλλόγου, διαπιστώνεται ότι εξασφαλίζεται η εξάρτηση του διευθυντή απο τα όργανα κρίσης του, γιατί η πληροφόρηση που δίνει στο σύλλογο εξαρτάται απο τη δική του διαχείρηση και η λήψη των αποφάσεων κατευθύνεται απο τον ίδιο. Σε περισσότερο προχωρημένες δημοκρατικές διαδικασίες, θα μπορούσε ο διευθυντής να είναι μεν πρόεδρος του Συλλόγου Διδασκόντων, αλλά να εκλέγονται πρόεδροι συνεδριάσεων. Ετσι, εκείνος θα εισηγείται μεν τα θέματα αλλά δεν θα επηρεάζει τη διαδικασία λήψης μιάς απόφασης.

---

80. Ν. 1566/85, αρθ. 11 και Υ.Α. Εγκύκλιος του ΥΠΕΠΘ 6492/83. Ο τρόπος λειτουργίας και οι ειδικότερες αρμοδιότητες του συλλόγου ορίζονται με υπουργική απόφαση σύμφωνα με τον Ν.1566/85. Ομως τέτοια απόφαση δεν εκδόθηκε ποτέ γιαυτό τα θέματα ρυθμίζονται με την προγενέστερη του Νόμου όπως και των διευθυντών και υποδιευθυντών.

β. Συμβούλιο Τάξης

Το Συμβούλιο Τάξης αποτελείται από τους καθηγητές που διδάσκουν στην τάξη και τον υποδιευθυντή του σχολείου, ο οποίος και προεδρεύει, σε περίπτωση απουσίας του προεδρεύει ο διεθυντής, επίσης μπορεί να παρευρίσκεται και ο πρόεδρος της μαθητικής κοινότητας της τάξεως ή του τμήματος. Το συμβούλιο τάξης συγκαλείται κάθε φορά που ανακύπτει θέμα λειτουργίας της τάξεως ή τμήματος τάξης με πρόσκληση του διευθυντή ή υποδιευθυντή ή αν το ζητήσουν με έγγραφό τους τρεις τουλάχιστον διδάσκοντες καθηγητές. Το Συμβούλιο αυτό δεν έχει αποφασιστικό χαρακτήρα, αλλά εισηγητικό πρός το σύλλογο των καθηγητών, ο οποίος έχει και την τελική ευθύνη λήψης της απόφασης. [81]

8.3 ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ (Σ.Ε.Κ.) & ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ (Σ.Ε.)

Λόγω της σπουδαιότητας που παρουσιάζει το Σχολικό Εργαστηριακό Κέντρο (ΣΕΚ) και το Σχολικό Εργαστήριο της Τ.Ε.Ε. και επειδή το ΣΕΚ αποτελεί ξεχωριστή οργανωτική μονάδα θα γίνει ειδική αναφορά στα όργανα διοίκησής του.

Οργανα διοίκησης του ΣΕΚ σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση Γ2/4321/26-10-88 [82] είναι α) ο Διευθυντής του ΣΕΚ, β)οι Υπεύθυνοι Τομέων ΣΕΚ, γ)οι Υπεύθυνοι Εργαστηρίων ΣΕΚ. Σε κάθε ΣΕΚ λειτουργεί Σύλλογος Διδασκόντων ΣΕΚ που συγκροτείται από όλους τους διδάσκοντες στα εργαστήρια ΣΕΚ με οποιαδήποτε σχέση εργασίας. Πρόεδρος του Συλλόγου Διδασκόντων είναι ο Διευθυντής ΣΕΚ.

α. Ο Σύλλογος Διδασκόντων ΣΕΚ

Ο Σύλλογος Διδασκόντων ΣΕΚ έχει τις εξής συγκεκριμένες αρμοδιότητες :

α) Προτείνει στο διευθυντή για τον αριθμό, το είδος και τους χώρους των εργαστηρίων κατεύθυνσης που θα λειτουργήσουν,

β) Προτείνει στο διευθυντή την ένταξη των εργαστηρίων κατεύθυνσης στον αντίστοιχο τομέα,

γ) Προτείνει στο διευθυντή, σε συνεργασία με τα σχολεία, για την ανάθεση της διδασκαλίας των μαθημάτων στο εκπαιδευτικό προσωπικό,

---

81. Υ.Α. ΥΠΕΠΘ 6492/83, οπ. π.

82. Υ.Α. Γ2/4321/26-10-88, *"Καθορισμός Λεπτομερειών Λειτουργίας των ΣΕΚ των Σχολικών Εργαστηρίων και των Ειδικοτέρων Καθηκόντων των Διευθυντών ΣΕΚ, των Υπευθύνων των Σχολικών Εργαστηρίων, των Υπευθύνων Τομέων Εργαστηρίων και Εργαστηρίων Κατεύθυνσης και των Αρμοδιοτήτων του Συλλόγου Διδασκόντων ΣΕΚ."*

δ) Προτείνει στο διευθυντή για την κατανομή των εργασιών του ΣΕΚ μεταξύ των μελών του.

ε) Κατά τις τακτικές συνεδριάσεις μετά το τέλος των τριμήνων αξιολογεί τη διδακτική πράξη με τα προγράμματα των σχολείων και προτείνει λύσεις πάντα σε συνεργασία με τα σχολεία.

στ) Υποβοηθά και στηρίζει τη συνεργασία των σχολείων με τους κοινωνικούς και παραγωγικούς φομείς της περιοχής,

ζ) Αξιοποιεί τις δυνατότητες εκπαιδευτικών και μαθητών για κατασκευές εργαστηριακών ασκήσεων, συσκευών και οργάνων που υποβοηθούν τους σκοπούς και τη λειτουργία των εργαστηρίων,

η) Συντάσει έκθεση στο τέλος κάθε διδακτικού έτους πρός την αρμόδια υπηρεσία, σχετικά με την εκπαιδευτική δραστηριότητα των εργαστηρίων στην οποία συμπεριλαμβάνονται και προτάσεις για τη βλτίωση των συνθηκών λειτουργίας των εργαστηρίων.

Το διδακτικό προσωπικό του ΣΕΚ συμμετέχει και στους συλλόγους διδασκόντων των σχολικών μονάδων από τις οποίες προέρχεται. Για γενικότερα ζητήματα παιδαγωγικά, διδακτικά, ο σύλλογος εισηγείται στις σχολικές μονάδες που είναι αρμόδιες για να αποφασίσουν.

β. Διευθυντής Σ.Ε.Κ & Σ.Ε

Διευθυντής ΣΕΚ ορίζεται εκπαιδευτικός των κλάδων ΠΕ12, ΠΕ14, ΠΕ17, ΠΕ18 ή ΤΕ1, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθ. 11 του Ν.1566/85 και την Υ.Α. Δ/5716/88. Υπεύθυνος του Σχολικού Εργαστηρίου είναι ο διευθυντής ή υποδιευθυντής του Λυκείου, στο οποίο υπάγεται το Σχολικό Εργαστήριο.

Καθήκοντα Διευθυντών Σ.Ε.Κ και Υπεύθυνων Σ.Ε [83]

1) Ο Διευθυντής του ΣΕΚ εκπροσωπεί το ΣΕΚ σε όλες τις σχέσεις του πρός τρίτους είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για τη λειτουργία του ΣΕΚ και ασκεί επιπλέον τα εξής ειδικότερα καθήκοντα :

α) Σε συνεργασία με τα σχολεία που εξυπηρετεί το ΣΕΚ, καθορίζει τον αριθμό, το είδος και τους χώρους των εργαστηρίων κατεύθυνσης που θα λειτουργήσουν. Εισηγείται στη διεύθυνση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για το εκπαιδευτικό προσωπικό που απαιτείται για τη λειτουργία του ΣΕΚ και προτείνει τους υπεύθυνους των εργαστηρίων κατεύθυνσης.

---

83. Υ.Α. Γ2/4321/88.

β) Είναι υπεύθυνος για τη σύνταξη του ωρολογίου προγράμματος των εργαστηρίων και των συναφών προγραμμάτων διεξαγωγής των εξετάσεων, τα οποία καταρτίζει σε συνεργασία με τις σχολικές μονάδες που εξυπηρετούνται απο το ΣΕΚ.

γ) Είναι υπεύθυνος για τη σύνταξη προγράμματος εφημεριών του ΣΕΚ.

δ) Υλοποιεί τις προτάσεις του συλλόγου για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων των εκπαιδευτικών και μαθητών για κατασκευές εργαστηριακών ασκήσεων, συσκευών και οργάνων που η κατασκευή τους υποβοηθά τους σκοπούς και τη λειτουργία των εργαστηρίων.

ε) Μεριμνά για την ενημέρωση του προσωπικού σχετικά με τις εξελίξεις της τεχνολογίας στα θέματα που ενδιαφέρουν τα εργαστήρια, σε συνεργασία με τους Σχολικούς Συμβούλους.

στ) Εχει την ευθύνη για την προληπτική συντήρηση του εξοπλισμού των εργαστηρίων και αναθέτει αυτή στο διδακτικό προσωπικό και τους συντηρητές του ΣΕΚ, με σκοπό την αποφυγή βλαβών και ατυχημάτων.

ζ) Εχει την ευθύνη για την επισκευή του εργαστηριακού εξοπλισμού του ΣΕΚ και αναθέτει αυτή, ανάλογα με τη σοβαρότητα, επισκευασιμότητα και τις υπάρχουσες δυνατότητες, στο προσωπικό του ΣΕΚ. Ακόμη εισηγείται την ανάθεση της επισκευής σε τρίτους.

η) Εχει την ευθύνη και αναθέτει την τήρηση αρχείου εξοπλισμού των εργαστηρίων σχετικά με τις ποσότητες και την κατάσταση λειτουργίας τους.

θ) Εχει την ευθύνη και αναθέτει την λήψη των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας και υγιεινής, όπως αυτά καθορίζονται απο τις ισχύουσες διατάξεις, στους χώρους των εργαστηρίων και τους κοινόχρηστους χώρους.

ι) Συγκροτεί απο το προσωπικό των εργαστηρίων επιτροπές προμηθειών και παραλαβής εξοπλισμού ή άλλου υλικού, απαραίτητου για τη λειτουργία των εργαστηρίων και επιτροπές απογραφής εξοπλισμού, καθώς και επιτροπές απογραφής, καταστροφής και διαγραφής εξοπλισμού.

ια) Ενημερώνει το σύλλογο των διδασκόντων σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία για τη λειτουργία του ΣΕΚ και τη διδασκαλία των εργαστηριακών ασκήσεων.

ιβ) Καθοδηγεί και βοηθά το προσωπικό του ΣΕΚ, με σκοπό την αρμονική συνεργασία του και την καλύτερη εκτέλεση του έργου του.

ιγ) Εχει την ευθύνη και επιβλέπει τη λειτουργία Τομέα, όταν για οποιονδήποτε λόγο δεν έχει οριστεί υπεύθυνος στην αντίστοιχη θέση.

ιδ) Γνωστοποιεί τις αποφάσεις του συλλόγου διδασκόντων του ΣΕΚ, στις σχολικές μονάδες, σχετικά με τις υπερωρίες του προσωπικού του ΣΕΚ, για την κίνηση της διαδικασίας πληρωμής.

ιε) Εισηγείται για θέματα που αφορούν μαθητές που ασκούνται στο ΣΕΚ, στη σχολική μονάδα, απο την οποία προέρχεται ο μαθητής.

στ) Φροντίζει ώστε να τηρούντια πάντοτε ενημερωμένα τα υπηρεσιακά βιβλία και έντυπα και είναι υπεύθυνος για τη διεκπεραίωση της υπηρεσιακής αλληλογραφίας του ΣΕΚ.

2) Ο Υπεύθυνος του Σχολικού Εργαστηρίου (ΣΕ) ασκεί καθήκοντα ανάλογα πρός τα οριζόμενα στη προηγούμενη παράγραφο, δηλαδή με το Διευθυντή ΣΕΚ.

γ. Υπεύθυνος Τομέα Σ.Ε.Κ & Σ.Ε

Υπεύθυνος Τομέα ΣΕΚ ορίζεται εκπαιδευτικός των κλάδων ΠΕ12, ΠΕ14, ΠΕ17, ΠΕ18 ή ΤΕ1, ειδικότητας αντίστοιχης πρός τη γενικότερη κατεύθυνση των εργαστηρίων του Τομέα.

Εάν στον Τομέα υπάγεται και Εργαστήριο Πληροφορικής, υπεύθυνος στον Τομέα αυτό μπορεί να ορίζεται εκπαιδευτικός και άλλου κλάδου εφόσον έχει τα προσόντα για τη διεξαγωγή πρακτικών ασκήσεων στην πληροφορική.

Υπεύθυνος Τομέα του Σχολικού Εργαστηρίου ορίζεται εκπαιδευτικός των κλάδων ΠΕ12, ΠΕ14, ΠΕ17, ΠΕ18 ή ΤΕ1, ειδικότητας αντίστοιχης πρός ένα απο τα εργαστηρία του Τομέα.

Εφόσον λειτουργεί Εργαστήριο Πληροφορικής και υπάρχει εκπαιδευτικός με τα απαιτούμενα προσόντα μπορεί να ορισθεί υπεύθυνος.

<u>Καθήκοντα Υπεύθυνων Τομέων Εργαστηρίων</u>

1. Ο Υπεύθυνος Τομέα Εργαστηρίων του ΣΕΚ προσφέρει τις υπηρεσίες του αποκλειστικά στο ΣΕΚ και συγκεκριμένα :

α) Οργανώνει και προγραμματίζει τις εργαστηριακές ασκήσεις των εργστηρίων κατεύθυνσης, που είναι ενταγμένα στον Τομέα του, σύμφωνα με τα αναλυτικά προγράμματα και τις δυνατότητες του εξοπλισμού των εργαστηρίων, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς που θα διδάξουν το μάθημα και καταθέτει τον προγραμματισμό στο Διευθυντή του ΣΕΚ, στην αρχή του σχολικού έτους.

β) Ελέγχει και υποβοηθά, σε συνεργασία με τον οικείο Σχολικό Σύμβουλο τους εκπαιδευτικούς του Τομέα, για τη σωστή άσκηση των καθηκόντων τους, την εφαρμογή κατάλληλων εκπαιδευτικών μεθόδων και την εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος.

γ) Επιβλέπει και καθοδηγεί τις εργασίες προληπτικής συντήρησης που γίνονται σε προγραμματισμένα χρονικά διαστήματα απο το προσωπικό του ΣΕΚ.

δ) Επιβλέπει και καθοδηγεί τις εργασίες επισκευής του εξοπλισμού των εργαστηρίων.

ε) Φροντίζει και ελέγχει τη σωστή τήρηση του αρχείου εξοπλισμού των εργαστηρίων κατεύθυνσης που ανήκουν στον Τομεά.

στ) Ελέγχει την τήρηση των κανόνων ασφαλείας και υγιεινής, όπως αυτοί καθορίζονται απο τις ισχύουσες διατάξεις, στους χώρους των εργαστηρίων κατεύθυνσης που ανήκουν στον Τομέα.

ζ) Ενημερώνει τον Διευθυντή σχετικά με την εκπαιδευτική δραστηριότητα που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι το μήνα Ιούνιο κάθε σχολικού έτους και κάνει προτάσεις σχετικά με τη συμπλήρωση ή ανακαίνηση του εξοπλισμού για τη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας των εργαστηρίων κατεύθυνσης του Τομέα, για το επόμενο σχολικό έτος ή όταν ζητηθεί αυτό απο τον Διευθυντή του ΣΕΚ.

η) Φροντίζει για την αναπλήρωση των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε εργστήρια του Τομέα του, όταν απουσιάζουν και αναφέρει σχετικά στο Διευθυντή.

2. Ο Υπεύθυνος Τομέα Εργαστηρίων του Σ.Ε ασκεί καθήκοντα ανάλογα πρός τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο.

δ. Υπεύθυνος Εργαστηρίου Κατεύθυνσης Σ.Ε.Κ & Σ.Ε.

Σε κάθε Εργαστήριο Κατεύθυνσης του ΣΕΚ ή του Σχολικού Εργαστηρίου ορίζεται ώς Υπεύθυνος εκπαιδευτικός των κλάδων ΠΕ17, ΠΕ18 ή ΤΕ1, ειδικότητας αντίστοιχης πρός το εργαστήριο (αρθ. 10, Ν. 1566/85, παρ. 4, περιπτ. β' και γ').

1) Ο Υπεύθυνος Εργαστηρίου Κατεύθυνσης :

α) Χρεώνεται τον εξοπλισμό του Εργαστηρίου και έχει την αποκλειστική ευθύνη διατήρησης, συντήρησης και χρήσης του.

β) Ελέγχει τακτικά όλο τον εξοπλισμό του εργαστηρίου και χωρίς καθυστέρηση αναφέρει στον Υπεύθυνο Τομέα για τυχόν βλάβες και ατέλειες. Τηρεί βιβλίο συμβάντων.

γ) Τηρεί το αρχείο του εξοπλισμού του εργαστηρίου κατεύθυνσης σχετικά με τις ποσότητες και την κατάστασή του.

δ) Τηρεί τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο του εργαστηρίου και παίρνει τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή βλαβών του εξοπλισμού. Σε περίπτωση βλάβης αναλαμβάνει προσωπικά την αποκατάστασή της σε συνεργασία με τους τεχνίτες

συντήρησης, χαρακτηρίζοντας τα αίτια που την προκάλεσαν και αναφέρει σχετικά στουν Υπεύθυνο του Τομέα.

ε) Ασκεί καθήκοντα εφημερεύοντα καθηγητή, σύμφωνα με το πρόγραμμα εφημεριών του ΣΕΚ.

στ) Στην περίπτωση που ορίζονται δύο ή τρείς υπεύθυνοι σε ένα Εργαστήριο Κατεύθυνσης, αυτοί θεωρούνται συνυπεύθυνοι στην άσκηση των καθηκόντων τους.

2) Οι Υπεύθυνοι Εργαστηρίων Κατεύθυνσης του ΣΕΚ, προσφέρουν αποκλειστικά τις υπηρεσίες τους στο ΣΕΚ, καθ'όλη τη διάρκεια της θητείας τους, που διαρκεί τουλάχιστον δύο πλήρη σχολικά έτη ή προκειμένου για τον αναπληρωτή όσο χρόνο διαρκεί η αναπλήρωση.

Με πρωτοβουλία του Διευθυντή ΣΕΚ συγκαλούνται κοινές συνεδριάσεις με τους Διευθυντές των Σχολικών Μονάδων (ιεραρχία συνδυασμένη με συλλογική διεύθυνση), [84] τακτικά μία στην αρχή της σχολικής χρονιάς και έκτατα όποτε το ζητήσει ένας των διευθυντών. Στις συνεδριάσεις αυτές, συζητούνται τα θέματα λειτουργίας του ΣΕΚ που έχουν σχέση με τις σχολικές μονάδες. Σε περίπτωση παραπτώματος μαθητή, ο Διευθυντής ΣΕΚ μπορεί να τον απομακρύνει απο τις εργαστηριακές ώρες της ημέρας του παραπτώματος και στη συνέχεια ενημερώνει το Διευθυντή του σχολείου στο οποίο ανήκει ο μαθητής.

8.4 ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΕΕ

Η στελέχωση θεωρείται σαν ένα σύστημα, ένα υποσύστημα του συνόλου του διοικητικού συστήματος[85] και αφορά σε όλο το προσωπικό μιας σχολικής μονάδας ή επιχείρησης, κ.λ.π. Περιλαμβάνει ειδικότερα την ορθή και αποτελεσματική επιλογή, αξιολόγηση και ανάπτυξη ατόμων για να καταλάβουν τις θέσεις που προβλέπονται σε μια οργανωτική δομή.[86] Για τη στελέχωση των σχολικών μονάδων ΤΕΕ με διοικητικά στελέχη (λειτουργίες διεύθυνσης - ηγεσίας) έγινε αναφορά σε προηγούμενες παραγράφους του κεφαλαίου της διοικητικής οργάνωσης, όπου αναλύθηκαν οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντά τους καθώς επίσης και ο τρόπος επιλογής και τα προσόντα τους. Στην παράγραφο αυτή θα γίνει παρουσίαση όλου του υπόλοιπου προσωπικού των σχολικών μονάδων ΤΕΕ στο βαθμό που ενδιαφέρει ο τρόπος διορισμού, οι γραμμές εξουσίας κεντρικών και περιφερειακών οργάνων που μετέχουν στη διαδικασία διορισμού και τα καθήκοντά τους χωρίς όμως να γίνει λεπτομερής ανάλυση της διοίκησης προσωπικού, η οποία θα ξέφευγε από τα όρια αυτής της μελέτης.

---

84. Βλέπ. Γ. Ρούση, οπ. παρ., σελ. 88-89
85. **H. Koontz - C. O'Donnell,** *"Οργάνωση και Διοίκηση"*, τομ. 2, εκδ. Παπαζήση, 1980, σελ. 239.
86. Στο ίδιο, σελ. 239.

α. Το Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Το εκπαιδευτικό προσωπικό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και επομένως και της ΤΕΕ (ΤΕΣ, ΤΕΛ, ΕΠΛ), ανήκει στους πολιτικούς υπαλλήλους του κράτους στον κλάδο των εκπαιδευτικών και ανάλογα με τις εκπαιδευτικές βαθμίδες των οποίων κατέχει απολυτήριο τίτλο, ή πτυχίο κατατάσσεται σε κατηγορίες (Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης ΠΕ, Τεχνικής Εκπαίδευσης ΤΕ και ΔΕ Πτυχιούχων ΤΕΣ) [87] οι οποίες περιλαμβάνουν κλάδους και ειδικότητες. Ομως αν και οι εκπαιδευτικοί είναι πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι ο διορισμός τους ακολουθεί ειδική διαδικασία που προβλέπεται από οικεία νομοθεσία.

Ο Ν.1566/85 ορίζει τα ειδικά προσόντα διορισμού του εκπαιδευτικού προσωπικού δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά κλάδο (αρ8. 14). Για κάθε κλάδο και πολλές φορές για κάθε ειδικότητα συντάσσονται πίνακες διοριστέων στο Υπουργείο Παιδείας, στους οποίους κατατάσσονται με σειρά όσοι υποψήφιοι υποβάλλουν δικαιολογητικά διορισμού. Αφού επικυρωθούν οι πίνακες αυτοί από τον Υπουργό Παιδείας διορίζονται κάθε χρόνο ισάριθμοι εκπαιδευτικοί με τις ανάγκες των σχολείων και με τη σειρά εγγραφής τους στην επετηρίδα.

Οι κλάδοι των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά κατηγορία και οι αντίστοιχες οργανικές θέσεις που θεσμοθετήθηκαν από το αρθ. 14 του Ν.1566/85 είναι 50.376. Σ' αυτές ανήκουν και οι οργανικές θέσεις εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων ΤΕΕ. Αναλυτική παρουσιάση των οργανικών θέσεων εκπαιδευτικών ΤΕΕ γίνεται στο μέρος της ποσοτικής ανάλυσης των δεδομένων της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ.

Ολες οι οργανικές θέσεις αυξάνονται με Διάταγμα σε περιπτώσεις τροποποιήσεων των ωρολογίων προγραμμάτων ή αυξήσεις των τμημάτων τάσεων ή ίδρυσης νέων σχολικών μονάδων. Σε περίπτωση όμως που μειωθούν οι οργανικές θέσεις με την κατάργηση ή συγχώνευση σχολικών μονάδων, παραμένουν όλοι οι εκπαιδευτικοί αλλά οι νεότεροι στο βαθμό θεωρούνται ως υπεράριθμοι και καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις που θα κενωθούν (παρ. 7, αρθ. 14, του Ν.1566/85).

Αναλυτικά κατά κατηγορία και κλάδο οι οργανικές θέσεις του Ν. 1566/85 των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης φαίνονται στο Πίνακα 8.1.

---

87. Ν. 1586/86

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.1

ΠΙΝΑΚΑΣ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕ [88]	ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ [89]
Κλάδος ΠΕ1, Θεολόγων	2.810
Κλάδος ΠΕ2, Φιλολόγων	16.637
Κλάδος ΠΕ3, Μαθηματικών	6.714
Κλάδος ΠΕ4, Φυσικών	6.532
Κλάδος ΠΕ5, Γαλλικής Γλώσσας	1.376
Κλάδος ΠΕ6, Αγγλικής Γλώσσας	4.270
Κλάδος ΠΕ7, Γερμανικής Γλώσσας	14
Κλάδος ΠΕ8, Καλλιτεχνικών μαθημάτων	764
Κλάδος ΠΕ9, Οικονομολόγων	677
Κλάδος ΠΕ10, Κοινωνιολόγων	130
Κλάδος ΠΕ11, Φυσικής Αγωγής	3.858
Κλάδος ΠΕ12, Μηχανικών	524
Κλάδος ΠΕ13, Πτυχιούχων Νομικών & Πολιτικών Επιστημών	129
Κλάδος ΠΕ14, Πτυχ. Ιατρικής, Οδοντιατρικής Φαρμακευτικής & Γεωπονικής	368
Κλάδος ΠΕ15, Οικιακής Οικονομίας	843
Κλάδος ΠΕ16, Μουσικής	1.074
Κλάδος ΠΕ17, Τεχνολόγων	1.286
Κλάδος ΠΕ18, Πτυχ. Λοιπών Τμημάτων ΤΕΙ	280
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΤΕ	
Κλάδος ΤΕ1, Πτυχ. ΠΑΤΕΣ της ΣΕΛΕΤΕ (Τμήματος Τεχνικών & Επαγγελματικών Λυκείων)	1.790
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ	
Κλάδος ΔΕ1, Πτυχ. Κατωτέρων Τεχνικών & Επαγγελματικών Σχολών ή Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων	300
ΣΥΝΟΛΟ	**50.376**

38. Η μετονομασία των θέσεων δημοσίων υπαλλήλων από ΑΤ, ΑΠ, κ.λ.π., σε ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ και ΥΕ, έγινε με τον Ν. 1568/86.

89. Περιλαμβάνονται και οι θέσεις σχολικών συμβούλων, προϊσταμένων διευθύνσεων και γραφείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς επίσης διευθυντών γυμνασίων, λυκείων ΤΕΣ, ΣΕΚ και υπευθύνων τομέων ΣΕΚ και προϊσταμένων εκπαιδευτικών θεμάτων διευθύνσεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Οι βαθμοί του διδακτικού προσωπικού διακρίνονται σε Α, Β και Γ και οι θέσεις όλων των βαθμών είναι σε κάθε κατηγορία και κλάδο οργανικά ενιαίες. Ανώτερος είναι ο Α και κατώτερος ο Γ. Υπάρχουν εισαγωγικά και καταληκτικά μισθολογικά κλιμάκια για κάθε κλάδο που προβλέπονται από τον Ν. 1566/85. Επίσης οι προαγωγές από τον ένα βαθμό στον άλλο απαιτούν ελάχιστο χρονικό διάστημα στον κάθε βαθμό, που διαφέρει από κατηγορία σε κατηγορία (αρθ. 14, Ν.1566).

Οι καθηγητές που διδάσκουν στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχουν τα εξής ειδικά καθήκοντα (Υ.Α. 6492/11-1-83) :

1. Προσέρχονται εγκαίρα στο σχολείο και εφαρμόζουν πιστά το ωρολόγιο πρόγραμμα χωρίς να παραβιάζουν ούτε την ώρα έναρξης ούτε την ώρα λήξης του μαθήματος.
2. Καταγράφουν χωρίς καθυστέρηση τη διδασκόμενη ύλη στα σχετικά βιβλία και ελέγχουν με προσοχή τις απουσίες των μαθητών, υπογράφοντας το ημερήσιο δελτίο απουσιών.
3. Είναι προσωπικά υπεύθυνοι για την πειθαρχία και την τάξη κατά την ώρα της διδασκαλίας και δεν επιτρέπουν την έξοδο των μαθητών από την αίθουσα, παρά μόνο σε περιπτώσεις απόλυτης ανάγκης.
4. Μπορούν να καλούν γονείς ή κηδεμόνες των μαθητών, να συζητούν μαζί τους και να τους ενημερώνουν για την φοίτηση, τη συμπεριφορά και την επίδοση των μαθητών, γνωστοποιώντας το και στη διεύθυνση του σχολείου.
5. Οταν είναι εφημερεύοντες παραμένουν στο σχολείο μέχρι τέλους της λειτουργίας του και εφαρμόζουν όσα προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις και τις σχετικές αποφάσεις του συλλόγου των καθηγητών.
6. Ενημερώνονται και τηρούν τους νόμους, τα διατάγματα και τις σχετικές αποφάσεις και αναλαμβάνουν τις πρόσθετες εργασίες του σχολείου, ενισχύοντας έμπρακτα το έργο της συλλογικής αντιμετώπισης των προβλημάτων.

Επίσης σύμφωνα με το αρθ. 55 του Ν.1566 οι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και της πρωτοβάθμιας που υπηρετούν στα δημόσια σχολεία της χώρας υποχρεούνται μεταξύ άλλων :

α) Να μετέχουν στις γενικές εξετάσεις επιλογής σπουδαστών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση ως βαθμολογητές, εκφωνητές και επιτηρητές ή ως μέλη των σχετικών επιτροπών και ομάδων εργασίας.

β) Να μετέχουν στις επιτροπές απολυτηρίων και προαγωγικών εξετάσεων των μαθητών των ιδιωτικών σχολείων

γ) Να μετέχουν σε επιτροπές και ομάδες εργασίας για τη μελέτη και επεξεργασία συγκεκριμένων θεμάτων

δ) Να ασκούν καθήκοντα διευθυντών μεταλυκειακών προπαρασκευαστικών κέντρων.

ε) Να συμπληρώνουν το υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας

στ) Να μετέχουν σε επιμορφωτικές δραστηριότητες, όταν καλούνται από τους σχολικούς συμβούλους ή να αναλαμβάνουν την πραγματοποίηση διαλέξεων και σεμιναρίων, στα πλαίσια των παραπάνω επιμορφωτικών δραστηριοτήτων.

ζ) Να προσφέρουν διοικητικές υπηρεσίες, όταν δεν υπάρχουν ή δεν επαρκούν οι διοικητικοί υπάλληλοι.

Οι ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας και διεξαγωγής πρακτικών ασκήσεων από το εκπαιδευτικό προσωπικό δευτεροβάθμιας ΤΕΕ ορίζονται από την παρ. 13, αρθ. 14 του Ν. 1566/85.

Οπως προκύπτει η "καθηκοντολογία" της Υ.Α. στηρίζεται σε εξουσιοδοτικές διατάξεις προηγούμενων νόμων και όχι του ισχύοντος. Αυτή η ασυμπτώτητα και το νομοθετικό κενό δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην άσκηση των καθηκόντων του εκπαιδευτικού προσωπικού. Η τυποποίηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς θεωρείται απαραίτητη για την αύξηση της αποδοτικότητας μιας οργάνωσης (κλασική σχολή διοίκησης) αλλά η μη σαφής διάκριση των ορίων της εκχώρησης αρμοδιοτήτων δημιουργεί περισσότερα προβλήματα οργανωσιακής συμπεριφοράς απ'όσα καλείται να λύσει.

β. Διοικητικό και Βοηθητικό Προσωπικό

Σε κάθε σχολική μονάδα ΤΕΕ με μαθητές πάνω από διακόσους (200) λειτουργεί γραμματεία, στην οποία τοποθετείται ένας διοικητικός υπάλληλος κατηγορίας ΠΕ, ΤΕ, ή ΔΕ. Στη γραμματεία των λυκείων που έχουν περισσότερους από πεντακόσιους (500) μαθητές τοποθετείται και δεύτερος γραμματέας, καθώς και τρίτος, αν έχουν περισσότερους από οκτακόσιους (800) μαθητές (Ν.1566, αρθ. 19).

Επίσης σε κάθε ΤΕΛ, ΕΠΛ ή ΤΕΣ με μαθητές πάνω από διακόσιους (200) τοποθετείται ένας κλητήρας-επιστάτης-φύλακας-νυχτοφύλακας, ενώ σε συγκροτήματα διδακτηρίων (περιλαμβάνει περισσότερες της μιας σχολικής μονάδας) που λειτουργούν σε αστικά κέντρα καθώς και των ΣΕΚ, τοποθετούνται ανά δύο κλητήρες-επιστάστες-φύλακες-νυκτοφύλακες (Ν.1566, αρθ. 19). Τα προσόντα και η διαδικασία διορισμού σε θέσεις διοικητικού ή βοηθητικού προσωπικού στις μονάδες ΤΕΕ ορίζονται από το αρθ. 20 των Ν.1566/85.

Στο ίδιο άρθρο ορίζονται και οι οργανικές θέσεις αυτού του προσωπικού κατά κατηγορία και βαθμό στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Συνολικά για όλους τους βαθμούς σε κάθε κατηγορία οι θέσεις είναι :

Κατηγορία ΠΕ	Κλάδος ΠΕ1	Διοικητικός	128 θέσεις
Κατηγορία ΤΕ	Κλάδος ΤΕ1	Διοικητικός	631 θέσεις
Κατηγορία ΔΕ	Κλάδος ΔΕ1	Διοικητικός	2.571 θέσεις
Κατηγορία ΔΕ	Κλάδος ΔΕ2	Δακτυλογράφων	445 θέσεις
Κατηγορία ΥΕ	Κλάδος ΥΕ1	Κλητήρων-Επιστατών Φυλάκων Νυκτοφυλάκων	3.052 θέσεις
		Σύνολο	6.827 θέσεις [90]

Η ειδικότερη ανάλυση των θέσεων διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού ΤΕΕ γίνεται στο μέρος της ποσοτικής ανάλυσης των δεδομένων ΤΕΕ. Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού καθορίζονται με την Υ.Α. 6492/83. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή ο γραμματέας του σχολείου αν και αποτελεί αναπόσπαστο μέλος της λειτουργικής ζωής του σχολείου όμως δεν επεμβαίνει στη διοικητική ζωή του σχολείου, δηλαδή στις συζητήσεις και αποφάσεις του συλλόγου καθηγητών, στη ζωή των μαθητικών κοινοτήτων , κ.λ.π. Δεν έχει την ιδιότητα του μέλους του συλλόγου έστω κι αν παρίσταται στις συνεδριάσεις του για την επιμέλεια του βιβλίου πράξεων αυτού. Είναι καθαρά εκτελεστικό όργανο με συγκεκριμένα καθήκοντα και αρμοδιότητες στη σχολική πρακτική.

Οπως αναφέρθηκε το σύστημα στελέχωσης των σχολικών μονάδων ΤΕΕ με εκπαιδευτικούς σε μη διευθυντικές θέσεις είναι αυτό των πινάκων διοριστέων που ισχύει βέβαια και για όλους τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Με το σύστημα αυτό αποφεύγεται η αρχή του ανταγωνισμού στη στελέχωση των σχολικών μονάδων και τα διευθυντικά και ηγετικά διοικητικά στελέχη απαλάσσονται από μια πηγή έντονου άγχους και το κόστος της αποτυχίας στην επιλογή προσωπικού που παίζει σημαντικό ρόλο στην καριέρα τους.

Πρίν την εγγραφή όμως των υποψηφίων στις επετηρίδες υπάρχουν δύο ομάδες υποψηφίων εκπαιδευτικών. Η μία είναι αυτών που προέρχονται από τις λεγόμενες "καθηγητικές σχολές" των πανεπιστημίων για τους οποίους μόνο το πτυχίο της σχολής τους αποτελεί και το προσόν εγγραφής τους στους πίνακες και η άλλη των "μη καθηγητικών σχολών" (Π.χ. Πολυτεχνείου, Ιατρικής, Οικονομικών, Παντείου κ.λ.π., Πτυχιούχων ΤΕΙ, ΤΕΛ και ΤΕΣ) για τους οποίους απαιτείται επιπλέον του πτυχίου της σχολής τους και πτυχίο παιδαγωγικών σπουδών της ΣΕΛΕΤΕ. Τις ειδικότητες αυτές τις

---

90. Εκτός από το προσωπικό των σχολικών μονάδων στις θέσεις αυτές περιλαμβάνονται και το διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό που υπηρετεί στις διευθύνσεις και τα γραφεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

συναντάμε κυρίως στις σχολικές μονάδες ΤΕΕ και είναι αυτές για τις οποίες εφαρμόζεται η αρχή του ανταγωνισμού κατά το στάδιο της επιλογής τους στη ΣΕΛΕΤΕ. Επομένως η ΣΕΛΕΤΕ εφαρμόζει εδώ τη διαδικασία στρατολόγησης των εκπαιδευτικών στελεχών ΤΕΕ κατά την οποία από την πληθώρα των υποψηφίων επιλέγονται αυτοί που συγκεντρώνουν τα ειδικά τυπικά προσόντα.

Αν και η επετηρίδα αποτελεί ένα αντικειμενικό κριτήριο διορισμού των εκπαιδευτικών η πληθώρα των υποψηφίων για διορισμό και η χρόνια αδιοριστία τους συνδυασμένη με την έλλειψη εισαγωγικής επιμόρφωσης αποδυναμώνει την παιδαγωγική και κοινωνική λειτουργία της γιατί οι εκπαιδευτικοί μετά παρέλευση αρκετών ετών α) χάνουν τον ενθουσιασμό τους για προσφορά στην εκπαίδευση και β) καλούνται να διδάξουν γνώσεις τις οποίες πολλές φορές οι ίδιοι δεν κατέχουν. Δεν είναι εδώ τόπος για να αναπτυχθεί το θέμα της διαδικασίας διορισμών αλλά μπορεί να γίνει μια απλή επισήμανση ότι η ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στελεχών δεν μπορεί να γίνεται με διαδικασίες ρουτίνας, χρειάζεται αναδιάρθρωση η οποία επιβάλλεται α) από το λόγο ότι όλοι όσοι γίνονται εκπαιδευτικοί δεν το επέλεξαν αυτοί αλλά αρκετούς τους επιλέγει το σύστημα των γενικών εξετάσεων αν ληφθεί υπόψη ότι δεν πετυχαίνουν όλοι στην πρώτη τους προτίμηση και β) η εκπαιδευτική πρακτική έχει αποδείξει ότι ένας άριστος φιλόλογος ή μαθηματικός ή άλλος δεν σημαίνει ότι είναι και καλός δάσκαλος ή έστω δάσκαλος. Αξίζει εδώ να γίνει αναφορά στο νόμο 576/77 ο οποίος είχε θεσμοθετήσει για όλους τους καθηγητές της ΤΕΕ καθηγητικών και μη σχολών την κατοχή του παιδαγωγικού πτυχίου της ΣΕΛΕΤΕ ανεξάρτητα βέβαια από το γεγονός ότι η λειτουργία της ΠΑΤΕΣ/ΣΕΛΕΤΕ μπορεί να μην είναι πάντα η αναμενόμενη από τους ενδιαφερόμενους.

Ισως η υιοθέτηση της πολιτικής του ανοικτού ανταγωνισμού να ενθαρρύνει περισσότερο τους πιθανούς υποψήφιους εκπαιδευτικούς για αναβάθμιση του λειτουργήματός τους εφόσον βεβαίως η πολιτική αυτή συνδυασθεί με μια δίκαιη και αντικειμενική μέθοδο αξιολόγησης και ανάπτυξής τους. Κι αν μελετητές της διοικητικής πιστήμης όπως ο Urwick αναφέρουν ότι "... οι επιχειρήσεις δημιουργούνται ή καταστρέφονται μακροπρόθεσμα όχι από τις αγορές ή το κεφάλαιο, τις ευρεσιτεχνίες ή τον εξοπλισμό, αλλά από τους ανθρώπους ...", αντιλαμβανόμαστε τη σημασία που έχει ο παράγοντας άνθρωπος-εκπαιδευτικός στις "επιχειρήσεις" των σχολείων όπου και το προϊόν είναι πάλι ο άνθρωπος-μαθητής.

Οπως διαπιστώνεται από την ανάλυση που προηγήθηκε η στελέχωση των σχολικών μονάδων ΤΕΕ είναι διαδικασία καθαρά συγκεντρωτική και την κύρια ευθύνη γι'αυτή φέρουν αποκλειστικά τα κεντρικά διοικητικά όργανα και στελέχη συλλογικά (ΚΥΣΔΕ) και μονομελή (Υπουργός, Υφυπουργός, Γενικός Γραμματέας), ενώ τα περιφερειακά

περιορίζονται μόνο στο βαθμό της στελέχωσης των σχολικών μονάδων μέσα σε περιοχές του ίδιου νομού κυρίως με τις βελτιώσεις θέσεων και τις τοποθετήσεις των νεοδιοριζομένων σε οργανικές θέσεις.

Επειδή κατά τους διορισμούς διαπιστώνεται μεγάλη διαρροή εκαπιδευτικών που δεν αναλαμβάνουν υπηρεσία, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται κενά στις σχολικές μονάδες είναι σκόπιμο να εξετασθεί το ενδεχόμενο διορισμών σε περιφερειακό επίπεδο μιας και η αποδοχή του διορισμού δεν επηρεάζεται μόνο από την κάλυψη της ανεργίας αλλά επιδρούν κι άλλοι παράγοντες όπως το κλίμα, οι γεωγραφικές αποστάσεις και τα προσωπικά ενδιαφέροντα.

Αν δοθεί αποφασιστική αρμοδιότητα για τους διορισμούς στα περιφερειακά όργανα θα υπάρξει καλύτερος προγραμματισμός, ταχύτερη επίλυση των προβλημάτων και φυσικά ελαχιστοποίηση των διαρροών αφού αυτοί που θα εκδηλώνουν ενδιαφέρον διορισμού στην Τ.Ε.Ε. θα προέρχονται κυρίως από τον ίδιο νομό. Με το μέτρο αυτό ίσως λυθεί και ένα από τα χρονίζοντα προβλήματα της εκπαιδευτικής μας διαδικασίας, η έγκαιρη τοποθέτηση των εκπαιδευτικών στις θέσεις τους δηλαδή να γνωρίζουν που θα τοποθετηθούν αρκετό χρόνο πρίν την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς ώστε να μην παρατηρείται το φαινόμενο της υπολειτουργίας των σχολείων από έλλειψη διδακτικού προσωπικού. Αυτό το θέμα είναι σημαντικό κυρίως για τη βελτίωση της Τ.Ε.Ε. όπου διδάσκονται πολλά εργαστηριακά μαθήματα και η αναπλήρωσή τους είναι δύσκολη. Σχετικά με την υπηρεσιακή κατάσταση των εκπαιδευτικών την αξιολόγησή τους, τις προαγωγές και γενικά την ανάπτυξή τους και τις υπηρεσιακές μεταβολές φαίνεται ότι παρεμβαίνουν σ'αυτές όλα τα μονομελή και τα συλλογικά όργανα - κεντρικό και περιφερειακό υπηρεσιακό συμβούλιο.

Ειδικά για την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού προσωπικού ο Ν. 1566/85 θέσπισε ένα πράγματι καινοτόμο μέτρο, τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (ΠΕΚ) τα οποία όμως δεν λειτούργησαν μιας και δεν ψηφίστηκαν ποτέ οι κανονιστικές διοικητικές πράξεις που τα αφορούν. Με τα ΠΕΚ προωθείται ο θεσμός της επιμόρφωσης σε περιφερειακά επίπεδο και αυτός παίρνει τρείς μορφές α) την εισαγωγική επιμόρφωση των υποψηφίων για διορισμό ή νεοδιόριστων εκπαιδευτικών β) την ετήσια γιαυτούς που έχουν συμπληρώσει πέντε χρόνια υπηρεσίας και γ) την περιοδική σε περιπτώσεις αλλαγής πραγμάτων, εισαγωγή νέων μεθόδων, βιβλίων και μαθημάτων. Ετσι θα παύσει να μονοπωλεί το θέμα της επιμόρφωσης το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο με τις ΣΕΛΜΕ και θα συνεργάζεται με τα ΠΕΚ στα οποία δίνεται η δυνατότητα να επιμορφώνουν όλους τους εκπαιδευτικούς της περιφέρειάς τους.

Κεφάλαιο 9. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΛΑΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΜΙΑΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η αναφορά στα Οργανα Λαϊκής Συμμετοχής θεωρείται απαραίτητη στη μελέτη μας, γιατί αυτά αποτελούν μέρος του συστήματος οργάνωσης της εκπαίδευσης τόσο, στο θέμα οργάνωσης-διοίκησης της σχολικής περιουσίας, όσο κυρίως στο θέμα του δημοκρατικού προγραμματισμού της εκπαίδευσης, που συνδέεται με την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της χώρας. Ειδικά για την τεχνοεπαγγελματική εκπαίδευση, ο ρόλος τους είναι σημαντικός αφού, αυτά γνωμοδοτούν τόσο, για την ίδρυση και κατάργηση των σχολείων όσο, και για την ίδρυση νέων κλάδων, τομέων και τμημάτων. Η ανάλυση θα ακολουθήσει το σχήμα των επιπέδων Εθνικό, Νομαρχιακό-Επαρχιακό και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως αποτυπώνεται στο διάγραμμα 6. Είναι αλήθεια ότι, η ιστορία της διοίκησης της εκπαίδευσης δεν έχει να κάνει πολλές αναφορές στη συμμετοχή των λαϊκών οργάνων στα θέματά της. Αν εξαιρέσει κανείς το "σχέδιο για μιά λαϊκή παιδεία", [91]το οποίο όμως δεν θεσμοθετήθηκε, ούτε εφαρμόστηκε σε εθνική κλίμακα, λόγω των ιδιαίτερων πολιτικών καταστάσεων και το νόμο του Mourer του 1834 "Περί δημοτικών σχολείων", [92]είναι η πρώτη φορά που σε εθνική κλίμακα και για κάθε επίπεδο διοικητικής οργάνωσης (εθνικό, νομαρχιακό, τοπικής αυτοδιοίκησης), στον προγραμματισμό και στη διοίκηση της εκπαίδευσης, συμμετέχουν λαϊκά όργανα.

9.1 ΟΡΓΑΝΑ ΛΑΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

α. Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (ΕΣΥΠ)

Αν και το Συμβούλιο αυτό δε λειτούργησε στην εκπαιδευτική περίοδο που αναφέρεται αυτή η μελέτη, όμως θα γίνει αναφορά σ'αυτό για να υπάρξει ολοκληρωμένη εικόνα των μελών και των αρμοδιοτήτων όλων των οργάνων λαϊκής συμμετοχής. Σε εθνικό επίπεδο λειτουργεί σύμφωνα με το αρθρο 48 του Ν.1566/85 το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (ΕΣΥΠ) στο οποίο συμμετέχει ένας αρκετά μεγάλος αλλά αντιπροσωπευτικός αριθμός εκπροσώπων των φορέων των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών δυνάμεων της χώρας. Ο ρόλος του ΕΣΥΠ είναι κυρίως γνωμοδοτικού χαρακτήρα και εισηγείται στην κυβέρνηση θέματα α) εκπαιδευτικής πολιτικής για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, β) παιδείας, γ) συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και δ) λαϊκής επιμόρφωσης. [93] Ειδικότερα τα θέματα για τα οποία γνωμοδοτεί είναι :

---

91. Βλ. δικό μας παρ., Κεφ. *"Εξέλιξη της ΤΕΕ, Α' Περίοδος"*.
92. Ν. της 6ης Φεβρουαρίου/ 3ης Μαρτίου (ΦΕΚ 11) και δικό μας, οπ. π.
93. Ν. 1566/85, αρθ.48.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΠΑΙΔΕΙΑ

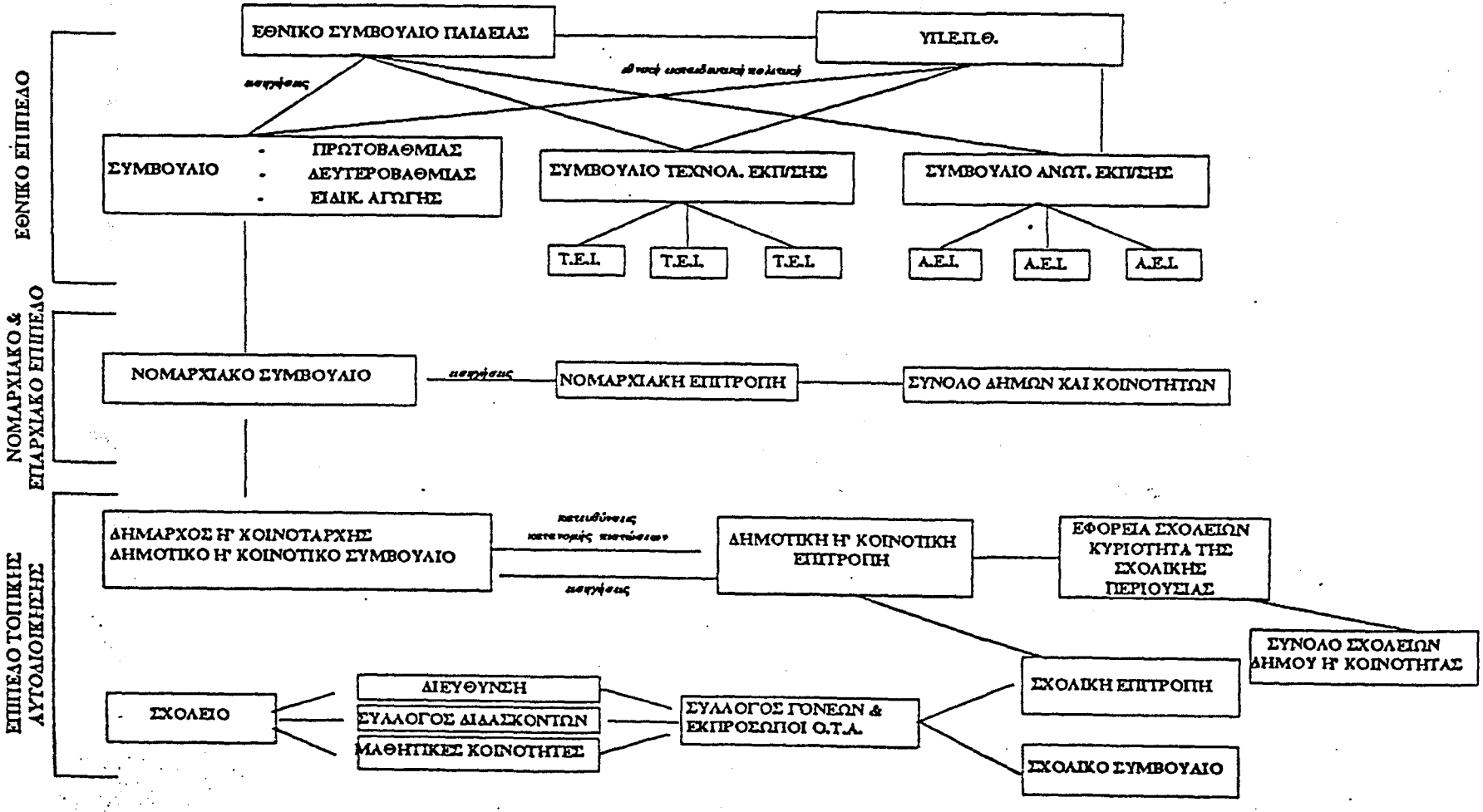

Πηγή : Εισηγητική Εκθεση Ν. 1566/85, σελ. 9.

α) για τη χάραξη κετευθυντηρίων γραμμών εκπαιδευτικής πολιτικής.

β) για την προσαρμογή του περιεχομένου της εκπαίδευσης στους στόχους και το πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας.

γ) για τη διάρθρωση της εκπαίδευσης και τον προσδιορισμό των επαγγελματικών εξειδικεύσεων, σύμφωνα με τις ανάγκες της παραγωγής και της παραγωγικότητας.

δ) για το περιεχόμενο και τον τρόπο εφαρμογής του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού.

ε) για την ανάπτυξη της προσχολικής αγωγής και της ειδικής αγωγής.

στ) για την ανάπτυξη της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και της λαϊκής επιμόρφωσης.

ζ) για τη χάραξη κατευθύνσεων δραστηριότητας των νομαρχιακών επιτροπών παιδείας.

η) για κάθε άλλο σχετικό θέμα που ζητεί τη γνώμη του ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Οπως προκύπτει απο το περιεχόμενο των θεμάτων με τα οποία ασχολείται το ΕΣΥΠ, αυτό είναι το κατ'εξοχήν όργανο χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής που προσπαθεί να εναρμονίσει αυτή την πολιτική με τη γενικότερη αναπτυξιακή πολιτική αφού προσαρμόζει το περιεχόμενο της εκπαίδευσης στους στόχους και το πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας και προσδιορίζει τις επαγγελματικές εξειδικεύσεις, σύμφωνα με τις ανάγκες της παραγωγής και παραγωγικότητας.

Μέλη του ΕΣΥΠ είναι εκπρόσωποι της πολιτείας, των πολιτικών κομμάτων που αντιπροσωπεύονται στη Βουλή, της τοπικής αυτοδιοίκησης, των παραγωγικών τάξεων, των εκπαιδευτικών, των γονέων και εκπρόσωποι των άλλων συμβουλίων που ασχολούνται με θέματα της εκπαίδευσης σε κάθε βαθμίδα. Το ΕΣΥΠ αποτελείται απο :

α) τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ή εκπρόσωπό του, ως πρόεδρο.

β) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας

γ) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης

δ) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Πολιτισμού

ε) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

στ) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Εργασίας

ζ) έναν εκπρόσωπο του Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας,

η) έναν εκπρόσωπο του Υφυπουργού αρμόδιου για θέματα Νέας Γενιάς και έναν εκπρόσωπο του Υφυπουργού για θέματα Αθλητισμού

θ) έναν εκπρόσωπο απο κάθε κόμμα που αντιπροσωπεύεται στη Βουλή και αναγνωρίζεται ώς κόμμα απο τον κανονισμό της

ι) έναν εκπρόσωπο της Ιερά Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος

ια) έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ενωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας,

ιβ) έναν εκπρόσωπο του Π.Ι. που ορίζεται απο το Συντονιστικό Σύμβούλιο,

ιγ) έναν εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.)

ιδ) έναν εκπρόσωπο της Πανελλήνιας Συνομοσπονδίας Ενώσεως Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ)

ιε) έναν εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδας

ιστ) έναν εκπρόσωπο του Συνδέσμου Βιομηχανιών

ιζ) απο έναν εκπρόσωπο τιυ Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθήνας, του Επαγγελματικού και Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Αθήνας και της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδας

ιη) απο έναν εκπρόσωπο της συνομοσπονδίας γονέων του άρθ.53,

ιθ) απο έναν εκπρόσωπο των δευτεροβάθμιων οργανώσεων των εκπαιδευτικών, δημόσιων και ιδιωτικών,

κ) ένα μέλος του Συμβουλίου Ανώτατης Παιδείας (Σ.Α.Π)

κα) ένα μέλος του Συμβουλίου Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Σ.Τ.Ε.)

κβ) απο ένα μέλος των Σ.Π.Ε, Σ.Δ.Ε και Σ.Ε.Α

κγ) απο έναν εκπρόσωπο της Εθνικής Φοιτητικής Ενωσης Ελλάδας (Ε.Φ.Ε.Ε) και της Εθνικής Σπουδαστικής Ενωσης Ελλάδας (Ε.Σ.Ε.Ε)

κδ) έναν εκπρόσωπο του κεντρικού συλλογικού οργάνου της λαϊκής επιμόρφωσης

κε) έναν εκπρόσωπο του διδακτικού-ερευνητικού προσωπικού (Δ.Ε.Π) των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι) και έναν εκπρόσωπό του εκπαιδευτικού προσωπικού (Ε.Π) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι)

κστ) έναν εκπρόσωπο της πανελλήνιας Ομοσπονδίας Διοικητικών Υπαλλήλων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Δηλαδή όπως προκύπτει απο τα μέλη του ΕΣΥΠ σ'αυτό συμμετέχουν 26 φορείς με πάνω απο 40 εκπροσώπους, πράγμα που σημαίνει ότι και δυσκίνητο όργανο στη λειτουργία του είναι το ΕΣΥΠ αλλά και η διαμόρφωση διαφορετικών συμφερόντων απο τους φορείς συμμετοχής καθυστερεί την λήψη αποφάσεων.

Απο την άλλη μεριά όμως αυτή η συμμετοχή στον προγραμματισμό τέτοιου είδους θεμάτων όπως η εκπαίδευση είναι απαραίτητη για την προώθηση των δημοκρατικών θεσμών συμμετοχικής διοίκησης και την ορθολογικότερη λήψη των αποφάσεων. Η γραμματεία του ΕΣΥΠ αποτελείται απο τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ή τον εκπρόσωπό του, ώς πρόεδρο κι απο τους εκπροσώπους στο συμβούλιο των Σ.Α.Π, Σ.Τ.Ε, Σ.Π.Ε, Σ.Δ.Ε και του κεντρικού συλλογικού οργάνου της λαϊκής επιμόρφωσης.

Η γραμματεία καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των θεμάτων που θα συζητηθούν και φροντίζει για την εκτέλεση των αποφάσεων. Οσον αφορά θέματα διοικητικής μέριμνας και εξυπηρέτησης του έργου του ΕΣΥΠ αυτά ανατίθενται σε διεύθυνση της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ. Οπως προκύπτει, οι αρμοδιότητες του ΕΣΥΠ είναι σημαντικές για τον προγραμματισμό της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ όμως αυτό πρέπει να αποκτήσει μεγαλύερη ευελιξία με τη μικρότερη συμμετοχή εκπροσώπων. Πράγμα που σημαίνει ότι θα απαιτείται και η λειτουργία περιφερειακού οργάνου που θα εκφράζει τη συμμετοχή των τοπικών φορέων και την αντικειμενική κατάσταση της ΤΕΕ στην περιφέρεια.

9.2 ΟΡΓΑΝΑ ΛΑΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Στο επίπεδο του νομού όργανο λαϊκής συμμετοχής για την εκπαίδευση είναι η νομαρχιακή επιτροπή παιδείας που λειτουργεί σε κάθε νομαρχιακό συμβούλιο. Δηλαδή η νομαρχιακή επιτροπή παιδείας είναι υποσύστημα του Νομαρχιακού Συμβουλίου.

α. Η Νομαρχιακή Επιτροπή Παιδείας

Αυτή αποτελείται σύμφωνα με το αρθ.49 του Ν.1566/85 από :

α) τον νομάρχη ή εκπρόσωπό του, ώς πρόεδρο
β) ένα σχολικό σύμβουλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
γ) ένα σχολικό σύμβουλο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
δ) τον προϊστάμενο της διεύθυνσης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
ε) τον προϊστάμενο της διεύθυνσης πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
στ) εκπρόσωπο της ένωσης δήμων και κοινοτήτων του νομού,
ζ) εκπρόσωπο του εργατικού κέντρου της έδρας του νομού,
η) εκπρόσωπο της ένωσης γεωργικών συνεταιρισμών του νομού,
θ) εκπρόσωπο της ομοσπονδίας συλλόγων γονέων των μαθητών,
ι) εκπρόσωπο της ένωσης λειτουργών μέσης εκπαίδευσης, μέλους της Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευησς (Ο.Λ.Μ.Ε)
ια) εκπρόσωπο του συλλόγου δασκάλων, μέλους της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (Δ.Ο.Ε)
ιβ) εκπρόσωπο της Ενωσης Λειτουργών Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ε.Λ.Τ.Ε.Ε), μέλους της Ομοσπονδίας Λειτουργών Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ο.Λ.Τ.Ε.Ε)
ιγ) εκπρόσωπο του συλλόγου ιδιωτικών εκπαιδευτικών λειτουργών του νομού, μέλους της Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας,
ιδ) έναν εκπρόσωπο πολιτιστικού συλλόγου που ορίζει ο νομάρχης,

ιε) έναν εκπρόσωπο της Νομαρχιακής Επιτροπής Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε)

ιστ) έναν εκπρόσωπο των διοικητικών υπαλλήλων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που υπηρετεί στον νομό ή το νομαρχιακό διαμέρισμα.

Τα μέλη της νομαρχιακής επιτροπής σύμφωνα με το νόμο είναι 16, όμως μετά τη διοικητική ενοποίηση γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης σε δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ακολούθησε και η ενοποίηση των συνδικαλιστικών τους οργάνων.

Ετσι καταργήθηκαν οι τοπικές Ενώσεις Λειτουργών Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ε.Λ.Τ.Ε.) καθώς και η ομοσπονδία τους (Ο.Λ.Τ.Ε.Ε) και εντάχθηκαν στον ενιαίο συνδικαλιστικό φορέα των Ενώσεων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (Ε.Λ.Μ.Ε.) με δευτεροβάθμιο συνδικαλιστικό όργανο την Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (Ο.Λ.Μ.Ε.). Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι ορισμένοι εκπαιδευτικοί τεχνικών κατευθύνσεων εξακολουθούν να κρατούν τη σφραγίδα της ΟΛΤΕΕ έστω και με μικρή εκπροσώπηση των εκπαιδευτικών. Σε όσους νομούς ή νομαρχιακά διαμερίσματα λειτουργούν περισσότεροι σύλλογοι ή ενώσεις καθηγητών που μετέχουν στην ΟΛΜΕ, οι εκπρόσωποί τους ορίζονται με απόφαση των μελών των διοικητικών συμβουλίων.

Οπως προκύπτει απο τη σύνθεση των μελών της νομαρχιακής επιτροπής, πρωταρχικό ρόλο σ'αυτή παίζουν όλα τα μονομελή διοικητικά όργανα εκπαίδευσης του νομού, τα οποία αναλύσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Δηλαδή ο νομάρχης, ο σχολικός σύμβουλος, ο προϊστάμενος διεύθυνσης εκπαίδευσης του νομού.

Η εκπροσώπηση όλων των φορέων που ασχολούνται με την εκπαιδευτική διαδικασία καλύπτει όλα τα επίπεδα, αλλά διαπιστώνεται ότι η εκπροσώπηση των παραγωγικών τάξεων είναι χαμηλή σ'αυτά τα όργανα που θα έπρεπε να είναι μεγαλύτερη ενώ αντίθετα εμφανίζεται εντονότερη στο κεντρικό όργανο που δεν έχει άμεση αντίληψη των τοπικών προβλημάτων. Και αυτό σημαίνει ότι η πληροφόρηση είναι ελλειπής για θέματα όπως η προσθήκη νέων τομέων και τμημάτων στα ΤΕΛ ή νέων κύκλων και κλάδων στα ΕΠΛ [94]που σχετίζονται άμεσα με την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στο νομό.

Η έλλειψη αυτή της πληροφόρησης αντισταθμίζεται ως ένα βαθμό από τη διαδικασία που προβλέπει την κλήση στις συνεδριάσεις της νομαρχιακής επιτροπής παιδείας εκπροσώπων των επιστημονικών ή άλλων κοινωνικών φορέων ή οργανώσεων για να εκθέσουν τις απόψεις τους. [95] Μόνο που αυτό είναι στη διακριτική ευχέρεια του προέδρου

---

94. Ν. 1566/85, αρθ.8 σε συνδυασμό με αρθ.49

95. Ν. 1566/85, αρθ.49, παραγρφ.3

της νομαρχιακής επιτροπής παιδείας, δηλαδή του νομάρχη, πράγμα που σημαίνει ότι εκείνος ανάλογα με τις εξελίξεις και τις διαστάσεις που παίρνουν τα διάφορα θέματα θα καλέσει ή όχι τους παραπάνω εκπροσώπους. Επίσης με απόφαση του νομάρχη που εκδίδεται ύστερα απο σύμφωνη γνώμη του νομαρχιακού συμβουλίου, μπορούν να ορίζονται ώς μέλη της επιτροπής επιπλέον των όσων αναφέρθηκαν έως δύο εκπρόσωποι μαζικών φορέων ή οργανώσεων του νομού.[96]

Η νομαρχιακή επιτροπή παιδείας λειτουργεί ώς συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό όργανο που εισηγείται στο νομαρχιακό συμβούλιο και το νομάρχη με βάση τις εισηγήσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, θέματα παιδείας όπως : οργάνωσης βιβλιοθηκών, σεμιναρίων γονέων και άλλων επιμορφωτικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, ίδρυσης, κατάργησης και συγχώνευσης σχολείων, κατανομής πιστώσεων στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκσης για την επισκευή και συντήρηση διδακτηρίων και για τις λειτουργικές δαπάνες των σχολείων, θέματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, καθώς και λαϊκής επιμόρφωσης που σχετίζονται με την εκπαίδευση και για τα οποία εισηγείται εκπρόσωπος της Ν.Ε.Λ.Ε και γενικότερα θέματα λειτουργίας των δημόσιων σχολείων του νομού. Οσες απο τις εισηγήσεις των νομαρχιακών επιτροπών παιδείας αναφέρονται σε γενικά θέματα παιδείας και στο περιεχόμενο σπουδών υποβάλλονται και στο ΕΣΥΠ.[97]

Οπως φαίνεται απο τις αρμοδιότητες της νομαρχιακής επιτροπής παιδείας σε συνδυασμό με το άρθρο 8 του Ν. 1566/85 αυτή ασχολείται τόσο με θέματα λειτουργίας των σχολείων όσο και με θέματα χωροταξικής κατανομής τους και σχεδιασμού-προγραμματισμού τομέων και τμημάτων στα ΤΕΛ ή νέων κύκλων και κλάδων στα ΕΠΛ. Κάθε νομαρχιακή επιτροπή παιδείας συγκροτείται με απόφαση του οικείου νομάρχη ύστερα απο προτάσεις των υπηρεσιών, οργανώσεων και φορέων που εκπροσωπούνται σ'αυτή. Η νομαρχιακή επιτροπή παιδείας λειτουργεί νόμιμα με όσα μέλη της έχουν οριστεί.

---

96. Οπ. παρ. παραγρ.6
97. Οπ. παρ., παραγρ.8

9.3 ΟΡΓΑΝΑ ΛΑΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

α. Επαρχιακή Επιτροπή Παιδείας

Σε κάθε επαρχία που συστήνεται επαρχιακό συμβούλιο σύμφωνα με τις διατάξεις του αρθ.5 του Ν.1416/84 (ΦΕΚ 18), λειτουργεί όργανο λαϊκής συμμετοχής, η επαρχιακή επιτροπή παιδείας που αποτελείται απο :

α) τον έπαρχο ή εκπρόσωπό του, ώς πρόεδρο,

β) ένα σχολικό σύμβουλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,

γ) ένα σχολικό σύμβουλο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,

δ) τον προϊστάμενο του γραφείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,

ε) τον προϊστάμενο του γραφείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,

στ) τους εκπροσώπους των φορέων που μετέχουν και στην νομαρχιακή επιτροπή με στοιχεία απο στ' έως και ιε' (βλέπ. παραπ. σελίδα) εφόσον λειτουργούν στην έδρα της επαρχίας ή εκπροσωπούν στην επαρχία τους αντίστοιχους φορείς νομαρχιακού επιπέδου.[98]

Η συγκρότηση της επαρχιακής επιτροπής παιδείας γίνεται με απόφαση του επάρχου, ενώ η συγκρότηση, η λειτουργία και οι αρμοδιότητες της είναι ανάλογες με της νομαρχιακής επιτροπής παιδείας.

9.4 ΟΡΓΑΝΑ ΛΑΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

α. Δημοτική ή Κοινοτική Επιτροπή Παιδείας

Σε κάθε δήμο ή δημοτικό διαμέρισμα ή τμήμα του ή κοινότητα λειτουργεί δημοτική ή κοινοτική επιτροπή παιδείας η οποία "αποτελεί και το πρώτο όργανο λαϊκής συμμετοχής, το κύτταρο του δημοκρατικού προγραμματισμού" [99] ενώ ταυτόχρονα είναι αυτή που διοικεί την "Εφορεία Σχολείων", το Ν.Π.Δ.Δ. δηλαδή που έχει την κυριότητα και τη διαχείρηση της σχολικής περιουσίας και συνδέεται έτσι ο άξονας της διοίκησης με τα όργανα λαϊκής συμμετοχής.

Η δημοτική ή κοινοτική επιτροπή παιδείας αποτελείται απο :

α) το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας ή δημοτικό ή κοινοτικό σύμβουλο που ορίζεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, ώς πρόεδρο,

β) εκπρόσωπο της ένωσης γονέων των μαθητών,

---

98. Ν. 1566/85, αρθ.49, παραγρ.9
99. Εισηγητική Εκθεση του Ν.1566/85, σελ.3

γ) ένα διευθυντή σχολείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ο οποίος ορίζεται απο τον προϊστάμενο της διεύθυνσης ή του γραφείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,

δ) ένα διευθυντή σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπου υπάρχει, που ορίζεται απο τον προϊστάμενο της διεύθυνσης ή του γραφείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,

ε) εκπροσώπους των παραγωγικών τάξεων, όπου υπάρχουν, που ορίζονται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου των οποίων ο αριθμός δεν μπορεί να υπερβεί τους δύο,

στ) απο έναν εκπρόσωπο των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εκπαιδευτικών, αν υπάρχει.[100]

Στις συνεδριάσεις της επιτροπής μετέχει χωρίς ψήφο και εκπρόσωπος της τοπικής επιτροπής επιμόρφωσης, αν υπάρχει. Η δημοτική ή κοινοτική επιτροπή παιδείας λειτουργεί ώς συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό όργανο που εισηγείται στο δήμαρχο ή πρόεδρο κοινότητας και στο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο θέματα σχετικά με την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία των σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την κατανομή των πιστώσεων για λειτουργικές δαπάνες των σχολείων, την ίδρυση, κατάργηση και συγχώνευση σχολείων και παρακολουθεί την ανέγερση των σχολικών κτιρίων, την επισκευή και συντήρησή του, καθώς και το έργο των σχολικών επιτροπών.[101]

Οι εισηγήσεις της δημοτικής ή κοινοτικής επιτροπής παιδείας υποβάλλονται και στο νομαρχιακό και επαρχιακό συμβούλιο και μπορούν να κοινοποιούνται και στη νομαρχιακή ή επαρχιακή επιτροπή παιδείας. Η επιτροπή συνδέεται με τη σχολική μονάδα μέσω των σχολικών επιτροπών και των σχολικών συμβουλίων.

9.5 ΟΡΓΑΝΑ ΛΑΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟΥ

Στο επίπεδο διδακτηρίου και επομένως και των ΤΕΛ και ΕΠΛ και ΤΕΣ λειτουργούν δύο όργανα λαϊκής συμμετοχής, το σχολικό συμβούλιο και η σχολική επιτροπή.

α. Σχολικό Συμβούλιο

Το σχολικό συμβούλιο αποτελείται απο :

α) το σύλλογο των διδασκόντων

β) τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου γονέων

---

100. Ν.1566/85, αρθ.50, παραγρ.1
101. Ν.1566/85, αρθ.50, παραγρ.3

γ) τον εκπρόσωπο της τοπικής αυτοδιοίκησης στη σχολική επιτροπή, και για τα συμβούλια των σχολείων μόνο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης :

δ) τρείς εκπρόσωποι των μαθητικών κοινοτήτων, που ορίζονται με απόφαση του συμβουλίου τους.

Το σχολικό συμβούλιο έχει ώς έργο του την εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του σχολείου με κάθε πρόσφορο τρόπο, την καθιέρωση τρόπων αμοιβαίας επικοινωνίας διδασκόντων και οικογενειών των μαθητών, καθώς και την υγιεινή των μαθητών και του σχολικού περιβάλλοντος. Αποτελεί δε, διευρυμένο όργανο υποστήριξης του σχολείου. [102]

Το σχολικό συμβούλιο λειτουργεί νόμιμα με όσα μέλη του είναι παρόντα. [103] Ο ρόλος του σχολικού συμβουλίου είναι πολύ σημαντικός όχι μόνο γιατί δίνει τη δυνατότητα επίλυσης βασικών λειτουργικών προβλημάτων του σχολείου, αλλά γιατί κυρίως με τη συνεργασία όλων των παραγόντων που λαμβάνουν μέρος στην εκπαιδευτική διαδικασία, μαθητών, δασκάλων, γονέων και τοπικής αυτοδιοίκησης, γίνεται πιό πρόσφορο το έδαφος για την κοινωνικοποίηση των μαθητών και έτσι γίνεται το άνοιγμα του σχολείου πρός την κοινωνία ή καλύτερα η κοινωνία μπαίνει στο σχολειό και απο στατικό μέσο μετάδοσης γνώσης το κάνει ενεργό στοιχείο της.

Η σύνδεση του σχολείου με το εξωσχολικό περιβάλλον δεν μπορεί να γίνει μόνο απο το θεωρητικό επίπεδο ακολουθώντας μια γενικότερη τάση που έχει διαμορφωθεί στο διεθνή χώρο[104] αλλά χρειάζεται ανάληψη δράσης και σύμπραξης στο επίπεδο εφαρμογής. Αυτό σημαίνει ένα νέο είδος διοίκησης και εσωτερικής οργάνωσης του σχολειού που να εξασφαλίζει τον αναγκαίο βαθμό ευελιξίας και αυτονομίας ώστε να μπορεί το σχολειό να έρχεται σε επαφή με νέες πηγές, καινούργιες τεχνολογίες και τις νέες προοπτικές που διαγράφονται μέσα απο την τοπική ανάπτυξη. Το σχολικό συμβούλιο είναι ένα τέτοιο όργανο που βοηθάει πρός αυτή την κατεύθυνση γιατί τόσο η τοπική κοινότητα όσο και οι γονείς είναι πηγή μάθησης για τους μαθητές. [105] Πολλά πειραματικά προγράμματα απο τα κράτη- μέλη της ευρωπαϊκής κοινότητας έδειξαν το σημαντικό ρόλο της τοπικής κοινότητας σαν εμπειρική μάθηση συνδέοντας τη δουλειά των σχολείων με την κοινότητα. Χρησιμοποίησαν δε διάφορους τρόπους προσέγγισης, όπως προσωρινές τοποθετήσεις, εργασίες project, μέρες με ελεύθερο πρόγραμμα, θεατρικές παραστάσεις και ταξιδιωτικές εκθέσεις, κ.λ.π. [106]

---

102. Εισηγητική Εκθεση Ν.1566/85, σελ.3
103. Ν.1566/85, αρθ.51
104. ΥΠΕΠΘ, *"Πρότυπα-Πειραματικά Προγράμματα. Τελικές Εκθέσεις"* AGRO-SEP-LINK, Αθήνα 1988, σελ.116 & 119
105. Βλέπ. *"Σχολείο τοπική κοινότητα και περιβάλλον"*, Ηνωμ. Βασίλειο, 1987, Innovations No.524 *"Σύμπραξη Γονέων και Δευτεροβάθμιων Σχολείων"*, Βρυξέλλες, Ιούνιος, 1987 και *"Η Συμμετοχή των Γονέων"*, Ηνωμ. Βασίλειο, Innovations No.17, 1987.
106. Βλέπ. *"Σύνδεση Σχολείου-Κοινότητας-Ελλάδα"*, Innovations No.2, 1987 και *"Κατάρτιση σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες"*. Βέλγιο, Innovations No.29, 1987.

Στη χώρα μας η ανάπτυξη των δημοτικών και κοινοτικών κυρίως επιχειρήσεων καθώς και των τοπικών ιδιωτικών, θα μπορούσε να παίξει το ρόλο ενός "τεχνικού-παιδαγωγικού παραρτήματος" των σχολείων ΤΕΕ.

β. Σχολική Επιτροπή

Το άλλο όργανο λαϊκής συμμετοχής σε επίπεδο διδακτηρίου είναι η σχολική επιτροπή. Αυτή αποτελείται απο :

α) εκπρόσωπο του δήμου ή της κοινότητας
β) εκπρόσωπο του συλλόγου γονέων των μαθητών του σχολείου
γ) το διευθυντή του σχολείου
δ) εκπρόσωπο των μαθητικών κοινοτήτων για σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σε όσες περιπτώσεις συστεγάζονται πολλές σχολικές μονάδες σε ένα διδακτήριο, συγκροτείται ενιαία σχολική επιτροπή που αποτελείται όμως απο :

α) τον εκπρόσωπο του δήμου ή της κοινότητας
β) ένα εκπρόσωπο του συλλόγου γονέων των μαθητών του σχολείου
γ) όλους τους διευθυντές των σχολείων δ) από ένα εκπρόσωπο των μαθητικών κοινοτήτων για σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. [107]

Εργο της σχολικής επιτροπής είναι η διαχείρηση των πιστώσεων που διατίθενται για τις λειτουργικές δαπάνες, η φροντίδα για την εξεύρεση άλλων πόρων, η ανάθεση της λειτουργίας των κυλικείων ύστερα απο πλειοδοτικό διαγωνισμό και γενικότερα η ευθύνη για τον εφοδιασμό του σχολείου με όλα τα μέσα που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία του, καθώς και η αντιμετώπιση κάθε λειτουργικού προβλήματος αυτού.

Οταν η σχολική επιτροπή αποφασίζει για την ανάθεση λειτουργίας των κυλικείων, μπορεί με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, να οριστεί συμμετοχή και άλλων προσώπων σ'αυτή. Επομένως κύριο έργο της σχολικής επιτροπής είναι η διαχείρηση της σχολικής περιουσίας η οποία περνάει σε κοινωνικό έλεγχο και η επίλυση οικονομικών κυρίως προβλημάτων του σχολείου.

Η σχολική επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του οικείου δημάρχου ή προέδρου κοινότητας, με την οποία ορίζεται και ο πρόεδρος. Σε κοινότητες που λειτουργεί ένα μόνο σχολείο, τα καθήκοντα της σχολικής επιτροπής ασκεί η κοινοτική επιτροπή παιδείας. Η σχολική επιτροπή λειτουργεί νόμιμα με όσα μέλη της έχουν οριστεί.

---

107. Ν.1566/85, αρθ.52

Η συμμετοχή εκπροσώπων των γονέων των μαθητών στα συλλογικά όργανα που αναφέραμε προϋποθέτει την συγκρότηση και λειτουργία συλλόγων γονέων ώς σωματείων, η οποία γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του αρθ.53 του Ν.1566/85.

Το ίδιο ισχύει και για τους εκπροσώπους των μαθητών που η συμμετοχή τους στη σχολική ζωή και η συγκρότηση των μαθητικών κοινοτήτων διέπονται απο τις διατάξεις του αρθ.45 του Ν.1566/85.

Απο την ανάλυση των οργάνων λαϊκής συμμετοχής που προηγήθηκε γίνεται αντιληπτό ότι αυτά "επιτρέπουν στην κοινωνία να εκφράσει θέση και απόψεις για την παιδεία, συνδέουν το περιεχόμενο σπουδών με την παραγωγική και αναπτυξιακή διαδικασία, επιτρέπουν τη σύνδεση των εσωτερικών ανθρωπιστικών στόχων, για ανάπτυξη ολοκληρωμένης και ελεύθερης προσωπικότητας, με τις αναπτυξιακές και κοινωνικές ανάγκες και τέλος, επιτυγχάνουν τη σύνδεση της τεχνολογικής και επιστημονικής γνώσης με την ευρύτερη γνώση και μόρφωση στο αντίστοιχο εκπαιδευτικό επίπεδο." [108] Ολες αυτές οι προσδοκίες όμως παραμένουν στις διατυπώσεις των αρμοδιοτήτων και δεν παιρνάνε στην πρακτική εφαρμογή είτε γιατί ορισμένα όργανα δεν ολοκλήρωσαν τη σύνθεσή τους είτε γιατί αναπτύσσονται άλλες προβληματικές. Η συμμετοχή όμως των λαϊκών οργάνων στη διοίκηση της εκπαίδευσης εξυπηρετεί δύο βασικούς σκοπούς : α) με τις εισηγήσεις τους εξυπηρετούν τις ανάγκες πληροφόρησης για το κεντρικό επίπεδο όπου παίρνονται οι αποφάσεις (βλέπ. διάγραμμα 6) αφού ο ρόλος τους σ'αυτό το επίπεδο είναι συμβουλευτικός-γνωμοδοτικός και β) όπου έχουν αρμοδιότητα συμβάλλουν στην ομαλή προώθηση των προγραμμάτων στο στάδιο εφαρμογής τους (π.χ. διαχείριση και κατανομή πιστώσεων (σχολική επιτροπή), υγιεινή σχολικού περιβάλλοντος και μαθητών (σχολικό συμβούλιο), επισκευή και συντήρηση σχολικών κτιρίων (δημοτική ή κοινοτική επιτροπή)).

Από την άλλη πλευρά όμως, όπως φαίνεται και απο το σχετικό διάγραμμα, τα όργανα λαϊκής συμμετοχής βρίσκονται "τοποθετημένα ιεραρχικά σ'ένα σχήμα που αναπαράγει την κυρίαρχη οργανωτική δομή στη λήψη των αποφάσεων, όπου ο έλεγχος ασκείται απο πάνω πρός τα κάτω, ενώ η βάση περιορίζεται σε έκφραση γνώμης και πληροφόρηση της κορυφής για τα προβλήματα και τις πιθανές λύσεις τους, χωρίς όμως να έχει τη δύναμη στην τελική απόφαση και χωρίς δύναμη ελέγχου της κορυφής." [109]

Ο συμβουλευτικός και όχι αποφασιστικός χαρακτήρας αυτών των οργάνων και τα αρκετά διορισμένα απο τη διοίκηση μέλη τους, αποδυναμώνουν το βαθμό της λαϊκής έκφρασης και

---

108. Εισηγητική Εκθεση του Ν.1566/85, σελ.4

109. Ολγα Στασινοπούλου : *"Η ανάπτυξη της κοινωνικής συμμετοχής στη διοίκηση. Προϋποθέσεις-Στόχοι-Προβληματισμοί. Σημειώσεις για τους φοιτητές"* ΠΑΣΠΕ 1987, σελ.94

τη φωνή των εκπροσωπευτικών μελών που είναι εκλεγμένα απο τα διοικητικά τους συμβούλια. Η πλήρης εικόνα της συμβολής των οργάνων λαϊκής συμμετοχής στη διοίκηση ΤΕΕ δεν μπορεί να παρουσιαστεί γιατί η ενεργοποίηση των οργάνων αυτών έγινε μόνο σε τοπικό επίπεδο, ενώ το εθνικό όργανο (ΕΣΥΠ) δε λειτούργησε. Παράλληλα η απουσία περιφερειακού συντονιστικού οργάνου οδηγεί στο συμπέρασμα ότι καμμιά γνωμοδότηση των τοπικών οργάνων λαϊκής συμμετοχής δε λήφθηκε υπόψη για το σχεδιασμό της ΤΕΕ στην περιφέρεια αλλά ασκήθηκε υπουργική πολιτική.

Κεφάλαιο 10. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΕΧΝΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (1981-1989) : ΜΟΝΑΔΕΣ - ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

10.1 ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Πρίν γίνει η παρουσίαση και ανάλυση της οργανωτικής δομής της Τ.Ε.Ε., κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί με συντομία η έννοια του σχολείου ώς συστήματος οργάνωσης, μέσα στα πλαίσια της διοικητικής επιστήμης, ώστε να γίνει καλύτερα αντιληπτός ο οργανωτικός τύπος κάθε σχολικής μονάδας Τ.Ε.Ε. που θα εξετασθεί στη συνέχεια.

Είναι γνωστό απο την επιστήμη της διοίκησης ότι, ένα σύστημα οργάνωσης [110] είναι μία κοινωνική μονάδα (υποσύστημα) που επιδιώκει μέσα απο τον έκδηλο σκοπό της ίδρυσής της, συγκεκριμένους στόχους για την προώθηση και επίτευξη των οποίων είναι κατάλληλα δομημένη και διαρθρωμένη σε ρόλους και θέσεις που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και με το περιβάλλον της.

Με αυτή την έννοια το "σχολείο", αποτελεί για τη διοικητική επιστήμη ένα υποσύστημα[111] - τη βασική μονάδα - του εκπαιδευτικού συστήματος είναι δηλ., ένας κοινωνικός οργανισμός που ιδρύεται σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, έχει συγκεκριμένους σκοπούς[112] τους οποίους επιδιώκει να πραγματοποιήσει μέσα απο καθορισμένο πρόγραμμα σπουδών, οργανωτική και διοικητική δομή, και γι'αυτό διαρθρώνει θέσεις και ρόλους για το ανθρώπινο δυναμικό του (εκπαιδευτικούς, μαθητές, κ.λ.π.) και φυσικά παράγει έργο που αναγνωρίζεται απο το κοινωνικό του περιβάλλον με το οποίο, βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση[113] μέσω της διαδικασίας εισόδου-εξόδου. (Τι παίρνει και τι δίνει στο περιβάλλον.)

---

110. Για τις διάφορες σημασίες που παίρνει ο όρος "οργάνωση", στη βιβλιογραφία των θεωρητικών της διοίκησης βλ. **H. Koontz, G. Donell** *"Οργάνωση και Διοίκηση"*, εκδ. Παπαζήση 1980, β' εκδ. σελ. 18. Επίσης **A.Etzioni,** *"Modern Organiziatons"*, Englewood Clifts, N.J. εκδ. Prentice Hall 1964, σελ. 4. Ακόμα Sisk H.L. and **Williams J.C.** *"Management and Organiziation"*, Cincinnati (4 th Ed), Ohaio 1981, σελ. 153-154.

111. Βλέπ. Θεωρητικό Μέρος : Θεωρία Κοινωνικών Συστημάτων.

112. Παράβαλε εδώ και το κεφάλαιο για παρέμβαση του κράτους στην εκπαίδευση μέσω της ιδεολογικής λειτουργίας.

113. **Δενδρινού-Αντωναχάκη Ν.** *"Οργάνωσις και Διοίκησις της Εκπαίδευσης και ιδία της Επαγγελματικής"*, Αθήναι 1971, σελ 12 και Χ. Σαΐτη *"Η Συμβολή του Management στο χώρο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης"*, Περιοδικό ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ, Ανοιξη 1990, τευχ. 54, σελ. 70-83.

Το "σχολείο" γενικά και ειδικά, το ΕΠΛ και το ΤΕΛ ανήκει στην ομάδα των οργανώσεων εκείνων που προσφέρουν υπηρεσίες πρός όφελος των κοινωνικών ομάδων (οργάνωση παροχής παιδείας). Τα αγαθά που παράγει και διακινεί είναι άϋλα και αναπόσπαστα δηλ., η υπηρεσία είναι αδιαίρετη απο την πηγή της. Συνήθως η παραγωγή και η κατανάλωση εμφανίζονται ταυτόχρονα με την υπηρεσία και η αγορά που απευθύνεται είναι ολόκληρη η κοινωνία με τη στελέχωση των διαφόρων μονάδων (ιδιωτικών και δημόσιων) με αποφοίτους του.

Επομένως το σχολείο ώς οργάνωση [114] και μάλιστα τυπική [115] οργάνωση έχει άμεση σχέση με το περιβάλλον της και σχεδιάζεται κάθε φορά για να εξυπηρετήσει τους σκοπούς που υπαγορεύονται απο το ιδεολογικό, τεχνοοικονομικό και κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσεται. Ετσι μεταβάλλονται κάθε φορά σε μικρό ή μεγάλο βαθμό τόσο οι σκοποί όσο και η οργανωτική δομή των σχολείων. Τέτοιες μεταβολές παρατηρήσαμε στις σχολικές μονάδες, του συστήματος της Τ.Ε.Ε., στη διάρκεια της εξέλιξης της ΤΕΕ.

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθούν οι σκοποί και ο τύπος, η εξωτερική δηλαδή μορφή με την οποία κάθε σχολική μονάδα ΤΕΕ εμφανίζεται ως ένα ενιαίο οργανωτικό σύνολο. Ηδη στο προηγούμενο κεφάλαιο περιγράφηκε η τη διάρθρωση των διοικητικών οργάνων της ΤΕΕ, οι γραμμές εξουσίας και επικοινωνίας των μελών της και τη σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ κεντρικών και περιφερειακών διοικητικών οργάνων, συλλογικών και μονομελών καθώς και των οργάνων λαϊκής συμμετοχής.

Η ανάλυση της οργανωτικής δομής των σχολικών μονάδων ΤΕΕ είναι απαραίτητη : α) γιατί αυτές αποτελούν το κύτταρο και το βασικό ενδιαφέρον της μελέτης, β) η γνώση της δομής αυτής διευκολύνει την κατανόηση της άσκησης εξουσίας από τα διάφορα όργανα και το ρόλο που διαδραματίζουν αυτά τόσο στην υποβοήθηση της ομαδικής εργασίας, όσο και στην εκπλήρωση των αντικειμενικών σκοπών των σχολικών μονάδων και γ) καθορίζονται τα όρια τμηματοποίησης των εργασιών και γίνονται σαφέστεροι οι ρόλοι που αναλαμβάνουν τα διάφορα άτομα και στελέχη που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία (εκπαιδευτικοί, μαθητές, διοικητικό-βοηθητικό προσωπικό, γονείς, κ.λ.π.). Επίσης, κρίνεται σκόπιμο στο κεφάλαιο αυτό, εκτός από τη δομή των μονάδων ΤΕΕ να συμπεριληφθεί και η δομή των Γενικών Λυκείων. Η ανάλυση της δομής των Γενικών Λυκείων εξυπηρετεί δύο βασικούς σκοπούς : α) παρουσιάζεται το σημαντικότερο μέρος

---

114. Διεξοδική ανάλυση του θέματος του σχολείου ώς οργάνωση βλεπ. **Hoyle E.** *"The study of Schools as organizations"* σε **Butcher, H.J. & Pont H.B.** *"Educational Research in Britain"*, τομ 3 1973 και **Bidwell, C.E.** *"The School as a Formal Organiziations"* σε March J. G. (επιμέλεια) Handbook of Social Organization, Σικάγο, εκδ. Rand McNally 1965.

115. Βλ. **Μ. Ζαβλανός,** *"Οργάνωση και Διοίκηση"*, τομ. Α', σελ. 119-120 και **Koontz C. O' Donell,** οπ. παρ. σελ. 18-22.

του β' κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και β) υπάρχει η δυνατότητα σύγκρισης της απλής δομής του Λυκείου αυτού με τις συνθετότερες των μονάδων ΤΕΕ που θα οδηγήσει σε χρήσιμες επισημάνσεις κυρίως, για την αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού.

Οπως αναφέρθηκε σε άλλο σημείο της μελέτης, οι σχολικές μονάδες δευτεροβάθμιας ΤΕΕ είναι τα Τεχνικοεπαγγελματικά Λύκεια (ΤΕΛ) και οι Τεχνικοεπαγγελματικές Σχολές (ΤΕΣ). Σ'αυτές προστίθενται και τα Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια (ΕΠΛ) στο βαθμό που ένα τμήμα της δομής τους, οι κλάδοι, ανήκουν αποκλειστικά στην ΤΕΕ. Η ανάλυση που ακολουθεί περιλαμβάνει όλες αυτές τις σχολικές μονάδες.

10.2 ΙΔΡΥΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΕΕ

Η διαδικασία ίδρυσης ή κατάργησης Λυκείου η ΤΕΣ προβλέπεται από τα άρθρα 8 και 9 του Ν.1566/85. Σύμφωνα με αυτά λοιπόν, με Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται μια φορά το χρόνο με πρόταση των Υπουργών α) Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και β) Οικονομικών, γίνεται η ίδρυση κάθε τύπου Λυκείου, Τομέων, Κύκλων, Κλάδων και Τμημάτων Ειδίκευσης καθώς και η ανάλογη αύξηση των οργανικών θέσεων προσωπικού.

Επίσης με Προεδρικά Διατάγματα με πρόταση των δύο Υπουργών γίνεται: α) η ίδρυση των ΤΕΣ και η προσθήκη νέων ειδικοτήτων σε σχολές που λειτουργούν ήδη και η ανάλογη αύξηση των οργανικών θέσεων προσωπικού, β) η προσθήκη νέων Τομέων και Τμημάτων στα ΤΕΛ ή νέων Κύκλων και Κλάδων στα ΕΠΛ πέρα από αυτούς που προβλέπονται κατά την ίδρυσή τους, η κατάργηση και η συγχώνευσή τους και η αύξηση των οργανικών θέσεων προσωπικού.

Αντίθετα η κατάργηση και η συγχώνευση Λυκείων κάθε τύπου και η ανάλογη μείωση των οργανικών θέσεων προσωπικού καθώς και η κατάργηση και η συγχώνευση ΤΕΣ, η κατάργηση ειδικοτήτων και η ανάλογη μείωση των οργανικών θέσεων προσωπικού γίνονται με Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται μόνο με πρόταση του Υπουργού Παιδείας.

Τέλος, η μετατροπή ημερησίου Λυκείου ή ΤΕΣ σε εσπερινό και αντίστροφα, και η μετονομασία ή η μεταφορά έδρας γίνονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας. Για όλα τα παραπάνω θέματα, γνωμοδοτεί το Νομαρχιακό Συμβούλιο, ύστερα από εισήγηση της Νομαρχιακής Επιτροπής Παιδείας. Η αποφασιστική λοιπόν, αρμοδιότητα ίδρυσης μιας σχολικής μονάδας ΤΕΕ ανήκει στους υπουργούς Παιδείας και Οικονομικών και η διαδικασία της ίδρυσης είναι συγκεντρωτική αφού όλα τα περιφερειακά όργανα έχουν μόνο γνωμοδοτική αρμοδιότητα.

10.3 ΔΟΜΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (ΓΕΛ)

Οι σκοποί του Γενικού Λυκείου την περίοδο 1981-89 τροποποιούνται στην παιδαγωγική τους λειτουργία απ'αυτούς της προηγούμενης περιόδου (Ν.309/76), η κοινωνική τους όμως λειτουργία παραμένει η ίδια αφού το Λύκειο αυτό ή θα ετοιμάζει για τα ΑΕΙ ή θα οδηγεί ανειδίκευτους στην παραγωγή. Μια προσπάθεια που έγινε με την προσθήκη Ε' Δέσμης για προσφορά στοιχειώδους επαγγελματικού προσανατολισμού απέτυχε.

Στόχος του Λυκείου γενικά είναι η ολοκλήρωση των σκοπών της εκπαίδευσης. Ειδικότερα το αρθ. 6 του Ν. 1566/85 αναφέρει ότι το Λύκειο : "Ιδιαίτερα βοηθεί τους μαθητές :

α) Να κατανοούν βαθύτερα την κοινωνική πραγματικότητα, να κάνουν σωστές επιλογές για τις παραπέρα σπουδές και την επαγγελματική τους αποκατάσταση και να διαμορφώνουν τον χαρακτήρα και την προσωπικότητά τους έτσι, ώστε να εντάσσονται αρμονικά στο κοινωνικό σύνολο και να συμβάλλουν στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της πατρίδας.

β) Να συνειδητοποιούν τη βαθύτερη σημασία του ορθόδοξου χριστιανικού ήθους και της σταθερής προσήλωσης στις πανανθρώπινες αξίες και να κατανοούν τη σπουδαιότητα του δημοκρατικού διαλόγου και της συμμετοχής, σε συλλογικές δραστηριότητες.

γ) Να αποκτούν βαθύτερη και ουσιαστικότερη γνώση και αυτογνωσία, ώστε να αντιμετωπίζουν με κριτικό και δημιουργικό πνεύμα τη ζωή, την επιστήμη, την τέχνη και τον ελληνικό και παγκόσμιο πολιτισμό.

δ) Να αναπτύσσουν τον προβληματισμό τους με τη μελέτη και τη βαθύτερη γνώση των ιστορικών γεγονότων (ελληνικών και παγκόσμιων) και της ιστορίας της τέχνης και της επιστήμης.

ε) Να εμπλουτίζουν το γνωστικό και γλωσσικό τους εξοπλισμό και να αναπτύσσουν το αισθητικό τους κριτήριο και την ποιότητα της καλλιτεχνικής τους έκφρασης.

στ) Να εμπεδώνουν τις κινητικές ικανότητες και κλίσεις μέσα απο συγκεκριμένες αθλητικές δραστηριότητες και να αποκτούν αθλητικές συνήθειες που αναβαθμίζουν την ποιότητα της ζωής τους."

Για την εξυπηρέτηση αυτών των σκοπών το Γενικό Λύκειο περιλαμβάνει στη δομή του τρείς τάξεις[116] (Α,Β,Γ,) φοίτησης. Σε κάθε τάξη ή τμήμα τάξης οι μαθητές δεν μπορούν να υπερβαίνουν τους (35) ενώ, στις Δέσμες Προπαρασκευαστικών Μαθημάτων δεν μπορεί να υπερβαίνουν τους (30). Τάξεις με μαθητές περισσότερους απο 35 ή 30 αντίστοιχα διαιρούνται σε τμήματα. (αρθ. 5 παρ 10 Ν.1566/85).

---

116. Εκτός απο τα εσπερινά που είναι 4 (αρθ.6 παρ. 5 Ν.1566/85)

Στη Α' τάξη του Γενικού Λυκείου εγγράφονται μαθητές κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου της περιοχής στην οποία ανήκει το Γενικό Λύκειο. Η Α' τάξη είναι κοινή για όλους τους μαθητές και σύμφωνα με το Π.Δ. 479 ΦΕΚ 170 τομ. Α'/ 7-10-86 τα μαθήματα και οι ώρες διδασκαλίας τους είναι :

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΩΡΕΣ
Θρησκευτικά	2
Νέα Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	4
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	6
Ιστορία	2
Μαθηματικά	5/4*
Φυσική	3
Χημεία	1
Γεωλογία - Ορυκτολογία	1
Ξένη Γλώσσα (Αγγλικά ή Γαλλικά)	3
Φυσική Αγωγή	2
Καλλιτεχνικά - Μουσική	1
Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (ΣΕΠ)	-/1
Σ Υ Ν Ο Λ Ο Ν Ω Ρ Ω Ν	30

* *Α' Β' Εξάμηνο*

Κοινή είναι και η Β' τάξη όπου επίσης, οι διδακτικές ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας είναι 30, σύμφωνα με το ίδιο Π.Δ., τα δε μαθήματα είναι τα ακόλουθα :

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΩΡΕΣ
Θρησκευτικά	2
Νέα Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	4
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	5
Ιστορία	2
Ψυχολογία	1
Μαθηματικά	5
Κοσμογραφία	1
Φυσική	3
Χημεία	2/1
Βιολογία	1/2
Ξένη Γλώσσα (Αγγλικά ή Γαλλικά)	2
Φυσική Αγωγή	2/1
Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (ΣΕΠ)	-/1
Σ Υ Ν Ο Λ Ο Ν Ω Ρ Ω Ν	30

* *Α' & Β' Εξάμηνο*

Στην Γ' τάξη οι μαθητές του Λυκείου επιλέγουν μία απο τις 4 Δέσμες Προπαρασκευαστικών Μαθημάτων και έτσι, το σύνολο των διδασκομένων μαθημάτων χωρίζεται σε δύο ομάδες, των Μαθημάτων Γενικής Παιδείας και των Προπαρασκευαστικών. Η κατανομή τους και οι ώρες διδασκαλίας τους είναι :

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΩΡΕΣ
Α. ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	
Θρησκευτικά	1
Φιλοσοφικά	1/2
Ιστορία	2/1
Αρχές Πολιτικής Επιστήμης - Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος	2
Ξένη Γλώσσα (Αγγλικά ή Γαλλικά)	2
Φυσική Αγωγή	2
Σ Υ Ν Ο Λ Ο Ν Ω Ρ Ω Ν	10

Β. ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ	ΩΡΕΣ ΚΑΤΑ ΔΕΣΜΗ			
	1η	2η	3η	4η
Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	4	4	4	4
Μαθηματικά	8	4	-	4
Φυσική	5	5	-	-
Χημεία	3	3	-	-
Βιολογία - Ανθρωπολογία	-	4	-	-
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	-	-	8	-
Λατινικά	-	-	4	-
Ιστορία	-	-	4	4
Κοινωνιολογία	-	-	-	4
Πολιτική Οικονομία	-	-	-	4
Σ Υ Ν Ο Λ Ο Ν Ω Ρ Ω Ν	20	20	20	20

Η δομή του Γενικού Λυκείου είναι η απλούστερη δομή Λυκείου που συναντάμε. Η ίδρυση, κατάργηση, συγχώνευση Λυκείου γίνεται με Π.Δ. ύστερα απο γνωμοδότηση του Νομαρχιακού Συμβουλίου και εισήγηση της Νομαρχιακής Επιτροπής Παιδείας.

10.4 ΔΟΜΗ ΤΕΧΝΙΚΟΥ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (ΤΕΛ)

Το Τεχνικό - Επαγγελματικό Λύκειο είναι σχολική μονάδα που εκτός από τους γενικούς σκοπούς του λυκείου που αναφέραμε αυτό, επιδιώκει επιπλέον, να μεταδώσει στους μαθητές τις απαιτούμενες τεχνικές ή επαγγελματικές γνώσεις και να αναπτύξει τις δεξιότητές τους, ώστε μετά την αποφοίτησή τους να μπορούν να απασχοληθούν με επιτυχία σε ορισμένο τεχνικό ή επαγγελματικό κλάδο. (παρ. 3, αρθ. 6, Ν.1566/85). Τα ημερήσια ΤΕΛ έχουν τρείς τάξεις φοίτησης [117] όπως φαίνεται και στο σχετικό διάγραμμα:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΟΜΗΣ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Α' ΤΑΞΗ		ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ (21 ΩΡΕΣ)
		ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ (13 ΩΡΕΣ)
Β' ΤΑΞΗ		ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ (19 ΩΡΕΣ)
	ΤΟΜΕΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ (15 ΩΡΕΣ)
Γ' ΤΑΞΗ		ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ (13 ΩΡΕΣ)
	ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΟΜΕΩΝ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (21 ΩΡΕΣ)

Τα ΤΕΛ αποτελούν ενιαία διοικητική και οργανωτική μονάδα με κοινή διεύθυνση και προσωπικό και όχι ανεξάρτητη μονάδα το Τεχνικό και άλλη το Επαγγελματικό όπως, την προηγούμενη περίοδο (Ν.576/77).

Στην **Α' τάξη** που είναι κοινή για όλους τους μαθητές εγγράφονται χωρίς εξετάσεις :

α) Κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου ή ενδεικτικού Γ' τάξεως Εξαταξίου Γυμνασίου.
β) Πτυχιούχοι Κατώτερης ΤΕΣ ή ισότιμης σχολής Ο.Α.Ε.Δ.

---

117. Τα Εσπερινά έχουν 4 (αρθ. 6, Ν. 1566/85)

γ) Μαθητές Τεχνικών - Επαγγελματικών Σχολών.
δ) Με μεταγραφή μαθητές που γράφτηκαν στην Α' τάξη κάθε άλλου τύπου Λυκείου.

Στην **Β' τάξη** εγγράφονται :

α) Οσοι με επιτυχία έχουν τελειώσει την Α' τάξη Τ.Ε.Λ.
β) Με μεταγραφή μαθητές της Β' τάξης κάθε άλλου τύπου Λυκείου.
γ) Πτυχιούχοι Τ.Ε.Σ και ισότιμων Σχολών Ο.Α.Ε.Δ.
δ) Κάτοχοι απολυτηρίου κάθε τύπου Λυκείου.
ε) Πτυχιούχοι οποιουδήποτε τομέα Τ.Ε.Λ. για απόκτηση άλλου πτυχίου.
στ) Τελειόφοιτοι μαθητές, κάθε τύπου Λυκείου, που δεν έχουν πάρει ακόμη απολυτήριο.

Στην **Γ' τάξη** εγγράφονται :

α) Οσοι με επιτυχία έχουν τελειώσει την Β' τάξη Τ.Ε.Λ.
β) Κάτοχοι απολυτηρίου Τ.Ε.Λ., που δεν πήραν πτυχίο ειδικότητας, επειδή παρακολούθησαν δέσμη. Η εγγραφή αυτή πραγματοποιείται σε τμήμα του ίδιου τομέα, που ακολούθησαν οι μαθητές στην Β' τάξη.
γ) Πτυχιούχοι Τ.Ε.Λ. για απόκτηση πτυχίου του ίδιου τομέα και διαφορετικού τμήματος.
δ) Μαθητές της Γ' τάξης Τ.Ε.Λ. που δεν έχουν πάρει πτυχίο ειδικότητας, ούτε απολυτήριο, διότι απέτυχαν σε ένα ή περισσότερα μαθήματα. Η εγγραφή γίνεται στον τομέα, που παρακολούθησαν στην Β' τάξη.
ε) Με μεταγραφή μαθητές Γ' τάξης ΕΠΛ (Ενιαίων Πολυκλαδικών Λυκείων) σε τμήμα των ΤΕΛ, αντίστοιχο του κύκλου που παρακολούθησαν στη Β' τάξη.

Στη Β' τάξη οι μαθητές επιλέγουν ένα τομέα επαγγελμάτων απο αυτούς που λειτουργούν στα ΤΕΛ ενώ, στη Γ' τάξη γίνεται η επιλογή του τμήματος εξειδίκευσης του τομέα που παρακολούθησε ο μαθητής στη Β' τάξη ή μιάς δέσμης Προπαρασκευαστικών Μαθημάτων Α,Β, και Δ. (Η Γ' Δέσμη δεν λειτουργεί στα ΤΕΛ επειδή δεν διδάσκονται σ'αυτά μαθήματα "κλασικής κατεύθυνσης", όπως Αρχαία, Λατινικά, κ.λ.π.). Ουσιαστικά δηλ., ισχύει ότι και στην προηγούμενη περίοδο (1977). Οι τομείς και τα τμήματα εξακολουθούν να παραμένουν σχεδόν τα ίδια με διαρθωτικές παρεμβάσεις όπου κρίνεται σκόπιμο. Ετσι στους τομείς της Β' τάξης Τεχνικού Λυκείου προστίθεται ένας ακόμα, της Πληροφορικής, ενώ στους τομείς του Επαγγελματικού Λυκείου προστίθενται δύο, ο Ναυτικός και ο Ναυτικής Κατεύθυνσης Εναλλασόμενης Εκπαίδευσης. Επίσης στα τμήματα της Γ' τάξης και των δύο Λυκείων προστίθενται καινούργια. (Βλ. Πίνακα που ακολουθεί.)

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.1

ΤΕΧΝΙΚΑ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ	
ΤΟΜΕΙΣ (Επιλογή στη Β' τάξη)	ΤΜΗΜΑΤΑ (Επιλογή στη Γ' τάξη)
1. ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ →	- Θερμικών και Ψυκτικών Εγκαταστάσεων - Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων & Βιομηχανικής Παραγωγής - Μηχανολογικού Σχεδίου* - Οργάνων Ακριβείας*
2. ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ →	- Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων - Βιομηχανικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων & Εξωτερικών Δικτύων - Ηλεκτρονικών Εγκαταστάσεων & Αυτοματισμού - Ηλεκτρολογικού & Ηλεκτρονικού Σχεδίου*
3. ΔΟΜΙΚΟΣ →	- Συγκοινωνιακών & Υδραυλικών Εργων - Κτιριακών Εργων - Σχεδιάσεως Εργων Πολιτικών - Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων
4. ΧΗΜΙΚΟΣ & ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΟΣ →	- Χημικών Εργαστηρίων - Χημικών Βοιμηχανιών - Μεταλλείων
5. ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ →	- Κλωστικής - Υφαντικής - Βαφικής - Πλεκτικής
6. ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ →	- Εκτυπώσεων* - Κεραμικής και Καλλιτεχνικής Επεξεργασίας Υάλου* - Μουσικής* - Ελεύθερου Σχεδίου και Ζωγραφικής* - Επιπλοποιΐας* - Γραφικών Τεχνών - Διακοσμητών Εσωτερικών Χώρων - Συντηρητών Εργων Τέχνης και Αρχαιολογικών Ευρημάτων - Ψηφιδογραφίας και Υαλουργίας
7. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ →	- Προγραμματιστών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.1 (συνέχεια)

ΤΟΜΕΙΣ (Επιλογή στη Β' τάξη)	ΤΜΗΜΑΤΑ (Επιλογή στη Γ' τάξη)
8. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Υπαλλήλων Γραφείου Υπαλλήλων Λογιστηρίου Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων & Επιχειρήσεων Μεταφορών Εμπορικών Επιχειρήσεων
9. ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ & - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΣ	Ανθοκομίας Γεωργικών Μηχανημάτων Φυτικής Παραγωγής Ζωικής Παραγωγής Αγροτοβιομηχανικών Συν/σμών- Γεωργικών Εκμεταλεύσεων Αλιείας - Ιχθυοπαραγωγής* Δασικής Παραγωγής*
10. ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	Βοηθών Ιατρικών και Μικροβιολογικών Εργαστηρίων Οδοντοτεχνικής Βοηθών Βρεφοκόμων-Παιδοκόμων* Βοηθών Νοσοκόμων* Ιατρικών Επισκεπτών* Χειριστών Ιατρικών Συσκευών*
11. ΝΑΥΤΙΚΟΣ	Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού Μηχανικών Εμπορικού Ναυτικού
12. ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΝΝΑΛΑΣΟΜΕΝΗΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ	Μηχανικών μηχανής πλοίων* Ηλεκτρολόγων πλοίων Μηχανικών καταστρώματος και συστημάτων φορτοεκφόρτωσης* Ηλεκτρονικών πλοίων* Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού

* Τμήματα που δεν λειτουργούν ακόμα. (1987) Κύριος λόγος που δεν λειτουργούν είναι η μη ικανοποιητική προσέλευση μαθητών στα αντίστοιχα τμήματα. ΥΠΕΠΘ Δ/νση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Για τους μαθητές κάθε τάξης ή τμήματος τάξης ισχύει ότι και για τα άλλα Λύκεια όχι πάνω απο (35) και στις δέσμες όχι πάνω απο (30). Σύμφωνα με το άρθρο 8, παρ. 4 του Ν. 1566/85, σε κάθε ΤΕΛ μπορούν να λειτουργούν τμήματα ειδίκευσης στα οποία θα εγγράφονται απόφοιτοι των ΤΕΛ σε αντίστοιχη ειδικότητα με το τμήμα Γ' τάξης που παρακολούθησαν. Τα ωρολόγια και αναλυτικά προγράμματα των ΤΕΛ περιλαμβάνονται στο Π.Δ. 217/85 [118] (βλ. παράρτημα Π).

Στην Α' τάξη διδάσκονται 21 ώρες μαθήματα γενικής παιδείας και 13 ώρες μαθήματα προσανατολισμού και ειδικοτήτων, σύνολο 34 ώρες.

Α' Τ Α Ξ Η	
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	ΩΡΕΣ
- Θρησκευτικά	2
- Νέα Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία	4
- Ιστορία	2
- Μαθηματικά	5
- Φυσική	3
- Χημεία	1
- Αγγλικά	2
- Φυσική Αγωγή	2
Σ Υ Ν Ο Λ Ο Ω Ρ Ω Ν	21
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ & ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ	ΩΡΕΣ
- Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός	1
- Σχέδιο	3
- Μηχανική	2
- Στοιχεία Ηλεκτρισμού	2
- Αρχές Οικονομίας	2
- Γεωργία και Ανάπτυξη	2
- Αρχές Ιατρικής	1
Σ Υ Ν Ο Λ Ο Ω Ρ Ω Ν	13

118. Π.Δ. 217/ΦΕΚ 79Α'/7-5-85, *"Ωρολόγια και Αναλυτικά Προγράμματα των Ημερησίων και Εσπερινών ΤΕΛ της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης*, όπως αυτό τροποποιήθηκε με τα Π.Δ. 184/86(ΦΕΚ 71/Α'/6-6-86),Π.Δ. 214/86(ΦΕΚ Α'87 /7-7-86 Π.Δ. 91/87(ΦΕΚ Α'50/14-4-87),Π.Δ. 257/88(ΦΕΚ 109Α'/1-6-88) και διόρθωση σφαλμάτων στο Π.Δ. 257/88(ΦΕΚ 147/Α'/1-7-88).

Στην Β' τάξη τα μαθήματα Γενικής Παιδείας είναι 19 ώρες και είναι κοινά για όλους τους τομείς, ενώ τα μαθήματα ειδικότητας είναι 15 ώρες διαφορετικά για κάθε τομέα. Στην Γ' τάξη γίνεται αντιστροφή των ωρών της Α' τάξης δηλ. διδάσκονται 13 ώρες μαθήματα γενικής παιδείας κοινά για όλα τα τμήματα ειδίκευσης και 21 ώρες μαθήματα ειδικότητας διαφορετικά για κάθε τμήμα.

Οι μαθητές των Τεχνικών-Επαγγελματικών Λυκείων ασκούνται στο επάγγελμα, οι λεπτομέρειες ρυθμίζονται με Προεδρικό Διάταγμα. Η πρακτική άσκηση των μαθητών γίνεται στα εργαστήρια του ΤΕΛ ή στα Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (ΣΕΚ) που διαθέτουν τον απαραίτητο εξοπλισμό σύγχρονης τεχνολογίας για τις ανάγκες όλων των ειδικοτήτων. Οι εργαστηριακές ασκήσεις γίνονται είτε σε μικρές ομάδες, είτε κατ'άτομο κάτω απο την επίβλεψη και καθοδήγηση των εκπαιδευτικών των εργαστηρίων. Επίσης για την καλύτερη εμπέδωση των γνώσεων χρησιμοποιείται ένας μεγάλος αριθμός εποπτικών μέσων σύγχρονης τεχνολογίας. Οι μαθητές Δεσμών Γ' τάξης παρακολουθούν μαθήματα γενικής παιδείας, κοινά για όλες τις δέσμες και προπαρασκευαστικά μαθήματα που είναι διαφορετικά μεν σε κάθε δέσμη κοινά όμως, στην ίδια δέσμη όλων των τύπων Λυκείου. Στους απόφοιτους των ΤΕΛ χορηγείται α) Πτυχίο ειδικότητας, που οδηγεί στην αγορά εργασίας ή στα ΤΕΙ χωρίς εξετάσεις και με ειδικό ποσοστό που καθορίζεται κάθε ακαδημαϊκή χρονιά με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και β) Απολυτήριο δεσμών, που οδηγεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΤΕΙ - ΑΕΙ) μετά απο συμμετοχή στις Γενικές Εξετάσεις. Το διδακτικό προσωπικό των ΤΕΣ και ΤΕΛ αποτελείται απο εκπαιδευτικούς Πτυχιούχους Καθηγητικών Σχολών (Μαθηματικών, Φιλολογίας, κ.λ.π.), Πτυχιούχους Πολυτεχνείων, Πανεπιστημίων, ΑΣΕΤΕΜ/ΣΕΛΕΤΕ και ΤΕΙ, με επιπλέον πτυχίο Παιδαγωγικών Σπουδών της ΠΑΤΕΣ/ΣΕΛΕΤΕ. Τα εργαστήρια γίνονται απο έμπειρους εκπαιδευτικούς εργοδηγούς ή Πτυχιούχους ΤΕΛ με πτυχίο Παιδαγωγικών ΠΑΤΕΣ/ΣΕΛΕΤΕ ή Πτυχιούχους ΤΕΙ.

10.5 ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΠΟΛΥΚΛΑΔΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ (ΕΠΛ)

Ο νέος τύπος Λυκείου που κάνει την εμφάνισή του την περίοδο 1981-1989 και για τον οποίο έγινε αρκετός λόγος όλο αυτό το διάστημα, είναι το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο. [119] Μια καινούργια οργανωτική μονάδα στο χώρο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ανεξάρτητη απο τις άλλες που εξετάσαμε με τη δική της διεύθυνση, ανθρώπινο δυναμικό, πρόγραμμα και φυσικά, δικό της οργανωτικό τύπο.

---

119. Η ίδρυση των πρώτων 14 ΕΠΛ και η λειτουργία Α' τάξης έγινε με την Υπουργική απόφαση ΙΔ/361/6-6-84 (ΦΕΚ 363Β'/7- 6-84), που κυρώθηκε με τον Ν. 1566/85.

Ο οργανωτικός τύπος του ΕΠΛ σχεδιάστηκε με στόχο την εξυπηρέτηση όχι μόνο των γενικών σκοπών της παιδείας και των λυκείων όπως αναφέρθηκαν παραπάνω, αλλά ειδικότερα για να εξασφαλίσει την οργανική σύνδεση της γενικής και της τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης και να δώσει ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές για τη σύμμετρη ανάπτυξη των ικανοτήτων τους και την καλλιέργεια των ενδιαφερόντων και δεξιοτήτων τους, ώστε να συμμετέχουν στην παραγωγή και την ανάπτυξη της χώρας. (αρθ. 7, Ν. 1566/85)

Για την πραγματοποίηση των σκοπών αυτών, το ΕΠΛ έχει τις ακόλουθες συγκεκριμένες επιδιώξεις :[120]

- Δίνοντας ένα πλατύτερο περιεχόμενο στον όρο "γενική παιδεία" να την εκσυγρονίσει και να τη συνδέσει οργανικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και την ειδική γνώση, ώστε συνηθίζοντας τους νέους στη σύζευξη της θεωρίας με την πράξη και την εφαρμογή, να καταπολεμήσει την παραδοσιακά ριζωμένη προκατάληψη, που υποτιμά τη χειρωνακτική και κατασκευαστική δραστηριότητα του ανθρώπου και διασπά την ενότητα διανοητικής και πρακτικής εργασίας.
- Να μάθει στους μαθητές να επικοινωνούν, όσο γίνεται ουσιαστικότερα, με τα πνευματικά έργα της ανθρωπότητας και με την πολιτιστική κληρονομιά της πατρίδας μας, όπως προσδιορίζεται απο την εθνική μας ιδιαιτερότητα, απο τα δημιουργήματα της ελληνικής διανόησης, απο την ορθόδοξη παράδοση και απο τους αγώνες του λαού μας για την ελευθερία, δημοκρατία, κοινωνική δικαιοσύνη και ειρήνη.
- Να προσφέρει στο μαθητή σύγχρονη επιστημονική και τεχνολογική γνώση, γενική και ειδική και προπαντός μεθοδολογία για την απόκτησή της, γνώση που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης της χώρας, αλλά που να μπορεί ταυτόχρονα να αναπροσαρμόζεται απο τον κάτοχό της στις διαρκώς μεταβαλλόμενες απο τη ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη συνθήκες εργασίας και μορφές επαγγελματικής απασχόλησης.
- Αποκαθιστώντας τη σύνδεση του σχολείου με τη γύρω ανθρώπινη κοινότητα, να βοηθήσει τους μαθητές να αποκτήσουν συνολική αντίληψη για τη ζωή και τον κόσμο και να γίνουν ικανοί να παρακολουθούν με ελεύθερη κρίση τις εξελίξεις στον πολιτισμό, στην οργάνωση, στους θεσμούς και στις δομές της κοινωνίας και να συμμετέχουν δημιουργικά στις εξελίξεις αυτές.
- Να συντελέσει ώστε οι μαθητές, συμμετέχοντας στη ζωή της σχολικής κοινότητας μέσα σε κλίμα δημοκρατικής οργάνωσης και λειτουργίας του σχολείου, να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη ισότιμης και υπεύθυνης συνεργασίας, με τους συμπολίτες τους στην κοινωνική ζωή.

---

120. Οπως αυτές αναφέρονται στο ενημερωτικό φυλλάδιο του ΥΠΕΠΘ, *"Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο"*, Ο.Ε.Δ.Β. 1987, σελ. 21-22.

- Τέλος, να δίνει σε όλους τους νέους δίχως καμιά διάκριση τις ίδιες δυνατότητες για μόρφωση, ανάπτυξη ικανοτήτων, καλλιέργεια κλίσεων και ενδιαφερόντων και απόκτηση δεξιοτήτων.

Για να γίνουν πραγματικότητα όλες αυτές οι επιδιώξεις και οι σκοποί του ΕΠΛ, αυτό περιβλήθηκε την παρακάτω δομή :

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8

ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΠΟΛΥΚΛΑΔΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

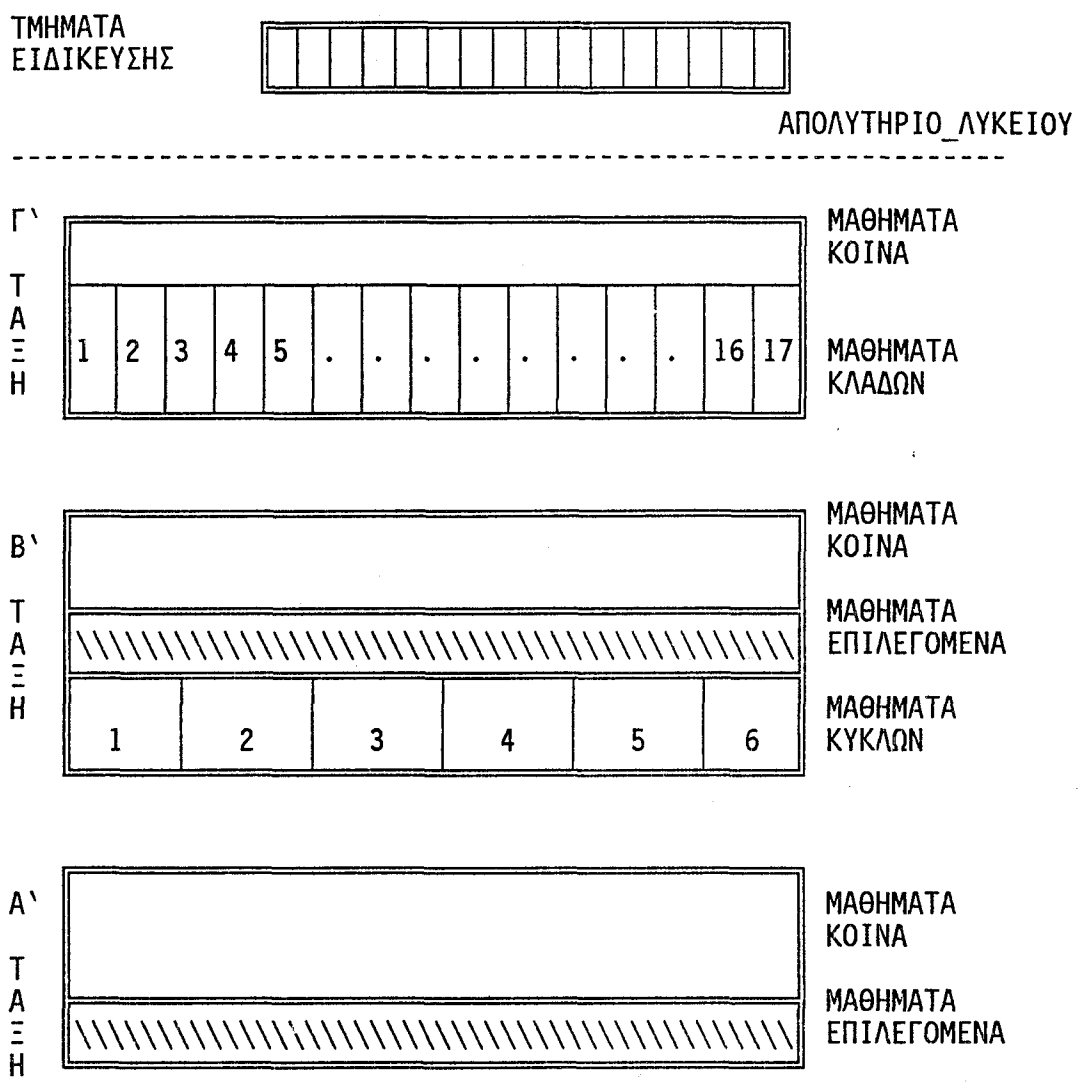

ΟΙ ΚΥΚΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ Β' ΤΑΞΗ ΕΙΝΑΙ:	ΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ Γ' ΤΑΞΗ ΕΙΝΑΙ:	
1. Ανθρωπος & Κοινωνια 2. Υγεία, Φυσικές Επιστήμες & Κοινωνική Πρόνοια 3. Οικονομία & Διοίκηση 4. Μηχανική Τεχνολογία 5. Ηλεκτρολογία & Ηλεκτρονική Τεχνολογία 6. Χημική Τεχνολογία & Τεχνολογία Πρωτογενούς Παραγωγής	1. Γ' Δέσμη 2. Διοικητικών Υπηρεσιών - Γραμματέων 3. Βιβλιοθηκονομίας 4. Πληροφορικής 5. Β' Δέσμη 5. Ιατρικών Εργαστηρίων 7. Κοινωνικής Πρόνοιας	8. Δ' Δέσμη 9. Οικονομίας 10. Εφαρμοσμένων Τεχνών 11. Α' Δέσμη 12. Δομικών Εργων 13. Μηχανολογίας 14. Ηλεκτρολογίας 15. Ηλεκτρονικής 16. Χημείας 17. Γεωπονίας

Πηγή : ΥΠΕΠΘ, Το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο, β' εκδ.ΟΕΔΒ 1985, σελ. 21.

Οπως διαπιστώνεται, το ΕΠΛ έχει τρείς τάξεις φοίτησης, όπως και τα άλλα Λύκεια. Στην Α' τάξη εγγράφονται απόφοιτοι του Γυμνασίου, συνήθως οι μαθητές των αποκαλούμενων "γυμνασίων στήριξης", που λειτουργούν πλησιέστερα με το ΕΠΛ, όχι όμως υποχρεωτικά αλλά, εφόσον το επιθυμούν. Στην περίπτωση που υπάρχουν κενές θέσεις, η πλήρωσή τους γίνεται με κλήρωση για να μην αποκλείεται έτσι κάποια κοινωνική κατηγορία μαθητών και οξύνονται οι κοινωνικές ανισότητες για τη φοίτηση στο ΕΠΛ.

Η Α' τάξη ξενικάνει με ένα κοινό πρόγραμμα μαθημάτων (31 διδακτικών ωρών την εβδομάδα) και διαφοροποιείται μόνο στα "επιλεγόμενα μαθήματα" κατά 3 διδακτικές ώρες, (βλ. στη συνέχεια πρόγραμμα Α' τάξης). Στη **Β' τάξη** οι μαθητές επιλέγουν ένα απο τους έξι "κύκλους" σπουδών, όποιον προτιμούν, που ώς ένα βαθμό προσδιορίζει τον τομέα επαγγελματικής κατεύθυνσης που προτίθενται να ακολουθήσουν στο μέλλον καθώς επίσης και τον κλάδο της Γ' τάξης. Η οριζόντια κινητικότητα στους κύκλους μέχρι ένα χρονικό σημείο της σχολικής χρονιάς δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αναθεωρήσουν την πρώτη τους επιλογή. Το κοινό πρόγραμμα μαθημάτων μειώνεται στις 16 διδακτικές ώρες την εβδομάδα και αυξάνει το πρόγραμμα των "ειδικών" μαθημάτων. Επιπλέον, υπάρχει ένα δίωρο επιλεγόμενο μάθημα. **Η Γ' τάξη** χωρίζεται σε 17 κλάδους απο τους οποίους οι 4 είναι οι Κλάδοι Δέσμης (με προπαρασκευαστικά μαθήματα ίδια όπως σ'όλα τα Γενικά και Τεχνοεπαγγελματικά Λύκεια), που προετοιμάζουν τους μαθητές ή για το τμήμα ειδίκευσης και μέσω αυτού στην αγορά εργασίας ή απευθείας για την αγορά εργασίας.

Παράλληλα όμως δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές της Γ' τάξης να εισαχθούν με ειδικό ποσοστό σε κάποιο ΤΕΙ παρεμφερούς ειδικότητας ή παρακολουθώντας το Μεταλυκειακό Προπαρασκευαστικό Κέντρο (Μ.Π.Κ.), να πάρουν μέρος στις Γενικές Εξετάσεις για τα ΑΕΙ και ΤΕΙ. (βλ. διάγραμμα ροής αποφοίτων ΕΠΛ)

Η επιλογή του κλάδου είναι περιοριστική αφού προσδιορίζεται απο τον κύκλο της β' τάξης. Δηλαδή, ένας κύκλος οδηγεί σε μιά ομάδα κλάδων όπως φαίνεται στον Πίνακα. Ο μαθητής έχει ώς ένα ορισμένο χρονικό σημείο τη δυνατότητα αναθεώρησης της πρώτης επιλογής του κλάδου σε άλλο της ίδιας ομάδας.

Το πρόγραμμα κοινών μαθημάτων στη Γ' τάξη μειώνεται στις 14 διδακτικές ώρες και αυξάνει αυτο των ειδικών μαθημάτων έως και 20 ώρες . Με την αποφοίτηση της Γ' τάξης παρέχεται και ο απολυτήριος τίτλος σπουδών στους μαθητές. Μετά την Γ' τάξη λειτουργούν τα "τμήματα ειδίκευσης" [121] όπου οι μαθητές μετά απο φοίτηση ορισμένου χρόνου, εξειδικεύονται περισσότερο στο αντικείμενο του κλάδου τους. Κάθε κλάδος οδηγεί σε συγκεκριμένα τμήματα ειδίκευσης όπως δείχνει ο Πίνακας 10.2.

---

121. αρθ. 7, παρ. 4 του Ν. 1566/85

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.2

Τμήματα Ειδίκευσης στα οποία οδηγούν οι Κλάδοι της Γ' Τάξης ΕΠΛ

Κ Λ Α Δ Ο Σ	ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ
* Διοικητικών Υπηρεσιών & Γραμματέων (2)	——> Στέλεχος Διοίκησης
* Πληροφορικής (4)	——> Προγραμματιστής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
* Κοινωνικής Πρόνοιας (7)	——> Επιμελητής Πρόνοιας
* Οικονομίας (9)	——> Στέλεχος Οικονομικών Υπηρεσιών
* Εφαρμοσμένων Τεχνών (10)	——> Γραφίστας
* Μηχανολογίας (13)	——> Μηχανικός Αυτοκινήτων
* Ηλεκτρολογίας (14)	——> Ηλεκτρολόγος Γενικών Εφαρμογών
* Ηλεκτρονικής (15)	——> Τεχνικός Ηλεκτρονικών Εφαρμογών
* Γεωπονίας (17)	——> α) Ανθοκομίας & Κηποτεχνίας β) Δενδροκομίας & Κηπευτικής γ) Αγροτικών Συν/σμών & Εκμεταλλεύσεων

(Π.Δ. 423/87)

Τα Τμήματα Ειδίκευσης που λειτούργησαν το σχολικό έτος 1989-90 και ο αριθμός των μαθητών τους φαίνονται στον Πίνακα 63 του Παρ. ΙΙΙ. Ετσι η οριζόντια κινητικότητα απο ένα κλάδο σε τμήμα ειδίκευσης άλλου κλάδου είναι απαγορευτική εκτός εάν, ο μαθητής παρακολουθήσει πρώτα τα "ειδικά μαθήματα" του κλάδου προεπαγγελματικής εκπαίδευσης στον οποίο αντιστοιχεί το τμήμα ειδίκευσης που προτιμά. Το ίδιο ισχύει και για τους απόφοιτους των κλάδων δέσμης, οι οποίοι επίσης μπορούν εφόσον το επιθυμούν, να παρακολουθήσουν τα ειδικά μαθήματα κάποιου κλάδου προεπαγγελματικής εκπαίδευσης, αντίστοιχου όμως πρός τον κύκλο στον οποίο φοίτησαν στην Β' τάξη. Τα τμήματα ειδίκευσης συνδέονται οργανικά με τη δομή του ΕΠΛ "σε ό,τι αφορά τα προγράμματα εκπαίδευσης", λειτουργικά όμως για την πρακτική άσκηση στο επάγγελμα συνεργάζονται με παραγωγικούς φορείς, πράγμα που βοηθάει στην άμεση σύνδεση θεωρίας και πράξης και εισάγει το μαθητή στον πραγματικό χώρο εργασίας. Αυτό καθιστά το μαθητή αποδοτικότερο στη χρησιμοποίηση των γνώσεών του αλλά και γνώστη του τεχνολογικού επιπέδου ανάπτυξης του τομέα του επαγγέλματός του και των πραγματικών συνθηκών εργασίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9

Διάγραμμα ροής των αποφοίτων του ΕΠΛ

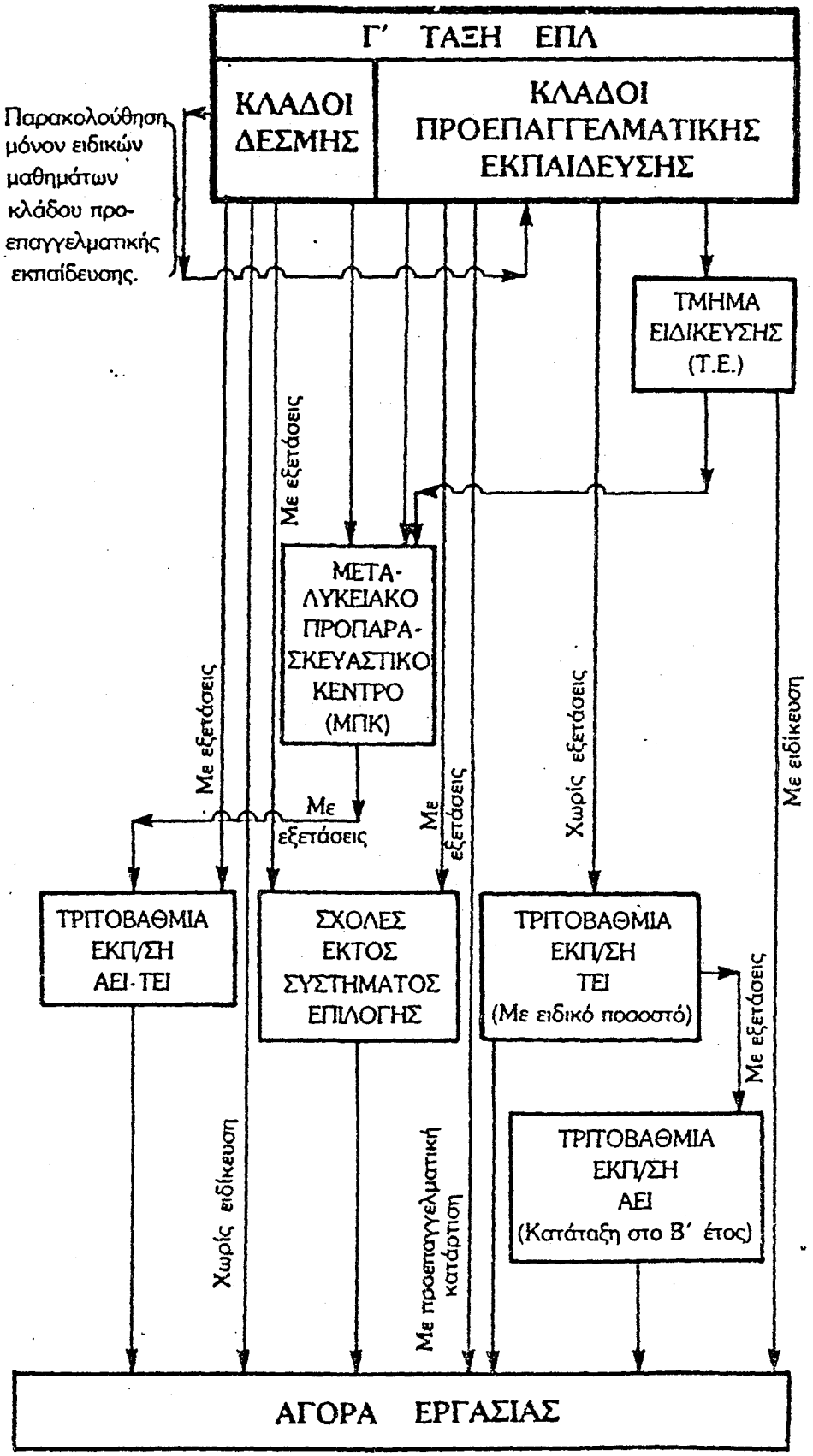

Πηγή : ΥΠΕΠΘ, Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο, Ενημερωτικό Φυλλάδιο 1987, σελ. 63.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.3

ΚΛΑΔΟΙ ΣΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΟΔΗΓΟΥΝ ΟΙ ΚΥΚΛΟΙ

ΚΥΚΛΟΙ (Β' ΤΑΞΗ)	ΚΛΑΔΟΙ (Γ' ΤΑΞΗ)
(1ος) ΑΝΘΡΩΠΟΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΑ	1. Γ' ΔΕΣΜΗ 2. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ 3. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ 4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ *7. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ 10. ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
(2ος) ΥΓΕΙΑ, ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ	4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ 5. Β' ΔΕΣΜΗ 6. ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ 7. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ 8. Δ' ΔΕΣΜΗ 10. ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ 11. Α' ΔΕΣΜΗ 16. ΧΗΜΕΙΑΣ
(3ος) ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	2. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ 3. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ 4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ 7. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ 8. Δ' ΔΕΣΜΗ 9. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 10. ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
(4ος) ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ 5. Β' ΔΕΣΜΗ 8. Δ' ΔΕΣΜΗ 10. ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ 11. Α' ΔΕΣΜΗ 12. ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ 13. ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ
(5ος) ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ 5. Β' ΔΕΣΜΗ 8. Δ' ΔΕΣΜΗ 10. ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ 11. Α' ΔΕΣΜΗ 14. ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ 15. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
(6ος) ΧΗΜΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ 5. Β' ΔΕΣΜΗ 8. Δ' ΔΕΣΜΗ 10. ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ 11. Α' ΔΕΣΜΗ 16. ΧΗΜΕΙΑΣ 17. ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

* Οι αριθμοί αναφέρονται στους Κλάδους, βλέπε και Διάγραμμα Δομής ΕΠΛ και δεν είναι αύξοντες αλλά υποδηλωτικοί του Κλάδου.

Το ωρολόγιο και αναλυτικό πρόγραμμα των ΕΠΛ ορίζεται απο το Προεδρικό Διάταγμα 108/87 (ΦΕΚ Α'63 - 12/5/87) και όσον αφορά τις ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας και τα διδασκόμενα μαθήματα έχει ώς εξής :

Α' ΤΑΞΗ

Α. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΩΡΕΣ/ΕΒΔ.
- Θρησκευτικά	1
- Νέα Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	4
- Αρχαία Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία	4
- Ιστορία	2
- Μαθηματικά	5/4
- Φυσική	2/3
- Χημεία	1
- Τεχνολογία και Παραγωγή	5
- Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας	2/1
- Φυσική Αγωγή	2
- Ξένη Γλώσσα (Αγγλικά ή Γαλλικά)	3
- Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός	-/1
Σ Υ Ν Ο Λ Ο Ω Ρ Ω Ν	31
Β. ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΩΡΕΣ/ΕΒΔ.
- Γεωργία & Ανάπτυξη	2
- Βιοτεχνολογία	2
- Στοιχεία Δικαίου	1
- Ο Οργανισμός του Ανθρώπου	1
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	34
Γ. ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	έως 4 ΩΡΕΣ
- Αγγλικά	4
- Γαλλικά	4
- Γερμανικά	4

Απο τα επιλεγόμενα μαθήματα οι μαθητές της Α' τάξης επιλέγουν ένα μονόωρο και ένα δίωρο μάθημα. Η ξένη γλώσσα που ζητείται στα προαιρετικά μαθήματα δεν μπορεί να είναι αυτή που διδάσκεται στο κοινό πρόγραμμα μαθημάτων.

Β' ΤΑΞΗ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΩΡΕΣ
Θρησκευτικά	2
Νέα Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία	4
Ιστορία	2
Πληροφορική Η/Υ	2
Οικολογία & Περιβάλλον	1
Φυσική Αγωγή	2
Ξένη Γλώσσα (Αγγλικά ή Γαλλικά)	3
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	16

ΕΙΔΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (ΚΥΚΛΩΝ)	18 ΩΡΕΣ
1ος ΚΥΚΛΟΣ : ΑΝΘΡΩΠΟΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΩΡΕΣ
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία	7
Ψυχολογία	2/1
Ιστορία της Φιλοσοφίας	1/2
Θέματα Ιστορίας	2
Σταθμοί στην Ιστορία της Ελληνικής Τέχνης	2
Μαθηματικά	2
Οργάνωση & Διοίκηση Οικονομικών Μονάδων ή Ειδικά Θέματα Φυσικής	2
2ος ΚΥΚΛΟΣ : ΥΓΕΙΑ, ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ	ΩΡΕΣ
Μαθηματικά	5
Φυσική	4/3
Χημεία	1/2
Βιολογία - Βιοχημεία	2
Φαρμακευτική Χημεία	2
Ψυχολογία - Ανθρώπινες Σχέσεις	2
Μεταφρασμένα Αρχαιοελληνικά Κείμενα ή Οργάνωση & Διοίκηση Οικονομικών Μονάδων	2
3ος ΚΥΚΛΟΣ : ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	ΩΡΕΣ
Ελληνική Οικονομία	2
Γενικές Αρχές Λογιστικής	5
Μαθηματαικά	5
Οργάνωση & Διοίκηση Οικονομικών Μονάδων	2
Αρχές Δικαίου	2
Μεταφρασμένα Αρχαιελληνικά Κείμενα ή Ειδικά Θέματα Φυσικής	2

(συνέχεια)

4ος ΚΥΚΛΟΣ : ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	ΩΡΕΣ
Μαθηματικά	5
Φυσική	4/3
Χημεία	1/2
Μηχανική	4
Σχέδιο	2
Μεταφρασμένα Αρχαιοελληνικά Κείμενα - Οργάνωση & Διοίκηση Οικονομικών Μονάδων	2
5ος ΚΥΚΛΟΣ : ΗΛΕΚΤΡ/ΓΙΑ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	**ΩΡΕΣ**
Μαθηματικά	5
Φυσική	4/3
Χημεία	1/2
Ηλεκτροτεχνία	6
Μεταφρασμένα Αρχαιοελληνικά Κείμενα - Οργάνωση & Διοίκηση Οικονομικών Μονάδων	2
6ος ΚΥΚΛΟΣ : ΧΗΜΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	**ΩΡΕΣ**
Μαθηματικά	5
Φυσική	4/3
Χημεία	1/2
Εργαστήριο Χημείας - Γεωπονίας	
Εδαφολογία - θρέψη Φυτών	2
Εισαγωγή στη Μηχανική των Διεργασιών	2
Μεταφρασμένα Αρχαιοελληνικά Κείμενα - Οργάνωση & Διοίκηση Οικονομικών Μονάδων	2
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΚΟΙΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΚΥΚΛΟ	34

Τα επιλεγόμενα μαθήματα της Β' τάξης είναι :

1) Ειδικά Θέματα Φυσικής:	2 ώρες για τους μαθητές των κύκλων 1&3.
2) Μεταφρασμένα Αρχαία Ελληνικά Κείμενα :	2 ώρες για τους μαθητές των κύκλων 2,3,4,5,6.
3) Οργάνωση και Διοίκηση Οικονομικών Μονάδων	2 ώρες για τους μαθητές των κύκλων 1,2,4,5,6.

Δηλαδή, οι μαθητές της Β' τάξης επιλέγουν ένα μάθημα, όμως δεν έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν μάθημα που είτε περιέχεται στο πρόγραμμα ειδικών μαθημάτων του κύκλου είτε έχει παρεμφερές με αυτά περιεχόμενα. Αν το ένα απο τα προαιρετικά είναι στο πρόγραμμα ειδικών μαθημάτων επιλέγουν μεταξύ των άλλων δύο. Π.χ., α) του 1ου κύκλου δεν θα επιλέξουν το μάθημα "Μεταφρασμένα Αρχαία Ελληνικά Κείμενα." β) του 2ου, 4ου, 5ου και 6ου κύκλου δεν θα επιλέξουν το μάθημα "Ειδικά Θέματα Φυσικής." γ) του 3ου κύκλου δεν θα επιλέξουν το μάθημα "Οργάνωση και Διοίκηση Οικονομικών Μονάδων." (Ενημερωτικό Φυλλάδιο ΥΠΕΠΘ για ΕΠΛ 1987).

Γ' ΤΑΞΗ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΩΡΕΣ
Θρησκευτικά	1
Νέα Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία	4
Προβλήματα της Κοινωνίας και του Ανθρώπου	4
Φυσική Αγωγή	2
Ξένη Γλώσσα (Αγγλικά ή Γαλλικά)	3
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	14

ΕΙΔΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (ΚΛΑΔΟΥ) έως	20 ΩΡΕΣ
1ος ΚΛΑΔΟΣ : Γ' ΔΕΣΜΗ	ΩΡΕΣ
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία	8
Λατινικά	4
Ιστορία	4
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	16
2ος ΚΛΑΔΟΣ : ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ	ΩΡΕΣ
Οργάνωση & Λειτουργεία Γραφείου	2
Δημόσιες Σχέσεις	2
Αρχές Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων	4
Γραπτή Επικοινωνία	2
Χρηματοοικονομικά Θέματα	4
Χειρισμός Μηχανών Γραφείου	3
Δεύτερη Ξένη Γλώσσα	3
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	20
3ος ΚΛΑΔΟΣ : ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΩΡΕΣ
Δεν Λειτουργεί	--
4ος ΚΛΑΔΟΣ : ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	ΩΡΕΣ
Προγραμματισμός Η/Υ	10
Επεξεργασία Δεδομένων	4
Τεχνολογία Η/Υ	2
Μαθηματικά για Εφαρμογές στην Πληροφορική	2
Εφαρμογές της Πληροφορικής στην Επιχείρηση	2
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	20

(συνέχεια)

5ος ΚΛΑΔΟΣ : Β' ΔΕΣΜΗ	ΩΡΕΣ
Μαθηματικά	4
Φυσική	5
Χημεία	3
Βιολογία	4
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	16
6ος ΚΛΑΔΟΣ : ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ *	ΩΡΕΣ
Δεν Λειτουργεί	--
7ος ΚΛΑΔΟΣ : ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	ΩΡΕΣ
Στοιχεία Ανάπτυξης & Παθολογίας του Ανθρώπινου Οργανισμού	2
Εξελικτική Ψυχολογία	2
Μορφές Απασχόλησης & Δραστηριότητες Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας	2
Η Προσχολική Αγωγή ώς Θεσμός	2
Κοινωνική Πρόνοια	4
Μουσική Αγωγή	3
Εικαστικά	3
Επισκέψεις σε Ιδρύματα Κοινωνικής Πρόνοιας	2
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	20
8ος ΚΛΑΔΟΣ : Δ' ΔΕΣΜΗ	ΩΡΕΣ
Ιστορία	4
Μαθηματικά	4
Κοινωνιολογία	4
Πολιτική Οικονομία	4
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	16
9ος ΚΛΑΔΟΣ : ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΩΡΕΣ
Πολιτική Οικονομία	4
Στοιχεία Εμπορικού & Εργατικού Δικαίου	2
Λογιστική Εταιρειών - Στοιχεία Κοστολόγησης	4
Λογιστικές Εφαρμογές	4
Στοιχεία Φορολογικής Νομοθεσίας	2
Στατιστική	2
Οικονομικά Μαθηματικά	2
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	20

(συνέχεια)

10ος ΚΛΑΔΟΣ : ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΩΡΕΣ
Ελεύθερο Σχέδιο	4
Διακοσμητική Σύνθεση	5
Σχέδιο Εφαρμογών	4
Γράμματα - Αριθμοί	3
Τεχνολογία Υλικών	2
Ιστορία της Τέχνης	2
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	20
11ος ΚΛΑΔΟΣ: Α' ΔΕΣΜΗ	ΩΡΕΣ
Μαθηματικά	8
Φυσική	5
Χημεία	3
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	16
12ος ΚΛΑΔΟΣ: ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Δεν Λειτουργεί	
13ος ΚΛΑΔΟΣ: ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ	ΩΡΕΣ
Θερμοδυναμική	2
Στοιχεία Μηχανών - Σχεδιάσεις	5
Κινητήριες Μηχανές	3
Αυτοκίνητο και Λοιπά Μεταφορικά Μέσα	2
Μηχανουργική Τεχνολογία - Εργαστήριο	8
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	20
14ος ΚΛΑΔΟΣ: ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ	ΩΡΕΣ
Εσωτερικές Ηλεκτρικές Εγκαταστάσεις & Αυτοματισμός	6
Ηλεκτρικές Μηχανές	6
Ηλεκτρολογικό Σχέδιο	3
Ηλεκτρικές Μετρήσεις	3
Ειδικά Κεφάλαια Ηλεκτροτεχνίας	2
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	20
15ος ΚΛΑΔΟΣ: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ	ΩΡΕΣ
Ηλεκτρονικές Μετρήσεις	2
Γενικά Ηλεκτρονικά	8
Τεχνολογία Εξαρτημάτων-Σχεδίαση	2
Ηλεκτρονικές Διατάξεις	2
Ηλεκτρονικό Εργαστήριο	6
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	20

(συνέχεια)

16ος ΚΛΑΔΟΣ: ΧΗΜΕΙΑΣ * Δεν Λειτουργεί	
17ος ΚΛΑΔΟΣ: ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ	ΩΡΕΣ
Φυτική Παραγωγή Ζωική Παραγωγή Γεωργικά Μηχανήματα Γεωργικές Κατασκευές Τεχνολογία Γεωργικών Προϊόντων Γεωργική & Συνεταιριστική Οικονομία Εργαστήριο Γεωπονίας	2 2 2 2 2 2 8
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	20
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΚΟΙΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ έως	34

* Λειτούργησε το σχολικό έτος 1988-89 στο ΕΠΛ Αθήνας

Η πρακτική άσκηση των μαθητών των ΕΠΛ μπορεί να γίνει είτε στο σχολικό εργαστήριο, που ειδικά για τα ΕΠΛ είναι εξοπλισμένο με μηχανήματα και εργαλεία σύγχρονης τεχνολογίας μιάς και δημιουργήθηκαν πρόσφατα, είτε στο σχολικό εργαστηριακό κέντρο (ΣΕΚ) που θα αναπτύξουμε σε άλλη παράγραφο. Η υπαγωγή των ΕΠΛ στα ΣΕΚ ίσχυσε μόνο για ένα μικρό χρονικό διάστημα λόγω των λειτουργικών προβλημάτων που παρουσιάστηκαν και έτσι επανήλθε η πρακτική άσκηση στα Σχολικά Εργαστήρια των ΕΠΛ (1988).

Προαιρετικά Μαθήματα

Μέσα στη δομή του ΕΠΛ εντάσσονται και τα προαιρετικά μαθήματα τα οποία μπορεί να τα παρακολουθήσει όποιος μαθητής θέλει τις απογευματινές ώρες. Τα προαιρετικά μαθήματα εκτός απο το δημιουργικό χρόνο που προσφέρουν στους μαθητές, εξυπηρετούν και τον σκοπό του ΕΠΛ, του ανοίγματος του σχολείου στη ζωή και της σύνδεσής τους με το περιβάλλον. Οπως πέρα απο την εξάσκηση των μαθητών στο σχολικό εργαστήριο, σε μερικές περιπτώσεις γίνεται πρακτική άσκηση στους χώρους παραγωγής, το ίδιο γίνεται και στα προαιρετικά μαθήματα με τη συνεργασία των Νομαρχιακών Επιτροπών Λαϊκής Επιμόρφωσης (ΝΕΛΕ), εκτός απο τη διδασκαλία στο χώρο του σχολείου, οι μαθητές συμμετέχουν σε εκδηλώσεις της κοινότητας.

Τα μαθήματα προαιρετικής παρακολούθησης κατανέμονται σε οκτώ τομείς δραστηριοτήτων όπως φαίνεται στον παρακάτω Πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.4

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ & ΧΟΡΟΥ 1. Μουσικό Οργανο 2. Ορχήστρα 3. Χορωδία 4. Χορός	ΤΟΜΕΑΣ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ 1. Αγγλικά 2. Γαλλικά 3. Γερμανικά 4. Ιταλικά 5. Ρωσικά
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ 1. Ζωγραφική 2. Πλαστική 3. Σχέδιο - Χαρακτική 4. Διακοσμητική	ΤΟΜΕΑΣ ΘΕΑΤΡΟΥ & ΚΙΝΗΜ/ΦΟΥ 1. Θέατρο 2. Κινηματογράφος 3. Φωτογραφία
ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΛΗΣΗΣ 1. Αεροβίωση 2. Αθλοπαιδιές	ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ 1. Δημοσιογραφία 2. Στενογραφία
ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ 1. Αγωγή & Υγεία 2. Θέματα Ιστορίας & Φιλοσοφίας	ΤΟΜΕΑΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ 1. Πληροφορική

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τα προαιρετικά μαθήματα που καταχωρίζονται εδώ, έχουν χαρακτήρα δυνητικό. Διδάσκονται εφόσον το επιτρέπουν οι τοπικές συνθήκες και δυνατότητες και εφόσον δηλώσουν συμμετοχή τουλάχιστον 10 μαθητές για το καθένα απο όλο το σχολείο. Ετσι τα τμήματα μαθητών κατά μάθημα συγκροτούνται απο παιδιά διαφόρων τάξεων.
2. Ο κάθε μαθητής μπορεί να παρακολουθήσει μέχρι δύο το πολύ προαιρετικά μαθήματα.
3. Πηγή : ΥΠΕΠΘ, "Ενημερωτικό Εντυπο - Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο", Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα 1987, σελ.41.

Με τις καινοτομίες που παρουσιάζει η δομή του ΕΠΛ τόσο στο σχήμα και τις οργανικές ενότητες όσο και τις απαιτήσεις για την κάλυψη σύγχρονων επαγγελματικών ειδικοτήτων, είναι φανερό ότι απασχολούνται σ'αυτό πολλές και ποικίλες ειδικότητες εκπαιδευτικών. Ολες οι ειδικότητες των ΤΕΛ και επιπλέον Ψυχολόγοι, Κοινωνικοί Λειτουργοί, καθώς και ένα πλήθος ειδικοτήτων των προαιρετικών μαθημάτων που δεν εντάσσονται όμως, στους εκπαιδευτικούς του Ν.1566/85 αλλά προέρχονται απο τις ΝΕΛΕ.

10.6 ΔΟΜΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ (ΤΕΣ)

Οπως και στην περίοδο του 1976-1981, έτσι και τώρα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση εκτός απο τα ΤΕΛ ανήκουν και οι ΤΕΣ, οι οποίες την εποχή αυτή παρουσιάζουν την εξής μορφή.

Αρχικά στους σκοπούς τους περιλαμβάνονται, εκτός απο τους γενικούς σκοπούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η μετάδοση τεχνικών και επαγγελματικών γνώσεων και η καλλιέργεια δεξιοτήτων, ώστε ο απόφοιτος ΤΕΣ να μπορεί να ασκήσει με επιτυχία ορισμένο έπάγγελμα και να συμβάλει στην ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη της παραγωγής. Παράλληλα επιδιώκεται η εμπέδωση και ο εμπλουτισμός των γενικών γνώσεων των μαθητών. (αρθ. 9, Ν. 1566/85)

Η φοίτηση στις ημερήσιες ΤΕΣ είναι έως δύο χρόνια με δυνατότητα επιμήκυνσης, ένα ακόμα αν, εφαρμόζονται προγράμματα άσκησης στο επάγγελμα. Οι εσπερινές ΤΕΣ έχουν ένα ακόμα χρόνο φοίτησης.

Στην **Α' τάξη ΤΕΣ** εγγράφονται :

α) Κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου ή ενδεικτικού Γ' τάξεως Εξαταξίου Γυμνασίου.
β) Πτυχιούχοι Κατώτερης ΤΕΣ ή ισότιμης σχολής Ο.Α.Ε.Δ.
γ) Μαθητές οποιασδήποτε τάξης Γενικών Λυκείων ή ΤΕΛ ή ΕΠΛ.
δ) τελειόφοιτοι μαθητές Γενικών Λυκείων, ΤΕΛ ή ΕΠΛ που δεν έχουν πάρει απολυτήριο ή πτυχίο.
ε) Απόφοιτοι κάθε τύπου Λυκείου.

Στην **Β' τάξη** εγγράφονται :

α) Οσοι τελείωσαν με επιτυχία την Α' τάξη ΤΕΣ.
β) Πτυχιούχοι ΤΕΣ σε ειδικότητα τέτοια, που τα αναλυτικά προγράμματα της Α' τάξης είναι κοινά.
γ) Πτυχιούχοι ΤΕΛ για απόκτηση πτυχίου ειδικότητας που δεν υπάρχει ώς τμήμα στον αντίστοιχο τομέα ΤΕΛ (π.χ. στην ειδικότητα "Μηχανικών Αυτοκινήτου" μπορούν να φοιτήσουν μόνο πτυχιούχοι του "Μηχανολογικού" τομέα). [122]

Οι ομάδες ειδικοτήτων που μπορούν να παρακολουθήσουν οι μαθητές ΤΕΣ καθώς και οι επιμέρους ειδικότητες (εξειδίκευση) είναι οι ακόλουθες :

---

122. Βλ. ενημερωτικό φυλλάδιο ΥΠΕΠΘ *"Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια - Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές"*, Ο.Ε.Δ.Β. 1987.

ΟΜΑΔΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ [123]

ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ

- Μηχανών εσωτερικής καύσης
- Εργαλειομηχανών
- Ψυκτικών Εγκαταστάσεων
- Υδραυλικών Εγκαταστάσεων και θερμικών Εγκαταστάσεων
- Μηχανών Αυτοκινήτου
- Αμαξωμάτων
- Συγκολλήσεων & Μεταλλικών Κατασκευών
- Εφαρμοστηρίου*
- Μηχανοσυνθετών Αεροσκαφών
- Μεταλλουργίας *

ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΕΣ

- Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων
- Ηλεκτρικού μέρους Αυτοκινήτων
- Ηλεκτρικών μηχανών και Ηλεκτρικού μέρους ανυψωτικών μηχανημάτων
- Ηλεκτρικών Οικιακών και Βιομηχανικών συσκευών

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ

- Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης
- Αυτοματισμού και Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

ΔΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

- Εργασιών οπλισμένου και άοπλου σκυροδέρματος
- Τοιχοποιών και επιχρισμάτων *
- Επικαλύψεων και μαρμάρινων εργασιών *
- Ξυλουργικών εργασιών οικοδομών
- Ελαιοχρωματιστών *

ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ

- Τυροκομίας - Γαλακτοκομίας
- Ζωοτεχνικής *
- Κηπουρικής - Ανθοκομίας
- Μηχανοποιημένης Καλλιέργειας
- Δενδροκομίας *
- Επεξεργασίας κρέατος *

ΚΟΠΤΙΚΗΣ - ΡΑΠΤΙΚΗΣ - ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΗΣ

- Κοπτικής - Ραπτικής - Γυναικείας αμφίεσης
- Κοπτικής - Ραπτικής - Ετοίμων Ενδυμάτων
- Κοπτικής - Ραπτικής υποκαμίσου *
- Οικοκυρικών *
- Γουνοποιίας *

---

123. Τα Αναλυτικά Προγράμματα των ειδικοτήτων ΤΕΣ καθορίζονται από το Π.Δ. 337/ ΦΕΚ Α' 154/27-8-87 και Π.Δ. 257/ ΦΕΚ Α' 109/1-6-1988. Τα ωρολόγια προγράμματα των τάξεων και ειδικοτήτων ΤΕΣ παρατίθενται στο παράρτημα Π.

ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ

- Κεραμικής - Αγγειοπλαστικής *
- Αθυρμάτων * (παιχνιδιών)

ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

- Εμπορούπαλλήλων
- Βιβλιοθηκάριων και υπαλλήλων βιβλιοπολείων *
- Υπαλλήλων χειριστών ηλεκτρονικών υπολογιστών και διατρητικών μηχανών
- Υπαλλήλων Φαρμακείου

ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΙΑΣ ΚΑΙ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑΣ

- Αργυροχρυσοχοΐας
- Ωρολογοποιΐας

ΒΟΗΘΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ

- Βοηθού πλέκτη
- Βοηθού υφαντή
- Βοηθού κλώστη
- Βοηθού Βαφέα

ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΕΣ

- Μεταλλείων

* Ειδικότητες που δεν λειτουργούν ακόμα (1987) λόγω μη προσέλευσης μαθητών. ΥΠΕΠΘ, Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Στην Α' και Β' τάξη ΤΕΣ διδάσκονται μαθήματα Γενικής Παιδείας κοινά για όλους τους μαθητές και μαθήματα ειδικότητας που διαφέρουν για κάθε ειδικότητα. Η πρακτική άσκηση των μαθητών γίνεται στα εργαστήρια της σχολικής τους μονάδας ή στο Σχολικό Εργαστηριακό Κέντρο (ΣΕΚ). Οι μαθητές κάθε τάξης ΤΕΣ ή τμήματος τάξης δεν μπορούν να υπερβαίνουν τους 35. Οι διέξοδοι των αποφοίτων ΤΕΣ είναι η άσκηση ενός επαγγέλματος και η συνέχιση σπουδών στην Β' τάξη ΤΕΛ.

10.7 ΔΟΜΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ (Σ.Ε.Κ) ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ (Σ.Ε)

Η αναφορά στα Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα καθώς και στα Σχολικά Εργαστήρια γίνεται γιατί αυτά είναι οργανικά συνδεδεμένα με τη δομή τόσο των ΕΠΛ όσο και των ΤΕΛ για την πρακτική άσκηση των μαθητών και επιπλέον η στελέχωση τους γίνεται απο εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας ΕΠΛ,ΤΕΛ και Τεχνικών-Επαγγελματικών Σχολών οι οποίοι διατίθενται στα ΣΕΚ. Επίσης το Σχολικό Εργαστήριο υπάγεται διοικητικά στο ΤΕΛ ή στο ΕΠΛ και υπεύθυνός του είναι ο διευθυντής του λυκείου στον οποίο υπάγεται το Σχολικό Εργαστήριο. Το σχετικό άρθρο του Ν.1566/85 ορίζει τα εξής σχετικά με τα ΣΕΚ και τα Σχολικά Εργαστήρια (αρθ.10).

Για την πρακτική άσκηση των μαθητών των τεχνικών - επαγγελματικών λυκείων, των ενιαίων πολυκλαδικών λυκείων και των τεχνικών-επαγγελματικών σχολών συγκροτούνται και λειτουργούν ανάλογα με τις υπάρχουσες ανάγκες, σχολικά εργαστηριακά κέντρα (Σ.Ε.Κ), στα οποία οι ασκούμενοι μαθητές προέρχονται απο τρείς τουλάχιστον σχολικές μονάδες. Οταν μαθητές που ασκούνται στα εργαστήρια προέρχονται απο λιγότερες σχολικές μονάδες, η πρακτική τους άσκηση γίνεται σε σχολικό εργαστήριο που υπάγεται διοικητικά στο τεχνικό - επαγγελματικό ή ενιαίο πολυκλαδικό λύκειο.

Με απόφαση του προϊσταμένου της διεύθυνσης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ύστερα απο πρόταση του οικείου περιφερειακού συμβουλίου, ορίζονται οι σχολικές μονάδες της ίδιας πόλης ή περιοχής, οι μαθητές των οποίων ασκούνται στα Σ.Ε.Κ. [124] Με όμοια απόφαση ορίζονται οι εκπαιδευτικοί των παραπάνω σχολικων μονάδων που διατίθενται στα Σ.Ε.Κ και οι ώρες εβδομαδιαίας απασχόλησής τους.

Διευθυντής του Σ.Ε.Κ ορίζεται εκπαιδευτικός κατά τις διατάξεις του άρθρου 11.του Ν.1566/85. Υπεύθυνος του σχολικού εργαστηρίου είναι ο διευθυντής του λυκείου, στο οποίο υπάγεται το σχολικό εργαστήριο. Ο διευθυντής του Σ.Ε.Κ ή ο υπεύθυνος του σχολικού εργαστηρίου είναι αρμόδιοι για την οργάνωση και λειτουργία των εργαστηρίων, τη συντήρηση μηχανημάτων, οργάνων και λοιπού εξοπλισμού, την προμήθεια του απαραίτητου υλικού, την υποβολή προτάσεων σχετικά με την ανανέωση και συμπλήρωση του εξοπλισμού των εργαστηρίων, την εκτέλεση όλων των απαραίτητων ενεργειών για την επισκευή τους, την τήρηση βιβλίων υλικού και μητρώων μηχανημάτων για τον εργαστηριακό εξοπλισμό και τη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας για τη λειτουργία των εργαστηρίων.

---

124. *Τα ΣΕΚ που λειτουργούν σε κάθε νομό και οι σχολικές μονάδες ΤΣΕ που υπάγονται σ'αυτά παρατίθενται στο παράρτημα Ι.*

Κάθε Σ.Ε.Κ διακρίνεται σε τομείς εργαστηρίων. Κάθε τομέας εργαστηρίων περιλαμβάνει τρία (3) μέχρι πέντε (5) εργαστήρια της ίδιας ή γενικότερης κατεύθυνσης. Σε κάθε τομέα ορίζεται ένας υπεύθυνος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν.1566/85. Ολα τα εργαστήρια κατεύθυνσης εντάσσσονται σε τομέα εργαστηρίων. Οπου λειτουργούν περισσότερα απο ένα εργαστήρια κατεύθυνσης της ίδιας ομάδας, στον ίδιο χώρο θεωρούνται σαν ένα εργαστήριο.

Για τον ορισμό υπεύθυνου εργαστηρίου κατεύθυνσης πρέπει το ωράριο λειτουργίας του εργαστηρίου να είναι τοιλάχιστον 10 ώρες την εβδομάδα. Αν δεν είναι εντάσσεται με άλλο εργαστήριο με μειωμένο ωράριο απασχόλησης ώστε συνολικά οι ώρες των δύο ή περισσοτέρων επιμέρους εργαστηρίων να μην υπερβαίνουν κατά πολύ την διδακτική απασχόληση του υπεύθυνου εργαστηρίου που ορίζεται. Σε ειδικές περιπτώσεις απόλυτα αιτιολογημένες μπορούν να αυξηθούν τα εργαστήρια κατεύθυνσης στις ομάδες εργαστηρίων, εκτός απ'αυτές που καθορίζονται στην απόφαση (Υ.Α. Γ2/4321/26-10-88).[125]

Σε περίπτωση που δεν καλύπτονται οι εργαστηριακές ανάγκες σε ένα εργαστήριο κατεύθυνσης λόγω πολλών τμημάτων ή μαθητών, τότε δημιουργείται και δεύτερο εργαστήριο ίδιας κατεύθυνσης. Αν υπάρχουν 3 μέχρι 5 εργαστήρια κατεύθυνσης σε κάποια απο τις ομάδες του πίνακα εργαστηρίων τότε δημιουργείται τομέας αν υπάρχουν 6 ή περισσότερα δημιουργούνται δύο τομείς στην ομάδα αυτή. Αν σε κάποιες ομάδες τα εργαστήρια κατεύθυνσης είναι δύο, δημιουργείται τομέας, εφόσον υπάρχει δυνατότητα συμπλήρωσης με ένα ή περισσότερα απο τα εργαστήρια κατεύθυνσης (Γραφομηχανών - Πληροφορικής).

Οταν δεν είναι δυνατόν να δημιουργηθεί τομέας, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, μπορεί να δημιουργηθεί τομέας απο εργαστήρια γενικότερης κατεύθυνσης που ανήκουν σε διάφορες ομάδες του πίνακα.

Στα πλαίσια γενικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού, είναι δυνατή η επίσκεψη μαθητών σχολικών μονάδων στα ΣΕΚ ή ΣΕ, μετά απο συννενόηση με τον οικείο διευθυντή και η ενημέρωσή τους για τη λειτουργία και τις δραστηριότητες των εργαστηρίων, απο το προσωπικό των ΣΕΚ.

---

125. Υ.Α. Γ2/4321/26-10-88, ΥΠΕΠΘ, "Καθορισμός λεπτομερειών λειτουργίας των ΣΕΚ, των σχολικών εργαστηρίων και των ειδικοτέρων καθηκόντων των διευθυντών ΣΕΚ, των υπευθύνων των σχολικών εργαστηρίων, των υπευθύνων τομέων εργατηρίων και εργαστηρίων κατεύθυνσης και των αρμοδιοτήτων του συλλόγου διδασκόντων ΣΕΚ.

Μετά απο απόφαση του οικείου προϊσταμένου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ανάλογα με τις δυνατότητες των εργαστηρίων είναι δυνατή η πρακτική εξάσκηση μαθητών γυμνασίων ή γενικών λυκείων στα ΣΕΚ, σε εφαρμογή πειραματικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων. (Αρθ.11, ΥΑ Γ2/4321/26-10-88)

Σε κάθε τμήμα εργαστηρίου που υπάρχουν έως 20 μαθητές διδάσκουν δύο (2) εκπαιδευτικοί ή όταν έχουμε πάνω από είκοσι μαθητές και τρείς. Ο ένας είναι ο εκπαιδευτικός του σχολείου που διδάσκει το θεωρητικό μέρος και ο άλλος είναι εκπαιδευτικός του ΣΕΚ.

Η συνδιδασκαλία των δύο ή τριών εκπαιδευτικών κρίνεται απαραίτητη για τους εξής λόγους:

α) την ομαλή λειτουργία των εργαστηρίων,
β) την ασφάλεια των μαθητών,
γ) την αποφυγή βλαβών του εξοπλισμού,
δ) την καλύτερη εργαστηριακή εκπαίδευση των μαθητών,
ε) την σύνδεση θεωρίας και πράξης στο διδακτικό έργο,
στ) το ενιαίο της σχολικής ζωής, της διδακτικής μεθόδου και των παιδαγωγικών αρχών και
ζ) την μείωση των επικαλύψεων κατά τη διδασκαλία των μαθημάτων.

Προκειμένου να δημιουργηθούν τμήματα με αριθμό μαθητών κάτω απο 10 απαιτείται απόφαση του Διευθυντή Σπουδών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ και εφόσον συντρέχουν όλως εξαιρετικές συνθήκες. (αρθ.9, ΥΑ Γ2/4321/26-10-88)

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.5

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΟΜΑΔΑΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
01		ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
	01	Τεχνολογίας-Παραγωγής
10		ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝ/ΚΩΝ
	01	Αντοχής Υλικών
	02	Οικοδομικής-Δομικής
	03	Τοπογραφίας
15		ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ
	01	Εφαρμοστήριο-Καμινευτήριο - Χυτήριο
	02	Συγκολλήσεων-Μεταλλικών Κατασκευών
	03	Εργαλειομηχανών
	04	Μετρολογίας & Ποιοτικού Ελέγχου
	05	Ψυκτικών Εγκαταστάσεων
	06	Υδραυλικών & Θερμικών Εγκαταστάσεων
	07	Θερμικών Μηχανών
	08	Αυτοκινήτου
	09	Αμαξωμάτων Βαφής
	10	Αεροσκαφών
20		ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ
	01	Ηλεκτρολογίας - Ηλεκ/κών Μετρήσεων
	02	Πλ. Μηχανές - Περιελήξεις
	03	Πλ. Εγκαταστάσεις
	04	Πλ. Σύστημα Αυτοκινήτου
	05	Αυτοματισμού
25		ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
	01	Ραδιοφωνίας - Τηλεόρασης
	02	Η/Υ - Αυτοματισμού
30		ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΧΗΜΕΙΑΣ
	01	Ανάλυσης - Ποιοτικού Ελέγχου
	02	Βιομηχανικής Χημείας

(συνέχεια Πίνακα 10.5)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΟΜΑΔΑΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
35		ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
	01	Γενικής Γεωπονίας
	02	Ειδικής Γεωπονίας
40		ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΙΑΤΡΙΚΗΣ - ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ
	01	Ιατρικό-Βιολογικό
	02	Οδοντοτεχνίας
45		ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
	01	Αργυροχρυσοχοΐας
	02	Ωρολογοποιΐας
	03	Διακοσμητικής
	04	Γραφικών Τεχνών
	05	Κλωσατουφαντουργίας
	06	Κοπτικής - Ραπτικής
50		ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ-ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
	01	Γραφομηχανών
55		ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
	01	Πληροφορικής

Κάθε σχολικό εργαστήριο έχει την ίδια συγκρότηση με τα ΣΕΚ. Υπεύθυνος τομέα του σχολικού εργαστηρίου ορίζεται, με απόφαση του προϊσταμένου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ένας εκπαιδευτικός απο εκείνους που υπηρετούν στις σχολικές μονάδες που εξυπηρετούνται απο το σχολικό εργαστήριο και προέρχεται απο τους κλάδους ΠΕ12, ΠΕ14, ΠΕ17, ΠΕ18 ή ΤΕ1, ειδικότητας αντίστοιχης πρός τον τομέα του εργαστηρίου.

Σε κάθε εργαστήριο κατεύθυνσης ορίζεται υπεύθυνος ένας εκπαιδευτικός απο εκείνους που υπηρετούν στις σχολικές μονάδες, οι οποίες εξυπηρετούνται απο το Σ.Ε.Κ ή το σχολικό εργαστήριο, κατά περίπτωση, πτυχιούχος Τ.Ε.Ι ή μέσης σχολής ειδικότητας αντίστοιχης πρός το εργαστήριο. Ο υπεύθυνος εργαστηρίου είναι αρμόδιος για τη σωστή λειτουργία και συντήρηση του εξοπλισμού, την οργάνωση του εργαστηρίου και την υποβολή προτάσεων για την συμπλήρωση ή αντικατάσταση του εξοπλισμού. Είναι επίσης υπεύθυνος για την τήρηση όλων των κανόνων ασφαλείας που απαιτούνται για τη λειτουργία του εργαστηρίου.

Οταν πλεονάζει εργαστηριακός εξοπλισμός κάθε μορφής, μικροεργαλεία και αναλώσιμο υλικό σε Σχολικά Εργαστήρια ή ΣΕΚ μπορεί να μεταφέρονται σε άλλο Σχολικό Εργαστήριο η ΣΕΚ του ίδιου νομού, με απόφαση του Νομάρχη ή και άλλου νομού με απόφαση του Υπουργού Παιδείας. Η φιλοσοφία της συγκρότησης ενιαίων εργαστηριακών κέντρων για περισσότερες σχολικές μονάδες (ΕΠΛ, ΤΕΛ και Τεχικές - Επαγγελματικές Σχολές) στηρίζεται στο ότι αυτή εξασφαλίζει την καλύτερη οργάνωσή τους, τον αρτιότερο εξοπλισμό τους, την πληρέστερη λειτουργική χρησιμοποίησή τους και την καλύτερη αξιοποίηση του διδακτικού και εργαστηριακού προσωπικού. [126]

Ομως το πρόβλημα που δημιουργείται κυρίως για το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι η καταστρατήγιση της βασικής αρχής της διοίκησης για την σαφή κατεύθυνση και ενότητα της εντολής όπου ο υφιστάμενος παίρνει εντολή μόνο απο ένα προϊστάμενο, ενώ εδώ εμφανίζεται με δύο προϊσταμένους. Ετσι οι εκπαιδευτικοί που διατίθενται στα Σ.Ε.Κ παίρνουν εντολές και απο τον προϊστάμενο της σχολικής μονάδας στην οποία ανήκουν οργανικά και απο τον προϊστάμενο Σ.Ε.Κ που βρίσκονται με διάθεση για συγκεκριμένες ώρες της εβδομάδας.

Πρόβλημα δημιουργείται όμως και για τους προϊσταμένους οι οποίοι δεν μπορούν να προγραμματίσουν τις σχολικές δραστηριότητες γιατί φαίνονται να έχουν προσωπικό αλλά στην ουσία πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους πότε αυτό βρίσκεται στη σχολική μονάδα και πότε στα Σ.Ε.Κ. Οι δυσκολίες αυτές που έγιναν απο νωρίς αντιληπτές στους εκπαιδευτικούς, τους οδήγησαν (κυρίως των ΕΠΛ) σε έντονες διαμαρτυρίες και κινητοποιήσεις, με αποτέλεσμα τα ΕΠΛ μετά το 1988 να μην εντάσσονται στα Σ.Ε.Κ. (Υπουργική απόφαση Γ2/4321/26-10-88).

Η κατανομή της εξουσίας σε δύο προϊσταμένους με κοινό διδακτικό, εργαστηριακό και μαθητικό δυναμικό, δημιουργεί προστριβές και αναστατώσεις με αποτέλεσμα να καθυστερεί η παραγωγικότητα και να χάνεται αρκετός χρόνος στις διαπραγματεύσεις κυρίως όταν γίνεται η κατανομή των ωρών διδασκαλίας σε κάθε εκπαιδευτικό διοικητικό στέλεχος. Ειδικά στο ΕΠΛ που το πρόγραμμα είναι δύσκολο έργο λόγω της δομής του λυκείου και της αλλαγής που γίνεται σ'αυτό το β'εξάμηνο, η άσκηση πίεσης πρός τη διοίκηση του Σ.Ε.Κ είναι εντονότερη και οι διαδικασίες λύσης πολυπλοκότερες.

Αν και δεν μπορεί να αμφισβητηθεί το οικονομικό όφελος που προκύπτει απο την οργάνωση του Σ.Ε.Κ σε σχέση με την οργάνωση σε κάθε σχολική μονάδα ενός ίδιου και πολυδάπανου εργαστηριακού κέντρου καθώς και την καλύτερη αξιοποίηση του διδακτικού και εργαστηριακού προσωπικού, αφού καλύπτουν όλες τις ώρες τους, όμως αξίζει να

---

126. Εισηγητική Εκθεση του σχεδίου νόμου 1566/85, σελ.11. Βουλή των Ελλήνων.

διατυπωθούν οι επιφυλάξεις όσον αφορά την ιεραρχική δομή του Σ.Ε.Κ στην κατανομή της εξουσίας και ειδικά στην ανεξάρτητη δράση του διευθυντή που είναι προϊστάμενος μιάς υπηρεσίας που στην ουσία λειτουργεί με το προσωπικό και τα στελέχη άλλων υπηρεσιών, πράγμα που δυσχεραίνει τη λήψη αποφάσεων [127] τόσο σε επίπεδο σχολικής μονάδας όσο και Σ.Ε.Κ. Πολλά εκπαιδευτικά στελέχη ειδικά οι υπεύθυνοι των τομέων εργαστηρίων και των εργαστηρίων εμφανίζονται με ιεραρχημένη διοικητική θέση στο Σ.Ε.Κ και αδιαβάθμητη (απλού εκπαιδευτικού) στη σχολική μονάδα τους, στοιχείο που διαφοροποιεί το ρόλο τους και την οργανωσιακή τους συμπεριφορά στο χώρο εργασίας και δημιουργεί σύγχυση που είναι σε βάρος της λειτουργίας και της απόδοσης των σχολικών οργανώσεων.

Από την παρουσίαση των οργανωτικών δομών των μονάδων ΤΕΕ και της διοικητικής τους οργάνωσης διαπιστώνεται ότι, εφαρμόζεται σ'αυτές μια οριζόντια και μια κάθετη τμηματοποίηση. Η οριζόντια διαφοροποίηση μας δίνει τη διαίρεση της εργασίας των σχολικών μονάδων ΤΕΕ σε τομείς και τη συγκέντρωση ατόμων σε κάθε οργανωτική μονάδα ή τμήμα για την επίτευξη συγκεκριμένου σκοπού. Η κάθετη αναφέρεται στην ιεράρχηση της ισχύος, στην επιρροή της κοινωνικής θέσης, στην άσκηση της εξουσίας, στην υπευθυνότητα και στο πεδίο ελέγχου. [128]

Υπάρχουν τρείς παράλληλες σχολικές μονάδες ΤΕΕ (ΤΕΣ, ΤΕΛ, ΕΠΛ) που λειτουργούν ανεξάρτητα η κάθε μια ενώ επίσης παράλληλα αλλά με ιδιόρρυθμη διοικητική οργάνωση λειτουργεί και το ΣΕΚ με μαθητές και εκπαιδευτικούς των ΤΕΛ και ΤΕΣ. Κάθετα και ιεραρχικά εξαρτημένο από το ΕΠΛ, ΤΕΛ ή ΤΕΣ λειτουργεί το σχολικό εργαστήριο. Δηλαδή η οργανωτική δομή των μονάδων ΤΕΕ έχει στοιχεία τόσο του ιεραρχικού όσο και του ανεξάρτητου συστήματος οργάνωσης. Ολες οι σχολικές μονάδες ΤΕΕ συνδέονται ιεραρχικά με τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού ή νομαρχιακού διαμερίσματος ή το αντίστοιχο γραφείο. Ενώ χαρακτηριστικό της περιόδου 1977 ήταν η λειτουργία του διπλού σχολικού δικτύου (γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης), χαρακτηριστικό της περιόδου που εξετάζουμε είναι η οργανική και διοικητική ενοποίηση της γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης με τη δημιουργία του ΕΠΛ.

Η διεύρυνση των τομέων και των τμημάτων ΤΕΛ, διευρύνει με τη σειρά της, τη δομή του Λυκείου αυτού. Νέοι τομείς και τμήματα προστίθενται και άλλα καταργούνται, ώς φθίνοντα. Σχετικά με τον τομέα της πληροφορικής, προκύπτει ότι εμφανίζεται την περίοδο 1981- 89, τόσο στο ΤΕΛ, όσο και στο ΕΠΛ, ώς ξεχωριστό πεδίο ανάπτυξης. Στη Β' Τεχνικού Λυκείου, με το πρόγραμμα τού 1985 γίνεται νέος τομέας με τμήμα στη Γ' τάξη

---

127. **Andrew Szilagyi & Marc Wallace,** *"Organizational Behavior and Performance"*, 2nd ed. (California Publishing Company, 1980), σελ. 399-409.

128. **Μ. Ζαβλανός,** οπ. π., τομ. Α', σελ. 113.

Προγραμματιστών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών. Ενώ στο ΕΠΛ είναι ο κλάδος "Πληροφορικής", της Γ' τάξης, που οδηγεί στο τμήμα ειδίκευσης "Προγραμματιστής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης".

Εδώ γίνεται μια μικρή αναφορά στο σύστημα πρόσβασης στο ΤΕΛ, με την έννοια της ποσοτικής διεύρυνσης των τμημάτων και του αριθμού μαθητών κάθε τάξης. Το σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων την περίοδο 1977, δεν έθετε μόνο φραγμούς στις διάφορες κοινωνικές κατηγορίες μαθητών αλλά, έθεσε και φραγμούς στην ανάπτυξη (ποσοτική) των σχολείων, με τον έλεγχο του μαθητικού δυναμικού που μπορούσε να εξυπηρετήσει. Ετσι η οργάνωση της εργασίας στο ΤΕΛ ήταν απλούστερη. Αντίθετα, το 1981 η κατάργηση των εισαγωγικών εξετάσεων, έδωσε τη δυνατότητα άμβλυνσης των κοινωνικών ανισοτήτων και ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση, παράλληλα όμως, δυσκόλεψε τουλάχιστον για τους πρώτους μήνες της σχολικής χρονιάς, την οργάνωση της εργασίας στα ΤΕΛ, αλλά κυρίως στο ΕΠΛ, που οι μαθητές είναι ελεύθεροι στην επιλογή κάποιων μαθημάτων. Δηλαδή, ενώ στην περίοδο 1977 υπάρχουν έντονα στοιχεία ορθολογικού καταμερισμού της εργασίας στη σχεδίαση της οργάνωσης, (κλασική θεωρία), στη β' περίοδο, κάνουν την εμφάνισή τους στοιχεία της απρόβλεπτης ή τυχαίας προσέγγισης κάποιου γεγονότος της ανθρώπινης συμπεριφοράς, (εδώ π.χ. τα ενδιαφέροντα των μαθητών), για τη σχεδίαση και την αποτελεσματική λειτουργία του έργου του σχολείου. Ερευνες έχουν αποδείξει ότι, η κύρια μεταβλητή διαφοροποίησης της αποτελεσματικότητας μιάς οργάνωσης είναι η ανθρώπινη συμπεριφορά.[129]

Παρατηρώντας τα προγράμματα σπουδών που αντιστοιχούν στις δέσμες και στους κλάδους του ΕΠΛ ή στα τμήματα του ΤΕΛ, διαπιστώνεται ότι, οι μεν, δέσμες συνδέονται περισσότερο με τις ανάγκες της χώρας για προαγωγή της έρευνας και της γνώσης επιστημονικής και τεχνολογικής, ενώ οι κλάδοι και τα τμήματα έχουν να κάνουν περισσότερο με τις υφιστάμενες και αναπτυσσόμενες ανάγκες της Ελληνικής κοινωνίας, για άριστη δυνατή αξιοποίηση των ανθρωπίνων πόρων, στο τεχνικοπαραγωγικό σύστημα καταμερισμού της εργασίας, για την παραγωγή μεσαίων κυρίως, στελεχών.

Η σταδιακή βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών,[130] με την εισαγωγή νέων και σύγχρονων μαθημάτων, φαίνεται να φέρνει την ΤΕΕ πιο κοντά στις απαιτήσεις της νέας τεχνολογίας, αλλά και των οικονομικών αναγκών. Ειδικότερα στα προγράμματα του ΕΠΛ, είναι έντονη και φανερή η στροφή που γίνεται απο το στείρο κλασικισμό, στη δυναμική

---

129. **Siepper Albertand - Rensis Likert,** *"The Likert School Profile Measurements of the Human Organization"*, American Educational Research Association National Convention, 1973

130. Δεν μπορούμε να κάνουμε ανάλυση και σύγκριση του περιεχομένου των αναλυτικών προγραμμάτων γιατί κάτι τέτοιο θα ξεπερνούσε τα όρια της μελέτης μας, γιαυτό αναφερόμαστε μόνο στα δομικά χαρακτηριστικά όπως προκύπτουν απο τα ωρολόγια προγράμματα.

ένταξη της κλασικής ανθρωπιστικής παιδείας στην σύγχρονη κοινωνία. Η καθιέρωση της νεοελληνικής γλώσσας, ώς επίσημης γλώσσας διδασκαλίας απο το 1976 και μετά, και η διδασκαλία των αρχαίων κειμένων σε νεοελληνική απόδοση, [131] κυρίως μετά το 1981, έδωσε τη δυνατότητα η κλασική παιδεία να γίνει προσιτή και αφομοιώσιμη απο τους μαθητές, τονώνοντας έτσι, τα βασικά στοιχεία της πολιτιστικής και εθνικής μας ταυτότητας. Παράλληλα, με τα καθιερωμένα απο την περίοδο 1976-81 μαθήματα Γενικής παιδείας, προστίθενται με δηλά βήματα στην αρχή της περιόδου αυτής, κυρίως στην ΤΕΕ, μαθήματα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, ώσπου στην περίοδο 1981-89, η εισαγωγή του Επαγγελματικού Προσανατολισμού παίρνει τη μορφή αυτοτελούς πιά μαθήματος, με σκοπό την ενημέρωση και υποβοήθηση των μαθητών για την εκλογή του επαγγέλματός τους.

Στα ΕΠΛ παρατηρείται εισαγωγή νέων μαθημάτων που ανταποκρίνονται περισσότερο, στις γενικότερες ανάγκες της κοινωνίας για πολιτιστική, κοινωνικοοικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη. Αξίζει να αναφερθεί εδώ, το σύγχρονο μάθημα "Τεχνολογία και Παραγωγή", που διδάσκεται (5 ώρες) στην Α' τάξη και είναι υποχρεωτικό για όλους τους μαθητές. Σκοπός του μαθήματος, είναι να φέρει τους μαθητές σε επαφή με τα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας, και να τους γνωρίσει την εξέλιξή της καθώς επίσης, και την επίδρασή της σε όλους τους τομείς της παραγωγικής διαδικασίας και στην καθημερινή ζωή. Επίσης, να ενώσει τη θεωρία με την πράξη, να καλλιεργήσει τις αντίστοιχες κλίσεις των μαθητών και να τους μυήσει στην ερευνητική διάθεση για τεχνολογικά προβλήματα. [132] Το μάθημα της "Τεχνολογίας και Παραγωγής", θεωρείται γενικού ενδιαφέροντος για όλους τους μαθητές και όχι, μόνο γιαυτούς που θα ακολουθήσουν κλάδο ΤΕΕ, γιαυτό εξάλλου, είναι κοινό και όχι επιλεγόμενο. Αποτελεί συνέχεια, κατά κάποιο τρόπο, του μαθήματος της "Τεχνολογίας" που εφαρμόστηκε πειραματικά, για πρώτη φορά, το σχολικό έτος 1977-78 σε 4 Γυμνάσια της Αττικής. [133]

Αλλα μαθήματα που αποτελούν καινοτομίες της περιόδου 1981- 89, είναι το μάθημα "Πληροφορική-Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές" που διδάσκεται επίσης, ώς κοινό μάθημα 2 ώρες στη Β' τάξη ΕΠΛ, για να φέρει το μαθητή σε πρώτη επαφή με τον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή και τη χρήση του, και να γνωρίσει πως η κοινωνία επηρεάζεται ολοένα και

---

131. Η επαναφορά της διδασκαλίας των αρχαίων στην παραδοσιακή τους μορφή πρίν τη μεταρρύθμιση του 1976, κυρίως στο γυμνάσιο, έγινε αντικείμενο προβληματισμού και συζητήσεων τόσο της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΕΠΘ (Υπουργός, Α.Τρίτσης) όσο και της κοινής γνώμης. Οι εργασίες ειδικής επιτροπής του 1987 ναυάγησαν γιατί αρκετά απο τα μέλη της παραιτήθηκαν. Βλ. σειρά άρθρων στην εφημερίδα "Ελευθεροτυπία" του έτους 1987 που σχεδόν καθημερινά ανέπτυσε την προβληματική επαναφοράς ή όχι των αρχαίων μέσω του διαλόγου που είχε ανοίξει με τους αναγνώστες.

132. ΥΠΕΠΘ, *"Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο 1987"*, οπ.παρ. σελ. 54 και Εισήγηση του Σ. Παλαιοκρασά πρός το Τμήμα Μέσης Εκπ/σης του ΚΕΜΕ 1976.

133. Βλ. **Κασιμάτη Κούλα** : *"Αξιολοόγηση του μαθήματος της τεχνολογίας στα γυμνάσια κατά την πειραματική εφαρμογή"*. ΥΠΕΠΘ-ΚΕΜΕ, Αθήνα 1980.

περισσότερο, απο τη σύγχρονη τεχνολογία των Η/Υ και της Πληροφορικής. Το μάθημα "Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας" (Α' τάξη ΕΠΛ, 2 ώρες) επίσης για όλους τους μαθητές, που σκοπό έχει, να γνωρίσουν οι μαθητές βασικές οικονομικές έννοιες, οικονομικά συστήματα και οικονομικές σχέσεις και πώς αυτές επηρεάζουν γενικότερα τις κοινωνικές σχέσεις. Το μάθημα "Οικολογία και Περιβάλλον"(β'τάξη ΕΠΛ,2 ώρες/εβδ) που σκοπό έχει να τονίσει στο μαθητή την αξία του περιβάλοντος για την ανθρώπινη επιβίωση, τους κινδύνους που το απειλούν, τα μέσα προστασίας του και τις κοινωνικοοικονομικές του προεκτάσεις. Το σύνθετο μάθημα "Προβλήματα της κοινωνίας και του ανθρώπου" (γ' τάξη ΕΠΛ, 4 ώρες) που περιλαμβάνει θέματα απο την κοινωνιολογία, ψυχολογία, πολιτική επιστήμη, έχει ώς σκοπό να βοηθήσει το μαθητή να αποκτήσει ενιαία αντίληψη της ζωής και να τον εντάξει αρμονικά μέσα σ'όλα τα κοινωνικά φαινόμενα της σύγχρονης εποχής. [134]

Το Γενικό Λύκειο με τα κοινά μαθήματα στην Α' και Β' τάξη και την απλή διαφοροποίηση της Γ' τάξης σε δέσμες, δεν δημιουργεί τόσα λειτουργικά και διοικητικής φύσης προβλήματα στους εκπαιδευτικούς διοικητικούς λειτουργούς και τη διεύθυνση, όσο οι άλλοι δύο τύποι και ειδικά, το ΕΠΛ. Το ΤΕΛ με τη συνθετότητα του προγράμματός του και της δομής του, καθώς επίσης, και τους διαφορετικούς σκοπούς που εξυπηρετεί, απαιτεί διοικητική εργασία και γνώση περισσότερη, ώστε να είναι σε θέση τα στελέχη εκπαιδευτικής διοίκησης ν'ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του καταμερισμού του ανθρώπινου δυναμικού στους τομείς της Β' και στα τμήματα εξειδίκευσης της Γ' τάξης, καθώς επίσης, και στα εργαστήρια για την ταξινόμηση και ιεράρχηση της εξουσίας, και την ισορροπία του σχολείου με το περιβάλλον.

Η πολυσύνθετη δομή του ΕΠΛ, η οποία, σε σχέση με τους δύο άλλους τύπους Λυκείου, συνίσταται στα επιλεγόμενα μαθήματα Α' και Β' τάξης, στη λειτουργία των κύκλων και κλάδων σπουδών της Β' και Γ' τάξης αντίστοιχα, στα τμήματα ειδίκευσης και στα προαιρετικά μαθήματα, δημιουργεί νέα διάσταση στη διοικητική δομή και στο συντονισμό όλων αυτών των ενεργειών, πρός την κατεύθυνση επίτευξης των αντικειμενικών σκοπών του ΕΠΛ.

Τα εκπαιδευτικά διοικητικά στελέχη, έχουν εδώ αυξημένες διοικητικές αρμοδιότητες και εμπλέκονται σε πολυπλοκότερες και περισσότερες διαδικασίες, οι οποίες πηγάζουν κυρίως απο τους σκοπούς που εξυπηρετεί το ΕΠΛ και φυσικά, τη δομή και το περιβάλλον του. Π.χ., άνοιγμα του σχολείου στη ζωή με συνεργασία παραγωγικών φορέων και τοπικής αυτοδιοίκησης, συνεργασία και συντονισμός όχι μόνο του αυξημένου ανθρώπινου δυναμικού του ΕΠΛ, αλλά και του συνθετότερου, όσον αφορά τις ειδικότητες και τις ιεραρχημένες θέσεις κατανομής εργασίας και εξουσίας.

---

134. Βλ. Εντυπο ΥΠΕΠΘ, *"Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο 1987"*, οπ. παρ., σελ. 54, Ο.Ε.Δ.Β. 1987.

Κεφάλαιο 11. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΕΕ

Από τη διερεύνηση που προηγήθηκε του πλαισίου της διοικητικής οργάνωσης της τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης, διαπιστώνεται ότι το μοντέλο περιφερειακής διοικητικής οργάνωσης της ΤΕΕ που ακολουθείται την περίοδο που εξετάζεται είναι μικτό της "καθ'ύλην" αρμοδιότητας και της εδαφικής περιοχής.

Βασική αρχή τόσο της περιφερειακής επιστήμης όσο και της διοικητικής για την άριστη αξιοποίηση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στο χώρο είναι η αποκέντρωση σημαντικών αρμοδιοτήτων πρός τα χαμηλότερα κλιμάκια της διοικητικής ιεραρχίας και τα περιφερειακά όργανα, ώστε να έχουμε ταχύτερη και αντικειμενικότερη λήψη των αποφάσεων που αφορούν το περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο.

Αν ληφθεί υπόψη ότι ο βαθμός της αποκέντρωσης είναι μεγαλύτερος [135]:

α) όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των αποφάσεων που λαμβάνονται στα κατώτερα κλιμάκια της διοικητικής ιεραρχίας ή στα περιφερειακά όργανα

β) όσο σημαντικότερες είναι οι αποφάσεις που λαμβάνονται στα κατώτερα κλιμάκια της διοικητικής ιεραρχίας ή στα περιφερειακά όργανα

γ) όσο περισσότερες λειτουργίες επηρεάζονται από αποφάσεις που λαμβάνονται σε χαμηλότερα ή περιφερειακά επίπεδα και

δ) όσο λιγότερος έλεγχος απαιτείται για μια απόφαση,

παρατηρείται ότι το σύστημα διοικητικής οργάνωσης της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ είναι ένα σύστημα συγκεντρωτικού μοντέλου με έντονη βέβαια τάση για αποκεντρωτισμό κυρίως όμως σε δευτερεύοντα θέματα. Για παράδειγμα, κύρια θέματα όπως η ίδρυση σχολικών μονάδων ΤΕΕ, η προσθήκη νέων τομέων, κύκλων ή τμημάτων ειδίκευσης στα ΤΕΛ, ΕΠΛ και ΤΕΣ, οι διορισμοί εκπαιδευτικών κ.λ.π. είναι αποφάσεις των κεντρικών διοικητικών οργάνων ενώ τα περιφερειακά περιορίζονται απλώς στο να εκφέρουν γνώμη η οποία γνώμη μπορεί να βοηθάει μεν την κεντρική διοίκηση να σχηματίσει πληρέστερη άποψη δεν είναι όμως δεσμευτικού χαρακτήρα. Είναι αλήθεια όμως ότι η συνεισφορά του μοντέλου αυτού στην ενεργοποίηση των τοπικών πρωτοβουλιών είναι σημαντική σε σχέση με προηγούμενες καταστάσεις όπου μόνο η γνώμη του επιθεωρητή ήταν αρκετή.

---

135. **H. Koontz - C. O'Donnell,** οπ. π., τομ 2', σελ. 158-159.

Σχετικά με τα όργανα λαϊκής συμμετοχής πέρα από τις επισημάνσεις που έγιναν στην αντίστοιχη παράγραφο, πρέπει να σημειωθεί ότι ο ρόλος τους στην πρακτική της εκπαιδευτικής διαδικασίας δεν έγινε ιδιαίτερα αντιληπτός από τους ενδιαφερόμενους φορείς. Ετσι, ένας βασικός θεσμός-φορέας της αναπτυξιακής πρωτοβουλίας [136] παγιδεύτηκε σε γραφειοκρατικές και χρονοβόρες διαδικασίες, οι οποίες συνδυασμένες με την συχνή απουσία των συμμετεχόντων και τη στενή αντίληψη για τα εκπαιδευτικά προβλημάτα παρουσιάζεται ως ατελέσφορος μέσα από τις σχετικές ρυθμίσεις και πρακτικές. Οπου όμως τα όργανα λαϊκής συμμετοχής συνεργάστηκαν με το σχολείο και τους τοπικούς φορείς έδωσαν αξιόλογα αποτελέσματα κυρίως στην πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής (π.χ. τα περισσότερα ΕΠΛ αλλά και πολλά Γενικά και Τεχνικοεπαγγελματικά Λύκεια). [137]

Στην περίοδο (1981-1989), επιχειρείται μιά προσπάθεια αλλαγής του μοντέλου κατανομής της εξουσίας από τη γραμμική ιεραρχία σ' ένα σύνθετο μοντέλο γραμμικολειτουργικής ιεραρχίας, ιεραρχίας με επιτελεία και ιεραρχίας συνδυασμένης με συλλογική διεύθυνση. [138] Η στροφή πρός τη διοίκηση με βάση τις ανθρώπινες σχέσεις και ο συνδυασμός των νέων παιδαγωγικών αντιλήψεων και μεθόδων που θέλησε να εφαρμόσει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ στα πλαίσια της συμμετοχικής διοίκησης των εργαζομένων, αποτελούν και το θεωρητικό πλαίσιο της εκπαιδευτικής διοίκησης την περίοδο αυτή.

Είναι γνωστό ότι η ιεραρχία με επιτελεία δεν παρεμβαίνει στην κανονική ιεραρχία παρά μόνο συμβουλευτικά. Ετσι, απογυμνωμένο το επιτελείο απο διοικητικά καθήκοντα, προσφέρει έργο περισσότερο μελετητικό και αντικειμενικό αφού υπάρχει ανεξάρτητη δράση και βοηθάει επίσης στην καλύτερη αξιοποίηση της γνώσης και της πείρας των ειδικών. Αυτό όμως πολλές φορές έχει ως συνέπεια : α) να οδηγήσει σε λάθος εκτιμήσεις γιατί βρίσκεται έξω απο τη σφαίρα της πρακτικής εφαρμογής και β) να δημιουργήσει προστριβές και αντιθέσεις ανάμεσα στα στελέχη της κανονικής ιεραρχίας και του επιτελείου. Τέτοιο φαινόμενο παρουσιάστηκε μεταξύ της ομάδας εργασίας των ΕΠΛ [139] και των κεντρικών και περιφερειακών οργάνων διοίκησης καθώς και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. [140]

---

136. Για τον αναπτυξιακό ρόλο των οργάνων λαϊκής συμμετοχής και τη σημασία τους στη συμμετοχική διοίκηση των σχολείων, βλ. **D. Hill, B. Oakley, Smith and Jim Spinks,** *"Local Management of Schools"*, εκδ. Chapman, London, 1990, σελ. 60-62 και **K. Brooksbank and A.E. Ackstime,** *"Educational Administration"*, εκδ. Councils and Education Press", Essex, 1984, σελ. 19-22.

137. Βλ. ΥΠΕΠΘ Πρότυπα Πειραματικά Προγράμματα - Τελικές Εκθέσεις, Αθήνα 1988 σελ. 71-92 και περιοδ. "Σύγχρονη Εκπαίδευση", τευχ. 26, 45, 55,

138. Αναλυτικά για τα ιεραρχικά συστήματα διοίκησης, βλεπ. **Γ. Ρούση,** οπ. π. σελ. 80-94.

139. Είναι χαρακτηριστική η αναφορά της ομάδας εργασίας για τα ΕΠΛ στον Υπουργό Παιδείας στις 21-10-85 που αναφέρει τα προβλήματα που δημιουργεί η μη ενσωμάτωση του ΕΠΛ στο διοικητικό μηχανισμό, δηλαδή στην κανονική ιεραρχία.

140. Σχετική αναφορά πάλι στον Υπουργό Παιδείας της ομάδας εργασίας στις 22-11-83 που παρατηρεί ότι *"Το ΚΕΜΕ απ'ότι γνωρίζουμε δεν φαίνεται πρόθυμο να βοηθήσει την όλη προσπάθεια και τηρεί*

Το Π.Ι. όπως και προηγούμενα το ΚΕΜΕ, δεν έχει δυνατότητα ανεξάρτητης δράσης και ανάπτυξης μηχανισμών και στρατηγικών αυτόνομων ώστε να μπορεί να επιφέρει μεταρυθμίσεις και αλλαγές στους τομείς που αυτό γνωρίζει καλύτερα, αλλά δρα ύστερα από εντολή του Υπουργού.

Η συνεργασία του Π.Ι. με τους σχολικούς συμβούλους, τα γνωμοδοτικά συμβούλια εκπαίδευσης, το ΕΣΥΠ, τα ΑΕΙ, ΤΕΙ ιδρύματα και οργανισμούς μελετών και ερευνών του εσωτερικού ή του εξωτερικού δίνει τη δυνατότητα στο Π.Ι. να αναπτύσει γνώμη και απόψεις πληρέστερες και να καταρτίζει τις εισηγήσεις του με αντικειμενικότητα αρκεί η κατανομή των αρμοδιοτήτων όλων αυτών των οργάνων και κυρίως του συμβουλίου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΣΔΕ) να είναι σαφείς για να μην επέρχεται σύγχυση στην άσκηση τους και να επιτυγχάνεται η ευελιξία των οργάνων. Δηλαδή, ένα συμβουλευτικό - γνωμοδοτικό συλλογικό όργανο που έχει χαρακτήρα υπηρεσιακό να συνεργάζεται χωρίς προστριβές με ένα γνωμοδοτικό εκπροσωπευτικό συλλογικό όργανο όπως το ΕΣΥΠ ή το ΣΔΕ, το οποίο επιλαμβάνεται θέματα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επομένως και της Τ.Ε.Ε. και επιπλέον πρόεδρός του είναι ο υπουργός. Οι διαπιστώσεις αυτές είναι θεωρητικές και προκύπτουν από τις αρμοδιότητες των οργάνων αυτών αφού δεν υπάρχει πρακτική που θα τις αποδείκνυε μιας και όπως αναφέρθηκε και προηγούμενα τα ΕΣΥΠ και το ΣΔΕ δε λειτούργησαν.

Από τις σημαντικές αρμοδιότητες του Π.Ι. είναι και αυτές που αναφέρονται στην παρακολούθηση της εξέλιξης της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, στη μελέτη του τρόπου χρησιμοποίησής της στην εκπαίδευση και στον έλεγχο των αποτελεσμάτων της εφαρμογής της. Δηλαδή, το Π.Ι. είναι ο συνδετικός κρίκος τεχνολογίας και εκπαίδευσης όχι μόνο στο θεωρητικό αλλά και στο πρακτικό επίπεδο αφού γνωμοδοτεί για τη συγκρότηση, οργάνωση και λειτουργία των εργαστηρίων άρα και την αξιοποίηση της τεχνολογίας. Και εδώ τα προβλήματα για την αξιοποίηση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση παραμένουν δηλαδή, α) χρειάζεται στελέχωση του Π.Ι. με ειδικούς σε θέματα χρησιμοποίησης της τεχνολογίας που θα καθοδηγούν και τους εκπαιδευτικούς στα εργαστήρια με οδηγίες που θα αποστέλουν και επιτόπιες παρακολουθήσεις που θα κάνουν και β) απογραφειοκρατικοποίηση της λειτουργίας του Π.Ι. Επιπλέον προτείνεται χωρίς όμως να αναλύεται αυτή τη στιγμή αποκεντρωμένα όργανα του Π.Ι. για την άσκηση περιφερειακής εκπαιδευτικής πολιτικής και για τη διεξαγωγή επιτόπιων ερευνών σε θέματα Τ.Ε.Ε.

Από την πρακτική εφαρμογή του θεσμού του Π.Ι. προκύπτει ότι αυτό τις περισσότερες φορές χρησιμοποιείται ως άλλοθι των Υπουργών Παιδείας για παραλήψεις ή

στάση επιφυλακτική αν όχι αρνητική απέναντι στην υπόθεση ΕΠΛ" και πρότεινε στον Υπουργό "με προσωπική σας πρωτοβουλία να εξασφαλίσετε γρήγορες και αποτελεσματικές διαδικασίες για την προώθηση των θεμάτων του ΕΠΛ που σχετίζονται με το ΚΕΜΕ."

καθυστερήσεις ενεργειών τους κυρίως όταν αυτοί έρχονται αντιμέτωποι με την κοινή γνώμη. Οι γραφειοκρατικοί και συγκεντρωτικοί μηχανισμοί εξουσίας που διέπουν τη λειτουργία του Π.Ι. συνδυασμένοι με την αδυναμία στελέχωσής του με νέες δυνάμεις, δεν αφήνουν περιθώρια άσκησης του πραγματικού του έργου που θα μπορούσε πράγματι να είναι ριζοσπαστικό. Από την άλλη μεριά, η μονιμότητα των συμβούλων τους οδηγεί στην ανικανότητα άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής αφού δεν κινδυνεύουν να χάσουν το "πόστο" τους. Ας σημειωθεί ότι οι περισσότεροι είναι οι ίδιοι σύμβουλοι που ήταν στο ΚΕΜΕ και αρκετοί προέρχονται και από το Εκπαιδευτικό Συμβούλιο του 1970.

Σχετικά με το κεντρικό υπηρεσιακό συμβούλιο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΚΥΣΔΕ) παρατηρούμε ότι αν και λειτουργεί κι αυτό ώς υπηρεσιακό και πειθαρχικό συμβούλιο διαφέρει ο τρόπος άσκησης των αρμοδιοτήτων απο το προηγούμενο ΚΣΤΕΕ. Και διαφέρει κυρίως λόγω των θεσμικών αλλαγών που έγιναν τόσο στα όργανα όσο και στις αρμοδιότητές τους. Το ΚΥΣΔΕ θα μπορούσε να εκχωρήσει αρκετές ακόμα αρμοδιότητες στα ΠΥΣΔΕ ώστε η λήψη των αποφάσεων να γίνεται με ταχύτερους ρυθμούς, π.χ. αποσπάσεις εκπαιδευτικών σε περιφερειακά ΤΕΙ ή ΑΕΙ, μεταθέσεις, κ.λ.π. για να αποφεύγονται προβλήματα δυσλειτουργίας των σχολικών μονάδων ΤΕΕ.

Ενα φαινόμενο πολυνομίας που παρατηρείται την περίοδο 1981-89 για ρυθμίσεις εκπαιδευτικών θεμάτων έχει επίσης να κάνει με την προσπάθεια δημιουργίας ενός αποκεντρωτικού μοντέλου διοίκησης. Ετσι, θέματα που ρυθμίζονται σε πρώτη φάση ξαναρυθμίζονται σε δεύτερη και τρίτη πολλές φορές ώστε να δοθεί η δυνατότητα μετάβασης από ένα σύστημα κεντρικών ρυθμίσεων σε μια αποκεντρωτική και ευέλικτη διοικητική και πολιτική εξουσία.[141] Τέτοιο παράδειγμα αποτελεί, όπως είδαμε, η μεταβίβαση της αρμοδιότητας επιλογής και τοποθέτησης διευθυντών σχελικών μονάδων από το ΚΥΣΔΕ στα ΠΥΣΔΕ ώστε να εξασφαλίζεται μια ορθολογικότερη λύση των τοπικών προβλημάτων στελέχωσης των σχολικών μονάδων.

Οι ρυθμίσεις αυτές όμως αναφέρονται σε γενικά πλαίσια (μακροεπίπεδο) και παραμελήθηκε ή καθυστέρησε η ολοκλήρωση των ειδικών θεμάτων (μικροεπίπεδο) με την ψήφιση των απαραίτητων κανονιστικών πράξεων Π.Δ. και Υπουργικών Αποφάσεων. Η μη ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου εκπαιδευτικής διοίκησης [142] είναι και το σοβαρότερο μειονέκτημα στην ορθολογική κατανομή των υπηρεσιών της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ γιατί δημιούργησε σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα στην επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών

---

141. **Κ. Ψυχοπαίδης - Π. Γετίμης**, *"Ρυθμίσεις Τοπικών Προβλημάτων"*, Ιδρυμα Μεσογειακών Μελετών, Αθήνα 1989, σελ. 22.

142. Τα σχέδια των Π.Δ. κυκλοφόρησαν σε τεύχος της ΟΛΜΕ και η σχετική μικτή επιτροπή (Πρόεδρος Χ. Φράγκος) εργαζόταν από το 1985 γι'αυτά. Δυστυχώς όμως δεν δημοσιεύτηκαν ή γιατί τις χρονοβόρες διαδικασίες του διαλόγου με τους φορείς πρόλαβαν οι εκλογές, ή γιατί η πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΠΘ δε θέλησε να τα εκδόσει.

της ΤΕΕ. Οπως διαπιστώνεται στην ανάλυση των κεντρικών και περιφερειακών οργάνων διοίκησης το φαινόμενο της "διαρθρωτικής ασυμπτώτητας" στην εκπαιδευτική διοίκηση δηλαδή ο σχεδιασμός και οι βασικές αρχές εκπαιδευτικής πολιτικής να απορρέουν από το νόμο πλαίσιο 1566/85 και η άσκηση της εκπαιδευτικής πρακτικής να γίνεται με προηγούμενες του νόμου ρυθμίσεις (βλ. Υ.Α. για καθήκοντα και αρμοδιότητες διευθυντών κ.λ.π. που είναι του 1979 με τροποποίηση 1983 και σχολικών συμβούλων το 1984), οδήγησε στην καταστρατήγιση βασικών αρχών της διοίκησης, όπως της ροής της λειτουργικής εξουσίας, της σαφήνειας της ανάθεσης της εξουσίας και της ενότητας της εντολής. Αυτό με τη σειρά του είχε ως αποτέλεσμα τη σύγχυση, τις συγκρούσεις, τις προστριβές και την ανεπάρκεια στην άσκηση διοίκησης από τα διάφορα όργανα. Ολα αυτά στην πράξη σημαίνουν ότι η παραγωγικότητα και η αποτελεσματικότητα των σχολικών μονάδων ΤΕΕ αλλά και ολόκληρου του συστήματος δευτεροβάθμιας ΤΕΕ υπήρξε μειωμένη.

Στην εφαρμογή του θεσμού του εκπαιδευτικού συμβούλου που θεωρείται από τους βασικότερους για τον προγραμματισμό και την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού έργου, ανέκυψαν μια σειρά από προβλήματα, που προέρχονται από το αόριστο και ασαφές όπως αναφέρθηκε θεσμικό πλαίσιο, και την ελλειπή στήριξη (πολιτείας και φορέων). Ετσι, παρατηρήθηκαν φαινόμενα διαρχίας και σύγχυσης αρμοδιοτήτων μεταξύ σχολικών συμβούλων, προϊσταμένων διευθύνσεων και γραφείων και διευθυντών σχολείων που συνδέονται είτε με τη "διοικητική λειτουργία" μερίδας σχολικών συμβούλων, είτε με την "παιδαγωγική-καθοδηγητική" λειτουργία μερίδας προϊσταμένων. [143] Επίσης φαινόμενα εκπαιδευτικού λαϊκισμού (καλός σύμβουλος είναι αυτός που τα πάει καλά με όλους), τα οποία συνδυασμένα με την έλλειψη θεσμικού πλαισίου αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου ή του κάθε εκπαιδευτικού χωριστά, οδήγησαν σε φαινόμενα άρνησης των εκπαιδευτικών να δεχθούν το σχολικό σύμβουλο στην τάξη τους. [144] Παράλληλα, διαπιστώθηκαν φαινόμενα υποταγής σχολικών συμβούλων στη "συμμορφωτική πίεση" των εκπαιδευτικών που οφείλονται σε ενδογενείς δυσκολίες (ανεπάρκεια μερίδας σχολικών συμβούλων) και "διοικητικές" χειραγωγικές παρεμβάσεις του συνδικαλισμού, κ.λ.π. [145]

Για το σχολικό σύμβουλο έχουν γραφεί απόψεις δεοντολογικής άσκησης του έργου, ότι δεν αποτελεί υποκατάστασο του επιθεωρητή, ούτε ένα άλλο εποπτικό πρόσωπο ή μια νέα διοικητική μονάδα, αλλά μια νέα μορφή που θα συνενώσει τη γνώμη με την επίγνωση, τη νόηση με την κατανόηση, την εφαρμογή με τη ζωή, τη σύνθεση με την αποσύνθεση, την αξιολόγηση με τη δημιουργική αναγνώριση. [146]

---

143. **Σ. Μπουζάκης** , *"Σύγχρονα Παιδαγωγικά και Εκπαιδευτικά Προβλήματα"*, Gutenberg, Αθήνα 1989, σελ. 54.
144. Στο ίδιο, οπ. π.
145. Στο ίδιο, οπ. π.
146. **Χρ. Φράγκου**, *"Από τον Επιθεωρητή στο Σχολικό Σύμβουλο"*, περιοδ. Τα Εκπαιδευτικά, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1985, σελ. 41-42.

Πέρα απ'αυτά όμως παρουσιάστηκαν τα προβλήματα της πρακτικής εφαρμογής από την άσκηση του ρόλου του σχολικού συμβούλου ώς μονομελούς εποπτικού οργάνου που για πολλούς ερευνητές θεωρείται ως "μια μεταρρύθμιση που έμεινε μεσοστρατίς". [147]Το ότι ο σχολικός σύμβουλος συμμετέχει στη διαδικασία αξιολόγησης του εκπαιδευτικού είναι ένα υποδηλωτικό στοιχείο μιάς ιεραρχικής διαβάθμισης που χαρακτηρίζει τον εκπαιδευτικό και το σχολικό σύμβουλο. Αν και στη σχετική παράγραφο για το σχολικό σύμβουλο αναφέρθηκε ότι το σημείο της αξιολόγησης δεν έγινε ευνοϊκά αποδεκτό απο τους εκπαιδευτικούς, διαπιστώνεται όμως η αναγκαιότητα της αξιολόγησης ως αποτέλεσμα των κοινωνικών δομών, επειδή η κοινωνία μας δεν είναι ακρατική ή ατομική αλλά υπάρχει και κρατική εξουσία, με διαβαθμισμένες θέσεις και ρόλοι και επειδή τα άτομα που λειτουργούν μέσα σ'αυτή την κοινωνία έχουν ανάγκη αναγνώρισης του ρόλου τους τουλάχιστον του επαγγελματικού όχι μόνο με κριτήρια κοινωνικά αλλά και επαγγελματικά, Η αξιολόγηση από το σύμβουλο ειδικότητας θα αναφέρεται μόνο βέβαια στον τομέα της επιστημονικής και παιδαγωγικής κατάρτισης και άσκησης του έργου των εκπαιδευτικών. Γιατί αν ο σχολικός σύμβουλος δεν έχει εξουσία που να οφείλεται στη θέση του αλλά και στην προσωπικότητά του μαζί δεν μπορεί να γίνει αποδεκτός απο τους εκπαιδευτικούς και φυσικά δεν μπορεί να επηρεάσει την αύξηση της παραγωγικότητάς τους. Είναι γνωστή η άποψη ότι οι καλύτεροι επιστήμονες δεν είναι κατ' ανάγκη και οι καλύτεροι managers ή διευθυντές[148] γιαυτό τα κριτήρια επιλογής των σχολικών συμβούλων πέρα απο τα τυπικά προσόντα πρέπει να περιλαμβάνουν και ουσιαστικά που αναφέρονται στην προσωπικότητά τους. Οπως προκύπτει απο τις αρμοδιότητες των σχολικών συμβούλων, αυτοί για να μπορούν να επιφέρουν καλύτερα αποτελέσματα θα πρέπει παράλληλα με όλα τα άλλα να έχουν και την εξουσία του χαρισματικού ηγέτη για να μπορούν να συνεργαστούν με τους συναδέλφους τους εκπαιδευτικούς αφού και το μοντέλο διοίκησης στο οποίο καλούνται να προσφέρουν υπηρεσίες κλείνει πρός των ανθρωπίνων σχέσεων άρα και το "στύλ"διοίκησης που θα πρέπει να ακολουθήσουν είναι του δημοκρατικού τρόπου συμπεριφοράς, [149]σε αντίθεση με τον επιθεωρητή που ασκούσε την ορθολογική εξουσία με αυταρχικό "στύλ" μέσα σε ένα σύστημα διοικητικής οργάνωσης με βάση το επιστημονικό managment.

Οτι αναφέρθηκε για τον σχολικό σύμβουλο, το ίδιο ισχύει και για τους διευθυντές και υποδιευθυντές, οι οποίοι πρέπει να συγκεντρώνουν τα απαραίτητα χαρακτηριστικά ώστε να μην είναι απλώς διευθυντικά διοικητικά στελέχη που ενδιαφέρονται μόνο για την εφαρμογή των λειτουργιών και εργασιών της σχολικής τους μονάδας, αλλά να εξελίσσονται σε

---

147. **Γέρου Θ.**, *"Μια Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση που έμεινε μεσοστρατίς"*, Οικονομικός Ταχυδρόμος, 26/4/90, **Τσαρδάκη Δ.**, *"Αντίλογος στο Θεσμό του Σχολικού Συμβούλου"*, Οικονομικός Ταχυδρόμος, 12/7/90, **Γεωργιάδη Κ.**, *"Μεσοστρατίς δεν έμεινε η Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση αλλά Ολόκληρη η Παιδεία"*, Οικονομικός Ταχυδρόμος, 31/1/91, **Ανδρέου Απ. - Παπακωνσταντίνου Γ.**, *"Οργάνωση και Διοίκηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος"*, Αθήνα 1990, σελ. 88-89.

148. **Ch. Perrow**, *"Complex Organizations"*, 2nd ed. (Glenview,III Scott, Foresman and Company, 1979), p. 55.

149. **Ν. Παπαδοπούλου**, Ψυχολογία, Αθήνα 1990, σελ. 181-186, **Μ. Ζαβλανός**, οπ. π., τομ.Β', σελ. 51-58..

ηγετικά στελέχη που ενδιαφέρονται για καινοτομίες και προσπάθειες που θα πρέπει να γίνονται για τη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας της σχολικής τους μονάδας.

Ο τρόπος άσκησης της εξουσίας δηλαδή, το στύλ που υιοθετεί κάθε ηγέτης είναι βασικό για την προώθηση ή όχι των εργαζομένων σε μιά σχολική οργάνωση. Δεν μπορεί να υιοθετηθεί ποιό ηγετικό στύλ είναι το καλύτερο και αποτελεσματικότερο απο κάποιο άλλο γιατί η αποτελεσματικότητα εξαρτάται απο το οργανωσιακό περιβάλλον, την τεχνολογία και το ανθρώπινο δυναμικό που υπάρχει σε μιά σχολική μονάδα. Επομένως το πρόβλημα είναι η επιλογή του ηγετικού στύλ[150] μέσα σε συγκεκριμένο χωρόχρονο. Το περιβάλλον είναι ο βασικότερος παράγοντας που επηρεάζει το ηγετικό πρότυπο [151] μαζί με το κριτήριο της αποτελεσματικότητας, έτσι η υιοθέτηση του αυταρχικού προτύπου στην περίοδο 1977-81 και η στροφή στο συμμετοχικό ή δημοκρατικό πρότυπο την περίοδο 1981-89 οφείλει αρκετά στις συνθήκες που διαμορφώθηκαν κάθε φορά και μέσα στις οποίες αναπτύχθηκαν οι σχολικές οργανώσεις Τ.Ε.Ε.

Οι ασάφειες του θεσμικού πλαισίου δημιούργησαν παρόμοιες συγχύσεις και στην άσκηση διοίκησης των διευθυντικών στελεχών σχολικών μονάδων ΤΕΕ. Το γεγονός όμως ότι ο διευθυντής δεν είναι διοικητικός και πειθαρχικός προϊστάμενος των εκπαιδευτικών (όπως στην περίοδο 1977-81, αφού αυτές οι αρμοδιότητες ασκούνται από τον προϊστάμενο διεύθυνσης ή γραφείου), δημιουργεί μια πιο ομαλοποιημένη λειτουργία στις σχέσεις διευθυντή και εκπαιδευτικών και μια αλλαγή στο οργανωσιακό κλίμα [152]καθώς ένα σύνολο μεταβλητών που παρεμβαίνουν ανάμεσα στη δομή της σχολικής μονάδας, το στυλ διοίκησης του διευθυντή και των γενικών λειτουργικών διαδικασιών συντελούν στην α.πόδοση και ικανοποίηση των εκπαιδευτικών. [153]

Στην περίπτωση των διευθυντικών στελεχών δεν αρκεί μόνο η σαφής περιγραφή των αρμοδιοτήτων τους και η προσωπικότητά τους για την άσκηση των καθηκόντων αλλά χρειάζεται και η κατάλληλη εκπαίδευση των στελεχών που προορίζονται για διευθυντικές θέσεις. Αυτό αποδεικνύεται τόσο απο την παλαιότερη μελέτη του Μ. Ζαβλανού, [154]όσο και απο την πρόσφατη έρευνα του Χ. Σαΐτη. [155] Ο πρώτος πραγματοποίησε μία έρευνα που αναφέρεται στον προσδιορισμό των διοικητικών αναγκών των διευθυντών σχολείων Μέσης

---

150. Μία κατηγοροποίηση των βασικών ηγετικών προτύπων (στύλ), βλεπ. R. Stogdill, Handbool of Leadership, N.Y. Free Press 1974, p.7.
151. **A. Siepert and R. Likert** *"The Likert School Profile Measurement of The human Organization"*, American Educational Reasearch Association, February 1973.
152. **Μ. Ζαβλανός,** *"Οργάνωση ..."*, οπ. π., τομ. Α', σελ. 91.
153. **G.H. Litwin and R. Stringer,** *"Motivation and Organizational Climate"*, Boston 1968, p.5
154. **Myron Zavlanos,** *"Analysis of Perceptions of Leadership Behavior of Greek Secondary School Adninistrations"*, Ph. D. Dissertatin, Vanderbilt University, August 1981.
155. **Χ. Σαΐτης,** *"Η συμβολή του management στο χώρο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης"*, περιοδ. "Νέα Παιδεία", τευχ.54, Ανοιξη 1990, σελ. 70-83.

Εκπαίδευσης (περίοδος 1977-1981) και κατέληξε στο συμπέρασμα της αδυναμίας των διευθυντών να ασκήσουν σωστά το έργο τους γιατί δεν υπήρχαν κατάλληλα προγράμματα εκπαίδευσής τους.

Ο δεύτερος παραγματοποίησε παρόμοια έρευνα για τους διευθυντές δημοτικού σχολείου (1989) και κατέληξε επίσης σε παρόμοια συμπεράσματα 10 χρόνια μετά. Το 88% των ερωτηθέντων δεν διδάχτηκε ποτέ το γνωστικό αντικείμενο "Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαίδευσης".

Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, πέρα απο τα όποια κριτήρια και μεθόδους επιλογής των διευθυντικών στελεχών που ισχύουν, (όπως αυτά περιγράφηκαν παραπάνω), πρέπει οι διευθυντές σχολείων γενικά και ιδιαίτερα της Τ.Ε.Ε. (λόγω της πολυπλοκότητας των σκοπών της Τ.Ε.Ε. αλλά και της διοίκησης του πολυσύνθετου προσωπικού των μονάδων αυτών), πρίν αναλάβουν τις θέσεις να περνούν απο ειδική εκπαίδευση και όχι μόνο θεωρητικής αλλά και πρακτικής άσκησης του management, δηλαδή, κατάρτισης και εφόσον διαπιστωθεί ότι διαθέτουν γνώσεις και τεχνική του management να αναλαμβάνουν τα διευθυντικά τους καθήκοντα, ώστε να είναι σε θέση να προωθήσουν την αποτελεσματικότητα των σχολικών οργανώσεών τους. Η ανάληψη διευθυντικών θέσεων στις σχολικές μονάδες ΤΕΕ στην πρώτη φάση ενοποίησης της γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης από εκπαιδευτικούς θεωρητικών κατευθύνσεων (φιλολόγους, θεολόγους, κ.λ.π.) οι οποίοι δεν είχαν υπηρετήσει καθόλου σε σχολική μονάδα ΤΕΕ, δημιούργησε τεράστια προβλήματα (λόγω ανεπάρκειάς τους) στο εκπαιδευτικό έργο της ΤΕΕ. Για την αποφυγή αυτών των προβλημάτων έγιναν μετέπειτα οι σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις που θέλουν το διευθυντή σχετικής ειδικότητας με τη σχολική μονάδα που διευθύνει. [156]

Το οργανωσιακό κλίμα, το περιβάλλον και οι επιδιωκόμενοι σκοποί δεν αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν μόνο το ηγετικό πρότυπο αλλά και την άσκηση της διεύθυνσης. Αυτούς τους παράγοντες θα πρέπει να είχει κατά νού ο σχολικός σύμβουλος Στρατής Γεωργουδάκης, όταν διατύπωνε την προτασή του για διοίκηση του ΕΠΛ. [157] Στην πρόταση αυτή υπήρχε ένα διοικητικό διευθυντικό πλέγμα που προέκυπτε απο τους σκοπούς και την οργανωτική δομή του ΕΠΛ. Περιλάμβανε το διευθυντή και το σύλλογο διδασκόντων και τρείς υποδιευθυντές που καθένας είχε να ασχοληθεί με ειδικούς τομείς του ΕΠΛ (υποδιευθυντή σπουδών λυκείου, υποδιευθυντής διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών και υποδιευθυντής εργαστηρίων και τμημάτων ειδίκευσης). Ομως η πρόταση αυτή παρακάμφθηκε και τα ΕΠΛ διοικούνται απο το διευθυντή-υποδιευθυντή-σύλλογο

156. Βλ. σχετικά στην παράγραφο για την επιλογή διευθυντών από ΠΥΣΔΕ.

157. Ολοκληρωμένη η πρόταση με τις αρμοδιότητες βρίσκεται στο αρχείο του ΥΠΕΠΘ (1986), για τα ΕΠΛ-ΔΙΕΦΕΣ. Μαζί μ'αυτή υπάρχουν και άλλες προτάσεις για τη διοικητική οργάνωση του ΕΠΛ.

διδασκόντων, όπως όλα τα σχολεία, αυξάνοντας τον αριθμό των υποδιευθυντών τους όταν αυξάνει και ο αριθμός των μαθητών τους, (αρθ. 11, Ν. 1566/85), χωρίς να λαμβάνονται υπόψη η ιδιαιτερότητα της δομής τους. Το ίδιο βέβαια ισχύει και για τα τεχνικοεπαγγελματικά λύκεια. Αυτή η γραφειοκρατική αντίληψη των διευθυντικών στελεχών δημιουργεί προβλήματα στην παραγωγικότητα των σχολικών μονάδων ΤΕΕ και την επίτευξη των ειδικών σκοπών της.

Το σχήμα διοικητικής οργάνωσης των σχολικών μονάδων που εφαρμόζεται απο την ισχύ του Ν. 1566/85 μέχρι τέλος της περιόδου που εξετάζουμε, (διευθυντής-υποδιευθυντής-σύλλογος διδασκόντων), θα μπορούσε να κριθεί σε γενικές γραμμές μη αποδοτικό για τις σχολικές μονάδες ΤΕΛ και ΕΠΛ γιατί α) δεν ολοκληρώθηκε θεσμικά, πράγμα που δημιούργησε σύγχυση στην άσκηση των αρμοδιοτήτων των παραπάνω οργάνων και β) λόγω της πολυπλοκότητας των δομών και του μεγάλου μεγέθους [158] των σχολείων αυτών χρειάζεται ένα ποιό ειδικευμένο σύστημα διοίκησης. Παρ'όλα αυτά όμως, πολλές σχολικές μονάδες πέτυχαν τους στόχους τους [159] γιατί ακριβώς τα άτομα δεν εμποδίστηκαν να φθάσουν στην ωριμότητα μέσα στην οργάνωση απο τον τρόπο άσκησης διοίκησης[160] και καθένα ήταν υπεύθυνο για το κλίμα που επικρατούσε στην οργάνωση. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών και την καλύτερη απόδοση στην οργάνωση. Το φαινόμενο αυτό παρατηρήθηκε κυρίως στα ΕΠΛ που δημιουργήθηκαν πρόσφατα και επηρεάσθηκαν απο την ξεχωριστή φιλοσοφία που τα διέκρινε.

Τα σχολικά εργαστηριακά κέντρα (ΣΕΚ), που αποτελούν μια εξελικτική διαδικασία για την αναβάθμιση της πρακτικής άσκησης των μαθητών και τη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας, στάθηκαν πιό τυχερά απο την άποψη καθορισμού των αρμοδιοτήτων των οργάνων τους.[161] Μη ενταγμένα στην ιεραρχική οργάνωση της σχολικής μονάδας και αναπτύσσοντας ανεξάρτητη δράση, κατόρθωσαν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους για το μαθητικό δυναμικό των ΤΕΛ και ΤΕΣ ενώ αντίθετα με τα ΕΠΛ δημιουργήθηκαν λειτουργικά προβλήματα γι'αυτό άλλωστε έγινε και η παλινδρόμηση των ΕΠΛ στα σχολικά τους εργαστήρια.

Στην περίοδο 1981-89 μέλη του συλλόγου είναι όλοι οι εκπαιδευτικοί με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και όχι μόνο οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί όπως την προηγούμενη περίοδο. Ο

---

158. Για το μέγεθος των σχολείων βλ. **R. North,** *"Schools of Tomorrow"*, εκδ. Green Books 1987, και ειδικά την παράγραφο έξι : The Issue of Size, σελ. 71-83.

159. Ολα τα ΕΠΛ βρήκαν τρόπο άσκησης των καθηκόντων των υποδιευθυντών κατά τάξη.

160. **C. Argyris,** *"Intervention Theory and Method : A. Behavioral Science View"*, (Reading, Mass, Addison-Wesley Publishing Company, 1970)

161. Βλεπ. Υπουργική απόφαση, Γ2/4321/26-10-88, *"Καθορισμός λεπτομερειών λειτουργίας των ΣΕΚ των σχολικών εργαστηρίων και των ειδικότερων καθηκόντων των διευθυντών ΣΕΚ, των υπεύθυνων των σχολικών εργαστηρίων, των υπεύθυνων τομέων εργαστηρίων και εργαστηρίων κατεύθυνσης και των αρμοδιοτήτων του συλλόγου διδασκόντων ΣΕΚ."*

σύλλογος δεν είναι απλά γνωμοδοτικό όργανο όπως πρώτα αλλά έχει αποφασιστικές αρμοδιότητες για τα θέματα λειτουργίας του σχολείου και την οργάνωση της σχολικής ζωής. Αντίθετα το συμβούλιο τάξης, που αποτελείται απο τους καθηγητές που διδάσκουν στην τάξη και τον υποδιευθυντή, έχει χαρακτήρα εισηγητικό πρός το σύλλογο των καθηγητών, ο οποίος έχει και την τελική ευθύνη της λήψης των αποφάσεων.

Ετσι, οι εκπαιδευτικοί της σχολικής μονάδας είναι ενεργά μέλη και η συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων επηρεάζει σημαντικά την απόδοση της οργάνωσης, επιπλέον έχει σαν αποτέλεσμα την αυξημένη ικανοποίηση απο την εργασία, τον υψηλότερο βαθμό παραγωγικότητας, την ολοκλήρωση του ατόμου μέσα στη σχολική μονάδα και την αποδοχή των αλλαγών και των αποφάσεων που επιλέγονται. [162] Στο σημείο αυτό βέβαια δεν πρέπει να παραβλέπεται η φύση εκείνων των ομαδικών διαδικασιών που επιδρούν ανασταλτικά για τη λήψη δημιουργικών και ποιοτικών αποφάσεων, π.χ. συντεχνιακή αντιμετώπιση κατανομής μαθημάτων, κλπ. [163]

Το αποτέλεσμα της συνέλευσης των εκπαιδευτικών είναι ένα ισχυρό, θετικό στοιχείο αντιπροσωπευτικό της συνδιασμένης δράσης. Στην ουσία η αλληλεπίδραση των ατόμων και η συμμετοχή τους με απόψεις καλά διατυπωμένες και τεκμηριωμένες καταλήγει σε μιά ομαδική απόφαση, που είναι καλύτερη απο την πιό καλή απόφαση του διευθυντή. Η "διαρθρωτική ασυμπτώτητα" δημιούργησε και εδώ προβλήματα τα οποία ξεπεράστηκαν στους περισσότερους συλλόγους με τη δράση τους ως ανεξάρτητων οργάνων, ενώ άλλοι ατόνισαν κάτω από τη λειτουργία του διευθυντή.

Γίνεται φανερό οτι, στο διάστημα (1981-89) παρουσιάζεται μιά αλλαγή στο διοικητικό μοντέλο των σχολικών μονάδων Τ.Ε.Ε. που ίσχυε πρίν και όπως είδαμε ήταν η γραφειοκρατία στην κλασική της μορφή, πρός το μοντέλο των ανθρωπίνων σχέσεων. Ομως τα γραφειοκρατικά χαρακτηριστικά εξακολουθούν να είναι παρόντα στα σχολεία, αν και λιγότερο έντονα φυσικά, και κατά την περίοδο αυτή.

Τα σχολεία χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο ειδικευμένο προσωπικό που προσλαμβάνεται με βάση τα ειδικά προσόντα, έχουν σε μεταβλητό βαθμό ένα ιεραρχικό σύστημα εξουσίας που περιλαμβάνει συγκεκριμένες κατευθύνσεις εντολών απο το διευθυντή του σχολείου πρός τους υφισταμένους του και παράλληλα υπαρχει σημαντικός βαθμός πρωτυποποίησης όσον αφορά θέματα όπως τα διδακτικά βιβλία, τους κύκλους

---

162. **H. Dachler and B. Wilpert** *"Conceptual Dimensions and Bonndariew of Participation in Organizations : A critical Evaluations"*, Administrative Science Quarterly 23, 1978, σελ. 1-39, 1971, σελ. 605-621.

163. Βλέπ., **A van de Ven and A. Delberg** *"Nominal Versus interacting Group Process for Commitee Decision - making effectiveness"*, Academy of Management Journal, vol 17, N.4

σπουδών, τις εξετάσεις.[164] Η ιεραρχική εξουσιαστική δομή που προσδιορίζει τη γραφειοκρατία, συγκρούστηκε μετά το 1981 με την απαίτηση των εκπαιδευτικών για αυτονομία στην τάξη καθώς και για συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Κατά συνέπεια υπάρχουν ισχυρές πιέσεις μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα που δρούν στην κατεύθυνση της "απογραφειοκρατικοποίησής" του.[165] Στο θέμα της οργάνωσης της ΤΕΕ η γραφεικρατική οργάνωση θα πρέπει να διακρίνεται από ελαστικότητα και οργανική προσαρμοστική διάρθρωση ώστε να υπάρχει η δυνατότητα ταχύτερου εκσυγχρονισμού της.

Το μεγαλύτερο όμως πλήγμα που δέχτηκαν οι μονάδες ΤΕΕ από τη μη ολοκλήρωση του οργανωτικού πλαισίου, πέρα από αυτά που εκτέθηκαν παραπάνω, είναι α) ότι δεν λειτούργησαν τα τμήματα ειδίκευσης των ΤΕΛ (μετά τη Γ' τάξη), β) δεν έγινε η άσκηση των μαθητών στο επάγγελμα που θα τους έδινε την άμεση επαφή με τον επαγγελματικό χώρο και τις νέες τεχνολογίες ώστε να συμβάλλουν στην "ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη της παραγωγής" και γ) ίσως ως απόρροια των δύο παραπάνω, δεν υπήρξε αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων ΕΠΛ, ΤΕΛ, και ΤΕΣ, παρά μόνο σε ποσοστό 5% των ειδικοτήτων.[166]

---

164. **Olive Banks,** *"Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης"*, εκδ. "Παρατηρητής", Θεσ/νίκη 1987, σελ. 328.
165. Στο ίδιο, οπ. παρ., σελ. 329-330.
166. Βλ. **ΥΠΕΠΘ, Ενημερωτικό Δελτίο** δύο (για καθηγητές), Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Αθήνα 1991, σελ. 3, Πολυγραφημένο Φυλλάδιο.

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ Τ.Ε.Ε.

(ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο μέρος αυτό η διερεύνηση θα στραφεί γύρω από την εμπειρική ανάλυση των δεδομένων της δευτεροβάθμιας Τ.Ε.Ε. ώστε να δοθεί και μια ποσοτική διάσταση, πέρα από την ποιοτική που δόθηκε στα προηγούμενα μέρη. Τα στοιχεία συγκεντρώθηκαν από διάφορες πηγές, όπως από τη Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και τη Διεύθυνση Στατιστικής και Επιχειρησιακών Ερευνών του ΥΠΕΠΘ και από την ΕΣΥΕ Διεύθυνση Κοινωνικών Στατιστικών, Τμήμα Στατιστικών Παιδείας, μιας και ήταν αδύνατο να βρεθούν από μια μόνο υπηρεσία όσα δεδομένα κρίθηκαν απαραίτητα για τη μελέτη. Για το λόγο αυτό σε πολλά σημεία προκύπτουν αριθμητικές ασυμφωνίες γιατί άλλες υπηρεσίες είχαν στοιχεία έναρξης του σχολικού έτους και άλλες λήξης.

Οπως προκύπτει και από τις πηγές των πινάκων τα περισσότερα στοιχεία αντλήθηκαν από την ΕΣΥΕ, το Τμήμα Στατιστικών Παιδείας. Επειδή η ΕΣΥΕ δημοσιεύει τα περισσότερα από τα στοιχεία της, όμως κατά γεωγραφικό διαμέρισμα και όχι κατά νομό ή διοικητική περιφέρεια, δόθηκε άδεια και χρησιμοποιήθηκαν τα πρωτογενή στοιχεία του σχολικού έτους 1988-89. Ετσι έγινε καταγραφή και επεξεργασία εκατοντάδων δελτίων (ΣΕ-6)[1] που αφορούν στα ΤΕΛ και τις ΤΕΣ και περιέχουν στοιχεία λήξης σχολικού έτους 1988-89 καθώς και δελτία (ΣΕ-5) [2]που αναφέρονται στα στοιχεία των ΕΠΛ. Τα δεδομένα υποδομής κάθε σχολικής μονάδας αντλήθηκαν από την παράγραφο 7 των Γενικών χαρακτηριστικών του ΣΕ-6 και ΣΕ-5 δελτίου στατιστικής. Λήφθηκε δηλαδή υπόψη τι χρησιμοποιεί η κάθε μονάδα και όχι το κτίριο το οποίο μπορεί να συστεγάζει κι άλλη σχολική μονάδα με άλλο ωράριο λειτουργίας. Η αποτύπωση του διδακτικού προσωπικού έγινε με τα στοιχεία της στήλης με την ένδειξη "της Αυτής Σχολής" γιατί αυτοί οι εκπαιδευτικοί ανήκουν οργανικά στη σχολική μονάδα.

Πριν να γίνει όμως η ποσοτική ανάλυση της ΤΕΕ στην Ελλάδα θα κρίνεται σκόπιμο να γίνει μια σύντομη επισκόπηση της ποσοτικής σχέσης που συνδέει τους μαθητές της δευτεροβάθμιας γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης στις διάφορες χώρες. Τα εκπαιδευτικά συστήματα των αναπτυγμένων χωρών και κυρίως των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας χαρακτηρίζονται από τον έντονο προβληματισμό της προσαρμογής τους στις μεταβαλλόμενες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και κυρίως στις τεχνολογικές - επιστημονικές απαιτήσεις, ώστε να υπάρξει ορθολογικότερος καταμερισμός εργασίας στον οικονομικο-τεχνικό χώρο.

Στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης σημειώθηκαν υψηλοί ρυθμοί τεχνολογικού εκσυγχρονισμού και αύξησης της παραγωγικότητας οι οποίοι οδήγησαν σε μια ομαλή και πιο ισόρροπη ανάπτυξη, μέσα από τις διαδικασίες της συμμετοχικής διοίκησης και του

---

1. Δελτίο Στατιστικής της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Τεχνική-Επαγγελματική και Εκκλησιαστική)
2. Δελτίο Στατιστικής της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια)

επιμερισμού των κερδών μεταξύ των φορέων που συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία.

Η σημασία που δόθηκε στην ΤΕΕ στις διάφορες δυτικοευρωπαϊκές χώρες φαίνεται κυρίως από τη ροή των μαθητών μεταξύ γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ετσι στην πρώην Δυτική Γερμανία το 82,4% των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανήκει στην ΤΕΕ και μόνο το 17,6% στην Γενική, στην Ιταλία τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 63,6% και 34,4%, στην Ισπανία 38,5% και 61,5%, στην Τουρκία 31,5% και 68,5%, [3]ενώ στο Βέλγιο και στη Γαλλία το ποσοστό μαθητών στην ΤΕΕ στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι 69% και 46% αντίστοιχα. [4]Γενικά στις ευρωπαϊκές χώρες οι ροές μαθητικού δυναμικού γενικής προς τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση κυμαίνονται από 4:6 έως 2:8 δηλαδή από τους 10 μαθητές 2 έως 4 ακολουθούν γενική εκπαίδευση ενώ 6 έως 8 τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση. [5] Στην Αμερική όμως και στην Σοβιετική Ενωση που ισχύει ο θεσμός του πολυτεχνικού σχολείου τα ποσοστά της ΤΕΕ είναι μειωμένα λόγω του ότι οι μαθητές παίρνουν τεχνική εκπαίδευση παράλληλα με τη γενική. Ετσι στη Σοβιετική Ενωση το 1982 είχαμε μόνο ένα 28% στην ΤΕΕ.

Για την Ελλάδα τα ποσοστά μεταξύ των μαθητικών ροών ΤΕΕ και Γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατανέμονται στο 25% για ΤΕΕ και 75% για Γενική. Δηλαδή η αντιστοιχία μαθητών φτάνει το 8:2 υπέρ της γενικής. [6] Οπως προκύπτει από σχετικές έρευνες η μεγαλύτερη συμμετοχή στη δευτεροβάθμια ΤΕΕ αποτελεί δείκτη βελτίωσης της παραγωγικότητας, της ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και γενικά μεγέθυνσης της αναπτυξιακής διαδικασίας. [7] Οι περισσότερο αναπτυγμένες βιομηχανικά και τεχνολογικά χώρες παρουσιάζουν και τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην ΤΕΕ. Για να ξεπεράσει λοιπόν η χώρα μας το στάδιο του τεχνοαναλφαβητισμού, [8]που φτάνει το 80% του εργατικού της δυναμικού και αν γίνει αναφορά στις νέες τεχνολογίες (ηλεκτρονική, ρομποτική, πληροφορική) ο τεχνοαλφαβητισμός φθάνει το 98% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, θα πρέπει να ξεπεράσει τις εξωτερικές και εσωτερικές δυσλειτουργίες του εκπαιδευτικού συστήματος ΤΕΕ ώστε να μπορεί να προγραμματίζει τις εισροές εξειδικευμένης εργασίας στην παραγωγική διαδικασία με τις εκροές ειδικοτήτων ΤΕΕ. Δεν πρέπει εξάλλου να παραβλέπεται το γεγονός ότι η επιλογή του τόπου εγκατάστασης μιας νέας παραγωγικής μονάδας σχετίζεται και με την ύπαρξη στοιχείώδους υποδομής ΤΕΕ στον τόπο αυτό.

---

3. **Θ. Παπαθεοδοσίου,** *"Η πρόκληση του 1992 και η τεχνολογική εκπαίδευση"*, εκδ. Λύχνος
4. **Θ. Παπαθεοδοσίου,** *"Κείμενα για την τεχνολογική εκπαίδευση"*, εκδ. Λύχνος, Αθήνα 1988, σελ. 22.
5. **Σ. Μπουζάκη,** *"Σύγχρονα Παιδαγωγικά και Εκπαιδευτικά Προβλήματα"*, οπ. π., σελ. 70.
6. Στο ίδιο, οπ. π.
7. **Θ. Παπαθεοδοσίου,** *"Κείμενα ..."*, οπ. π. σελ. 11-25.
8. Σύμφωνα με την OUNESCO "τεχνοαλφάβητος" είναι αυτός που δεν έχει κάποια εξοικείωση με την τεχνολογία, δηλαδή "τεχνική κουλτούρα", βλ. **Θ. Παπαθεοδοσίου,** *"Η πρόκληση του 1992"*, οπ. π. σελ. 45.

Κεφάλαιο 12. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

12.1 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Οπως αναφέρθηκε και στο θεωρητικό μέρος σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο 1566/85 οι εκπαιδευτικές περιφέρειες της χώρας μας συμπίπτουν με τη διοικητική διαίρεση των νομών. Στην έδρα κάθε νομαρχίας ή νομαρχιακού διαμερίσματος υπάρχει μια Διεύθυνση [9] Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κι ανάλογα με το μαθητικό πληθυσμό και τη χωροταξική ιδιομορφία του νομού αποκεντρωμένα Γραφεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η περιφερειακή κατανομή των γραφείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των νομών καθορίζεται με την Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΠΘ -Δ4/701/1-9-86 (ΦΕΚ 660Β'). Σύμφωνα με αυτή λοιπόν στα γραφεία του χώρου αρμοδιότητας των νομαρχιών της χώρας, ανήκουν τα δημόσια και ιδιωτικά σχολεία δευτεροβάθμιας γενικής και τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης (και τα ισότιμα) καθώς και τα φροντηστήρια που ανήκουν χωροταξικά στους αντίστοιχους Ο.Τ.Α. της χώρας.

Αναλυτικά, η νομαρχία, το σύνολο γραφείων και οι έδρες τους φαίνονται από τον Πίνακα 12.1. Οπως προκύπτει λοιπόν από τα στοιχεία του Πίνακα 12.1 από τους 54 νομούς και νομαρχιακά διαμερίσματα της χώρας οι 24 εξυπηρετούνται μόνο από τη διεύθυνση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δεν έχουν κανένα γραφείο. Οι νομοί αυτοί είναι : Αργολίδας, Αρτας, Γρεβενών, Δράμας, Ευρυτανίας, Ζακύνθου, Θεσπρωτίας, Καστοριάς, Κέρκυρας, Κεφαλληνίας, Κιλκίς, Λακωνίας, Λασιθίου, Λέσβου, Λευκάδας, Ξάνθης, Πρεβέζης, Ρεθύμνης, Ροδόπης, Σάμου, Φλώρινας, Φωκίδας, Χαλκιδικής, Χίου.

Αν και οι Νομαρχίες Αργολίδας, Αρτας, Δράμας, Κέρκυρας και Λέσβου εξυπηρετούν μεγαλύτερο ποσοστό μαθητών β' κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο σύνολο Ελλάδας από το ποσοστό που εξυπηρετεί η Νομαρχία Κυκλάδων αυτές δε διαθέτουν γραφείο εκπαίδευσης σε αντίθεση με τις Κυκλάδες που διαθέτουν τέσσερα. Φυσικά εδώ τον πρώτο λόγο έχει η ιδιόμορφη γεωφυσιολογία του νομού που περιλαμβάνει πολλά και απομακρυσμένα νησιά.

---

9. Οπως αναφέραμε στο θεωρητικό μερος κάθε διεύθυνση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχει τμήμα ΤΕΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12.1
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Α/Α	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	Ε Δ Ρ Ε Σ
1	Αθηνών	7	Αθήνα (όλα τα γραφεία)
2	Αν. Αττικής	6	Χαλάνδρι,Μαρούσι,Αχαρνές,Αγ.Παρασκευή,Ν.Ψυχικό
3	Δυτ. Αττικής	6	Κορυδαλλός,Χαϊδάρι,Περιστέρι,Αγ.Ανάργυροι,Ν.Λιόσια,Ελευσίνα
4	Πειραιά	7	Πειραιά(1ο+7ο γραφείο),Νίκαια,Δραπετσώνα,Καλλιθέα,Ν.Σμύρνη,Αγ.Δημήτριος
5	Αιτωλ/νίας	2	Αγρίνιο,Αμφιλοχία
6	Αρκαδίας	1	Μεγαλόπολη
7	Αχαΐας	3	Πάτρα,Αίγιο,Κάτω Αχαΐα
8	Βοιωτίας	1	Θήβα
9	Δωδεκαννήσου	1	Κώς
10	Έβρου	1	Ορεστιάδα
11	Ευβοίας	1	Χαλκίδα
12	Ηλείας	1	Αμαλιάδα
13	Ημαθίας	1	Βέροια
14	Ηρακλείου	1	Ηράκλειο
15	Θεσσαλονίκης	6	Θεσσαλονίκη (όλα τα γραφεία)
16	Ιωαννίνων	1	Ιωάννινα
17	Καβάλας	1	Καβάλα
18	Καρδίτσας	1	Καρδίτσα
19	Κοζάνης	1	Πτολεμαΐδα
20	Κορινθίας	1	Κιάτο
21	Κυκλάδων	4	Ανδρος, Νάξος, Θήρα, Μήλος
22	Λάρισας	2	Λάρισα, Ελασσόνα
23	Μαγνησίας	1	Βόλος
24	Μεσσηνίας	1	Κυπαρισσία
25	Πέλλας	1	Γιαννιτσά
26	Πιερίας	1	Κατερίνη
27	Σερρών	1	Σέρρες
28	Τρικάλων	1	Τρίκαλα
29	Φθιώτιδας	1	Λαμία
30	Χανίων	1	Χανιά

Οι υπόλοιποι 24 νομοί δεν έχουν κανένα Γραφείο Εκπαίδευσης και εξυπηρετούνται μόνο από τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Πηγή: Υπουργική απόφαση ΥΠΕΠΘ Δ4/701/1-9-86 (ΦΕΚ 660Β')

Επομένως η χωροταξική κατανομή και τα γεωφυσικά χαρακτηριστικά των νομών επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την αποκέντρωση των υπηρεσιών δευτροβάθμιας εκπαίδευσης προκειμένου να υπάρχει ταχεία και αντικειμενικότερη λήψη των αποφάσεων για τη λειτουργία των σχολικών μονάδων.

Το μεγαλύτερο αριθμό γραφείων έχουν τα νομαρχιακά διαμερίσματα Αθηνών και Πειραιά από 7 το καθένα αφού εξυπηρετούν αντίστοιχα το μεγαλύτερο πληθυσμό

μαθητικού δυναμικού. Τα γραφεία των Αθηνών έχουν κοινή έδρα και στεγάζονται όλα στο ίδιο κτίριο, ενώ του Πειραιά μόνο δύο έχουν κοινή έδρα και τα υπόλοιπα 5 διαφορετικές. Αυτό συμβαίνει γιατί στα γραφεία της νομαρχίας Αθηνών ανήκουν τα δημοτικά διαμερίσματα του δήμου Αθηναίων και οι γειτνιάζοντες με αυτά άλλοι δήμοι (Νέας Φιλαδέλφειας, Γαλατσίου, Ν. Χαλκηδόνας, Ταύρου και Ζωγράφου). Μόνο στο 6ο γραφείο ανήκουν οι σχολικές μονάδες του 1ου δημοτικού διαμερίσματος Αθηνών χωρίς άλλο δήμο και στο 4ο γραφείο δεν ανήκει κανένα δημοτικό διαμέρισμα του δήμου Αθηναίων αλλά σχολικές μονάδες των Δήμων Βύρωνα, Καισαριανής, Ηλιουπόλεως και Υμηττού. Επειδή όλοι αυτοί οι δήμοι βρίσκονται στον ίδιο οικιστικό ιστό θα μπορούσαν να μεταφέρουν και την έδρα του γραφείου τους από την Αθηνα στην έδρα ενός από τους δήμους που θα είχε και την καλύτερη πρόσβαση από όλους τους άλλους. Αυτό όμως δεν συμβαίνει ίσως για λόγους λειτουργικούς πρός τη διεύθυνση και τα άλλα γραφεία.

Στο νομαρχιακό διαμέρισμα Πειραιά επειδή οι δήμοι των οποίων οι σχολικές μονάδες ανήκουν σ'αυτό βρίσκονται διάσπαρτοι και σε μεγάλη ακτίνα, οι έδρες των γραφείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι αποκεντρωμένες στις έδρες των δήμων που εξυπηρετούν καλύτερα το μαθητικό και εκπαιδευτικό κοινό. Το 1ο και το 7ο γραφείο του Πειραιά έχουν κοινή έδρα αν και το πελατειακό κοινό που εξυπηρετούν προέρχεται από διαφορετική χωροταξική κατανομή. Από το πρώτο γραφείο εξυπηρετούνται οι συγκεντρωμένες σχολικές μονάδες του 1ου, 2ου και 3ου Δημοτικού Διαμερίσματος Πειραιά και από το έβδομο οι αποκεντρωμένες των Δήμων Βούλας, Βουλιαγμένης, Γλυφάδας, Αίγινας, Υδρας, Πόρου, Σπετσών, Μεθάνων και των Κοινοτήτων Κυθήρων, Γαλατά και Βάρης.

Δεύτερα κατά σειρά αριθμού γραφείων έρχονται τα νομαρχιακά διαμερίσματα Ανατολικής και Δυτικής Αττικής, 6 τον αριθμό, καθώς και η Νομαρχία Θεσσαλονίκης επίσης με 6. Οι έδρες των γραφείων παρουσιάζουν αποκέντρωση στα νομαρχιακά διαμερίσματα Ανατολικής και Δυτικής Αττικής και συγκέντρωση για τη Νομαρχία Θεσσαλονίκης όπου όλα τα γραφεία έχουν έδρα τη Θεσσαλονίκη.

Στη συνέχεια ακολουθεί η νομαρχία Κυκλάδων με αριθμό γραφείων 4 για τους λόγους που αναπτύξαμε παραπάνω αν και όπως είπαμε έχει μικρή συμμετοχή στο συνολικό αριθμό του μαθητικού δυναμικού β' κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο σύνολο Ελλάδας. Η νομαρχία Αχαΐας καταλαμβάνει την τέταρτη θέση με αριθμό γραφείων τρία. Το ένα γραφείο έχει έδρα στην έδρα του νομού μαζί με τη διεύθυνση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τα άλλα δύο αποκεντρωμένες στο Αίγιο και την Κάτω Αχαΐα. Οι Νομαρχίες Αιτωλοακαρνανίας και Λάρισας κατέχουν την επόμενη θέση με δύο γραφεία η κάθε μία. Οι έδρες των γραφείων της Νομαρχίας Αιτωλοακαρνανίας είναι αποκεντρωμένες από την έδρα του νομού (Μεσολλόγγι), μία είναι στο Αγρίνιο και μία στην Αμφιλοχία, ενώ στη Λάρισα μιά είναι στην έδρα του νομού (Λάρισα) και η άλλη στην Ελασσόνα.

Τέλος ακολουθούν με ένα γραφείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι υπόλοιπες 21 νομαρχίες. Από αυτές όπως φαίνεται από τον Πίνακα, εννέα έχουν την έδρα του γραφείου τους σε άλλη πόλη εκτός της έδρας του νομού (Αρκαδίας, Βοιωτίας, Δωδεκανήσσου, Εβρου, Ηλείας, Κοζάνης, Κορινθίας, Μεσσηνίας και Πέλλας) και οι άλλες 12 την έχουν στην έδρα του νομού μαζί με τη διεύθυνση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Ευβοίας, Ημαθίας, Ηρακλείου, Ιωαννίνων, Καβάλας, Καρδίτσας, Μαγνησίας, Πιερίας, Σερρών, Τρικάλων, Φθιώτιδας και Χανίων).

Θα πρέπει να τονιστεί εδώ ότι οι δημόσιες και ιδιωτικές εκπαιδευτικές μονάδες με έδρα τους Ο.Τ.Α. που δεν περιλαμβάνονται στην αρμοδιότητα των γραφείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των νομαρχιών που είναι στον Πίνακα 12.1, ανήκουν στην αρμοδιότητα της οικείας διεύθυνσης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. (ΚΕΦ Β', Υ.Α. Δ4/701/86)

Επειδή τα γραφεία και οι διευθύνσεις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχουν αρμοδιότητα για όλη τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (α' και β' κύκλο) υπάρχει πιθανότητα σε πολλά γραφεία να μην υπάγονται σχολικές μονάδες ΤΕΕ αλλά μόνο Γυμνάσια και Γενικά Λύκεια. Αυτό συμβαίνει γιατί η επιλογή του τόπου εγκατάστασης των σχολικών μονάδων ΤΕΕ, λόγω του περιορισμένου αριθμού σε κάθε νομό γίνεται με βασικό κριτήριο την πρόσβαση σ'αυτές μεγαλύτερου αριθμού μαθητών επομένως εγκαθίστανται στα αστικά και ημιαστικά κέντρα των νομών ενώ τα Γυμνάσια και τα Γενικά Λύκεια απαντώνται και στις αγροτικές περιοχές.

12.2 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Β' ΚΥΚΛΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

α. Σχολικές Μονάδες ΤΕΕ εκτός ΥΠΕΠΘ

Η δευτεροβάθμια ΤΕΕ παρέχεται όπως αναφέρθηκε και προηγούμενα ως επίσημη σχολική εκπαίδευση από το Υπουργείο Παιδείας με τις τεχνικοεπαγγελματικές σχολές, τα τενικοεπαγγελματικά λύκεια και τα ΕΠΛ (ως προς ένα μέρος). Ομως σύμφωνα με τον Ν.1566/85 στη δευτεροβάθμια ΤΕΕ ανήκουν και οι σχολές μαθητείας του ΟΑΕΔ, οι Τουριστικές σχολές του ΕΟΤ, οι νοσοκομειακές σχολές του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τα ναυτικά λύκεια του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση που παρέχει εξειδίκευση ανήκει και η Εκκλησιαστική εκπαίδευση που παρέχεται από τα εκκλησιαστικά γυμνάσια και φροντηστήρια. Κατάρτιση σε ειδικό κλάδο προσφέρουν και ορισμένες αδιαβάθμητες τεχνικοεπαγγελματικές σχολές, όπως οι ταχύρρυθμες του ΟΑΕΔ (η διάρκειά τους είναι 200 εργάσιμες ημέρες), η πρακτική γαλακτοκομική σχολή Ιωαννίνων, η σχολή

χειροτεχνίας ξύλου του ΚΕΔΑΕ Καλαμπάκας, το σχολείο καλλιτεχνών Τήνου, η σχολή ξυλογλυπτικής Ιεράς Μητροπόλης Κισάμου και Σελίνου και η σχολή Καλών Τεχνών Μαρμαρογλυπτών Πανόρμου.

Το σύνολο των μαθητών στις αδιαβάθμητες τεχνικές σχολές το 1988-89 ήταν 2.130 στις δημόσιες και 1.206 στις ιδιωτικές.

Πρίν γίνει η συστηματική ανάλυση των ΤΕΛ, ΤΕΣ και ΕΠΛ τα οποία αποτελούν το αντικείμενο της συγκεκριμένης μελέτης, θα γίνει προσπάθεια να δοθεί μια γενική εικόνα όλου του φάσματος της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ ώστε να υπάρξει ακριβέστερη αντίληψη του θέματος.

Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας έχει αρμοδιότητα για τα ναυτικά λύκεια, τα οποία στο σύνολο της χώρας, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, είναι 6 από τα οποία 5 ιδιωτικά και 1 δημόσιο. Από αυτά τα 3 ιδιωτικά και το ένα δημόσιο βρίσκονται στο νομό Αττικής και τα άλλα δύο ιδωτικά από ένα στην Πάτρα (με 37 μαθητές, 1988-89) και την Ερμούπολη Σύρου (με 51 μαθητές).

Το δημόσιο λύκειο εμπορικού ναυτικού (πλοιάρχων Μηχανικών) βρίσκεται στον Πειραιά και το έτος 1988-89 είχε 78 μαθητές.

Τα 3 ιδιωτικά του νομού Αττικής κατανέμονται ως εξής :

α) δύο είναι στον Πειραιά, εκ των οποίων το ένα είναι του Πειραϊκού συνδέσμου, ο οποίος έχει μια παράδοση στη ναυτική εκπαίδευση και γενικά στην τεχνικοεπαγγελματική με τις ιδιωτικές σχολές από τον 19ο αιώνα (βλ. ιστορική ανασκόπηση, Α' περίοδος). Οι μαθητές του λυκείου αυτού το σχολικό έτος 1988-89 ήταν 28. Το άλλο ναυτικό λύκειο είναι ο Πρωταγόρας και έχει 32 μαθητές.

β) Το 3ο ιδιωτικό του νομού Αττικής βρίσκεται στη Νέα Σμύρνη και ανήκει στο συγκρότημα των ιδιωτικών σχολών Ωμέγα. Οι μαθητές του λυκείου αυτού την ίδια περίοδο ήταν 83.

Δηλαδή οι έδρες των ναυτικών λυκείων του νομού Αττικής βρίσκονται όλες στο νομαρχιακό διαμέρισμα Πειραιά όπου είναι και η φυσική τους κατάταξη λόγω του λιμανιού.

Οπως προκύπτει αν και η Ελλάδα γνώρισε και γνωρίζει μεγάλη ναυτική ανάπτυξη και έχει παράδοση στον τομέα αυτό της απασχόλσης όμως η εκπαίδευση των στελεχών εμπορικού ναυτικού βρίσκεται στα χέρια της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Από τους 309 μαθητές των ναυτικών λυκείων μόνο οι 78 ανήκουν στο δημόσιο λύκειο εμπορικού ναυτικού. Η δημόσια όμως ναυτική εκπαίδευση συμπληρώνεται και από την παρεχόμενη στα ΤΕΛ και ειδικά στον ναυτικό τομέα και στον τομέα ναυτικής

εναλλασσόμενης εκπαίδευσης. Στον ναυτικό τομέα, στην ειδικότητα πλοιάρχων εμπορικού ναυτικού φοιτούσαν το (1988-89) 85 μαθητές. [10]

Το Υπουργείο Πολιτισμού εποπτεύει την παρεχόμενη δευτεροβάθμια καλλιτεχνική εκπαίδευση. Υπάρχουν τέσσερεις ιδιωτικές σχολές που βρίσκονται όλες στην Αθήνα και ανήκουν σ'αυτήν την κατηγορία.

Οι δευτεροβάθμιες Τουριστικές Επαγγελματικές Σχολές του ΕΟΤ είναι 7 και κατανέμονται από μία στις παρακάτω πόλεις ώς εξής : στην Αθήνα (Ανάβυσσος - 241 μαθητές), Ρόδο (64 μαθητές), Αλεξανδρούπολη (87 μαθητές), Κέρκυρα (77 μαθητές), Ναύπλιο (70 μαθητές), Ηράκλειο (224 μαθητές), Θεσσαλονίκη (190 μαθητές). (Βλ. Πίνακα 13.2).

Οι Νοσοκομειακές Επαγγελματικές Σχολές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ήταν για το σχολικό έτος 1988-89, περίπου 18 και κατανέμονται μεταξύ των μεγαλυτέρων νοσοκομείων της χώρας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ του έτους αυτού η κατανομή των μονάδων αυτών με το αντίστοιχο μαθητικό-νοσηλευτικό προσωπικό είναι : 4 στον νομό Αττικής με 678 μαθητές, 1 στο Αγρίνιο με 101 μαθητές, 1 στην Πάτρα με 162 μαθητές, 1 στην Καλαμάτα με 75 μαθητές, 1 στα Ιωάννινα με 145 μαθητές, 1 στη Λάρισα με 67 μαθητές, 1 στο Βόλο με 114 μαθητές, 2 στη Θεσσαλονίκη με 33 μαθητές, 1 στην Καβάλα με 119 μαθητές, 1 στο Κιλκίς με 105 μαθητές, 1 στην Κοζάνη με 158 μαθητές, 1 στις Σέρρες με 168 μαθητές, 1 στην Αλεξανδρούπολη με 131 μαθητές και 1 στο Ηράκλειο με 160 μαθητές. (Βλ. Πίνακα 13.2).

Σχετικά με τις Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ παρατηρείται ότι αυτές παρουσιάζουν μεγαλύτερη διασπορά από τις προηγούμενες . Ετσι, 22 από τους 51 νομούς δεν είχαν το 1988-89 Σχολή Μαθητείας του ΟΑΕΔ, ενώ οι υπόλοιποι όπως φαίνεται κι από τον Πίνακα 12.2 έχουν τέτοιες σχολές με αρκετό μάλιστα μαθητικό δυναμικό, 10.584 μαθητές στο σύνολο της χώρας. (Ο αντίστοιχος συνολικός αριθμός των τεχνικοεπαγγελματικών Σχολών του ΥΠΕΠΘ είναι 16.941). Οι Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ παρέχουν κατάρτιση και ειδίκευση σε ένα αρκετά ευρύ πεδίο ειδικοτήτων. Με την απονομή του πιστοποιητικού της σχολής μαθητείας οι νέοι μπορούν να ασκήσουν το επάγγελμα στο οποίο καταρτίστηκαν.

Η Εκκλησιαστική εκπαίδευση στην Ελλάδα παρέχεται όπως προαναφέρθηκε από τα 14 εκκλησιαστικά Λύκεια και τα 10 Εκκλησιαστικά Φροντηστήρια που λειτουργούν στους διάφορους νομούς. Το γενικό σύνολο των μαθητών των εκκλησιαστικών φροντηστηρίων είναι 519 και των λυκείων 1.475 (Πίνακας 1 Παραρτήματος ΙΙΙ) οι απόφοιτοι της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης ακολουθούν τον κλάδο των κληρικών.

---

10. Η κατανομή των ειδικοτήτων των ΤΕΛ γίνεται παρακάτω.

Στην Αθήνα και στους νομούς Δωδεκανήσσου, Κυκλάδων, Ξάνθης, Φλώρινας, Χαλκιδικής και Χανίων λειτουργούν εκκλησιαστικά Φροντηστήρια και Λύκεια, ενώ τα υπόλοιπα εκκλησιαστικά Σχολεία κατανέμονται σε άλλους νομούς σε καθένα από τους οποίους λειτουργεί Εκκλησιαστικό Φροντιστήριο ή Λύκειο. (Βλ. Πίνακα 1 Παρ. ΙΙΙ).

Το σύνολο του μαθητικού δυναμικού καθώς και η ποσοστιαία διάρθρωσή του κατά τύπο σχολικής μονάδας όλου του φάσματος της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ ΥΠΕΠΘ και άλλων Υπουργείων κατά νομό εμφανίζεται στους Πίνακες 1 και 2 του Παρ. ενώ κατά Περιφέρεια στους Πίνακες 3 Παρ. και 12.3.

Οπως προκύπτει από τον Πίνακα 12.3 τέσσερεις περιφέρειες εμφανίζουν μεγαλύτερα ποσοστά μαθητικού δυναμικού στις Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ από ότι στις ΤΕΕ του ΥΠΕΠΘ. Αυτές είναι οι περιφέρειες :

α) Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με ποσοστό μαθητικού δυναμικού στο σύνολο της περιφέρειας 2,21% στις ΤΕΣ του ΥΠΕΠΘ και διπλάσιο 4,28% στις Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ.
β) Δυτικής Μακεδονίας με 5,45% στο ΥΠΕΠΘ και 7,97% στον ΟΑΕΔ
γ) Δυτικής Ελλάδας με 1,68% στο ΥΠΕΠΘ και 2,80% στον ΟΑΕΔ και
δ) με ελάχιστη διαφορά η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με 2,43% στο ΥΠΕΠΘ και 2,74% στον ΟΑΕΔ.

Ενας παράγοντας, στον οποίο μπορεί να υποτεθεί ότι πιθανόν οφείλεται το γεγονός αυτό είναι και το μεγάλο ποσοστό ανεργίας που παρατηρείται σε μερικές από αυτές τις περιοχές όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 15.4, π.χ. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης 3,36%. Ενας άλλος λόγος ίσως είναι η ανεπάρκεια των μονάδων ΤΕΕ του ΥΠΕΠΘ αλλά και η διαφορετική πελατεία των δύο τύπων σχολών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12.2 : ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ, ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΧΟΛΩΝ ΟΑΕΔ ΜΕ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ,1988-89

	ΤΟΥΡ/ΚΕΣ ΣΧΟΛ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΝΟΣ/ΚΕΣ (ΜΝΕΣ)	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΟΑΕΔ	ΜΑΘΗΤΕΣ
Αττικής	1	241	4	678	*	3.390
Αιτωλ/νίας			1	101	*	171
Αργολίδας	1	70			*	436
Αρκαδίας						
Αχαΐας			1	162	*	326
Βοιωτίας					*	8
Γρεβενών						
Δράμας					*	232
Δωδεκαννήσου	1	64			*	183
Εβρου	1	87	1	131	*	56
Ευβοίας					*	141
Ευρυτανίας						
Ζακύνθου						
Ηλείας					*	235
Ημαθίας					*	390
Ηρακλείου	1	224	1	160	*	261
Θεσπρωτίας						
Θεσσαλονίκης	1	190	2	333	*	1.218
Ιωαννίνων			1	145	*	192
Καβάλας			1	119	*	324
Καρδίτσας					*	248
Καστοριάς					*	81
Κέρκυρας	1	77			*	50
Κεφαλληνίας						
Κιλκίς			1	105		
Κοζάνης			1	158	*	664
Κορινθίας						
Κυκλάδων						
Λακωνίας						
Λάρισας			1	67	*	402
Λασιθίου						
Λέσβου					*	87
Λευκάδας						
Μαγνησίας			1	114	*	265
Μεσσηνίας			1	75		
Ξάνθης						
Πέλλας						
Πιερίας					*	134
Πρεβέζης						
Ρεθύμνης						
Ροδόπης					*	192
Σάμου						
Σερρών			1	168	*	192
Τρικάλων						
Φθιώτιδας					*	356
Φλώρινας					*	199
Φωκίδας						
Χαλκιδικής					*	69
Χανίων						
Χίου					*	88

* Δεν υπάρχουν στοιχεία για τον αριθμό των μονάδων

Πηγή: Απεικόνηση δική μας με βάση τα πρωτογενή στοιχεία της ΕΣΥΕ, Δ/νση Κοινωνικών Στατιστικών, Τμήμα Στατιστικών Παιδείας

Σ'όλους τους νομούς και τις περιφέρειες, το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητών συγκεντρώνουν τα γενικά λύκεια (60% για το σύνολο της χώρας) και ακολουθούν τα ΤΕΛ με ποσοστό στο σύνολο της χώρας 21% περίπου. Σχετικά με τις ΤΕΣ του Υπουργείου Παιδείας, παρατηρείται ότι σε πέντε νομούς (Γρεβενών, Ηλείας, Καστοριάς, Κεφαλληνίας και Χαλκιδικής) δε λειτουργούν το σχολικό έτος 1988-89. Σε 14 νομούς στους οποίους λειτουργούν και ΤΕΣ και σχολές ΟΑΕΔ, το ποσοστό των μαθητικών ροών στις σχολές του ΟΑΕΔ είναι υψηλότερο από το ποσοστό των ΤΕΣ/ΥΠΕΠΘ, ενώ σε 11, είναι χαμηλότερο, πιθανόν για τους ίδιους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω. Τα ΕΠΛ συμμετέχουν στο σύνολο της χώρας με ποσοστό μαθητών 4,56% και λειτουργούν μόνο σε 19 νομούς.

Ειδική Επαγγελματική Εκπαίδευση

Μέρος της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ είναι και η ειδική επαγγελματική εκπαίδευση. Κατά την περίοδο 1981-89 καταβάλλεται ιδιαίτερη προσπάθεια για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη του τομέα της ειδικής αγωγής, τουλάχιστον θεωρητικά αφού ο Ν. 1566/85 αφιερώνει ειδικό κεφάλαιο στην ειδική αγωγή (αρθ. 32 έως και 36). Σ'αυτό αναπτύσσονται οι στόχοι, οι σκοποί και οι φορείς της ειδικής αγωγής, καθώς επίσης και η έννοια του όρου "άτομα με ειδικές ανάγκες" στα οποία αφορά η ειδική αγωγή και η ειδική επαγγελματική εκπαίδευση.

Η ειδική επαγγελματική εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές ανάγκες παρέχεται κυρίως σε ειδικές επαγγελματικές σχολές ή σε ειδικά τμήματα επαγγελματικής εκπαίδευση μέσα σε κανονικά σχολεία, καθώς και σε ειδικά επαγγελματικά εργαστήρια. Το δίκτυο αυτό όμως της ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης δεν αναπτύχθηκε όπως προκύπτει από τα στατιστικά δεδομένα. Λειτουργούν μόνο τρεις σχολές ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης από τις οποίες μόνο μια είναι δημόσια, η Σχολή Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Αθηνών που στεγάζεται στην Καλλιθέα και στην οποία μπορούν να φοιτήσουν έφηβοι με νοητική καθυστέρηση. Οι δύο ιδιωτικές σχολές είαι α) η Ειδική Τεχνική Επαγγελματική Σχολή του Ιδρύματος Αποκαταστάσεως Αναπήρων και β) η Ειδική Επαγγελματική Σχολή του Ιδρύματος "Παμμακάριστος". Επομένως, η ειδική επαγγελματική εκπαίδευση βρίσκεται ακόμα σε εμβρυακή κατάσταση. Μια ειδική έρευνα για τον αριθμό και το βαθμό αναπηρίας των ατόμων με ειδικές ανάγκες στη χώρα μας θα αποτύπωνε την υπάρχουσα κατάσταση και θα εντόπιζε τις ανάγκες για σχολές ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12.3

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	Τ Ε Λ		.....Τ Ε Σ				Γ.Ε.Λ.		Γ.Ε.Λ.		Ε.Π.Λ.	ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΕΣ ΤΕΣ		ΕΚΚΛ/ΚΗ	ΕΚΠΑΙΔ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΑΘΗΤΩΝ	ΠΟΣ/ΣΤΟ
	ΔΗΜΟΣΙΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΑ	.....Δ Η Μ Ο Σ Ι Ε Σ				ΗΜΕΡ/ΣΙΑ	ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ	ΗΜΕΡΗΣΙΑ	ΝΥΚ/ΡΙΝΑ		ΔΗΜΟΣΙΕΣ	ΙΔΙΩ/ΚΕΣ	ΛΥΚΕΙΑ	ΓΥΜ.ΦΡΟΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΜΑΘ.ΑΝΑ
			ΥΠΕΠΘ	ΟΑΕΔ	ΑΛΛΕΣ													ΠΕΡΙΦ.
ΑΝ.ΜΑΚΕΔ.ΘΡΑΚΗΣ	28.64		2.21	4.28	1.79		47.88		.20	.06	12.90	.75		.95	.35	100.00	18786	4.56
ΚΕΝΤΡ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	23.49	3.41	4.21	2.75	1.09	.99	56.23	.80	1.87		4.54	.44		.05	.12	100.00	72737	17.64
ΔΥΤΙΚ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	28.11		5.45	7.97	1.33		54.17				1.52	.35		.79	.31	100.00	11845	2.87
ΗΠΕΙΡΟΥ	21.78		3.57	1.48	1.12		64.65				5.91	.50		.99		100.00	13002	3.15
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	20.83		3.72	3.19	.64	.36	60.55	.80			7.94	.99		.78	.21	100.00	28474	6.91
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	22.36		3.17	.86	1.33		71.31	.98								100.00	5810	1.41
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	21.24	.14	1.68	2.80	1.01	1.35	60.97	1.40	.85		7.83	.49		.25		100.00	26145	6.34
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	22.84		3.90	2.56			67.58	.89	.18			1.14		.91		100.00	19699	4.78
ΑΤΤΙΚΗΣ	16.34	1.29	5.13	2.08	.57	4.07	58.65	1.50	5.27	.37	3.42	.32	.74	.20	.04	100.00	162597	39.43
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	19.54		3.13	2.27	.76	.32	68.78	.41			3.40	.63		.42	.34	100.00	19167	4.65
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	26.33		2.43	2.74			66.78					1.72				100.00	6387	1.55
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	25.58	.61	3.81	2.19	.77		62.96	1.40				.86		.99	.82	100.00	8343	2.02
ΚΡΗΤΗΣ	26.89		2.51	1.35	1.98	.24	56.12		1.38		8.27	.55		.41	.32	100.00	19358	4.69
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	20.67	1.13	4.11	2.57	.84	1.92	59.24	.98	2.54	.15	4.56	.52	.29	.36	.13	100.00	412350	100.00

Πηγή: Πίνακας 1 του Παραρτήματος.

β. Σχολικές Μονάδες ΤΕΕ του ΥΠΕΠΘ

Ο Πίνακας 4 του Παρ. δίνει την κατανομή των σχολικών μονάδων κατά τύπο και ανά νομό σχολικού έτους 1988-89. Στο σύνολο της χώρας παρατηρείται ότι λειτούργησαν 234 σχολικές μονάδες ΤΕΛ με 85.238 μαθητές, 104 ΤΕΣ με 16.941 μαθητές, 24 ΕΠΛ με 18.796 μαθητές και 1.019 ΓΕΛ με 248.320 μαθητές. Παράλληλα λειτούργησε ένα αντίστοιχο δίκτυο ιδιωτικής εκπαίδευσης. Εννέα ΤΕΛ με 4.671 μαθητές, 31 ΤΕΣ με 7.898 μαθητές και 58 ΓΕΛ με 11.103 μαθητές. Ο νομός Θεσσαλονίκης συγκεντρώνει τις περισσότερες σχολικές μονάδες ΓΕΛ ξεπερνώντας κατά μία ακόμα και το νομαρχιακό διαμέρισμα Αθηνών. Το ίδιο παρατηρείται και στα ΤΕΛ, ο αριθμός των οποίων είναι ίσος με του νομαρχιακού διαμερίσματος Πειραιά, με 21 σχολικές μονάδες ΤΕΛ.

Η αναλυτική ποσοστιαία διάρθρωση του μαθητικού δυναμικού κατά νομό και σχολική μονάδα παρουσιάζεται αναλυτικά στον Πίνακα 5 του Παρ.. Τα γενικά ποσοστά μεταξύ ΤΕΛ, ΤΕΣ, ΕΠΛ και ΓΕΛ στο σύνολο της χώρας είναι ΤΕΛ 21,69%, ΤΕΣ 4,31%, ΕΠΛ 4,78%, ΓΕΛ 63,19%. Το υπόλοιπο 6% αφορά στις αντίστοιχες ιδιωτικές σχολικές μονάδες. Παρατηρείται δηλαδή ότι αθροιστικά όλοι οι τύποι σχολικών μονάδων ΤΕΕ και με ολόκληρο το ποσοστό των ΕΠΛ δεν ξεπερνά το 31% του συνόλου του μαθητικού δυναμικού της χώρας, ενώ το ποσοστό του γενικού λυκείου είναι διπλάσιο.

Τα μεγαλύτερα ποσοστά μαθητικού δυναμικού ΤΕΛ στο σύνολο του νομού τα έχουν οι νομοί Κιλκίς και Φλώρινας με 39%, επίσης οι ίδιοι νομοί κατέχουν το 3,43% και 5,50% στις ΤΕΣ αντίστοιχα. Τα ποσοστά του ΓΕΛ είναι 57,53% στο Κιλκίς και 55,41% στη Φλώρινα.

Ενδιαφέρον από άποψη ποσοστιαίας διάρθρωσης του μαθητικού δυναμικού παρουσιάζει ο νομός Δράμας στον οποίο τα ποσοστά ΤΕΕ παραμένουν υψηλά ακόμα και με τη λειτουργία του ΕΠΛ στο νομό. Η κατανομή στο νομό έχει ως εξής : ΤΕΛ 34,69%, ΤΕΣ 3,56%, ΕΠΛ 21,47% και ΓΕΛ 39,97%. Δηλαδή η ΤΕΕ μαζί με το ΕΠΛ ξεπερνάει τη γενική εκπαίδευση φτάνοντας το ποσοστό σε 59,72%. Παρόμοια φαινόμενα όπου η ΤΕΕ μαζί με το ΕΠΛ ξεπερνάει το ποσοστό της γενικής εκπαίδευσης έχουμε επίσης στο νομό Εβρου, Ημαθίας και Πιερίας.

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία στον Εβρο το ποσοστό μαθητών ΤΕΛ, ΤΕΣ, ΕΠΛ ανέρχεται σε 53,95% σε σχέση με το ΓΕΛ που κατέχει το 46,05%. Στην Ημαθία τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 52,38% για ΤΕΕ και 47,62% για το ΓΕΛ, όσο για το νομό Πιερίας η ΤΕΕ με το ΕΠΛ φτάνει στο 60,91% και το ΓΕΛ στο 39,09%. Οι υπόλοιποι νομοί στους οποίους λειτουργεί ΕΠΛ δεν καταφέρνουν να ανατρέψουν το προβάδισμα του γενικού Λυκείου.

Μόνο σε ένα νομό, στον νομό Χανίων υπάρχει ισορροπία των ποσοστών σε 49% και για τις δύο ομάδες. Ας σημειωθεί εδώ ότι ο πληθυσμός των ΕΠΛ υπολογίζεται ολόκληρος στην τεχνική εκπαίδευση χωρίς να αφαιρούνται οι Δέσμες που θεωρητικά ανήκουν στη Γενική εκπαίδευση.

Στο νομό Ρεθύμνης το ΕΠΛ κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητικού δυναμικού ΕΠΛ στο σύνολο της χώρας, ενώ επίσης κατέχει το χαμηλότερο ποσοστό στο ΤΕΛ 11,74%. Είναι επίσης ο μοναδικός νομός στον οποίο το ΕΠΛ απορροφάει τόσο μεγάλο ποσοστό από το ΤΕΛ, ενώ στους υπόλοιπους οι ροές πρός το ΕΠΛ φαίνεται να είναι μεγαλύτερες από το Γενικό Λύκειο παρά από το ΤΕΛ. Στη συνέχεια θα αποτυπωθεί η χωροταξική κατανομή[11] των σχολικών μονάδων ΤΕΕ και θα γίνει η διερεύνηση κάθε τύπου ξεχωριστά.

i. Χωροταξική Κατανομή ΤΕΣ

Η κατανομή των ΤΕΣ όπως φαίνεται από τον Πίνακα 4 του Παρ. ΙΙΙ και το σχετικό Χάρτη 1, καλύπτει σχεδόν όλους τους νομούς της χώρας εκτός από τα Γρεβενά, την Ηλεία, την Καστοριά, την Κεφαλληνία και την Χαλκιδική. Το σύνολο των σχολικών μονάδων ΤΕΣ το 1988-89 είναι 104 και το συνολικό μαθητικό δυναμικό των ΤΕΣ 16.941.

Οι νομοί με τους λιγότερους μαθητές είναι η Λευκάδα με 21 μαθητές, η Αργολίδα με 22 και η Ευρυτανία με 32. Αν εξαιρέσουμε τους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης που λόγω της πληθυσμιακής πυκνότητας παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά μαθητών ΤΕΣ, από τους υπόλοιπους νομούς το μεγαλύτερο μαθητικό δυναμικό ΤΕΣ συγκεντρώνει ο νομός Κοζάνης (558 μαθητές) ακολουθεί η Λάρισα (375 μαθητές) και η Μαγνησία (318 μαθητές).

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία του ιδίου Πίνακα αρκετοί νομοί εμφανίζουν απροθυμία προσέλευσης μαθητών στις ΤΕΣ του ΥΠΕΠΘ ενώ οι ροές στις αντίστοιχες ΤΕΣ του ΟΑΕΔ είναι πολύ μεγάλες. Ετσι στην Αργολίδα ενώ στις ΤΕΣ του ΥΠΕΠΘ φοιτούν 22 μαθητές στον ΟΑΕΔ φοιτούν 436, το ίδιο συμβαίνει στην Καβάλα όπου το ΥΠΕΠΘ έχει 54 και ο ΟΑΕΔ 324, στη Ροδόπη 52 και 192 αντίστοιχα, στη Φλώρινα 87 και 199, στην Κοζάνη 558, και 664 και σε μικρότερη ένταση παρατηρείται και σε μερικούς ακόμα.

Εκτός από τις δημόσιες ΤΕΣ λειτουργούν και 31 ιδιωτικές από τις οποίες, 21 με 6.615 μαθητές στην Αττική (Πίνακας 1 Παρ.), 4 στη Θεσσαλονίκη με 719 μαθητές, 2 στην Πάτρα με 354 μαθητές, 2 στη Λάρισα με 103 μαθητές και από μία στην Κόρινθο (61 μαθητές) και Χανιά (46 μαθητές).

---

11. Για τη χωροθέτηση των μονάδων ΤΕΕ βλέπε **Ιρις Παναγιωτοπούλου,** *"Κοινωνικο-χωρική Θεώρηση της Μέσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης : Η Συσσωρευτική Διαδικασία Μεταλλαγής της στη Μεταπολεμική Ελλάδα"*, Διδακτορική Διατριβή Ε.Μ.Π., Αθήνα Ιούνιος 1991.

ΧΑΡΤΗΣ 1: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ Τ.Ε.Σ. ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

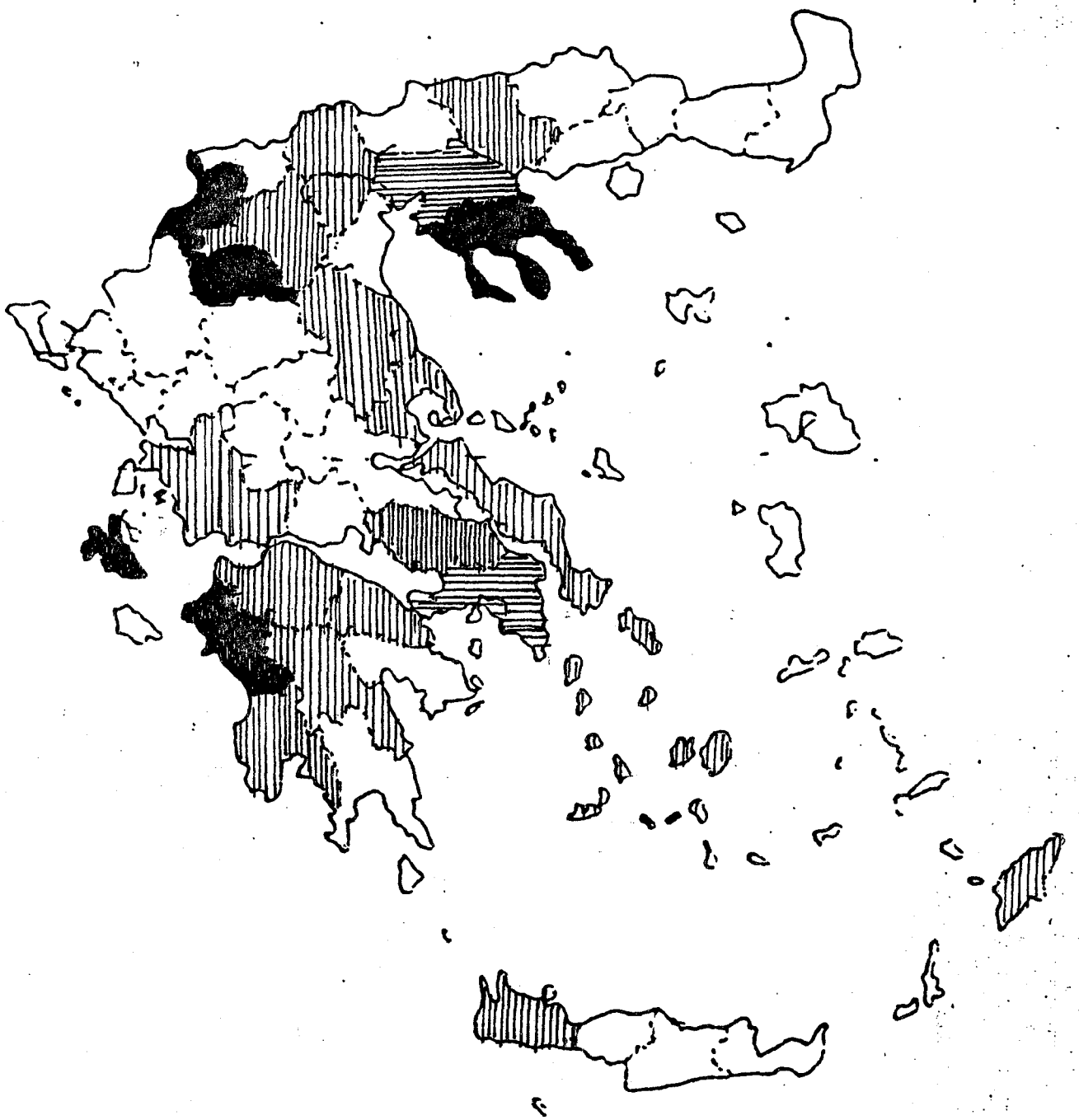

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Νομοί που δεν λειτουργούν ΤΕΣ
- Νομοί με 1 ΤΕΣ
- Νομοί με 2-5 ΤΕΣ
- [illegible] ΤΕΣ

ii. Χωροταξική Κατανομή ΤΕΛ

Στο σύνολο της χώρας λειτουργούν 243 ΤΕΛ που καλύπτουν όλους τους νομούς με μια ή και περισσότερες σχολικές μονάδες και εξυπηρετούν 85.238 μαθητές (Πίνακας 4 Παρ. ΙΙΙ και Χάρτης 2).

Οπως είναι φυσικό η Αττική με τα νομαρχιακά της διαμερίσματα συγκεντρώνει το μεγαλύτερο αριθμό από άλλους νομούς, 68 σχολικές μονάδες με 26.564 μαθητές, ο νομός Θεσσαλονίκης 21 μονάδες με 9.233 μαθητές και ακολουθούν ο νομός Λάρισας με 8 μονάδες και 2.598 μαθητές, ενώ ο νομός Ηρακλείου αν και έχει 6 σχολικές μονάδες συγκεντρώνει 3.025 μαθητές. Επτά σχολικές μονάδες ΤΕΛ υπάρχουν στον νομό Ευβοίας με 1.969 όμως μαθητές και επίσης από 6 στον νομό Κοζάνης που εξυπηρετούν 2.033 μαθητές, και στον νομό Αιτωλοακαρνανίας με 2.043 μαθητές. Από 5 σχολικές μονάδες ΤΕΛ έχουν οι νομοί Αχαΐας (2.514 μαθητές), Δωδεκανήσσου (1.488 μαθητές), Κυκλαδων (646 μαθητές), Μαγνησίας (1.501) και Σερρών (1915 μαθητές). Ενώ από μία σχολική μονάδα ΤΕΛ έχουν οι 12 νομοί Αρτας (737 μαθητές), Γρεβενών (352 μαθητές), Ευρυτανίας (137 μαθητές), Ζακύνθου (204 μαθητές), Θεσπρωτίας (295 μαθητές), Καστορίας (327 μαθητές), Λακωνίας (449 μαθητές), Λευκάδας (160 μαθητές) Ρεθύμνης (271 μαθητές), Ροδόπης (594 μαθητές), Σάμου (316 μαθητές) και Φωκίδας (232 μαθητές).

Οπως φαίνεται η Ροδόπη με μία σχολική μονάδα ΤΕΛ εξυπηρετεί 594 μαθητές, δυναμικό σχεδόν ίδιο με του νομού Κυκλάδων ο οποίος όμως έχει 5 σχολικές μονάδες ΤΕΛ. Αυτό βέβαια συμβαίνει λόγω της γεωφυσικής ιδιομορφίας που παρατηρείται στον νομό αυτό.

Εκτός των δημοσίων ΤΕΛ λειτουργούν και 4 ιδιωτικά που εξυπηρετούν 4.440 περίπου μαθητές και κατανέμονται από 2 στην Αθήνα και την Θεσσαλονίκη με 1.961 και 2.479 μαθητές αντίστοιχα. Στον Πίνακα 4 του Παρ. αναγράφονται και όσα Ναυτικά Λύκεια είναι ιδιωτικά.

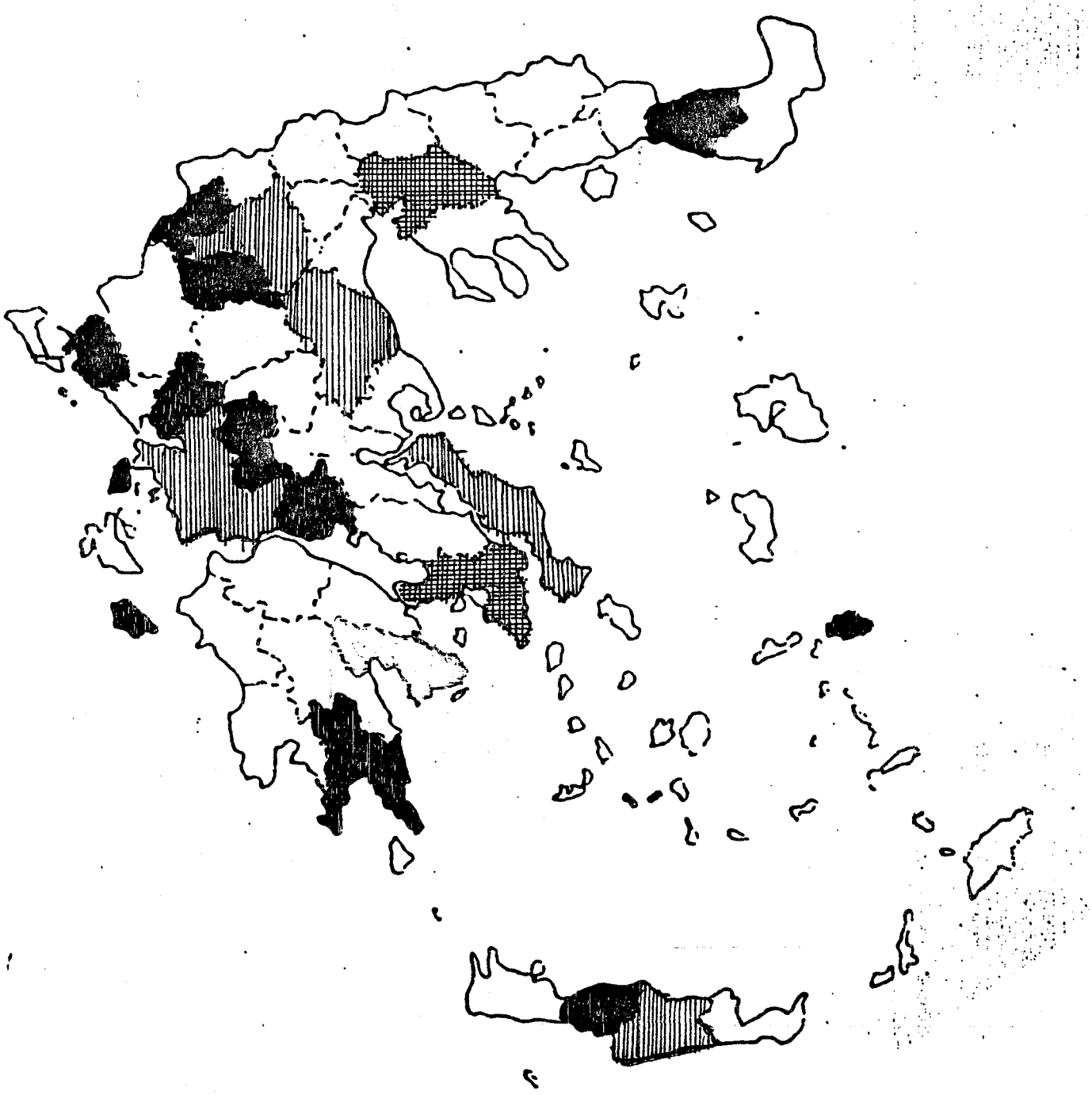

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Νομοί με 1 ΤΕΛ
- Νομοί με 2-5 ΤΕΛ
- Νομοί με 6-10 ΤΕΛ
- Νομοί με 11 και άνω ΤΕΛ

iii. Χωροταξική Κατανομή ΕΠΛ

Σε εθνικό επίπεδο τα ΕΠΛ καλύπτουν ένα ιδιόμορφο χωρικό σύστημα το οποίο δεν ανταποκρίνεται σε αυστηρά χωροταξικά στοιχεία ανάλυσης αλλά κυρίως σε υποδομής. Ετσι, οι οικονομικές και κοινωνικές παράμετροι οι οποίες έπρεπε να ληφθούν υπόψη για την ίδρυση ΕΠΛ σε συγκεκριμένες περιοχές επισκιάστηκαν από το κριτήριο της κτιριοϋλικοτεχνικής υποδομής. Γι'αυτό παρατηρείται το φαινόμενο, περιοχές με έντονο ρυθμό ανάπτυξης και συνδυασμό κριτηρίων οικονομικοπαραγωγικών και κοινωνικών που θα μπορούσαν να ιδρύσουν ΕΠΛ και να το συνδέσουν με τον περιβάλλοντα χώρο, προσδιορίζοντας σε πολλά επίπεδα την κοινωνική λειτουργία του, να στερούνται αυτού του τύπου το Λύκειο. (π.χ. Λάρισα, Ηράκλειο, κ.λ.π.)

Η υλικοτεχνική υποδομή έπαιξε πρωτεύοντα ρόλο όσον αφορά την επιλογή του νομού εγκατάστασης των πρώτων ΕΠΛ γιατί το νέο σχολείο, όπως φαίνεται και από τη δομή του, αναπτύσσεται σε μεγάλο μέγεθος πράγμα που σημαίνει αρκετές αίθουσες και επιπλεόν χώρους, εργαστηριακούς, πολλαπλών χρήσεων, αθλοπαιδιών, κ.λ.π. που όλα αυτά μεταφράζονται σε υψηλό κόστος. Επομένως μια ήδη υπάρχουσα, πολλές φορές όχι ευκαταφρόνητη, υποδομή βοηθάει στη σωστή λειτουργία και τη γρήγορη ανάπτυξη του νέου σχολείου σε αντίθεση με την παράλληλη διαδικασία απόκτησης υποδομής και οργάνωσης του σχολείου.

Το σχολικό έτος 1988-89 λειτούργησαν 24 σχολικές μονάδες ΕΠΛ από τις οποίες 6 στην περιοχή της Αττικής και από μία στη Θεσσαλονίκη, στην Πάτρα, στην Αλεξανδρούπολη, στην Καβάλα, στη Δράμα, στη Βέροια, στην Εδεσσα, στην Κατερίνη, στα Τράκαλα, στην Καρδίτσα, στο Βόλο, στα Ιωάννινα, στο Αγρίνιο, στην Καλαμάτα, στο Ρέθυμνο, στα Χανιά, στην Κομοτηνή και στην Πτολεμαΐδα (Βλ. Πίνακα 4 Παρ. ΙΙΙ και Χάρτης 3).

Η λειτουργία των ΕΠΛ υπήρξε σταδιακή και σε πειραματικό στάδιο τα πρώτα χρόνια. Τα 14 πρώτα ΕΠΛ λειτούργησαν το σχολικό έτος 1984-85, ενώ το επόμενο έτος λειτούργησαν άλλα 6, ακολούθησαν άλλα 2 στην Καλαμάτα και την Καβάλα και τέλος το 1988-89 στην Κομοτηνή και την Πτολεμαΐδα (Πίνακας 4 Παρ.). Το σύνολο των μαθητών που φοίτησαν στα ΕΠΛ το σχολικό έτος 1988-89 είναι 18.796 και οι μαθητές των κλάδων της Γ' τάξης που αποτελούν και το τμήμα της ΤΕΕ 2.695 (μαζί με τις Δέσμες φοίτησαν 3.504 μαθητές).

ΧΑΡΤΗΣ 3: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ Ε.Π.Λ. ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

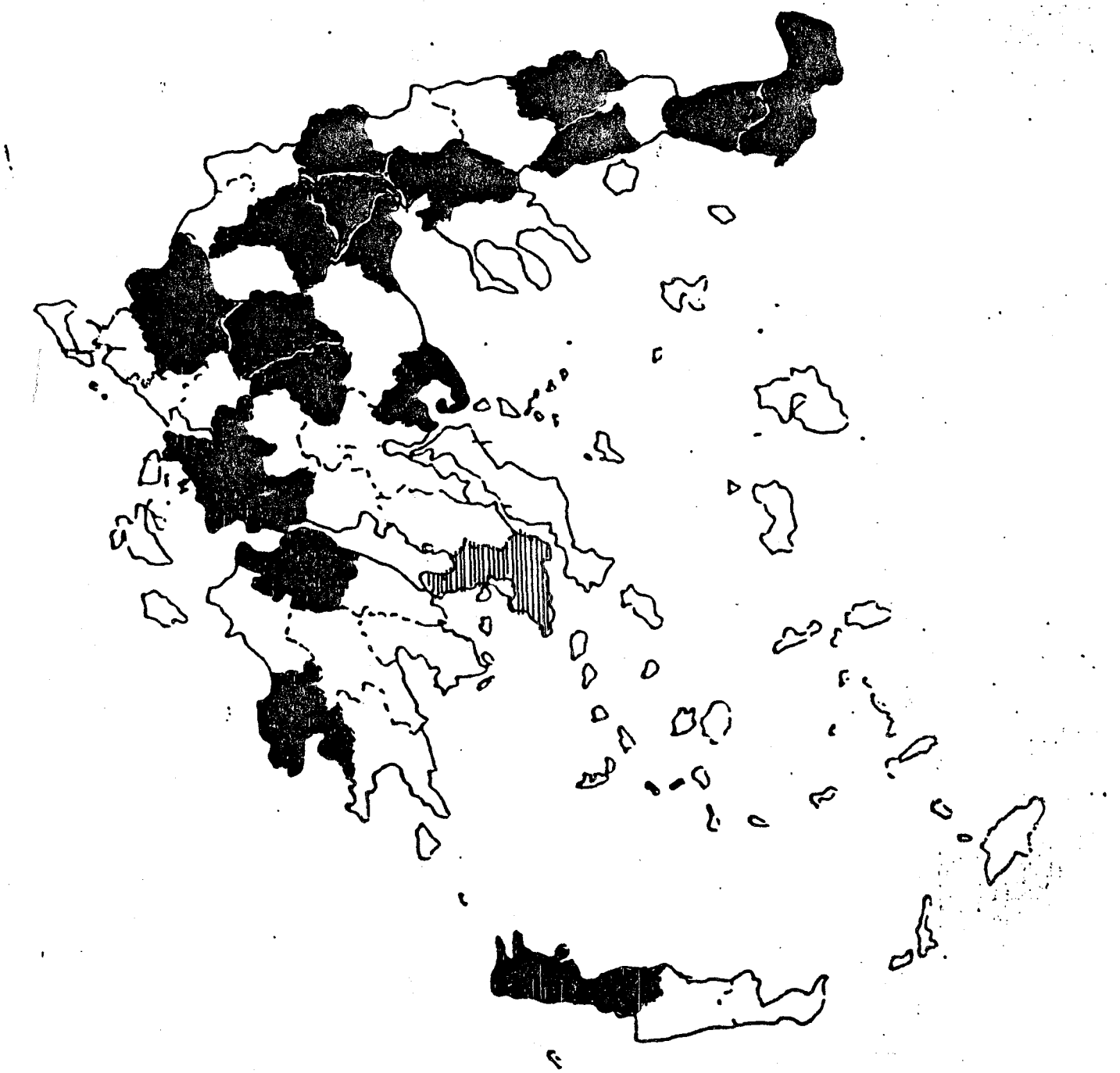

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Νομοί που δεν λειτουργούν ΕΠΛ

Νομοί με 1 ΕΠΛ

iv. Χωροταξική Κατανομή Μαθητικού Δυναμικού Γενικών Λυκείων

Εκτός από τις σχολικές μονάδες των οποίων παρουσιαστήκε η περιφερειακή τους κατανομή, στο β' κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανήκουν και 1.019 δημόσια Γενικά Λύκεια που εξυπηρετούν 248.320 μαθητές (βλέπε Πίνακες 1 και 4 του Παρ. ΙΙΙ). Από αυτά 29 είναι δημόσια νυκτερινά γενικά λύκεια με 4.023 μαθητές. Η ιδιωτική γενική εκπαίδευση περιλαμβάνει 52 ημερήσια γενικά λύκεια με 10.486 μαθητες και 6 νυκτερινά με 617 μαθητές.

Εκτός από την Αττική η οποία συγκεντρώνει σχεδόν όλη την ιδιωτική εκπαίδευση, άλλοι νομοί οι οποίοι έχουν σχολικές μονάδες γενικής ιδιωτικής εκπαίδευσης είναι της Θεσσαλονίκης (7 σχολικές μονάδες με 1.267 μαθητές), του Ηρακλείου (2 μονάδες με 268 μαθητές), της Αχαΐας (1 μονάδα με 221 μαθητές), της Εύβοιας (1 μονάδα με 35 μαθητές), της Ξάνθης (1 μονάδα με 31 μαθητές), της Ροδόπης (1 μονάδα με 7 μαθητές), των Σερρών (1 μονάδα με 35 μαθητές) και της Δράμας στον οποίο λειτουργεί ένα ιδιωτικό λύκειο αλλά νυκτερινό με 11 μαθητές. Είναι ο μοναδικός νομός εκτός Αττικής που έχει ιδιωτική νυκτερινή γενική εκπαίδευση.

Οι νομοί με τις λιγότερες σχολικές μονάδες γενικής εκπαίδευσης είναι της Ζακύνθου και των Γρεβενών με 3 σχολικές μονάδες οι οποίες έχουν 622 και 787 μαθητές αντίστοιχα. Πολλές σχολικές μονάδες γενικής εκπαίδευσης έχουν οι νομοί : (εκτός βέβαια Αττικής και Θεσσαλονίκης), Αχαΐας (28 μονάδες με 6.877 μαθητές), Λάρισας (27 μονάδες με 7.288 μαθητές), Αιτωλοακαρνανάις (25 μονάδες με 5.073 μαθητές), Μεσσηνίας (25 μονάδες με 3.506 μαθητές), Ηρακλείου (24 μονάδες με 5.845 μαθητές), Σερρών (23 μονάδες με 4.450 μαθητές), Φθιώτιδας (21 μονάδες με 4.347 μαθητές), Κυκλάδων (21 μονάδες με 1.839 μαθητές), Ιωαννίνων (21 μονάδες με 3.403 μαθητές) και ακολουθούν με 20 μονάδες η Εύβοια και η Ηλεία με 4.424 και 3.990 μαθητές αντίστοιχα.

Οπως προκύπτει η διασπορά των σχολικών μονάδων επηρεάζεται από το γεωφυσικό χωροταξικό χαρακτήρα του νομού. Νομοί με διάσπαρτους οικισμούς, δήμους και κοινότητες παρουσιάζουν επίσης μεγάλη διασπορά στις σχολικές μονάδες πράγμα που σημαίνει ότι σε αυτές τις σχολικές μονάδες αναλογεί μικρότερος αριθμός μαθητών από ότι στις σχολικές μονάδες των νομών που παρουσιάζουν συγκεντροποίηση οικισμών, των δήμων και κοινοτήτων.

Η γενική εικόνα λοιπόν που αποτυπώνεται από τους Πίνακες 1 και 4 του Παρ. σε σχέση με το είδος των σχολικών μονάδων και το μαθητικό τους δυναμικό για το σύνολο της χώρας και κατά νομό έχει ώς εξής :

Το σύνολο του μαθητικού δυναμικού των σχολικών μονάδων όλων των τύπων ΤΕΛ, ΤΕΣ, ΓΕΛ, ΕΠΛ αδιαβάθμητων ΤΕΣ και εκκλησιαστικής εκπαίδευσης είναι το σχολικό έτος 1988-89 412.350 χιλιάδες. Από αυτούς σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 2 του Παρ. ποσοστό 20,67% αντιστοιχεί στα δημόσια ΤΕΛ (1,13% στα ιδιωτικά), 4,11% στις δημόσιες ΤΕΣ ΥΠΕΠΘ, 2,57% στις σχολές μαθητείας του ΟΑΕΔ, 0,84% σε σχολές άλλων Υπουργείων, (1,92% στις ιδιωτικές ΤΕΣ), ποσοστό 60% περίπου ανήκει στα δημόσια γενικά λύκεια, (2,70% περίπου στα ιδιωτικά), 4,56% στα ΕΠΛ, περίπου ποσοστό 0,80% στις αδιαβάθμητες ΤΕΣ και ποσοστό 0,49% στην εκκκλησιαστική εκπαίδευση.

Σχετικά με την περιφερειακή κατανομή του μαθητικού δυναμικού όλων των τύπων σχολικών μονάδων που αναλύθηκαν, παρατηρείται ότι από τα στοιχεία του Πίνακα 3 και 3.Α του Παρ. ΙΙΙ η περιφέρεια η οποία συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητικού δυναμικού σε σχέση με το σύνολο χώρας και αφού εξαιρεθεί η περιφέρεια Αττικής, είναι της Κεντρικής Μακεδονίας στην οποία βέβαια ανήκει ο νομός Θεσσαλονίκης. Το ποσοστό της στο σύνολο της χώρας είναι 17.,64% ενώ της Αττικής είναι 39,43%.

Η κατάταξη των υπόλοιπων περιφερειών είναι Θεσσαλίας 6,91%, Δυτικής Ελλάδας 6,34% στην οποία μετέχει ο νομός Αχαΐας, Στερεάς Ελλάδας 4,78%, Κρήτης 4,69%, Πελοποννήσου 4,65%, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης 4,56%, Ηπείρου 3,15%, Δυτικής Μακεδονίας 2,87%, Νοτίου Αιγαίου 2,02%, Βορείου Αιγαίου 1,55% και τελευταία έρχεται η περιφέρεια Ιονίων Νήσων με ποσοστό 1,41%.

Κεφάλαιο 13. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ Τ.Ε.Ε

13.1 ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

α. Νομαρχιακή Διερεύνηση

Σχετικά με την ανάλυση της υποδομής επισημάνθηκε ότι αυτή θα γίνει μόνο για τη δημόσια ΤΕΕ που παρέχεται από το Υπουργείο Παιδείας. Η ιδιωτική ΤΕΕ σε επίπεδο τύπων σχολικών μονάδων ΤΕΛ και ΕΠΛ δεν είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη. Οπως προκύπτει από τα δεδομένα λειτουργούν μόνο 4 ιδιωτικά ΤΕΛ, από δύο στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, ενώ δεν υπάρχει κανένα ιδιωτικό ΕΠΛ στο σύνολο της χώρας. Στο επίπεδο των ΤΕΣ λειτουργεί ένα σημαντικό δίκτυο τόσο διαβαθισμένων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (31 ιδιωτικές σχολικές μονάδες ΤΕΣ) όσο και αδιαβάθμητων. Επειδή όμως κάθε μία έχει δικό της πρόγραμμα, ειδικότητες, κτίρια, κ.λ.π. είναι δύσκολη η διερεύνηση σ'αυτή τη φάση τουλάχιστον, λόγω έλλειψης των απαραίτητων στοιχείων. Γιαυτό δεν περιλαμβάνεται στην παρούσα ανάλυση.

Μια διαχρονική εξέλιξη της υποδομής της ΤΕΕ, εκτός ΕΠΛ κυρίως για τις χρησιμοποιούμενες αίθουσες με τη μορφή δημοσίων (ιδιόκτητα) και ενοικιαζόμενων είναι αυτή που απεικονίζουν τα στοιχεία του ΥΠΕΠΘ. [12]

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.1*

1976-1977			1980-1981			1985-1986			1986-1987		
Δημ.	Ενοικ.	Σύν.	Δημ.	Ενοικ.	Σύν.	Δημ.	Ενοικ.	Σύν.	Δημ.	Ενοικ.	Σύν.
1500	2200	3700	1900	1900	3800	2500	1500	4000	2600	1360	3960

* Στις δημόσιες περιλαμβάνονται και οι ειδικές αίθουσες, εργαστήρια.

Για το έτος 1988-89 η υποδομή των ΤΕΛ και ΤΕΣ όσον αφορά τις κατηγορίες αιθουσών και εργαστηρίων σε ιδιόκτητες, συστέγαση, δωρεάν παραχώρηση και μισθωμένες φαίνεται στους Πίνακες (7 και 9 του Παρ.).

---

12. **ΥΠΕΠΘ**, *"Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα σε Αριθμούς"*, Αθήνα 1987.

ΧΑΡΤΗΣ 4: ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ Τ.Ε.Λ. ΚΑΙ Τ.Ε.Σ. ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

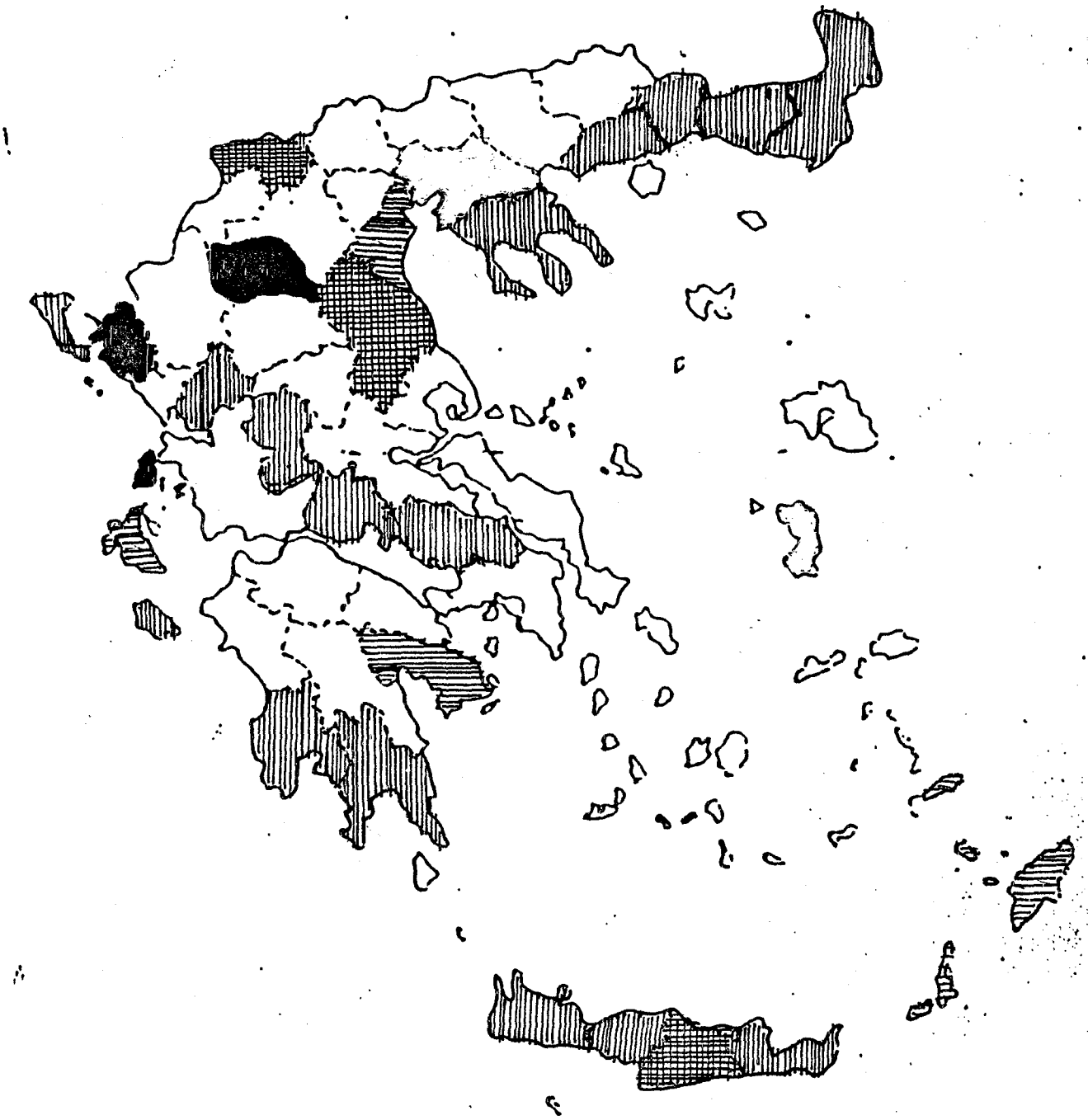

ΠΟΜΝΗΜΑ

- Μίσθωση αιθουσών
- Συστέγαση και μίσθωση
- Ιδιοκτησία και δωρεάν παραχώρηση
- Ιδιοκτησία
- Συνδυασμός όλων των κατηγοριών στέγασης

Σχετικά με τον αριθμό και το καθεστώς ιδιοκτησίας των αιθουσών παρατηρούνται τα ακόλουθα (Πίνακας 8 Παρ. ΙΙΙ και Χάρτης 4). Στο σύνολο της χώρας από τις 3278 αίθουσες του 1988-89 οι 1590 (48,51%) είναι ιδιόκτητες, οι 568 (17,33%) συστεγάζουν και άλλες σχολικές μονάδες, 174 (5,31%) έχουν παραχωρηθεί δωρεάν και 946 (28,86%) είναι μισθωμένες.

Οι νομοί που έχουν 100% ιδιόκτητες αίθουσες είναι 16. Αρτας (29 αίθουσες), Βοιωτίας (28), Εβρου (57), Ευρυτανίας (15), Ζακύνθου (13), Καβάλας (58), Κέρκυρας (29), Λακωνίας (20), Λασιθίου (39), Μεσσηνίας (34), Ξάνθης (22), Ρεθύμνης (16), Ροδόπης (18), Φωκίδας (18, Χαλκιδικής (39) και Χανίων (48). Αντίθετα οι νομοί που έχουν όλες τις αίθουσες μισθωμένες είναι τρείς : Γρεβενών (16 αίθουσες), Θεσπρωτίας (16 αίθουσες), Λευκάδας (8 αίθουσες).

Πρόβλημα υποδομής στις αίθουσες των σχολικών μονάδων ΤΕΛ και ΤΕΣ φαίνεται να μην έχουν και οι νομοί Αργολίδας, Δωδεκανήσσου, Κεφαλληνίας και Πιερίας γιατί εκτός από το ιδιόκτητο ποσοστό των αιθουσών που διαθέτουν το υπόλοιπο καλύπτεται με δωρεάν παραχώρηση. Δύο νομοί, της Αρκαδίας και της Χίου καλύπτουν τις ανάγκες τους σε αίθουσες με τις τρείς κατηγορίες, χωρίς να αναγκάζονται να μισθώνουν αίθουσες, δηλαδή, η Αρκαδία ένα ποσοστό 64,86% των αιθουσών της (σύνολο 37 αίθουσες) το έχει ιδιόκτητο, το 21,62% συστεγάζεται και το 13,51% της έχει παραχωρηθεί δωρεάν. Το ίδιο συμβαίνει και με τη Χίο, το 47,37% των αιθουσών της είναι ιδιόκτητο (σύνολο 38 αίθουσες), το 36,84% συστεγάζεται και το 15,79% είναι με δωρεάν παραχώρηση.

Από τους υπόλοιπους νομούς, τέσσερις αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της στέγασης των αιθουσών με τις κατηγορίες της ιδιοκτησίας και της συστέγασης χωρίς να αναγκάζονται να προσφεύγουν στην ενοικίαση αιθουσών. Αυτοί είναι οι νομοί : 1) Αχαΐας 52,27% ιδιόκτητες 47,73% συστέγαση (σύνολο 88 αίθουσες), 2) Σάμου, 91,30% ιδιόκτητες, 8,70% συστέγαση (σύνολο 23 αίθουσες), 3) Σερρών, από το σύνολο των 58 αιθουσών, 44,83% είναι ιδιόκτητες και 55,17% συστεγάζονται, και 4) Φλώρινας, 55,56% ιδιόκτητες και 44,44% συστέγαση (σύνολο 27 αίθουσες).

Από τους υπόλοιπους νομούς που αναγκάζονται να μισθώνουν αίθουσες το μεγαλύτερο ποσοστό μισθωμένων αιθουσών παρουσιάζει ο νομός Θεσσαλονίκης με 60,94% στο ίδιο επίπεδο είναι και το νομαρχιακό διαμέρισμα της Δυτικής Αττικής 60% και ακολουθεί το νομαρχιακό διαμέρισμα Πειραιά με 58,76%. Στη συνέχεια έρχεται ο νομός των Κυκλάδων με 45,95%, του Ηρακλείου με 44,90%, της Πρέβεζας με 42,86%, της Λάρισας με 41% και το νομαρχιακό διαμέρισμα Αθηνών με 40,29%.

Το μικρότερο ποσοστό μισθωμένων αιθουσών έχει ο νομός Ηλείας (8,16%) και ακολουθούν η Λέσβος (10%) και η Μαγνησία (11,54%). Δε διαθέτουν καθόλου ιδιόκτητο ουτε παραχωρημένο δωρεάν ποσοστό οι νομοί : νομός Ηρακλείου, Καστορίας, Λάρισας, οι οποίοι καλύπτουν τις ανάγκες τους με συστέγαση και μίσθωση.

Η συστέγαση και η μίθσωση αιθουσών είναι από τα κυριότερα προβλήματα για την εύρυθμη λειτουργία των σχολικών μονάδων ΤΕΕ. Η συστέγαση δημιουργεί το πρόβλημα της εξάρτησης του σχολείου από τη λειτουργία κάποιου άλλου, με αποτέλεσμα να υπάρχουν οι βάρδιες λειτουργίας, ίσως ο αντιπαραγωγικότερος θεσμός του σχολείου. Η μίσθωση αιθουσών περικλείει όλους εκείνους τους κινδύνους που αφορούν κυρίως το οικονομικό και κοινωνικό κόστος λειτουργίας ενός σχολείου πέρα του ότι συνήθως ο χώρος δεν είναι καταλληλος αφού έχει κατασκευαστεί για να καλύψει άλλες ανάγκες.

Ο Πίνακας 9 του Παρ. ΙΙΙ δίνει στοιχεία για τις κατηγορίες της υποδομής των σχολικών εργαστηρίων. Το 1988-89 στο σύνολο της χώρας τα ΤΕΛ και οι ΤΕΣ χρησιμοποίησαν 1238 εργαστήρια από τα οποία 639 (51,62%) ήταν ιδιόκτητα, 141 (11,39%) συστεγάζονταν, 54 (4,36%) με δωρεάν παραχώρηση και 404 (32,63%) μισθωμένα (Πίνακας 10 Παρ. και Χάρτης 4).

Από τα στοιχεία του Πίνακα 10 του Παρ. προκύπτει ότι 15 νομοί έχουν ιδιόκτητα εργαστήρια σε ποσοστό 100%. Οι 12 από αυτούς είναι οι ίδιοι νομοί που έχουν και τις αίθουσες ιδιόκτητες οι νομοί αυτοί είναι: Αρτας, Εβρου, Ευρυτανίας, Ζακύνθου, Καβάλας, Κέρκυρας, Λακωνίας, Λασιθίου, Ξάνθης, Ρεθύμνης, Ροδόπης και Φωκίδας, ενώ οι υπόλοιποι τρείς Αργολίδας, Δράμας και Σάμου έχουν ιδιόκτητα εργαστήρια όχι όμως και αίθουσες τις οποίες καλύπτουν με το καθεστώς η μεν Αργολίδα της ιδιοκτησίας και δωρεάν παραχώρησης, η δε Σάμος με ιδιοκτησία και συστέγαση, ενώ η Δράμα έχει και ιδιόκτητες και συστεγαζόμενες και δωρεάν παραχωρημένες αίθουσες. Δεν έχουν δηλαδή αυτοί οι νομοί εννοικιαζόμενες αίθουσες.

Αν συγκριθούν οι νομοί με τις ιδιόκτητες αίθουσες ως προς τα εργαστήρια παρατηρείται ότι τέσσερεις νομοί, Βοιωτίας, Μεσσηνίας, Χαλκιδικής και Χανίων ενώ έχουν 100% ιδιόκτητες αίθουσες δεν διαθέτουν ιδιόκτητα εργαστήρια. Ετσι η Βοιωτία έχει (81,82%) ιδιόκτητα εργαστήρια και το υπόλοιπο (18,18%) είναι μισθωμένα. Η Μεσσηνία έχει 60,87% ιδιόκτητα και 39,13% συστεγασμένα, και η Χαλκιδική έχει 92,86% ιδιόκτητα και 7,14% μισθωμένα. Τα Χανιά έχουν 88% ιδιόκτητα, 8% συστεγασμένα και 4% μισθωμένα.

ΧΑΡΤΗΣ 5: ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ Τ.Ε.Λ. ΚΑΙ Τ.Ε.Σ. ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

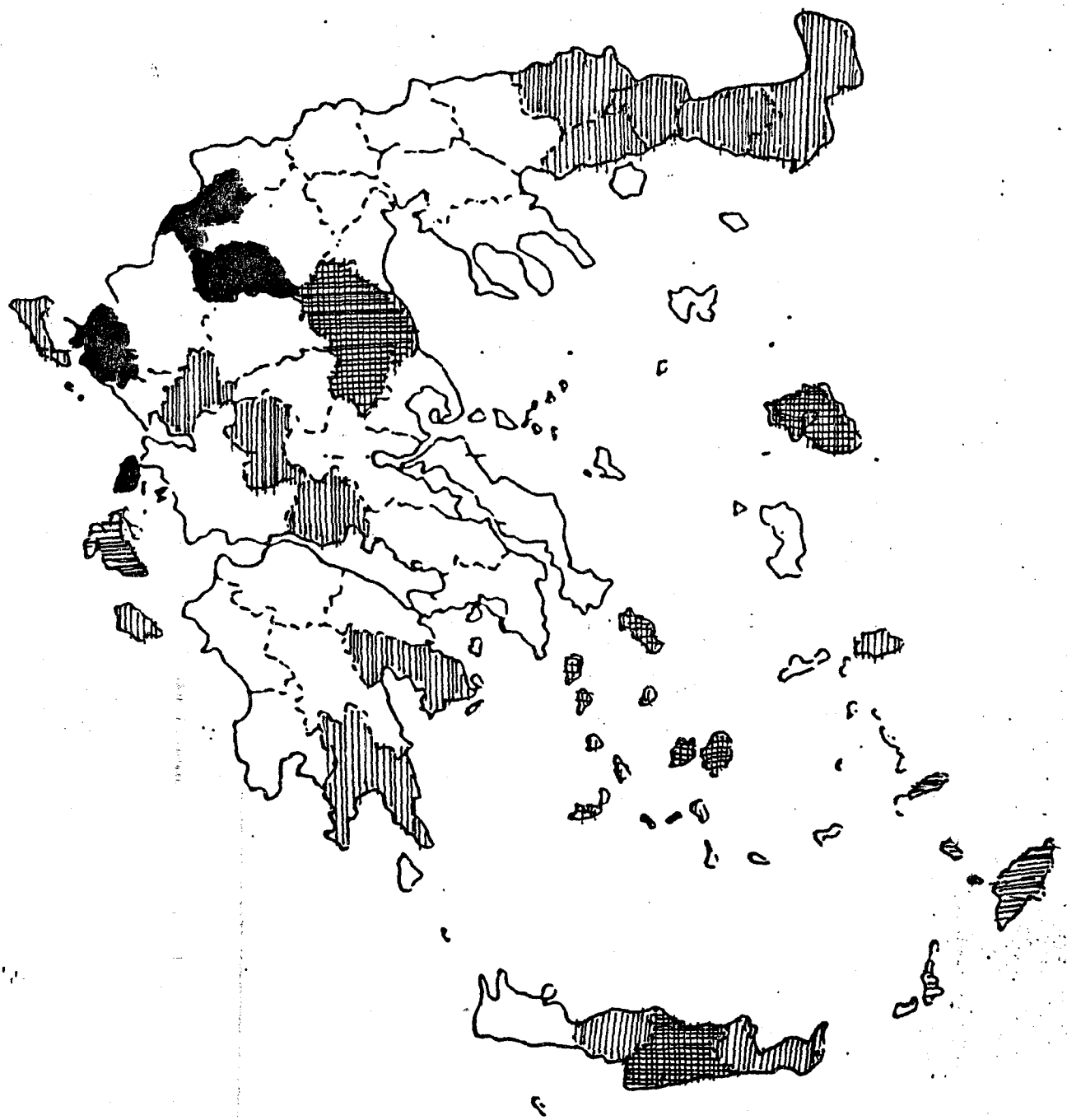

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Μίσθωση εργαστηρίων
- Συστέγαση και μίσθωση
- Ιδιοκτησία και δωρεάν παραχώρηση
- Ιδιοκτησία

Τρείς νομοί, Γρεβενών, Θεσπρωτίας και Λευκάδας, έχουν 100% μισθωμένα εργαστήρια και είναι οι ίδιοι που έχουν και όλες τις αίθουσες μισθωμένες. Επίσης ο νομός Καστοριάς αν και δε διαθέτει καθόλου ιδιόκτητο ποσοστό αιθουσών ή εργαστηρίων καλύπτει τις ανάγκες του με συστέγαση και μίσθωση. Για τα εργαστήρια το ποσοστό συστέγασης είναι 72,22% και μίσθωσης το υπόλοιπο 27,78%. Από τους υπόλοιπους νομούς που δεν έχουν ιδιόκτητα ούτε παραχωρημένα δωρεάν εργαστήρια, του Ηρακλείου, Κυκλάδων, Λάρισας και Λέσβου, το μεγαλύτερο ποσοστό μισθωμένων εργαστηρίων παρουσιάζει ο νομός Κυκλάδων (87,50%) το υπόλοιπο (12,50%) συστεγάζεται, ακολουθεί της Λάρισας με 85,71% μισθωμένα και 14,29% συστεγαζόμενα εργαστήρια, της Λέσβου με 81,82% μισθωμένα και 18,18% συστεγαζόμενα και του Ηρακλείου με 77,78% μισθωμένα και το υπόλοιπο 22,22% συστεγαζόμενα.

Το μικρότερο ποσοστό μισθωμένων εργαστηρίων έχει ο νομός Κοζάνης (2,86%) και ακολουθούν οι Σέρρες με 3,70% και τα Χανιά με 4%. Ακόμα θα πρέπει να σημειωθεί ότι είκοσι νομοί είναι αναγκασμένοι να καλύπτουν τις ανάγκες τους σε εργαστήρια με συστέγαση που κυμαίνεται από 3-39%, με εξαίρεση το νομό Ιωαννίνων που το ποσοστό συστέγασης φτάνει το 75%.

Τέλος, από την ανάλυση των στοιχιών του Πίνακα 10 του Παρ., γίνεται φανερό ότι για πολλούς νομούς το πρόβλημα της στέγασης των εργαστηρίων είναι έντονο αφού αν εξαιρεθούν οι δεκαπέντε (15) νομοί που έχουν ιδιόκτητα εργαστήρια, οι υπόλοιποι είναι αναγκασμένοι να καλύπτουν τις ανάγκες τους με συστέγαση (20 νομοί), μίσθωση (32 νομοί) και δωρεάν παραχώρηση (11 νομοί).

β. Περιφερειακή Διερεύνηση

Η περιφερειακή κατανομή των αιθουσών και των εργαστηρίων ΤΕΛ και ΤΕΣ 1988-89 αποτυπώνεται στους Πίνακες (11 και 12 Παρ. και η ποσοστιαία διάρθρωσή στους 13.2 και 13.3 αντίστοιχα). Συγκρίνοντας αυτούς τους Πίνακες προκύπτει ότι μόνο η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχει ξεπεράσει σχεδόν το πρόβλημα της υποδομής των αιθουσών και των εργαστηρίων της, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν ενοικιαζόμενες αίθουσες και εργαστήρια. Η ιεράρχηση των περιφερειών ως προς το καθεστώς ιδιοκτησίας των αιθουσών και εργαστηρίων, προκύπτει από τον Πίνακα 13.4.

Τα εργαστήρια εμφανίζονται στο σύνολό τους ιδιόκτητα σε ποσοστό 100% ενώ οι αίθουσες είναι ιδιόκτητες κατά 92,72% κατά 3,88% με δωρεάν παραχώρηση και μόνο ένα 3,40% αποτελεί συστέγαση. Η ειδικότερη στρατηγική θέση της περιφέρειας αυτής οδήγησε το κράτος στην επίλυση των προβλημάτων υποδομής των σχολικών μονάδων ΤΕΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.2

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΤΕΛ ΚΑΙ ΤΕΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 1988-89

	ΙΔΙΟΚΤΗΤ.	ΣΥΣ/ΓΑΣΗ	ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧ/ΣΗ	ΜΙΣΘ/ΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΙΘΟΥΣΩΝ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	92.72	3.40	3.88		100.00
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	54.39	5.51	5.68	34.42	100.00
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	57.33	18.67		24.00	100.00
ΗΠΕΙΡΟΥ	55.34	10.68		33.98	100.00
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	32.65	24.08	14.29	28.98	100.00
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	71.88		15.63	12.50	100.00
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	61.93	22.02		16.06	100.00
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	71.43	5.42	5.42	17.73	100.00
ΑΤΤΙΚΗΣ	24.63	26.74	1.80	46.83	100.00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	75.46	7.36	6.75	10.43	100.00
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	38.61	47.52	9.90	3.96	100.00
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	37.11	5.15	40.21	17.53	100.00
ΚΡΗΤΗΣ	51.24	26.87		21.89	100.00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	48.51	17.33	5.31	28.86	100.00

Πηγή : Πίνακας 11 του Παρ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.3

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΕΛ ΚΑΙ ΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ Ε Ρ Γ Α Σ Τ Η Ρ Ι Ω Ν					
	ΙΔΙΟΚ/ΤΑ	ΣΥΣ/ΓΑΣΗ	ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧ/ΣΗ	ΜΙΣΘ/ΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΣ/ΣΤΟ	ΕΡΓΑΣ/ΡΙΩΝ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	100.00				100.00	62
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	51.53	8.16	4.59	35.71	100.00	196
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	72.00	2.00		26.00	100.00	50
ΗΠΕΙΡΟΥ	39.29	32.14		28.57	100.00	56
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	60.00	4.76	12.38	22.86	100.00	105
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	80.00		4.00	16.00	100.00	25
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	58.43	28.09		13.48	100.00	89
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	77.94	1.47		20.59	100.00	68
ΑΤΤΙΚΗΣ	27.88	13.94	2.68	55.50	100.00	373
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	66.25	11.25	15.00	7.50	100.00	80
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	50.00	17.86		32.14	100.00	28
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	41.38	3.45	31.03	24.14	100.00	29
ΚΡΗΤΗΣ	61.04	10.39		28.57	100.00	77
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	51.62	11.39	4.36	32.63	100.00	1238

Πηγή : Πίνακας 12 του Παρ.

Η περιφέρεια με το αμέσως υψηλότερο ποσοστό ιδιοκτησίας στις αίθουσες είναι της Πελοποννήσου με 75,46% και ακολουθούν των Ιονίων Νήσων με 71,88% και της Στερεάς Ελλάδας με 71,43%. Επίσης με ποσοστά ιδιοκτησίας πάνω από 50% εμφανίζονται οι περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Κεντρικής Μακεδονίας, και Κρήτης.

Από τις περιφέρειες με το χαμηλότερο ποσοστό ιδιοκτησίας στις αίθουσες πρώτη εμφανίζεται (μετά βέβαια την Αττική 24,63%) η περιφέρεια της Θεσσαλίας με 32,65% ιδιόκτητα και ακολουθούν του Νοτίου Αιγαίου με 37,11% και Βορείου Αιγαίου με 38,61%.

Συμπερασματικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η υποδομή των αιθουσών ΤΕΛ και ΤΕΣ της χώρας δεν βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο αφού μόνο το 48,51% είναι ιδιόκτητες και αν προστεθεί και το 5,31% των δωρεάν παραχωρημένων πάλι το 53,82% δεν λύνει το πρόβλημα αφού το υπόλοιπο 46% περίπου είναι μισθωμένες και συστεγασμένες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.4

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΤΑ ΠΟΣΟΣΤΟ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΕΛ ΚΑΙ ΤΕΣ

ΑΙΘΟΥΣΕΣ		ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	
Περιφέρεια	Ποσοστό	Περιφέρεια	Ποσοστό
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	92,72%	Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	100,00%
Πελοπόννησος	75,46%	Ιόνια Νησιά	80,00%
Ιόνια Νησιά	71,88%	Στερεά Ελλάδα	77,94%
Στερεά Ελλάδα	71,43%	Δυτική Μακεδονία	72,00%
Δυτική Ελλάδα	61,93%	Πελοπόννησος	66,25%
Δυτική Μακεδονία	57,33%	Κρήτη	61,04%
Ήπειρος	55,34%	Θεσσαλία	60,00%
Κεντρική Μακεδονία	54,39%	Δυτική Ελλάδα	58,43%
Κρήτη	51,24%	Κεντρική Μακεδονία	51,53%
Βόρειο Αιγαίο	38,61%	Βόρειο Αιγαίο	50,00%
Νότιο Αιγαίο	37,11%	Νότιο Αιγαίο	41,38%
Θεσσαλία	32,65%	Ήπειρος	39,29%
Αττική	24,63%	Αττική	27,88%

Οσον αφορά τα εργαστήρια παρατηρείται ότι και εδώ πρώτη περιφέρεια με 100% ιδιόκτητα εργαστήρια είναι η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη. Ομως δεύτερη είναι, η περιφέρεια των Ιονίων Νήσων με 80% και όχι η Πελοπόννησος όπως στις αίθουσες. Ακολουθεί η Στερεά Ελλάδα με 77,94%, η Δυτική Μακεδονία με 72%, η Πελοπόννησος με 66,25%, η Κρήτη με 61,04% η Θεσσαλία με 60%, η Δυτική Ελλάδα με 58,43% και τέλος η Κεντρική Μακεδονία με 51,53% και το Βόρειο Αιγαίο με 50%.

Στα χαμηλότερα ποσοστά ιδιοκτησίας μετά την Αττική (27,88%) κατατάσσεται η Ηπειρος με 39,29% και το Νότιο Αιγαίο με 41,38%. Ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά στα μισθωμένα κτίρια παρουσιάζουν για μεν τις αίθουσες η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με 3,96% για δε τα εργαστήρια η περιφέρεια Πελοποννήσου με 7,50%.

Σχετικά με τη γενική εικόνα της χώρας για το καθεστώς των εργαστηρίων ισχύει η ίδια που αναφέρθηκε και για τις αίθουσες. Το 51,62% είναι ιδιόκτητα που μαζί με το 4,36% των δωρεάν παραχωρήσεων φτάνει το ποσοστό του 55,98%, ενώ το υπόλοιπο 44,02% καλύπτεται με συστέγαση και μίσθωση.

Επομένως όπως προκύπτει από την ανάλυση των δεδομένων οι ανάγκες σε υποδομή αιθουσών και εργαστηρίων των σχολικών μονάδων ΤΕΛ και ΤΕΣ είναι σημαντικές και αν, όπως ειπώθηκε και προηγούμενα στη νομαρχιακή διερεύνηση, θεωρηθεί ότι η υποδομή είναι από τους βασικότερους δείκτες λειτουργίας και παραγωγικότητας των σχολικών μονάδων ΤΕΕ, γίνεται αντιληπτό το μέγεθος της δυσλειτουργίας του συστήματος ΤΕΕ από το πρόβλημα της υποδομής.

Από σχετική έρευνα[13] προκύπτει ότι για να καλυφθούν οι ανάγκες αυτές και να λειτουργήσουν τα σχολεία όλα σε πρωϊνή βάρδια, σύμφωνα με τα ισχύοντα δεδομένα χρηματοδότησης, θα χρειαστούν περίπου 16 χρόνια.

13.2 ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛ

Η σημασία που έχει ο χώρος εργασίας και η δυνατότητα να μπορεί ο εκπαιδευτικός να νοιώθει ότι υπάρχει χώρος για έκφραση και αυτοσυγκέντρωση αλλά και για ξεκούραση ή υποδοχή μαθητών σε ένα διδακτικό κενό που μπορεί να έχει, ή κατά την παραμονή του στο σχολείο, είναι τεράστια για την αποδοτικότητα και παραγωγικότητά του. Ενα ανθρώπινο περιβάλλον που θα δίνει τη δυνατότητα ευχάριστης απασχόλησης στον εκπαιδευτικό, του δημιουργεί και την επιθυμία παράτασης της παρουσίας του στο σχολικό χώρο. Αντίθετα η έλλειψη γραφείου εργασίας ή ο συνωστισμός όλων των συναδέλφων σε λίγα τετραγωνικά μέτρα ή η συνύπαρξή τους σε πελώριους χώρους κάθε άλλο παρά διάθεση για εργασία εμπνέει. Η εμπειρία διδάσκει ότι πολλές φορές ή μάλλον τις περισσότερες οι εκπαιδευτικοί μοιράζονται τα συρτάρια ενός γραφείου-επίπλου από αυτά που βρίσκονται αραδιασμένα σε ένα δωμάτιο-γραφείο εκπαιδευτικών για να μπορούν στοιχειωδώς να

---

13. **Ε. Καραγιαννόπουλος,** *"Δαπάνες, Κόστος, Χρηματοδότηση της Δημόσιας Εκπαίδευσης την Εικοσαετία 1970-1989 : Τάσεις - Εξελίξεις"*, ΥΠΕΠΘ, Μάϊος 1990, τευχ. Α, σελ. 46.

τοποθετούν βιβλία, διαγωνίσματα, εποπτικό υλικό, κ.λπ. Οσο για τις συνθήκες θέρμανσης ή επίπλωσης στα περισσότερα σχολεία είναι υποτυπώδεις. Από την άποψη των γραφείων-χώρων εργασίας οι εκπαιδευτικοί μαλλον είναι περισσότερο αδικημένοι από άλλες κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων. Αυτό συμβαίνει ίσως γιατί το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας των εκπαιδευτικών διεξάγεται μέσα στην τάξη και ο υπόλοιπος χρόνος παραμονής στο σχολείο είναι ελάχιστος.

Στη συνέχεια γίνεται μια προσπάθεια διερεύνησης της κατάστασης που εχει διαμορφωθεί καθώς και η εκτίμηση των αναγκών σε γραφεία των σχολικών μονάδων των ΤΕΛ και ΤΕΣ. Από τα στοιχεία του Πίνακα 13 του Παρ. προκύπτει ότι στο σύνολο της χώρας για τις 338 σχολικές μονάδες διατίθενται μόνο 673 γραφεία, δηλαδή δύο γραφεία ανά σχολική μονάδα κατά μέσο όρο. Αν ληφθεί υπόψη ότι το ένα γραφείο καταλαμβάνει η διεύθυνση της σχολικής μονάδας, μένει άλλο ένα για το υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό. Σε δύο όμως νομούς (Λάρισας και Φωκίδας) στο σύνολο των ΤΕΛ και ΤΕΣ υπάρχει από μια διεύθυνση σχολικής μονάδας χωρίς γραφείο.

Με βάση την υπόθεση ότι ένα γραφείο θα πρέπει να διατίθεται για τις ανάγκες της διεύθυνσης της σχολικής μονάδας , η κατανομή των υπόλοιπων εκπαιδευτικών (πλην διευθυντού) στα εναπομείναντα , εκτός διεύθυνσης γραφεία, παρουσιάζεται στον πίνακα 13.5. Στον Πίνακα αυτό δεν συμπαιριλαμβάνονται οι 167 εκπαιδευτικοί της Λάρισας και οι24 εκπαιδευτικοί της Φωκίδας αφού στους νομούς αυτούς δεν περισεύει ούτε ένα γραφείο για τις ανάγκες των εκπαιδευτικών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.5

Αριθμός Εκπαιδευτικών ανά Γραφείο και Νομό

Αριθμός Εκπαιδευτικών ανά Γραφείο	Αριθμός Νομών
1 - 5	8
5 - 10	9
10 - 15	11
15 - 20	7
20 - 25	5
25 - 30	3
30 και άνω	6

Από τα στοιχεία του Πίνακα 13.5 διαπιστώνεται ότι ακόμα και για τους εκπαιδευτικούς που έχουν κάποιο γραφείο η κατάσταση από άποψη κάλυψης στοιχειωδών αναγκών είναι ανεπαρκής αφού μόνο 17 νομοί έχουν κατά μέσο όρο λιγότερα από 10 άτομα ανά γραφείο. Επιπλέον σε 6 νομούς η αναλογία εκπαιδευτικών ανά γραφείο ξεπερνά τους 30.

Οι παραπάνω όμως εκτιμήσεις έγιναν με την υπόθεση ότι όλοι οι εκπαιδευτικοί κάθε νομού έχουν τη χρήση κάποιου γραφείου ανεξάρτητα άν η σχολική μονάδα στην οποία υπηρετούν διαθέτει δικό της γραφείο ή όχι. Αυτή όμως η υπόθεση ούτε αληθής είναι ούτε και αποδεκτή μπορεί να γίνει αν στηρίζεται στην ταυτόχρονη χρήση του ίδιου γραφείου από δύο ή τρείς διαφορετικές σχολικές μονάδες. Για το λόγο αυτό στη συνέχεια θα γίνουν ορισμένες εκτιμήσεις με βάση τις εξής υποθέσεις : 1)κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να έχει την αποκλειστική χρήση ένός τουλάχιστον γραφείου πέραν της διεύθυνσης για την αποκλειστική χρήση του εκπαιδευτικού της προσωπικού, και 2) το εκπαιδευτικό προσωπικό κάθε νομού είναι ισομερώς κατανεμειμένο στις σχολικές μονάδες του νομού.

Με βάση τις παραπάνω υποθέσεις εκτιμήθηκε (πίνακας 13 παραρτ) ότι στο σύνολο της χώρας υπάρχουν 86 σχολικές μονάδες που κατανέμονται σε 17 νομούς οι οποίες δεν διαθέτουν δικό τους γραφείο για το εκπαιδευτικό τους προσωπικό. Με άλλα λόγια μόνο το 75% περίπου των σχολικών μονάδων διαθέτουν εκτός από το γραφείο της διεύθυνσης και κάποιο γραφείο για τους εκπαιδευτικούς. Αυτό σημαίνει ότι 1553 εκπαιδευτικοι δεν έχουν γραφείο, δηλαδή ποσοστό 24% του συνόλου των εκπαιδευτικών. Παράλληλα από τους εκπαιδευτικούς που έχουν γραφείο η αναλογία ανά γραφείο στο σύνολο της χώρας ανέρχεται στα 14 άτομα. Πράγμα που σημαίνει ότι σε 32 νομούς ο μέσος όρος εκπαιδευτικών ανά γραφείο ξεπερνά τα 10 άτομα και σε 9 νομούς ξεπερνά ακόμα και τα 30.

Με βάση τις παραπάνω υποθέσεις και εκτιμήσεις και θεωρώντας ως σταθερότυπο της αναλογίας εκπαιδευτικών ανά γραφείο το μέσο όρο Ελλάδας (14 άτομα ανά γραφείο) υπολογίστηκε ότι για να καλυφθούν οι στοιχειώδεις ανάγκες των εκπαιδευτικών που δεν έχουν γραφεία χρειάζονται 111 περίπου γραφεία για τους εκπαιδευτικούς και άλλα δυο για γραφεία διευθύνσεων. Πάνω από το 50% αυτών των γραφείων χρειάζονται για να καλυφθούν οι ανάγκες των νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης (42 και 22 γραφεία αντίστοιχα).

Είναι φανερό ότι ο προσδιορισμός των αναγκών σε γραφεία που επιχειρήθηκε στα προηγούμενα δεν μπορεί να δώσει ικανοποιητική λύση στο πρόβλημα της στέγασης των εκπαιδευτικών στο χώρο της εργασία τους διότι στηρίζεται σε υποθέσεις και μια πραγματική κατάσταση η οποία υποεκτιμά αυτές τις ανάγκες. Επιπλέον τα παραπάνω δεδομένα ακόμα και αν ληφθεί υπόψη ότι περιγράφουν με ακρίβεια την υφιστάμενη κατάσταση και τις ανάγκες απο άποψη αριθμού γραφείων δεν μπορούν να περιγράψουν τις πραγματικές συνθήκες, ποσοτικές και ποιοτικές, λόγω έλλειψης στοιχείων για το μέγεθος σε τετραγωνικά μέτρα και την ποιότητα των χώρων που διατίθενται για τις ανάγκες του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Πριν την ολοκλήρωση αυτής της παρουσίασης θα πρέπει να σημειωθούν ορισμένες παρατηρήσεις. Αν υποτεθεί ότι οι ελλείψεις που μόλις περιγράφτηκαν οφείλονται στην έλλειψη ιδιόκτητων σχολικών κτιρίων, η υπόθεσή αυτή είναι τελείως εσφαλμένη. Η κατάσταση που επικρατεί από άποψη γραφείων και εκπαιδευτικών ανά γραφείο στους νομούς που διαθέτουν το 100% των αιθουσών ιδιόκτητες έχει ως ακολούθως :

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.6

Ανάγκες σε Γραφεία Εκπαιδευτικών

ΝΟΜΟΣ	Εκπαιδευτικοί ανά Γραφείο	Εκπαιδευτικοί άνευ Γραφείου	Ανάγκες σε Γραφεία Εκπαιδευτικών	Ανάγκες σε Γραφεία Διεύθυνσης
ΑΡΤΑ	6			
ΒΟΙΩΤΙΑ	9			
ΕΒΡΟΥ	12			
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	5			
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	4			
ΚΑΒΑΛΑ	20	16	1	
ΚΕΡΚΥΡΑ	18			
ΛΑΚΩΝΙΑ	8			
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	13			
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	18	15	1	
ΞΑΝΘΗΣ	30	20	1,5	
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	4			
ΡΟΔΟΠΗΣ	23			
ΦΩΚΙΔΑΣ	--	24	1,7	1
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	12			
ΧΑΝΙΩΝ	40	53	4	

Από τα στοιχεία του Πίνακα 13.6 προκύπτει ότι ακόμα και οι νομοί που διαθέτουν όλες τις αίθουσες ιδιόκτητες έχουν ανάγκη γραφείων για τους εκπαιδευτικούς, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αυτό πιθανόν να οφείλεται, ως ένα βαθμό, στον κακό προγραμματισμό της υποδομής των σχολικών κτιρίων ΤΕΕ.

13.3 ΣΤΑΘΕΡΟΤΥΠΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

α. Υποδομή ΤΕΣ

Για την ολοκλήρωση της διερεύνησης της υποδομής των ΤΕΛ και ΤΕΣ θα πρέπει να εξεταστεί η διάσταση της πληρότητας των αιθουσών. Για το σκοπό αυτό εκτιμήθηκε ο αριθμός των μαθητών ανά αίθουσα (Πίνακας 14 του Παρ.). [14] Από τον Πίνακα αυτό προκύπτει ότι η αναλογία των μαθητών ανά αίθουσα ΤΕΣ κυμαίνεται από 8 μαθητές στο νομό Λασιθίου μέχρι 35 μαθητές στο διπλανό νομό Ηρακλείου. Οι νομοί που παρουσιάζουν αναλογία μαθητών ανά αίθουσα πάνω του μέσου όρου Ελλάδας (23 μαθητές) είναι : Αρτας (33), Αττικής (26), Αχαΐας (27), Βοιωτίας (25), Ημαθίας (24), Ηρακλείου (35), Θεσ/νίκης (26), Ιωαννίνων (25), Σερρών (27), ενώ στο μέσο όρο βρίσκονται οι νομοί Καρδίτσας και Τρικάλων με 23 μαθητές ανά αίθουσα. Οι υπόλοιποι 34 νομοί έχουν αναλογία μαθητών ανα αίθουσα κάτω του μέσου όρου Ελλάδας. (Βλ. Πίνακα 14 του Παρ.).

Οπως είναι γνωστό όμως, σε κάθε αίθουσα ΤΕΣ και ΤΕΛ οι μαθητές δε χωρίζονται σύμφωνα με τα γράμματα όπως στα Γενικά Λύκεια για να έχουμε ισομέρεια, αλλά σύμφωνα με τις ειδικότητες που δηλώνουν. Ετσι αλλού μπορεί να υπάρχει υπερπροσφορά και αλλού να ζητάμε μαθητές για να φτάσουν τον ελάχιστο αριθμό που απαιτείται για να γίνει τμήμα. Η επάρκεια όμως των χώρων των αιθουσών μπορεί να φανεί καλύτερα από την αναλογία τετραγωνικών μέτρων ανά μαθητή. Στον ίδιο Πίνακα (14 Παρ.) φαίνεται ότι για το μέσο Ελλάδας η αναλογία τετραγωνικών μέτρων ανά μαθητή είναι από 1,5 - 2,5 τετραγωνικά μέτρα. Συγκεκριμένα υπάρχουν εννέα (9) νομοί με 1-1,5 τετραγωνικά μέτρα ανά μαθητή (νομοί: Αρτας, Αχαΐας, Ημαθείας, Ηρακλείου, Λευκάδας, Μαγνησίας, Πέλλας, Ρεθύμνης και Τρικάλων) και είκοσι (20) νομοί με αναλογία 1,5 - 2,5 τετραγωνικά μέτρα ανά μαθητή. Επίσης νομοί που παρουσιάζουν μεγάλη αναλογία τετραγωνικών μέτρων ανά μαθητή είναι ο νομός Λασιθίου με 6 τ.μ., Ευρυτανίας και Πρεβέζης με 5 τ.μ. και Δράμας, Εβρου, Κέρκυρας, Μεσσηνίας, Ροδόπης και Χίου με 4 τ.μ.

Η περιφερειακή κατανομή των μαθητών ανά αίθουσα και των τετρ. μέτρων ανά μαθητή ΤΕΣ προκύπτει από τον Πίνακα 13.7. Ετσι, τη μεγαλύτερη αναλογία μαθητών ανα αίθουσα έχει μετά την Αττική (26 μαθητές/αίθουσα), η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 24

---

14. Ο Πίνακας 14 του Παρ. μας δίνει στοιχεία της ΕΣΥΕ που προκύπτουν από τα στατιστικά δελτία που συμπληρώνουν οι σχολικές μονάδες και αφορούν επίσης την υποδομή τους. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζουν μια απόκλιση από τα προηγούμενα της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ΥΠΕΠΘ που ήταν συγκεντρωτικά ΤΕΛ, ΤΕΣ και μας έδιναν το καθεστώς κατηγοριών στέγασης. Στο νομό Αρκαδίας παρατηρούμε ότι ενώ οι ΤΕΣ έχουν 182 μαθητές επειδή τα κτίρια και το προσωπικό ανήκουν στο ΤΕΛ δε δηλώνεται στο στατιστικό δελτίο. Αντίθετα στο νομό Αργολίδας με 22 μαθητές δηλώνονται 13 αίθουσες με 474 τ.μ. που χρησιμοποιούνται από τις ΤΕΣ. Προφανώς εδώ να υπάρχει όντως υποδομή των ΤΕΣ αλλά να μην είναι ικανοποιητική η προσέλευση του μαθητικού δυναμικού.

μαθητές, ακολουθούν οι Ηπειρος και Δυτική Ελλάδα με 23 μαθητές, η Δυτική Μακεδονία με 21 μαθητές και η Θεσσαλία με 20 μαθητές ανά αίθουσα. Τη μικρότερη αναλογία μαθητών ανά αίθουσα έχει η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με 14 μαθητές, η Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και Ιονίων Νήσων με 15 μαθητές. Και ακολουθούν η Πελοπόννησος και το Νότιο Αιγαίο με 17 μαθητές και τέλος, η Στερεά Ελλάδα και η Κρήτη με 19 μαθητές. Δηλαδή πάνω από το μέσο όρο Ελλάδας (23 μαθητές ανά αίθουσα) βρίσκονται μόνο οι περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας που οφείλεται κυρίως στο πλήθος των μαθητών.

Σχετικά με την αναλογία των τετραγωνικών μέτρων ανά μαθητή παρατηρείται ότι η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχει τη μεγαλύτερη αναλογία με 4 τ.μ. ανά μαθητή αφού σ'αυτή συμπεριλαμβάνονται και ο νομός Καβάλας με τα 7 τ.μ. ανά μαθητή. Η περιφέρεια Ιονίων Νήσσων παρουσιάζει αναλογία 3 τ.μ. ανά μαθητή και η περιφέρεια της Πελοποννήσου 2,91 τ.μ. ανά μαθητή. Τη μικρότερη αναλογία εμφανίζει η Δυτική Ελλάδα με 1,5 τ.μ. ανά μαθητή ενώ οι υπόλοιπες περιφέρειες παρουσιάζουν αναλογία 2 τ.μ. ανά μαθητή. Δηλαδή κάτω του μέσου όρου Ελλάδας (1,98 τ.μ. ανά μαθητή) βρίσκονται οι περιφέρειες Αττικής, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας και Κεντρικής Μακεδονίας. Η μικρή αναλογία αυτών των περιφερειών πρέπει να αποδωθεί κυρίως στο μεγάλο μαθητικό πληθυσμό και στη συγκέντρωση του στις 5 μεγάλες πόλεις της Ελλάδας (Αθήνα, Βόλο, Πάτρα, Λάρισα, Θεσ/νίκη). Δηλαδή πόλεις με έντονα προβλήματα στέγασης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.7
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ, ΜΑΘΗΤΩΝ , ΚΤΙΡΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΕΣ

	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΑΙΘΟΥΣΑ	ΤΕΤΡ.ΜΕΤ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. ΘΡΑΚΗ	415	15	4.22	10		415
ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3059	24	1.84	12	765	1020
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	645	21	2.43	20	323	
ΗΠΕΙΡΟΥ	464	23	2.03	15		232
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1059	20	1.78	12		353
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	184	15	3.26	17		46
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	440	23	1.50	11		440
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	768	19	1.99	13		384
ΑΤΤΙΚΗ	8349	26	1.81	17	835	298
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	600	17	2.91	12	300	150
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	155	14	2.39	7		155
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	318	17	2.44	11		159
ΚΡΗΤΗΣ	485	19	2.23	12		
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	16941	23	1.98	14	941	332

Πηγή : Επεξεργασία δική μας με βάση τα πρωτογενή στοιχεία από την ΕΣΥΕ, Τμήμα Στατιστικών Παιδείας.

β. Υποδομή ΤΕΛ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ του Πίνακα 16 Παρ. ΙΙΙ, τα ΤΕΛ όλης της χώρας χρησιμοποίησαν το σχολικό έτος 1988-89, 3530 αίθουσες οι οποίες κάλυπταν 179.046 τ.μ. Η αναλογία μαθητών ανά αίθουσα κυμαίνεται από 11 στο νομό Ευρυτανίας έως και 37 στο νομό Ροδόπης, με μέσο Ελλάδος 24 μαθητές ανά αίθουσα (βλέπε Πίνακα 16 του Παρ.).

Νομοί που η αναλογία μαθητών ανά αίθουσα βρίσκεται πάνω του μέσου όρου Ελλάδας (24 μαθητές/αίθουσα) είναι : Αρτας (29), Αττικής (26), Βοιωτίας (25), Δράμας (27), Εβρου (26), Ημαθίας (29), Ηρακλείου (27), Θεσπρωτίας (25), Ιωαννίνων (26), Καστορίας (25), Κοζάνης (25), Ξάνθης (26), Σερρών (26), Τρικάλων (28), Φθιώτιδας (25) και Φλώρινας (25). Επτά νομοί βρίσκονται στο μέρο όρο Ελλάδας (24 μαθητές/αίθουσα), Αργολίδας, Δωδεκανήσσου, Ηλείας, Κέρκυρας, Λάρισας, Πέλλας και Πιερίας, ενώ οι υπόλοιποι 25 νομοί έχουν κάτω του μέσου όρου. Η διαπίστωση που έγινε για τις ΤΕΣ ισχύει και για τα ΤΕΛ, δηλαδή ότι οι αναλογίες αυτές είναι ενδεικτικές αφού η πραγματικότητα εξαρτάται από την επιθυμία του μαθητή να ακολουθήσει κάποια ειδικότητα ώστε να συμμετέχει και στο ανάλογο τμήμα. Η αναλογία τώρα τετραγ. μέτρων ανά μαθητή ΤΕΛ κατά νομό και με μέσο Ελλάδος 2 τ.μ., κυμαίνεται από 1 τ.μ. ανά μαθητή (νομός Ρεθύμνης) μέχρι 6 τ.μ. ανά μαθητή που έχει ο νομός Ευρυτανίας. Μεγάλη αναλογία τ.μ. ανά μαθητή παρουσιάζουν οι νομοί Κεφαλληνίας (3,9 τ.μ.), Χαλκιδικής (3,7 τ.μ.), Λακωνίας (3,5 τ.μ.) και Αχαΐας (3 τ.μ.). Αντίθετα μικρή αναλογία έχουν οι νομοί Πρέβεζας (1,5 τ.μ./μαθητή), Σάμου, Ηρακλείου, Ημαθίας με 1,6 τ.μ./μαθητή, Αττικής,Λέσβου, Λευκάδας με 1,7 τ.μ./μαθητή, Γρεβενών, Δράμας με 1,8 τ.μ./μαθητή και Αρκαδίας, Δωδεκαννήσου, Κοζάνης, Ροδόπης με 1,9 τ.μ. ανα μαθητή. Οι υπόλοιποι νομοί κυμαινονται μεταξύ 2 και 3 τ.μ. ανά μαθητή.

Σχετικά με την περιφερειακή διάσταση που παίρνουν οι αναλογίες μαθητές ανά αίθουσα και τετραγωνικά μέτρα ανά μαθητή παρατηρούμε (Πίνακας 13.8) ότι οι περιφέρειες Ιονίων Νήσων και Βορείου Αιγαίου παρουσιάζουν τους λιγότερους μαθητές (20) ανα αίθουσα, ενώ τους περισσότερους τους έχουν οι περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και θράκης και Αττικής (26 μαθητές). Αν και η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης είναι η μόνη που έχει ιδιόκτητο όλο το ποσοστό των αιθουσών και εργαστηρίων, πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να έχει επάρκεια αιθουσών και εργαστηρίων, όμως αν ληφθεί υπόψη ότι ο μέσος όρος Ελλάδας είναι 24 μαθητές φαίνεται ότι αυτή χρειάζεται ακόμα αίθουσες.

Η ιεραρχική κατανομή των περιφερειών, ξεκινώντας από τις πιο ευνοημένες γίνεται ως εξής: Αμέσως μετά τις δύο περιφέρειες που αναφέρθηκαν με 20 μαθητές ανά αίθουσα, ακολουθεί η περιφέρεια Πελοποννήσου (21 μαθητές/αίθουσα), του Νοτίου Αιγαίου (22 μαθητές/αίθουσα), Στερεάς Ελλάδας, Κεντρικής Μακεδονίας (23 μαθητές/αίθουσα),

Δυτικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας και Κρήτης (24 μαθητές/αίθουσα) και τέλος, η περιφέρεια Ηπείρου με 25 μαθητές/αίθουσα. Δηλαδή πάνω από το μέσο όρο Ελλάδας (24 μαθητές/αίθουσα) βρίσκονται οι περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Αττικής και Ηπείρου.

Οσον αφορά την αναλογία των τετραγωνικών μέτρων ανά μαθητή, αυτή παίρνει τις εξής τιμές κατά περιφέρεια. Τα Ιόνια Νησιά εμφανίζουν αναλογία 2,79 τ.μ./μαθητή, πράγμα που ανταποκρίνεται και στο γεγονός ότι κατέχουν τη μικρότερη αναλογία μαθητών/αίθουσες (20 μαθητές). Ακολουθεί η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με 2,70 τ.μ./μαθητή, Κεντρικής Μακεδονίας με 2,39 τ.μ./μαθητή, Πελοποννήσου με 2,35 τ.μ./μαθητή, Ηπείρου με 2,30 τ.μ./μαθητή, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με 2,27 τ.μ./μαθητή, Στερεάς Ελλάδας με 2,18 τ.μ./μαθητή, Θεσσαλίας με 2,15 τ.μ./μαθητή, Δυτικής Μακεδονίας με 2,02 τ.μ./μαθητή, Νοτίου Αιγαίου με 1,93 τ.μ./μαθητή, Κρήτης με 1,90 τ.μ./μαθητή, Βορείου Αιγαίου με 1,83 τ.μ./μαθητή και Αττικής με 1,72 τ.μ./μαθητή. Δηλαδή κάτω από το μέσο όρο της χώρας που είναι 2,10 τ.μ. ανά μαθητή είναι οι περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Αττικής, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης. Ας σημειωθεί ότι οι περιφέρειες αυτές παρουσιάζουν από τα μικρότερα ποσοστά ιδιόκτητων αιθουσών (για ΤΕΛ και ΤΕΣ) και από τα μεγαλύτερα ποσοστά μαθητών ΤΕΛ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.8

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ, ΜΑΘΗΤΩΝ , ΚΤΙΡΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΕΛ

	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΑΙΘΟΥΣΑ	ΤΕΤΡ.ΜΕΤ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. ΘΡΑΚΗ	5380	26	2.27	16	897	131
ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	17085	23	2.39	16	777	163
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3330	24	2.02	16	833	115
ΗΠΕΙΡΟΥ	2832	25	2.30	19	472	142
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	5930	24	2.15	18	847	220
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1299	20	2.79	12	433	93
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	5553	24	2.70	15	694	139
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	4499	23	2.18	16	643	187
ΑΤΤΙΚΗ	26564	26	1.72	16	664	208
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	3745	21	2.35	16	416	113
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1682	20	1.83	15	421	120
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2134	22	1.93	15	2134	133
ΚΡΗΤΗΣ	5205	24	1.90	15	651	200
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	85238	24	2.10	16	682	165

Πηγή: Από τα πρωτογενή στοιχεία της ΕΣΥΕ, Τμήμα Στατιστικών Παιδείας

γ. Υποδομή ΕΠΛ

Για τα ΕΠΛ δεν υπάρχει αντίστοιχος πίνακας στον οποίο να φαίνονται οι διάφορες κατηγορίες στέγασης όπως στα ΤΕΛ και ΤΕΣ, αλλά από πληροφορίες που έδωσε το γραφείο ΕΠΛ του Υπουργείου Παιδείας, ελάχιστα ΕΠΛ μισθώνουν αίθουσες και εργαστηρία γιατί τα περισσότερα λειτουργούν σε ιδιόκτητα κτίρια. Μάλιστα τα 10 από τα 24 στεγαζονται όπως και αλλού αναφέραμε στα σύγχρονα κτίρια που προορίζονταν για τα ΠΟΣΜΕ. Από τα στοιχεία της ΕΣΥΕ του Πίνακα 17 (Παραρτ.) προκύπτει ότι το σχολικό έτος 1988-89 τα 24 ΕΠΛ της χώρας έχουν 735 αίθουσες με 53955 τ.μ., 20 γυμναστήρια (άρα τέσσερα από αυτά δε διαθέτουν γυμναστήριο) και 150 εργαστήρια φυσικής-χημείας.

Η πληρότητα των αιθουσών των ΕΠΛ με μέσο αριθμό 26 μαθητών στο σύνολο της χώρας, κυμαίνεται μεταξύ 59 μαθητών ανά αίθουσα για τον νομό Θεσ/νίκης και 17 μαθητών για το νομό Ημαθείας. Ας σημειωθεί ότι σε σχέση με τους υπόλοιπους νομούς ο νομοίς θεσ/νίκης παρουσιάζει υπερβολικό αριθμό μαθητών που οφείλεται στο μικρό αριθμό αιθουσών οι οποίες όμως έχουν μεγάλη έκταση (111 τ.μ.) Η υπερβολική αυτή διαφορά από το δεύτερο σε αριθμό μαθητών ανά αίθουσα νομό, το νομό Βόλου (33 μαθητές) ίσως οφείλεται σε πιθανά λάθη των στατιστικών που χρησιμοποιήθηκαν. [15] Τέλος, επισημαίνεται ότι από τους 19 νομούς που διαθέτουν ΕΠΛ μόνο οι 6 από αυτούς έχουν αριθμό μαθητών ανά αίθουσα μεγαλύτερο του μέσου Ελλάδας (26 μαθητές).

Οσον αφορά τα διαθέσιμα τετραγωνικά μέτρα ανά μαθητή παρατηρούνται τα εξής : η αναλογία τετρ. μέτρων ανά μαθητή για το μέσο Ελλάδας είναι ελαφρά υψηλότερη από ότι στα ΤΕΛ και ΤΕΣ (ΕΠΛ 2,9 τ.μ., ΤΕΣ 1,98 και ΤΕΛ 2,1). Η διαφορα αυτή φανερώνει όχι μόνο ότι τα ΕΠΛ διαθέτουν ιδιόκτητα κτίρια αλλά και το αυξημένο ενδιαφέρον της πολιτείας για το νεοσύστατο θεσμό. Από την κατά νομό διερεύνηση μπορεί ακόμα να συναχθεί ότι το ΕΠΛ με τη μεγαλύτερη αναλογία τετρ. μέτρων ανά μαθητή είναι της Αλεξανδρούπολης (10,6 τ.μ. - Νομός Εβρου), ενώ το αμέσως επόμενο, το ΕΠΛ Βόλου (Νομός Μαγνησίας), έχει μόλις 5,27 τ.μ. ανά μαθητή. Αξιοσημείωτο είναι εδώ ότι τα ΤΕΛ και οι ΤΕΣ του νομού Εβρου διαθέτουν αντίστοιχα 2,9 και 4 τ.μ. ανά μαθητή. Αντίθετα το ΕΠΛ με τη μικρότερη αναλογία τ.μ. ανά μαθητή είναι του Αγρινίου (νομός Αιτ/νίας) με 1,5 τ.μ. που δε διαφέρει σημαντικά από την αναλογία στις ΤΕΣ και ΤΕΛ (2 και 2,5 τ.μ. αντίστοιχα). Τέλος, από τους 19 νομούς που διαθέτουν ΕΠΛ μόνο 5 έχουν αναλογία τ.μ. ανά μαθητή μεγαλύτερη από το μέσο Ελλάδας (Εβρου, Ημαθείας, Μαγνησίας, Ροδόπης και Τρικάλων).

---

15. Η πιθανότητα λάθους των στατιστικών δεδομένων ενισχύεται και από το γεγονός ότι το σχετικό στατιστικό δελτίο από το οποίο αντλήσαμε τα δεδομένα αυτά, αναφέρει ότι τα εργαστήρια φυσικής - χημείας στο ΕΠΛ Θεσ/νίκης ανέρχονται σε 50 ενώ ο ανώτερος αριθμός εργαστηρίων που εμφανίζουν οι άλλοι νομοί δεν ξεπερνά τα 12 (Αχαΐα).

Η περιφερειακή κατανομή της υποδομής των ΕΠΛ (Πίνακας 13.9) έχει ως εξής : πρώτα-πρώτα 4 από τις 13 περιφέρειες δεν έχουν ΕΠΛ (Ιονίων Νήσων, Στερεάς Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου). Οπως φαίνεται τρεις από τις περιφέρειες αυτές πέρα από το γεγονός ότι δε διαθέτουν μεγάλο αριθμό μαθητών, η γεωφυσική τους θέση δεν επιτρέπει την πλήρη κάλυψή τους αφού είναι διάσπαρτη με νησιά. Οσον αφορά την τέταρτη περιφέρεια (Στερεάς Ελλάδας), η έλλειψη ΕΠΛ ίσως μπορεί να αποδοθεί σε λόγους κτιριακής υποδομής.

Σχετικά με τον αριθμό μαθητών ανά αίθουσα οι περιφέρειες που διαθέτουν ΕΠΛ εμφανίζουν μια διαφορά 8 μαθητών ανά αίθουσα, με μεγαλύτερη αναλογία στην περιφέρεια Αττικής και Κρήτης (29 μαθητές) και τη μικρότερη στην Ανατολική Μακεδονία - Θράκη και Ηπειρο με (21 μαθητές). Η διαφορά αυτή των 8 μαθητών είναι μεγαλύτερη από εκείνη που παρουσιάζουν ταΤΕΛ (6 μαθητές) και μικρότερη από τη διαφορά στις ΤΕΣ (10 μαθητές). Τέλος, 6 περιφέρειες από τις 13 έχουν αναλογία μαθητών ανά αίθουσα μικρότερη του μέσου όρου Ελλάδας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.9

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ, ΜΑΘΗΤΩΝ , ΚΤΙΡΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΕΠΛ

	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΑΙΘΟΥΣΑ	ΤΕΤΡ.ΜΕΤ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. ΘΡΑΚΗ	2423	21	5.25	12	485	135
ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3305	26	2.59	11	1102	174
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	180	23	1.78	11		60
ΗΠΕΙΡΟΥ	769	21	2.90	11	385	154
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2260	25	4.09	12	565	108
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ						
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	2046	24	1.81	12	682	186
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ						
ΑΤΤΙΚΗ	5562	29	2.15	13	795	185
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	651	25	2.80	11	651	326
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ						
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ						
ΚΡΗΤΗΣ	1600	29	2.13	11	320	178
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	18796	26	2.87	12	627	159

Πηγή : Από τα πρωτογενή στοιχεία της ΕΣΥΕ, Τμήμα Στατιστικών Παιδείας

Από τις εκτιμήσεις της αναλογίας των τετρ. μέτρων ανά μαθητή που εμφανίζεται στον Πίνακα 13.9, διαπιστώνεται ότι την μεγαλύτερη αναλογία τ.μ. ανά μαθητή την έχει η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με 5,22 τ.μ. Εδώ είναι φανερή η μεγάλη επίδραση του νομού Εβρου (10,9 τ.μ.) ενώ οι υπόλοιποι νομοί της περιφέρειας έχουν

σχετικά μικρές αναλογίες τ.μ. ανά μαθητή (Καβάλα 2 τ.μ., Ροδόπη 3,1 τ.μ. και Δράμα 2,1 τ.μ.). Αντίθετα η περιφέρεια με τη μικρότερη αναλογία τ.μ. ανά μαθητή είναι η Δυτική Μακεδονία (1,78 τ.μ.).

Από την ανάλυση που προηγήθηκε στο παρόν κεφάλαιο προκύπτουν ορισμένες ενδείξεις για την υποδομή και φυσικά για το ρόλο που παίζει αυτή στην όλη εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και για τη σημασία που δίνει η πολιτεία για το ρόλο που αναμένει να παίξουν στην κοινωνική λειτουργία οι διάφορες σχολικές μορφές ΤΕΕ. Διαπιστώνεται λοιπόν, ότι η κατανομή της υποδομής μεταξύ των διαφόρων νομών είναι κατά βάση άνιση και ελλειπής. Η ανισότητα αυτή οφείλεται σε διάφορες πραγματικές παραμέτρους που έχουν να κάνουν με τη γενικότερη προβληματική στέγασης ή πληθυσμιακή φόρτηση των διαφόρων νομών και περιφερειών καθώς και τη γεωφυσιολογία και χωροταξική κατανομή τους. Φυσικά αυτές οι αντικειμενικές συνθήκες που δυσκολεύουν το έργο του προγραμματισμού, τη χωροθέτηση και τον εξοπλισμό των διαφόρων μορφών σχολικών μονάδων ΤΕΕ δεν αναιρούν την αδυναμία της πολιτείας να τις υπερκεράσει.

Θα πρέπει πάντως να τονιστεί ότι υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση τόσο ποσοτική όσο και ποιοτική μεταξύ των ΕΠΛ και των υπόλοιπων μορφών ΤΕΕ, από τις οποίες οι ΤΕΣ βρίσκονται σε υποδεέστερη θέση. Οι διαφοροποιήσεις αυτές θα πρέπει να αναζητηθούν, όχι μόνο στις αντικειμενικές δυσκολίες αλλά και στις πολτιικές επιλογές και στρατηγικές οργάνωσης της πολιτείας για το ρόλο των μονάδων ΤΕΕ. Ιδιαίτερη σημασία έχει και πρέπει να τονιστεί η δυνατότητα παρέμβασης που έχουν τα περιφερειακά όργανα και η τοπική αυτοδιοίκηση για τη βελτίωση της υποδομής των σχολικών μονάδων, η οποία, όπως φάνηκε από την ανάλυση στο σχετικό κεφάλαιο, δεν είναι αρκετά ικανοποιητική.

Ενδειξη καλύτερου κτιριολογικού προγραμματισμού και συνεργασίας τοπικών φορέων και σχολικών μονάδων αποτελεί η ευνοϊκότερη κατάσταση που επικρατεί στα ΕΠΛ, η οποία εκτός των άλλων θα πρέπει να αποδοθεί και στην ιδιαιτερότητα της οργανωτικής τους δομής η οποία επιβάλλει τη συνεργασία του σχολείου με τις ΝΕΛΕ, για τη διεξαγωγή των κύκλων των προαιρετικών μαθημάτων και η οποία εκ των πραγμάτων απαιτεί καλύτερη υποδομή.

Αλλά η αξιόλογη ή μη υποδομή δεν αφορά μόνο τα κτίρια αλλά και το ανθρώπινο δυναμικό του κάθε σχολείου. Ετσι, στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται η ανάλυση της κατανομής του ανθρώπινου δυναμικού δηλαδή του διοικητικού, βοηθητικού και εκπαιδευτικού προσωπικού.

13.4 ΔΙΑΘΡΩΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

α. Διοικητικό και Βοηθητικό Προσωπικό

Οπως ήδη επισημάνθηκε και στο θεωρητικό μέρος, η στελέχωση των σχολικών μονάδων ΤΕΕ με διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό είναι απαραίτητη. Κυρίως δε η στελέχωση των μεγάλων και ιδιόμορφων στη δομή (ΤΕΛ, ΕΠΛ) σχολικών μονάδων με το απαραίτητο και κατάλληλο προσωπικό, θεωρείται αναγκαία για την αύξηση της παραγωγικότητας των μονάδων αλλά και την καλύτερη λειτουργία τους.

Η ποικιλία των ειδικοτήτων των μαθητών και ο εργαστηριακός εξοπλισμός δημιουργούν πρόσθετες διοικητικές απασχολήσεις τις οποίες αναλαμβάνουν εκπαιδευτικοί με αποτέλεσμα αυτό να επιβαρύνει με πλημελή εκτέλεση όχι μόνο την άσκηση αυτών των διοικητικών εργασιών αλλά και των εκπαιδευτικών και παιδαγωγικών τους καθηκόντων.

i. Διοικητικό και Βοηθητικό Προσωπικό ΤΕΣ

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 14 (παράρτ.) στο σύνολο των σχολικών μονάδων ΤΕΣ της χώρας υπηρετεί ελάχιστος αριθμός διοικητικού προσωπικού (18 άτομα). Ετσι, ένας μεγάλος αριθμός νομών, 42, δεν έχουν ούτε ένα διοκητικό υπάλληλο. Διοικητικούς υπαλλήλους σε μερικές σχολικές μονάδες ΤΕΣ συναντάμε στους νομούς Αττικής (10 υπάλληλοι), Θεσ/νίκης (4 υπάλληλοι) και από δύο στους νομούς Αργολίδας και Κοζάνης. Το ίδιο φαινόμενο βεβαίως επεκτείνεται και στις περιφέρειες όπου στις εννέα από τις δεκατρείς δεν υπάρχει ούτε ένας διοικητικός υπάλληλος.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με το βοηθητικό προσωπικό αν και εδώ ο αριθμός των υπαλλήλων είναι μεγαλύτερος. Συγκεκριμένα υπάρχουν 51 άτομα βοηθητικού προσωπικού που είναι τοποθετημένα σε 17 νομούς με αποτέλεσμα στις ΤΕΣ που λειτουργούν στους υπόλοιπους 29 νομούς να μην υπηρετεί ούτε ένα άτομο βοηθητικού προσωπικού.

Οπως γίνεται αντιληπτό, μια ανάλυση αναλογιών διοικητικού κυρίως αλλά και βοηθητικού προσωπικού προς το εκπαιδευτικό προσωπικό ΤΕΣ δε θα πρόσθετε τίποτα αφού είναι τόσο μικρός ο αριθμός του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού. Ωστόσο μια άποψη διαμορφώνει κανείς από τα στοιχεία του Πίνακα 14 του Παρ. για τους νομούς και 13.10 για τις περιφέρειες, όπου η αναλογία εκεί που υπάρχει διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό θεωρούνται φυσιολογικές λόγω του μειωμένου αριθμού των εκπαιδευτικών που έχουν οργανικές θέσεις στις ΤΕΣ. Συνήθως σε αυτές υπηρετούν με απόσπαση ή διάθεση εκπαιδευτικοί άλλης σχολικής μονάδας (ΤΕΛ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.10

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΕΣ

	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣ/ΚΟΥ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ	ΕΚΠ.ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΕΚΠ.ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. ΘΡΑΚΗ	42	97.62		2.38		41
ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	272	97.43	1.47	1.10	66	88
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	34	94.12	5.88		16	
ΗΠΕΙΡΟΥ	32	93.75		6.25		15
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	93	96.77		3.23		30
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	15	73.33		26.67		3
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	41	97.56		2.44		40
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	62	96.77		3.23		30
ΑΤΤΙΚΗ	521	92.71	1.92	5.37	48	17
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	57	89.47	3.51	7.02	26	13
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	24	95.83		4.17		23
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	32	93.75		6.25		15
ΚΡΗΤΗΣ	40	100.00				
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	1265	94.55	1.42	4.03	66	23

Πηγή : Από τα πρωτογενή στοιχεία της ΕΣΥΕ, Τμήμα Στατιστικών Παιδείας

ii. Διοικητικό και Βοηθητικό Προσωπικό ΤΕΛ

Στην περίπτωση των ΤΕΛ η κατάσταση στελέχωσης των σχολικών μονάδων με διοικητικό προσωπικό χωρίς να είναι τόσο κακή όσο εκείνης των ΤΕΣ εξακολουθεί να μην είναι ικανοποιητική. Εδώ υπάρχουν 125 διοικητικοί υπάλληλοι για 243 μονάδες ΤΕΛ. Με άλλα λόγια μόνο οι μισές μονάδες ΤΕΛ μπορούν να έχουν διοικητικό προσωπικό (Πίνακας 16 παραρτ.).

Συγκεκριμένα, από τους πιο ευνοημένους νομούς όπου η αντιστοιχία διοικητικών υπαλλήλων προς κάθε σχολική μονάδα υπερβαίνει τους 2 είναι οι νομοί Αρκαδίας, Σάμου και Φωκίδας. Αντίθετα οι νομοί Γρεβενών, Ευρυτανίας, Ζακύνθου, Καστοριάς, Κεφαλληνίας, Κυκλάδων, Λακωνίας και Λασηθίου δεν έχουν ούτε ένα διοικητικό υπάλληλο. Ενώ στους νομούς Λευκάδας, Ρεθύμνου, Ροδόπης και Χανίων σε κάθε σχολική μονάδα αντιστοιχεί και ένας διοικητικός υπάλληλος. Για τους υπόλοιπους νομούς ο αριθμός των διοικητικών υπαλλήλων δεν φτάνει για να καλύψει το σύνολο των σχολικών μονάδων.

Αρκετά καλύτερη εμφανίζεται η εικόνα του βοηθητικού προσωπικού. Εδώ η αναλογία βοηθητικού προσωπικού (517 άτομα) είναι ελαφρά μεγαλύτερη από δύο άτομα ανά σχολική

μονάδα (243 σχ. μονάδες). Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 16 (παράρτ.) όλες οι σχολικές μονάδες φαίνεται να έχουν βοηθητικό προσωπικό εκτός από εκείνες που είναι εγκατεστημένες στους νομούς Κεφαλληνίας, Λάρισας και Φθιώτιδας στους οποίους δεν αντιστοιχεί βοηθητικό προσωπικό σε όλες τις σχολικές μονάδες του κάθε νομού.

Με δεδομένη αυτή την υποδομή σε διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό οι σχολικές μονάδες των ΤΕΛ έχουν να επιδείξουν κατά μέσο όρο Ελλάδας μια αναλογία μαθητών ανα διοικητικό προσωπικό ίση με 682 μαθητές, ενώ ως προς το βοηθητικό προσωπικό η αναλογία είναι πολύ καλύτερη αφού είναι 165 μαθητές ανά βοηθητικό προσωπικό. Φυσικά οι αναλογίες αυτές σε επίπεδο νομού παρουσιάζουν τεράστιες διακυμάνσεις. Ετσι, η μικρότερη για το διοικητικό προσωπικό κυμαίνεται μεταξύ των 116 μαθητών για το νομό Φωκίδας και 1495 για το νομό Εβρου. Η διακύμανση της αναλογίας αυτής ως προς το βοηθητικό προσωπικό είναι σχετικά πολύ μικρότερη αν εξαιρεθεί ο νόμος Φθιώτιδας (1496 μαθητές ανά βοηθητικό προσωπικό) και κυμαίνεται μεταξύ 27 (Ευρυτανία) έως 433 (Λάρισα) μαθητές ανά βοηθητικό προσωπικό.

Στην περίπτωση τώρα της αναλογίας εκπαιδευτικών ανα διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό αυτή για το μέσο όρο Ελλάδας παίνρει τις τιμές 43 εκπαιδευτικοί ανά διοικητικό και 10 εκπαιδευτικοί ανά βοηθητικό προσωπικό (Πίνακας 16, Παρ.). Εδώ τη μεγαλύτερη αναλογία καθηγητών ανά προσωπικό την έχει ο νομός Πέλλας (95 εκπαιδευτικοί) και τη μικρότερη ο νομός Σάμου (10 εκπαιδευτικοί) με εξαίρεση φυσικά τους 8 νομούς που δε διαθέτουν διοικητικό προσωπικό. [16]

iii. Διοικητικό και Βοηθητικό Προσωπικό ΕΠΛ

Στην περίπτωση των ΕΠΛ η στελέχωσή τους με διοικητικό προσωπικό δεν φαίνεται να είναι καλύτερη από εκείνη των ΤΕΣ και ΤΕΛ (Πίνακας 17, παραρτ.). Συγκεκριμένα 4 νομοί (Θεσ/νίκης, Κοζάνης, Ρεθύμνης και Ροδόπης) από τους 19 όπου λειτουργούν ΕΠΛ δεν διαθέτουν διοικητικό προσωπικό. Ας σημειωθεί ότι στους δύο από αυτούς τους νομούς (Κοζάνης και Ροδόπης) το σχολικό έτος 1988-89 ξεκίνησε η λειτουργία των ΕΠΛ μόνο με Α' τάξη.

Από τα υπόλοιπα 20 ΕΠΛ σε προνομιακή θέση βρίσκονται εκείνα των Χανίων (5 διοικητικοί υπάλληλοι), της Αλεξανδρούπολης (3 διοικητικοί υπάλληλοι) και του Αγρινίου, Ιωαννίνων και Τρικάλων που διαθέτουν από 2 διοικητικούς υπαλλήλους. Επίσης τα ΕΠΛ της Αττικής είναι στελεχωμένα με 1 ή 2 διοικητικούς υπαλλήλους με εξαίρεησ το ΕΠΛ του

16. Για την αναλογία μαθητών και εκπαιδευτικών προς διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό σε περιφερειακό επίπεδο βλ. Πίνακα 13.9 και 13.13.

Κορυδαλλού που δεν διαθέτει καθόλου διοικητικό υπάλληλο. Οι υπόλοιποι νομοί που διαθέτουν ΕΠΛ έχουν από ένα διοικητικό υπάλληλο.

Ετσι, ο αριθμός των 30 διοικητικών υπαλλήλων που διαθέτουν τα ΕΠΛ στο σύνολο της χώρας δεν είναι καθόλου ικανοποιητικός ακόμα και με τις απαιτήσεις του νόμου ο οποίος ορίζει ότι σε σχολεία με μαθητές πάνω από 500 αντιστοιχούν 2 διοικητικοί υπάλληλοι. Από τον Πίνακα 1 Παρ. ΙΙΙ, φαίνεται ότι όλα σχεδόν τα ΕΠΛ (με εξαίρεση τα νεοσύστατα) έχουν πάνω από 500 μαθητές και πολλά ξεπερνούν και τους 800 (άρα σύμφωνα με το νόμο αντιστοιχούν 3 διοικητικοί υπάλληλοι). Κατά συνέπεια, για να υπάρχει κάποια ικανοποιητική αναλογία σύμφωνα με το αρθ. 19, παργ. 6 του Ν. 1566/85 έπρεπε το σύνολο των διοικητικών υπαλλήλων ΕΠΛ στη χώρα να ξεπερνά τα 50 άτομα. Η άποψη αυτή ενσχύεται και από το μέσο όρο της αναλογίας μαθητών ανά διοικητικό υπάλληλο στο σύνολο της χώρας που φτάνει τους 627 μαθητές.

Αλλά ούτε και προς την αναλογία εκπαιδευτικών ανά διοικητικό υπάλληλο η κατάσταση είναι καλύτερη. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα ΕΠΛ βρίσκονται σε χειρότερη κατάσταση από εκείνη των ΤΕΛ αφού στα πρώτα αντιστοιχούν 53 εκπαιδευτικοί ανά διοικητικό υπάλληλο ενώ στα δεύτερα 43 εκπαιδευτικοί.

Από το σύνολο τώρα των ΕΠΛ εκείνο που βρίσκεται στην ευνοϊκότερη θέση είναι των Χανίων αφού συγκεντρώνει τους περισσότερους διοικητικούς υπαλλήλους, με αποτέλεσμα η αναλογία μαθητών ανά διοικητικό υπάλληλο να είναι 172. Μάλιστα εδώ θα μπορεί να ειπωθεί ότι γίνεται παράβαση του ορίου του νόμου που θέλει διακόσιους μαθητές ανά διοικητικό υπάλληλο. Η αναλογία εκπαιδευτικών ανά διοικητικό υπάλληλο στο ΕΠΛ αυτό είναι 15 εκπαιδευτικοί.

Αντίθετα το ΕΠΛ με τη χειρότερη αναλογία είναι εκείνο του νομού Μαγνησίας με 90 εκπαιδευτικούς ανά διοικητικό υπάλληλο και 1043 μαθητές ανά διοικητικό υπάλληλο. Διαθέτει δηλαδή μόνο ένα διοικητικό υπάλληλο. Ας σημειωθεί εδώ τό περίεργο ότι το ίδιο ΕΠΛ Βόλου (Μαγνησίας) έχει την καλύτερη αναλογία μαθητών ανά βοηθητικό προσωπικό (80 μαθητές) αφού διαθέτει 13 ατόμα. Πάντως σχετικά με το βοηθητικό προσωπικό παρατηρείται ότι τα ΕΠΛ γενικά βρίσκονται σε καλύτερη κατάσταση από ότι οι άλλες σχολικές μονάδες ΤΕΕ, αφού αυτά διαθέτουν 118 άτομα που αντιστοιχούν τουλάχιστο ανά 4 σε κάθε ΕΠΛ. [17]

17. Για την περιφερειακή ανάλυση της κατανομής του βοηθητικού και διοικητικού προσωπικού ΕΠΛ βλ Πίνακα 13.14.

Από τα στοιχεία που αναλύθηκαν στο παραπάνω κεφάλαιο γίνονται φανερές οι μεγάλες ανάγκες της ΤΕΕ σε διοικητικό αλλά και βοηθητικό προσωπικό. Ιδιαίτερα όμως θα πρέπει να τονιστεί ότι η στελέχωση των ΕΠΛ είναι ακόμα πιο επιτακτική λόγω της ιδιαιτερότητας της οργάνωσης αλλά και της φύσης των λειτουργιών αυτού του σχολείου. Επίσης, θα έπρεπε ίσως να τονιστεί ότι από την κατανομή του προσωπικού στις διάφορες σχολικές μονάδες ΤΕΕ φάνηκε ότι τα αίτια της στελέχωσής τους δεν ήταν πάντα εκείνα της κάλυψης των αναγκών των σχολείων. Αυτό ενισχύεται από το γεγονός των μεγάλων ανισοτήτων που παρουσιάστηκαν, υπερσυγκέντρωση προσωπικού σε μερικές περιπτώσεις (π.χ. Χανιά), ανυπαρξία σε άλλες (π.χ. Μαγνησία).

β. Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Η εξέλιξη του διδακτικού προσωπικού, της δευτεροβάθμιας τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης πέρασε από διάφορες φάσεις έως ότου ενοποιηθεί και ισοτιμηθεί με το διδακτικό προσωπικό της γενικής εκπαίδευσης (σύμφωνα με τον Ν.576/77 το 68,5% των καθηγητών ΤΕΛ δεν είναι απόφοιτοι ΑΕΙ). Η εικόνα αυτή παραμένει και μετά το Ν. 1566/85 όπως προκύπτει από τα στοιχεία των Πινάκων 19 και 21 του Παρ. ΙΙΙ). [18]

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.11
ΔΕΥΤ/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ / ΤΕΧΝΙΚΗ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ : (ΤΕΛ,ΤΕΣ)
Σχολικές Μονάδες, Διδάσκοντες και Διδασκόμενοι στη Δημόσια Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ	ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ
1976/1977	268	2.968	64.688	21,8
1977/1978	287	3.043	60.562	19,9
1978/1979	369	3.444	63.463	18,4
1979/1980	388	3.819	65.729	17,2
1980/1981	418	3.946	71.189	18,0
1981/1982	421	4.038	82.185	20,3
1982/1983	447	4.120	87.640	21,2
1983/1984	492	5.694	84.752	14,8
1984/1985	529	6.291	81.998	13,0
1985/1986	509	6.577	83.199	12,6
1986/1987	353	6.142	88.023	14,3
1987/1988*	358	6.274	93.417	14,9

* Στοιχεία αρχής σχολικού έτους

Πηγή: ΥΠΕΠΘ, "Το Εκπαιδευτικό μας Σύστημα σε Αριθμούς"

18. **Α. Κόκκος,** *"Η 'Στροφή' στην Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση"*, οπ.π. σελ. 48.

Μια διαχρονική εξέλιξη του προσωπικού της ΤΕΕ δίνει ο Πίνακας 13.11 στον οποίο φαίνεται ότι το έτος 1976-77 έχουμε 2968 εκπαιδευτικούς, οι οποίοι σταδιακά ανέρχονται στους 6577 το έτος 1985-86 στο οποίο πραγματοποιείται η διοικητική ενοποίηση γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης και είναι το έτος που επιτυγχάνεται η μικρότερη αναλογία μαθητών ανά διδάσκοντα (12,6 μαθητές) για να μειωθούν και πάλι το 1987-88 στους 6.274. Ενώ το επόμενο έτος 1988-89 ανέρχονται ξανά στους 6550 (μόνο ΤΕΛ, ΤΕΣ, όχι των ΕΠΛ).

Οι εκπαιδευτικοί των ΤΕΣ το έτος 1988-89 είναι 1196 (Πίνακας 18, Παρ. ΙΙΙ) και των ΤΕΛ 5354 (Πίνακας 20, Παρ.). Επίσης στα ΕΠΛ υπηρετούσαν το ίδιο έτος 1596 εκπαιδευτικοί (Πίνακας 23, Παρ.) οι οποίοι όμως δεν μπορούμε να ενταχθούν όλοι στην ΤΕΕ αφού πολλοί των γενικών κυρίως μαθημάτων διδάσκουν μόνο στις δέσμες ή στις δέσμες και στους κλάδους. Επειδή όμως τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία δεν φτάνουν σε τόση λεπτομέρεια, θα αναλυθούν όλοι μαζί.

Ενα άλλο σημείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι στις ΤΕΣ και στα ΤΕΛ αναφέρονται μόνο οι εκπαιδευτικοί που ανήκουν οργανικά σ'αυτές τις σχολικές μονάδες και όχι αυτοί που είναι άλλης σχολής και συμπληρώνουν ωράριο σε μια από τις δύο σχολικές μονάδες οπότε θα γινόταν διπλή εγγραφή.

Η κατανομή των εκπαιδευτικών κατά κλάδο, όπως άλλωστε και κατά σχολική μονάδα ΤΕΕ έγινε όπως αναφέρθηκε σύμφωνα με τα στοιχεία του δελτίου στατιστικής τύπου ΣΕ-6 του τμήματος Στατιστικών Παιδείας της ΕΣΥΕ εκτός των ΕΠΛ που χρησιμοποιήθηκε το δελτίο ΣΕ-5. Σύμφωνα με αυτό λοιπόν, οι 18 κλάδοι εκπαιδευτικών της ΠΕ κατηγορίας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συγχωνεύονται σε 12 γιατί οι κλάδοι των Οικονομολόγων, Κοινωνιολόγων και Νομικών και Πολιτικών Επιστημόνων φέρονται ως ένας, το ίδιο των Φυσικών και Μαθηματικών καθώς και των Θεολόγων, Φιλολόγων και όλων των Ξένων Γλωσσών.

Ιδιαίτερα τώρα για τις ΤΕΣ οι 1196 εκπαιδευτικοί τους κατανέμονται κατά ειδικότητες ως εξής (Πίνακας 18, Παρ. ΙΙΙ) : Μηχανικοί Πολυτεχνείου 43, Οικονομολόγοι, Νομικοί, Πολιτικοί Επιστήμονες 5, Φυσικοί, Μαθηματικοί 51, Θεολόγοι, Φιλόλογοι, Ξένων Γλωσσών 69, Ιατροί, Οδοντίατροι, Φαρμακοποιοί, Γεωπόνοι 8, Φυσικής Αγωγής 7, Λοιπών Ανωτάτων Σχολών 16, Τεχνολόγων (ΤΕΙ, ΑΣΕΤΕΜ) 472, λοιπών ΤΕΙ 9, Λοιπών Ανωτέρων Σχολών 23, Πτυχιούχοι ΤΕΛ (ΠΑΤΕΣ) 316, Πτυχιούχοι ΤΕΣ 177. Οπως προκύπτει από τον Πίνακα 19 του Παρ.) το μεγαλύτερο ποσοστό εκπαιδευτικών 39,46% συγκεντρώνει ο κλάδος Τεχνολόγων (ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ) ακολουθεί ο κλάδος πτυχιούχων ΤΕΛ (ΠΑΤΕΣ) με 26,42% και επόμενος είναι ο κλάδος πτυχιούχων ΤΕΣ με 14,80%. Από τους κλάδους των

Ανωτάτων Σχολών προηγείται ο κλάδος των Θεολόγων, Φιλόλογων, Ξένων Γλωσσών με 5,77% ακολουθεί ο κλάδος Φυσικών-Μαθηματικών και στη συνέχεια έρχονται οι πτυχιούχοι του ΕΜΠ με ποσοστό 3,60%. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στο νομό Φλώρινας δεν υπάρχει άλλος κλάδος με οργανική θέση στις ΤΕΣ εκτός από τον κλάδο Τεχνολόγων ΤΕ-ΑΣΕΤΕΜ. Από τους υπόλοιπους νομούς στο σύνολο των κλάδων των εκπαιδευτικών ΤΕΣ του νομού οι νομοί Χανίων, Λακωνίας και Ιωαννίνων συγκεντρώνουν αντίστοιχα τα ποσοστά των 69,23%, 66,67%, 66,67% στο βασικό κλάδο στελέχωσης των ΤΕΣ, των Τεχνολόγων ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ.

Στα ΤΕΛ το σύνολο των εκπαιδευτικών όλων των κλάδων το σχολικό έτος 1988-89 είναι 5354 (Πίνακας 20, παραρτ.). Από αυτούς το μεγαλύτερο ποσοστό στο σύνολο της χώρας συγκεντρώνει ο κλάδος Θεολόγων-Φιλόλογων, Ξένων Γλωσσών (22,45%). Ακολουθεί ο κλάδος των Φυσικών-Μαθηματικών (18,23%), και τρίτος είναι ο κλάδος Τεχνολόγων (ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ) με 15,35%. Στη συνέχεια ακολουθούν οι κλάδοι Οικονομολόγων-Νομικών-Κοινωνιολόγων (9,54%) και οι Μηχανικοί του ΕΜΠ με 6,07%. Δηλαδή φαίνεται ότι, ενώ στις ΤΕΣ προηγείται το εκπαιδευτικό προσωπικό του κλάδου των Τεχνολόγων στα ΤΕΛ το προβάδισμα έχουν οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν γενικά μαθήματα. Αυτό συμβαίνει γιατί στις ΤΕΣ λόγω του διαφορετικού ρόλου που τους έχει ανατεθεί δεν υπάρχουν πολλές ώρες Φιλολογικών μαθημάτων με αποτέλεσμα να μην παίρνουν οργανικές θέσεις οι εκπαιδευτικοί και η κάλυψη να γίνεται από εκπαιδευτικούς των ΤΕΛ.

Στα ΕΠΛ οι εκπαιδευτικοί του σχολικού έτους 1988-89 είναι 1596 (Πίνακας 23, Παρ.). Αν και η κατάταξη των εκπαιδευτικών ΕΠΛ ακολουθεί άλλο τύπο από των ΤΕΛ (δελτίο στατιστικής ΣΕ-5) είναι δηλαδή πιο αναλυτικός ως πρός τις ειδικότητες, μπορεί όμως να γίνουν μερικές εκτιμήσεις. Στα ΕΠΛ ο κλάδος των Φιλολόγων συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό (22,87%) των εκπαιδευτικών (Πίνακας 24 του Παρ.), ίδιο ύψος δηλαδή με το αντίστοιχο ποσοστό των ΤΕΛ, πράγμα που φανερώνει και το μεγάλο αριθμό ή τις πολλές ώρες μαθημάτων ακαδημαϊκού περιεχομένου στην ΤΕΕ. Ακολουθούν οι Μαθηματικοί με 13,22% και έπονται οι "Λοιποί" κλάδοι και ειδικότητες δηλαδή που δεν έγινε ξεχωριστή κατάταξη με 11,09%. Στα ίδια ποσοστά περίπου κυμαίνονται οι Φυσικοί, Αγγλικής Φιλολογίας και οι Οικονομολόγοι (6,77%, 6,14% και 6,45% αντίστοιχα) ενώ οι υπόλοιποι κλάδοι κυμαίνονται από 1,50% έως 4,70%. Αναλυτική παρουσίαση του εκπαιδευτικού προσωπικού κάθε τύπου σχολικής μονάδας ακολουθεί στη συνέχεια σε ειδικές παραγράφους.

i. Διάρθρωση και Κατανομή Διδακτικού Προσωπικού ΤΕΣ

Η ανάλυση που θα επιχειρείται στη συνέχεια θα περιστραφεί κυρίως στην περιφερειακή κατανομή του εκπαιδευτικού προσωπικού κατά κλάδο. Η επιλογή αυτή έχει ως βάση το γεγονός ότι η κατά νομό ανάλυση δεν αφήνει πολλά περιθώρια συγκρίσεων αφού μόνο τρείς επαγγελματικές ειδικότητες μαθητών κατέχουν την πρώτη θέση σε όλους τους νομούς (Μηχανικών αυτοκινήτου, εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων και ηλεκτρικού μέρους αυτοκινήτου). Αυτό έχει ως συνέπεια να καθορίζει και τις πολυπληθέστερες ειδικότητες εκπαιδευτικών στις ΤΕΣ σε αυτές του κλάδου τεχνολόγων (ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ), πτυχιούχων ΤΕΛ/ΠΑΤΕΣ και πτυχιούχων ΤΕΣ.

Παράλληλα η κατά περιφέρεια ανάλυση που ως μεγαλύτερη χωρική μονάδα θα καλύπτει και περισσότερες από τρείς ειδικότητες δίνει τη δυνατότητα να εντοπιστούν οι διαφοροποιήσεις που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ των περιφερειών σχετικά με το εκπαιδευτικό δυναμικό. Φυσικά η ανάλυση που επιχειρείται θα ήταν περισσότερο ουσιαστική αν η διερεύνηση περιλάμβανε όχι μόνο την κατανομή και διάρθρωση κατά κλάδο του εκπαιδευτικού προσωπικού αλλά και την αντιστοιχία του προς τα διδασκόμενα μαθήματα καθώς και άλλες παραμέτρους. Κάτι τέτοιο όμως θα επέκτεινε το θέμα υπερβολικά και πέρα από τα όρια του στόχου του.

Για την λεπτομερή κατά νομό διάρθρωση των εκπαιδευτικών ανά κλάδο και τύπο σχολικής μονάδας ΤΕΕ ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ανατρέξει στους Πίνακες 18, 20 και 23 του παραρτήματος καθώς και στα προγράμματα των σχολικών μονάδων (Παράρτημα ΙΙ). Πριν όμως γίνει η περιφερειακή ανάλυση θα δοθεί ένας μικρός αλλά πολύ ενδιαφέρων σχολιασμός για την κατά νομό διάρθρωση των εκπαιδευτικών κατά κλάδο και τύπο σχολικής μονάδας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 18 του Παρ., ο νομός Φλώρινας διαθέτει μόνο έναν εκπαιδευτικό από τον κλάδο τεχνολόγων ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ, ενώ ο νομός Ιωαννίνων με 3 εκπαιδευτικούς διαθέτει 1 του κλάδου Φιλολόγων-Θεολόγων και 2 τεχνολόγων ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ. Ετσι, ο νομός Ιωαννίνων εμφανίζεται με ποσοστό στον κλάδο φιλολόγων - Θεολόγων 33,3% που είναι και το μεγαλύτερο από όλους τους νομούς. Δεύτερος στον κλάδο αυτό έρχεται ο νομός Σάμου (28,57%) με επτά εκπαιδευτικούς από τους οποίους δύο του κλάδου Φιλολόγων - Θεολόγων. Νομοί με ελάχιστο αριθμό εκπαιδευτικών στις ΤΕΣ είναι οι Φωκίδας, Λασιθίου και Ζακύνθου με 4 εκπαιδευτικούς καθένας οι οποίοι κατανέμονται στους κλάδους Λοιπών Ανωτάτων Σχολών, Τεχνολόγων ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ, πτυχιούχων ΤΕΣ/ΠΑΤΕΣ και πτυχιούχων ΤΕΣ.

Τέλος, από το σύνολο των νομών σε 16 έχουμε σύνολο εκπαιδευτικών κάτω των δέκα. Ας σημειωθεί εδώ ότι από αυτούς δύο νομοί Ευρυτανίας και Θεσπρωτίας με 6 και 7 εκπαιδευτικούς αντίστοιχα εμφανίζουν το πρώτο και δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό εκπαιδευτικών του κλάδου Μηχανικών ΕΜΠ (20 και 14%) από όλους τους νομούς που διαθέτουν αυτόν τον κλάδο (σύνολο 20 νομοί).

Μια άλλη ενδιαφέρουσα παρατήρηση είναι ότι μόνο ο νομός Ηρακλείου διαθέτει εκπαιδευτικό προσωπικό του κλάδου Φυσικής Αγωγής και μάλιστα από το σύνολο των 17 εκπαιδευτικών οι 7 (δηλαδή 41%) ανήκουν στον κλάδο αυτό, αριθμός υπερβολικός για τον κλάδο.[19] Σύμφωνα με τον ίδιο Πίνακα (18 του Παρ.) οι μόνοι κλάδοι εκπαιδευτικών που εμφανίζονται σε όλους σχεδόν τους νομούς είναι οι τεχνολόγοι ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ, πτυχιούχοι ΤΕΛ/ΠΑΤΕΣ και πτυχιούχοι ΤΕΣ. Ενώ κλάδοι που καλύπτου τους λιγότερους νομούς είναι αυτοί της κατηγορίας των Οικονομολόγων - Κοινωνιολόγων - Νομικών - Πολιτικών Επιστημών και της Φυσικής Αγωγής που εμφανίζονται μόνο σε ένα νομό η πρώτη κατηγορία στην Αττική, και η δεύτερη στο Ηράκλειο. Σε δύο νομούς εμφανίζεται η κατηγορία των κλάδων Ιατρικής-Οδοντιατρικής-Φαρμακευτικής-Γεωπονίας (Αττική και Θεσ/νίκη) και η κατηγορία Λοιπών ΤΕΙ (Αττική και Δράμα).

Σε επίπεδο περιφέρειας, (Πίνακες 15 του Παρ. και 13.12) οι κλάδοι που καλύπτουν όλες σχεδόν τις περιφέρειες είναι των Μηχανικών ΕΜΠ, Φυσικών - Μαθηματικών, Θεολόγων - Φιλολόγων - Ξένων Γλωσσών, Τεχνολόγων ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ, πτυχιούχων ΤΕΛ/ΠΑΤΕΣ και πτυχιούχων ΤΕΣ. Οι υπόλοιποι κλάδοι καλύπτουν μόνο 1-2 περιφέρειες εκτός από την κατηγορία Λοιπών Ανωτάτων Σχολών που τη συναντάμε σε 7 από τις 13 περιφέρειες. Συγκεκριμένα, στους Μηχανικούς του ΕΜΠ η περιφέρεια Ηπείρου εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό 10% ενώ η Κεντρική Μακεδονία το μικρότερο 1,51%. Δύο περιφέρειες των Ιονίων Νήσων και του Βορείου Αιγαίου δεν έχουν καθόλου εκπαιδευτικούς του κλάδου αυτού.

Στους Οικονομολόγους, Κοινωνιολόγους, Πολιτικούς Επιστήμονες την αποκλειστικότητα έχει η περιφέρεια Αττικής με 1,04% στο σύνολο των εκπαιδευτικών της μιας και η ειδικότητα αυτή δεν εμφανίζεται σε καμμιά άλλη περιφέρεια. Στους Φυσικομαθηματικούς στο σύνολο των περιφερειών το μεγαλύτερο ποσοστό (7,78%) κατέχει η περιφέρεια Θεσσαλίας και το μικρότερο (1,67%) η Στερεά Ελλάδα. Τέσσερεις περιφέρειες (Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Ηπείρου, Ιονίων Νήσων και Κρήτης) δεν έχουν καθόλου εκπαιδευτικούς του κλάδου αυτού.

---

19. Η πιθανότητα ύπαρξης στατιστικού λάθους στην περίπτωση αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι οι 6 μονάδες ΤΕΛ του νομού με 3025 μαθητές διαθέτουν 6 γυμναστές, λιγότερους δηλαδή από όσους η 1 μονάδα ΤΕΣ με 244 μαθητές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.12

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΕΣ

	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΜΗΧΑΝΙΚ ΕΜΠ	ΟΙΚ-ΚΟΙΝ ΝΟΜ-ΠΟΛ ΕΠΙΣ/ΜΩΝ	ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΑΘ/ΚΩΝ	ΘΕΟΛ-ΦΙΛ ΞΕΝ.ΓΛ.	ΙΑΤΡ-ΟΔΟ ΦΑΡΜ/ΚΗΣ ΓΕΩΠ/ΚΗΣ	ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝ ΣΧΟΛ	ΤΕΧ/ΓΩΝ ΤΕΙ ΑΣΕΤΕΜ	ΛΟΙΠΩΝ ΤΕΙ	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝΩΤ/ΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΛ ΠΑΤΕΣ	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΣ
		ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	...10	...11	...12
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. ΘΡΑΚΗ	41	2.44			2.44				41.46	4.88	2.44	43.90	2.44
ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	265	1.51		3.77	7.17	2.26			36.60		1.89	33.96	12.83
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	32	3.13		6.25	6.25				40.63			21.88	21.88
ΗΠΕΙΡΟΥ	30	10.00			3.33				20.00		3.33	43.33	20.00
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	90	2.22		7.78	3.33			2.22	30.00			37.78	16.67
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	11							9.09	9.09		9.09	54.55	18.18
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	40	7.50		2.50	2.50				32.50			35.00	20.00
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	60	5.00		1.67	3.33			13.33	26.67			26.67	23.33
ΑΤΤΙΚΗ	483	4.55	1.04	5.38	6.83	.41		1.04	47.00	1.45	2.07	17.18	13.04
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	51	3.92		3.92	1.96				35.29		1.96	33.33	19.61
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	23			4.35	8.70				56.52			8.70	21.74
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	30	3.33		3.33	10.00				36.67			16.67	30.00
ΚΡΗΤΗΣ	40	2.50			2.50		17.50		32.50		10.00	27.50	7.50
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	1196	3.60	.42	4.26	5.77	.67	.59	1.34	39.46	.75	1.92	26.42	14.80

Πηγή: Πίνακας 18 του Παρ..

Οι Θεολόγοι-Φιλόγογοι, πτυχιούχοι Ξένων Γλωσσών που καλύπτουν όλες τις περιφέρειες εκτός από την Ιονίων Νήσων, εμφανίζουν το μεγαλύτερο ποσοστό στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (10%) και το μικρότερο στην περιφέρεια Πελοποννήσου (1,96%). Οι εκπαιδευτικοί πτυχιούχοι της Ιατρικής-Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής και Γεωπονικής εμφανίζονται μόνο στις περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (2,26%) και Αττικής (0,41%), ενώ οι Φυσικής Αγωγής μόνο στην περιφέρεια Κρήτης και αποτελούν το 17,50% του συνόλου των εκπαιδευτικών της περιφέρειας.

Στους πτυχιούχους Τεχνολόγων ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ που εμφανίζονται με αρκετά μεγάλα ποσοστά σε όλες τις περιφέρειες, την πρώτη θέση κατέχει η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με 56,52% και την τελευταία η περιφέρεια Ιονίων Νήσων με 9,09%. Από τις υπόλοιπες ειδικότητες ΤΕΙ μόνο οι περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και Αττικής έχουν ποσοστά 4,88% και 1,45% αντίστοιχα.

Ειδικότητες από την κατηγορία Λοιπών Ανωτάτων Σχολών εμφανίζονται στις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (2,44%), Κεντρικής Μακεδονίας (1,89%), Ηπείρου (3,33%), Ιονίων Νήσων (9,09%), Αττικής (2,07%), Πελοποννήσου (1,96%) και Κρήτης (10%), ενώ οι πτυχιούχοι ΤΕΛ/ΠΑΤΕΣ και ΤΕΣ εμφανίζονται σε όλες τις περιφέρειες. Η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατέχει το μικρότερο ποσοστό (8,70%) στους πτυχιούχους ΤΕΛ και η περιφέρεια Ιονίων Νήσων το μεγαλύτερο (54,55%). Στους πτυχιούχους ΤΕΣ το μικρότερο ποσοστό κατέχει η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (2,44%) και το μεγαλύτερο η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (30%).

Η ανισοκατανομή των ειδικοτήτων των εκπαιδευτικών ΤΕΕ που διαπιστώθηκε καθώς και η έλλειψη μόνιμου προσωπικού για πολλές μονάδες ΤΕΣ δημιουργεί προβλήματα στην οργανωτική τους δομή και στην επίτευξη των στόχων που αυτές καλούνται να εξυπηρετήσουν.

ii. Διάρθρωση και Κατανομή Προσωπικού ΤΕΛ

Το πρώτο συμπέρασμα που μπορεί να συνάγει κανείς από την κατανομή των 5354 εκπαιδευτικών των ΤΕΛ κατά νομό είναι ότι η διάρθρωσή της κατά κλάδο είναι πολύ πιο ισόρροπη από εκείνη των ΤΕΣ. Ολοι οι νομοί με ελάχιστες εξαιρέσεις είναι στελεχομένοι με όλους τους κλάδους των εκπαιδευτικών ΤΕΛ. Οι μόνοι κλάδοι που έχουν εκπαιδευτικούς σε λιγότερους από 40 νομούς είναι οι κλάδοι της κατηγορίας Λοιπών Ανωτάτων Σχολών (23 νομοί), Λοιπών Ανωτέρων Σχολών (29 νομοί) και ο κλάδος Ιατρικής - Φαρμακευτικής (35 νομοί). (Πίνακας 20 Παρ.).

Οσον αφορά τώρα για κάθε κλάδο εκπαιδευτικών ξεχωριστά έχουμε να παρατηρήουμε τα εξής : στο σύνολο της χώρας (Πίνακας 21, παραρτ.) ο κλάδος με τη μεγαλύτερη συμμετοχή είναι των Θεολόγων - Φιλολόγων (22,45%), με αμέσως επόμενο τον κλάδο των Φυσικο-Μαθηματικών (18,23%) ενώ αντίθετα οι κλάδοι με τη μικρότερη συμμετοχή είναι της κατηγορίας Λοιπών Ανωτάτων Σχολών (1,68%).

Ειδικότερα για την κλαδική διάρθρωση των εκπαιδευτικών κατά νομό προκύπτει ότι: Ο κλάδος των Μηχανικών ΕΜΠ κατέχει το 6,07% του συνόλου των εκπαιδευτικών ΤΕΛ της χώρας. Ο νομός που παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό σε σχέση με τους υπόλοιπους στον κλάδο αυτό είναι ο νομός Μαγνησίας με 11,76% και ακολουθεί ο νομός Λακωνίας με 10%. Το χαμηλότερο ποσοστό (1,22%) κατέχει ο νομός Φθιώτιδας. Οι νομοί Ευρυτανίας, Κεφαλληνίας, Πρεβέζης και Σάμου δεν έχουν καθόλου εκπαιδευτικούς του κλάδου αυτού (Πίνακας 20, Παρ.).

Ο κλάδος των Οικονομολόγων, Κοινωνιολόγων, Νομικών και Πολιτικών Επιστημόνων κατέχει στο σύνολο Ελλάδας το 9,54% των εκπαιδευτικών. Το υψηλότερο ποσοστό στο κλάδο αυτό συναντάται στο νομό Κυκλάδων (19,64%) και αμέσως μετά με διαφορά μιας ποσοστιαίας μονάδας στο νομό Ζακύνθου (18,75%). Τα χαμηλότερα ποσοστά έχουν οι νομοί Ιωαννίνων (1,85%) και Εβρου (2,60%). Ποσοστά κάτω από το μέσο όρο Ελλάδας έχουν 27 νομοί. Ενώ οι νομοί Αργολίδας και Ευρυτανίας δεν έχουν καθόλου εκπαιδευτικούς του κλάδου αυτού. Ο κλάδος των Φυσικομαθηματικών κατέχει στο σύνολο Ελλάδας, το 18,23% και εμφανίζεται με τα υψηλότερα ποσοστά στους νομούς Σάμου (31,58%) και Δωδεκαννήσου με 27,71% ενώ με τα χαμηλότερα ποσοστά στους νομούς Ρεθύμνης με 4% και Ευρυτανίας με 8,33%.

Οι πτυχιούχοι Θεολογίας-Φιλολογίας και Ξένων Γλωσσών κατέχουν στο σύνολο των εκπαιδευτικών της χώρας, το μεγαλύτερο ποσοστό (22,45%). Νομοί που παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά στον κλάδο αυτό σε σχέση με το μέσο όρο Ελλάδας είναι : Ευρυτανίας (33,33%), Κυκλάδων (30,36%), Χίου (30,30%) και Λακωνίας (30%). Οι αντίστοιχοι με τα χαμηλότερα ποσοστά είναι : Κερκύρας (12,24%) και Ζακύνθου (12,50%).

Ο κλάδος των πτυχιούχων Ιατρικής-Οδοντιατρικής-Φαρμακευτικής και Γεωπονικής εμφανίζεται στο σύνολο των εκπαιδευτικών Ελλάδος με ποσοστό 4,71%. Οι νομοί Δωδεκαννήσου, Ευρυτανίας, Ζακύνθου, Θεσπρωτίας, Καβάλας, Καρδίτσας, Καστοριάς, Κέρκυρας, Κεφαλληνίας, Κυκλάδων, Λακωνίας, Ρεθύμνης, Σάμου, Φωκίδας και Χίου δεν έχουν καθόλου εκπαιδευτικούς αυτού του κλάδου. Τα μεγαλύτερα ποσοστά σε σχέση με το μέσο όρο Ελλάδας κατέχουν οι νομοί Πιερίας (11,76%), Κορινθίας (10,94%) και Γρεβενών (10,53%), ενώ τα χαμηλότερα οι νομοί Κοζάνης (0,93%) και Πέλλας (1,05%).

Ο κλάδος Φυσικής Αγωγής εμφανίζεται στο σύνολο της χώρας με ποσοστό 2,97%. Τέσσερεις νομοί δεν έχουν καθηγητές Φυσικής Αγωγής (Καστορίας, Γρεβενών, Κεφαλλονιάς και Λευκάδας), ενώ τα υψηλότερα ποσοστά σε σχέση με το μέσο όρο κατέχουν οι νομοί : Ευρυτανίας (8,33%) και Αργολίδας (6,90%) και τα χαμηλότερα ποσοστά οι νομοί Εβρου (1,30%) και Αρκαδίας (1,59%).

Από τους 51 νομούς οι 28 δεν έχουν εκπαιδευτικούς του κλάδου Λοιπών Ανωτάτων Σχολών. Η κατηγορία αυτή εκπαιδευτικών εμφανίζεται στο σύνολο της χώρας με ποσοστό 1,68%, και τα μεγαλύτερα ποσοστά πάνω από αυτό του μέσου όρου Ελλάδας έχουν οι νομοί Θεσπρωτίας 12,50% και Κοζάνης 10,28% ενώ τα μικρότερα οι νομοί Ηρακλείου 0,55% και Αχαΐας 0,70%.

Ολοι οι νομοί έχουν Τεχνολόγους ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ εκτός από το νομό Θεσπρωτίας, ο οποίος κατέχει την πρώτη θέση στο ποσοστό των πτυχιούχων Λοιπών Ανωτάτων Σχολών και επίσης τα υψηλότερα ποσοστά στην κατηγορία πτυχιούχων λοιπών ΤΕΙ (8,33%). Οι νομοί με τα υψηλότερα ποσοστά στην κατηγορία Τεχνολόγων ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ είναι οι Κεφαλληνίας (31,82%) και Ζακύνθου (31,82%), ενώ με τα χαμηλότερα είναι Κιλκίς (1,56%) και Πέλλας (4,21%).

Στην κατηγορία πτυχιούχων Λοιπών ΤΕΙ οι νομοί Γρεβενών, Ευρυτανίας, Ζακύνθου, Καστορίας, Κέρκυρας, Κεφαλληνίας, Λευκάδας, Μεσσηνίας, Πρεβέζης, Σάμου, Σερρών και Φωκίδας δεν εμφανίζουν καθόλου εκπαιδευτικούς. Ο μέσος όρος Ελλάδας στην κατηγορία αυτή των εκπαιδευτικών είναι 5,16% με τα υψηλότερα ποσοστά στους νομούς Αργολίδας (13,79%ε και Ροδόπης (12,20%) και τα χαμηλότερα στους νομούς Κοζάνης (0,93%) και Δωδεκαννήσου (1,20%).

Η κατηγορία πτυχιούχων λοιπών Ανωτέρων Σχολών εμφανίζεται στο σύνολο της χώρας με ποσοστό (3,74%) και τα υψηλότερα ποσοστά έχουν οι νομοί Αργολίδας (20,69%) και Ρεθύμνης (16%) ενώ τα χαμηλότερα οι νομοί Ευβοίας (0,85%) και Φθιώτιδας (1,22%).

Οι πτυχιούχοι ΤΕΛ/ΠΑΤΕΣ καταλαμβάνουν ποσοστά σε όλους τους νομούς εκτός από τους νομούς Αρτας, Θεσπρωτίας, Λευκάδας, Φωκίδας και Χίου. Το ποσοστό με το οποίο εμφανίζονται στο σύνολο της Ελλάδας είναι 5,19%. Οι νομοί που κατέχουν τα υψηλότερα ποσοστά από αυτό του μέσου όρου Ελλάδας είναι : Τρικάλων (22,58%), Γρεβενών (21,05) και Ρεθύμνης (20%) ενώ αυτοί με τα χαμηλότερα Κιλκίς και Κορινθίας με 1,56% και οι δύο και Ηρακλείου με 1,65%.

Η κατηγορία πτυχιούχων ΤΕΣ τέλος, κατέχει στο σύνολο Ελλάδας το 4,91% και ο νομός Αρτας (ο οποίος δεν είχε καθόλου πτυχιούχους ΤΕΛ) κατέχει την πρώτη θέση στα ποσοστά με 22,50% ακολουθεί ο νομός Πρεβέζης με 21,21% και ο νομός Καρδίτσας με 20,59%. Τα χαμηλότερα ποσοστά κατέχουν οι νομοί Δωδεκαννήσου (1,20%) και Δράμας (1,35%). Δέκα νομοί δεν έχουν καθόλου πτυχιούχους ΤΕΣ (Βοιωτίας, Ζακύνθου, Καστοριάς, Κεφαλληνίας, Κυκλάδων, Λακωνίας, Ξάνθης, Πιερίας, Σάμου και Χίου).

Η κατανομή του εκπαιδευτικού προσωπικού ΤΕΛ κατά περιφέρεια φαίνεται από τον Πίνακα 13.13. Οπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα αυτού ορισμένοι κλάδοι εκπαιδευτικών δεν εκπροσωπούνται σε κάποιες περιφέρειες. Ετσι στις περιφέρειες Ιονίων Νήσων και Νοτίου Αιγαίου δεν υπάρχουν καθόλου εκπαιδευτικοί του κλάδου Ιατρικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής και Γεωπονικής. Επίσης στα Ιόνια Νησιά δεν εμφανίζονται και οι κλάδοι "Λοιπών Ανωτάτων Σχολών", "Λοιπών ΤΕΙ" και "Λοιπών Ανωτέρων Σχολών". Οι ειδικότητες των κλάδων αυτών καλύπτονται από τον συναφή κλάδο τεχνολόγων ΤΕΙ/ΑΣΕΤΕΜ που στην περιφέρεια των Ιονίων Νήσων έχει το υψηλότερο ποσοστό (28,85%), ενώ ο μέσος όρος Ελλάδας είναι 15,35%. Εκτός όμως από το γεγονός ότι το ποσοστό του κλάδου αυτού είναι το μεγαλύτερο του κλάδου σε σχέση με τις άλλες περιφέρειες είναι και το υψηλότερο στην κλαδική διάρθρωση των εκπαιδευτικών μέσα στην ίδια την περιφέρεια. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και στην περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας (23,61%), ενώ στις υπόλοιπες περιφέρειες το προβάδισμα έχει ο κλάδος των Φιλολόγων, κ.λ.π. και των Φυσικομαθηματικών. Ειδικά για τα Ιόνια Νησιά ο κλάδος των Φιλολόγων έχει το χαμηλότερο ποσοστό (16,35%) σε σχέση με τις άλλες περιφέρειες. Η ίδια περιφέρεια έρχεται επίσης δεύτερη μετά την περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (13,67%) στο ποσοστό του κλάδου Οικονομολόγων κ.λ.π. με ποσοστό (12,50%) σε σχέση με τις άλλες περιφέρειες. Πράγμα που σημαίνει ότι είναι η μόνη περιφέρεια στην οποία έχουμε αντιστροφή των όρων και στροφή από τις θεωρητικές-κλασικές ειδικότητες στις τεχνολογίες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.13

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΕΛ

	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣ/ΚΟΥ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ	ΕΚΠ.ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΕΚΠ.ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΜΗΧΑΝΙΚ ΕΜΠ 1	ΟΙΚ-ΚΟΙΝ ΝΟΜ-ΠΟΛ ΕΠΙΣ/ΜΩΝ 2	ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΑΘ/ΚΩΝ 3	ΘΕΟΛ-ΦΙΛ ΞΕΝ.ΓΛ. 4	ΙΑΤΡ-ΟΔΟ ΦΑΡΜ/ΚΗΣ ΓΕΩΠ/ΚΗΣ 5	ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ 6	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝ ΣΧΟΛ 7	ΤΕΧ/ΓΩΝ ΤΕΙ ΑΣΕΤΕΜ ...8	ΛΟΙΠΩΝ ΤΕΙ 9	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝΩΤ/ΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ...10	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΛ ΠΑΤΕΣ ...11	ΠΤΥΧ/ΧΩ ΤΕΣ ...12
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ																		
ΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. ΘΡΑΚΗ	376	87.50	1.60	10.90	54.8	8.0	329	4.26	6.38	19.45	23.10	2.13	2.74	.91	18.54	8.21	1.22	9.42	3.65
ΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1222	89.61	1.80	8.59	49.8	10.4	1095	6.48	10.14	17.72	21.92	6.30	2.65	2.37	11.32	6.12	5.30	3.20	6.48
ΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	235	85.96	1.70	12.34	50.5	7.0	202	5.45	10.40	18.81	19.31	1.98	2.48	5.94	14.36	3.47		8.91	8.91
ΠΕΙΡΟΥ	177	85.31	3.39	11.30	25.2	7.6	151	2.65	7.28	18.54	21.85	3.97	3.31	1.99	10.60	3.97	7.28	3.31	15.23
ΕΣΣΑΛΙΑ	358	90.50	1.96	7.54	46.3	12.0	324	8.33	5.56	15.74	22.53	4.63	3.09	.93	13.89	4.01	6.79	9.26	5.25
ΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	121	85.95	2.48	11.57	34.7	7.4	104	4.81	12.50	23.08	16.35		2.88		28.85			7.69	3.85
ΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	430	88.84	1.86	9.30	47.8	9.6	382	3.93	7.59	14.14	20.68	6.54	3.14	1.05	18.06	7.33	5.50	7.07	4.97
ΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	319	90.28	2.19	7.52	41.1	12.0	288	3.13	9.38	17.71	22.92	4.86	3.13	1.74	23.61	4.86	.69	3.82	4.17
ΤΤΙΚΗ	1813	90.73	2.21	7.06	41.1	12.9	1645	7.78	10.94	18.78	23.22	4.62	2.86	1.40	16.47	5.11	1.52	4.32	2.98
ΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	283	85.16	3.18	11.66	26.8	7.3	241	4.15	10.79	17.84	21.99	5.39	3.73	.83	13.28	5.81	6.64	4.15	5.39
ΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	130	86.15	3.08	10.77	28.0	8.0	112	3.57	9.82	21.43	25.00	2.68	3.57	2.68	13.39	1.79	8.04	2.68	5.36
ΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	156	89.10	.64	10.26	139.0	8.7	139	7.91	13.67	27.34	25.90		3.60	1.44	10.07	2.88	1.44	5.04	.72
ΡΗΤΗΣ	376	90.96	2.13	6.91	42.8	13.2	342	4.68	7.02	16.96	23.39	5.85	3.51	1.17	14.04	2.92	8.77	6.43	5.26
ΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	5996	89.29	2.08	8.62	42.8	10.4	5354	6.07	9.54	18.23	22.45	4.71	2.97	1.68	15.35	5.16	3.74	5.19	4.91

πηγή: Πίνακας 20 του Παρ.

Στην περιφέρεια Ηπείρου εμφανίζεται υψηλό ποσοστό στους πτυχιούχους ΤΕΣ (15,23%) σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφέρειες που βρίσκονται πολύ κοντά στο μέσο όρο Ελλάδας (4,91%). Η στελέχωση των ΤΕΛ από άποψη εκπαιδευτικού κλάδου είναι πολύ καλύτερη από εκείνη των ΤΕΣ. Η αιτιολόγηση αυτής της σχετικής επάρκειας θα μπορούσε να αποδοθεί στο γεγονός ότι τα περισσότερα ΤΕΛ καλύπτουν τουλάχιστον 9 τομείς ειδίκευσης, ενώ ελάχιστα ΤΕΛ έχουν και από τους υπόλοιπους 4 τομείς ειδίκευσης (βλ. Πίνακα 37, παραρτ.). Τέλος, θα πρέπει ίσως να σημειώσουμε ότι στους περισσότερους από τους νομούς υπερισχύουν με υψηλά ποσοστά συμμετοχής οι εκπαιδευτικοί πτυχιούχοι ΑΕΙ. Εξαίρεση αποτελούν οι νομοί Ευρυτανίας και Ρεθύμνης όπου το 80% και σε 64% αντίστοιχα των εκπαιδευτικών προέρχονται από ΤΕΙ, ΤΕΣ και ΤΕΛ και άλλα ανωτέρων σχολών.

iii. Διάρθρωση και Κατανομή Διδακτικού Προσωπικού ΕΠΛ

Το σχολικό έτος 1988-89 το σύνολο των εκπαιδευτικών ΕΠΛ ήταν 1596, η διάρθρωση και κατανομή φαίνεται από τους Πίνακες 23 και 24 (παραρτ.). Οπως αναφέρθηκε το στατιστικό δελτίο των ΕΠΛ είναι διαφορετικού τύπου από των ΤΕΛ και αυτό δημιουργεί ορισμένα μικροπροβλήματα όταν γίνεται η αντιστοίχιση ή ομαδοποίηση στις ειδικότητες. Το δελτίο των ΕΠΛ έχει την κατανομή των εκπαιδευτικών κατά ειδικότητα και όχι κατά κλάδο (που περιλαμβάνει ομοειδείς ειδικότητες) όπως των ΤΕΛ.

Η κατανομή του εκπαιδευτικού προσωπικού κατά ειδικότητα αλλά και κατά νομό είναι πολύ περισσότερο ομοιόμορφη από εκείνη των άλλων σχολικών μονάδων (ΤΕΛ, ΤΕΣ). Εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων, όλοι οι νομοί διαθέτουν σχεδόν όλες τις ειδικότητες εκπαιδευτικού προσωπικού και οι αποκλίσεις της ποσοστιαίας διάρθρωσης κατά κλάδο από το μέσο Ελλάδας είναι σχετικά μικρές. Επίσης παρατηρείται ότι μόνο το 11% κατά μέσο όρο των εκπαιδευτικών προέρχεται από Ανώτερες Σχολές ή ΤΕΙ. Εδώ οι νομοί με υψηλό αυτό το ποσοστό είναι της Καβάλας (27,9%) και Δράμας, Θεσ/νίκης και Ροδόπης με 18% περίπου.

Αυτή η σχετική ομοιομορφία θα πρέπει να αποδοθεί στο γεγονός ότι σε όλα τα ΕΠΛ λειτουργούν οι ίδιοι κλάδοι ειδίκευσης εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων όπως οι κλάδοι Χημικής Τεχνολογίας, Δομικών Εργων, Ηλεκτρολογίας, Χημείας, που λειτουργούν μόνο σε ένα ΕΠΛ ο καθένας και ο κλάδος Μηχανολογίας που λειτουργεί σε 4 ΕΠΛ (Πίνακας 43 του Παρ.). Επίσης, δύο ΕΠΛ (Κοζάνης και Ροδόπης) επειδή λειτουργούν για πρώτη φορά έχουν μαθητές μόνο στην Α' τάξη με αποτέλεσμα ορισμένα δεδομένα που αναφέρονται σε αυτούς τους νομούς να παρουσιάζουν ακραίες τιμές. Αξιοσημείωτο αυτής της ομοιομορφίας είναι το γεγονός ότι από τα ποσοστά διάρθρωσης που εμφανίζονται στους

Πίνακες 23 και 24 του Παρ. μόνο το 16% περίπου παρουσιάζουν θετική ή αρνητική απόκλιση από το μέσο Ελλάδας μεγαλύτερη του 50%. Πιο συγκεκριμένα τώρα οι αποκλίσεις κατά ειδικότητα εμφανίζονται ως εξής :

Η ειδικότητα των Θεολόγων αριθμεί 56 εκπαιδευτικούς που αντιπροσωπεύουν το 3,51% στο σύνολο των εκπαιδευτικων ΕΠΛ της χώρας. Το μεγαλύτερο ποσοστό έχει το ΕΠΛ Καλαμάτας του νομού Μεσσηνίας (6,56%) ενώ το χαμηλότερο το ΕΠΛ νομού Καρδίτσας (2,08%).

Την πρώτη θέση στο σύνολο των εκπαιδευτικών ΕΠΛ Ελλάδας κατέχει η ειδικότητα των Φιλολόγων με ποσοστό 22,87%. Το μεγαλύτερο ποσοστό (27,27%) της ειδικότητας αυτής κατέχει το ΕΠΛ νομού Ροδόπης (Κομοτηνής) ενώ το χαμηλότερα ποσοστό (11,76%) το ΕΠΛ Πτολεμαϊδας του νομού Κοζάνης και τα δύο όμως αυτά σχολεία λειτουργούν πρώτη χρονιά το 1988-89 και μόνο με Α' τάξη. Από τα υπόλοιπα προηγείται το ΕΠΛ Ιωαννίνων με ποσοστό 26,76% ενώ την τελευταία θέση κατέχει το ΕΠΛ νομού Μαγνησίας (Βόλου) με ποσοστό 18,89%.

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι Φιλόλογοι εμφανίζουν το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής για όλους τους νομούς με εξαίρεση μόνο τον νομό Καβάλας όπου το προβάδισμα με 27,8% το έχουν οι Λοιπές Ειδικότητες ενώ οι Φιλόλογοι έχουν ποσοστό συμμετοχής 23%. Τη δεύτερη θέση στο σύνολο της Ελλάδας κατέχει η ειδικότητα των Μαθηματικών με ποσοστό 13,22%. Το ΕΠΛ Κομοτηνής έχει και εδώ την πρώτη θέση με ποσοστό 18,18% και ακολουθεί αμέσως μετά το ΕΠΛ Ιωαννίνων (15,49%) ενώ την τελευταία θέση κατέχει το ΕΠΛ Ρεθύμνου με 8,11%.

Στη συνέχεια την τρίτη θέση στο σύνολο Ελλάδας καταλαμβάνει η ειδικότητα των Φυσικών με ποσοστό 6,77%. Το μεγαλύτερο ποσοστό στους Φυσικούς κατέχει το ΕΠΛ Βόλου (11,11%) ενώ το μικρότερο το ΕΠΛ Ρεθύμνου (4,05%). Η ειδικότητα των Χημικών καταλαμβάνει το 2,69% των εκπαιδευτικών ΕΠΛ του συνόλου της χώρας με το υψηλότερο ποσοστό στο ΕΠΛ Πτολεμαϊδας 5,88% και αμέσως μετά έρχονται τα ΕΠΛ του νομού Αττικής (4,09%) ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά έχουν το ΕΠΛ Ρεθύμνου 1,35% και Ιωαννίνων με 1,41%.

Η ειδικότητα των Βιολόγων έχει γενικό ποσοστό στο σύνολο Ελλάδας 1,50% με υψηλότερο ποσοστό κατά νομό στο Ν. Πέλλας (ΕΠΛ Εδεσσας) με 4,26% και χαμηλότερο 1,11% στο Ν. Μαγνησίας (ΕΠΛ Βόλου). Ας σημειωθεί εδώ ότι μόνο 11 νομοί από τους 19 που διαθέτουν ΕΠΛ έχουν αυτή την ειδικότητα. Οι Φυσιογνώστες κατέχουν το 1,32% στο σύνολο της χώρας με υψηλότερο ποσοστό (5,88%) στο Ν. Κοζάνης (ΕΠΛ Πτολεμαϊδας)

και χαμηλότερο (1,08%) στο Ν. Θεσσαλονίκης (ΕΠΛ Θεσσαλονίκης). Οι εκπαιδευτικοί της Φυσικής Αγωγής κατέχουν για τα ΕΠΛ το 4,76% στο σύνολο της χώρας. Το υψηλότερο ποσοστό (6,41%) κατέχει ο Ν. Πιερίας (ΕΠΛ Κατερίνης) και το χαμηλότερο (4,11%) ο Ν. Αχαΐας (ΕΠΛ Πατρών).

Η ειδικότητα της Γαλλικής Φιλολογίας κατέχει το 3,88% στο σύνολο της χώρας και παρουσιάζει τα υψηλότερα ποσοστά (9,09%) στο Ν. Ροδόπης (ΕΠΛ Κομοτηνής) και ακολουθεί ο Ν. Θεσσαλονίκης (ΕΠΛ Θεσσαλονίκης) με 7,53%, ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά (1,64%) έχει ο Ν. Μεσσηνίας (ΕΠΛ Καλαμάτας).

Η ειδικότητα της Αγγλικής Φιλολογίας κατέχει την πέμπτη κατά σειρά θέση στην κατάταξη των ειδικοτήτων στο σύνολο της χώρας από άποψη υψηλού ποσοστού εκπαιδευτικών και εμφανίζεται με το ποσοστό 6,14%. Την πρώτη θέση σε επίπεδο νομού ως προς την ειδικότητα κατέχει ο νομός Εβρου (ΕΠΛ Αλεξανδρούπολης) με ποσοστό 10%, ενώ την τελευταία θέση κατέχουν οι νομοί Δράμας και Καβάλας με τα αντίστοιχα ΕΠΛ τους και ίδιο ποσοστό 4,92%.

Η ειδικότητα των Εκπαιδευτικών Καλλιτεχνικών μαθημάτων εμφανίζεται στους 10 από τους 19 νομούς που υπάρχουν ΕΠΛ με ποσοστό στο σύνολο της χώρας 1,38%. Τη μεγαλύτερη συμμετοχή αυτής της ειδικότητας τη βρίσκουμε στο Ν. Αχαΐας (ΕΠΛ Πάτρας) με ποσοστό 4,11% ενώ τη μικρότερη στο Ν. Αιτωλοακαρνανίας (ΕΠΛ Αγρινίου) με ποσοστό 1,06%.

Επίσης και η ειδικότητα των Μουσικών εμφανίζεται στους 13 από τους 19 νομούς και κατέχει το 1,13% των εκπαιδευτικών ΕΠΛ στο σύνολο της χώρας. Το ΕΠΛ Καρδίτσας έχει το μεγαλύτερο ποσοστό (4,17%) ενώ το χαμηλότερο έχουν τα ΕΠΛ του νομού Αττικής (0,68%).

Η ειδικότητα των Κοινωνιολόγων κατέχει το 3,57% στο σύνολο της χώρας και συγκεντρώνει τα μεγαλύτερα ποσοστά στο ΕΠΛ Πατρών (5,48%) ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά βρίσκονται στο ΕΠΛ Ιωαννίνων (1,41%).

Η ειδικότητα των Οικονομολόγων κατέχει την τέταρτη θέση στην γενική κατάταξη των ειδικοτήτων ΕΠΛ της χώρας με ποσοστό 6,45%. Το μεγαλύτερο ποσοστό έχει το ΕΠΛ Πάτρας (9,59%), ενώ το χαμηλότερο έχει το ΕΠΛ Κατερίνης με ποσοστό 5,13%.

Οι Γεωπόνοι κατέχουν το 2,88% στο σύνολο της χώρας και η ειδικότητά τους δεν υπάρχει στα ΕΠΛ Αλεξανδρούπολης και Κομοτηνής. Από τους υπόλοιπους νομούς το

μεγαλύτερο ποσοστό (5,88%) κατέχει το ΕΠΛ Πτολεμαϊδας και το χαμηλότερο (1,35%) το ΕΠΛ Ρεθύμνου.

Η ειδικότητα των Πολιτικών Μηχανικών εμφανίζεται σε 9 από τους 19 νομούς και συμμετέχει στη διάρθρωση των ειδικοτήτων της χώρας με ποσοστό 1,44%. Το υψηλότερο ποσοστό (6,41%) έχει το ΕΠΛ Κατερίνης και το χαμηλότερο ποσοστό (1,06%) έχει το ΕΠΛ Αγρινίου.

Οι Ηλεκτρολόγοι Μηχανικοί κατέχουν το 3,13% στο σύνολο της χώρας και δεν εμφανίζονται στα ΕΠΛ των νομών Αιτωλοακαρνανίας, Καβάλας, Πιερίας και Ροδόπης. Μεταξύ των υπόλοιπων νομών το μεγαλύτερο ποσοστό (11,76%) κατέχει ο νομός Κοζάνης (ΕΠΛ Πτολεμαϊδας) και το μικρότερο (1,37%) ο νομός Αχαϊας (ΕΠΛ Πατρών).

Οι Ηλεκτρονικοί εμφανίζονται στους 13 από τους 19 νομούς με ποσοστό στο σύνολο της χώρας 2,26%. Το υψηλότερο ποσοστό (5,88%) κατέχει ο νομός Κοζάνης (ΕΠΛ Πτολεμαϊδας) και το χαμηλότερο (1,06%) ο νομός Αιτωλοακαρνανίας (ΕΠΛ Αγρινίου).

Οσον αφορά την περιφερειακή διάρθρωση των ειδικοτήτων σε καμμιά περιφέρεια δεν συμβαίνει να ανατραπεί το προβάδισμα των Φιλολόγων των οποίων το ποσοστό συμμετοχής είναι τουλάχιστον 9 εκατοστιαίες μονάδες μεγαλύτερο από το αμέσως υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής που εμφανίζει κυρίως η ειδικότητα των μαθηματικών και σε ορισμένες περιπτώσεις οι Λοιποί (όπως Αν. Μακεδονία-Θράκη και Κεντρική Μακεδονία). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στην περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας η διάρθρωση των ειδικοτήτων είναι τέτοια ώστε όλες εμφανίζονται με το ίδιο ποσοστό (5,88%) εκτός όμως από των Φιλολόγων, Μαθηματικών και Ηλεκτρολόγων Μηχανικών που έχουν επίσης το ίδιο ποσοστό μεταξύ τους (11,76%).

Τέλος, όλες οι υπόλοιπες ειδικότητες εμφανίζονται με ένα ποσοστό 11,09% στο σύνολο της χώρας και κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό στο νομό Καβάλας (27,87%) και το μικρότερο (6,25%) στο Ν. Καρδίτσας.

Η αναλυτικότερη περιφερειακή διάρθρωση και κατανομή των εκπαιδευτικών ΕΠΛ φαίνεται από τους Πίνακες 26 του παραρτήματος και 13.14. Οπως φαίνεται και εδώ ισχύουν οι γενικές παρατηρήσεις που έγιναν στην αρχή. Αλλά είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι περιφέρειες Ιονίων Νήσων, Στερεάς Ελλάδας, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου δεν έχουν κανένα ΕΠΛ. Στις υπόλοιπες περιφέρειες η κατανομή του εκπαιδευτικού προσωπικού παρουσιάζει την παρακάτω εικόνα:

Οι περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Αττικής και Κρήτης έχουν όλες τις ειδικότητες εκπαιδευτικών. Στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης απουσιάζουν οι ειδικότητες καλλιτεχνικών και πολιτικών Μηχανικών. Στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας οι ειδικότητες των Βιολόγων, Καλλιτεχνικών, Μουσικής και Κοινωνιολόγων. Στην περιφέρεια Ηπείρου δεν εμφανίζεται η ειδικότητα των Φυσιογνωστών-Γεωλόγων, ενώ στην περιφέρεια Πελοποννήσου εκτός από την παραπάνω ειδικότητα, απουσιάζει και των Πολιτικών Μηχανικών.

Από την ανάλυση αυτού του κεφαλαίου συμπεραίνεται ότι από τους τρείς τύπους σχολείων (ΤΕΣ, ΤΕΛ, ΕΠΛ) εκείνος που είναι σχετικά καλύτερα οργανωμένος είναι τα ΕΠΛ. Η στελέχωση των ΕΠΛ σε διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό φαίνεται να είναι επαρκέστερη με σχετικά πολύ λιγότερες αδυναμίες. Οσον αφορά το εκπαιδευτικό προσωπικό διαπιστώθηκε ότι καλύπτει και μάλιστα σε υψηλό βαθμό ισομερώς όλες τις ειδικότητες εκπαιδευτικών. Τέλος, τα ΕΠΛ δεν εμφανίζουν αποκλίσεις στη στελέχωση ή τη διάρθρωση που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στο ενδεχόμενο ότι αυτή εξυπηρετεί και άλλους σκοπούς πέρα από τους εκπαιδευτικούς ή οργανωσιακούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.14

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΠΛ

	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣ/ΚΟΥ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ	ΕΚΠ.ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΕΚΠ.ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΠΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΙ	ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ	ΜΑΘΗΜ/ΚΟΙ	ΦΥΣΙΚΟΙ	ΧΗΜΙΚΟΙ	ΒΙΟΛΟΓΟΙ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. ΘΡΑΚΗ	226	89.82	2.21	7.96	41	11	203	2.96	23.65	12.32	6.40	1.97	.99
ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	316	93.04	.95	6.01	98	15	294	3.40	23.47	12.59	6.12	2.38	1.02
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	20	85.00		15.00		6	17	5.88	11.76	11.76	5.88	5.88	
ΗΠΕΙΡΟΥ	78	91.03	2.56	6.41	36	14	71	2.82	26.76	15.49	7.04	1.41	1.41
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	221	88.69	1.81	9.50	49	9	196	3.57	21.94	11.73	8.67	2.04	1.53
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ													
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	181	92.27	1.66	6.08	56	15	167	2.99	24.55	14.37	6.59	2.40	1.20
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ													
ΑΤΤΙΚΗ	477	92.24	1.47	6.29	63	15	440	3.64	22.73	14.77	6.59	4.09	2.50
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	64	95.31	1.56	3.13	61	31	61	6.56	21.31	11.48	8.20	1.64	1.64
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ													
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ													
ΚΡΗΤΗΣ	161	91.30	3.11	5.59	29	16	147	3.40	20.41	11.56	6.12	2.04	.68
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	1744	91.51	1.72	6.77	53	14	1596	3.51	22.87	13.22	6.77	2.69	1.50

ΠΙΝΑΚΑΣ 13.14 (συνέχεια)

ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ													ΣΥΝΟΛΟ
ΦΥΣ/ΣΤΕΣ	ΓΕΟΛΟΓΟΙ	ΦΥΣ ΑΓΩΓ	ΓΑΛΛΙΚΗΣ	ΑΓΓΛΙΚΗΣ	ΚΑΛ/ΚΩΝ	ΜΟΥΣΙΚΗΣ	ΚΟΙΝ/ΓΟΙ	ΟΙΚΟ/ΓΟΙ	ΓΕΟΠ/ΝΟΙ	ΠΟΛ.ΜΗΧ	ΗΛΕΚ.ΜΗΧ	ΗΛΕΚ/ΚΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	%
1.48		4.43	4.43	6.90		.99	3.45	6.40	1.48		1.48	.99	19.70	100
1.02		5.10	4.42	3.74	.68	1.02	3.40	6.46	4.42	2.04	2.38	3.06	13.27	100
5.88		5.88	5.88	5.88				5.88	5.88	5.88	11.76	5.88		100
		2.82	4.23	5.63	1.41	1.41	1.41	8.45	2.82	2.82	2.82		11.27	100
2.04		4.59	3.06	5.61	1.53	2.04	3.06	7.14	3.57	2.55	4.08	2.04	9.18	100
1.20		4.19	2.99	7.19	2.40	.60	4.79	7.19	1.80	.60	.60	.60	13.77	100
1.36		5.00	3.64	6.36	1.82	.68	4.09	5.68	2.73	1.36	3.64	2.73	6.59	100
		4.92	1.64	9.84	1.64	1.64	4.92	6.56	3.28		1.64	4.92	8.20	100
1.36		5.44	5.44	7.48	2.04	2.04	2.72	6.12	2.04	1.36	6.80	2.72	10.20	100
1.32		4.76	3.88	6.14	1.38	1.13	3.57	6.45	2.88	1.44	3.13	2.26	11.09	100

Πηγή : Πίνακας 23 του Παρ.

Κεφάλαιο 14. ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ : ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Το μαθητικό δυναμικό παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον για τη συγκρεκριμένη μελέτη γιατί η διάρθρωση και κατανομή του στις διάφορες ειδικότητες θα μας βοηθήσει στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων που αφορούν τη φυσιογνωμία των νομών και των περιφερειών.

Επειδή υπάρχουν πολλές και ποικίλες ειδικότητες κατά τύπο σχολικής μονάδας ΤΕΕ και η ομαδοποίησή τους θα οδηγούσε σε πρόωρα συμπεράσματα για τους νομούς, κρίθηκε σκόπιμο να προηγηθεί μια ειδική ανάλυση με τις ειδικότητες κάθε τύπου σχολικής μονάδας κατά νομό, ώστε να δοθεί μια πρώτη εικόνα των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των νομών ως πρός τις ειδικότητες και τους τύπους σχολικών μονάδων και ύστερα να γίνει μια γενική διερεύνηση με τις ομοειδής ειδικότητες όλων των τύπων σχολικών μονάδων κατά περιφέρεια.

Οπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη παράγραφο (κατανομή σχολικών μονάδων ΤΕΕ) το γενικό σύνολο του μαθητικού δυναμικού, δημόσια ΤΕΕ (1988-89) ανέρχεται σε 120.975 που κατανέμεται ως εξής στις ΤΕΣ 16.941, στα ΤΕΛ 85.238 και στα ΕΠΛ 18.796. Το γενικό σύνολο της γενικής εκπαίδευσης είναι 248.320 μαθητές.

Η συγκέντρωση των στοιχείων μαθητικού δυναμικού έγινε κυρίως από τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, το Γραφείο ΕΠΛ και τη Διεύθυνση Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής του ΥΠΕΠΘ. Γιαυτό ορισμένες αποκλίσεις που παρατηρούνται ως πρός τα μεγέθη έχουν κυρίως να κάνουν με τη διαφορετική πηγή που προέρχονται και το χρόνο λήψης των στοιχείων έναρξης ή λήξης σχολικού έτους.

Για τη διερεύνηση της συμμετοχής της επαγγελματικής ειδίκευσης κάθε τύπου σχολικής μονάδας ΤΕΕ κατά νομό και περιφέρεια έγινε χρήση του Συντελεστή Συμμετοχής. Ο συντελεστής αυτός επιτρέπει τις συγκρίσεις μεταξύ των νομών και των περιφερειών με έμμεσο τρόπο, δηλαδή με αναφορά στα εθνικά μεγέθη. Εχει δε την ακόλουθη μορφή[20]:

$$QL = \frac{Air}{Ar} \Big/ \frac{Ain}{An}$$

20. Βλ. **Α. Παπαδασκαλόπουλος,** *"Βασικές Μέθοδοι Περιφερειακής Ανάλυσης"*, Εκδ. Παπαζήση 1990, σελ. 46.

όπου :

QL : Ο συντελεστής συμμετοχής.

Air : Ο αριθμός των μαθητών ενός τύπου σχολικών μονάδων ΤΕΕ με ειδικότητα i για την περιφέρεια r.

Ar : Το σύνολο των μαθητών ενός τύπου σχολικών μονάδων ΤΕΕ στην περιφέρεια r.

Ain : Ο αριθμός των μαθητών ενός τύπου σχολικών μονάδων ΤΕΕ με ειδικότητα i στο σύνολο της χώρας.

An : Το σύνολο των μαθητών ενός τύπου σχολικών μονάδων ΤΕΕ στη χώρα.

Οι τιμές που παίρνει ο συντελεστής είναι ίσες με τη μονάδα, μεγαλύτερες ή μικρότερες. Για τιμή ίση με τη μονάδα σημαίνει ότι η ειδικότητα i είναι αναπτυγμένη στο νομό ή την περιφέρεια όσο και στο σύνολο της χώρας. Τιμή μεγαλύτερη της μονάδας σημαίνει ότι η ειδικότητα i είναι αναπτυγμένη στο νομό ή στην περιφέρεια περισσότερο απ'ότι στο σύνολο της χώρας, ενώ τιμή μικρότερη σημαίνει ότι είναι λιγότερο αναπτυγμένη απ'ότι στο σύνολο της χώρας.

14.1 ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΕΣ

α. Διάρθρωση κατά Νομό

Το συνολικό μέγεθος του μαθητικού δυναμικού ΤΕΣ δίνεται από τον Πίνακα 27 του Παρ., ο οποίος περιλαμβάνει τους μαθητές των ημερησίων αλλά και των νυκτερινών ΤΕΣ, δηλαδή και τα τρία έτη. Επειδή όμως στην ανάλυση αυτής της μελέτης ενδιαφέρον παρουσιάζει η τελευταία τάξη (Β') των ημερησίων ΤΕΣ με τις ειδικότητες της οποίας συμμετέχουν οι μαθητές στον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας, γιαυτό δεν θα γίνει ανάλυση της Α' τάξης και της νυκτερινής Γ' τάξης. [21]

Το σχολικό έτος 1988-89 το σύνολο του μαθητικού δυναμικού όλων των τάξεων δημοσίων ημερησίων και νυκτερινών ΤΕΣ ανέρχεται στις 16.906 μαθητές. Από αυτούς 7.242 μαθητές ανήκουν στη Β' τάξη ημερησίων ΤΕΣ στην οποία στρέφεται και το ενδιαφέρον της μελέτης και κατανέμονται σε 24 ειδικότητες (Πίνακας 29, Παρ.).

---

21. Αν και οι μαθητές της Γ' νυκτερινής συμμετέχουν επίσης στην παραγωγή με την αποφοίτησή τους όμως επειδή αυτοί οι μαθητές εμφανίζονται μόνο στο νομό Αττικής και ελάχιστοι στη Θεσσαλονίκη και τη Λάρισα, δεν υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση για τους νομούς. Το 1988-89 φοιτούν στην Γ' νυκτερινή ΤΕΣ, 513 μαθητές. Απ'αυτούς περισσότεροι από τους μισούς (278) είναι στην ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου, 38 στην Εργαλειομηχανών, 8 στην Ψυκτικών, 50 στην Ραδιοφώνου-Τηλεόρασης, 9 στην Εργασιών Σκυροδέματος, 16 Χειριστές Η/Υ, 102 στην Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων και 12 στην Ηλεκτρικών Μηχανών και Ηλεκτρικού μέρους Ανυψωτικών Μηχανημάτων.

Αναλυτική παρουσίαση του μεγέθους του μαθητικού δυναμικού Β' τάξης ΤΕΣ καθώς και η ποσοστιαία διάρθρωση και ο συντελεστής συμμετοχής των ειδικοτήτων ΤΕΣ κατα νομό δίδεται από τους Πίνακες 29, 30, 31 του Παρ. αντίστοιχα. Ειδικότερα η γενική εικόνα της εξειδίκευσης των νομών κατά ειδικότητα ΤΕΣ παρουσιάζεται στον Πίνακα 14.1, όπου νομοί με το σημείο (+) σημαίνει ότι εξειδικεύονται στη συγκεκριμένη ειδικότητα ενώ αντίθετα νομοί με το σημείο (.) δεν εξειδικεύονται.

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 29 σε 5 νομούς (Γρεβενών, Ηλείας, Καστοριάς, Κεφαλληνίας και Χαλκιδικής) δεν λειτουργούν ΤΕΣ και σε μια (Καβάλας) δεν λειτουργεί η Β' τάξη το 1988-89. Επομένως η κατανομή του μαθητικού δυναμικού Β' Τάξης ΤΕΣ κατά ειδικότητα γίνεται σε 48 νομούς ως εξής :

Το μεγαλύτερο ποσοστό (30,21%) μαθητών στο σύνολο των νομών, συγκεντρώνεται στην ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου (Πίνακας 30 Παρ.). Η ειδικότητα αυτή απουσιάζει από 7 νομούς στο σύνολο αυτών που έχουν Β' τάξη ΤΕΣ υπάρχουν όμως και δύο νομοί (Αργολίδας και Ζακύνθου) που συγκεντρώνουν όλο το ποσοστό (100%) του μαθητικού τους δυναμικού σ'αυτήν την ειδικότητα. Ο συντελεστής συμμετοχής της ειδικότητας αυτής στους δύο νομούς που αναφέρθηκε έχει τιμή πάνω από τη μονάδα (Πίνακας 31) που δείχνει ακριβώς την εξειδίκευση αυτού του νομού σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Το δεύτερο κατα σειρά μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώνει η ειδικότητα των Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου (18,57%). Η ειδικότητα αυτή απουσιάζει από 18 νομούς στους οποίους λειτουργούν ΤΕΣ.

Στην τρίτη θέση κατατάσσεται η ειδικότητα Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων με μικρότερο ποσοστό (14,91%) από την προηγούμενη, αλλά με μεγαλύτερη διασπορά στους νομούς. Απουσιάζει μόνο από 8 νομούς ενώ υπάρχει και εδώ ο νομούς Λασιθίου που συγκεντρώνει όλο του το μαθητικό δυναμικό στην ειδικότητα αυτή.

Μια ακόμα ειδικότητα Ραδιοφώνου-Τηλεόρασης συγκεντρώνει ποσοστό (10,44%) ενώ οι υπόλοιπες 20 ειδικότητες Β' Τάξης ΤΕΣ έχουν πολύ μικρά ποσοστά μαθητικού δυναμικού, 12 μάλιστα κάτω από μια ποσοστιαία μονάδα.

Για τους νομούς στους οποίους λειτουργούν οι τέσσερεις ειδικότητες που συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά μαθητικού δυναμικού ο συντελεστής συμμετοχής παρουσιάζει την παρακάτω εικόνα (Πίνακας 31 Παρ. και 14.1):

ΠΙΝΑΚΑΣ 14.1 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ Β' ΤΑΞΗΣ ΤΕΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧ. ΕΤΟΥΣ 1988-9

	ΜΗΧΑΝΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΚΑΥΣΕΩΣ	ΕΡΓΑΛΕΙΟΜΗΧΑΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΨΥΚΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΥΔΡΑΥ/ΚΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ	ΜΗΧΑΝΩΝ ΤΩΝ	ΑΜΑΞΩΜΑ-ΤΩΝ	ΣΥΓΚΟΛ/ΣΗ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	ΜΗΧΑΝΟ ΣΥΝΘΕΤΗ ΑΕΡΟΣ/ΦΩΝ	ΜΕΤΑΛ-ΛΕΙΩΝ	ΡΑΔ/ΦΩΝΟ ΤΗΛ/ΡΑΣΗ	ΑΥΤΟΜΑ-ΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η/Υ	ΕΡΓΑΣΙΩ ΣΚΥΡΟΔΕ ΜΑΤΟΣ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ				+						+		
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ				+								
ΑΡΚΑΔΙΑΣ		+		.								
ΑΡΤΑΣ				+								
ΑΘΗΝΑΣ	+	.	.	.				+		+	+	
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ		.	+	+						.		+
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ		.		+		+				+		
ΠΕΙΡΑΙΑ	+	.	+	.	+					+	+	+
ΑΧΑΙΑΣ		+		.						+		
ΒΟΙΩΤΙΑΣ		+		.								
ΓΡΕΒΕΝΩΝ												
ΔΡΑΜΑΣ		+		.			+			.		
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ			+	.								+
ΕΒΡΟΥ		+		.								
ΕΥΒΟΙΑΣ				+						+		
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ				+								
ΖΑΚΥΝΘΟΥ				+								
ΗΛΕΙΑΣ												
ΗΜΑΘΕΙΑΣ		+		+								
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			+	.						+		
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ		+		+								
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ		.	+	+		+				+	+	.
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ			+	+								
ΚΑΒΑΛΑΣ												
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ			+	.								
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ												
ΚΕΡΚΥΡΑΣ				+								+
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ												
ΚΙΛΚΙΣ		+										
ΚΟΖΑΝΗΣ		+		+								+
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ		+		+								
ΚΥΚΛΑΔΩΝ		+							+			
ΛΑΚΩΝΙΑΣ				+								
ΛΑΡΙΣΑΣ		+	.	.		+				+		
ΛΑΣΙΘΙΟΥ												
ΛΕΣΒΟΥ												
ΛΕΥΚΑΔΑΣ												
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ		+		+			+			+		
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ		+		+						+		
ΞΑΝΘΗΣ		+		.								
ΠΕΛΛΑΣ		+		+								
ΠΙΕΡΙΑΣ			+	+	+							
ΠΡΕΒΕΖΗΣ				+								
ΡΕΘΥΜΝΗΣ		+										
ΡΟΔΟΠΗΣ												
ΣΑΜΟΥ				+								
ΣΕΡΡΩΝ		+	+	.						+		
ΤΡΙΚΑΛΩΝ		.		+								
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ		+		.						+		
ΦΛΩΡΙΝΑΣ				.								
ΦΩΚΙΔΑ				+								
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ												
ΧΑΝΙΩΝ		+		.						+		
ΧΙΟΥ				+								

ΠΙΝΑΚΑΣ 14.1 (Συνέχεια)

	ΞΥΛΟΥ/ΚΩ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΟΙΚ/ΜΩΝ	ΕΜΠΟΡΟ-ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΧΕΙΡ/ΤΩΦΑΡ Η/Υ	ΚΟΠΤΙΚΗΣ ΑΡΓΥΡΟ-ΚΕΙΟΡΑ	ΚΟΠΤΙΚΗΣ ΧΡΥΣΟ-ΧΟΙΑΣ	ΩΡΟΛΟΓΟ-ΠΟΙΙΑΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ	ΗΛΕΚΤ/ΩΝ ΜΗΧΗΛ. ΜΕΡΟΙΚ/ΚΩΝ ΜΗΧ@ΒΙΟΜ/ΚΩΝ	ΣΥΣΚ. ΜΕΡΩΝ	ΗΛΕΚΤ/ΩΝ ΑΥΤ/ΝΙΤΟΥ	ΒΟΗΘΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥ	ΣΥΝΟ. ΜΑΘΗ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ							+		.			1,
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ												1,
ΑΡΚΑΔΙΑΣ					+		+		.			1,
ΑΡΤΑΣ									+			1,
ΑΘΗΝΑΣ		+	+	+	+	+	.	+	.			1,
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ							.		+			1,
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ							+		+			1,
ΠΕΙΡΑΙΑ	+			+			.	+	.		+	1,
ΑΧΑΙΑΣ							.		+			1,
ΒΟΙΩΤΙΑΣ							+		.			1,
ΓΡΕΒΕΝΩΝ												,
ΔΡΑΜΑΣ		+					+		.			1,
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ							+		+			1,
ΕΒΡΟΥ							.		.			1,
ΕΥΒΟΙΑΣ							+		+			1,
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ									+			1,
ΖΑΚΥΝΘΟΥ												1,
ΗΛΕΙΑΣ												,
ΗΜΑΘΕΙΑΣ							+		+			1,
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ							.		+			1,
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ									+			1,
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ							.		+			1,
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ									+			1,
ΚΑΒΑΛΑΣ												,
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ							+		+			1,
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ												,
ΚΕΡΚΥΡΑΣ							+					1,
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ												,
ΚΙΛΚΙΣ							+					1,
ΚΟΖΑΝΗΣ							+		.			1,
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ							.		+			1,
ΚΥΚΛΑΔΩΝ							+					1,
ΛΑΚΩΝΙΑΣ									+			1,
ΛΑΡΙΣΑΣ							.		+			1,
ΛΑΣΙΘΙΟΥ							+					1,
ΛΕΣΒΟΥ							+					1,
ΛΕΥΚΑΔΑΣ												1,
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ							.		.			1,
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ							+					1,
ΞΑΝΘΗΣ							+					1,
ΠΕΛΛΑΣ							+		+			1,
ΠΙΕΡΙΑΣ							+		+			1,
ΠΡΕΒΕΖΗΣ							+					1,
ΡΕΘΥΜΝΗΣ							+					1,
ΡΟΔΟΠΗΣ							+					1,
ΣΑΜΟΥ							+					1,
ΣΕΡΡΩΝ							.		+			1,
ΤΡΙΚΑΛΩΝ							+		+			1,
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ							+		.			1,
ΦΛΩΡΙΝΑΣ							+					1,
ΦΩΚΙΔΑ							+					1,
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ												,
ΧΑΝΙΩΝ							+					1,
ΧΙΟΥ							+					1,
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,

α) Για την ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου στο σύνολο των 41 νομών που λειτουργεί παρουσιάζει "έντονη εγκατάσταση" σε 25 νομούς.

β) Η ειδικότητα Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου λειτουργεί σε 30 νομούς και παρουσιάζει "έντονη εγκατάσταση" στους 20 .

γ) Η ειδικότητα Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων εμφανίζεται σε 40 νομούς με "έντονη εγκατάσταση" σε 29 από αυτούς.

δ) Οσο για την ειδικότητα Ραδιοφώνου-Τηλεόρασης από τους 17 νομούς που εμφανίζεται μόνο σε 3 παρουσιάζει " έντονη εγκατάσταση".

Δέκα ειδικότητες των ΤΕΣ εμφανίζονται μόνο σε ένα νομό. Μια, των Μεταλλείων εμφανίζεται μόνο στον νομό Κυκλάδων ενώ οι υπόλοιπες 9 μοιράζονται μεταξύ των Νομαρχιακών Διαμερισμάτων Αθηνών και Πειραιά.

Οι ειδικότητες 1) Μηχανοσυνθέτη Αεροσκαφών, 2) Υπαλλήλων Χειριστών Η/Υ, 3) Υπαλλήλων Φαρμακείου, 4) Ωρολογοποιΐας και 5) Ηλεκτρικών Μηχανών και Ηλεκτρικού Μέρους Ανυψωτικών Μηχανημάτων εμφανίζονται μόνο στο Νομαρχιακό Διαμέρισμα Αθήνας, ενώ αντίθετα οι ειδικότητες 1) Ξυλουργικών Εργασιών Οικοδομών, 2) Κοπτικής-Ραπτικής, 3) Ηλεκτρικών Οικιακών και Βιομηχανικών Συσκευών και 4) Βοηθών Κλώστου εμφανίζονται μόνο στο νομαρχιακό διαμέρισμα Πειραιά.

Τέσσερεις ειδικότητες εμφανίζονται σε δύο νομούς, α) Υδραυλικών Εγκαταστάσεων στο νομό Πιερίας και στο νομαρχιακό διαμέρισμα Πειραιά, β) Συγκόληση Μετάλλων στο νομό Δράμας και Μαγνησίας, γ) Εμπορούπαλλήλων στο νομό Δράμας και στο νομαρχιακό διαμέρισμα Αθήνας και δ) Αργυροχρυσοχοΐας στο νομό Αρκαδίας και στο νομαρχιακό διαμέρισμα Πειραιά. Οπως γίνεται αντιληπτό οι ειδικότητες αυτές έχουν ελάχιστο ποσοστό μαθητικού δυναμικού είτε στο σύνολο του νομού που εμφανίζονται είτε στο σύνολο της χώρας έχουν όμως υψηλό συντελεστή συμμετοχής ακριβώς επειδή δεν εμφανίζονται σε πολλούς νομούς. (βλ. Πίνακας 31, Παρ.).

Υπάρχουν ακόμα δύο ειδικότητες που εμφανίζονται μόνο σε 3 νομούς με υψηλούς συντελεστές συμμετοχής α) η ειδικότητα Αμαξωμάτων (νομαρχιακό διαμέρισμα Δυτικής Αττικής, νομός Θεσσαλονίκης και νομός Λάρισας) και β) η ειδικότητα Αυτοματισμού και Η/Υ (στο νομό Θεσσαλονίκης και στα νομαρχιακά διαμερίσματα Αθήνας και Πειραιά).

Από τις υπόλοιπες ειδικότητες η Εργαλειομηχανών εμφανίζεται σε 26 νομούς με ποσοστό μαθητικού δυναμικού 7,46% και μόνο σε 6 νομούς από αυτούς ο συντελεστής συμμετοχής έχει τιμή κάτω από τη μονάδα.

Σε 11 νομούς εμφανίζεται και η ειδικότητα των Ψυκτικών Εγκαταστάσεων με ποσοστό μαθητικού δυναμικού 5,72% και μόνο σε δύο από αυτούς παίρνει τιμή κάτω από τη μονάδα στο συντελεστή συμμετοχής.

Τέλος, με συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα σε όλους τους νομούς που λειτουργεί (8 συνολικά) εμφανίζεται η ειδικότητα Μηχανών Εσωτερικής Καύσης και συγκεντρώνει το 1,93% του συνολικού μαθητικού δυναμικού Β' τάξης ΤΕΣ ενώ ένας νομός, της Λευκάδας έχει όλο του το μαθητικό δυναμικό στην ειδικότητα αυτή. Συμπερασματικά θα πρέπει να επισημανθούν τα εξής :

α) 4 νομοί συγκεντρώνουν όλο το μαθητικό τους δυναμικό Β' τάξης σε μια ειδικότητα (Λευκάδας-Μηχανών Εσωτερικής Καύσης, Αργολίδας και Ζακύνθου - Μηχανών Αυτοκινήτου και Λασιθίου-Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων).

β) 20 νομοί από τους 48 που έχουν Β' Τάξη εμφανίζονται να εξειδικεύονται σε όλες τις ειδικότητες που λειτουργούν σ'αυτούς.

γ) Οι υπόλοιποι 24 νομοί εξειδικεύονται στις περισσότερες ειδικότητές από αυτές που λειτουργούν στο νομό. Εξαίρεση παρουσιάζει ο νομός Εβρου ο οποίος εξειδικεύεται μόνο σε μία ειδικότητα από τις τέσσερεις που λειτουργούν σ'αυτόν.

β. Περιφερειακή Διερεύνηση Μαθητικού Δυναμικού ΤΕΣ

Οι Πίνακες 32, 33 και 34 του Παρ. δίνουν στοιχεία για τη διάσταση που παίρνει η κατανομή, το μέγεθος, η διάρθρωση και ο συντελεστής συμμετοχής των ειδικοτήτων μαθητικού δυναμικού Β' τάξης ΤΕΣ κατά περιφέρεια.

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία των πινάκων αυτών μόνο δύο ειδικότητες (Μηχανών Αυτοκινήτου και Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων) λειτουργούν σε όλες τις περιφέρειες. Στην πρώτη ειδικότητα εξειδικεύονται 9 από τις 13 περιφέρειες και στη δεύτερη 8. Οι περιφέρειες που δεν εξειδικεύονται στην ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου είναι: Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Αττικής, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης. Ενώ οι περιφέρειες που δεν εξειδικεύονται στην ειδικότητα Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων είναι: Κεντρικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας και Αττικής, δηλαδή μεγάλες περιφέρειες με αναπτυγμένη πληθυσμιακή βάση.

Οι αμέσως επόμενες ειδικότητες που καλύπτουν μεγάλο αριθμό περιφερειών, 11 από τις 13 περιφέρειες, είναι των Εργαλειομηχανών και των Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου (Πίνακας 32 του Παρ.). Η ειδικότητα των εργαλειομηχανών απουσιάζει από τις περιφέρειες Ιονίων Νήσων και Βορείου Αιγαίου. Από τις υπόλοιπες 11 περιφέρειες, η

Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας, Νοτίου Αιγαίου και Αττικής, εμφανίζουν ειδίκευση μικρότερη από το μέσο Ελλάδας (Πίνακας 34 του Παρ.). Σχετικά με τη δεύτερη ειδικότητα των Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου, περιφέρειες που δεν εμφανίζεται αυτή είναι των Ιονίων Νήσων και Βορείου Αιγαίου, πράγμα λογικό αφού η αγορά για την ειδικότητα αυτή σ'αυτές τις περιφέρειες είναι από ελάχιστη έως ανύπαρκτη. Αντίθετα, μεγάλη εξειδίκευση παρουσιάζουν οι περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας. Δεδομένου ότι και η Αττική πλησιάζει να έχει συντελεστή συμμετοχής κοντά στη μονάδα (0,95) μπορεί να γίνει αποδεκτό ότι και η εξειδίκευση που εμφανίζουν οι διάφορες περιφέρειες ανταποκρίνεται στο μέγεθος της αγοράς στην οποία απευθύνεται αυτή η ειδικότητα.

Η ειδικότητα Ραδιοφώνου-Τηλεόρασης από τις 9 περιφέρειες που εμφανίζεται μόνο στις 3 (Δυτικής Ελλάδας, Αττικής, Κρήτης), έχει συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα. Αν ληφθεί υπόψη ότι συντελεστή συμμετοχής που πλησιάζει τη μονάδα έχουν και οι περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (0,92) και Θεσσαλίας (0,94), μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ειδικότητα αυτή είναι πιο αναπτυγμένη σε περιοχές όπου η αγορά έχει ανάγκη από τη συγκεκριμένη ειδίκευση. Μια άλλη ειδικότητα που καλύπτει αρκετές περιφέρειες (7 από τις 13) είναι των Μηχανών Εσωτερικής Καύσης που ας σημειωθεί στην ειδικότητα αυτή εξειδικεύονται και οι 7 περιφέρειες.

Από τις υπόλοιπες ειδικότητες μόνο η Εργασιών Σκυροδέματος εμφανίζεται σε 4 περιφέρειες (Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Ιονίων Νήσων και Νοτίου Αιγαίου). Για τις υπόλοιπες η κατανομή τους έχει ως εξής : 11 ειδικότητες εμφανίζονται μόνο σε μια περιφέρεια, 4 ειδικότητες σε δύο περιφέρειες και μια ειδικότητα (Αμαξωμάτων) σε 3 περιφέρειες (Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Αττικής).

Ειδικότερα για την κατά περιφέρεια κατανομή του μαθητικού δυναμικού στις ειδικότητες των ΤΕΣ θα πρέπει να σημειωθεί ότι η περιφέρεια με τις περισσότερες ειδικότητες είναι η Αττική με 22 από τις 24 ειδικότητες που προσφέρουν οι ΤΕΣ. Αμέσως μετά έρχεται η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (10 ειδικότητες). Το μικρότερο αριθμό ειδικοτήτων έχει η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (3 ειδικότητες).

Η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχει 182 μαθητές Β' Τάξης ΤΕΣ, οι οποίοι κατανέμονται στις 8 ειδικότητες που λειτουργούν στην περιφέρεια. Το υψηλότερο ποσοστό μαθητικού δυναμικού σε σχέση με τις υπόλοιπες ειδικότητες της περιφέρειας συγκεντρώνει αυτή των Εργαλειομηχανών (33,52%) (Πίνακας 33, Παρ.) η οποία έχει επίσης και τον συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα (Πίνακας 34, Παρ.). Από τις υπόλοιπες 7 ειδικότητες της περιφέρειας οι 3 έχουν εξειδίκευση χαμηλότερη από εκείνη

της χώρας στις ειδικότητες Μηχανών Αυτοκινήτου, Ραδιοφώνου-Τηλεόρασης και Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου.

Η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας συγκεντρώνει το υψηλότερο ποσοστό (30,84%) του μαθητικού δυναμικού στην ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου με συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα. Από τις υπόλοιπες 9 ειδικότητες που κατανέμονται οι 1.245 μαθητές Β Τάξης ΤΕΣ της περιφέρειας, οι 3 έχουν συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα (Ραδιοφώνου-Τηλεόρασης, Εργασιών Σκυροδέρματος και Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων). Ετσι, η εξειδίκευση της περιφέρειας εντοπίζεται στις ειδικότητες Εργαλειομηχανών, Ψυκτικών Εγκαταστάσεων, Υδραυλικών και Θερμικών Εγκαταστάσεων, Μηχανών Αυτοκινήτου, Αμαξωμάτων, Αυτοματισμού και Η/Υ και Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου.

Στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας το υψηλότερο ποσοστό (34,70%) του μαθητικού δυναμικού της περιφέρειας συγκεντρώνει η ειδικότητα Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων. Επίσης στην περιφέρεια αυτή λειτουργούν και άλλες 5 ειδικότητες εκ των οποίων μόνο δύο έχουν συντελεστή συμμετοχής μικρότερο της μονάδας (Ραδιοφώνου-Τηλεόρασης και Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου). Ως εκ τούτου η περιφέρεια εξειδικεύεται στις εξής ειδικότητες : Εργαλειομηχανών, Μηχανών Αυτοκινήτου, Εργασιών Σκυροδέματος και Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων.

Στην περιφέρεια Ηπείρου οι 199 μαθητές κατανέμονται μεταξύ των 5 ειδικοτήτων ΤΕΣ που λειτουργούν σ'αυτή. Απ'αυτές οι ειδικότητες Εργαλειομηχανών και Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων έχουν τιμές κάτω από τη μονάδα. Το υψηλότερο ποσοστό (51,26%) μαθητικού δυναμικού συγκεντρώνεται εδώ στην ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου και είναι η μοναδική περιφέρεια στην οποία πάνω από το 50% των μαθητών Β' Τάξης συγκεντρώνεται σε μια ειδικότητα. Αλλες ειδικότητες για τις οποίες η σχετική εξειδίκευση της περιφέρειας είναι μεγαλύτερη του μέσου Ελλάδας είναι των Ψυκτικών Εγκαταστάσεων, Μηχανών και Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου.

Οι 427 μαθητές της περιφέρειας Θεσσαλίας κατανέμονται στις 9 ειδικότητες που λειτουργούν στις ΤΕΣ της περιφέρειας. Το υψηλότερο ποσοστό μαθητικού δυναμικού (33,96%) συγκεντρώνει και σ'αυτή την περιφέρεια η ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου. Ενώ η εξειδίκευσή της εντοπίζεται στις ειδικότητες, Μηχανών Εσωτερικής Καύσεως, Εργαλειομηχανών, Μηχανών Αυτοκινήτου, Αμαξωμάτων, Συγκολλήσεις Μετάλλων και Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου.

Τα Ιόνια Νησιά συγκαταλέγονται στις περιφέρειες με τους λιγότερους μαθητές στη Β' Τάξη ΤΕΣ, μόλις 70. Στην περιφέρεια αυτή λειτουργούν 4 ειδικότητες που όλες παρουσιάζουν "έντονη εγκατάσταση" (Μηχανών Εσωτερικής Καύσεως, Μηχανών Αυτοκινήτου, Εργασιών Σκυροδέματος και Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων). Το υψηλότερο ποσοστό μαθητικού δυναμικού (48,57%) ακολουθεί και στην περιφέρεια αυτή την ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου.

Στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν 5 ειδικότητες ΤΕΣ από τις οποίες μόνο σε δύο εξειδικεύεται, (Μηχανών Αυτοκινήτου και Ραδιοφώνου-Τηλεόρασης). Το υψηλότερο ποσοστό (38,95%) κατέχει και εδώ η ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου. Το σύνολο του μαθητικού δυναμικού Β' Τάξης ΤΕΣ της περιφέρειας ανερχεται σε 190.

Η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αριθμεί 340 μαθητές Β Τάξης ΤΕΣ οι οποίοι φοιτούν σε 5 ειδικότητες, από τις οποίες μόνο η Ραδιοφώνου-Τηλεόρασης έχει συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα. Και στην περιφέρεια αυτή το υψηλότερο ποσοστό (36,18%) συγκεντρώνει η ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου.

Η περιφέρεια της Αττικής είναι η μεγαλύτερη τόσο σε μαθητικό πληθυσμό Β' Τάξης ΤΕΣ όσο και σε αριθμό ειδικοτήτων. Οι 3.593 μαθητές κατανέμονται εδώ σε 22 ειδικότητες, από τις οποίες 7 έχουν τιμές κάτω από τη μονάδα. Το υψηλότερο ποσοστό (27,89%) συγκεντρώνει η ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου στην οποία όμως ο συντελεστής συμμετοχής παίρνει τιμή κάτω από τη μονάδα. Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι 9 από τις ειδικότητες που διαθέτει αυτή η περιφέρεια, δεν εμφανίζεται σε καμμιά άλλη. Επιπλέον άλλες 3 ειδικότητες εμφανίζονται μόνο σε άλλη μια περιφέρεια.

Στην περιφέρεια Πελοποννήσου οι 284 μαθητές παρακολουθούν 6 ειδικότητες από τις οποίες η Ραδιοφώνου-Τηλεόρασης και Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου, έχουν συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα. Η ίδια ειδικότητα και εδώ, δηλαδή Μηχανών Αυτοκινήτου κατέχει το υψηλότερο ποσοστό (36,97%). Ετσι, η εξειδίκευση της περιφέρειας αυτής εντοπίζεται στις ειδικότητες Εργαλειομηχανών, Μηχανών Αυτοκινήτου, Αργυροχρυσοχοΐας (άλλη περιφέρεια που διαθέτει αυτή την ειδικότητα είναι η Αττική) και Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων.

Η μικρότερη περιφέρεια από άποψη μαθητικού πληθυσμού Β' Τάξης ΤΕΣ είναι του Βορείου Αιγαίου με 59 μαθητές. Οι μαθητές αυτοί κατανέμονται μεταξύ τριών ειδικοτήτων (Μηχανών Εσωτερικής Καύσης, Μηχανών Αυτοκινήτου και Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων) οι οποίες παρουσιάζουν όλες συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα. Το υψηλοτέρο ποσοστό (49,15%) το συγκεντρώνει στην περιφέρεια αυτή η

ειδικότητα Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων.

Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει 143 μαθητές οι οποίοι κατανέμονται στις 8 ειδικότητες που λειτουργούν σ'αυτή. Οι 3 από αυτές έχουν τιμές κάτω από τη μονάδα (Εργαλειομηχανών, Μηχανών Αυτοκινήτου και Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου). Το υψηλότερο ποσοστό μαθητικού δυναμικού 24,48%) κατέχει εδώ η ειδικότητα Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων.

Τέλος, η περιφέρεια της Κρήτης έχει 242 μαθητές Β' τάξης ΤΕΣ, οι οποίοι κατανέμονται σε 7 ειδικότητες. Δύο απ'αυτές η Μηχανών Αυτοκινήτου και η Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου έχουν τιμές κάτω από τη μονάδα. Το υψηλότερο ποσοστό μαθητικού δυναμικού συγκεντρώνεται και στην περιφέρεια αυτή στην ειδικότητα Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων.

Η ανάλυση που προηγήθηκε οδηγεί σε ορισμένα γενικά συμπεράσματα. Οπως δείχνουν τα στοιχεία, οι ειδικότητες με τις μεγαλύτερες συμμετοχές μαθητών στο σύνολο Ελλάδας είναι των Μηχανικών Αυτοκινήτου (30,21%), Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου (18,57%) και των Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων (14,91%). Σε επίπεδο περιφερειών η ειδικότητα Μηχανών Αυτοκινήτου συγκεντρώνει το υψηλότερο ποσοστό μαθητών σε 9 περιφέρειες, ενώ η ειδικότητα Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων έρχεται πρώτη σε ποσοστό μαθητών σε 4 περιφέρειες και η Εργαλειομηχανών σε μία περιφέρεια (Πίνακας 33 Παρ.).

Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί το γεγονός ότι οι ειδικότητες που προσελκύουν περισσότερους μαθητές είναι εκείνες που προσφέρονται για την εξάσκηση ελεύθερου επαγγέλματος (Μηχανικών Αυτοκινήτου, Ηλεκτρολόγου, κ.λπ.).

14.2 ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ Τ Ε Λ

α. Διάρθρωση κατά Νομό

Το μαθητικό δυναμικό ΤΕΛ και η ποσοστιαία διάρθρωσή του φαίνεται από τους Πίνακες 35, 36, 37 του παραρτήματος. Οι Πίνακες 35 και 36 δίνουν τη διάρθρωση και κατανομή του μαθητικού δυναμικού της Α' και Β' τάξης ΤΕΛ, ενώ ο Πίνακας 37 της Γ' τάξης ΤΕΛ. Επειδή όμως η Α' και Β' τάξη δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιάφερον για τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης γιαυτό δεν θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά στη διάρθρωση και κατανομή των ειδικοτήτων τους κατά νομό. Εκεί που θα δοθεί ιδιαίτερη

έμφαση και προσοχή είναι η Γ' τάξη όπου προσδιορίζεται και η ειδικότητα με την οποία ο μαθητής συμμετέχει στην παραγωγή.[22] Το σχολικό έτος 1988-89 φοίτησαν στην Α' τάξη ΤΕΛ 23.075 μαθητές, στη Β' 34.629 και στη Γ' 26391 μαθητές (Πίνακες 35 και 37 Παρ.). Η Α' τάξη είναι κοινή σε όλα τα ΤΕΛ και για όλους τους μαθητές και γιαυτό και δεν υπάρχουν ειδικότητες στις οποίες θα μπορούσε να γίνει μια σύντομη αναφορά. Στη Β' τάξη γίνεται η επιλογή ενός τομέα επαγγελμάτων και σε πολλές περιπτώσεις επιλέγεται και το τμήμα εξειδίκευσης για την Γ' Τάξη.

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 36 (Παρ.) το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών Β' τάξης ΤΕΛ ακολουθεί τον τομέα Οικονομίας και Διοίκησης (ποσοστό στο σύνολο της χώρας 30,62%). Ο τομέας αυτός υπάρχει σε όλα τα ΤΕΛ της χώρας, και κατέχει και το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των τομέων του κάθε νομού. Στη συνέχεια ακολουθούν επίσης σχεδόν σε όλους τους νομούς οι τομείς Μηχανολογίας (13,30% στο σύνολο της χώρας) και Ηλεκτρολογικός/Ηλεκτρονικός με δύο τμήματα (Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων (10,26%) και Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων και Αυτοματισμού (11,96%). Επεται ο Γεωργικός και Κτηνοτροφικός τομέας με ποσοστό 12,78%, ο οποίος απουσιάζει όμως σε 10 νομούς στο σύνολο των 54. Ο Δομικός τομέας έχει ποσοστό 4,94% και λείπει από 15 νομούς της χώρας.

Οι υπόλοιποι τομείς εμφανίζονται με ελάχιστα ποσοστά στο σύνολο της χώρας και σε ελάχιστα ΤΕΛ π.χ. σε 17 νομούς εμφανίζονται οι τομείς Κοινωνικών Υπηρεσιών, Βοηθών Ιατρικών και Βιολογικών Εργαστηρίων (6,58%) και Πληροφορικής (4,68%), ενώ μόνο σε 13 νομούς ο τομέας Χημικός-Μεταλλουργικός (1,26%). Σε 7 νομούς λειτουργεί τμήμα Οδοντοτεχνικής του τομέα Κοινωνικών Υπηρεσιών (1,70%) και από τα υπόλοιπα τμήματα του ίδιου τομέα, το τμήμα Βοηθών Νοσοκόμων (0,54%) λειτουργεί σε 4 νομούς και το τμήμα Χειριστές Ιατρικών Μηχανημάτων μόνο στο νομό Χανίων.

Ο Ναυτικός τομέας με το τμήμα Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού εμφανίζεται σε 5 νομούς (0,33%) . Ο τομέας Εφαρμοσμένων Τεχνών εμφανίζεται σε 3 νομούς με το τμήμα Διακοσμητών Εσωτερικών Χώρων (0,36%), σε δύο νομούς με το τμήμα Γραφικών Τεχνών (0,35%) και σε ένα νομό, διαμέρισμα Αθηνών, με το τμήμα Συντήρησης Εργων Τέχνης (0,13%).

---

22. Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι στην αγορά εργασίας απευθύνονται και οι μαθητές Δ' τάξης εσπερινών ΤΕΛ τους οποίους όμως δεν συμπεριλάβαμε στην ανάλυση επειδή εκτός από την Αττική και τη Θεσ/νίκη οι άλλοι νομοί δεν έχουν ενδιαφέροντα αριθμό. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠΕΠΘ το σχολικό έτος 1988-89 η κατανομή των μαθητών Δ' τάξης εσπερινών ΤΕΛ έχει ως εξής : 4 μαθητές στη Θεσ/νίκη Δ' Δέσμη 116 μαθητές σε έξι νομούς - Μηχανολογικός τομέας 174, Ηλεκτρολογικός-Ηλεκτρονικός 186, Δομικός 17, Οικονομίας και Διοίκησης 301, Γεωργικός-Κτηνοτροφικός 12, Κοινωνικών Υπηρεσιών 84 και Ναυτικός τομέας 1.

Τέλος, ο τομέας Κλωστουφαντουργίας υπάρχει μόνο στο νομαρχιακό διαμέρισμα Πειραιά με τα εξής τμήματα : Κλωστικής (0,04%), Υφαντικής (0,04%), Βαφικής (0,03%) και Πλεκτικής (0,03%). Τα ποσοστά είναι πάντα στο σύνολο της χώρας για τη Β' τάξη και όχι του νομού.

Το μαθητικό δυναμικό της Γ' τάξης ΤΕΛ το σχολικό έτος 1988-89 ανέρχεται 26.391 μαθητές (Πίνακας 37, Παρ.). Από αυτούς 3.530 μαθητές, ποσοστό 13,37% ακολούθησαν Δέσμες προπαρασκευαστικών μαθημάτων και οι υπόλοιποι τομείς επαγγελματικών ειδικοτήτων (Πίνακας 38 Παρ.). Αναλυτικότερα, η Α' Δέσμη έχει 389 μαθητές ή ποσοστό 1,47% στο σύνολο Γ' τάξης ΤΕΛ της χώρας (Πίνακας 38, Παρ.), η Β' Δέσμη έχει 124 μαθητές, ποσοστό 0,47% και η Δ' Δέσμη 3017 μαθητές, ποσοστό 11,43%. Οπως αναφέρθηκε και στο θεωρητικό μέρος Γ' Δέσμη στα ΤΕΛ δεν λειτουργεί. Από τα στοιχεία προκύπτει ότι, η Δ' Δέσμη είναι αυτή που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό στις Δέσμες των ΤΕΛ.

Για τους τομείς ειδικοτήτων, η ιεράρχηση των οποίων φαίνεται στον Πίνακα 14.2, την πρώτη θέση στο σύνολο της χώρας κατέχει ο τομέας οικονομίας και Διοίκησης με ποσοστό 14,47% για το τμήμα Υπαλλήλων Γραφείου και 9,26% για το τμήμα Υπαλλήλων Λογιστηρίου. σύνολο τομέα 23,73%. (Πίνακας 38, παραρτ). Ο τομέας αυτός υπάρχει σε όλους τους νομούς ή με τα δύο τμήματα ή με το ένα από αυτά, π.χ. οι νομοί Γρεβενών, Θεσπρωτίας, Κεφαλληνίας, Λευκάδας, Ξάνθης και Φωκίδας δεν έχουν το τμήμα Υπαλλήλων Γραφείου, ενώ οι νομοί Αργολίδας, Ευρυτανίας, Ζακύνθου, Ιωαννίνων, Καβάλας, Καρδίτσας και Ρεθύμνης δεν έχουν το τμήμα Υπαλλήλων Λογιστηρίου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14.2

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ ΤΕΛ

ΤΟΜΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΝΟΜΟΙ
Οικονομίας & Διοίκησης	23,73%	54
Ηλεκτρολογικός - Ηλεκτρονικός	19,15%	54
Γεωργικός - Κτηνοτροφικός	13,80%	44
Μηχανολογικός	11,91%	49
Κοινωνικών Υπηρεσιών	8,70%	21
Δομικός	3,96%	20
Πληροφορικής	3,19%	14
Χημικός & Μεταλλουργικός	1,06%	16
Εφαρμοσμένων Τεχνών	0,63%	3
Ναυτικός	0,32%	5
Κλωστοϋφαντουργίας	0,15%	1

Στη συνέχεια ακολουθεί ο Ηλεκτρολογικός και Ηλεκτρονικός τομέας επίσης με δύο τμήματα, εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων (ποσοστό 8,67%) και Ηλεκτρονικών Εγκαταστάσεων και Αυτοματισμού (ποσοστό 10,48%). Σύνολο και των δύο τμημάτων 19,15% για όλη τη χώρα. Και ο τομέας αυτός λειτουργεί σε όλους τους νομούς. Ειδικά το τμήμα Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων υπάρχει σε όλους τους νομούς εκτός της Αργολίδας. Το δεύτερο τμήμα Ηλεκτρονικών Εγκαταστάσεων και Αυτοματισμού δεν λειτουργεί σε 13 από τους 54 νομούς, αυτοί είναι : Αρτας, Ευρυτανίας, Θεσπρωτίας, Κεφαλληνίας, Κιλκίς, Κυκλάδων, Ξάνθης, Ρεθύμνης, Ροδόπης, Σάμου, Φωκίδας, Χαλκιδικής και Χίου.

Την τρίτη θέση από άποψη συγκέντρωσης υψηλού ποσοστού μαθητικού δυναμικού καταλαμβάνει ο Γεωργικός και Κτηνοτροφικός τομέας (13,80%) με τα πέντε τμήματά του στους 44 από τους 54 νομούς της χώρας (Πίνακας 38 Παρ.). Το τμήμα Ζωικής Παραγωγής συγκεντρώνει ποσοστό (1,07&), Φυτικής Παραγωγής (8,74%), Γεωργικών Μηχανημάτων (0,12%), Αγροτοβιομηχανικών Συνεταιρισμών και Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων (1,82%) και Ανθοκομίας (2,05%). Οι δέκα νομοί που δεν έχουν κανένα τμήμα του Γεωργικού και Κτηνοτροφικού τομέα είναι : Ευρυτανίας, Ζακύνθου, Καστοριάς, Κέρκυρας, Λέσβου, Λευκάδας, Ρεθύμνης, Σάμου, Φωκίδας και Χίου.

Στην επόμενη θέση κατατάσσεται ο Μηχανολογικός τομέας με ποσοστό 2,39% για το τμήμα Θερμικών και Ψυκτικών Εγκαταστάσεων και 9,52% για το τμήμα Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Παραγωγής. Το τμήμα Θερμικών και Ψυκτικών Εγκαταστάσεων εμφανίζεται μόνο σε 15 νομούς της χώρας ενώ των Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Παραγωγής σε όλους τους νομούς εκτός Ευρυτανίας και Ζακύνθου.

Ο Δομικός τομέας έχει τρία τμήματα και εμφανίζεται με κάποιο από αυτά στους 39 από τους 54 νομούς με ποσοστά 0,20% για το τμήμα Συγκοινωνιακών και Υδραυλικών Εργων, που εμφανίζεται μόνο στον νομό Θεσσαλονίκης και το νομαρχιακό Διαμέρισμα Ανατολικής Αττικής, με 2,20% για το τμήμα Κτιριακών Εργων και 1,56% για το τμήμα Σχεδίασης Εργων Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων, που εμφανίζεται σε πάνω από 20 νομούς της χώρας.

Ο τομέας Πληροφορικής έχει μόνο ένα τμήμα προγραμματιστών Η/Υ και συγκεντρώνει ποσοστό 3,19% στο σύνολο των τομέων της χώρας και λειτουργεί μόνο σε 14 νομούς.

Ο τομέας Κοινωνικών Υπηρεσιών αν και έχει 5 τμήματα ειδικοτήτων συγκεντρώνει ποσοστό μαθητικού δυναμικού 8,70% στο σύνολο Ελλάδας, το οποίο κατανέμεται σε 21 νομούς. Το τμήμα Βοηθών Ιατρικών και Βιολογικών Εργαστηρίων έχει το 6,52% του

συνολικού ποσοστού μαθητικού δυναμικού Γ' Τάξης ΤΕΛ Ελλάδας και εμφανίζεται σε 17 νομούς, το τμήμα Οδοντοτεχνικής έχει ποσοστό μαθητικού δυναμικού 1,62% και λειτουργεί σε 5 νομούς (Νομαρχιακά Διαμερίσματα Αθήνας, Πειραιά, νομοί Θεσσαλονίκης, Λασιθίου και Πιερίας). Το τμήμα Βοηθών Νοσοκόμων συγκεντρώνει ποσοστό μόλις 0,45% στο σύνολο της χώρας και λειτουργεί σε 3 νομούς Αιτωλοακαρνανίας, Λάρισας και Σάμου. Οσο για τα τμήματα Ιατρικών Επισκεπτών και Χειριστών Ιατρικών Μηχανημάτων λειτουργούν μόνο σε ένα νομό το καθένα, το πρώτο στο νομό Λέσβου και συγκεντρώνει το 0,03% του συνολικού ποσοστού μαθητικού δυναμικού και το δεύτερο στο νομό Χανίων με ποσοστό στο σύνολο της χώρας 0,08% (Πίνακας 38 Παρ.).

Ο Χημικός και Μεταλλουργικός τομέας έχει 3 τμήματα που όλα μαζί συγκεντρώνουν το 1,06% του συνόλου του μαθητικού δυναμικού. Το τμήμα Χημικών Βιομηχανιών έχει ποσοστό 0,26% και λειτουργεί στους νομούς Εύβοιας, Κοζάνης, Χανίων και στο Νομαρχιακό Διαμέρισμα Πειραιά. Το τμήμα Χημικών Μεταλλείων εμφανίζεται μόνο σε δύο νομούς και συγκεντρώνει το 0,11% του συνόλου των μαθητών. Οι νομοί αυτοί είναι Φωκίδας και Χαλκιδικής. Οσο για το τμήμα Χημικών Εργαστηρίων έχει ποσοστό 0,69% και λειτουργεί σε δέκα νομούς.

Ο τομέας Εφαρμοσμένων Τεχνών έχει 4 τμήματα και συγκεντρώνει ποσοστό 0,63% στο σύνολο της χώρας, που κατανέμεται μεταξύ του νομού Θεσσαλονίκης και των Νομαρχιακών Διαμερισμάτων Αθηνών και Πειραιά. Το τμήμα Συντηρητών Εργων Τέχνης και Αρχαιολογικών Ευρημάτων είναι αποκλειστικότητα του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Αθηνών όπως και το Ψηφιδογραφίας και Υαλουργίας του Πειραιά, ενώ τα υπόλοιπα δύο (Διακοσμητών Εσωτερικών Χώρων και Γραφικών Τεχνών) λειτουργούν στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη.

Ο τομέας της Κλωστοϋφαντουργίας φαίνεται ότι είναι καθαρά αποκλειστικότητα του Νομαρχιακού Διαμερίσματος Πειραιά και λειτουργεί με 3 από τα 4 τμήματα με ποσοστό μαθητικού δυναμικού Γ' τάξης ΤΕΛ στο σύνολο της χώρας 0,15%.

Τέλος, ο Ναυτικός τομέας λειτουργεί μ' ένα τμήμα, το Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού και εμφανίζεται σε 5 νομούς συγκεντρώνοντας το 0,32% του μαθητικού δυναμικού Γ' τάξης ΤΕΛ της χώρας. Οι νομοί είναι Αχαΐας, Κεφαλληνίας, Κυκλάδων, Χίου και το Νομαρχιακό Διαμέρισμα Πειραιά. Μια συστηματικότερη διερεύνηση των στοιχείων του Πίνακα 38 σε συνδυασμό με τα στοιχεία του Πίνακα 39 του Παρ. οδηγεί στις διαπιστώσεις :

α) Από τους 54 νομούς μόνο δύο δεν έχουν καμμιά Δέσμη στα ΤΕΛ, οι νομοί Ρεθύμνης και Φωκίδας, ενώ ο νομός Κυκλάδων έχει μόνο ένα ποσοστό 0,57% του μαθητικού

δυναμικού Γ' τάξης στην Δ' Δέσμη (πίνακας 38, παραρτ). Ετσι οι νομοί αυτοί αναπτύσσουν πάνω από το μέσο Ελλάδος όλες τις ειδικότητες ΤΕΛ τις οποίες έχουν.

β) Υπάρχουν ακόμα άλλοι 6 νομοί οι οποίοι και αυτοί αναπτύσσουν όλες τις ειδικότητες που έχουν με συντελεστές συμμετοχής πάνω από τη μονάδα αλλά παράλληλα σε αυτούς λειτουργούν και κάποιες από τις Δέσμες επίσης με τιμές πάνω από τη μονάδα. Συγκεκριμένα, στην Ευρυτανία, Θεσπρωτία, Καστοριά και Λευκάδα λειτουργεί μόνο Δ' Δέσμη. Αντίθετα στο νομό Ζακύνθου λειτουργούν και οι τρείς Δέσμες ενώ στο νομό Κεφαλληνίας δύο, η Β' και Δ' Δέσμη.

γ) Πέντε από τους νομούς εμφανίζουν τις περισσότερες από τις ειδικότητες που διαθέτουν με συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα. Ετσι οι νομοί Αρτας και Λακωνίας σε σύνολο 7 ειδικοτήτων εξειδικεύονται μόνο σε τρείς, επίσης σε τρείς εξειδικεύεται και ο νομός Εβρου σε σύνολο όμως 9 ειδικοτήτων. Ο νομός Ημαθίας εξειδικεύεται σε 4 ειδικότητες σε σύνολο 9 ενώ ο νομός Θεσσαλονίκης σε 8 σε σύνολο 18 ειδικοτήτων.

δ) Για τους υπόλοιπους νομούς ισχύει το ακριβώς αντίθετο. Δηλαδή έχουν τις περισσότερες ειδικότητες με συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα. Οι νομοί στους οποίους λειτουργούν τα περισσότερα τμήματα εξειδίκευσης είναι :

1) Πειραιά, με 20 τμήματα από τα οποία εξειδικεύεται σε 16.
2) Νομαρχιακά Διαμερίσματα Αθηνών και Ανατολικής Αττικής με 16 τμήμα από τα οποία εξειδικεύονται στα 9.
3) Αχαΐας, Ηρακλείου, Πιερίας με 14 τμήματα ο καθένας, από τα οποία ο πρώτος νομός εξειδικεύεται σε 12 και οι υπόλοιποι σε 8.
4) Μαγνησίας και Χανίων με 13 τμήματα από τα οποία 8 και 2 αντίστοιχα παρουσιάζουν εξειδίκευση μεγαλύτερη του μέσου Ελλάδος.
5) Αιτωλοακαρνανίας και Δυτικής Αττικής με 12 τμήματα ο καθένας από τα οποία εξειδικεύονται ο πρώτος σε 7 και ο δεύτερος σε 8 τμήματα.
6) Εύβοιας και Σερρών με 11 τμήματα από τα οποία εξειδικεύονται στα 7 ο καθένας.
7) Κοζάνης και Φθιώτιδας με 10 τμήματα αντίστοιχα από τα οποία εξειδικεύονται σε 7 οπρώτος και 5 ο δεύτερος. Οι υπόλοιποι νομοί έχουν κάτω από 10 τμήματα ο καθένας.

Η αποτύπωση της παραπάνω ανάλυσης γίνεται στον Πίνακα 14.3. Στον πίνακα αυτό εμφανίζονται με γενικευμένο τρόπο οι νομοί που παρουσιάζουν υψηλή εξειδίκευση (σημείο [+]) καθώς και εκείνοι των οποίων ο συντελεστής συμμετοχής είναι μικρότερος της μονάδας (σημείο [.]).

ΠΙΝΑΚΑΣ 14.3 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ ΤΕΛ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΣΧΟΛ.ΕΤΟΥΣ 1988-9

	ΔΕΣΜΗ Α	ΔΕΣΜΗ Β	ΔΕΣΜΗ Δ	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ		.....ΤΟΜΕΑΣ... . ΗΛ/ΓΙΚΟΣ-ΗΛ/ΝΙΚ		.....ΤΟΜΕΑΣ..... .. ΔΟΜΙΚΟΣ		
				ΘΕΡΜΙΚ &ΨΥΚΤΙΚ ΕΓΚ/ΣΩΝ	ΒΙΟΜ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ &ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚΑΤ/ΩΝ	ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ. ΚΑΙ ΑΥΤ/ΣΜΟΥ	ΣΥΓ/ΚΩΝ &ΥΔΡΑΥΛ ΕΡΓΩΝ	ΚΤΗΡΙΑΚΩ ΕΡΓΩΝ	ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΩΝ ΜΗΧ.ΑΡΧ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ			.	.	+	.	.		+	+
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ			+		.		+		+	
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	+	.	+		+	+	.		+	
ΑΡΤΑΣ		.	.		.	.			+	
ΑΘΗΝΑΣ	+	.	.	.	.	.	+		.	.
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ	.	+	.	+	.	.	+	+	.	+
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	+	.	.		+	.	+		.	+
ΠΕΙΡΑΙΑ	.	.	.	+	.	+	+	+	.	+
ΑΧΑΙΑΣ	.	.	.	+	+	+	+		+	+
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	+		+		+	+	.			+
ΓΡΕΒΕΝΩΝ			.		+	+	.		+	
ΔΡΑΜΑΣ	+		+		.	.	.		+	
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	.	.	.		+	.	.			+
ΕΒΡΟΥ	.		+		.	.	.		+	
ΕΥΒΟΙΑΣ	.	+	.	+	+	.	+		+	
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ			+			+				
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	+	+	+			+	+		+	
ΗΛΕΙΑΣ			.		+	+	.		+	
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	+	.	+		.	.	.			
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	+	+	+	+	.	.	.		.	+
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ			+		+	+				
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	.	+	+	+	.	.	.	+	.	.
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	.		+		.	.	.			
ΚΑΒΑΛΑΣ	+		+	+	.	+	+		.	+
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ			+		+	.	+		+	
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ			+		+	+	+			
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	+	+	+	+	.	+	+			+
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ		+	+		+	+				
ΚΙΛΚΙΣ	+	+	+		.	+				
ΚΟΖΑΝΗΣ	.		.		+	+	.		+	
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	+	+	+		.	.	.			+
ΚΥΚΛΑΔΩΝ					+	+				+
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	+	+	.		.	.	+			+
ΛΑΡΙΣΑΣ	.	.	+	+	+	+	.			
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	.		.		+	+	.		+	
ΛΕΣΒΟΥ	.		.		+	.	.			+
ΛΕΥΚΑΔΑΣ			+		+	+	+			
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	+		+	+	.	+	+		.	+
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	.		.		+	+	.		+	
ΞΑΝΘΗΣ	+		+		+	+			+	
ΠΕΛΛΑΣ	+	+	+		.	+	+			
ΠΙΕΡΙΑΣ	+		+	+	.	.	.		+	+
ΠΡΕΒΕΖΗΣ			.		+	+	+			
ΡΕΘΥΜΝΗΣ					+	+			+	
ΡΟΔΟΠΗΣ	.	+	+		+	.				
ΣΑΜΟΥ	.		.		+	+			+	
ΣΕΡΡΩΝ	+	+	+		+	.	.		+	+
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	.		+		+	+	.			+
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	+		+	+	.	.	.		+	
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	+		.		+	+	.			
ΦΩΚΙΔΑ					+	+				
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	.		+		+	+			+	
ΧΑΝΙΩΝ			.	+	.	.	.		+	+
ΧΙΟΥ			.		+	.				
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 14.3 (Συνέχεια)

	ΤΟΜΕΑΣ ΧΗΜΙΚΟΣ & ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΟ			ΤΟΜΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ				ΤΟΜΕΣ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ				ΤΟΜΕΑΣ
	ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜ/ΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛ-ΛΕΙΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ	ΔΙΑΚ/ΤΩΝ ΕΣΩΤΕ/ΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΣΥΝΤΗΡ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ	ΨΗΦΙΔΟ-ΓΡΑΦΙΑΣ & ΥΑΛ/ΡΓΙΑΣ	ΚΛΩΣ/ΚΗΣ	ΥΦΑΝ/ΚΗ	ΒΑΦΙΚΗΣ	ΠΛΕΚ/ΚΗ	ΠΛΗΡ/Κ ΠΡΟΓΡΑ ΜΑΤΙΣΤ Η/Υ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ												
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ												
ΑΡΚΑΔΙΑΣ												
ΑΡΤΑΣ												
ΑΘΗΝΑΣ			+	+	+	+						+
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ			.									+
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ			+									+
ΠΕΙΡΑΙΑ	+		+				+	+	+		+	+
ΑΧΑΙΑΣ			+									+
ΒΟΙΩΤΙΑΣ												
ΓΡΕΒΕΝΩΝ												
ΔΡΑΜΑΣ												
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ												+
ΕΒΡΟΥ												
ΕΥΒΟΙΑΣ	+											+
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ												
ΖΑΚΥΝΘΟΥ												
ΗΛΕΙΑΣ												
ΗΜΑΘΕΙΑΣ			+									
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			+									+
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ												
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ			+	+	+							+
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ												+
ΚΑΒΑΛΑΣ												
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ												
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ												
ΚΕΡΚΥΡΑΣ												
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ												
ΚΙΛΚΙΣ												
ΚΟΖΑΝΗΣ	+		+									
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ												+
ΚΥΚΛΑΔΩΝ												
ΛΑΚΩΝΙΑΣ												
ΛΑΡΙΣΑΣ												+
ΛΑΣΙΘΙΟΥ												
ΛΕΣΒΟΥ												+
ΛΕΥΚΑΔΑΣ												
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ			+									+
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ												
ΞΑΝΘΗΣ												
ΠΕΛΛΑΣ												
ΠΙΕΡΙΑΣ												
ΠΡΕΒΕΖΗΣ												
ΡΕΘΥΜΝΗΣ												
ΡΟΔΟΠΗΣ												
ΣΑΜΟΥ												
ΣΕΡΡΩΝ												
ΤΡΙΚΑΛΩΝ												
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ												
ΦΛΩΡΙΝΑΣ												
ΦΩΚΙΔΑ		+										
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ		+										
ΧΑΝΙΩΝ	+											
ΧΙΟΥ												
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑ	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00Σ	1,00	1,00	1,00	,00	1,00	1,(

ΠΙΝΑΚΑΣ 14.3 (Συνέχεια)

	ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΣ					ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ					ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩ
	ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΓΕΩΡ/ΚΩ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΣΥΝ/ΜΩΝ ΓΕΩΡ.ΕΚ	ΑΝΘ/ΜΙΑΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΩΝ& ΕΡΓ/ΡΙΩ	ΟΔΟΝΤΟ- ΤΕΧΝΙΚΗΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟΚΟ- ΜΩΝ	ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤ	ΧΕΙΡΙΣΤ ΙΑΤΡΙΚΩ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΠΛΟΙΑΡΧ Ε.Ν.	Γ' ΤΑΞΗΣ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		+		+	+			+				1,00
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ		+										1,00
ΑΡΚΑΔΙΑΣ		+				+						1,00
ΑΡΤΑΣ		+		+								1,00
ΑΘΗΝΑΣ					.	+	+					1,00
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ		.	+	.	+	+						1,00
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ		.			+	.						1,00
ΠΕΙΡΑΙΑ					.	+	+				+	1,00
ΑΧΑΙΑΣ		+		+		.					+	1,00
ΒΟΙΩΤΙΑΣ		+										1,00
ΓΡΕΒΕΝΩΝ		+		+								1,00
ΔΡΑΜΑΣ	+	+	+									1,00
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ		.										1,00
ΕΒΡΟΥ	+	+				.						1,00
ΕΥΒΟΙΑΣ	+	+										1,00
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ												1,00
ΖΑΚΥΝΘΟΥ												1,00
ΗΛΕΙΑΣ		+										1,00
ΗΜΑΘΕΙΑΣ		.		+	+							1,00
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		+		+	+	+						1,00
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ												1,00
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ		.		.	.	+	+					1,00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	+	+				+						1,00
ΚΑΒΑΛΑΣ		.				+						1,00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ		.										1,00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ												1,00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ												1,00
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ		+									+	1,00
ΚΙΛΚΙΣ		.		+								1,00
ΚΟΖΑΝΗΣ	+	.										1,00
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ		+		+								1,00
ΚΥΚΛΑΔΩΝ		+									+	1,00
ΛΑΚΩΝΙΑΣ		+										1,00
ΛΑΡΙΣΑΣ		+		+		.		+				1,00
ΛΑΣΙΘΙΟΥ		.					+					1,00
ΛΕΣΒΟΥ	+								+			1,00
ΛΕΥΚΑΔΑΣ												1,00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	+	.			+	.						1,00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ				+		+						1,00
ΞΑΝΘΗΣ	+	+										1,00
ΠΕΛΛΑΣ	+				+							1,00
ΠΙΕΡΙΑΣ	+	+		+	+	.	+					1,00
ΠΡΕΒΕΖΗΣ		+										1,00
ΡΕΘΥΜΝΗΣ												1,00
ΡΟΔΟΠΗΣ		+		+								1,00
ΣΑΜΟΥ								+				1,00
ΣΕΡΡΩΝ	+	+		+	.							1,00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ		+			+							1,00
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ		+			+	+						1,00
ΦΛΩΡΙΝΑΣ		+										1,00
ΦΩΚΙΔΑ												1,00
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ				+								1,00
ΧΑΝΙΩΝ		.		+		+				+		1,00
ΧΙΟΥ											+	1,00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑ	1,00Σ	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		

β. Διάρθρωση κατά Περιφέρεια

Οι Πίνακες 40, 41 και 42 του Παρ., δίνουν στοιχεία για την περιφερειακή κατανομή του μαθητικού δυναμικού Γ' τάξης ΤΕΛ σχολικού έτους 1988-89, την περιφερειακή ποσοστιαία διάρθρωσή του και το συντελεστή συμμετοχής κατά ειδικότητα και ανα διοικητική περιφέρεια.

Οπως προκύπτει από τα στοχεία των πινάκων αυτών τα τμήματα εξειδίκευσης Γ' τάξης που εμφανίζονται σε όλες τις περιφέρειες είναι: των Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Παραγωγής του Μηχανολογικού Τομέα, τα δύο τμήματα του Ηλεκτρολογικού-Ηλεκτρονικού Τομέα, τα δύο τμήματα του Τομέα Οικονομίας και Διοίκησης, ενώ λείπουν από μια περιφέρεια τα τμήματα Κτιριακών Εργων του Δομικού Τομέα και Φυτικής Παραγωγής του Γεωργικού και Κτηνοτροφικού Τομέα. Οι ειδικότητες των υπόλοιπων τμημάτων εμφανίζονται σε ορισμένες μόνο περιφέρειες.

Οι Δέσμες λειτουργούν σε όλες τις περιφέρειες εκτός από τη Β' Δέσμη που δεν λειτουργεί στις περιφέρειες της Δυτικής Μακεδονίας και Βορείου Αιγαίου. Στη Β' Δέσμη παρουσιάζουν εξειδίκευση μόνο τρείς περιφέρειες (Κεντρικής Μακεδονίας, Ιονίων Νήσων και Κρήτης), ενώ στην Α' επτά και στη Δ' έξι περιφέρειες.

Ειδικότερα η κατανομή των 26.391 μαθητών της Γ' Τάξης κατά ειδικότητα και περιφέρεια παρουσιάζει την εξής εικόνα :

Στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης φοιτούν 1.747 μαθητές από τους οποίους το υψηλότερο ποσοστό (19,33%) ανήκει στη Δέσμη Δ' και ακολουθούν το τμήμα Φυτικής Παραγωγής του Γεωργικού και Κτηνοτροφικού Τομέα (16,35%), το τμήμα Υπαλλήλων Γραφείου του Τομέα Οικονομίας και Διοίκησης (13,25%) και το τμήμα Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Παραγωγής του Μηχανολογικού Τομέα με 10,79%. Τα υπόλοιπα τμήμα έχουν ποσοστά πολύ κάτω του 10%.

Οι συντελεστές συμμετοχής των τμημάτων αυτών είναι πάνω από τη μονάδα εκτός από το Υπαλλήλων Γραφείου που είναι κάτω απ'αυτή. Από τα υπόλοιπα τμήματα αξιόλογη εξειδίκευση παρουσιάζουν το Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων, Κτιριακών Εργων, Ζωϊκής Παραγωγής, Γεωργικών Μηχανημάτων και Αγροτοβιομηχανικών Συνεταιρισμών και Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων. Επίσης στην περιφέρεια λειτουργούν αλλά χωρίς να αναπτύσσονται ικανοποιητικά (έχουν συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα) τα τμήματα Θερμικών και Ψυκτικών Εγκαταστάσεων και Αυτοματισμού, Σχεδιάσεως Εργων Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων, Υπαλλήλων Λογιστηρίου και Βοηθών Ιατρικών

και Βιολογικών Εργαστηρίων. Δηλαδή συνολικά, λειτουργούν στην περιφέρεια δεκατρία τμήματα από τα οποία υψηλή εξειδίκευση εμφανίζουν μόνο τα 7. Τα τμήματα στα οποία η περιφέρεια παρουσιάζει εξειδίκευση είναι : από ένα του Μηχανολογικού του Ηλεκτρολογικού-Ηλεκτρονικού και του Δομικού τομέα και σε όλα τα τμήματα οτυ Γεωργοκτηνοτροφικού τομέα.

Η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει 5.152 μαθητές Γ' τάξης ΤΕΛ οι οποίοι κατανέμονται στα 20 τμήματα εξειδίκευσης και στις τρείς Δέσμες, οι οποίες έχουν όλες συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα. Από τα 20 τμήματα, 12 έχουν συντελεστή πάνω από τη μονάδα και 8 κάτω απ'αυτή. Ετσι, η εξειδίκευση της περιφέρειας εντοπίζεται στους τομείς Μηχανολογικό (Θερμικών και Ψυκτικών Εγκαταστάσεων), Δομικό (Συγκοινωνιακών και Υδραυλικών Εργων) στο τμήμα Χημικών Εργατηρίων, στον τομέα Εφαρμοσμένων Τεχνών (είναι μια από τις περιφέρειες που διαθέτουν τέτοιο τομέα) στο τμήμα Υπαλλήλων Γραφείου, σε τρία τμήματα του Γεωργοκτηνοτροφικού τομέα και σε δύο τμήματα του τομέα Κοινωνικών Υπηρεσιών.

Στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας οι 1.066 μαθητές Γ' τάξης ΤΕΛ κατανέμονται στις Δέσμες Α' και Δ' που έχουν συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα, και σε δέκα τμήματα που λειτουργούν στην περιφέρεια. Απ'αυτά μόνο τρία έχουν τιμή κάτω από τη μονάδα (Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων και Αυτοματισμού, Υπαλλήλων Γραφείου και Φυτικής Παραγωγής). Τα υπόλοιπα τμήματα στα οποία η περιφέρεια παρουσιάζει εξειδίκευση είναι τα Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Παραγωγής, Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων, Κτιριακών Εργων, Χημικής Βιομηχανίας και Χημικών Εργαστηρίων, Υπαλλήλων Λογιστηρίου και Ζωϊκής Παραγωγής.

Οι 858 μαθητές Γ' τάξης ΤΕΛ της περιφέρειας Ηπείρου κατανέμονται μεταξύ των τριών Δεσμών, που όλες έχουν συντελεστή κάτω από τη μονάδα, και των 11 τμημάτων. Το υψηλότερο ποσοστό μαθητικού δυναμικού της περιφέρειας συγκεντρώνεται στο τμήμα Φυτικής Παραγωγής (20,51%) και ακολουθεί το τμήμα Υπαλλήλων Γραφείου (14,45%). Ο συντελεστής συμμετοχής των δύο αυτών τμημάτων είναι αρκετά πάνω από τη μονάδα (2,35) για το πρώτο και ίσος με τη μονάδα για το δεύτερο. Από τα υπόλοιπα τμήματα εκείνα στα οποία εξειδικεύεται η περιφέρεια είναι τα Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων, Προγραμματιστών Η/Υ, Ζωϊκής Παραγωγής, Αγροτοβιομηχανικών Συνεταιρισμών και Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων και Βοηθών Ιατρικών Εργαστηρίων.

Η περιφέρεια Θεσσαλίας έχει 1.842 μαθητές Γ' τάξης ΤΕΛ, το υψηλότερο ποσοστό των οποίων συγκεντρώνει και εδώ το τμήμα Φυτικής Παραγωγής (12,65%) και ακολουθεί το τμήμα Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Παραγωγής (11,24%). Ο συντελεστής

συμμετοχής και των δύο τμημάτων είναι πάνω από τη μονάδα. Από τα υπόλοιπα τμήματα της περιφέρειας 3 έχουν τιμή πάνω από τη μονάδα και 11 κάτω απ'αυτή. Δηλαδή παρατηρούμε ότι από τα 16 συνολικά τμήματα τα 11 δεν αναπτύσσονται ικανοποιητικά στην περιφέρεια. Ας σημειωθεί δε ότι λειτουργούν και οι 3 Δέσμες από τις οποίες μόνο η Δ' έχει συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα. Ετσι, η εξειδίκευση αυτής της περιφέρειας περιορίζεται στα τμήματα Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Παραγωγής, Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων, Φυτικής Παραγωγής, Αγροτοβιομηχανικών Συνεταιρισμών και Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων και Βοηθών Νοσοκόμων.

Οσον αφορά την επόμενη περιφέρεια των Ιονίων Νήσων αυτή έχει τους λιγότερους μαθητές Γ' τάξης ΤΕΛ από όλες τις περιφέρειες (430 μαθητές), οι οποίοι κατανέμονται στις τρείς Δέσμες (με συντελεστή συμμετοχής όλες πάνω από τη μονάδα) και σε 10 τμήματα. Η περιφέρεια παρουσιάζει σχετική ειδίκευση σε 6 τμήματα: στο τμήμα Θερμικών και Ψυκτικών Εγκαταστάσεων, στα δύο τμήματα του Ηλεκτρολογικού-Ηλεκτρονικού Τομέα, στα δύο τμήματα του Δομικού Τομέα, που λειτουργούν στην περιφέρεια και στο τμήμα Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού.

Το μαθητικό δυναμικό της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (1.764 μαθητές) κατανέμονται στις 3 Δέσμες που έχουν συντελεστή συμμετοχής όλες κάτω από τη μονάδα, και στα 16 τμήματα Γ' τάξης ΤΕΛ. Απ'αυτά συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα έχουν 9 τμήματα, ενώ τα υπόλοιπα 7 βρίσκονται κάτω από αυτή. Η εξειδίκευση της περιφέρειας εντοπίζεται στον τομέα Μηχανολογικό (2 από τα 3 τμήματα) στο Δομικό και Γεωργικοκτηνοτροφικό (για όσα τμήματα λειτουργούν σε καθένα από τους δύο τομείς), στο τμήμα Βοηθών Νοσοκόμων και στο Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού. Το υψηλότερο ποσοστό μαθητικού δυναμικού συγκεντρώνεται στο τμήμα Φυτικής Παραγωγής (20,52%) με συντελεστή συμμετοχής (2,35).

Στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας πάλι το υψηλότερο ποσοστό μαθητών (17,47% από το σύνολο των 1.437), συγκεντρώνεται στο τμήμα Φυτικής Παραγωγής, το οποίο έχει και υψηλό συντελεστή συμμετοχής. Ακολουθεί το τμήμα Υπαλλήλων Γραφείου με ποσοστό (12,67%) χωρίς όμως η περιφέρεια να εξειδικεύεται σ'αυτό μιας και ο συντελεστής συμμετοχής του είναι κάτω από τη μονάδα. Από τα υπόλοιπα τμήματα συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα έχουν 8 τμήματα, μεταξύ των οποίων τα δύο τμήματα του Μηχανολογικού τομέα, τα τμήματα Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων και Κτιριακών Εργων, δύο τμήματα του Χημικού - Μεταλλουργικού τομέα και τρία τμήματα του Γεωργοκτηνοτροφικού τομέα. Παράλληλα στην περιφέρεια λειτουργούν και οι 3 Δέσμες από τις οποίες η Β' έχει συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα.

Οι 8.232 μαθητές της περιφέρειας Αττικής κατανέμονται εκτός από τις Δέσμες από τις οποίες μόνο η Α' παρουσιάζει εξειδίκευση, και στα 26 τμήματα της Γ' Τάξης ΤΕΛ, από τα οποία μόνο 5 έχουν τιμές στο συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα. Δεν θα πρέπει εδώ να μας διαφεύγει το γεγονός ότι στην περιφέρεια αυτή υπάγονται τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα Αθήνας και Πειραιά που έχουν αποκλειστικά και μόνο κάποια τμήματα εξειδίκευσης, πράγμα που σημαίνει ότι οι συντελεστές συμμετοχής σ'αυτά θα είναι αρκετά υψηλοί. Το υψηλότερο ποσοστό μαθητικού δυναμικού της περιφέρειας (16.13%) κατέχει το τμήμα Ηλεκτρονικών Εγκαταστάσεων και Αυτοματισμού, του οποίου ο συντελεστής συμμετοχής είναι πάνω από τη μονάδα και ακολουθεί το τμήμα Υπαλλήλων Γραφείου με ποσοστό 15,25% και συντελεστή συμμετοχής επίσης πάνω από τη μονάδα. Ας σημειωθεί ότι η περιφέρεια Αττικής καλύπτει όλους τους τομείς ειδίκευσης με όλα ή με μέρος των τμημάτων τους και διαπιστώνουμε ότι η περιφέρεια παρουσιάζει και εξειδίκευση σε όλους τους τομείς με κάποια από τα τμήματά τους εκτός από το Ναυτικό τομέα.

Οι 1181 μαθητές της Γ' τάξης ΤΕΛ της περιφέρειας Πελοποννήσου συμμετέχουν με το 16% στις Δέσμες με εξειδίκευση στην Α' και Δ' Δέσμη (η οποία Λ' συγκεντρώνει και το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητών 13,5%). Από άποψη εξειδίκευσης η περιφέρεια αυτή επιδεικνύει μια ιδιαίτερη προτίμηση για όλα τα τμήματα που διαθέτει τόσο του Δομικού τομέα (Κτιριακών Εργων και Σχεδιάσεως Εργων Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων) όσο και του Γεωργο-κτηνοτροφικού (Φυτικής Παραγωγής και Αγροτοβιομηχανικών Συνεταιρισμών και Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων) καθώς επίσης και τα τμήματα Βιομηχανικών Εκμεταλλεύσεων και Παραγωγής και Υπαλλήλων Λογιστηρίου.

Η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατατάσσεται και αυτή στις μικρές περιφέρειες από άποψη μαθητικού δυναμικού Γ' τάξης ΤΕΛ, έχει 534 μαθητές οι οποίοι ακολουθούν δύο Δέσμες, την Α' και Δ' με συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα, και 13 τμήματα. Τιμές στο συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα έχουν 9 τμήματα και κάτω από αυτή 4. Τα τμήτα εξειδίκευσης για την περιφέρεια είναι τα Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Παραγωγής, Κτιριακών Εργων, Προγραμματιστών Η/Υ, Υπαλλήλων Γραφείου, Ζωϊκής Παραγωγής, τα τρία τμήματα του τομέα Κοινωνικών Υπηρεσιών που διαθέτει (είναι μια από τις περιφέρειες που διαθέτουν αυτά τα τμήματα εκτός από το τμήμα Ιατρικών Επισκεπτών που περιέργως είναι η μόνη) και το τμήμα Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού.

Η επόμενη περιφέρεια με λίγο μαθητικό δυναμικό είναι του Νοτίου Αιγαίου με 572 μαθητές Γ' τάξης ΤΕΛ. Εδώ λειτουργούν και οι 3 Δέσμες όμως καμμιά τους δεν κατορθώνει να πάρει συντελεστή συμμετοχής έστω και στο μισό της ποσοστιαίας μονάδας. Παράλληλα τα 5 από τα 11 τμήματα εξειδίκευσης έχουν και εκείνα τιμές του συντελεστή

συμμετοχής κάτω από τη μονάδα. Επομένως στην περιφέρεια αυτή ούτε οι Δέσμες ούτε και τα τμήματα αναπτύσσονται ικανοποιητικά. Το υψηλότερο ποσοστό μαθητικού δυναμικού της περιφέρειας συγκεντρώνει ο Τομέας Οικονομίας και Διοίκησης με 27,45% για το τμήμα Υπαλλήλων Γραφείου και 18,18% για το τμήμα Υπαλλήλων Λογιστηρίου. Και τα δύο τμήματα έχουν συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα πράγμα που σημαίνει ότι είναι έντονος ο προσανατολισμός της περιφέρειας προς τον τριτογενή τομέα. Το ίδιο χαρακτηριστικό εμφανίζει μόνο μια ακόμα περιφέρεια, αυτή της Αττικής. Οσον αφορά τα υπόλοιπα τμήματα που παρουσιάζουν εξειδίκευση αυτά είναι τα Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Παραγωγής, Σχεδιάσεως Εργων Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων, Προγραμματιστών Η/Υ και Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού.

Τέλος, η περιφέρεια της Κρήτης έχει 1.580 μαθητές στη Γ' τάξη ΤΕΛ, οι οποίοι κατανέμονται εκτός από τις τρείς Δέσμες (η Δ' Δέσμη έχει συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα) και στα 16 τμήματα εξειδίκευσης που λειτουργούν σ'αυτή. Το υψηλότερο ποσοστό του μαθητικού δυναμικού της περιφέρειας (14,05%) κατέχει το τμήμα Υπαλλήλων Γραφείου του οποίου ο συντελεστής συμμετοχής πλησιάζει τη μονάδα (0,97). Ακολουθούν με ίδιο σχεδόν ποσοστό το τμήμα Φυτικής Παραγωγής (10,82%) και το τμήμα Υπαλλήλων Λογιστηρίου (10,38%), στα οποία η περιφέρεια παρουσιάζει έντονη εξειδίκευση. Και εδώ υπάρχει έντονη στροφή πρός τους Υπαλλήλους Γραφείων και Λογιστηρίου. Αλλος τομέας στους οποίους εξειδικεύεται η περιφέρεια είναι ο Χημικός-Μεταλλουργικός (με δύο τμήματα), ο Δομικός (επίσης με δύο τμήματα) και ο Μηχανολογικός με το τμήμα Θερμικών και Ψυκτικών Εγκαταστάσεων.

Από την ανάλυση που προηγήθηκε, διαπιστώνεται ότι υπάρχουν τομείς και τμήματα τα οποία επειδή εμφανίζονται σε ελάχιστες περιφέρειες έχουν και υψηλό συντελεστή συμμετοχής. Αυτή όμως η εξειδίκευση των συγκεκριμένων περιφερειών δεν συμβαδίζει αναγκαστικά και με την παραγωγική δομή της συγκεκριμένης περιφέρειας ή και αν ακόμα συμβαδίζει, υπάρχουν και άλλες περιφέρειες οι οποίες έχουν ανάγκη από τις ίδιες ειδικότητες. Παραδείγματα αυτού του είδους έχουμε για την ειδικότητα των Ιατρικών Επισκεπτών που εμφανίζεται μόνο στο Βόρειο Αιγαίο και των Χειριστών Ιατρικών Μηχανημάτων που διαθέτει μόνο η Κρήτη. Αλλά και γενικότερα ο τομέας Κοινωνικών Υπηρεσιών είναι ελάχιστα και ανισόμερα κατανεμημένος. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τους τομείς Εφαρμοσμένων Τεχνών και Κλωστουφαντουργίας. Μία άλλη ενδιαφέρουσα διαπίστωση είναι ότι οι περιφέρειες των Νησιών του Αιγαίου εξειδικεύονται στο τμήμα Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων και Παραγωγής ενω δεν παρουσιάζουν εξειδίκευση η Κεντρική Μακεδονία και η Αττική που λογικά θα αναμενόταν λόγω του έντονου βιομηχανικού χαρακτήρα τους. Ο τομέας Πληροφορικής εμφανίζει εξειδίκευση στην Ηπειρο την Αττική αλλά και στα Νησιά του Αιγαίου.

14.3 ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ Ε Π Λ

α. Διάθρωση και Κατανομή κατά Νομό

Το μέγεθος και η ποσοστιαία κατανομή του μαθητικού δυναμικού ΕΠΛ δίνεται από τους Πίνακες 43, 44 του παραρτήματος. Οι μαθητές όλων των τάξεων ΕΠΛ το σχολικό έτος 1988-89 είναι 18.855, από αυτούς 6.302 φοιτούν στην Α' Τάξη, 6.354 στη Β' τάξη και 6.199 στην Γ' Τάξη. Η επισήμανση που έγινε για τα ΤΕΛ ισχύει και για τα ΕΠΛ, δηλαδή το ενδιαφέρον μας εστιάζεται στους μαθητές της Γ' τάξης, οι οποίοι βγαίνουν με την ειδικότητα του σχολείου τους στην παραγωγή. Γιαυτό κι εδώ η διερευνητική και συγκριτική μελέτη θα γίνει μόνο με το μαθητικό δυναμικό Γ' τάξης ΕΠΛ. Οπως παρατηρούμε, Γ' Τάξη έχουν μόνο τα 22 από τα 24 ΕΠΛ γιατί τα ΕΠΛ Κομοτηνής και Πτολεμαϊδας μόλις ξεκινούν με Α' Τάξη το σχολικό έτος 1988-89. Η Γ' Τάξη ΕΠΛ έχει 17 κλάδους από τους οποίους 4 αντιστοιχούν με τις Δέσμες του Γενικού Λυκείου και 13 είναι προεπαγγελματικής εκπαίδευσης. Δύο κλάδοι, της Βιβλιοθηκονομίας και των Δομικών Εργων, δεν λειτούργησαν το σχολικό έτος 1988-89 σε κανένα ΕΠΛ.

Το ποσοστό των μαθητών στο σύνολο της χώρας που παρακολουθεί τις 4 Δέσμες ανέρχεται σε 56,52% ενώ το υπόλοιπο 43,48% κατανέμεται στους κλάδους προεπαγγελματικής εκπαίδευσης. Απ'αυτούς το μεγαλύτερο ποσοστό μαθητών στο σύνολο της χώρας συγκεντρώνει ο κλάδος 7 (Κοινωνικής Πρόνοιας) με ποσοστό 13,37%, ο οποίος είναι και ο μοναδικός που εμφανίζεται σε όλα τα ΕΠΛ. Στη συνέχεια ακολουθεί ο κλάδος 2 (Διοικητικών Υπηρεσιών) με ποσοστό 9,28% που απουσιάζει όμως από τα ΕΠΛ των νομών Πιερίας και Τρικάλων.

Ο κλάδος 4 (Πληροφορικής) καταλαμβάνει την τρίτη θέση με ποσοστό 6,39% και απουσιάζει μόνο από το ΕΠΛ του νομού Πιερίας. Τέλος, ο επόμενος κλάδος που παρουσιάζει διασπορά σε όλους σχεδόν τους νομούς που λειτουργούν ΕΠΛ είναι ο 10ος (Εφαρμοσμένων Τεχνών) με ποσοστό 5,79%. Ο κλάδος αυτός απουσιάζει από τα ΕΠΛ των νομών Εβρου και Τρικάλων. Οι υπόλοιποι κλάδοι συγκεντρώνονται σε λιγότερους νομούς.

Οι κλάδοι που εμφανίζονται μόνο σε ένα ΕΠΛ (Αθήνας) είναι των Ιατρικών Εργαστηρίων και Χημείας και γιαυτό συγκεντρώνουν και το μικρότερο ποσοστό στο σύνολο του μαθητικού δυναμικού Γ' Τάξης ΕΠΛ της χώρας. Μια σύντομη ανάλυση του συντελεστή συμμετοχής των ειδικοτήτων ΕΠΛ κατά νομό γίνεται με βάση τα στοιχεία του Πίνακα 45 του Παρ. και η γενικευμένη παρουσίαση των δεδομένων αυτού του Πίνακα επαναλαμβάνεται στον Πίνακα 14.4 του κειμένου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14.4 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ Ε.Π.Λ. ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΣΧΟΛ.ΕΤΟΥΣ 1988-89

	Κ Λ Α Δ Ο Ε Ι Δ Ι Κ Ε Υ Σ Η Σ Γ' Τ Α Ξ Η Σ																	
	1ος	2ος	3ος	4ος	5ος	6ος	7ος	8ος	9ος	10ος	11ος	12ος	13ος	14ος	15ος	16ος	17ος	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	+	.		.	+		+	+		.	+						.	1,00
ΑΘΗΝΑΣ	+	+		+	+	+	.	+	.	+	+		+		+	+	.	1,00
Δ. ΑΤΤΙΚΗ	.	.		+	+		+	.	+	+	+		+		+		+	1,00
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	+	+		+	+		.	.	+	.	+							1,00
ΑΧΑΙΑΣ	+	.		.	+		.	+	.	+	+							1,00
ΔΡΑΜΑΣ	+	+		.	+		+	.		+	+						+	1,00
ΕΒΡΟΥ	+	.		+	.		+	+			+							1,00
ΗΜΑΘΙΑΣ	+	.		+	.		.	+	+	+	+						+	1,00
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	.	+		+	.		.	.	+	.	+		+		+		+	1,00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	.	+		.	.		.	+	+	+	.						+	1,00
ΚΑΒΑΛΑΣ	+	.		+	.		+	+	+	.	.				+		+	1,00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	.	+		.	.		.	+		+	.							1,00
ΚΟΖΑΝΗΣ																		
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	.	.		+	+		.	+	+	.	.		+	+	+		.	1,00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	.	.		.	+		.	+	+	+	.				+		+	1,00
ΠΕΛΛΑΣ	.	+		.	.		+	.		+	.						+	1,00
ΠΙΕΡΙΑΣ	.				+		+	+		.	.						+	1,00
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	+	+		.	.		+	.	+	+	.				+			1,00
ΡΟΔΟΠΗΣ																		
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	+			+	.		+	+	+		.						+	1,00
ΧΑΝΙΩΝ	.	+		.	+		.	+	.	.	+				+			1,00
ΣΥΝ. ΧΩΡΑΣ	1,00	1,00		1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Σημείωση: Το σημείο (+) σημαίνει ότι ο συντελεστής εχει τιμή μεγαλύτερη από την μονάδα ενώ η τελεία (.) μικρότερη της μονάδας

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 45 του Παρ., ο κλάδος Οικονομίας (9ος) λειτουργεί σε 13 νομούς, από τους οποίους εξειδίκευση παρουσιάζουν οι 10. Οι τρείς νομοί που δεν εξειδικεύονται στον κλάδο είναι: τα δύο Νομαρχιακά Διαμερίσματα Αθηνών και Πειραιά και ο νομός Χανίων. Πέντε κλάδοι (Διοικητικών Υπηρεσιών-Γραμματέων, Πληροφορικής, Κοινωνικής Πρόνοιας, Εφαρμοσμένων Τεχνών και Γεωπονίας) λέιτουργούν σε 17 νομούς από του οποίους 9 παρουσιάζουν εξειδίκευση.

Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στο γεγονός ότι στον κλάδος της Ηλεκτρονικής (15ος) εξειδικεύονται και οι 8 νομοί στους οποίους λειτουργεί, το ίδιο παρατηρείται και με τους τέσσερεις νομούς που λειτουργεί ο κλάδος Μηχανολογίας (13ος).

Αναλυτικά για κάθε νομό που λειτουργεί ΕΠΛ, οι κλάδοι εμφανίζουν την ακόλουθει εικόνα: Στο νομό Αιτωλοακαρνανίας στο ΕΠΛ Αγρινίου έντονη εξειδίκευση παρουσιάζουν οι Α' Β' Δέσμες και ο κλάδος Κοινωνικής Πρόνοιας, ενώ αντίθετα δεν υπάρχει εξειδίκευση στην Δ' Δέσμη και σε τέσσερεις προεπαγγελματικούς κλάδους.

Στο Νομαρχιακό Διαμέρισμα της Αθήνας οι Δέσμες παρουσιάζουν την ίδια εικόνα με τον προηγούμενο νομό, δηλαδή μόνο η Δ' Δέσμη δεν παρουσιάζει εξειδίκευση. Επίσης ο νομός εξειδικεύεται σε 7 από τους 10 κλάδους. Οι κλάδοι στους οποίους δεν εξειδικεύεται είναι της Κοινωνικής Πρόνοιας, της Οικονομίας και της Γεωπονίας, κλάδοι στους οποίους εξειδικεύονται οι περισσότεροι νομοί. Στη Δυτική Αττική παρατηρείται αντιστροφή των όρων στις Δέσμες και μόνο μία, η Α' Δέσμη, έχει συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα, πράγμα που συμβαίνει και για τους 7 από τους 8 κλάδους. Το Νομαρχιακό Διαμέρισμα Πειραιά δεν παρουσιάζει εξειδίκευση στη Δ' Δέσμη και σε δύο από τους 5 προεπαγγελματικούς κλάδους (Κοινωνικής Πρόνοιας και Εφαρμοσμένων Τεχνών).

Ο νομός Αχαΐας εξειδικεύεται στις 4 Δέσμες και σε ένα κλάδο (Εφαρμοσμένων Τεχνών), οι υπόλοιποι 4 κλάδοι έχουν συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα. Στη Δράμα μόνο η Δ' Δέσμη και ο κλάδος Πληροφορικής έχουν συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα, οι υπόλοιπες Δέσμες καθώς και οι τέσσερεις κλάδοι που λειτουργούν στο ΕΠΛ έχουν τιμές πάνω από τη μονάδα.

Στο νομό Εβρου οι τιμές του συντελεστή συμμετοχής είναι κάτω από τη μονάδα μόνο για τη Β' Δέσμη και τον κλάδο Διοικητικών Υπηρεσιών - Γραμματέων. Ετσι ο νομός εξειδικεύεται στις υπόλοιπες Δέσμες καθώς και στους κλάδους Πληροφορικής και Κοινωνικής Πρόνοιας που λειτουργούν σ'αυτόν.

Στο νομό Ημαθίας το ΕΠΛ της Βέροιας αναπτύσσει τρείς Δέσμες με συντελεστή πάνω από τη μονάδα, ενώ η Β' Δέσμη έχει τιμή χαμηλότερη της μονάδας. Ο νομός εξειδικεύεται στου κλάδους Πληροφορικής, Οικονομίας και Εφαρμοσμένων Τεχνών, ενώ ο κλάδος Γεωπονίας έχει τιμή στο συντελεστή συμμετοχής ίση με τη μονάδα. Κάτω από τη μονάδα βρίσκονται οι κλάδοι Διοικητικών Υπηρεσιών - Γραμματέων και Κοινωνικής Πρόνοιας.

Στο νομό Θεσσαλονίκης από τις 4 Δέσμες μόνο η Α' Δέσμη έχει συντελεστή πάνω από τη μονάδα και από τους 8 προεπαγγελματικούς κλάδους που λειτουργούν στο ΕΠΛ του νομού εξειδίκευση παρουσιάζουν, μόνο 5 : ο 2ος κλάδος Διοικητικών Υπηρεσιών - Γραμματέων, ο 4ος κλάδος Πληροφορικής, ο 9ος κλάδος, Οικονομίας, ο 13ος κλάδος, Μηχανολογίας και ο 15ος κλάδος, Ηλεκτρονικής. Οι υπόλοιποι τρείς έχουν τιμές κάτω από τη μονάδα, Κοινωνικής Πρόνοιας (7ος), Εφαρμοσμένων Τεχνών (10ος) και Γεωπονίας (17ος).

Από τις 4 Δέσμες μόνο η Δ' Δέσμη έχει συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα στο ΕΠΛ του νομού Ιωαννίνων καθώς επίσης και οι 4 από τους 6 κλάδους που λειτουργούν στο νομό. Οι υπόλοιποι δύο κλάδοι της Πληροφορικής και Κοινωνικής Πρόνοιας έχουν τιμές κάτω από τη μονάδα.

Στο νομό Καβάλας εκτός από τη Γ' Δέσμη οι υπόλοιπες τρείς έχουν συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα, επίσης κάτω από τη μονάδα είναι και οι κλάδοι Διοικητικών Υπηρεσιών - Γραμματέων και Εφαρμοσμένων Τεχνών. Οι κλάδοι Πληροφορικής, Οικονομίας, Ηλεκτρονικής και Γεωπονίας παρουσιάζουν εξειδίκευση καθώς και ο κλάδος Κοινωνικής Πρόνοιας που έχει συντελεστή ίσο με τη μονάδα.

Το ΕΠΛ του νομού Καρδίτσας εξειδικεύεται στη Δ' Δέσμη καθώς και στους κλάδους Διοικητικών Υπηρεσιών και Εφαρμοσμένων Τεχνών. Οι άλλοι δύο κλάδοι (Πληροφορικής και Κοινωνικής Πρόνοιας) που λειτουργούν στο ΕΠΛ εμφανίζουν τιμές συντελεστή συμμετοχής που τείνουν να φτάσουν τη μονάδα.

Στο ΕΠΛ του νομού Μαγνησίας λειτουργούν δύο Δέσμες (Β' και Δ') με συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα και δύο (Α' και Γ') κάτω απ'αυτή. Από τους 9 κλάδους που λειτουργούν στο ΕΠΛ, η εξειδίκευση εντοπίζεται στους κλάδους Πληροφορικής (4ος), Οικονομίας (9ος), Μηχανολογίας (13ος), Ηλεκτρολογίας (14ος) και Ηλεκτρονικής (15ος).

Στο νομό Μεσσηνίας μόνο μία Δέσμη, η Δ' του ΕΠΛ Καλαμάτας έχει συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα, καθώς και οι κλάδοι Οικονομίας (9ος), Ηλεκτρονικής

(15ος) και Γεωπονίας (17ος). Το ΕΠΛ Εδεσσας του νομού Πέλλας προσανατολίζεται στους προεπαγγελματικούς κλάδους Διοικητικών Υπηρεσιών - Γραμματέων, Κοινωνικής Πρόνοιας, Εφαρμοσμένων Τεχνών και Γεωπονίας και όχι στις Δέσμες.

Στο νομό Πιερίας λειτουργούν δύο Δέσμες με συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα (Β' και Δ') και δύο (Α' και Γ') κάτω απ'αυτή. Από τους 3 κλάδους που λειτουργούν στο ΕΠΛ Κατερίνης ο κλάδος Εφαρμοσμένων Τεχνών έχει τιμή συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα ενώ οι κλάδοι Κοινωνικής Πρόνοιας και Γεωπονίας πάνω απ'αυτή.

Ο νομός Ρεθύμνης εξειδικεύεται στους κλάδους Διοικητικών Υπηρεσιών - Γραμματέων, Κοινωνικής Πρόνοιας, Οικονομίας, Εφαρμοσμένων Τεχνών και Ηλεκτρονικής. Ο νομός αυτός καθώς και ο νομός Πέλλας δεν εξειδικεύονται στις Δέσμες και στον κλάδο Πληροφορικής.

Στο νομό Τρικάλων οι Δέσμες μοιράζονται δύο (Γ' και Δ') με υψηλό συντελεστή συμμετοχής και δύο (Α' και Β') με μικρότερο της μονάδας. Είναι δε ο μόνος νομός που όλοι οι κλάδοι ΕΠΛ που λειτουργούν παίρνουν τιμές συντελεστή πάνω από τη μονάδα (Πληροφορικής, Κοινωνικής Πρόνοιας, Οικονομίας και Γεωπονίας).

Στο ΕΠΛ Χανίων οι Δέσμες Β' και Γ' έχουν συντελεστή συμμετοχής κάτω από τη μονάδα, η Α' πάνω απ'αυτή και η Δ' ίση με τη μονάδα. Από τους 6 προεπαγγελματικούς κλάδους ο νομός εξειδικεύεται μόνο στους δύο (Διοικητικών Υπηρεσιών - Γραμματέων και Ηλεκτρονικής) ενώ οι υπόλοιποι 4 Πληροφορικής, Κοινωνικής Πρόνοιας, Οικονομίας και Εφαρμοσμένων Τεχνών) έχουν συντελεστή συμμετοχής μικρότερο της μονάδας (.

Συμπερασματικά προκύπτει ότι :

α) σε τέσσερεις νομούς στα ΕΠΛ η πλειοψηφία των κλάδων τους έχουν συντελεστή συμμετοχής με τιμές κάτω από τη μονάδα. Οι νομοί αυτοί που δεν αναπτύσσουν ικανοποιητικά τους κλάδους είναι οι νομοί Αιτωλοακαρνανίας, Μεσσηνίας, Χανίων και η Αχαϊα, η οποία όμως εξειδικεύεται και στις 4 Δέσμες.

β) Μόνο σ'ένα νομό, στο νομό Τρικάλων το ΕΠΛ αναπτύσσει όλους τους κλάδους προεπαγγγελματικής εκπαίδευσης πάνω από το μέσο Ελλάδας.

β. Διάρθρωση και Κατανομή κατά Περιφέρεια

Το μέγεθος του μαθητικού δυναμικού ΕΠΛ, η ποσοστιαία διάρθρωσή του και ο συντελεστής συμμετοχής της κάθε ειδικότητας κατά περιφέρεια εμφανίζονται στους Πίνακες (46,47 και 48 του παραρτήματος) αντίστοιχα.

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία των Πινάκων αυτών τέσσερεις περιφέρειες δεν έχουν καθόλου ΕΠΛ (Ιονίων Νήσων, Στερεάς Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου).

Από τις υπόλοιπες εννέα η περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας έχει μόνο Α' τάξη ΕΠΛ γιατί μόλις αυτή τη σχολική χρονιά (1988-89) άρχισε να λειτουργεί το ΕΠΛ Πτολεμαϊδας. Ετσι, η ανάλυση του μαθητικού δυναμικού Γ' τάξης ΕΠΛ κατά περιφέρεια γίνεται μόνο για 8 από τις 13 περιφέρειες.

Από τα στοιχεία των Πινάκων 47 και 48 του Παρ. προκύπτει ότι οι περισσότεροι κλάδοι εμφανίζονται σε όλες τις περιφέρειες, εξαίρεση αποτελούν : α) οι δύο κλάδοι Βιβλιοθηκονομίας και Δομικών Εργων οι οποίοι δεν λειτουργούν σε κανένα ΕΠΛ άρα δεν εμφανίζονται σε καμμιά περιφέρεια, β) Οι κλάδοι Ιατρικών Εργαστηρίων (6ος) και Χημείας (16ος) οι οποίοι εμφανίζονται μόνο σε μια περιφέρεια, της Αττικής γιατί λειτουργούν μόνο σε ένα ΕΠΛ. Το ίδιο ισχύει και για τον κλάδο Ηλεκτρολογίας (14ος) που εμφανίζεται μόνο στην περιφέρεια Θεσσαλίας. γ) Ο κλάδος Μηχανολογίας που εμφανίζεται μόνο σε τρεις περιφέρειες (Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας και Αττικής) και δ) Οι κλάδοι Ηλεκτρονικής (15ος) και Γεωπονίας (17ος) οι οποίοι απουσιάζουν ο μεν πρώτος από τις περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας και Ηπείρου, ο δε δεύτερος από την περιφέρεια Κρήτης. Κλάδοι που εμφανίζονται στις περισσότερες περιφέρειες (5 από τις 8) και οι οποίες εξειδικεύονται σ'αυτούς είναι της Κοινωνικής Πρόνοιας και της Οικονομίας.

Ειδικότερα για κάθε περιφέρεια διαπιστώνονται τα εξής : Η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχει 700 από τους 6.199 μαθητές Γ' τάξης ΕΠΛ. Η περιφέρεια αυτή όσον αφορά τις Δέσμες εξειδικεύεται στην Γ' και Δ'. Από τους προεπαγγελματικούς κλάδους μόνο δύο έχουν συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα, ο κλάδος Πληροφορικής και ο κλάδος Κοινωνικής Πρόνοιας, ενώ οι υπόλοιποι 6 παρουσιάζουν μικρότερη εξειδίκευση από το σύνολο της χώρας.

Στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας φοιτούν 1.099 μαθητές στην Γ' τάξη ΕΠΛ. Η κατανομή των μαθητών είναι τέτοια ώστε από τις Δέσμες μόνο η Δ' έχει συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα και η κατά κλάδο εξειδίκευση εντοπίζεται στους Κοινωνικής Πρόνοιας, Οικονομίας, Μηχανολογίας, Γεωπονίας.

Στην Ηπειρο μόνο η Δ' Δέσμη έχει συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα και οι 4 από τους 6 κλάδους (Διοικητικών Υπηρεσιών, Οικονομίας, Εφαρμοσμένων Τεχνών και Γεωπονίας). Η εξειδίκευση της περιφέρειας συμπίπτει με την εξειδίκευση του νομού Ιωαννίνων γιατί στην περιφέρεια αυτή δεν υπάρχει άλλο ΕΠΛ εκτος του ΕΠΛ Ιωαννίνων.

Στην επόμενη περιφέρεια της Θεσσαλίας και πάλι η Δ' Δέσμη έχει συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα, καθώς επίσης και οι κλάδοι Διοικητικών Υπηρεσιών - Γραμματέων, Πληροφορικής, Κοινωνικής Πρόνοιας, Οικονομίας, Μηχανολογίας, Ηλεκτρολογίας και Ηλεκτρονικής. Ας σημειωθεί εδώ ότι η Θεσσαλία εξειδικεύεται σε 9 κλάδους κατά ένα λιγότερο από την Αττική που έχει το μεγαλύτερο αριθμό..

Στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και οι τέσσερες Δέσμες έχουν συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα. Από τους 6 δε προεπαγγελματικούς κλάδους η περιφέρεια εξειδικεύεται μόνο σε έναν, στον κλάδο Κοινωνικής Πρόνοιας. Παρατηρείται δηλαδή εδώ το φαινόμενο να αναπτύσσονται οι Δέσμες και να καθυστερούν οι κλάδοι.

Η Αττική έχει 1.931 μαθητές Γ' τάξης ΕΠΛ και κατανέμονται μεταξύ των Δεσμών και των 10 προεπαγγελματικών κλάδων. Η περιφέρεια εξειδικεύεται σε 6 από τους κλάδους και στις Δέσμες Α', Β' και Γ'.

Η περιφέρεια της Πελοποννήσου έχει κι αυτή ένα ΕΠΛ, όπως και η Ηπειρος, αυτό του νομού Μεσσηνίας, με 211 μαθητές Γ' Τάξης ΕΠΛ. Οπως φάνηκε και από την ανάλυση του ΕΠΛ Μεσσηνίας η Δ' Δέσμη καθώς και 3 από τους 7 κλάδους έχουν συντελεστή συμμετοχής πάνω από τη μονάδα. Συγκεκριμένα, οι κλάδοι με την μεγαλύτερη από το μέσο Ελλάδας εξειδίκευση είναι της Οικονομίας, Ηλεκτρονικής και Γεωπονίας.

Τέλος, η περιφέρεια της Κρήτης συγκεντρώνει 542 μαθητές Γ' τάξης ΕΠΛ και αποτελεί τον αντίποδα της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στο θέμα των Δεσμών. Εδώ καμιά από τις Δέσμες δεν παρουσιάζει εξειδίκευση. Αντίθετα η περιφέρεια εξειδικεύεται σε 4 από τους 6 κλάδους, των Διοικητικών Υπαλλήλων-Γραμματέων, Κοινωνικής Πρόνοιας, Οικονομίας και Ηλεκτρονικής.

Γενικά λοιπόν, διαπιστώνεται ότι όπως και στους προηγούμενους τύπους σχολικών μονάδων έτσι και στα ΕΠΛ η Αττική εξυπηρετεί τις περισσότερες ειδικότητες (10 κλάδους) με δεύτερη τη Θεσσαλία (9 κλάδους), ενώ τις λιγότερες ειδικότητες έχει η Ηπειρος, η Κρήτη και η Δυτική Ελλάδα (6 κλάδους). Η διακύμανση λοιπόν του αριθμού των ειδικοτήτων μεταξύ των περιφερειών είναι μικρότερη από εκείνη που παρατηρείται στους άλλους τύπους σχολικών μονάδων. Επιπλέον, δύο κλάδοι εμφανίζονται μόνο σε μια περιφέρεια, ο Ηλεκτρονικός (Θεσσαλία) και ο Χημικός (Αττική). Οι παρεμφερείς ειδικότητες στις ΤΕΣ και ΤΕΛ είχαν μεγαλύτερη διασπορά και ιδαίτερα ο τομέας της ηλεκτρολογίας κάλυπτε όλες σχεδόν τις περιφέρειες.

Από την εξειδίκευση τώρα των περιφερειών ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξειδίκευση της Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης στην Πληροφορική πράγμα που δε συμβαίνει με την Κεντρική Μακεδονία και η εξειδίκευση στις Εφαρμοσμένες Τέχνες που εμφανίζεται μόνο στην Ηπειρο και φυσικά στην Αττική. Τέλος, περίεργο είναι ότι η Θεσσαλία δεν εξειδικεύεται στην Γεωπονία. Πάντως, η γενική εντύπωση από την κατανομή των κλάδων και την εξειδίκευση των 13 περιφερειών είναι ότι αυτή ταυτίζεται με την παραγωγική δομή των περιφερειών σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό απ'ότι οι άλλοι τύποι σχολικών μονάδων.

14.4 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Από την παρουσίαση που έγινε στις προηγούμενες σελίδες αν και μπορεί να διαπιστωθεί η εξειδίκευση των διαφόρων περιφερειών για κάθε ένα τύπο σχολικής μονάδας ΤΕΕ, δε μπορεί όμως να διαπιστωθεί η έκταση αυτής της εξειδίκευσης ως προς το σύνολο της εξειδίκευσης της χώρας. Για τον εντοπισμό αυτής της διαφοροποίησης εκτιμήθηκε ο συντελεστής ειδίκευσης κατά περιφέρεια.

Συγκεκριμένα, ο συντελεστής ειδίκευσης λαμβάνει υπόψη του τη διάρθρωση των ειδικοτήτων του μαθητικού δυναμικού που εμφανίζει κάθε περιφέρεια και τη συγκρίνει με εκείνη του συνόλου της χώρας. Ο συντελεστής αυτός έχει την ακόλουθη μορφή [23]:

$$CS = \frac{1}{2} \sum_i \left| \frac{Air}{Ar} - \frac{Ain}{An} \right|$$

όπου **Air** : ο αριθμός των μαθητών με ειδικότητα **i** για την περιφέρεια r
Ar : το σύνολο των μαθητών στην περιφέρεια r
Ain : ο αριθμός των μαθητών με ειδικότητα i
An : το σύνολο των μαθητών στη χώρα

Οι τιμές που παίρνει ο συντελεστής κυμαίνονται από 0 μέχρι 1. Για τιμή που πλησιάζει το μηδέν είναι ένδειξη ότι η ειδίκευση της περιφέρειας είναι ταυτόσημη με τη διάρθρωση των ειδικοτήτων στο σύνολο της χώρας. Αντίθετα για τιμή κοντά στη μονάδα (1) η διάρθρωση των ειδικοτήτων στην περιφέρεια είναι διαφορετική από το σύνολο της χώρας και γιαυτό μπορούμε να αποφανθούμε ότι η περιφέρεια είναι ειδικευμένη.

---

23. Βλ. **Α. Παπαδασκαλόπουλος**, *"Βασικές Μέθοδοι Περιφερειακής Ανάλυσης"*, Εκδ. Παπαζήση 1990, σελ. 54.

Από τις εκτιμήσεις του Πίνακα 14.5 φαίνεται ότι για καμμιά περιφέρεια ο συντελεστής ειδίκευσης δεν πλησιάζει τη μονάδα (ο μεγαλύτερος 0,53 είναι για τις ΤΕΣ του Βόρειου Αιγαίου). Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μια σχετική ομοιομορφία στην εξειδίκευση των περιφερειών που συμβαδίζει με εκείνη της χώρας.

Πάντως οι περιφέρειες που η διάρθρωση των ειδικοτήτων του μαθητικού τους δυναμικού είναι σχεδόν ταυτόσημη με εκείνη της χώρας είναι για τις ΤΕΣ Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας και Αττικής. Περιφέρειες που εμφανίζουν μεγαλύτερη διάσταση της διάρθρωσης των ειδικοτήτων του μαθητικού της δυναμικού από εκείνη της χώρας είναι το Βόρειο Αιγαίο, τα Ιόνια Νησιά, η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και το Νότιο Αιγαίο.

Στην περίπτωση των ΤΕΛ, η διάρθρωση των ειδικοτήτων τους μεταξύ των διαφόρων περιφερειών παρουσιάζει πολύ μικρότερες διακυμάνσεις απ'ότι η περίπτωση των ΤΕΣ. Αλλά και εδώ περιφέρειες που παρουσιάζουν κάποια εξειδίκευση είναι και πάλι το Βόρειο και Νότιο Αιγαίο. Αντίθετα με την μικρότερη εξειδίκευση ως προς το σύνολο της χώρας εμφανίζονται οι περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Κρήτης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14.5
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΤΕΣ, ΤΕΛ, ΕΠΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ		
	Τ.Ε.Σ.	Τ.Ε.Λ.	Ε.Π.Λ.
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	0,47	0,26	0,09
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	0,11	0,12	0,07
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	0,30	0,27	0,50
ΗΠΕΙΡΟΣ	0,38	0,17	0,12
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	0,13	0,19	0,09
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	0,52	0,31	0,50
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	0,24	0,21	0,13
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	0,20	0,17	0,50
ΑΤΤΙΚΗ	0,10	0,18	0,07
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	0,24	0,16	0,15
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	0,53	0,39	0,50
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	0,36	0,39	0,50
ΚΡΗΤΗ	0,24	0,13	0,15

Στα ΕΠΛ αν εξαιρεθούν οι περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, της Στερεάς Ελλάδας, των Ιονίων Νήσων και της Δυτικής Μακεδονίας οι οποίες είναι οι πιο εξειδικευμένες, οι υπόλοιπες έχουν εξειδίκευση πανομοιότυπη με τη διάρθρωση των ειδικοτήτων στο σύνολο της χώρας. Ας σημειωθεί εδώ ότι εμφανίζονται και τις μεγαλύτερες διακυμάνσεις του συντελεστή ειδίκευσης (από 0,07-0,50).

Γενικά από την ανάλυση του συντελεστή ειδίκευσης και για τους τρεις τύπους σχολικών μονάδων ΤΕΕ συμπεραίνεται ότι περισσότερο εξειδικευμένες εμφανίζονται οι νησιωτικές περιφέρειες (Ιονίων Νήσων, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου) καθώς και της Δυτικής Μακεδονίας. Αντίθετα οι λιγότερο εξειδικευμένες περιφέρειες είναι της Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας και Αττικής.

Κεφάλαιο 15. Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ Β/ΘΜΙΑΣ ΤΕΕ ΚΑΙ Η ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η οργανωτική δομή μιας υπηρεσίας θα πρέπει να έχει ως τελικό στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών της χώρας και των πολιτών. Στην περίπτωση της εκπαίδευσης ο έμμεσος στόχος είναι η ανάπτυξη της χώρας με την ευρύτερη έννοια του όρου και ο άμεσος, η ολοκληρωμένη ανάπτυξη των εκπαιδευμένων. Ενα από τα στοιχεία αυτής της ανάπτυξης αποτελεί και το γεγονός αν η εκπαίδευση που προσφέρεται επιτρέπει στα άτομα να ενταχθούν παραγωγικά στην αγορά εργασίας.

Στο παρόν κεφάλαιο καταβάλλεται προσπάθεια διερεύνησης της γενικής εικόνας που παρουσιάζουν οι εκπαιδευτικές ειδικεύσεις της ΤΕΕ με τη φυσιογνωμία της επαγγελματικής εξειδίκευσης του εργατικού δυναμικού των περιφερειών. Για την επίτευξη αυτού του στόχου γίνεται σύγκριση τριών κατανομών. Πρώτο, της κατανομής των ειδικοτήτων που προσφέρουν οι ΤΕΣ, τα ΤΕΛ και ΕΠΛ στις περιφέρειες. Δεύτερο, της κατανομής του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού κατά ειδικότητα και τρίτο, της κατανομής των μακράς διάρκειας ανέργων κατά περιφέρεια.[24] Η επιλογή της ανεργίας μακράς διάρκειας στηρίζεται στην υπόθεση ότι οι επιλογές των μαθητών ΤΕΕ για την επαγγελματική ειδικότητα που θα εξειδικευτούν στηρίζονται ως ένα βαθμό στις μακροχρόνιες τάσεις της αγοράς εργασίας και όχι στις βραχυχρόνιες και συνήθως περιστασιακές διακυμάνσεις της.

15.1 ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΕΣ, ΤΕΛ, ΕΠΛ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ISCO

Για τη διερεύνηση του ζητήματος που τέθηκε ήταν αναγκαίο να προσαρμοστεί η κατανομή του μαθητικού δυναμικού κατά ειδικότητες με τις επαγγελματικές κατηγορίες του εργατικού δυναμικού, το οποίο ακολουθεί την κατηγοροποίηση της ISCO. Οι αντιστοιχίες που επιλέχθηκαν για κάθε ειδικότητα ΤΕΕ εμφανίζονται στο παράρτημα ΙΙ.

---

24. Τα περιφερειακά δεδομένα για την ανεργία και το εργατικό δυναμικό προέρχονται από αδημοσίευτα στατιστικά στοιχεία της έρευνας *"Το Φαινόμενο της Μακροχρόνιας Ανεργίας στην Ελλάδα"*, **ΟΑΕΔ** και **ΙΠΑ Παντείου Πανεπιστημίου, 1991.** Οφείλουμε να σημειώσουμε εδώ ότι λόγω του μικρού δείγματος από το οποίο προέρχονται οι κατανομές που θα χρησιμοποιήσουμε, η στατιστική τους εγκυρότητα είναι μειωμένη. Αυτό όμως το μειονέκτημα πιστεύουμε ότι δεν αναιρεί την αξιοπιστία τους για την παρουσίαση της πραγματικής κατάστασης στην αγορά εργασίας σε επίπεδο ενδείξεων. Για το λόγο αυτό όλα μας τα συμπεράσματα στο κεφάλαιο αυτό θα πρέπει να θεωρηθούν ενδεικτικά τάσεων.

Πάντως θα πρέπει να σημειωΘεί ότι η διερεύνηση που επιχειρείται στο παρόν κεφάλαιο θα ήταν πολύ πιο ενδιαφέρουσα αλλά και σύμφωνη με τις θεωρίες για τις τοπικές αγορές εργασίας αν ως χωροταξική ενότητα ανάλυσης ήταν ο νομός και όχι η περιφέρεια, καθώς και αν οι επαγγελματικές κατηγορίες ήταν σε διψήφιο αριθμό. Για άλλη μια φορά όμως η έλλειψη αξιόπιστων στατιστικών δεδομένων δεν επιτρέπει την πραγματοποίηση αυτού του στόχου, αφού τα δεδομένα για το εργατικό δυναμικό είναι κατά περιφέρεια και σε μονοψήφιες επαγγελματικές κατηγορίες.

Συγκεκριμένα η κατηγοροποίηση των ειδικοτήτων του μαθητικού δυναμικού για κάθε ένα από τους τύπους σχολικών μονάδων ΤΕΕ έχει ως ακολούθως :

α. Επαγγελματική Αντιστοιχία Μαθητικού Δυναμικού ΤΕΣ

Σύμφωνα με τα στοιχεία των Πινάκων 49 και 50 του Παρ. ποσοστό 96,66% του μαθητικού δυναμικού Β' τάξης ΤΕΣ της χώρας κατατάσσεται στην επαγγελματική κατηγορία Βιομηχανικοί Εργάτες ΙΙ.[25] Δηλαδή σχεδόν το σύνολο των ειδικοτήτων που ακολούθησαν οι μαθητές το σχολικό έτος 1988-89 στη Β' Τάξη ΤΕΣ έδωσε στην αγορά εργασίας μόνο Βιομηχανικούς Εργάτες ΙΙ.

Εκτός όμως από τους Βιομηχανικούς Εργάτες ΙΙ υπάρχουν και πολύ μικρά ποσοστά που αντιστοιχούν σε άλλες επαγγελματικές κατηγορίες. Ετσι ένα ποσοστό (1,38%) του μαθητικού δυναμικού κατατάσσεται στην κατηγορία Οικοδόμων, Τυπογράφων κ.λ.π., ένα άλλο (1,04%) στην κατηγορία των Υπαλλήλων Γραφείου, το 0,28% στους Βιομηχανικούς Εργάτες Ι[26], το 0,36% στους Πωλητές και το 0,29% στα Επιστημονικά και Ελευθέρια Επαγγέλματα.

Ειδικότερα υπάρχουν επτά από τις 13 περιφέρειες που εξειδικεύτηκαν μόνο σε Βιομηχανικούς Εργάτες ΙΙ, όλο δηλαδή το ποσοστό (100%) του μαθητικού τους δυναμικού Β' ΤΕΣ κατατάσσεται σ'αυτή την κατηγορία. Από τις υπόλοιπες 6, η περιφέρεια Αττικής εκτός από τους Βιομηχανικούς Εργάτες ΙΙ περιλαμβάνει και πολύ μικρά ποσοστά από τις κατηγορίες Επιστημονικά Επαγγέλματα, Υπάλληλοι Γραφείου, Πωλητές, Βιομηχανικοί Εργάτες Ι, και Οικοδόμοι-Τυπογράφοι-κ.λ.π.). Η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχει επίσης ένα μικρό ποσοστό που αναφέρεται στους Πωλητές ενώ οι άλλες περιφέρειες το μικρό αυτό ποσοστό το συγκεντρώνουν στην κατηγορία Οικοδόμοι-Τυπογράφοι-κ.λ.π.

---

25. Εδώ περιλαμβάνονται κυρίως εργάτες και τεχνίτες βαριάς βιομηχανίας. Βλ. ISCO και ΕΣΥΕ "Στατιστική Ταξινόμηση των Επαγγελμάτων", Αθήνα 1981.
26. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται Εργάτες και Τεχνίτες Ελαφράς Βιομηχανίας. Βλ. ISCO και ΕΣΥΕ οπ. π.

β. Επαγγελματική Αντιστοιχία Μαθητικού Δυναμικού ΤΕΛ

Η κατάταξη του μαθητικού δυναμικού Γ' τάξης ΤΕΛ στις επαγγελματικές κατηγορίες της ISCO έγινε μόνο για τους μαθητές των τμημάτων των τομέων επαγγελμάτων και όχι και για τους μαθητές των Δεσμών. Αυτό κρίθηκε απαραίτητο γιατί θεωρητικά τουλάχιστο οι μαθητές των δεσμών δεν εντάσσονται άμεσα στην αγορά εργασίας αλλά κατευθύνονται για παραπέρα σπουδές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.1

ΙΕΑΡΑΡΧΙΚΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΜΑΝΙΚΟΥ Γ' ΤΑΞΗΣ ΤΕΛ ΚΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ISCO

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΛΕΚΤΙΚΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
8	Βιομηχανικοί Εργάτες ΙΙ	35,85%
3	Υπάλληλοι Γραφείου	31,09%
6	Γεωργοί κ.λ.π.	15,94%
1	Επιστημονικά, Τεχνικά, Ελεύθερα Επαγγέλματα	11,10%
9	Οικοδομοί, Τυπογράφοι, κ.λ.π.	4,58%
7	Βιομηχανικοί Εργάτες Ι	1,39%
4	Πωλητές	0,04%

Στον Πίνακα 15.1 φαίνεται η γενική εικόνα που προκύπτει από τους Πίνακες 51 και 52 του Παρ. σχετικά με την αντιστοίχιση των επαγγελματικών εξειδικεύσεων των μαθητών Γ' τάξης ΤΕΛ και των επαγγελματικών κατηγοριών ISCO. Οπως προκύπτει το μεγαλύτερο ποσοστό (35,86%) του μαθητικού δυναμικού αντιστοιχεί στην επαγγελματική κατηγορία 8 που περιλαμβάνει τους Εργάτες και Τεχνίτες που απασχολούνται κυρίως στη βαριά βιομηχανία ενώ το μικρότερο ποσοστό (0,04%) αντιστοιχεί στην επαγγελματική κατηγορία 4, στους Πωλητές και προέρχεται μόνο από μια περιφέρεια (Βορείου Αιγαίου). Επίσης υπάρχουν δύο επαγγελματικές κατηγορίες της ISCO με κωδικό 2 (Διοικητικά Επαγγέλματα) και 5 (Εργαζόμενοι σε Υπηρεσίες) στις οποίες δεν αντιστοιχούν επαγγελματικές κατηγορίες του μαθητικού δυναμικού Γ' τάξης ΤΕΛ.

Στον Πίνακα 15.2 δίνεται η ιεραρχική κατάταξη των περιφερειών για τις επαγγελματικές κατηγορίες Βιομηχανικοί Εργάτες ΙΙ και Υπάλληλοι Γραφείου. Από τις δεκατρείς περιφέρειες οι εννέα έχουν τα μεγαλύτερα ποσοστά του μαθητικού τους δυναμικού στην επαγγελματική κατηγορία 8 (Βιομηχναικοί Εργάτες ΙΙ) και οι τέσσερες (Κεντρικής Μακεδονίας, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης) στην επαγγελματική κατηγορία 3 (Υπάλληλοι Γραφείου). Παρατηρείται δηλαδή ότι στην νησιωτική Ελλάδα οι μαθητές Γ' τάξης ΤΕΛ στρέφονται στο μεγαλύτερο μέρος τους στον τριτογενή τομέα

παραγωγής, με εξαίρεση τα Ιόνια Νησιά που έχουν προσανατολισμό προς το δευτερογενή τομέα στην επαγγελματική κατηγορία 8 με ποσοστό 60,66%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.2

ΙΕΡΑΡΧΙΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΙΙ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ ΙΙ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
Ιόνια Νησιά	60,66%	Νότιο Αιγαίο	57,77%
Δυτική Μακεδονία	49,73%	Βόρειο Αιγαίο	48,88%
Θεσσαλία	40,25%	Αττική	33,78%
Αττική	39,43%	Κεντρική Μακεδονία	31,15%
Στερεά Ελλάδα	36,05%	Κρήτη	30,52%
Πελλοπόννησος	33,87%	Πελοπόννησος	29,74%
Δυτική Ελλάδα	33,54%	Ηπειρος	29,34%
Ανατ. Μακεδονία & Θράκη	33,09%	Δυτική Μακεδονία	29,22%
Ηπειρος	31,42%	Στερεά Ελλάδα	26,61%
Κεντρική Μακεδονία	30,31%	Θεσσαλία	25,38%
Κρήτη	29,93%	Ανατ. Μακεδονία & Θράκη	24,67%
Νότιο Αιγαίο	28,70%	Δυτική Ελλάδα	23,40%
Βόρειο Αιγαίο	23,83%	Ιόνια Νησιά	21,62%

γ. Επαγγελματική Αντιστοιχία Μαθητικού Δυναμικού ΕΠΛ

Οπως και στα ΤΕΛ έτσι και εδώ στην αντιστοιχία των επαγγελματικών κατηγοριών δε λαμβάνονται υπόψη οι Δέσμες γιατί οδηγούν σε παραπερα εξειδίκευση και δεν υπάρχουν, θεωρητικά τουλάχιστο, άμεση ένταξη στην παραγωγή.

Από τα στοιχεία των Πινάκων 53 και 54 του Παρ., προκύπτει ότι οι μαθητές Γ' Τάξης ΕΠΛ της χώρας κατανέμονται στις επαγγελματικές κατηγορίες ως εξής : ποσοστό 44,49% στα Επιστημονικά Επαγγέλματα, ποσοστό 42,97% στους Υπαλλήλους Γραφείου και το υπόλοιπο 12,54% στους Γεωργούς τους Βιομηχανικούς Εργάτες ΙΙ και στους Βιομηχανικούς Εργάτες Ι. Δηλαδή ο κύριος όγκος του μαθητικού δυναμικού προεπαγγελματικών κλάδων Γ' Τάξης ΕΠΛ μοιράζεται μεταξύ των δύο επαγγελματικών κατηγοριών, Επιστημονικών Επαγγελμάτων και των Υπαλλήλων Γραφείου.

Δύο περιφέρειες, η Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και η Δυτικής Ελλάδας έχουν πάνω από το 50% των μαθητών της Γ' Τάξης στην κατηγορία των Επιστημονικών Επαγγελμάτων, ενώ μια περιφέρεια, η Κρήτη στην κατηγορία των Υπαλλήλων Γραφείου. Από τις υπόλοιπες περιφέρειες ενδιάφερον παρουσιάζουν η Ηπειρος και η Πελοπόννησος

που έχουν αντίστοιχα ποσοστό 11,72% και 19% του συνόλου των μαθητών τους Γ' Τάξης στην κατηγορία των Γεωργών. Η περιφέρεια της Θεσσαλίας έχει το μεγαλύτερο ποσοστό (46,13%) στην κατηγορία Υπαλλήλων Γραφείου και παράλληλα ένα 9,46% στους Βιομηχανικούς Εργάτες ΙΙ, το ποσοστό αυτό είναι το μεγαλύτερο που διαθέτει μια περιφέρεια στην κατηγορία αυτή. Οι υπόλοιπες περιφέρειες διατηρούν χαμηλά ποσοστά στις κατηγορίες των Γεωργών και των Βιομηχανικών Εργατών ΙΙ, και μοιράζουν το μαθητικό τους δυναμικό στις δύο κυρίαρχες επαγγελματικές κατηγορίες, Επιστημονικών Επαγγελμάτων και Υπαλλήλων Γραφείου.

δ. Επαγγελματική Αντιστοιχία Μαθητικού Δυναμικού Β/θμιας ΤΕΕ

Στον Πίνακα 15.3 εμφανίζεται η ποσοστιαία κατανομή των μαθητών όλων των τύπων σχολικών μονάδων (ΤΕΣ, ΤΕΛ, ΕΠΛ) σύμφωνα με τις επαγγελματικές κατηγορίες ISCO [27] κατά περιφέρεια.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.3

Ποσοστιαία Κατανομή Ειδικοτήτων Μαθητών ΤΕΛ (Γ'ταξ.), ΤΕΣ (Β'ταξ.), ΕΠΛ (Γ'ταξ.) σύμφωνα με Επαγγελματικές Κατηγορίες ISCO κατά Περιφέρεια

	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΠΩΛΗΤΕΣ	ΕΡΓ/ΜΕΝΟΙ ΣΕ ΥΠΗΡ.	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ	ΒΙΟΜ/ΚΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ Ι	ΒΙΟΜ/ΚΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ ΙΙ	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠ/ΦΟΙ κλπ.	ΣΥΝ ΜΑΘ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
ΑΝ. ΜΑΚ/ΝΙΑ ΘΡΑΚΗ	10,90		24,49	,77		24,82		34,45	4,57	1
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚ/ΝΙΑ	14,95		25,20			13,40	1,20	42,74	2,52	6
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚ/ΝΙΑ			22,75			8,68	2,15	58,48	7,94	1
ΗΠΕΙΡΟΣ	10,69		25,87			22,76		40,22	,46	1
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	10,35		23,77			16,68	,31	46,83	2,05	2
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1,99		17,87			7,20		65,51	7,44	
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	13,84		22,45			23,03	,29	35,75	4,64	2
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	3,06		20,84			21,03	1,27	49,90	3,89	1
ΑΤΤΙΚΗ	13,07		24,92	,10		3,38	1,52	54,08	2,93	11
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	6,03		24,35			19,40		45,57	4,65	1
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	16,55		43,64	1,64		2,55		32,00	3,64	
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1,88		45,80			3,77		41,74	6,81	
ΚΡΗΤΗ	12,24		30,43			15,08	1,79	35,21	5,25	1
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	11,46		25,43	,11		11,63	1,05	46,83	3,50	32

Οπως διαπιστώνουμε, δύο επαγγελματικές κατηγορίες με κωδικό 2 (Διοικητικά Επαγγέλματα) και 5 (Εργαζόμενοι σε Υπηρεσίες) δεν καλύπτονται από καμμιά περιφέρεια. Πωλητές εκπαιδεύουν μόνο τρείς περιφέρειες (Ανατολικής Μακεδονίας και

27. Τα απόλυτα μεγέθη φαίνονται στον **Πίνακα 55** του Παραρτήματος.

Θράκης, Αττικής και Βορείου Αιγαίου) ενώ Βιομηχανικούς Εργάτες Ι (κωδικός 7) επτά από τις δεκατρείς περιφέρειες με πολύ χαμηλά όμως ποσοστά. Γενικά ο κύριος όγκος του μαθητικού δυναμικού δευτεροβάθμιας ΤΕΕ κατανέμεται σε πέντε ουσιαστικά επαγγελματικές κατηγορίες, οι οποίες εμφανίζονται σε όλες τις περιφέρειες εκτός από την επαγγελματική κατηγορία 1 που απουσιάζει από την Δ. Μακεδονία.

Στο σύνολο τα επαγγέλματα που εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά μαθητών είναι κατά σειρά : Βιομηχανικοί Εργάτες ΙΙ (46,83%), Υπάλληλοι Γραφείου (25,43%), Γεωργοί κλπ. (11,63%) και Επιστημονικά Επαγγέλματα (11,46%). Οι υπόλοιπες κατηγορίες συμμετέχουν με πολύ χαμηλά ποσοστά : Οικοδόμοι, Τυπογράφοι, κλ.π. (3,50%), Βιομηχανικοί Εργάτες Ι (1,05%) και Πωλητές (0,11%).

Από άποψη επαγγελματικής εξειδίκευσης κατά περιφέρεια η κατάσταση διαμορφώνεται ως εξής : (Πίνακας 15.4).

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.4

Συντελεστής Συμμετοχής Ειδικοτήτων Μαθητών ΤΕΛ (Γ'ταξ), ΤΕΣ (Β'ταξ), ΕΠΛ (Γ'ταξ) σύμφωνα με Επαγγελματικές Κατηγορίες ISCO

	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ & ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΠΩΛΗΤΕΣ	ΕΡΓ/ΜΕΝΟΙ ΣΕ ΥΠΗΡ.	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ	ΒΙΟΜ/ΚΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ Ι	ΒΙΟΜ/ΚΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ ΙΙ	ΟΙΚΟΔΟΜΟ ΤΥΠ/ΦΟΙ κλπ.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ΑΝ. ΜΑΚ/ΝΙΑ ΘΡΑΚΗ	,95		,96	7,22		2,14		,74	1,31
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚ/ΝΙΑ	1,30		,99			1,15	1,14	,91	,72
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚ/ΝΙΑ			,89			,75	2,04	1,25	2,27
ΗΠΕΙΡΟΣ	,93		1,02			1,96		,86	,13
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	,90		,93			1,43	,30	1,00	,59
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	,17		,70			,62		1,40	2,13
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1,21		,88			1,98	,28	,76	1,33
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	,27		,82			1,81	1,21	1,07	1,11
ΑΤΤΙΚΗ	1,14		,98	,95		,29	1,44	1,15	,84
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	,53		,96			1,67		,97	1,33
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1,44		1,72	15,33		,22		,68	1,04
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	,16		1,80			,32		,89	1,95
ΚΡΗΤΗ	1,07		1,20			1,30	1,69	,75	1,50
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	1,00		1,00	1,00		1,00	1,00	1,00	1,00

Πέντε περιφέρειες εξειδικεύονται στην επαγγελματική κατηγορία των Επιστημονικών και Ελευθερίων επαγγελμάτων ενώ τέσσερεις στην κατηγορία των Υπαλλήλων Γραφείου. Οι περιφέρειες αυτές ειναι κυρίως νησιωτικές και τουριστικές (Βορείου και Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης) και δευτερευόντως η Ηπειρος. Αντίθετα οι περιφέρειες με μεγάλο

πληθυσμό και αναπτυγμένη οικονομική βάση δεν εξειδικεύονται στην επαγγελματική κατηγορία Υπαλλήλων Γραφείου (όπως Θεσσαλία, Αττική).

Δύο περιφέρειες (Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και το Βόρειο Αιγαίο) εξειδικεύονται στους Πωλητές ενώ η ειδικότητα αυτή λειτουργεί και στην Αττική χωρίς όμως να εξειδικεύεται η περιφέρεια.

Για το επάγγελμα του Γεωργού η εξειδίκευση που παρατηρείται καλύπτει τις 8 από τις 13 περιφέρειες. Εξαίρεση αποτελούν η Δυτική Μακεδονία, τα νησιά (Ιονίου, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου) και η Αττική.

Βιομηχανικούς Εργάτες Ι έχουν οι επτά από τις δεκατρείς περιφέρειες και μόνο δύο (Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας) δεν εξειδικεύονται.

Αντίθετα Βιομηχανικούς Εργάτες ΙΙ έχουν όλες οι περιφέρειες αλλά μόνο πέντε από αυτές παρουσιάζουν εξειδίκευση. Αυτές είναι η Δυτική Μακεδονία, η Θεσσαλία, τα Ιόνια Νησιά, η Στερεά Ελλάδα και η Αττική. Επίσης πολύ κοντά στην τιμή της μονάδας στο συντελεστή συμμετοχής βρίσκονται οι περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας και της Πελοποννήσου.

Τέλος, μεγάλη εξειδίκευση παρατηρείται και στην επαγγελματική κατηγορία 9 (Οικοδόμοι, Τυπογράφοι, κλπ.). Οι εννέα από τις δεκατρείς περιφέρειες που εμφανίζεται η κατηγορία αυτή παρουσιάζουν εξειδίκευση. Εξαίρεση αποτελούν η Κεντρική Μακεδονία, η Ηπειρος, η Θεσσαλία και η Αττική.

Ανεξάρτητα όμως από την εξειδίκευση κάθε περιφέρειας στους διάφορους κλάδους, ενδιαφέρον έχει η διάρθρωση των επαγγελματικών κατηγοριών κάθε περιφέρειας και η σύγκρισή της με το σύνολο της χώρας. Σύμφωνα λοιπόν με το συντελεστή ειδίκευσης (Πίνακας 15.5) η διάρθρωση των εξειδικεύσεων των μαθητών σύμφωνα με τις επαγγελματικές κατηγορίες ISCO διαφοροποιείται ως εξής από περιφέρεια σε περιφέρεια.

Τη μεγαλύτερη διαφοροποίηση σε σχέση με τις άλλες περιφέρειες παρουσιάζουν οι νησιωτικές περιφέρειες (Βορείου και Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων). Αντίθετα την ίδια σχεδόν διάρθρωση με αυτή του συνόλου της χώρας έχουν κυρίως η μεγάλες κεντρικές περιφέρειες (Κεντρική Μακεδονία, η Θεσσαλία, η Αττική και η Πελοπόννησος). Τέλος, οι υπόλοιπες περιφέρειες παρουσιάζουν ελάχιστη διαφοροποίηση μεταξύ τους που κυμαίνεται από 12% έως 17%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.5

Συντελεστής Επαγγελματικής Ειδίκευσης Μαθητών ΤΕΛ (Γ'ταξ), ΤΕΣ (Β'ταξ), ΕΠΛ (Γ'ταξ) Συμφωνα με Επαγγελματικες Κατηγορίες ISCO κατά Περιφέρεια

Περιφέρειες	Συντελεστής
Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης	,15
Κεντρικής Μακεδονίας	,05
Δυτικής Μακεδονίας	,17
Ηπείρου	,12
Θεσσαλίας	,05
Ιονίων Νήσων	,23
Δυτικής Ελλάδας	,15
Στερεάς Ελλάδας	,13
Αττικής	,09
Πελοποννήσου	,09
Βορείου Αιγαίου	,25
Νοτίου Αιγαίου	,24
Κρήτης	,12

Θα πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι οι μικρές διακυμάνσεις του συντελεστή ειδίκευσης που παρατηρούνται εδώ σε σχέση με τις μεγαλύτερες διακυμάνσεις του ίδιου συντελεστή όπως αυτός εκτιμήθηκε σε προηγούμενη παράγραφο, οφείλονται στις περισσότερες ειδικότητες που υπήρχα στην περίπτωση εκείνη όπου εξετάστηκαν όλες τις ειδικότητες κάθε τύπου σχολικής μονάδας ΤΕΕ. Πάντως θεωρείται ότι η προηγούμενη διερεύνηση είναι πιο σωστή αφού δείχνει με μεγαλύτερη λεπτομέρεια την επικρατούσα κατάσταση. Αλλά όπως αναφέρθηκε και προηγούμενα, αυτό δεν είναι δυνατό να γίνει διότι τα διαθέσιμα δεδομένα του εργατικού δυναμικού αναφέρονται σε περιφέρειες και σε μονοψήφιες επαγγελματικές κατηγορίες.

15.2 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

α. Επαγγελματική Διάρθρωση Απασχολουμένων και Ανέργων Μακράς Διάρκειας

Πριν γίνει η σύγκριση της αγοράς εργασίας με τις επαγγελματικές κατηγορίες στις οποίες έγινε η κατάταξη των εξειδικεύσεων των μαθητών ΤΕΕ σε κάθε περιφέρεια θα προηγηθεί μια ανφορά στη διάρθρωση των απασχολουμένων και των ανέργων μακράς διάρκειας κατά περιφέρεια. Ετσι, θα δοθεί μια πρώτη εικόνα της φυσιογνωμίας των περιφερειών.

Στους Πίνακες 56 και 57 του Παρ. απεικονίζεται η επαγγελματική διάρθρωση των απασχολουμένων σε απόλυτους αριθμούς (Πίνακας 56) και σε ποσοστά κατά περιφέρεια (Πίνακας 57). Με βάση τους Πίνακες αυτούς η ιεράρχιση κατά επαγγελματική κατηγορία των απασχολουμένων στο σύνολο της χώρας εχει ως εξής :

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.6
ΙΕΡΑΡΧΙΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Γεωργοί	25,21
Οικοδόμοι - Τυπογράφοι κ.λ.π.	13,05
Επιστημονικά - Ελευθέρια Επαγγέλματα	12,53
Πωλητές	10,49
Υπάλληλοι Γραφείου	10,36
Εργαζόμενοι σε Υπηρεσίες	9,47
Βιομηχανικοί Εργάτες II	9,06
Βιομηχανικοί Εργάτες I	7,11
Στρατιωτικοί	0,71

Οπως προκύπτει λοιπόν από τους 3.552.369 απασχολούμενους, το μεγαλύτερο ποσοστό (25,21%) συγκεντρώνεται στον πρωτογενή κυρίως τομέα παραγωγής. Ακολουθούν οι Οικοδόμοι-Τυπογράφοι κ.λ.π. ενώ, τίτοι στη σειρά έρχονται οι απασχολούμενοι στα Επιστημονικά και Ελευθέρια Επαγγέλματα. Τελευταίοι στην ιεράρχιση εκτός βεβαίως των Στρατιωτικών βρίσκονται οι Βιομηχανικοί Εργάτες I και II.

Η συμμετοχή κάθε επαγγελματικής κατηγορίας απασχολουμένων κατά περιφέριεα στο σύνολο της χώρας προκύπτει από τον Πίνακα 15.7.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.7

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ	ΥΠΑΛΛΗΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΠΩΛΗΤΕΣ	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣ	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ Ι	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦ	ΣΤΡΑΤΙΩΤ
	....1.....	.....2...	....3...	....4...	.....5.....	.....6...	....7...	....8...	....9...	
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	3,62	2,58	3,46	4,22	5,46	11,66	7,14	3,45	5,28	9,65
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	15,45	15,98	13,85	18,31	13,19	20,37	22,95	17,27	16,49	9,11
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	2,00	,86	1,41	1,81	1,50	3,40	5,84	3,06	2,30	,27
ΗΠΕΙΡΟΣ	2,67	1,34	1,92	2,25	3,24	4,79	1,91	2,11	2,99	1,88
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	5,52	3,92	3,62	6,21	5,70	11,67	6,89	6,79	6,72	8,31
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1,12	,57	1,55	1,53	3,24	3,55	,46	1,50	1,83	,00
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	5,30	5,84	4,55	5,31	5,42	12,94	5,01	4,44	5,09	4,29
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	3,42	3,64	2,92	3,23	4,67	7,22	5,82	4,86	5,59	1,07
ΑΤΤΙΚΗ	50,96	56,84	55,95	44,75	40,24	2,23	36,30	45,11	38,17	52,55
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	2,95	3,06	3,29	3,91	4,29	10,47	3,55	4,19	5,63	,00
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1,62	,86	1,66	1,84	2,47	1,86	1,02	1,50	1,95	9,11
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1,73	1,44	2,22	2,76	5,50	,99	1,10	2,13	3,24	1,88
ΚΡΗΤΗ	3,64	3,06	3,59	3,87	5,10	8,85	1,99	3,59	4,70	1,88
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία του Πίνακα 15.7 όλες οι επαγγελματικές κατηγορίες απασχολουμένων εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά τους (μάλιστα τρεις πάνω του 50%) στο σύνολο Ελλάδας στην περιφέρεια Αττικής. Εξαίρεση αποτελεί η κατηγορία των Γεωργών που το μεγαλύτερο ποσοστό της (20,37%) το εμφανίζει στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Η επαγγελματική αυτή κατηγορία παρουσιάζει έντονη εγκατάσταση (Πίνακας 15.12) σε όλες σχεδόν τις περιφέρειες. Εξαιρούνται μόνο οι περιφέρειες Αττικής και Νοτίου Αιγαίου στις οποίες ο συντελεστής συμμετοχής έχει τιμές κάτω από τη μονάδα.

Η διάρθρωση της μακράς διάρκειας ανεργίας φαίνεται στους Πίνακες 58 και 59 του Παρ.. Η ιεράρχηση της ανεργίας κατά επαγγελματική ακτηγορία γίενται στον Πίνακα 15.8. Οπως προκύπτει στο σύνολο της χώρας το μεγαλύτερο ποσοστό από τους 97.570 ανέργους το συγκεντρώνει η επαγγελματική κατηγορία Οικοδόμοι-Τυπογράφοι κ.λ.π. (27,89%).

Δεύτερη στη σειρά επαγγελματική κατηγορία είναι των Βιομηχανικών Εργατών Ι, ενώ τελευταία η κατηγορία των Γεωργών. Δηλαδή, η επαγγελματική κατηγορία που εμφανίζει το μεγαλύερο ποσοστό απασχολουμένων έρχεται τελευταία στο θέμα της ανεργίας, ενώ αντίθετα η κατηγορία με τους λιγότερους απασχολούμενους έρχεται δεύτερη. Σχετικά με την κατηγορία Οικοδόμων-Τυπογράφων, κ.λ.π., προκύπτει ότι αυτή βρίσκεται σε υψηλή

ιεράρχιση και στην περίπτωση της απασχόλησης (2η θέση) και στην περίπτωση της ανεργίας (1η θέση).

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.8

ΙΕΡΑΡΧΙΣΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Οικοδόμοι-Τυπογράφοι-κ.λ.π.	27,89%
Βιομηχψανικοί Εργάτες Ι	13,53%
Υπάλληλοι Γραφείου	13,39%
Επιστημονικά και Ελευθέρια Επαγγέλματα	12,13%
Βιομηχανικοί Εργάτες ΙΙ	11,02%
Εργαζόμενοι σε Υπηρεσίες	10,74%
Πωλητές	6,97%
Γεωργοί	4,25%

Από τα στοιχεία του Πίνακα 15.9 προκύπτει ότι και εδώ η περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας όλων των κατηγοριών με δεύτερη την Κεντρική Μακεδονία, όπως δηλαδή συμβαίνει και στην απασχόληση. Μόνο η κατηγορία των Γεωργών ξεφεύγει και εδώ από τον κανόνα και εμφανίζεται με το μεγαλύτερο ποσοστό στο σύνολο Ελλάδας στην περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας (42,64%) και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (19,67%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.9

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ	ΥΠΑΛΛΗΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΠΩΛΗΤΕΣ	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣ	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ Ι	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦ	ΣΤΡΑΤΙΩΤ	Σ ΑΝ
	....1.....2...		....3...	....4...	.....5.....6...		....7...	....8...	....9...		
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚ	3,45	5,21	4,00	4,54	19,67	12,37	5,06	11,00			
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	10,92	10,94	14,01	11,69	11,47	26,29	16,46	19,50			1
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	,57				1,64	8,77	1,27	1,75			
ΗΠΕΙΡΟΣ	1,72	,52			3,28	3,09	3,80	3,50			
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2,87	3,12	1,00	3,89	8,19	2,58	3,16	4,25			
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1,15	2,08	1,00	5,19				,75			
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1,72	4,16	2,00	5,19	4,92	6,18	1,90	6,75			
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1,15	2,08	1,00	3,89	42,64	5,67	4,43	4,25			
ΑΤΤΙΚΗ	68,97	59,91	72,00	51,96	3,28	30,93	59,50	39,25			4
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗ	2,30	1,56	3,00	4,54	1,64	2,58	3,16	4,00			
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	2,30	2,08		3,25		,52		2,00			
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1,72	3,12		2,60	1,64		,63	1,00			
ΚΡΗΤΗ	1,15	5,21	2,00	3,25	1,64	1,03	,63	2,00	100,00		
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		1(

Το μεγαλύτερο κλαδικό πρόβλημα ανεργίας κατά περιφέρεια φαίνεται ότι προέρχεται από την επαγγελματική κατηγορία Οικοδόμοι-Τυπογράφοι, κ.λ.π. (Πίνακας 59 Παρ.) αφού εμφανίζει και τα μεγαλύτερα ποσοστά μέσα σε κάθε περιφέρεια. Υπάρχουν όμως και ορισμένες χαρακτηριστικές εξαιρέσεις. Ετσι, πέντε περιφέρειες (Δυτικής Μακεδονίας, Ιονίων Νήσων, Στερεάς Ελλάδας, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης) συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά της ανεργίας τους σε άλλες επαγγελματικές κατηγορίες και όχι στην Οικοδόμων-Τυπογράφων κ.λ.π. Η Δυτική Μακεδονία έχει το 60,78% των ανέργων της στους Βιομηχανικούς Εργάτες Ι, ενώ παράλληλα εμφανίζει μηδέν ανεργία στις κατηγορίες των Υπαλλήλων Γρφείου, Πωλητών και Εργαζομένων σε Υπηρεσίες, δηλαδή, στον τριτογενή τομέα.

Στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων (44,41%) συγκεντρώνεται στους Εργαζόμενους σε Υπηρεσίες ενώ η περιφέρεια δεν εμφανίζει καθόλου ανεργία στις κατηγορίες των Γεωργών και Βιομηχανικών Εργατών Ι και ΙΙ.

Για την Στερεά Ελλάδα το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων συγκεντρώνεται στους Γεωργούς (35,13%) και ακολουθούν οι Οικοδόμοι-Τυπογράφοι, κ.λ.π.. Τέλος, στις περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης τα μεγαλύτερα ποσοστά ανέργων εμφανίζονται στην κατηγορία των Υπαλλήλων Γραφείου (31,55% και 31,24% αντίστοιχα) και ακολουθεί η κατηγορία Οικοδόμοι-Τυπογράφοι κ.λ.π.

Στο σύνολο της χώρας η ανεργία μακράς διάρκειας φτάνει το 2,67% του εργατικού δυναμικού. Οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις ανέργων κάθε κλάδου κατά περιφέρεια όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 15.10 εντοπίζονται στις επαγγελματικές κατηγορίες : α) Υπάλληλοι Γραφείου (Στις περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης), β) Εργαζόμενοι σε Υπηρεσίες (στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων), γ) Βιομηχανικοί Εργάτες Ι (στις 7 από τις 13 περιφέρειες), δ) Βιομηχανικοί Εργάτες ΙΙ (στις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Ηπείρου και Αττικής), ε) Οικοδόμοι-Τυπογράφοι κ.λ.π. (στις 9 από τις 13 περιφέρειες).

Περιφέρεια που εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας σε σχέση με το σύνολο του εργατικού δυναμικού της χώρας (3,75%) είναι η Αττική. Επίσης περιφέρειες με ποσοστό μεγαλύτερο από το μέσο Ελλάδας είναι η Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (3,36%) και της Στερεάς Ελλάδας (2,76%). Το μικρότερο ποσοστό ανέργων εμφανίζεται στην περιφέρεια της Κρήτης (1,19%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.10

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΙΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ ....1.....	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ ....2.....	ΥΠΑΛΛΗΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ 3.....	ΠΩΛΗΤΕΣ 4.....	ΕΡΓΑΖΟΜΕ ΣΕ ΥΠΗΡΕ 5.....	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ 6.....	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ 7.....	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ 8.....	ΟΙΚΟΔΟΜΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦ .....9...	"ΣΤΡΑΤ/ΚΟΙ"
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ	2.47	5.07	1.70	2.53	.78	8.30	4.68	10.89		
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	1.85	2.73	1.38	2.69	.26	5.65	3.08	6.49		
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	.76				.22	7.27	1.36	4.27		
ΗΠΕΙΡΟΣ	1.68	.95			.32	7.79	5.66	6.42		
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.37	2.97	.29	2.08	.32	1.91	1.53	3.58		
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.67	4.54	1.18	4.76				2.34		
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	.86	3.15	.68	2.90	.18	6.06	1.41	7.22		
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	.88	2.47	.56	2.53	2.66	4.84	2.95	4.27		
ΑΤΤΙΚΗ	3.47	3.66	2.85	3.86	.68	4.26	4.22	5.69		
ΠΕΛΟΠΟΝΝ	2.03	1.66	1.38	3.19	.07	3.65	2.46	4.00		
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	3.63	4.25		3.93		2.56		5.67		
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	2.58	4.76		1.45	.76		.98	1.78		
ΚΡΗΤΗ	.83	4.90	.93	1.94	.09	2.63	.58	2.44		12.50
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	2.59	3.43	1.79	3.02	.46	4.96	3.23	5.54		.27

Πηγή: Από στοιχεία της μελέτης "Το Φαινόμενο της Μακροχρόνιας Ανεργίας στην Ελλάδα", ΠΑ/ΟΑΕΔ 1991, εκδ. ΟΑΕΔ.

β. Αλληλεξάρτηση Επαγγελματικών Κατηγορίων Β/θμιας ΤΕΕ και Αγοράς Εργασίας

Η σύγκριση που επιχειρείται στην παρούσα παράγραφο έχει ως στόχο να διαπιστωθεί αν η β/θμια ΤΕΕ εκπαιδεύει το ανθρώπινο δυναμικό της να ανταποκρίνεται και σε ποιό βαθμό στις ανάγκες της παραγωγής της κάθε περιφέρειας. Η επίτευξη αυτού του στόχου, όπως είναι φανερό, καλύπτει όχι μόνο τις ανάγκες της εθνικής και περιφερειακής οικονομίας για οικονομική μεγέθυνση αλλά και τις ατομικές ανάγκες για προσφορά επαγγελματικής απασχόλησης, ενώ παράλληλα δίνει στοιχεία για τον καλύτερο προγραμματισμό του συστήματος δευτεροβάθμιας ΤΕΕ σχετικά με τις επαγγελματικές ειδικεύσεις. Η ολοκλήρωση όμως των παραπάνω θα απαιτούσε μεγαλύτερο βάθος ανάλυσης και ειδικότερα μια ειδική έρευνα που θα περιλάμβανε την εκτίμηση και άλλων μεταβλητών (π.χ. εισόδημα κατ' επάγγελμα, διερεύνηση κατά νομό, διψήφιες επαγγελματικές κατηγορίες κ.λ.π.). Παρόλα αυτά όμως η επιχειρούμενη ανάλυση πιστεύεται ότι θα δώσει ενδείξεις για την απάντηση του ερωτήματος που τέθηκε ή τουλάχιστον θα οδηγήσει σε προβληματισμούς και ερωτηματικά για την κατεύθυνση που πρέπει να πάρουν μελλοντικές έρευνες.

i. Η Αγορά Εργασίας

Για να εντοπιστεί η συσχέτιση της επαγγελματικής διάρθρωσης των τελειοφοίτων της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ με εκείνης της αγοράς εργασίας, θα πρέπει κατ'αρχήν να περιοριστεί η αγορά εργασίας (απασχολούμενοι και άνεργοι) σε εκείνα τα επαγγέλματα τα οποία συμπίπτουν με την επαγγελματική διάρθρωση της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ. Αυτό γίνεται στους Πίνακες 61 και 62 του Παρ..

Πριν γίνει αυτή η συγκριτική ανάλυση θα ήταν χρήσιμο να διερευνηθούν τι διαφορές εντοπίζονται στο συντελεστή ειδίκευσης κάθε περιφέρειας σχετικά με το αν είναι λιγότερο ή περισσότερο ειδικευμένη όσον αφορά τη διάρθρωση της απασχόλησης, της ανεργίας και του μαθητικού δυναμικού κατά κλάδο επαγγέλματος (για τα επαγγέλματα όμως που καλύπτονται από τους κλάδους ειδίκευσης της ΤΕΕ).

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 15.11 η απασχόληση παρουσιάζει εντονότερη η κλαδική διαφοροποίηση σε σχέση με την ανεργία και την εκπαιδευτική ειδίκευση ενώ αντίθετα η ανεργία και οι ειδικεύσεις της ΤΕΕ παρουσιάζουν ασθενέστερες κλαδικές διαφοροποιήσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.11

Συντελεστής Επαγγελματικής Ειδίκευσης Περιφερειών ως προς την Απασχόληση, την Ανεργία και το Μαθητικό Δυναμικό

Περιφέρειες	Απασχόληση	Ανεργία	Ειδικότητες ΤΕΕ
Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	0,23	0,24	0,15
Κεντρική Μακεδονία	0,13	0,06	0,05
Δυτική Μακεδονία	0,46	0,16	0,17
Ηπειρος	0,24	0,16	0,12
Θεσσαλία	0,14	0,16	0,05
Ιονίων Νήσων	0,34	0,22	0,23
Δυτική Ελλάδα	0,21	0,22	0,15
Στερεά Ελλάδα	0,34	0,15	0,13
Αττική	0,16	0,27	0,09
Πελοπόννησος	0,13	0,23	0,09
Βόρειο Αιγαίο	0,34	0,06	0,25
Νότιο Αιγαίο	0,33	0,19	0,24
Κρήτη	0,23	0,20	0,12

Ειδικευμένη απασχόληση εντοπίζεται κυρίως στη περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και δευτερευόντως στις περιφέρειες Ιονίων Νήσων, Στερεάς Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου. Η ανεργία εμφανίζεται με μέσο βαθμό διαφοροποίησης σχεδόν σε όλες τις περιφέρειες εκτός από την Αττικής, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και

Πελοπόνησο όπου υπάρχει τάση εντονότερης διαφοροποίησης και αντίθετα την Κεντρική Μακεδονία και Βόρειο Αιγαίο όπου υπάρχει σχεδόν ταύτιση με το σύνολο Ελλάδας. Η ίδια με την προηγούμενη κριτική ισχύει και για τις ειδικότητες ΤΕΕ στις οποίες έντονες τάσεις για διαφοροποίηση παρουσιάζονται στις νησιωτικές περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων) ενώ αντίθετα ταύτιση με το σύνολο χώρας παρουσιάζονται στις τέσσερες μεγάλες κεντρικές περιφέρειες (Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Αττικής και Πελοποννήσου).

Ειδικότερα η κατά περιφέρεια συγκριτική διερεύνηση των τριών κατηγοριών επαγγελματικής διάρθρωσης δίνει την παρακάτω εικόνα:

Για την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη ο βαθμός επαγγελματικής ειδίκευσης απασχόλησης και ανεργίας είναι σχεδόν ίδιος παρουσιάζοντας ένα μεσο βαθμό διαφοροποίησης ενώ οι ειδικότητες ΤΕΕ παρουσιάζουν κοινή μεν διαφοροποίηση ασθενέστερη όμως των δύο προηγούμενων μεταβλητών. Η Κεντρική Μακεδονία έχει ίδιο βαθμό ειδίκευσης της ανεργίας με των ειδικοτήτων ΤΕΕ ο οποίος είναι σχεδόν ταυτόσημος με τη διάρθρωση των επαγγελματικών ειδικοτήτων στο σύνολο της χώρας ενώ η απασχόληση παρουσιάζει κι αυτή μικρή διαφοροποίηση από το σύνολο της χώρας εντονότερη όμως, από τις προηγούμενες κατηγορίες. Η Δυτική Μακεδονία είναι η μόνη περιφέρεια που εμφανίζεται με ειδικευμένη απασχόληση ενώ παράλληλα παρουσιάζει μέσο βαθμό διαφοροποίησης στην ανεργία και τις ειδικότητες ΤΕΕ. Η Ηπειρος εμφανίζεται με κοινή διαφοροποίηση και στις τρεις κατηγορίες, ενώ η Θεσσαλία έχιε μέσους βαθμός διαφοροποίησης στην απασχόληση και στην ανεργία και ταύτιση στις ειδικότητες ΤΕΕ. Τα Ιόνια Νησιά εμφανίζονται με τάσεις ειδίκευσης και στις τρεις κατηγορίες με έντονη όμως διαφοροποίηση στην απασχόληση ενώ η Δυτική Ελλάδα εμφανίζεται με μέοσυς βαθμούς διαφοροποίησης και στις τρεις κατηγορίες. Η Στερεά Ελλάδα παρουσιάζει επίσης ειδική απασχόληση ενώ έχει μικρή διαφοροποίηση στην ανεργία και στις ειδικότητες ΤΕΕ. Η Αττική εμφανίζει τον υψηλότερο συντελεστή ανεργίας, κοινή απασχόληση και σχεδόν ταύτιση στις ειδικότητες ΤΕΕ. Την ίδια εικόνα παρουσιάζει και η Πελοπόννησος. Αντίθετα οι δύο περιφέρειες του Αιγαίου (Βόρειο και Νότιο), παρουσιάζουν έντονη διαφοροποίηση στην απασχόληση και της ειδικότητες ΤΕΕ και μέσου βαθμού στην ανεργία. Τέλος, η Κρήτη παρουσιάζει κοινή απασχόληση, τάσεις έντονης διαφοροποίησης στην ανεργία και μικρή διαφοροποίηση στις ειδικότητες ΤΕΕ.

ii. Επαγγελματική Εξειδίκευση Απασχολουμένων και Μαθητικού Δυναμικού

Μια πρώτη προσπάθεια σύγκρισης της αγοράς εργασίας με τη δευτεροβάθμια ΤΕΕ θα επιχειρηθεί με βάση τη διάρθρωση της απασχόλησης. Η διερεύνηση θα περιστραφεί γύρω

από το αν οι εξειδικεύσεις των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ αντιστοιχούν και σε ποιό βαθμό με τη διάρθρωση της απασχόλησης της κάθε περιφέρειας.

Στον Πίνακα 15.12 έγινε εκτίμηση του συντελεστή συμμετοχής των επαγγελματικών κατηγοριών των απασχολουμένων. Στον ίδιο Πίνακα έχει ενσωματωθεί και ο συντελεστής συμμετοχής των επαγγελματικών κατηγοριών που καλύπτονται από τη δευτεροβάθμια ΤΕΕ όπως έχει εκτιμηθεί στον Πίνακα 15.4. Σκοπός αυτής της ενσωμάτωσης είναι η διευκόλυνση στη σύγκριση των συντελεστών συμμετοχής της κάθε επαγγελματικής κατηγορίας (απασχολουμένων και ανέργων) με τον αντίστοιχο συντελεστή του επαγγέλματος που στοχεύουν οι μαθητές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.12

Συντελεστής Συμμετοχής Επαγγελματικής Διάρθρωσης Απασχολουμένων που Τροφοδοτείται από Β/θμια Τ.Ε.Ε. και Β Συντελεστής Συμμετοχής Ειδικοτήτων Μαθητών ΤΕΛ (Γ'ταξ), ΤΕΣ (Β'ταξ), ΕΠΛ (Γ'ταξ) σύμφωνα με Επαγγελματικές Κατηγορίες ISCO

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ	ΥΠΑΛΛΗΛΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΠΩΛΗΤΕΣ	ΕΡΓΑΖΟΜΕ ΣΕ ΥΠΗΡΕ	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ Ι	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΙ
	...1.....	2.....	3.....	4.....5.....		6.....7.....		8.....	9...
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ-ΘΡΑΚΗ	.56	.53	.65	1.80	1.10	.53	.81		
>>>>>>>>>>>> Β	.95	.96	7.22	2.14		.74	1.31		
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚ/ΝΙΑ	.86	.77	1.02	1.13	1.28	.96	.92		
>>>>>>>>>>>> Β	1.30	.99		1.15	1.14	.91	.72		
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	.72	.51	.65	1.22	2.11	1.10	.83		
>>>>>>>>>>>> Β		.89		.75	2.04	1.25	2.27		
ΗΠΕΙΡΟΣ	.87	.63	.73	1.56	.62	.69	.97		
>>>>>>>>>>>> Β	.93	1.02		1.96		.86	.13		
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	.73	.48	.82	1.54	.91	.90	.89		
>>>>>>>>>>>> Β	.90	.93		1.43	.30	1.00	.59		
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	.56	.77	.76	1.77	.23	.75	.91		
>>>>>>>>>>>> Β	.17	.70		.62		1.40	2.13		
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	.73	.63	.73	1.78	.69	.61	.70		
>>>>>>>>>>>> Β	1.21	.88		1.98	.28	.76	1.33		
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	.67	.57	.63	1.42	1.14	.95	1.10		
>>>>>>>>>>>> Β	.27	.82		1.81	1.21	1.07	1.11		
ΑΤΤΙΚΗ	1.54	1.40	1.13	.14	.62	.98	1.20		
>>>>>>>>>>>> Β	1.14	.98	.95	.29	1.44	1.15	.84		
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	.51	.56	.67	1.79	.61	.72	.96		
>>>>>>>>>>>> Β	.53	.96		1.67		.97	1.33		
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	.95	.97	1.08	1.09	.60	.88	1.14		
>>>>>>>>>>>> Β	1.44	1.72	15.33	.22		.68	1.04		
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	.90	1.16	1.44	.52	.58	1.12	1.70		
>>>>>>>>>>>> Β	.16	1.80		.32		.89	1.95		
ΚΡΗΤΗ	.70	.69	.75	1.71	.39	.69	.91		
>>>>>>>>>>>> Β	1.07	1.20		1.30	1.69	.75	1.50		
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00		

Οπως προκύπτει από τον Πίνακα 15.12, η περιφέρεια Αττικής είναι η μόνη που παρουσιάζει ταύτιση εξειδικεύσεων της επαγγελματικής κατηγορίας Επιστημονικά Επαγγέλματα μεταξύ μαθητών και απασχολουμένων . Για την επαγγελματική κατηγορία Υπάλληλοι Γραφείου οι δύο ειδικεύσεις μαθητών και απασχολουμένων εντοπίζονται μόνο στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Ας σημειωθεί εδώ ότι ενώ πολλών περιφερειών οι μαθητές εξειδικεύονται στο επάγγελμα αυτό δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με την απασχόληση (μόνο η Αττική έχει τέτοια εξειδίκευση).

Για την επαγγελματική κατηγορία των Πωλητών και πάλι μόνο μία περιφέρεια (Βορείου Αιγαίου) παρουσιάζει ταύτιση των δύο εξειδικεύσεων. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι ελάχιστες περιφέρειες καλύπτουν με εκπαιδευτικά προγράμματα ΤΕΕ αυτή την κατηγορία επαγγελμάτων. Την μεγαλύτερη ταύτιση απασχολουμένων και εκπαιδευτικής εξειδίκευσης φαίνεται να έχει η επαγγελματική κατηγορία Γεωργοί κ. Εδώ από τις έντεκα περιφέρειες που παρουσιάζουν εξειδίκευση στους απασχολουμένους, οκτώ εξειδικεύονται και στην επαγγελματική εκπαίδευση αυτής της κατηγορίας. Οι μόνες εξαιρέσεις αναφέρονται στις περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Ιονίων Νήσων και Βορείου Αιγαίου, ενώ δύο περιφέρειες, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου δεν εξειδικεύονται ούτε στην απασχόληση ούτε στην εκπαίδευση αυτής της επαγγελματικής κατηγορίας.

Για τους Βιομηχανικού Εργάτες Ι παρατηρείται ότι επτά περιφέρειες προσφέρουν εκπαίδευση σ'αυτή την επαγγελματική κατηγορία. Απ'αυτές μόνο τρεις παρουσιάζουν ταύτιση των δύο εξειδικεύσεων. Από τις υπόλοιπες τέσσερες οι δύο, Αττικής και Κρήτης ενώ παρουσιάζουν εξειδίκευση στην εκπαίδευση δεν εξειδικεύονται και στους απασχολούμενους.

Η επαγγελματική κατηγορία Βιομηχανικοί Εργάτες ΙΙ, ενώ εμφανίζεται και στις δεκατρείς περιφέρειες, μόνο σε μία (Δυτική Μακεδονία) παρουσιάζει ταύτιση των απασχολουμένων με την επαγγελματική εξειδίκευση των μαθητών ΤΕΕ. Για τις άλλες φαίνεται ότι η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου εξιδεικεύεται σ'αυτή την επαγγελματική κατηγορία, δεν συμβαίνει το ίδιο όμως και με την προσφορά της εκπαίδευσης. Αντίθετα, έχουμε τέσσερες περιφέρειες (Θεσσαλίας, Ιονίων Νήσων, Στερεάς Ελλάδας και Αττικής) στις οποίες υπάρχει εκπαιδευτική εξειδίκευση στην κατηγορία αυτή αλλά δεν υπάρχει και αντίστοιχη στους απασχολούμενους.

Για την επαγγελματική κατηγορία Οικοδόμοι-Τυπογράφοι, κ.λ.π., παρατηρείται ότι ταύτιση των επαγγελματικών εξειδικεύσεων των απασχολουμένων με την εκπαιδευτική εξειδίκευση των μαθητών παρουσιάζουν μόνο τρεις περιφέρειες από τις δεκατρείς που εμφανίζονται. Οι περιφέρειες αυτές είναι της Στερεάς Ελλάδας, του Βορείου και του

Νοτίου Αιγαίου. Από τις υπόλοιπες δέκα, υπάρχουν έξι περιφέρειες που αναπτύσσουν την επαγγελματική εξειδίκευση χωρίς όμως αντίστοιχη και των απασχολουμένων ενώ αντίθετα, η περιφέρεια της Αττικής παρουσιάζει επαγγελματική εξειδίκευση απασχολουμένων χωρίς αντίστοιχη εκπαιδευτική.

Συμπερασματικά κατά περιφέρεια η ταύτιση εξειδικεύσεων επαγγελματικής απασχόλησης και ειδικοτήτων ΤΕΕ παρουσιάζει την εξής εικόνα : επτά περιφέρειες έχουν μόνο μια ταύτιση από τις οποίες οι έξι στην επαγγελματική κατηγορία Γεωργοί, κ.λ.π. (Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Ηπειρος, Θεσσαλία, Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησος και Κρήτη) και μία η περιφέρεια Αττικής, στην επαγγελματική κατηγορία Επιστημονικά και Ελευθέρια Επαγγέλματα. Ας σημειωθεί εδώ ότι η περιφέρεια υατή αναπτύσσει έντονα την απασχόληση και στους Υπαλλήλους Γραφείου, Πωλητές και Οικοδόμους-Τυπογράφους, κ.λ.π., αλλά δεν εξειδικεύεται παράλληλα και στις ειδικότητες ΤΕΕ. Τέσσερεις περιφέρειες εμφανίζουν ταύτιση των εξειδικεύσεων σε δύο επαγγελματικές κατηγορίες από τις οποίες η Κεντρική Μακεδονία στους Γεωργούς και Βιομηχανικούς Εργάτες Ι, η Δυτική Μακεδονία στους Βιομηχανικούς Εργάτες Ι και ΙΙ, το Βόρειο Αιγαίο στους Πωλητές και Οικοδόμους-Τυπογράφους-κ.λ.π. και το Νότιο Αιγαίο στους Υπαλλήλους Γραφείου και στους Οικοδόμους-Τυπογράφους, κ.λ.π. Επίσης μια περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας, παρουσιάζει ταύτιση σε τρεις επαγγελματικές κατηγορίες, στους Γεωργούς, στους Βιομηχανικούς Εργάτες Ι και στους Οικοδόμους-Τυπογράφους, κ.λ.π. Τέλος, η περιφέρεια των Ιονίων Νήσων δεν παρουσιάζει καμμιά ταύτιση εξειδικεύσεων σε καμμιά επαγγελματική κατηγορία.

Η διερεύνηση που μόλις επιχειρήθηκε ενώ δίνει στοιχεία για κάθε μια επαγγελματική κατηγορία σε κάθε περιφέρεια δεν επιτρέπει όμως τη συναγωγή γενικευμένων συμπερασμάτων για το αν η επαγγελματική διάρθρωση της απασχόλησης είναι ή όχι ταυτόσιμη με τη διάρθρωση μαθητικού δυναμικού κατά κατηγορία.

Για να δοθεί απάντηση σ'αυτό το ερώτημα έγινε η εκτίμηση του συντελεστή αλληλεξάρτησης των επαγγελματικών κατηγοριών των απασχολουμένων και των μαθητών για κάθε μία περιφέρεια.

Ο συντελεστής αυτός έχει την εξής μορφή[28]:

$$A = 1 - \frac{1}{2} \sum_r \left| \frac{Air}{Ain} - \frac{Alr}{Aln} \right|$$

28. **Α. Παπαδασκαλόπουλος**, οπ. π. σελ. 57-59.

όπου :

Air : Η απασχόληση του εργατικού δυναμικού (i) της περιφέρειας στον επαγγελματικό κλάδο (r)

Ain : Το σύνολο της απασχόλησης του εργατικού δυναμικού (i) της περιφέρειας

Alr : Η εκπαίδευση (l) της περιφέρειας στον επαγγελματικό κλάδο (r)

Aln : Το σύνολο των εκπαιδευομένων (l) στην περιφέρεια

Η τιμή του συντελεστή κυμαίνεται από 0 (ανυπαρξία αλληλεξάρτησης) έως 1 (τέλεια αλληλεξάρτηση).

Στον Πίνακα 15.13 εμφανίζονται οι εκτιμήσεις του συντελεστή αλληλεξάρτησης της επαγγελματικής διάρθρωσης των απασχολουμένων με εκείνη της ειδίκευσης των μαθητών κατά επαγγελματικές κατηγορίες. Οι τιμές του συντελεστή δείχνουν ότι ο βαθμός της επαγγελματικής αλληλεξάρτησης απασχολουμένων και μαθητικού δυναμικού δεν είναι ούτε απόλυτα αρνητικός ούτε απόλυτα θετικός.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.13

Συντελεστής Επαγγελματικής Αλληλεξάρτησης Τομέων Απασχόλησης και Τομέων Ειδίκευσης ΤΕΕ κατά Επαγγελματικές Κατηγορίες ISCO

Περιφέρειες	Συντελεστής
Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	,50
Κεντρική Μακεδονία	,48
Δυτική Μακεδονία	,36
Ήπειρος	,49
Θεσσαλία	,44
Ιονίων Νήσων	,33
Δυτική Ελλάδα	,52
Στερεά Ελλάδα	,46
Αττική	,29
Πελοπόννησος	,47
Βόρειο Αιγαίο	,42
Νότιο Αιγαίο	,38
Κρήτη	,48
Σύνολο Ελλάδας	,50

Ολες σχεδόν οι περιφέρειες παρουσιάζουν ένα μέσο βαθμό αλληλεξάρτησης. Ο βαθμός ή η τάση της έλλειψης αλληλεξάρτησης γίνεται σχετικά πιο έντονος στις περιφέρειες Αττικής, Ιονίων Νήσων, Δυτικής Μακεδονίας και Νοτίου Αιγαίου. Η μόνη περιφέρεια η οποία παρουσιάζει τιμή αλληλεξάρτησης ανώτερη της μέσης εθνικής τιμής είναι της

Δυτικής Ελλάδας. Ενώ η Ανατολική Μακεδονία - Θράκη βρίσκεται ακριβώς στο μέσο Ελλάδας στο οποίο τείνει και η Ηπειρος.

Γενικά επομένως θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η διάρθρωση κατά επάγγελματα των ειδικοτήτων που ακολουθούν οι μαθητές της ΤΕΕ στη χώρα μας κατά περιφέρεια δεν έχει ως βασικό προσανατολισμό την υπάρχουσα επαγγελματική διάρθρωση της απασχόλησης ούτε ως προς το σύνολο της χώρας ούτε σε καμμιά περιφέρεια.

Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα αποτελέσματα του Πίνακα 15.13 είναι επηρεασμένα από το γεγονός ότι δεν προσφέρονται σε όλες τις περιφέρειες όλες οι ειδικότητες της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ όπως αυτές εμφανίζονται στο σύνολο της χώρας.

iii. Επαγγελματική Εξειδίκευση Ανέργων και Μαθητικού Δυναμικού

Στη συνέχεια θα επιχειρηθεί η εκτίμηση μιας άλλης παραμέτρου η οποία θα μπορούσε να δώσει ενδείξεις ως προς την αποτελεσματικότητα των επαγγελματικών εφοδίων τα οποία αποκτούν οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οπως αποδείχθηκε, η δυναμική των επαγγελμάτων που επικρατεί σε κάθε περιφέρεια δεν μπορεί να ενταχθεί στους παράγοντες εκείνους που προσανατολίζουν την εξειδίκευση στη δευτεροβάθμια ΤΕΕ, ούτε φυσικά είναι απαραίτητο να συμβαίνει κάτι τέτοιο αν ο προγραμματισμός γίνεται για το εργατικό δυναμικό του αύριο. Μήπως όμως ενώ γίνεται προγραμματισμός για το αύριο δημιουργείται στο σήμερα άνεργο ειδικευμένο προσωπικό ;

Για να απαντηθεί το ερώτημα αυτό στη συνέχεια θα γίνει σύγκριση της διάρθρωσης της ανεργίας κατά επάγγελμα και της αντίστοιχης διάρθρωσης των μαθητών κατά ειδίκευση - επάγγελμα. Η μεθοδολογία της ανάλυσης θα ακολουθήσει την ίδια πορεία όπως και στην προηγούμενη παράγραφο.

Για το σκοπό αυτό εκτιμήθηκαν οι συντελεστές συμμετοχής της ανεργίας κατά επάγγελμα αλλά μόνο για τα επαγγέλματα εκείνα που καλύπτονται από τη δευτεροβάθμια ΤΕΕ.

Στον Πίνακα 15.14 μαζί με τους συντελεστές συμμετοχής της ανεργίας, εντάχθηκαν για διευκόλυνση και οι συντελεστές συμμετοχής της διάρθρωσης των τελειοφοίτων μαθητών της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ κατά επαγγελματική κατηγορία.

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 15.14, στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης η εξειδίκευση της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ συμπίπτει με την

εξειδίκευση της ανεργίας που υπάρχει στους επαγγελματικούς κλάδους των Γεωργών και των Οικοδόμων - Τυπογράφων - κλπ. Στην Κεντρική Μακεδονία υπάρχει ταύτιση των εξειδικεύσεων μόνο στους Βιομηχανικούς Εργάτες Ι όπως και στην περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας. Στην Ηπειρο και στη Θεσσαλία ταύτιση υπάρχει μόνο στους Γεωργούς, ενώ στα Ιόνια Νησιά δεν υπάρχει σε κανένα επαγγελματικό κλάδο. Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εξειδικεύει μαθητικό δυναμικό για δύο επαγγελματικούς κλάδους που υπάρχει και αντίστοιχη εξειδίκευση ανεργίας (Γεωργούς και Οικοδόμους - Τυπογράφους - κλπ.).

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.14

Συντελεστής Συμμετοχής Ανέργων κατά Περιφέρεια και Επάγγελμα που καλύπτεται από Β/θμια Τ.Ε.Ε. και Β
Συντελεστής Συμμετοχής Ειδικοτήτων Μαθητών ΤΕΛ (Γ'ταξ), ΤΕΣ (Β'ταξ), ΕΠΛ (Γ'ταξ) σύμφωνα με Επαγγελματικές Κατηγορίες ISCO

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ	ΥΠΑΛΛΗΛΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΠΩΛΗΤΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕ ΣΕ ΥΠΗΡΕ	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ Ι	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦ
	...1.....	2.....	3.....	4.....5.....	6.....	7.....	8.....	9...
ΑΝ. ΜΑΚΕΔ-ΘΡΑΚΗ	.41	.62	.47	2.33	1.47	.60	1.30	
>>>>>>>>>>>> Β	.95	.96	7.22	2.14		.74	1.31	
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚ/ΝΙΑ	.65	.65	.83	.68	1.56	.97	1.15	
>>>>>>>>>>>> Β	1.30	.99		1.15	1.14	.91	.72	
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	.26			.75	4.00	.58	.80	
>>>>>>>>>>>> Β		.89		.75	2.04	1.25	2.27	
ΗΠΕΙΡΟΣ	.69	.21		1.31	1.24	1.52	1.40	
>>>>>>>>>>>> Β	.93	1.02		1.96		.86	.13	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	.84	.91	.29	2.38	.75	.92	1.24	
>>>>>>>>>>>> Β	.90	.93		1.43	.30	1.00	.59	
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.47	2.66	1.28				.96	
>>>>>>>>>>>> Β	.17	.70		.62		1.40	2.13	
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	.38	.92	.44	1.08	1.36	.42	1.49	
>>>>>>>>>>>> Β	1.21	.88		1.98	.28	.76	1.33	
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	.22	.39	.19	8.02	1.07	.83	.80	
>>>>>>>>>>>> Β	.27	.82		1.81	1.21	1.07	1.11	
ΑΤΤΙΚΗ	1.42	1.24	1.49	.07	.64	1.23	.81	
>>>>>>>>>>>> Β	1.14	.98	.95	.29	1.44	1.15	.84	
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	.79	.54	1.04	.57	.89	1.09	1.38	
>>>>>>>>>>>> Β	.53	.96		1.67		.97	1.33	
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1.73	1.57			.39		1.50	
>>>>>>>>>>>> Β	1.44	1.72	15.33	.22		.68	1.04	
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1.47	2.66		1.40		.54	.85	
>>>>>>>>>>>> Β	.16	1.80		.32		.89	1.95	
ΚΡΗΤΗ	.57	2.56	.98	.81	.51	.31	.98	
>>>>>>>>>>>> Β	1.07	1.20		1.30	1.69	.75	1.50	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	

Το ίδιο συμβαίνει και στην Στερεά Ελλάδα αλλά για τους επαγγελματικούς κλάδους των Γεωργών και Βιομηχανικών Εργατών Ι. Η Αττική ταυτίζει την εκπαιδευτική εξειδίκευση με την ανεργία που υπάρχει στα Επιστημονικά Επαγγέλματα και στους Βιομηχανικούς Εργάτες ΙΙ, ενώ η Πελοπόννησος στους Οικοδόμους - Τυπογράφους - κλπ. Στο Βόρειο Αιγαίο η ταύτιση των δύο εξειδικεύσεων γίνεται σε τρεις επαγγελματικές κατηγορίες (στα Επιστημονικά Επαγγέλματα, στους Υπαλλήλους Γραφείου και στους Οικοδόμους - Τυπογράφους - κλ.π.). Αντίθετα, στο Νότιο Αιγαίο και στην Κρήτη ταύτιση έχουμε μόνο στους Υπαλλήλους Γραφείου.

Οπως γίνεται φανερό μόνο η περιφέρεια των Ιονίων Νήσων δεν παρουσιάζει εκπαιδευτική εξειδίκευση σε επαγγέλματα που έχουν ποσοστό ανεργίας πάνω από εκείνο του συνόλου της χώρας. Οι περισσότερες (επτά) περιφέρειες εμφανίζουν μία μόνο ταύτιση αυτού του είδους. Τέσσερεις εμφανίζουν ταύτιση σε δύο επαγγελματικές κατηγορίες και μία (το Βόρειο Αιγαίο) σε τρεις.

Τη μεγαλύτερη συχνότητα ταυτίσεων εκπαιδευτικής εξειδίκευσης με την εξειδίκευση στην ανεργία, εμφανίζει η επαγγελματική κατηγορία των Γεωργών (εμφανίζεται σε πέντε περιφέρειες) και ακολουθεί η κατηγορία των Οικοδόμων - Τυπογράφων - κλπ. (σε τέσσερες περιφέρειες). Στη συνέχεια έρχονται οι κατηγορίες των Υπαλλήλων Γραφείου και των Βιομηχανικών Εργατών Ι που εμφανίζονται σε τρεις περιφέρειες η κάθε μία, ενώ σε δύο περιφέρειες εμφανίζονται τα Επιστημονικά Επαγγέλματα. Τέλος, η ανεργία των Βιομηχανικών Εργατών ΙΙ εμφανίζει ταύτιση με την εκπαιδευτική εξειδίκευση μόνο σε μία περιφέρεια (Αττική) ενώ οι Πωλητές σε καμμία.

Στη συνέχεια θα ερευνηθεί σε ποιο βαθμό υπάρχει αλληλεξάρτηση για κάθε μία περιφέρεια ξεχωριστά μεταξύ της επαγγελματικής διάρθρωσης της ανεργίας και των ειδικοτήτων - επαγγελμάτων που προσφέρει η δευτεροβάθμια ΤΕΕ.

Από τον Πίνακα 15.15 το πρώτο συμπέρασμα που συνάγεται είναι ότι γενικά η αλληλεξάρτηση της διάρθρωσης των επαγγελμάτων που ειδικεύεται η δευτεροβάθμια ΤΕΕ είναι μικρή με τη διάρθρωση της ανεργίας. Ιδιαίτερα για τη Δυτική Μακεδονία και τα Ιόνια Νησιά η αλληλεξάρτηση αυτή είναι ελάχιστη.

Αντίθετα η δευτεροβάθμια ΤΕΕ στις περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου και της Κρήτης φαίνεται να εκπαιδεύει επαγγελματικές κατηγορίες σε τομείς που πλήττονται από ανεργία. Αλλη περιφέρεια που παρουσιάζει το ίδιο φαινόμενο, σε μικρότερη όμως ένταση, είναι της Ηπείρου της οποίας η αλληλεξάρτηση των εξειδικεύσεων συμπίπτει με το σύνολο της χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.15

Συντελεστής Επαγγελματικής Αλληλεξάρτησης Ανεργίας και Μαθητών ΤΕΕ κατά Περιφέρεια

Περιφέρειες	Συντελεστής
Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	,39
Κεντρική Μακεδονία	,38
Δυτική Μακεδονία	,21
Ηπειρος	,48
Θεσσαλία	,40
Ιονίων Νήσων	,27
Δυτική Ελλάδα	,34
Στερεά Ελλάδα	,45
Αττική	,40
Πελοπόννησος	,45
Βόρειο Αιγαίο	,44
Νότιο Αιγαίο	,59
Κρήτη	,53
Σύνολο Ελλάδας	,48

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι για τέσσερεις περιφέρειες η διάρθρωση των ειδικοτήτων της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ έχει μεγαλύτερη αλληλεξάρτηση με την επαγγελματική διάρθρωση της ανεργίας παρά με την επαγγελματική διάρθρωση της απασχόλησης (Πίνακας 15.15). Οι περιφέρειες αυτές είναι της Αττικής, του Βορείου και του Νοτίου Αιγαίου και της Κρήτης, δηλαδή οι περισσότερες νησιωτικές περιφέρειες.

Το γενικότερο συμπέρασμα από την ανάλυση που προηγήθηκε θα μπορούσε να είναι ότι η δευτεροβάθμια ΤΕΕ δεν έχει σαφή προσανατολισμό προς την διάρθρωση της απασχόλησης ή και της ανεργίας κατά περιφέρεια εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων.

Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι μέσες τιμές των διαφόρων συντελεστών που χρησιμοποιήθηκαν και ιδαίτερα του συντελεστή αλληλεξάρτησης, αφήνουν πολλά περιθώρια για τη διερεύνηση άλλων υποθέσεων εργασίας. Οπως για παράδειγμα ότι η δευτεροβάθμια ΤΕΕ επηρεάζεται ως προς τη διάρθρωσή της κατά ειδικότητα από άλλους παράγοντες που μπορεί να μην έχουν σχέση με τις τοπικές συνθήκες (οικογένεια, εκπαιδευτική πολιτική, πολιτική απασχόλησης.κ.λ.π).

Η γενική δηλαδή διαπίστωση από την ανάλυση που προηγήθηκε είναι ότι παρουσιάζεται αδυναμία ορθολογικού προγραμματισμού των ειδικοτήτων ΤΕΕ στις περισσότερες περιφέρειες. Γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η κατάσταση αυτή οφείλεται ως

ένα βαθμό α) στο μοντέλο προγραμματισμού που εμφανίζεται στην ΤΕΕ και είναι αυτό της κοινωνικής ζήτης όπου ο μαθητής δηλώνει το τμήμα που επιθυμεί να ακολουθήσει και β) στη μη ικανοποιητική συμμετοχή των διοικητικών οργάνων και τοπικών φορέων που θα βελτίωναν τον προγραμματισμό για το ποιές ειδικότητες θα λειτουργήσουν σε κάθε μονάδα ΤΕΕ κάθε περιφέρειας, διαπιστώνοντας τις πραγματικές ανάγκες.

Ακόμα προς διερεύνηση είναι και η πιθανότητα ότι μια ανάλυση με βάση μικρότερες χωρικές ενότητες (π.χ. νομός) ή και επαγγελματική κατηγοροποίηση θα οδηγούσε σε πιο συγκεκριμένα συμπεράσματα για τους παράγοντες που καθορίζουν την επαγγελματική διάρθρωση των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ.

Το θέμα της οργάνωσης, του ποιος αποφασίζει τι, και της αποτελεσματικής ειδίκευσης που παρέχει η δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι ένα ζήτημα που απαιτεί ακόμα πιο λεπτομερή διερεύνηση πέρα απ' αυτή την πρώτη προσέγγιση που επιχειρήθηκε σ'αυτή την εργασία.

Κεφάλαιο 16. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΕΕ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί καταβάλλεται προσπάθεια μιας γενικής παρουσίασης των επιδράσεων που δέχεται η περιφέρεια από τη λειτουργία των σχολικών μονάδων ΤΕΕ. Εκτός από τη θεωρητική προσέγγιση παρουσιάζεται η ελληνική πραγματικότητα σε συνδυασμό με τη διεθνή εμπειρία, καθώς επίσης και ο προβληματισμός και η διατύπωση προτάσεων που θα βοηθούσαν στον καλύτερο προγραμματισμό των περιφερειακών δραστηριοτήτων.

Οπως είναι γνωστό από τη θεωρία της περιφερειακής πολιτικής, η εγκατάσταση μιας δραστηριότητας σ'ένα τόπο δημιουργεί επιπτώσεις που διαμορφώνουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα για την περιφέρεια. Αντίστοιχες επιπτώσεις έχει και η εγκατάσταση των σχολικών μονάδων ΤΕΕ με τις διαφοροποιήσεις που συνεπάγεται η ιδιαιτερότητα του χαρακτήρα τους. Οι διαφοροποιήσεις αυτές οφείλονται : α) στο διαφορετικό προϊόν παραγωγής, - υπηρεσία - παροχή γνώσεων και τεχνικών δεξιοτήτων - άϋλο αγαθό, πρός όφελος των κοινωνικών ομάδων, β) στον τρόπο λειτουργίας των σχολείων, χωρίς εξωτερικές επιβαρύνσεις για το περιβάλλον, κ.λ.π. και γ) στο ότι παραγωγή και κατανάλωση ως ένα σημείο εμφανίζονται ταυτόχρονα, γεγονός που έχει σημαντική επίδραση στον τρόπο λειτουργίας των σχολικών μονάδων και στα άμεσα οφέλη που προκύπτουν στην περιοχή.

Οπως διαπιστώθηκε (βλέπε περιφερειακή διερεύνηση μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) οι μονάδες ΤΕΕ παρουσιάζουν μικρότερη διάχυση και προσελκύουν και μικρότερο αριθμό μαθητικού δυναμικού απ'ότι οι μονάδες γενικής εκπαίδευσης. Οι παράγοντες που συντελούν σ'αυτό είναι πάρα πολλοί, κυριότεροι από τους οποίους θεωρούνται η μειωμένη κοινωνική ζήτηση για τα προϊόντα της ΤΕΕ σε σχέση με της γενικής εκπαίδευσης και το πολυδάπανο της λειτουργίας των μονάδων ΤΕΕ (μεγάλη κτιριακή υποδομή, εργαστηριακός εξοπλισμός, κ.λ.π.). Γι'αυτό κρίνεται και ασύμφορη η ίδρυση ΤΕΣ, ΤΕΛ ή ΕΠΛ σε μικρές κωμοπόλεις με ελάχιστους μαθητές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι μονάδες ΤΕΕ να λειτουργούν μόνο στα αστικά και ημιαστικά κέντρα ενώ ο αγροτικός μαθητικός πληθυσμός αναγκάζεται να μετακινείται πρός τις περιοχές εγκατάστασης των μονάδων ΤΕΕ.

Επομένως, η εγκατάσταση μιας μονάδας ΤΕΕ σε έναν τόπο συμβάλλει στην τόνωση των τοπικών δραστηριοτήτων και επιφέρει αλλαγές στη φυσιογνωμία του, οι οποίες εντοπίζονται κυρίως στις ακόλουθες:

1. Οπως διαπιστώθηκε, η λειτουργία των μονάδων ΤΕΕ αποτελεί πλεονέκτημα για μεσαίες κυρίως πόλεις και είναι παράγοντες γεωγραφικής κινητικότητας για την ευρύτερη περιφέρεια, αφού ορισμένοι μαθητές και οι οικογένειές τους υποχρεώνονται σε εσωτερική μετανάστευση. Το γεγονός αυτό ευνοείται κυρίως από γεωφυσικούς παράγοντες (ορεινοί-νησιωτικοί χώροι, κ.λ.π.) και εμφανίζεται περισσότερο έντονο στους νομούς που λειτουργεί μόνο μία μονάδα ΤΕΕ ή βρίσκονται όλες συγκεντρωμένες στην πρωτεύουσα (π.χ. Ν. Αρτας, Ν. Ευρυτανίας).

2. Η εσωτερική μετανάστευση δημιουργεί με τη σειρά της κίνητρο για τόνωση της οικοδομικής δραστηριότητας και της αύξησης της κατανάλωσης αγαθών, αφού θα πρέπει ο νέος πληθυσμός να βρεί στέγη και να προμηθευτεί καταναλωτικά αγαθά από την περιοχή. Το γεγονός ότι και οι διορισμοί των καθηγητών δε γίνονται σε περιφερειακό επίπεδο αλλά σε εθνικό, ενισχύει τις πιθανότητες πολλοί απ'αυτούς να προέρχονται από άλλες περιοχές.

3. Ετσι, αυξάνονται οι απαιτήσεις για παροχή υπηρεσιών και τονώνεται η ενίσχυση του εμπορίου και η εισροή εισοδημάτων (νοίκια, κ.λ.π.) από άλλες περιοχές προς αυτή που έχει εγκατασταθεί η μονάδα ΤΕΕ.

4. Επιπλέον, η μονάδα ΤΕΕ μπορεί ως ένα σημείο να λειτουργήσει ως πόλος εγκατάστασης βιομηχανικών επιχειρήσεων αφού θα έχουν σε κάποιο βαθμό εξασφαλισμένο ειδικευμένο εργατικό δυναμικό.

Οι επιπτώσεις αυτές στην περίπτωση των σχολείων δευτεροβάθμιας ΤΕΕ δεν παίρνουν διαστάσεις σε μεγάλες χωρικές ενότητες (όπως η ίδρυση ενός ΤΕΛ ή ΑΕΙ) [29]γιατί η χωρική περιοχή που εξυπηρετούν είναι πολύ συγκεκριμένη (πλέγμα ΟΤΑ ενός νομού, νομός ή επαρχία, βλ. περιφερειακή διάσταση και κατανομή υπηρεσιών ΤΕΕ). Γίνονται βέβαια πολύ εμφανείς στις περιπτώσεις κυρίως των ΤΕΣ γιατί εδώ οι ροές των μαθητών προέρχονται από διάφορες περιοχές ενός νομού ή και νομών πολλές φορές, και περιλαμβάνουν και ηλικίες πάνω της μαθητικής, που σημαίνει ότι μπορούν να ζήσουν και να εξυπηρετηθούν μόνοι τους.

Στις περιπτώσεις των ΤΕΛ και ΕΠΛ επειδή ο πληθυσμός είναι κυρίως μαθητικός (εκτός εξαιρέσεων) και υπάρχουν πολλοί λόγοι κοινωνικοί και οικονομικοί που δεν επιτρέπουν στην ελληνική οικογένεια να αποδεσμεύσει τόσα πρόωρα τα νέα μέλη της, γι'αυτό εδώ ή μετακινείται όλη η οικογένεια πρός το κέντρο που βρίσκεται η σχολική μονάδα, ή καταφεύγουν σε άλλες λύσεις (φιλοξενία μαθητών σε συγγενικά πρόσωπα,

---

29. Βλ. Γ. **Ψαχαρόπουλος - Α. Καζαμίας,** *"Παιδεία και Ανάπτυξη στην Ελλάδα"*, ΕΚΚΕ Αθήνα, 1985

παραμονή σε οικοτροφεία εφόσον υπάρχουν (κυρίως των μητροπόλεων)). Επομένως, στην περίπτωση που η σχολική μονάδα ΤΕΕ χωροθετείται στην πρωτεύουσα ενός νομού π.χ. Ευρυτανίας, Αρτας, κ.λ.π. λανθάνει εδώ ένας παράγοντας αποψίλωσης της υπαίθρου, αν υποθέσουμε ότι οι ροές μαθητών πρός την ΤΕΕ είναι αυξημένες.

Αυτές κυρίως είναι οι επιδράσεις που δέχεται η περιοχή από την εγκατάσταση μιας μονάδας ΤΕΕ. Στη συνέχεια θα γίνει προσπάθεια καταγραφής των επιδράσεων που προκύπτουν από τη λειτουργία των μονάδων ΤΕΕ στη συγκεκριμένη περιοχή. Οι σκοποί που εξυπηρετεί η λειτουργία μιας μονάδας ΤΕΕ αναφέρθηκαν στην εξέταση της δομής κάθε τύπου σχολικής μονάδας ΤΕΕ. Εδώ θα γίνει απλά υπενθύμιση ότι η ΤΕΕ εκτός από τους σκοπούς της γενικής παιδείας εξυπηρετεί επιπλέον σκοπούς που αναφέρονται στην ανάπτυξη και καλλιέργεια δεξιοτήτων και στη μετάδοση τεχνικών και επαγγελματικών γνώσεων ώστε οι απόφοιτοί της να μπορούν να ασκήσουν με επιτυχία ορισμένο επάγγελμα και να συμβάλλουν στην ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη της παραγωγής. Η ΤΕΕ προσφέρει δηλαδή και εκπαίδευση και παιδεία και άρα είναι ένας από τους βασικότερους παράγοντες κοινωνικοποίησης των μαθητών της.

Ειδικότερα :

1. Μέσα από τα αναλυτικά προγράμματα με τα μαθήματα γενικής παιδείας και τα ειδικά και προαιρετικά μαθήματα δίνονται στους μαθητές οι απαραίτητες γνώσεις και τεχνογνωσία για να γίνουν φορείς αναπτυξιακής διαδικασίας.

2 Παράλληλα η πρακτική άσκηση στα εργαστήρια των μονάδων εισάγει τους μαθητές στο χώρο της επαγγελματικής απασχόλησης και της τεχνολογίας, για να τους παραδώσει μετά στην τοπική παραγωγή περισσότερο αποδοτικούς.

3. Με τη φοίτηση λοιπόν, σε μια μονάδα ΤΕΕ οι μαθητές καλούνται να συμβάλλουν στην κάλυψη των αναγκών της παραγωγής και της οικονομίας του τόπου τους μέσα από μια διαδικασία δυναμικών αλλαγών όπου το αίτημα για μετατρέψιμη γνώση και για μετατρέψιμα επαγγέλματα διεκδικεί μια ιδιαίτερη θέση [30] για τη συμμετοχή της χώρας στην επιστημονικοτεχνική επανάσταση (ΕΤΕ).

Γεγονός είναι ότι, επειδή κάθε περιφέρεια βρίσκεται σε διαφορετικό βαθμό ανάπτυξης απ'ότι οι άλλες θα πρέπει η δευτεροβάθμια ΤΕΕ να εκπαιδεύει και να καταρτίζει το δυναμικό της έτσι ώστε, να συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη. Τα προβλήματα αυτά μπορεί

---

30. **Θ. Βακαλιός,** *"Ανάπτυξη και Παιδεία"*, εισήγηση στο 1ο σεμινάριο καθηγητών ΕΠΛ, αθήνα 27-29/8/1984, Ο.Ε.Δ.Β. 1985, σελ. 46.

να μην έχουν σχέση με τις ανάγκες μόνο της σύγχρονης τεχνολογίας που αυξάνει ραγδαία, αλλά και με την παραδοσιακή μηχανική τεχνολογία ή ακόμα και με την χειρωνακτική τεχνολογία (π.χ. ξυλογλυπτική - Μέτσοβο, παραδοσιακά υφαντά - Κρήτη, Αράχωβα, κ.λ.π.). Φυσικά εδώ θεωρείται ως δεδομένο ότι ένας σημαντικός αριθμός αποφοίτων θα απασχοληθεί στην ειδικότητα που εξειδικεύτηκε και στην περιοχή που λειτουργεί και η μονάδα ΤΕΕ ώστε να συμβάλλει στην αναπτυξιακή διαδικασία του τόπου. Από τα στοιχεία όμως σχετικής έρευνας προκύπτει ότι μόνο ένα ποσοστό 15% κατά μέσο όρο αποφοίτων ΤΕΛ εργάζεται στην ειδικότητα (17% για την ανδρικό πληθυσμό και 12% για το γυναικείο που εξειδικεύτηκε).[31] Στην Αθήνα, το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 19% των αποφοίτων και στην επαρχία στο 12%.[32] Επομένως, οι πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους την εκπαιδευτική πολιτική ή καλύτερα να προσδιορίζουν σε περιφερειακό επίπεδο την εκπαιδευτική πολιτική για καλύτερη διαχείρηση του "ανθρώπινου κεφαλαίου", ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος διαρροής των ειδικοτήτων από την περιφέρεια. Αυτό βέβαια προϋποθέτει ενδογενείς δυνάμεις που θα μπορούν να ανυψώσουν όχι μόνο το επίπεδο επαγγελματικής εκπαίδευσης αλλά και την επιχειρηματική καινοτομική δράση στην περιφέρεια.

Ομως η ΤΕΕ δε συμβάλλει μόνο στην οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας αλλά είναι παρούσα και στους τομείς κοινωνικής και πολιτιστικής αναπτυξιακής διαδικασίας. Δεν είναι μόνο το σχολικό πρόγραμμα το μέσο μόρφωσης και εκπαίδευσης των μαθητών, αλλά είναι όλος ο κύκλος της σχολικής ζωής φορέας μόρφωσης και δημιουργίας. Μέσα από τις δυνατότητες έκφρασης που έχουν οι μαθητές με τους σχολικούς συνεταιρισμούς, τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, τη σύνδεση του σχολείου με την κοινότητα και την παραγωγή, κάθε σχολική μονάδα ΤΕΕ μπορεί να λειτουργήσει ως φορέας πολιτισμού και κοινωνικής ανάπτυξης κάθε περιοχής.

Το πρόβλημα που δημιουργείται στις περιπτώσεις σύνδεσης του σχολείου με την κοινότητα και την παραγωγή έχει να κάμει τις περισσότερες φορές με την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ τοπικών φορέων και σχολικής μονάδας καθώς επίσης και την απροθυμία εκπαιδευτικών να συνεργαστούν α) γιατί οι αρμοδιότητες είναι συγκεγχυμένες και β) δεν έχουν θεσμοθετηθεί ειδικά κίνητρα ενθάρρυνσης των εκπαιδευτικών για ανάληψη τέτοιων δραστηριοτήτων.[33]

---

31. **Β. Δημητρόπουλος,** *"Απασχόληση Αποφοίτων Τεχνικών-Επαγγελματικών Λυκείων"*, περιοδ. "Εκπαίδευση και Επάγγελμα", τομ.1, αριθμ.3, Οκτώβριος 1988, σελ. 149

32. Στο ίδιο, οπ. π., σελ. 152 και **Β. Δημητρόπουλος,** *"Εκπαίδευση - Τεχνολογία - Απασχόληση. Εκπαίδευση στα ΤΕΛ και Απορρόφηση των Αποφοίτων στην Αγορά Εργασίας"*, Διδακτορική Διατριβή Ε.Μ.Π., Αθήνα 1991.

33. **Βλ. ΥΠΕΠΘ, Πρότυπα Πειραματικά Προγράμματα,** Αθήνα 1988, σελ. 80.

Στο πενταετές πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης 1983-87 ο ρόλος της συμμετοχής της εκπαίδευσης στη συνολική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας ενισχύεται εκτός των άλλων μέτρων και από τη δυνατότητα χρήσης των σχολικών κτιρίων από την τοπική κοινότητα. Ετσι, σχολικά κτίρια "μπορούν με πρόταση της επιτροπής παιδείας και απόφαση του Νομάρχη να χρησιμοποιούνται για άλλες χρήσεις κοινής ωφελείας και πολιτισμού εφόσον δεν αποβαίνει σε βάρος του εκπαιδευτικού έργου των σχολείων. Σε κάθε σχολείο πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ιδρύεται σχολική βιβλιοθήκη για χρήση των μαθητών, του διδακτικού προσωπικού και των κατοίκων της περιοχής του σχολείου".[34] Δυστυχώς η έλλειψη των σχετικών στοιχείων δεν επιτρέπει τη διεξαγωγή συγκεκριμένων συμπερασμάτων για το πόσες σχολικές μονάδες ΤΕΕ χρησιμοποιήθηκαν για άλλες χρήσεις κοινής ωφέλειας και πολιτισμού από την τοπική κοινωνία. Σύμφωνα όμως με τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τη διερεύνηση της υποδομής των μονάδων ΤΕΕ όπου διαπιστώθηκε η μη ικανοποιητική υποδομή τους και η χρήση του σχολικού κτιρίου για συστέγαση και άλλης σχολικής μονάδας, (επομένως λειτουργία πρωϊνού και απογευματινού σχολικού ωραρίου), οι πιθανότητες για άλλη χρήση των σχολικών κτιρίων ΤΕΕ περιορίζονται μόνο για τις ημέρες αργίας των σχολείων. Ο εκσυγχρονισμός της ελληνικής τοπικής κοινωνίας και η ποιοτική αναβάθμιση είναι έργο που προκύπτει από τη σχέση παιδείας και ανάπτυξης και συνδέεται με τους κατάλληλους θεσμούς, τις μορφές κοινωνικής δράσης και φυσικά, τις κοινωνικές και διοικητικές προϋποθέσεις που υπάρχουν για τη λειτουργία αυτής της σχέσης.

Η δυνατότητα να έχουν τα σχολεία τις πόρτες τους ανοικτές για την τοπική κοινωνία έστω και τις μη εργάσιμες ημέρες παρ'όλες τις διοικητικές δυσκολίες που συνεπάγεται θα μετέτρεπε τα σχολεία σε πολιτιστικες εστίες και θα βοηθούσε ακόμα και στην αλλαγή της στάσης των ίδιων των μαθητών απέναντι στο σχολικό τους χώρο αφού θα έσπαγε το φράγμα μαθητών-δασκάλων και υποχρεωτικού ωραρίου και θα γινόταν πηγή εμπειρίας και επικοινωνίας με τον ευρύτερο χώρο.

Η διεξαγωγή επιμορφωτικών σεμιναρίων και εκδηλώσεων τόσο από τη ΝΕΛΕ όσο και από τις τοπικές επιχειρήσεις στο χώρο του σχολείου με τη συνεργασία και συμμετοχή και των μαθητών και εκπαιδευτικών εξυπηρετεί διπλό στόχο : α) στο ατομικό επίπεδο με την ικανοποίηση αναγκών των μετεχόντων και β) σε κοινωνικό επίπεδο, με την ενίσχυση της τοπικής κοινωνίας στην μετάδοση αξιών, παραδόσεων, αλλαγή στάσεων και νοοτροπιών και ακόμα με στην κατάρτιση και επιμόρφωση του εργατικού δυναμικού με τη διαρκή επιμόρφωση, την παρουσίαση εκθέσεων, την ενημέρωση σε θέματα νέων τεχνολογιών, κ.λ.π.

---

34. **Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης,** 1983-87, Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα 1974, σελ.77.

Ας σημειωθεί ότι η σχέση της ΤΕΕ με την παραγωγή δεν θα πρέπει να σταματάει μόνο στην έκδοση του τυπικού προσόντος (πτυχίου) για την είσοδο των αποφοίτων ΤΕΕ στην παραγωγή αλλά να επεκτείνεται και στην επιμόρφωση αυτών που ήδη εργάζονται ή θα εργαστούν αφού οι νέες τεχνολογίες και η τεχνογνωσία αναπτύσσεται ραγδαία. [35] Τα παραρτήματα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που προτάθηκαν στην οικεία παράγραφο θα επιφορτιστούν με την επιμέλεια της αξιοποίησης της τεχνολογίας σε τοπικό επίπεδο.

Το γεγονός ότι αρκετές σχολικές μονάδες αναλαμβάνουν δραστηριότητες πέρα από τις εκπαιδευτικές είναι σημαντικό και παρήγορο για την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη. (πχ. ΤΕΛ Πετρούπολης - δραστηριότητα με τίτλο "Για να γνωρίσουμε και να διαμορφώσουμε το χώρο που ζούμε", ΕΠΛ Αλεξανδρούπολης, - Οικολογικό Συνέδριο για τη διάσωση του Δέλτα Εβρου με τη συμμετοχή και μαθητών από Βουλγαρία και Τουρκία, κλπ.)[36].

Είναι γεγονός ότι τα ΕΠΛ τόσο λόγω της δομής τους και των προγραμμάτων τους, όσο και λόγω της προθυμίας των εκπαιδευτικών και μαθητών που οφείλεται στη νέα παιδαγωγική αντίληψη και τη φιλοσοφία που διακρίνει το σχολείο αυτό ως νεοσύστατο θεσμό, έχουν καλύτερες προϋποθέσεις για ανάπτυξη τέτοιων δραστηριοτήτων. Οι προϋποθέσεις αυτές ενισχύονται και από το γεγονός της καλύτερης υποδομής των σχολικών τους κτιρίων (όπως διαπιστώθηκε από τη σχετική ανάλυση) καθώς και από τη λειτουργία τους μόνο με πρωϊνό ωράριο, ενώ το απόγευμα είναι ελεύθερο για τη διεξαγωγή των προαιρετικών μαθημάτων. Στα πλαίσια του σχεδίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας "Η Μετάβαση των Νέων από το Σχολείο στην Ενεργό Ζωή", πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα το πρότυπο πειραματικό πρόγραμμα "Σύνδεση του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου με το Περιβάλλον - Παραγωγικό - Κοινωνικό - Πολιτιστικό" που είχε ως στόχους [37]:

α) τη σύνδεση του σχολείου με τις παραγωγικές μονάδες του πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της περιοχής,

β) την ανάπτυξη, εκ μέρους του σχολείου δραστηριοτήτων χρήσιμων στους μαθητές, σύμφωνα με τις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους, σε συνεργασία με τους κατοίκους και τους τοπικούς φορείς και την από κοινού ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων,

---

35. Μια συνολική εικόνα του εκπαιδευτικού επιπέδου του ελληνικού εργατικού δυναμικού είναι πειστική για την ανάγκη της μόρφωσης και επιμόρφωσής του. Σύμφωνα λοιπόν, με τα στοιχεία της απογραφής του 1981 το 4% του εργατικού δυναμικού είναι αγράμματο, το 16,5% λειτουργικά αναλφάβητο (δεν τελείωσε δημοτικό), το 57,1% απόφοιτο δημοτικού, το 7,9% απόφοιτο μέσης εκπαίδευσης και το 8,3% απόφοιτο ανωτάτων σχολών.

36. Περισσότερα, βλ. **Πρότυπα Πειραματικά Προγράμματα**, οπ. π., σελ. 77-100.

37. Οπως αναφέρονται στην **Τελική Εκθεση του Προγράμματος LINK στο AGRO-SEP-LINK, Πρότυπα - Πειραματικά Προγράμματα**. Τελικές Εκθέσεις ΥΠΕΠΘ 1988, σελ. 73-74.

γ) την αξιοποίηση και εκμετάλλευση των κτιριακών εγκαταστάσεων της περιοχής με τη συμμετοχή του ΕΠΛ.

Οι επιδράσεις που είχε η ανάπτυξη δραστηριοτήτων - μελετών στο πρόγραμμα αυτό ήταν ιδιαίτερα θετικές τόσο για τους μαθητές :

α) στο γνωστικό επίπεδο,
β) στην ανάπτυξη καλών σχέσεων με το σχολείο και τους καθηγητές,
γ) στη γνωριμία κάποιων τομέων του κοινωνικού γίγνεσθαι, [38]

όσο και για την κοινότητα ολόκληρη :

α) στην αλλαγή στάσεων και νοοτροπίας για το ρόλο του σχολείου,
β) στην πολιτιστική αναβάθμιση μέσω της συλλογικής εργασίας όλων των φορέων και
γ) στην ανάπτυξη προβληματισμού για την αξιοποίηση των υπηρεσιών του σχολείου πρός όφελος της κοινότητας.

Για να μπορέσει όμως η σύνδεση ΤΕΕ-κοινότητας να γίνει πηγή εμπειρικής μάθησης θα πρέπει η σχέση να θεσμοθετηθεί και να αρθούν ορισμένα εμπόδια που σχετίζονται κυρίως με την ευελιξία των τοπικών φορέων και του σχολείου. Μια σύντομη επισκόπηση των δραστηριοτήτων και άλλων Κοινοτικών χωρών σχετικά με το ρόλο της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ στην περιφερειακή ανάπτυξη οδηγεί σε χρήσιμους προβληματισμούς και οι εμπερίες τους θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στον παραπέρα προγραμματισμό της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ. Ενδεικτικά αναφέρονται εδώ μερικά παραδείγματα από πρότυπα-πειραματικά προγράμματα που εφαρμόστηκαν σε χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στο Βέλγιο [39] π.χ. η σύνδεση σχολείου-βιομηχανίας έγινε στα πλαίσια της από κοινού χρήσης εξοπλισμού των βιομηχανιών και των σχολείων ΤΕΕ για την ενημέρωση και κατάρτιση στα νέα επιτεύγματα της τεχνολογίας. Μάλιστα σε μια περιοχή (Kortrijk) οι επιχειρήσεις εγκατέστησαν εργαστήρια, νέα μηχανήματα και χειριστές σε μια τεχνική σχολή για δική τους χρήση, αλλά και για την εξυπηρέτηση των προγραμμάτων κατάρτισης της σχολής.

Επίσης στη Φλάνδρα (Βέλγιο) εφαρμόστηκε ένα πρόγραμμα εναλλασσόμενης επαγγελματικής κατάρτισης για νέους που είχαν εγκαταλείψει το σχολείο. Οι καινοτομίες του προγράμματος αυτού εντοπίζονται στο μεγάλο βαθμό συνεργασίας που επιτεύχθηκε ανάμεσα στις μονάδες ΤΕΕ και τις επιχειρήσεις, στο σχεδιασμό και την εφαρμογή του, στη συμβολή που είχε αυτό για την κάλυψη τοπικών αναγκών και στις νέες μεθόδους μάρκετινγκ που χρησιμοποίησε για τις δραστηριότητές του.

---

38. Στο ίδιο, οπ. π., σελ. 74.
39. Τα στοιχεία αντλήθηκαν από το *"Κατάρτιση σύμφωνα με Τοπικές Ανάγκες"*, Βέλγιο, Innovations, No 29, 1987.

Παρόμοια αποτελέσματα έχουμε και από την εφαρμογή ανάλογων προγραμμάτων στη Γερμανία,[40] Αγγλία,[41] Ολλανδία,[42] Ιταλία,[43] κ.λ.π. Η στενή συνεργασία ανάμεσα σε καθηγητές και βιομηχανικούς εκπαιδευτές κατέληξε σε πραγματική σύμπραξη, στην οποία οι επιχειρήσεις παίζαν το ρόλο "παιδαγωγικού παραρτήματος" των σχολείων. [44]

Πέρα από τα θετικά αποτελέσματα που είχαν αυτά τα πειραματικά προγράμματα, πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι αυτά συνάντησαν αρκετά εμπόδια καθώς αυτά ανέπτυσσαν μια δυναμική σχέση ανάμεσα στα σχολεία ΤΕΕ, τη βιομηχανία και την κοινότητα. Τα εμπόδια αυτά εντοπίζονται, όπως και στη χώρα μας, "στην ακαμψία των κανονισμών που διέπουν το κεντρικά καθορισμένο αναλυτικό πρόγραμμα (σε μερικά Κράτη-Μέλη), στην έλλειψη ευελίξιας στο ωρολόγιο πρόγραμμα και τη διοίκηση του σχολείου".[45] Η διοικητική υποστήριξη και η δυνατότητα επίσημης συνεργασίας και συντονισμού με τα περιφερειακά όργανα και τους τοπικούς φορείς αποδείχτηκαν πολύ αποτελεσματικές και απαραίτητες (σε ορισμένα πειραματικά προγράμματα) για να προωθηθεί ο σύνδεσμος ανάμεσα στα σχολεία και την τοπική κοινότητα. "Η επίσημη προτροπή, από πλευράς της γαλλικής κυβέρνησης πρός μεμονωμένα σχολεία και επιχειρήσεις να υπογράψουν συμφωνητικά αδελφοποίησης έδωσε πανεθνική ώθηση στην ανάπτυξη συνεταιριστικών ρυθμίσεων και συνέτεινε ουσιαστικά στην ευρύτερη χρήση της εργασιακής ευημερίας".[46]

Η λειτουργία μάλιστα στο Kassel (Γερμανία) περιφερειακού συντονιστικού κέντρου για εργασιακή εμπειρία έγινε ο κυριότερος μηχανισμός ανεύρεσης ευκαιριών για προσωρινή τοποθέτηση σε θέση εργασίας και συνδυασμού προσφοράς και ζήτησης τέτοιων θέσεων. [47] Οπως διαπιστώνεται η ΤΕΕ αποτελεί κομβικό σημείο για την περιφερειακή ανάπτυξη αλλά και η τοπική κοινότητα αποτελεί πηγή εμπειρικής μάθησης και ανάπτυξης της ΤΕΕ. Αυτή η αμφίδρομη σχέση για να λειτουργήσει πρέπει να είναι απαλαγμένη από ακαμψίες και δυσλειτουργίες του θεσμικού της πλαισίου.

Η ανυπαρξία εκπαιδευτικού συντονιστικού οργάνου στην ελληνική περιφέρεια (περιφερειακή επιτροπή παιδείας) που διαπιστώθηκε στην ανάλυση της συγκεκριμένης μελέτης (βλ. Ο Ρόλος των Οργάνων Λαϊκής Συμμετοχής στη Διοίκηση της ΤΕΕ) δυσχεραίνει τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων της ΤΕΕ σε περιφερειακό επίπεδο.

---

40. **"Arbeitslehre"** (Γνωριμία με τον κόσμο της Εργασίας), Γερμανία, Innovations, No 38, 1987.
41. **Σχολείο - Βιομηχανία και Αναλυτικό Πρόγραμμα,** Innovations, No 39, 1987.
42. **Κέντρα Σύνδεσης Σχολείου και Επαγγελματικού Κόσμου,** Ολλανδία, Innovations, No 23, 1987.
43. **Γραφείο-Σύνδεσμος μεταξύ Σχολείου και Εργασίας,** Modena, Ιταλία, Innovations, No 15, 1987.
44. **AGRO, SEP, LINK,** οπ., π., σελ. 125.
45. **AGRO, SEP, LINK,** οπ., π., σελ. 125.
46. **AGRO, SEP, LINK,** οπ., π., σελ. 126.
47. **AGRO, SEP, LINK,** οπ., π., σελ. 126.

Η ελλειπής διοικητική οργάνωση ή οι οργανωτικές δομές που δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της περιφέρειας έχουν ως αποτέλεσμα μια συνεχή απώλεια εμπειριών η οποία πολύ συχνά συνδέεται και με τη διαροή του ανθρώπινου δυναμικού. [48] Αντίθετα, ο προσεκτικός περιφερειακός σχεδιασμός του συστήματος ΤΕΕ που θα χαρακτηρίζεται από ευελιξία και προσαρμογή στις κοινωνικοοικονομικές ανάγκες της περιφέρειας μπορεί να συγκεντρώσει τις γνώσεις και το ανθρώπινο δυναμικό για δυναμική ανάπτυξή τους.

Επομένως, ο επαναπροσανατολισμός των σχέσεων κεντρικού κράτους και περιφέρειας για το θέμα της ΤΕΕ κρίνεται απαραίτητος ώστε να μπορούν οι περιφέρειες να έχουν άμεσες αρμοδιότητες στη διαχείριση του συστήματος ΤΕΕ, π.χ. ίδρυση ή κατάργιση μονάδων, προώθηση νέων τομέων, κλάδων, ειδικοτήτων, κλπ. Οπως διαπιστώθηκε, όλες αυτές οι ενέργειες είναι αποφασιστικές αρμοδιότητες του κεντρικού κράτους περιορίζοντας το τοπικό απλά στην έκφραση γνώμης.

Για τη βελτιώση της ανάπτυξης του συστήματος ΤΕΕ θα πρέπει το κεντρικό κράτος να αποκεντρώσει ουσιαστικές αρμοδιότητες και όχι μόνο "φροντίδες" επιφυλάσσοντας για τον εαυτό του το συντονισμό των περιφερειακών προγραμμάτων που θα εξασφαλίζει ένα ελάχιστο ομοιογένειας παιδαγωγικών μεθόδων και θα εποπτεύει την ομαλή και νόμιμη λειτουργία του συστήματος ΤΕΕ στις περιφέρειες.

Ετσι, η ΤΕΕ θα δώσει τη δυνατότητα καλύτερης διαχείρησης των ανθρώπινων πόρων που είναι ο βασικότερος παράγοντας οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης των περιφερειών. Παράλληλα, η ΤΕΕ δεν θα λειτουργεί ως ένα σύστημα ξένο προς την περιφέρεια, όπως γίνεται τώρα αφού όπως διαπιστώθηκε ό,τι έχει σχέση με τις ανάγκες της περιφέρειας αποφασίζεται από τα κεντρικά όργανα, αλλά θα είναι ενεργό μέρος της που θα υπόκειται στις μεταβολές και τις εξελίξεις της.

Οπως διαπιστώθηκε και στο κεφάλαιο που παρουσιάστηκε η διεθνής πρακτική για την ΤΕΕ, σήμερα με τις ταχύτατες κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές αλλαγές στον Ευρωπαϊκό χώρο η έννοια της περιφέρειας ξεπερνάει το εθνικό και κοινοτικό πλαίσιο και περνάει στο ενιαίο ευρωπαϊκό ή ακόμα και στο διεθνές. Ετσι, πέρα από όλα τα άλλα θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα και για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών αφού ο στόχος της περιφερειακής ισορροπίας δεν αποκλείει την απαραίτητη κινητικότητα των εργαζομένων και άλλων συντελεστών της παραγωγής μεταξύ των περιφερειών.

---

48. Για τη διαροή ανθρώπινου δυναμικού βλ. **Β. Δημητρόπουλος**, *"Απασχόληση Αποφοίτων ΤΕΛ"*, οπ. π.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ανάλυση που προηγήθηκε στη συγκεκριμένη μελέτη, οδηγεί σε ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα που πιστεύεται ότι θα διευκολύνουν την κατανόηση του θεσμικού πλαισίου της ΤΕΕ, θα ενισχύσουν την έρευνα για την ΤΕΕ και θα βελτιώσουν την κατάσταση της ΤΕΕ τόσο στο εθνικό όσο, κυρίως, στο περιφερειακό επίπεδο.

Ι. Οπως προκύπτει από το πρώτο μέρος της μελέτης, κανένα σύστημα εκπαιδευτικής διοικητικής οργάνωσης δεν θεωρείται άριστο ή το αποδοτικότερο ανεξάρτητα του τόπου και του χρόνου που εφαρμόζεται. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα παρουσιάζουν όλες οι θεωρίες διοίκησης και όλα τα συστήματα διοικητικής οργάνωσης. Η σύγκλιση και επιλογή των θεωρούμενων καταλληλότερων είναι θέμα αποφάσεων της εκάστοτε κρατούσας πολιτικής αντίληψης που με βάση την ιδεολογικοπολιτική της τοποθέτηση αποδίδει ανάλογα την έννοια του γενικού ή εθνικού συμφέροντος.

Η εμφάση που δόθηκε στο μοντέλο διοίκησης με βάση τη θεωρία των ανθρωπίνων σχέσεων και η προσπάθεια μεγαλύτερου βαθμού διοικητικής αποκέντρωσης στην εκπαίδευση που επιχειρήθηκε την περίοδο 1981-89 ανταποκρινόταν καλύτερα στην ιδεολογία της συγκεκριμένης κυβέρνησης της περιόδου αυτής για δημοκρατικό εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης.

ΙΙ. Από την ιστορική παρουσίαση της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ που έγινε στο δεύτερο μέρος, φάνηκε ότι η μεταρρύθμισή της και η αναβάθμισή της ακόμα εκκρεμεί. Επιπλέον εντοπίστηκαν οι λόγοι που η δευτεροβάθμια ΤΕΕ παραμένει "φτωχός συγγενής" της γενικής εκπαίδευσης και οι οποίοι συνολικά είναι :

1) μέχρι το 1950 ο μεταπρατικός χαρακτήρας της αστικής τάξης που δε θέλησε ή δεν μπόρεσε να ενσωματώσει την ΤΕΕ στο εθνικό δίκτυο εκπαίδευσης γι'αυτό και ευνόησε την ιδιωτική ΤΕΕ. Οι χαμηλοί ρυθμοί εκβιομηχάνισης που παρατηρήθηκαν και το εύθραυστο και ασταθές πολιτικό περιβάλλον δεν προώθησαν ένα σταθερό και αποδοτικό εκπαιδευτικό σύστημα με γερές δομές.

2) μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, καθώς τα ίδια χαρακτηριστικά εξακολουθούν να συνοδεύουν την αστική τάξη και οι συντηρητική φιλελεύθερη παράταξη να κατέχει σχεδόν πάντα την εξουσία, αρχίζει να διαφαίνεται ένα ενδιαφέρον για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση με τη σύμπραξη και διαφόρων διεθνών οργανισμών. Η ενδογενής όμως αδυναμία της χώρας μας, στον έλεγχο των προτάσεων και των προγραμμάτων των οργανισμών καθώς και η απουσία αντιστάσεων για

εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, οδήγησαν στην ανεμπόδιστη εφαρμογή τους χωρίς να ληφθεί υπόψη ότι τα οικονομοτεχνικά πρότυπα βάση των οποίων αυτά εκπονήθηκαν, ήταν τελείως διαφορετικά από την ελληνική πραγματικότητα. Γι'αυτό, και τα καινοτομικά εκπαιδευτικά προγράμματα αυτών των οργανισμών ενώ προορίζονταν να οδηγήσουν σε υψηλό βαθμό ποιοτικής και ποσοτικής ανάπτυξης την ΤΕΕ δεν μπόρεσαν να αποδώσουν και οδήγησαν στη σύνδεση της υπανάπτυξης της ΤΕΕ με την οικονομική και τεχνολογική υπανάπτυξη.

3) η προσπάθεια των σοσιαλιστικών κυβερνήσεων (1981-89) για αναβάθμιση της ΤΕΕ προσέκρουσε τόσο στις παραπάνω διαρθρωτικές αγκυλώσεις όσο και στην αδράνεια και αδυναμία των ίδιων για ολοκληρωμένες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες. Ετσι, η ΤΕΕ παγιδεύτηκε σε χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και η καινοτομία, ο θεσμός του νέου Λυκείου (Ενιαίου Πολυκλαδικού) παρέμεινε στο επίπεδο του πειραμματικού του σταδίου. Στην ουσία δηλαδή, η δομή της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ παρέμεινε ίδια με της μεταρρύθμισης του 1977 (ΤΕΣ, ΤΕΛ).

Από τη διερεύνηση της διεθνούς πρακτικής για την ΤΕΕ, που έγινε επίσης στο δεύτερο μέρος, φάνηκε ότι όλες οι χώρες που εξετάστηκαν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα οξυμένα προβλήματα στην ΤΕΕ, σε διαφορετικά βεβαίως επίπεδα απ'ότι στην Ελλάδα, λόγω του οικονομικού προβαδίσματος ορισμένων τουλάχιστον απ'αυτές. Το κύριο μέλημα όλων των χωρών είναι η προσαρμογή της ΤΕΕ στις σύγχρονες ανάγκες της επιστημονικοτεχνικής επανάστασης και της συμμετοχής της χώρας, με τεχνικά καταρτισμένα στελέχη, στο διεθνή πια ανταγωνισμό και καταμερισμό της εργασίας. Ο προβληματισμός τους στρέφεται κυρίως σε δύο επίπεδα : α) στο βαθμό της διοικητικής αποκέντρωσης και β) στο περιεχόμενο των προγραμμάτων ΤΕΕ. Το βασικό όμως συμπέρασμα απ'αυτό το κεφάλαιο (κεφ. 5) είναι το γεγονός ότι σε Κοινοτικό επίπεδο διαπιστώνεται το μειωμένο ενδιαφέρον κοινής πολιτικής για τη δευτεροβάθμια ΤΕΕ τόσο από τη συνθήκη ίδρυσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσο και από το παράγωγο δίκαιο ή άλλες αποφάσεις. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι λόγω των ραγδαίων κοινωνικοπολιτικών εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο (ένωση Γερμανιών, κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού, προσπάθεια δημιουργίας νέων κρατών, κ.λ.π) και λόγω της ενοποίησης της Κοινοτικής Αγοράς, θα πρέπει να δημιουργηθούν το γρηγορότερο διαδικασίες και οργανωτικά σχήματα μέσω των οποίων θα είναι δυνατή η αντιστοίχηση των διαφόρων μορφών ΤΕΕ έτσι ώστε οι πολίτες-μέλη να μπορούν ανεμπόδιστα και ισότιμα να ασκούν την επαγγελματική τους ειδικότητα που έχουν επιλέξει. Εξάλλου, δεν θα πρέπει να παραβλέπεται η άποψη ότι η ένταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων γίνεται σε οικουμενικό πλαίσιο όπως και των οικονομικών και ότι η σύγκλιση των οικονομιών θα προέλθει και μέσα από τη σύγκλιση των εκπαιδευτικών συστημάτων διατηρώντας βέβαια

εδώ κάθε χώρα τον πολιτισμικό της χαρακτήρα μέσα από τα μαθήματα γενικής ωφελιμότητας. Το στοιχείο αυτό επισημαίνεται ιδιαίτερα για τι κάθε χώρα θα πρέπει να διατηρήσει την εθνική της ταυτότητα και την πολιτιστική της κληρονομιά.

III. Τα κυριότερα συμπεράσματα που απορρέουν από το τρίτο μέρος της μελέτης και αφορούν στην περιφερειακή διάσταση της διοικητικής οργάνωσης της ΤΕΕ συνοψίζονται στα εξής:

1) όπως προέκυψε από την ανάλυση των κεντρικών και γνωμοδοτικών οργάνων, το κεντρικό κράτος δεν ασκεί μόνο την εποπτεία και τον συντονισμό καθώς και τον εθνικό προγραμματισμό της ΤΕΕ, αλλά επεκτείνει τις αρμοδιότητές του και σ'αυτές που θα έπρεπε να είχαν εκχωρηθεί στα περιφερειακά όργανα. Αυτή η δράση του δημιουργεί δυσλειτουργίες και οργανωτικά προβλήματα που οδηγούν στην υποβάθμιση της ΤΕΕ και την παρεμπόδιση των εν δυνάμει τοπικών δυνατοτήτων διαμόρφωσης και αναπτυξιακής ολοκλήρωσης της ΤΕΕ.

Παρατηρήθηκε δηλαδή, μια συγκεντρωτική λειτουργία του κράτους μέσα από το ρυθμιστικό ρόλο ενός πλήθους προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων (πάνω από εκατό του Ν. 1566/85) που αφορούν όλες στις λεπτομέρειες της εκπαιδευτικής διαδικασίας από την ίδρυση ενός σχολείου ΤΕΕ μέχρι το αναλυτικό του πρόγραμμα, τη στελέχωσή του, κ.λ.π. Δημιουργείται έτσι, ένα ασφυκτικό περιβάλλον που δεν αφήνει περιθώρια για πολλές πρωτοβουλίες και καινοτομική δράση στην τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση.

Αξιοσημείωτο στην περίπτωση των κεντρικών γνωμοδοτικών οργάνων είναι το γεγονός ότι η ενεργοποίησή τους εξαρτάται πάντα από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ο οποίος προεδρεύει σε όλα αυτά και άρα επηρεάζει άμεσα τις αποφάσεις τους αφήνοντας ελάχιστα περιθώρια στους φορείς-μέλη τους. Θα πρέπει εδώ να τονιστεί ιδιαίτερα αυτό που προέκυψε από την ανάλυση που έγινε στην οικεία παράγραφο ότι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ,κατ'εξοχήν επιστημονικό και ερευνητικό όργανο αντιμετωπίζεται ως διοικητικό λόγω της άμεσης και απόλυτης δέσμευσης της δράσης του από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η άμεση αυτή εξάρτηση γραφειοκρατικοποιεί τη λειτουργία του και ελαχιστοποιεί τη δράση του για "επιστημονική έρευνα ... κατάρτιση και υποβολή προτάσεων για τη χάραξη κατευθύνσεων και τον σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής ... την παρακολούθηση της εξέλιξης της εκπαιδευτικής τεχνολογίας ... κ.λπ.". [49] Ακόμα διαπιστώθηκε ότι οι αρμοδιότητες

---

49. Ν. 1566/85, αρθρο 23.

του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου συμπλέκονται με των άλλων γνωμοδοτικών Συμβουλίων (ΕΣΥΠ, ΣΔΕ, κ.λπ.) άσχετα από το γεγονός ότι τα περισσότερα απ'αυτά δεν λειτούργησαν.
Επομένως στην περίπτωση αυτή είναι φανερη η ανάγκη μιας διεξοδικότερης έρευνας που θα αφορά τη δράση του Π.Ι. και των άλλων γνωμοδοτικών οργάνων ώστε να διαγνωστεί ο τρόπος λειτουργίας τους και εξυπηρέτησης των στόχων για τους οποίους έχουν δημιουργηθεί.

2) στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο λειτουργούν διοικητικά και γνωμοδοτικά όργανα τα οποία, πρέπει να έχουν ουσιαστικότερες αρμοδιότητες. Εδώ καταδείχτηκε η δυσκολία συντονισμού των ενεργειών της ΤΕΕ σε περιφερειακό επίπεδο λόγω της απουσίας περιφερειακού συντονιστικού οργάνου για την εκπαίδευση. Παράλληλα, διαπιστώθηκαν οι χρονοβόρες διαδικασίες ή δυσλειτουργία και η μη παραγωγικότητα των διοικητικών οργάνων των σχολείων λόγω όχι μόνο της συγκεντρωποίησης των αρμοδιοτήτων αλλά και της έλλειψης κατάλληλου θεσμικού πλαισίου. Παράδειγμα, μη ολοκλήρωσης θεσμικού πλαισίου είναι το γεγονός ότι δεν εκδόθηκε η Υπουργική Απόφαση με την οποία καθορίζονται ο τρόπος λειτουργίας, οι ειδικότερες αρμοδιότητες και τα ειδικά θέματα του συλλόγου διδασκόντων αλλά και των διευθυντών, υποδιευθυντών, κ.λ.π. Ετσι, παρουσιάστηκε το παράδοξο φαινόμενο διοικητικού δικαίου, διοικητική διαρθρωτική ασυμπτώτητα όπου η ίδρυση και οι φιλοσοφικές αρχές των σχολικών οργάνων στηρίζονται σε συγκεκριμένο νόμο και ο τρόπος λειτουργίας και οι αρμοδιότητές τους καθορίζονται από κανονιστικές πράξεις προηγούμενου νομοθετήματος.

3) Η μελέτη του νέου θεσμού για τον εκδημοκρατισμό της παιδείας, των Οργάνων Λαϊκής Συμμετοχής, δεν έδωσε ενθαρρυντικά αποτελέσματα για το ρόλο τους στην ανάπτυξη της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ και τη σύνδεσή της με τις ανάγκες της κοινωνίας μας. Πάλι εδώ ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων αποφασίζει για τον τρόπο λειτουργίας τους όχι μόνο του εθνικού συμβουλίου παιδείας αλλά και της νομαρχιακής ή δημοτικής επιτροπής παιδείας πολύ δε περισσότερο της σχολικής επιτροπής. Ο ρόλος των οργάνων είναι καθαρά γνωμοδοτικός αφού "μελετούν και εισηγούνται" τα διάφορα θέματα σε άλλους ιεραρχικά ανώτερους φορείς χωρίς όμως να προκύπτει από πουθενά ότι η λαϊκή συμμετοχή στην εκπαίδευση σημαίνει και λήψη εκπαιδευτικών αποφάσεων. Αυτό είναι θέμα της κεντρικής αρχής. Οι αποφασιστικές αρμοδιότητες αυτών των οργάνων εξαντλούνται αποκλειστικά σε θέματα όπως "επισκευές των κτιρίων" των δημοσίων σχολείων, "διαχείρηση των διατιθέμενων πιστώσεων", η "λειτουργία κυλικείων", κ.λ.π. και αυτό μόνο για τη

σχολική επιτροπή. Στα σοβαρά όμως θέματα για τις κατευθύνσεις και το περιεχόμενο της ΤΕΕ που θα έπρεπε να λαμβάνεται υπόψη η σύμφωνη γνώμη αυτών, τα όργανα αυτά δεν έχουν καμμιά αποφασιστική αρμοδιότητα. Μόνο η Νομαρχιακή Επιτροπή Παιδείας εμφανίζεται με γνωμοδοτικές αρμοδιότητες για θέματα προγραμματισμού ΤΕΕ (π.χ. δημιουργίας νέων τομέων, τμημάτων ή ίδρυσης σχολείων, κ.λ.π.).

Επίσης διαπιστώθηκε η δυσλειτουργία των οργάνων αυτών κυρίως λόγω του πλήθους και της ανομοιογένειας των φορέων συμμετοχής. Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι ειδικά για την ΤΕΕ τα όργανα αυτά θα πρέπει να έχουν ουσιαστικότερο ρόλο στη διαμόρφωση της κοινωνικής λειτουργίας των σχολικών αυτών μονάδων, και περισσότερο στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για να γίνει η σύνδεση της ΤΕΕ με την παραγωγή, την κοινότητα και γενικά, το τοπικό περιβάλλον. Τότε, μπορεί να υποστηριχθεί ότι η καινοτομία της λαϊκής συμμετοχής στην ΤΕΕ θα μπορέσει πράγματι να συνδέσει τις εκπαιδευτικές με τις αναπτυξιακές διαδικασίες. Φυσικά όλα αυτά προϋποθέτουν τη διεξαγωγή έρευνας που θα τεκμηριώνει με σαφέστερο τρόπο το ρόλο και τη λειτουργία των οργάνων λαϊκής συμμετοχής.

4) Επίσης στην κεντρική εξουσία ανήκουν οι αρμοδιότητες για την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία των σχολικών μονάδων ΤΕΕ, τα αναλυτικά προγράμματα, τα βιβλία και το εποπτικό και εργαστηριακό υλικό. Υπάρχει δηλαδή ένας ασφυκτικός έλεγχος του κράτους στις κατευθύνσεις και στο περιεχόμενο της σχολικής μάθησης. Η πρόταση η οποία διατυπώνεται για το θέμα αυτό, είναι η εκχώρηση αρμοδιοτήτων στο σύλλογο διδασκόντων και στους άλλους τοπικούς φορείς της εκπαιδευτικής διαδικασίας για αξιοποίηση των τοπικών πηγών μάθησης. Το κεντρικό κράτος να εποπτεύει και να συντονίζει τη νομιμότητα της λειτουργίας των σχολικών μονάδων ΤΕΕ, οι οποίες θα αναπροσαρμόζουν τα προγράμματά τους και τις λειτουργίες τους σύμφωνα με τα ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά (οικονομικά και κοινωνικά).

Από την εξέταση της οργανωτικής δομής των σχολικών μονάδων ΤΕΕ προέκυψε ότι χρειάζεται να γίνει διοικητική ανασυγκρότηση σε αυτές διότι το ισχύον μέτρο της ύπαρξης υποδιευθυντών ή διοικητικού υπαλλήλου με βάση τον αριθμό των μαθητών, δεν προωθεί την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των σχολείων ΤΕΕ. Επιβάλλεται όσο γίνεται πιο γρήγορα όλα τα σχολεία αλλά κυρίως της ΤΕΕ (λόγω της δομής που αυτά έχουν και της διαφορετικής κοινωνικής λειτουργίας) να οργανωθούν κάτω από ένα διοικητικό σχήμα, όπου τα στελέχη διοίκησης δεν θα ορίζονται με βάση τον αριθμό των μαθητών αλλά την ιδιαιτερότητα της οργανωτικής τους δομής.

IV. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από το τέταρτο μέρος στο οποίο έγινε ποσοτική ανάλυση ορισμένων μεταβλητών της ΤΕΕ συνοψίζονται στα εξής :

1. Η κατανομή των διοικητικών υπηρεσιών της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ επηρεάζεται σημαντικά από τα γεωφυσικά και πληθυσμιακά χαρακτηριστικά των νομών καθώς και τη στενότητα χώρων στέγασης. Διαπιστώθηκε ανισοκατανομή των υλικών και ανθρώπινων πόρων η οποία δεν παρατηρείται μόνο μεταξύ των περιφερειών αλλά και μεταξύ των διαφόρων τύπων σχολικών μονάδων ΤΕΕ. Στην πλεονεκτικότερη θέση βρίσκονται τα ΕΠΛ ενώ στη δυσμενέστερη οι ΤΕΣ, γεγονός που οδηγεί στη σκέψη ότι η πολιτεία επιφυλάσσει διαφορετικό κοινωνικό ρόλο για κάθε τύπο σχολικής μονάδας ΤΕΕ. Η διερεύνηση του καθεστώτος στέγασης των σχολικών μονάδων οδήγησε στο συμπέρασμα ότι το 46% περίπου των αιθουσών ΤΕΛ και ΤΕΣ είναι μισθωμένες ή συστεγάζουν και άλλη σχολική μονάδα. Μόνο μία περιφέρεια, της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, έχει σχεδόν όλες τις αίθουσες ιδιόκτητες ενώ στο σύνολο της χώρας, υπάρχουν δεκαέξι νομοί με όλες τις αίθουσες ιδιόκτητες. Επίσης διαπιστώθηκαν σοβαρές ανάγκες σε γραφεία για τους εκπαιδευτικούς καθώς και έλλειψη διοικητικού προσωπικού και Η/Υ για τη γραμματειακή υποστήριξη των σχολικών μονάδων ΤΕΕ. Η σύνθεση του εκπαιδευτικού προσωπικού στις ΤΕΣ, περιλαμβάνει μόνο ένα ποσοστό 16% περίπου, που είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ, ενώ στα ΤΕΛ και στα ΕΠΛ το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 69% και 88% αντίστοιχα.

2. Από τη διερεύνηση της διάρθρωσης και της κατανομής του μαθητικού δυναμικού όλου του φάσματος της δευτεροβάθμιας ΤΕΕ, προέκυψε ότι στο σύνολο της χώρας, υπάρχουν δεκατέσσερεις νομοί όπου οι μαθητές των σχολών ΟΑΕΔ είναι περισσότεροι των μαθητών ΤΕΣ του ΥΠΕΠΘ. Στο σύνολο της χώρας η διάρθρωση του μαθητικού δυναμικού β' κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κατά τύπο σχολικής μονάδας είναι ΤΕΣ 4,31%, ΤΕΛ 21,69%, ΕΠΛ 4,78% και ΓΕΛ 63,19%. Δηλαδή το σύνολο του μαθητικού δυναμικού όλων των τύπων σχολικών μονάδων ΤΕΕ στη χώρα δεν ξεπερνά το 31% ενώ το υπόλοιπο 69% ανήκει στη γενική εκπαίδευση. Εμφανίζονται όμως τέσσερεις νομοί που ανατρεπούν τη σχέση αυτή και το προβάδισμα έχει η ΤΕΕ. Οι νομοί είναι Δράμας με ποσοστό στη ΤΕΕ 59,72%, Εβρου με ποσοστό ΤΕΕ 53,95%, Ημαθίας με ποσοστό 52,38% και Πιερίας με ποσοστό 60,91%. Ας σημειωθεί ότι και στους τέσσερεις αυτούς νομούς λειτουργούν ΕΠΛ, το μαθητικό δυναμικό των οποίων υπολογίζεται στο ποσοστό ΤΕΕ.

3. Η διερεύνηση της κλαδικής διάρθρωσης των μαθητών ΤΕΕ οδήγησε στο συμπέρασμα ότι στις ΤΕΣ οι ειδικότητες που συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά στο σύνολο της χώρας, είναι των Μηχανών Αυτοκινήτου 30,21% και των Ηλεκτρικών Μερών Αυτοκινήτου 18,57%, ενώ στα ΤΕΛ οι τομείς Οικονομίας και Διοίκησης με ποσοστό 23,73% και Ηλεκτρολογικός-Ηλεκτρονικός 19,15% που λειτουργούν σε όλους τους νομούς της χώρας. Φάνηκε δηλαδή ότι οι ΤΕΣ προσελκύουν μαθητές κυρίως σε ειδικότητες που προσφέρονται για άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος. Στα ΤΕΛ οι μαθητές μοιράζονται μεταξύ ελευθέρων επαγγελμάτων και εξαρτημένης εργασίας ενώ στα ΕΠΛ οι μαθητές δείχνουν προτίμηση περισσότερο προς τις ειδικότητες που οδηγούν σε εξαρτημένη εργασία αφού τα μεγαλύτερα ποσοστά τα συγκεντρώνουν οι κλάδοι Κοινωνικής Πρόνοιας 13,37%, Διοικητικών Υπηρεσιών 9,28% και Πληροφορικής 6,39%. Σχετικά με την εξειδίκευση των περιφερειών διαπιστώθηκε ότι ορισμένες απ'αυτές εξειδικεύονται σε τομείς ή κλάδους που δεν λειτοργούν σε άλλες περιφέρειες. Ομως αυτό, δεν σημαίνει ότι η εξειδίκευση ταυτίζεται και μετ ις ανάγκες της παραγωγής (π.χ. Βόρειο Αιγαίο, Τμήμα Ιατρικών Επισκεπτών ή Κρήτη, Τμήμα Χειριστών Ιατρικών Μηχανημάτων). Αντίθετα, υπάρχουν άλλες περιφέρειες που έχουν ανάγκη απο αυτές τις ειδικότητες. Οι Δέσμες που λειτουργούν στα ΤΕΛ και ΕΠΛ συγκεντρώνουν ποσοστά 13,37% και 56,52% αντίστοιχα. Υπενθυμίζεται ότι στα ΤΕΛ δεν λειτουργεί Γ' Δέσμη.

4. Η συγκριτική διερεύνηση των επαγγελματικών κατηγοριών της απασχόλησης, της ανεργίας και των ειδικεύσεων ΤΕΕ κατά κατηγορίες ISCO, έδειξε ότι η απασχόληση παρουσιάζει στις περιφέρειες εντονότερη κλαδική διαφοροποίηση από ότι η ανεργία και οι ειδικεύσεις ΤΕΕ. Η εφαρμογή ορισμένων συντελεστών περιφερειακής ανάλυσης, έδωσε σημαντικά αποτελέσματα για την ταύτιση ή όχι των επαγγελματικών κατηγοριών απασχόλησης ή ανεργίας των περιφερειών με τις ειδικεύσεις ΤΕΕ. Στην απασχόληση μόνο μία περιφέρεια (Στερεά Ελλάδα), παρουσιάζει ταύτιση εξειδικεύσεων με τις ειδικεύσεις ΤΕΕ σε τρεις επαγγελματικές κατηγορίες (Γεωργούς, Βιομηχανικούς Εργάτες Ι και Οικοδόμους-Τυπογράφους, κ.λ.π.). Οι αντίστοιχες ταυτίσεις για την ανεργία είναι επίσης τρεις στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου και εντοπίζονται στα Επιστημονικά και Ελευθέρια Επαγγέλματα, στους Υπαλλήλους Γραφείου και στους Οικοδόμους-Τυπογράφους κ.λ.π.). Η αναλογία των άλλων ταυτίσεων επαγγελματικών κατηγοριών απασχόλησης και ανεργίας με τις ειδικεύσεις ΤΕΕ είναι μία με δύο για κάθε επιφέρεια. Επομένως η δευτεροβάθμια ΤΕΕ δεν έχει σαφή προσανατολισμό ούτε με την απασχόληση ούτε με την ανεργία κάθε περιφέρειας. Αξίζει να σημειωθεί ότι τέσσερεις περιφέρειες (Αττικής, Βορείου

και Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης) παρουσιάζουν μεγαλύτερη αλληλεξάρτηση με την επαγγελματική διάρθρωση της ανεργίας και όχι της απασχόλησης. Αλλά και για τις υπόλοιπες περιφέρειες δεν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι η ΤΕΕ αποφεύγει την εξειδίκευση σε επαγγέλματα που υπάρχει μεγάλος αριθμός ανέργων. Φυσικά και τα συμπεράσματα αυτά θα μπορούσαν να διερευνηθούν αποτελεσματικότερα με μια έρευνα που θα γινόταν σε επίπεδο νομού και όχι περιφέρειας καθώς και ειδικότερης επαγγελματικής κατηγοροποίησης. Τα αποτελέσματά της θα διευκρίνιζαν τόσο τους παράγοντες που καθορίζουν την επαγγελματική διάρθρωση των τελειοφοίτων ΤΕΕ, όσο και τα μέτρα που θα έπρεπε να ληφθούν για την πρόβλεψη ταύτισης της περιφερειακής επαγγελματικής διάρθρωσης αποφοίτων ΤΕΕ και παραγωγικής δομής του νομού. Από την έρευνα αποδεικνύεται ότι η εκχώρηση ενός βαθμού ουσιαστικότερων αποφασιστικών αρμοδιοτήτων στα τοπικά και περιφερειακά όργανα θα επιφέρει καλύτερα αποτελέσματα στη σύνδεση της ΤΕΕ με την παραγωγή και το κοινωνικό περιβάλλον. Βασικοί παράγοντες που θα συμβάλλουν αποφασιστικά στη βελτίωση της θέσης της ΤΕΕ και στην ενίσχυση του ρόλου της στην αναπτυξιακή διαδικασία θεωρούνται :

α) η αναγκαία ενίσχυση της υλικοτεχνικής υποδομής
β) η ειδική επιλογή των εκπαιδευτικών της,
γ) η ενίσχυση των τοπικών και περιφερειακών οργάνω με αποφασιστικές αρμοδιότητες για τον προγραμματισμό της ΤΕΕ και η ευελιξία και αποφασιστικότητα των κεντρικών για ορθολογικότερη οργάνωση του συστήματος ΤΕΕ
δ) το ξεπέρασμα ορισμένων "διχοτομικών πρακτικών που συνδέονται με βαθιά ριζωμένες προκαταλήψεις". [50]
ε) να αποκτήσει η ΤΕΕ ευρύτερη πολιτισμική διάσταση με γερή μόρφωση και βαθύτερο επιστημονικό προβληματισμό με τεχνικοεπαγγελματική εξειδίκευση.
στ) να συνεχιστεί η καινοτομία που εισάγουν τα ΕΠΛ, ώστε να αποκτήσει η ΤΕΕ τον αναμενόμενο κοινωνικό της ρόλο.

---

50. **M. Kassotakis,** *"Technical and Vocational Education: Greece and the Attitudes of Greek Youngsters Towards it"*, Περιοδικό: Journal of the Hellenic Diaspora, τομ. VIII, τευχ. 1-2, Ανοιξη-Καλοκαίρι 1981.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Αθανασούλα - Ρέππα Α., Καλαβρός Κ., Καπογιάννης Δ., Πανούσης Γ., *Στοιχεία Εργατικοι και Εμπορικού Δικαίου.* Γ' Τάξη ΕΠΛ, Αθήνα, ΟΕΔΒ, 1986.

Αθανασούλα - Ρέππα Α., Συρίγου - Ρήγου Ε. *Ανθρώπινες Σχέσεις στον Εργασιακό Χώρο.* Ντοσιέ Εργασίας για το Τμήμα Ειδίκευσης του Κλάδου 9 των ΕΠΛ, "Στέλεχος Οικονομικών Υπηρεσιών", ΥΠΕΠΘ 1987.

Αλεξανδρής Γ.Β., *Δημόσια Διοίκησις.* Αθήνα 1968

Ανδρονόπουλος Β. - Μαθιουδάκη Μ.Α.," *Περιφερειακή Διοίκηση, Τοπική Αυτοδιοίκηση"* Διοικητική Μεταρρύθμιση τευχ. 31-32, 1987, σσ 90-106

Ανθογαλίδου-Βασιλακάκη Θ., *Οργάνωση της Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα πρίν και μετά τη Μεταρρύθμιση του 1976.* Ιωάννινα 1980

Ανθογαλίδου-Βασιλακάκη Θ., *"Η Γραφειοκρατία στην Εκπαίδευση"*, ΑΝΤΙ, τ. 127, Ιούνιος 1979.

Αντωνίου Β., *"Η Λειτουργία των Γεωργικών Σχολών της ΕΠΟΝ στη Δ. Φθιώτιδα τον καιρό της Κατοχής."*, Εθνική Αντίσταση, Συλλογή 37η, Οκτώβρης 1983.

Βαϊτσος Κ., - Γιαννίτσης Ι., *Τεχνολογικός Μετασχηματισμός και Οικονομική Ανάπτυξη.* Αθήνα, Gutenburg,1987.

Βακαλιός Θ., *"Ανάπτυξη και Παιδεία"*, εισήγηση στο 1ο σεμινάριο καθηγητών ΕΠΛ, που έγινε στην Αθήνα 27-29/8/1984, Ο.Ε.Δ.Β. 1985.

Banks Olive, *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης.* Θεσ/νίκη, Παρατηρητής, 1987.

Βεργίδης Δ., *"Η Παρέμβαση των Διεθνών Οργανώσεων στην Ελληνική Πολιτική"*, στο 'Κριτική της Εκπαιδευτικής Πολιτικής (1974-1981)' Κέντρο Μεσογειακών Μελετών, Αθήνα 1982.

Βώρος Φ., *"Κοινωνία και Σχολείο"*, Εισήγηση στο Α' Σεμινάριο των Καθηγητών ΕΠΛ, Αθήνα 27-29 Αυγούστου 1984, ΟΕΔΒ 1985.

Galbraith J., *Οικονομική Ανάπτυξη.* Φέξης, 1975.

Γέρος Θ., *Ο Σχολικός Σύμβουλος και η Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση.* Αθήνα, Δίπτυχο, 1984.

Γέρος Θ. *Βαθιές Τομές στην Εκπαίδευση.* Αθήνα, Gutemberg, 1985.

Γκορμπατσώφ Μ. *Πολιτική Εισήγηση της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΣΕ στο 27ο Συνέδριο του Κόμματος.* Αθήνα, Σύγχρονη Εποχή, 1986, .

Γληνός Δ.,"*Δημοκοπία, Αντίδραση Παιδεία*" Αναγένηση Β', φ. 2, (Οκτ. 1925).

Γληνός Δ., *Ενας Αταφος Νεκρός.* Αθήνα 1925,

Γληνός Δ., *"Τα Εκπαιδευτικά Νομοσχέδια : Το Λαϊκό Σχολείο που δε Δημιουργείται"*, εφημ. Ακρόπολις, Ιούνιος 1929.

Δαμανάκης Ν., *Χειραφετική Κοινωνικοποίηση,* Σχολείο και Ζωή, τ. 2, Αθήνα 1981.

Δαμασκηνίδου *Στοιχεία Πολιτικής Οικονομίας.* Θεσ/νίκη 1980.

Δενδρινού-Αντωνακάκη Ν. *Οργάνωσις και Διοίκησις της Εκπαίδευσης και ιδία της Επαγγελματικής.* Αθήναι 1971

Δενδρινού-Αντωνακάκη Ν. *Εισαγωγή εις την Επαγγελματικήν Εκπαίδευσιν.* ΣΕΛΕΤΕ, 1970.

Debesse M. - Millaret G., *"Οι Παιδαγωγικές Επιστήμες"*, Τομ. 3ος, Συγκριτική Παιδαγωγική, Αθήνα 1984.

Δημαράς Α., *"Το Σύνταγμα του 1975 και η Εκπαίδευση"*, Φιλόλογος, τευχ.8, Ιανουάριος 1976.

Δημαράς Α., *Η Μεταρρύθμιση που δεν Εγινε: Τεκμήρια Ιστορίας.* τομ. Β',Αθήνα 1974.

Δημαράς Α., *Η Μεταρρύθμιση που δεν έγινε.* τομ. Α, Αθήνα, Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη, 1987.

Δημητρόπουλος Β., *"Απασχόληση Αποφοίτων Τεχνικών-Επαγγελματικών Λυκείων"*, Εκπαίδευση και Επάγγελμα, τομ.1, αριθμ.3, Οκτώβριος 1988.

Δημητρόπουλος Β.,*Εκπαίδευση - Τεχνολογία - Απασχόληση. Εκπαίδευση στα ΤΕΛ και Απορρόφηση των Αποφοίτων στην Αγορά Εργασίας.* Διδακτορική Διατριβή Ε.Μ.Π., 1991.

Δουκάκης Λ., *"Η Τεχνική Εκπαίδευση στο Πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Παιδείας"*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Α-33, PED 00497.

Ευαγγελόπουλος Σπ., *Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης - Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης.* τευχ.Β', Αθήνα, Δανιάς, 1987.

Ζαβλανός Μ., *Οργάνωση και Διοίκηση.* ΙΩΝ, τομ. Α' 1984, τομ. Β' 1987.

Ζάχαρης Ε., *Ιστορία, Οργάνωση και Διοίκηση Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης* Αθήνα, ΣΕΛΕΤΕ, 1981.

Ζήγος Σ.,*Η Εκπαιδευτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.* Δίπτυχο, Αθήνα 1988.

Μαρία Ηλιού, *Εκπαιδευτική και Κοινωνική Δυναμική*, Αθήνα 1984.

Θεοδωράτος Χ.,*"Παιδαγωγικό Ινστιτούτο"* Μ Π.Ε, Ελληνικά Γράμματα, τομ.4ος.

Ιμβριώτη Ρ.," *Η Αναγέννηση της Παιδείας Επιτακτική Ανάγκη"*, Εκπαιδευτική Μεταρρύθμισ ΕΔΑ, Αθήνα 1966.

Κανελόπουλος Κ., *Εισοδήματα και Φτώχεια στην Ελλάδα - Προσδιοριστικοί Παράγοντες.* ΚΕΠΕ, Επιστημονικές Μελέτες 22, Αθήνα 1986.

Καλτσόγια-Τουρναβίτη Νίκη, *Προβληματική της σύγχρονης ελληνικής συνταγματικής ιστορίας 1935-1975 (προσπάθεια οριοθέτησης).* Διδακτορική Διατριβή, ΠΑΣΠΕ 1981.

Καραγιαννόπουλος Ε., *Δαπάνες, Κόστος, Χρηματοδότηση της Δημόσιας Εκπαίδευσης την Εικοσαετία 1970-1989 : Τάσεις - Εξελίξεις*, τευχ. Α, ΥΠΕΠΘ, Μάϊος 1990,.

Κασιμάτη Κούλα : *Αξιολόγηση του μαθήματος της τεχνολογίας στα γυμνάσια κατά την πειραματική εφαρμογή.* ΥΠΕΠΘ-ΚΕΜΕ, Αθήνα 1980.

Κασσωτάκης Μ., *"Η Προσπάθεια Ανάπτυξης της Μέσης Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης κατά την περίοδο 1950-1980 και η Αποτυχία της : Μια Ερμηνευτική Προσέγγιση"*, Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα', Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο 1986.

Κόκκος Α., *"Η 'στροφή' στην Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση"*, Κριτική της εκπαιδευτικής πολιτικής 1974-1981, Αθήνα, Κέντρο Μεσογειακών Μελετών 1982.

Κόνσολας Ν., *Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική.* Παπαζήσης, Αθήνα 1983

Koontz H. - C. O'Donnel, *Οργάνωση και Διοίκηση.* Τομ.1,2,3, Παπαζήσης, 1980.

Κούρτης Κ.,*Η Θεωρία και η Πρακτική της Συγχρόνου Διοικήσεως.*τομ. Α', Αθήνα 1979.

Κούρτης Κ., *Ιστορία των Διοικητικών Θεωριών.* Αθήνα 1979.

Κούρτης Κ., *Προβλήματα οργανώσεως και λειτουργίας της δημοσίας διοικήσεως εν Ελλάδι.* Αθήνα 1964.

Μαυρογιώργος Γ. , *"Σχολικοί σύμβουλοι. Η πολιτική του ΥΠΕΠΘ, η (αντί-)στάση των εκπαιδευτικών και ο "εγκιβωτισμός" ενός θεσμού."* Σύγχρονη εκπαίδευση, τευχ. 32, Ιαν-Φεβρ. 1987.

Μπίρης Κ., *Ιστορία του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου.* Αθήνα 1957.

Μπουζάκης Σ., *Συγκριτική Παιδαγωγική ΙΙ.* Αθήνα, Gutemberg, 1990.

Μπουζάκης Σ., *Σύγχρονα Παιδαγωγικά και Εκπαιδευτικά Προβλήματα.* Αθήνα, Gutenberg, 1989.

Μπουζάκης Σ. , *Νεοελληνική Εκπαίδευση (1821-1985).* Αθήνα, Gutemberg 1986.

Νούτσος Χ. *Ιδεολογία και εκπαιδευτική πολιτική.* Αθήνα, Θεμέλιο 1986.

Νούτσος Χ., *Προγράμματα Μέσης Εκπαίδευσης και Κοινωνικός Ελεγχος (1931-1973),* Αθήνα, Θεμέλιο 1979

Ξανθάκου-Νίκα Γ.,*"Τι δεν μπορεί να Προσφέρει το Π.Ι.",*εφ.Ελευθεροτυπία, 14-1-88.

Οικονόμου Δ.Π., *Η Οργάνωσις εις το Σύγχρονον Κράτος.*Αθήνα 1961.

Παπαδάκης Κ., *Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση.* τ. Α', Κνωσσός, 1976, .

Παπαδασκαλόπουλος Α., *Βασικές Μέθοδοι Περιφερειακής Ανάλυσης.* Αθήνα, Παπαζήσης 1990.

Παπαδόπουλος Δ., *Εισαγωγή στη Γενική Οικονομική των Επιχειρήσεων.* τομ. Α', Θεσ/νίκη 1983, .

Παπαδόπουλος Ν., *Ψυχολογία.* Αθήνα 1990.

Παπαδόπουλος Ν., *Ψυχολογία - Σύγχρονα Θέματα.* Γ' Εκδοση, Αθήνα 1991.

Παπαθεοδοσίου Θ., *Η πρόκληση του 1992 και η τεχνολογική εκπαίδευση.*Αθήνα, Λύχνος, 1989.

Παπαθεοδοσίου Θ., *Κείμενα για την τεχνολογική εκπαίδευση.* Αθήνα, Λύχνος, 1988.

Παπαμανώλης Κ., *Οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στη μεταπολεμική Ελλάδα (1941-1988)* Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Παν/μιο Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών, 1989.

Παπανούτσος Ε., *Απομνημονεύματα.* Αθήνα, Φιλιππότη 1982.

Παπανούτσος Ε., *Αγώνες και αγωνία για την Παιδεία.* Αθήνα, Ικαρος 1965.

Παπαχατζής Γ. *Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα διοικητικού δικαίου.*6η εκδ.1983.

Παυλίδης Ιωακείμ, *"Περί Τεχνικής Εκπαιδεύσεως και της Εφαρμογής αυτής εν Ελλάδι"* στο Α. Δημαράς "Η Μεταρρύθμιση που δεν έγινε", τομ. ΙΙ, Αθήνα 1988.

Πεσματζόγλου Στ., *Εκπαίδευση και Ανάπτυξη στην Ελλάδα, 1948-1985. Το Ασύμπτωτο μια Σχέσης.* Αθήνα, Θεμέλιο 1987.

Πετρινιώτη Ξ., Αγορές Εργασίας. Αθήνα, Παπαζήσης 1989.

Πλησής Κ. , *"Οι σχολικοί σύμβουλοι"*, Νέα Παιδεία, Χειμώνας 1984.

Πολυχρονόπουλος Π., *Παιδεία και Πολιτική στην Ελλάδα* (Κριτική Ανάλυση και Αξιολόγηση των Ιδεολογικών και Γνωστικών Λειτουργειών του Σχολικού Συστήματος 1950-1975), Αθήνα, Καστανιώτης 1980.

Ρέππας Π., *Οικονομική Ανάπτυξη Θεωρίες και Στρατηγικές.* Αθήνα, Παπαζήσης 1991.

Ρούσης Γ., *Εισαγωγή στη θεωρία της δημόσιας διοίκησης.*Αθήνα, Gutenberg 1984.

Σαΐτης Χ.,*"Η Συμβολή του Management στο Χώρο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης"*, Νέα Παιδεία, τευχ.54, Ανοιξη 1990.

Σαΐτης Χ., *Εισαγωγή στη Δημόσια Διοίκηση.* Σημειώσεις για σπουδαστές του ΤΕΙ Πειραιά, 1988.

Σαΐτης Χ., *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης. Θεωρία και Πράξη.* Αθήνα 1991.

Σακελλαρίου Χ., *Η Παιδεία στην Αντίσταση.* Αθήνα 1979.

Σακελλαρόπουλος Θ., *Κράτος και Υπανάπτυξη στην Ελλάδα 1833-1922.*Σημειώσεις για τους φοιτητές του τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου,Αθήνα 1988.

Σαμαράς Γ., *Κράτος & Κεφάλαιο στην Ελλάδα.* 6η εκδ., Αθήνα, Σύγχρονη Εποχή 1986.

Σαπουνάκη-Δρακάκη Λ.,*"Η Εκπαίδευση της Εργατικής Τάξης στον Πειραιά τον 19ο Αιώνα"*, Τα Ιστορικά, τομ.Γ', τευχ. 3ο, σσ 387-415, Δεκέμβριος 1986.

Στασινοπούλου Ολγα, *Η Ανάπτυξη της Κοινωνικής Συμμετοχής στη Διοίκηση. Προϋποθέσεις-Στόχοι-Προβληματισμοί.* Σημειώσεις για τους φοιτητές. ΠΑΣΠΕ 1987.

Σπυρόπουλος Λ., *"Γιατί Πελαγοδρομούν οι Σχολικοί Σύμβουλοι"* εφ. Ελευθεροτυπία 30-1-1988.

Σωτηρίου Κ., *"Η Παιδεία μας τα τελευταία 50 χρόνια"*, Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση, Ε.Δ.Α., Αθήνα 1966.

Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, *Μελέτη επί της Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως.* Αθήνα 1974.

Todaro M.P., *Οικονομική του Αναπτυσσόμενου Κόσμου.* Αθήνα, Gutenberg 1987.

Τσουκαλάς Κ., *Εξάρτηση και Αναπαραγωγή - Ο κοινωνικός ρόλος των εκπαιδευτικών μηχανισμών στην Ελλάδα [1830-1922].* Αθήνα, Θεμέλιο 1985.

Φίλος Σ., *Το χρονικό ενός θεσμού*, Αθήνα, Βιβλία για όλους 1984.

Φλογαΐτης Σπ. *Το ελληνικό διοικητικό σύστημα.* Αθήνα 1987.

Φραγκουδάκη Α. , *Το Πρόβλημα της Τεχνικής Εκπαίδευσης - Αναπτυξιακή Λογική και Ιδεολογίες,* Ο Πολίτης, τ. 11, 1977.

Φραγκουδάκη Α. , *"Η Τεχνική Εκπαίδευση και η Μυθολογία της"*, Σύγχρονα Θέματα, Ανοιξη 1979.

Φραγκουδάκη Α., *Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση και οι Φιλελεύθεροι Διανοούμενοι. - Αγονο αγώνες και ιδεολογικά αδιέξοδα στο μεσοπόλεμο.* Αθήνα 1977.

Φράγκος Χρ., *"Απο τον επιθεωρητή στο σχολικό σύμβουλο."* Εισήγηση στο 1ο εκπαιδευτικό συνέδριο της ΔΟΕ 1983, 26-29 Μάη, δημοσιευμένο στα πρακτικά, εκδ. ΔΟΕ, Αθήνα 1985.

Χιουρέας Δ. - Αφενδράς Κ., *Η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευσις εις την Ελλάδα.* Αθήνα 1962.

Ψαχαρόπουλος Γ. - Α. Καζαμίας, *Παιδεία και Ανάπτυξη στην Ελλάδα.* Αθήνα, ΕΚΚΕ 1985.

Ψαχαρόπουλος Γ. - Παλαιοκρασάς Σ., *"Η Τεχνική Επαγγελματική και Τεχνολογική Εκπαίδευση. Προβλήματα και Προοπτικές εν όψει του 2000"*, Εκπαίδευση και Επάγγελμα, τ.2, αρ. 3.

Ψυχοπαίδης Κ. - Π. Γετίμης, *Ρυθμίσεις Τοπικών Προβλημάτων.* Αθήνα, Ιδρυμα Μεσογειακών Μελετών 1989.

Innovations - E.O.K.
No 2 : *"Σύνδεση Σχολείου - Κοινότητας", Ελλάδα, 1987.*
No 15 : *"Γραφείο - Σύνδεσμος μεταξύ Σχολείου και εργασίας", Ιταλία, 1987.*
No 17 : *"Η Συμμετοχή των Γονέων", Ην. Βασίλειο, 1987.*
No 23 : *"Κέντρα Σύνδεσης Σχολείου και Επαγγελματικού Κόσμου", Ολλανδία, 1987.*
No 29 : *"Κατάρτιση σύμφωνα με τις Τοπικές Ανάγκες", Βέλγιο, 1987.*
No 38 : *"Γνωριμία με τον Κόσμο της Εργασίας", Γερμανία, 1987.*
No 39 : *"Σχολείο - Βιομηχανία και Αναλυτικό Πρόγραμμα", Ην. Βασίλειο, 1987.*
No 524 : *"Σχολείο, Τοπική Κοινότητα και Περιβάλλον", Ην. Βασίλειο, 1987.*
"Σύμπραξη Γονέων και Δευτεροβάθμιων Σχολείων", Βρυξέλλες, Ιούνιος 1987.

ΥΠΕΠΘ, *Τεχνική - Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα.* Αθήνα 1988.
ΥΠΕΠΘ, *Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο.* Ενημερωτικό έντυπο, Αθήνα 1987.
ΥΠΕΠΘ, *Πρότυπα Πειραματικά Προγράμματα - Τελικές Εκθέσεις.* AGRO-SEP-LINK, Αθήνα 1988.

ΥΠΕΠΘ, *Εθνικός Διάλογος για την Παιδεία - Πορίσματα της Επιτροπής για την Επαγγελματική Κατάρτιση.* Πολυγραφημένο, Αθήνα 1991.

ΥΠΕΠΘ, *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση. Ενημερωτικό Δελτίο 2 για Καθηγητές.* Αθήνα 1991.

Μελέτες Κέντρου Μαρξιστικών Σπουδών, *"Θέματα Παιδείας 2"*, σελ. 170-172.

ΕΡΕΥΝΕΣ

"Το Φαινόμενο της Μακροχρόνιας Ανεργίας στην Ελλάδα", **ΟΑΕΔ και ΙΠΑ Παντείου Πανεπιστημίου, 1991.**

Χωροθέτηση Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων . ΥΠΕΠΘ/ΙΠΑ, Επιστημονικός Υπεύθυνος Ν. Κόνσολας, Αθήνα 1991.

Πενταετή Προγράμματα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-87 και 1988-92

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

A van de Ven and A. Delberg *"Nominal Versus interacting Group Process for Commitee Decision - making effectiveness"*, Academy of Management Journal, vol 17, N.4

Albrow M., *Bureaucracy.* Λονδίνο, MacMillan 1978.

Argyris C., *Intervention Theory and Method : A. Behavioral Science View.* Reading, Mass, Addison-Wesley Publishing Company 1970)

Barnard Ch., *The functions of the Executive,* Cambridge,Harvard University Press, 1938.

Becker G.S., *"Human Capital : A Theoritical and Empirical Analysis with Special Reference to Education"*, N.Y. National Bureau of Economic Research, 1964.

Bidwell C.E.," *The School as a Formal Organiziations"* στο March J. G. (επιμέλεια) Handbook of Social Organization, Σικάγο, Rand McNally 1965.

Bowman Mary Jean, *"Links between General and Vocational Education : Does the one Enghance the Other ?"*, International Review of Education, XXXIV 1988.

Brooksbank K. and Ackstime A.E., *Educational Administration.* Councils and Education Press, Essex, 1984,

Caramanis M.C. - Ioannidis Y.M., *"Sources of Growth and the Contribution of Education : Sex and Age Structure to the Growth Rate of the Greek Economy"* στο Greek Economic Review, τ. 2, αριθμ. 2, 1980.

Dachler H. and Wilpert B. *"Conceptual Dimensions and Bonndariew of Participation in Organizations : A critical Evaluations"*, Administrative Science Quarterly 23, 1978.

Durkheim, *Education and Sociology.* Glencoe, Illinois, Free Press, 1956.

Elkin F., *The Cild and Society : The Process of Socialisation.* New York, Random House, 1960.

Etzioni A., *Modern Organiziatons.* Englewood Clifts, N.J., Prentice Hall 1964.

Fayol H. , *General and Industrial Management.* 1974.

Getzels Jacob W. and Egon G. Cuba, *"Social Behavior and the Administrative Process"*, The School Review, 65 (Χειμώνας 1957),

Getzels Jacob W., James M. Liphan and Roald F. Campbell, *Educational Administration as a Social Process : Theory Research, Practise.* New York, Harper and Row 1968.

Griffiths Daniel E., *Administrative Theory and Change in "Organaziations.* στο Innovation in Education, New York, Mathew B. Miles, Theachers College Press, 1964.

Grozier M., *The Bureaucratic Phenomenom.* University of Chicago Press.

Hall Ad. and Fagen, *"Definition of Systems"* στο General Systems, Yearbook of the Society for General Systems Research, τομ. Α', 1956

Hanson E. Marc., *"The Modern Educational Bureaucracy and the Process of Change"*, Educational Administration Quarterly 11,3 (Autumn 1975).

Hill D. , B. Oakley, Smith and Jim Spinks, *Local Management of Schools.* London, Chapman 1990.

Horowitz L., *Philosophy, Science and the Sociology of Knowledge.* Springfield, Illinois, C. Thomas, 1961.

Hoyle E. *"The study of Schools as organizations"* σε **Butcher, H.J. & Pont H.B.** *Educational Research in Britain.* τομ 3, 1973.

Jenkins David, *"Force Field Analysis Applied to a School Situation"*, στο The planning of change, ed. by W. Benne, K. Benne and R. Chin, N. York: Hold, Rinehart, 1962.

Josepf A., *Litterer, Organaziations : Systems, Control and Adaption.* εκδ. Β', τομ. 2, Νεα Υόρκη,Wiley 1969,

Kassotakis M., *"Technical and Vocational Education: Greece and the Attitudes of Greek Youngsters Towards it"*, Journal of the Hellenic Diaspora, τομ. VIII, τευχ. 1-2, Ανοιξη-Καλοκαίρι 1981.

Kast F.E. & J.E. Rozenzweig, *"General Systems Theory : Applications for Organization and Management"*. Academy of Management Journal, Vol. 15, No 4, December 1972.

Litwin G.H. and R. Stringer, *Motivation and Organizational Climate.* Boston 1968.

McGregor, *The Human Side of Enterprise.* Massachusetts 1960

Metcalf Henry C. & L. Urwick, *Dymanic Administration : The Collected Papers of Mary Follett.* New York , Harper 1940.

Mincer J. *Schoolling Experience and Earnings,* N.Y. National Bureau of Economic Research, 1964.

North R., *"Schools of Tomorrow",* Green Books 1987.

Olsen Marvin E. , *The process of Social Organaziation.* New York, Holt, Rinechart and Winston 1968.

Owens Robert G. , *Organazational Behaviour in Education,* 2η ed. Englewood Clifts, N.Y., Pentice Hall Inc 1981.

Perrow Ch. , *Complex Organizations.* 2nd ed. Glenview,III Scott, Foresman and Company, 1979.

Psacharopoulos G.," *Returns to Education : An Updated International Comparison",* Comparative Education (17) 1981.

Roethlisberger F., *Management and Morale.* Cambridge, Moss 1941.

Saitis C., *A Comparative Study of Some Aspects of the Administrative Systems of English and Greek Universities.* Ph.D Dissertation, Hull University , 1986.

Saitis C., *Management in the Civil Service : The Greek University System.* Liverpool 1983.

Schultz Th. *"Capital Human",* International Encyclopedia of the Social Sciences, N. Y., 1968.

Schultz Th. *Investment in Human Capital : The Role of Education.* N. Y., 1971.

Sisk H.L. and Williams J.C. *Management and Organization.* Cincinnati (4th Ed), Ohaio 1981.

Siepert A. and R. Likert *"The Likert School Profile Measurement of The human Organization",* American Educational Reasearch Association, February 1973.

Simon H., *Public Administration.* New York, 1950.

Simon H.,*The New Science of Management Decision.* New York,1960.

Simon H., *The Sharpe of Automation for Men And Managemenent.* New York, 1965.

Simon H., *Adminstrative Behavior.* New York , The Mcmillan Company 1947.

Stogdill R. , *Handbook of Leadership,* N.Y., Free Press 1974.

Szilagyi Andrew & Marc Wallace, *Organizational Behavior and Performance.* 2nd ed. California Publishing Company, 1980.

Taylor, *The Principles of Scientific Management.* N.Y., Oxford University Press, 1947.

Warwick D., *Bureaucracy.* London, Logman 1974.

Wayne & Hoy & Cecil G. Miskel, *Educational AdministrationTheory, Research, and Practice.* New York , Random House 1978

Weber M. , *The Theory of Social and Economic Organazation.* N.Y., 1974.

Wolfle D., *America's Resources of Specialized Talent.* N.Y., Harper and Bros 1954.

Zavlanos Myron, *Analysis of Perceptions of Leadership Behavior of Greek Secondary School Adninistrations.* Ph. D. Dissertation, Vanderbilt University, August 1981.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Α' Αντιστοιχίες Επαγγελματικών Κατηγοριών ISCO με Επαγγελματικές Ειδικεύσεις Σχολικών Μονάδων Τ.Ε.Ε.

Β' Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (ΣΕΚ) με τις Σχολικές τους Μονάδες κατά Νομό

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ I.S.C.O. ΜΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ Τ.Ε.Σ., Τ.Ε.Λ., Ε.Π.Λ.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ I.S.C.O.

1. *Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά και ελευθέρια επαγγέλματα, τεχνικοί και βοηθοί αυτών κλπ. (επιστημονικά επαγγέλματα).*

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ ΤΕΣ,ΤΕΛ,ΕΠΛ.

ΤΕΣ: Ειδικότητες:Υπαλληλοι φαρμακείου.
ΤΕΛ: Τομείς: Εφαρμοσμένων τεχνών, κοινωνικών υπηρεσιών (εκτός τομέα ιατρικών επισκεπτών), τομέας ναυτικών.
ΕΠΛ: Κλάδοι: Ιατρικών εργαστηρίων, κοινωνικής πρόνοιας, εφαρμοσμένων τεχνών.

2. *Διευθύνοντες και ανώτερα διοικητικά στελέχη(Διοικητικά επαγγέλματα).*

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ ΤΕΣ,ΤΕΛ,ΕΠΛ.
ΤΕΣ: -
ΤΕΛ: -
ΕΠΛ: -

3. *Υπάλληλοι γραφείου.*

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ ΤΕΣ,ΤΕΛ,ΕΠΛ.

ΤΕΣ: Ειδικότητες:Υπάλληλοι χειριστών Η/Υ.
ΤΕΛ: Τομείς: Οικονομίας και διοίκησης, πληροφορικής και προγραμματιστών.
ΕΠΛ: Κλάδοι: Διοικητικών υπηρεσιών, γραμματέων, βιβλιοθηκονομίας, πληροφορικής, οικονομίας.

4. *Εμποροι και πωλητές.*

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ ΤΕΣ,ΤΕΛ,ΕΠΛ.

ΤΕΣ: Ειδικότητες:Εμπορουπάλληλων.
ΤΕΛ: Τμήμα χειριστών ιατρικών μηχανημάτων (του τομέα κοινωνικής πρόνοιας).
ΕΠΛ: -

5. *Εργαζόμενοι σε υπηρεσίες.*

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ ΤΕΣ,ΤΕΛ,ΕΠΛ.

ΤΕΣ: -
ΤΕΛ: -
ΕΠΛ: -

6. *Γεωργοί, κτηνοτρόφοι,δασοκόμοι κλπ.*

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ ΤΕΣ,ΤΕΛ,ΕΠΛ.

ΤΕΣ: Ειδικότητες: -
ΤΕΛ: Τομέας γεωργοκτηνοτροφικός.
ΕΠΛ: Κλάδος γεωπονίας.

7. Βιομηχανικοί εργάτες Ι΄.

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ ΤΕΣ,ΤΕΛ,ΕΠΛ.

ΤΕΣ: Ειδικότητες:Κοπτικής ραπτικής, βοηθού κλώστου.
ΤΕΛ: Τομέας κλωστουφαντουργίας, χημικός και μεταλλουργικός.
ΕΠΛ: Κλάδος χημείας.

8. Βιομηχανικοί εργάτες ΙΙ΄.

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ ΤΕΣ,ΤΕΛ,ΕΠΛ.

ΤΕΣ: Ειδικότητες:Μηχανών εσωτερικής καύσεως, εργαλειομηχανών, ψυκτικών εγκαταστάσεων, υδραυλικών εγκαταστάσεων, μηχανών αυτοκινήτου, αμαξωμάτων, συγκόλησης μετάλλων, μηχανοσυνθετών αεροσκαφών, μεταλλουργίας, ραδιοφωνίας τηλεόρασης, αυτοματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, αργυροχρυσοχοΐας, ωρολογοποιΐας, εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, ηλεκρικών μηχανών και ηλεκρικού μέρους ανυψωτικών μηχανημάτων, ηλεκτρικών οικιακών και βιομηχανικών συσκευών, ηλεκτρικού μέρους αυτοκινήτων.
ΤΕΛ: Τομείς: Μηχανολογικός, ηλεκρολογικός, ηλεκρονικός.
ΕΠΛ: Κλάδοι: Μηχανολογίας, ηλεκρολογίας, ηλεκτρονικής.

9. Οικοδόμοι-τυπογράφοι.

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ ΤΕΣ,ΤΕΛ,ΕΠΛ.

ΤΕΣ: Ειδικότητες: Εργασιών σκυροδέματος, ξυλουργικών εργασιών.
ΤΕΛ: Τομείς: Δομικός.
ΕΠΛ: Κλάδοι: Δομικών έργων.

ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ (ΣΕΚ) ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΟΥ ΥΠΑΓΟΝΤΑΙ Σ' ΑΥΤΑ ΑΝΑ ΝΟΜΟ.

ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	
ΣΕΚ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	ΤΕΛ,ΤΕΣ Αγρινίου
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	
ΣΕΚ ΑΡΓΟΥΣ	ΤΕΛ,ΤΕΣ Αργους, ΤΕΛ,ΤΕΣ Ναυπλίου
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΑΘΗΝΩΝ	
1 ΣΕΚ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ	6ο ΤΕΛ,7ο εσπ.ΤΕΛ,3η εσπ ΤΕΣ Αθηνών
2 ΣΕΚ ΥΜΗΤΤΟΥ	10ο ΤΕΛ Αθηνών, 1ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Υμηττου, 1ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Καισαριαννής.
3 ΣΕΚ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ	1ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Ηλιούπολης.
4 ΣΕΚ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟΥ	1ο, 2ο, 3ο ΤΕΛ και 1η, 2η ΤΕΣ Αθηνών
5 ΣΕΚ Ν. ΦΙΛ/ΦΕΙΑΣ	1ο, 2ο, 3ο εσπ. ΤΕΛ 1η, 2η εσπ. ΤΕΣ Ν. Φιλαδελφειας
6 ΣΕΚ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ	1ο, 2ο ΤΕΛ και 1η ΤΕΣ Γαλατσίου
ΔΙΑΜΕΡ. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	
1 ΣΕΚ ΑΓ. ΠΑΡΑΣ/ΥΗΣ	ΤΕΛ Αγ Παρασκευής, 1ο, 2ο ΤΕΛ και 1η ΤΕΣ Χαλανδρίου, ΤΕΛ Ραφήνας.
2 ΣΕΚ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	3ο, 4ο, 5ο ΤΕΛ 2η εσπ. ΤΕΣ Χαλ/ρίου 2ο ΤΕΛ Αμαρουσίου και ΤΕΛ Ν. Ιωνίας
3 ΣΕΚ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ	1ο, 3ο ΤΕΛ 1η ΤΕΣ Αμαρουσίου.
4 ΣΕΚ ΑΧΑΡΝΩΝ	ΤΕΛ, ΤΕΣ Αχαρνών.
ΔΙΑΜΕΡ. ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	
1 ΣΕΚ ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	1ο, 2ο ΤΕΛ, 1η ΤΕΣ Αγ. Αναργύρων, ΤΕΛ Πετρούπολης, ΤΕΛ,ΤΕΣ Ν.Λιοσίων.
2 ΣΕΚ ΑΙΓΑΛΕΩ	1ο, 2ο ΤΕΛ Αιγάλεω, ΤΕΛ,ΤΕΣ Κορυδαλλού, ΤΕΛ Χαϊδαρίου
3 ΣΕΚ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	1ο, 2ο, 3ο εσπ. ΤΕΛ και εσπ. ΤΕΣ Περιστερίου
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ	
1 ΣΕΚ ΠΕΙΡΑΙΑ	2ο εσπ. ΤΕΛ, 2η,3η εσπ. ΤΕΣ Πειραιά
2 ΣΕΚ ΚΑΜΙΝΙΩΝ	1ο, 4ο εσπ. ΤΕΛ και 1η ΤΕΣ Πειραιά
3 ΣΕΚ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ	1ο, 2ο ΤΕΛ Νίκαιας, ΤΕΛ,ΤΕΣ Δραπετσώνας.
4 ΣΕΚ ΑΓ.ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΤΕΛ Αλίμου, ΤΕΛ και εσπ. ΤΕΣ Αγ. Δημητρίου
5 ΣΕΚ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΤΕΛ,ΤΕΣ Αργυρούπολης, ΤΕΛ Ελληνικού
ΣΕΚ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ	1ο, 2ο ΤΕΛ και 1η ΤΕΣ Σιβιτανιδείου
ΑΧΑΙΑΣ	
ΣΕΚ ΠΑΤΡΑΣ	1ο,2ο,3ο εσπ.,4ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Πατρών
ΔΡΑΜΑΣ	
ΣΕΚ ΔΡΑΜΑΣ	1ο, 2ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Δράμας.
ΕΒΡΟΥ	
ΣΕΚ ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗΣ	ΤΕΛ,ΤΕΣ Αλεξανδρούπολης
ΕΥΒΟΙΑΣ	
ΣΕΚ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	1ο, 2ο 3ο εσπ. ΤΕΛ και ΤΕΣ Χαλκίδας
ΗΜΑΘΙΑΣ	
ΣΕΚ ΒΕΡΟΙΑΣ	ΤΕΛ, ΤΕΣ Βέροιας

ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	
ΣΕΚ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1ο,2ο,3ο,4ο εσπ,5ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Ηρακλείου
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	
1 ΣΕΚ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	1ο, 2ο, 5ο εσπ. ΤΕΛ και 2η εσπ. ΤΕΣ Θεσ/νικης
2 ΣΕΚ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	3ο, 4ο, 9ο ΤΕΛ και 1η ΤΕΣ Θεσ/νίκης
3 ΣΕΚ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	6ο εσπ, 7ο, 10ο ΤΕΛ, 3η εσπ. ΤΕΣ Θεσ/νίκης
4 ΣΕΚ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	8ο, 11ο ΤΕΛ και 4η ΤΕΣ Θεσ/νίκης
5 ΣΕΚ ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	1ο, 2ο ΤΕΛ και 1η ΤΕΣ Σταυρούπολης
6 ΣΕΚ ΝΕΑΠΟΛΗΣ	3ο και 4ο ΤΕΛ Σταυρούπολης
7 ΣΕΚ ΠΥΛΑΙΑΣ	1ο ΤΕΛ, ΤΕΣ Πυλαίας και 1ο ΤΕΛ Καλαμαριάς
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	
ΣΕΚ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1ο,2ο εσπ.,3ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Ιωαννίνων
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	
ΣΕΚ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΤΕΛ, ΤΕΣ Καρδίτσας
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	
ΣΕΚ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΤΕΛ, ΤΕΣ Κέρκυρας, ΤΕΛ Κ.Κορακιάνας
ΚΙΛΚΙΣ	
ΣΕΚ ΚΙΛΚΙΣ	ΤΕΛ, ΤΕΣ Κιλκίς
ΚΟΖΑΝΗΣ	
1 ΣΕΚ ΚΟΖΑΝΗΣ	1ο, 2ο ΤΕΛ, 1η, 2η εσπ. ΤΕΣ Κοζάνης
2 ΣΕΚ ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΑΣ	1ο,2ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Πτολεμαϊδας
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	
ΣΕΚ ΚΟΡΙΝΘΟΥ	ΤΕΛ, ΤΕΣ Κορίνθου
ΛΑΡΙΣΑΣ	
ΣΕΚ ΛΑΡΙΣΑΣ	1ο, 2ο, 3ο εσπ., 4ο ΤΕΛ, 1η,2η εσπ. ΤΕΣ Λάρισας
ΛΕΣΒΟΥ	
ΣΕΚ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	ΤΕΛ, ΤΕΣ Μυτιλήνης
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	
1 ΣΕΚ ΒΟΛΟΥ	1ο, 3ο, 4ο εσπ. ΤΕΛ Βόλου
2 ΣΕΚ Ν. ΙΩΝΙΑΣ	2ο ΤΕΛ, 1η, 2η εσπ. ΤΕΣ Βόλου
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	
ΣΕΚ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	1ο, 2ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Καλαμάτας
ΞΑΝΘΗΣ	
ΣΕΚ ΞΑΝΘΗΣ	1ο, 2ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Ξάνθης
ΠΕΛΛΑΣ	
ΣΕΚ ΕΔΕΣΣΑΣ	ΤΕΛ. ΤΕΣ Εδεσσας
ΠΙΕΡΙΑΣ	
ΣΕΚ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	1ο, 2ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Κατερίνης
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	
ΣΕΚ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΤΕΛ. ΤΕΣ Ρεθύμνου
ΣΕΡΡΩΝ	
ΣΕΚ ΣΕΡΡΩΝ	1ο, 2ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Σερρών

ΤΡΙΚΑΛΩΝ	
ΣΕΚ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1ο, 2ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Τρικάλων
ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	
ΣΕΚ ΛΑΜΙΑΣ	1ο, 2ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Λαμίας
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	
ΣΕΚ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΤΕΛ, ΤΕΣ Φλώρινας
ΧΑΝΙΩΝ	
ΣΕΚ ΧΑΝΙΩΝ	1ο, 2ο, 3ο ΤΕΛ και ΤΕΣ Χανίων

ΠΗΓΗ: ΥΠ.Ε.Π.Θ. Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Τ.Ε.Ε.

ΩΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΕΧΝΙΚΩΝ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

Α' ΤΑΞΗ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	**Ώρες την εβδομάδα**
Θρησκευτικά	2
Νέα Ελληνική γλώσσα και γραμματεία	4
Ιστορία	2
Μαθηματικά	5
Φυσική	3
Χημεία	1
Ξένη γλώσσα(Αγγλικά)	2
Φυσική αγωγή	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων γενικής παιδείας	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ	
Σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός	1
Σχέδιο	3
Μηχανική	2
Στοιχεία ηλεκτρισμού	2
Αρχές οικονομίας	2
Γεωργία και ανάπτυξη	2
Αρχές ιατρικής	1
Σύνολο ωρών μαθημάτων προσανατολισμού	13
Γενικό σύνολο ωρών	34

Β' ΤΑΞΗ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	Ώρες την εβδομάδα
Θρησκευτικά	1
Νέα Ελληνική γλώσσα και γραμματεία	4
Ιστορία	2
Μαθηματικά	5
Φυσική	3
Χημεία	1
Ξένη γλώσσα(Αγγλικά)	2
Φυσική αγωγή	1
Σύνολο ωρών μαθημάτων γενικής παιδείας	19

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	
Αντοχή υλικών	2
Κινητήριες μηχανές Ι	3
Μηχανολογικό σχέδιο	3
Μηχανουργική τεχνολογία-εργαστήριο Ι	7
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	
Ηλεκτροτεχνία	4
Οργανολογία και ηλεκτρικές μετρήσεις	2
Εσωτερικές ηλεκρικές εγκαταστάσεις	2
Παραγωγή, μεταφορά και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας	2
Εργαστήριο ηλεκτρολογικό Ι	3
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	
Ηλεκρατεχνία	6
Γενικά ηλεκτρονικά	3
Τεχνολογία ηλεκτρονικών εξαρτημάτων-σχεδίαση	2
Ηλεκτρονικό εργαστήριο Ι	4
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΔΟΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Οικοδομικό σχέδιο	3
Αντοχή υλικών	2
Τοπογραφία Ι	2
Τεχνολογία δομικών υλικών	2
Πρακτικές ασκήσεις δομικών έργων	3
Γενική δομική Ι	3
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΧΗΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Γενική χημεία Ι	3
Εργαστήριο αναλυτικής χημείας	10
Χημική τεχνολογία	2
Μεταλλουργία	1
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας*	16

* *(Το μάθημα χημείας απο τα μαθήματα γενικής παιδείας ενσωματώνεται στα μαθήματα ειδίκευσης).*

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Ελεύθερο σχέδιο	3
Σχέδιο εφαρμογών	3
Διακοσμητική σύνθεση-χρωματολογία	3
Ιστορία τέχνης και ρυθμολογία	2
Διακόσμηση εσωτερικού χώρου	4
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΤΜΗΜΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Γράμματα και αριθμοί	3
Τυπογραφία	3
Ιστορία της τέχνης	2
Ελεύθερο σχέδιο-χρώμα	4
Διακοσμητική σύνθεση και χρωματολογία εντύπου	3
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΤΗΡΗΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Ιστορία της τέχνης	2
Αποτυπώσεις και μετρική ανάλυση	2
Εισαγωγή στη θεωρία και στην τεχνική της συντήρησης	6
Φωτογραφία	2
Ελεύθερο σχέδιο	3
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΤΜΗΜΑ ΨΗΦΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΥΑΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Σχέδιο ειδικότητας	3
Τεχνολογία υλικών	2
Ελεύθερο σχέδιο	3
Ιστορία της τέχνης	2
Υαλογραφία και ψηφιδογραφία	5
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΜΕΑ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ ΚΛΩΣΤΙΚΗΣ

Μηχανολογικό εργαστήριο	3
Τεχνολογία κλωστικών ινών	2
Νηματολογία	1
Κλωστική βαμβακιού	2
Κλωστική ερίου	2
Εργαστήριο κλωστικής	5
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΤΜΗΜΑ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ

Μηχανολογικό εργαστήριο	3
Τεχνολογία κλωστικών ινών	2
Νηματολογία	1
Σχέδιο ύφανσης	2
Τεχνολογία υφαντικών μηχανημάτων	2
Εργαστήριο υφαντικής	5
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΤΜΗΜΑ ΠΛΕΚΤΙΚΗΣ

Μηχανολογικό εργαστήριο	3
Τεχνολογία κλωστικών ινών	2
Νηματολογία	1
Σχέδιο πλέξης	2
Τεχνολογία πλεκτικών μηχανημάτων	2
Εργαστήριο πλεκτικής	5
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΤΜΗΜΑ ΒΑΦΙΚΗΣ

Μηχανολογικό εργαστήριο	3
Τεχνολογία κλωστικών ινών	2
Νηματολογία	1
Βαφική-φινίρισμα	2
Τεχνολογία μηχανών βαφής	2
Εργαστήριο βαφικής	5
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΜΕΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Προγραμματισμός υπολογιστών(εργαστηριακό μάθημα)	8
Επεξεργασία δεδομένων	3
Τεχνολογία υπολογιστών	2
Εφαρμογές της πληροφορικής στην επιχείρηση	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΜΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Γενικές αρχές λογιστικής	5
Δίκαιο	4
Οικονομικά μαθηματικά	2
Στατιστική	2
Ελληνική δακτυλογραφία	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Φυτική παραγωγή	2
Ζωική παραγωγή	2
Τεχνολογία γεωργικών προϊόντων	2
Γεωργικά μηχανήματα	2
Γεωργική και συνεταιριστική οικονομία	2
Εργαστήριο γενικής γεωπονίας	3
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΜΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

Ανατομία-Φυσιολογία	3
Φαρμακολογία	2
Μικροβιολογία I	3
Αποστείρωση και σκεύη εργαστηρίου	2
Τεχνολογία οργάνων εργαστηρίου	1
Αιματολογία	3
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας*	14

* *(Έχει προστεθεί μια ώρα στο μάθημα χημείας της γενικής παιδείας)*

ΤΜΗΜΑ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗΣ

Ανατομία-Φυσιολογία	1
Θεωρία οδοντοτεχνίας I	2
Εργαστήριο οδοντοτεχνίας I	9
Θεωρία μορφολογίας δοντιών	1
Εργαστήριο μορφολογίας δοντιών	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15

ΤΜΗΜΑ ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ

Ανατομία-Φυσιολογία	2
Στοιχεία Μικροβιολογίας	1
Φαρμακολογία	1
Παθολογία	2
Χειρουργική	1
Δημόσια και κοινωνική υγιεινή	1
Επικοινωνία-Διαπροσωπικές σχέσεις	1
Πρακτική άσκηση νοσηλευτικής I	5
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας*	14

* *(Έχει προστεθεί μια ώρα στο μάθημα χημείας της γενικής παιδείας)*

ΤΜΗΜΑ ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ Η' ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

Ανατομία-Φυσιολογία I	2
Νοσολογία I	1
Θεωρία ακτινολογίας I	6
Εργαστήριο ακτινολογίας I	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	15
Γενικό σύνολο ωρών	34

Γ' ΤΑΞΗ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	**Ώρες την εβδομάδα**
Νέα Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	4
Ξένη γλώσσα (Αγγλικά)	2
Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος	2
Ιστορία	2
Μαθηματικά	2
Φυσική αγωγή	1
Σύνολο ωρών μαθημάτων γενικής παιδείας	13

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ ΘΕΡΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΨΥΚΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Ψυκτικές μηχανές και εγκαταστάσεις	3
Κλιματισμός	4
Θερμάνσεις	4
Υδραυλικές εγκαταστάσεις	3
Εργαστήριο θέρμανσης, ψύξης, κλιματισμού	5
Στοιχεία μηχανών	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Μηχανουργική τεχνολογία - Εργαστήριο II	10
Κινητήριες μηχανές	3
Κλιματισμός	2
Αυτοκίνητα-Μηχανήματα τεχνικών έργων	2
Μηχανήματα ανύψωσης-μετακίνησης	2
Στοιχεία μηχανών	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Ηλεκτροτεχνία	3
Εσωτερικές ηλεκτρικές εγκαταστάσεις	3
Ηλεκτρολογικό σχέδιο II	3
Ηλεκτρικές μηχανές	4
Αυτοματισμοί	2
Εργαστήριο ηλεκτρολογικό II	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Εφαρμοσμένα ηλεκτρονικά	6
Τηλεπικοινωνίες	2
Ραδιοφωνία	3
Τηλεόραση	4
Ηλεκτρονικό εργαστήριο II	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΔΟΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ ΚΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Αντοχή υλικών	2
Πρακτικές ασκήσεις κτηριακών έργων	5
Οικοδομική	4
Γενική δομική II	4
Σχέδιο κτηριακών έργων	3
Οργάνωση εργοταξίου-κόστος κατασκευών	2
Στοιχεία πολεοδομίας	1
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Αντοχή υλικών	2
Γενική δομική II	2
Τοπογραφία	2
Συγκοινωνιακά έργα	4
Υδραυλικά έργα	3
Σχέδιο συγκοινωνιακών και υδραυλικών έργων	3
Πρακτικές ασκήσεις συγκ/κών και υδραυλικών έργων	3
Οργάνωση εργοταξίου-κόστος κατασκευών	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

Τοπογραφικό σχέδιο	3
Αρχιτεκτονικό σχέδιο	6
Σχέδιο πολ/κού μηχ/κού και στοιχεία γενικής δομικής	5
Ελεύθερο σχέδιο	3
Σχέδια τεχνικών έργων	4
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

Γενική χημεία II	3
Βιομηχανική χημεία	4
Ηλεκτροχημεία	2
Εργαστήριο βιομηχανικής χημείας	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ

Αντοχή υλικών	2
Γεωλογία-Ορυκτολογία	4
Τοπογραφία	4
Ποιοτική ανάλυση	4
Εκμετάλλευση μεταλλείων	4
Στοιχεία κοιτασμολογίας	2
Στοιχεία μεταλλευτικής έρευνας	1
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

Γενική χημεία	3
Ανόργανη χημική τεχνολογία	2
Στοιχεία βιοχημείας	2
Οργανική χημική τεχνολογία	2
Εργαστήριο ποιοτικού ελέγχου υλικών	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΜΕΑ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ελεύθερο σχέδιο	3
Σχέδιο εφαρμογών	4
Διακοσμητική σύνθεση-Χρωματολογία	4
Ιστορία τέχνης και ρυθμολογίας	3
Διακόσμηση εσωτερικού χώρου	5
Φωτογραφία	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Λιθογραφία-'Οφσετ	6
Ιστορία της τέχνης	3
Φωτογραφία και εφαρμογές	3
Ελεύθερο σχέδιο	4
Διαφιστική σύνθεση	5
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΤΗΡΗΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

Ιστορία της τέχνης	2
Αποτυπώσεις και μετρική ανάλυση	3
Φωτογραφία	2
Θεωρία και τεχνική συντήρησης αρχ/λογικών ευρημάτων	5
Θεωρία και τεχνική συντήρησης έργων ζωγραφικής	5
Ελεύθερο σχέδιο και αισθητική αποκατάσταση	4
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΨΗΦΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΥΑΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ιστορία της τέχνης	2
Αρχιτεκτονικό σχέδιο	6
Ελεύθερο σχέδιο	4
Υαλογραφία και ψηφιδογραφία	7
Φωτογραφία	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΜΕΑ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ ΚΛΩΣΤΙΚΗΣ

Μηχανολογικό εργαστήριο	3
Ποιοτικός έλεγχος προϊόντων κλωστοϋφαντουργίας	2
Κλωστική βαμβακιού	2
Κλωστική ερίου	2
Εργαστήριο κλωστικής	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ

Μηχανολογικό εργαστήριο	3
Ποιοτικός έλεγχος προϊόντων κλωστοϋφαντουργίας	2
Σχέδιο ύφανσης	2
Τεχνολογία υφαντικών μηχανημάτων	2
Εργαστήριο υφαντικής	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΠΛΕΚΤΙΚΗΣ

Μηχανολογικό εργαστήριο	3
Ποιοτικός έλεγχος προϊόντων κλωστοϋφαντουργίας	2
Σχέδιο πλέξης	2
Τεχνολογία πλεκτικών μηχανημάτων	2
Εργαστήριο πλεκτικής	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΒΑΦΙΚΗΣ

Μηχανολογικό εργαστήριο	3
Ποιοτικός έλεγχος προϊόντων κλωστοϋφαντουργίας	2
Βαφική-Φινίρισμα	2
Τεχνολογία μηχανημάτων βαφής	2
Εργαστήριο βαφικής	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΜΕΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Γλώσσα προγραμματισμού COBOL (εργαστηριακό μάθημα)	7
Γλώσσα προγραμματισμού PASCAL (εργαστηριακό μάθημα)	4
Ειδικά θέματα πληροφορικής	4
Ανάπτυξη εφαρμογών-Πακέτα λογισμικού(εργ/κό μάθημα)	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Πολιτική οικονομία	3
Ελληνική οικονομία	2
Ξένη οικονομική και διοικητική ορολογία	3
Διεθνείς εμπορικές σχέσεις και οικονομική γεωγραφία	2
Πρακτική γραμματείας	5
Ελληνική στενογραφία	2
Εισαγωγή στη διοικητική και οργανωτική των επιχειρήσεων και οργανισμών	2
Εισαγωγή στην δημοσιότητα	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

Πολιτική οικονομία	3
Ελληνική οικονομία	2
Ξένη οικονομική και διοικητική ορολογία	3
Διεθνείς εμπορικές σχέσεις και οικονομική γεωγραφία	2
Λογιστικές εφαρμογές	5
Φορολογική πρακτική	2
Λογιστική εταιρειών και στοιχείων βιομ/κής λογ/στικής	4
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Φυτά μεγάλης καλλιέργειας	2
Δενδρώδεις καλλιέργειες	2
Ανθοκηπευτικές καλλιέργειες	3
Φυτοπροστασία	2
Θερμοκήπια	2
Αρδεύσεις-Στραγγίσεις και προστασία εδαφών	2
Οργάνωση και διοίκηση γεωργικών εκμεταλλεύσεων	2
Εργαστήριο φυτικής παραγωγής	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ

Ανθοκομία	3
Κηποτεχνία	2
Παραγωγή πολλαπλασιαστικού υλικού ανθοκομίας	2
Φυτοπροστασία	2
Θερμοκήπια	2
Αρδεύσεις-Στραγγίσεις και προστασία εδαφών	2
Οργάνωση και διοίκηση γεωργικών εκμεταλλεύσεων	2
Εργαστήριο ανθοκομίας και κηποτεχνίας	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Βοοτροφία-Αιγοπροβατοτροφία	2
Χοιροτροφία-Κονικλοτροφία-Γουνοφόρα ζώα	2
Πτηνοτροφία-Μελισσοκομία	3
Γεωπονική υδροβιολογία	2
Διατροφή αγροτικών ζώων	2
Κτηνοτροφικά φυτά-Βοσκές	2
Οργάνωση και διοίκηση γεωργικών εκμεταλλεύσεων	2
Εργαστήριο ζωικής παραγωγής	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ

Γεωργικοί ελκυστήρες	3
Γεωργικά μηχανήματα αγρών	2
Εκμηχάνιση καλλιεργετικών φροντίδων	2
Εξοπλισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων και βιομηχανιών	2
Αρδευτικά μηχανήματα	2
Αρδεύσεις-Στραγγίσεις και προστασία εδαφών	2
Οργάνωση και διοίκηση γεωργικών εκμεταλλεύσεων	2
Εργαστήριο γεωργικών μηχανημάτων	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

Αγροτικοί συνεταιρισμοί	2
Κοστολόγηση αγροτικών προϊόντων	2
Αγροτική πολιτική	2
Εμπορία αγροτικών προϊόντων	2
Αγροτική κοινωνιολογία	2
Γεωργικοί λογαριασμοί-Αγροτική εκτιμητική	3
Οργάνωση και διοίκηση γεωργικών εκμεταλλεύσεων	2
Εργαστήριο αγροτικών συνεταιρισμών και εκμεταλεύσεων	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΜΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΜΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

Μικροβιολογία ΙΙΙ	5
Αιματολογία-Αιμαληψία-Τράπεζα αίματος	5
Είδη εργαστηριακών εξετάσεων-τήρηση αρχείου	3
Ανοσιολογία	2
Βιοχημεία	2
Παρασιτολογία	2
Κοινωνιολογία	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗΣ

Θεωρία οδοντοτεχνικής ΙΙ	2
Εργαστήριο οδοντοτεχνίας ΙΙ	19
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ

Ψυχιατρική	1
Μαιευτική-Γυναικολογία	1
Παιδιατρική και λοιμώδη νοσήματα	2
Διαιτητική	1
Πρακτική άσκηση νοσηλευτικής ΙΙ	3
Νοσηλευτική άσκηση στο νοσοκομείο	13
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21

ΤΜΗΜΑ ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ Η' ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

Ανατομία-Φυσιολογία ΙΙ	3
Νοσολογία ΙΙ	2
Κοινωνιολογία	2
Θεωρία ακτινολογίας ΙΙ	2
Εργαστήριο ακτινολογίας ΙΙ	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	21
Γενικό σύνολο ωρών	34

ΩΡΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

Α' ΤΑΞΗ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Νέα Ελληνικά	2
Μαθηματικά	2
Φυσική	1
Ξένη γλώσσα (Αγγλικά)	1
Σύνολο ωρών μαθημάτων γενικής παιδείας	6

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ

ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ

Μηχανική-Αντοχή υλικών	2
Στοιχεία μηχανών	2
Τεχνολογία υλικών	2
Σχέδιο	4
Στοιχεία ηλεκτροτεχνίας	2
Πρόληψη ατυχημάτων-Στοιχεία οργάνωσης εργασίας	1
Εργαστήριο	11
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

*ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ** *1, 3, 4* *2, 5*

Ηλεκτροτεχνία	4	4
Οργανολογία και ηλεκτρικές μετρήσεις	2	2
Παραγωγή, μεταφορά και διανομή ηλεκτ/κής εν/γεια	2	2
Ηλεκτρολογικό σχέδιο	2	2
Τεχνολογία ηλεκτρολογικού υλικού	2	2
Εσωτερικές ηλεκτρικές εγκαταστάσεις	2	2
Μηχανουργικές κατασκευές	2	2
Ηλεκτρολογικό εργαστήριο	6	6
Ηλεκτρικές μηχανές	2	
Μηχανολογία αυτοκινήτου		2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24	24

**1.α)Εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.*
β)Ηλεκτρικών μηχανών και ηλεκτρικού μέρους ανυψωτικών μηχανημάτων.
γ)Ηλεκτρικών οικιακών και βιομηχανικών συσκευών.
2.Ηλεκτρικού μέρους αυτοκινήτων.
3.Ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.
4.Ηλεκρολογικών εργασιών ηλεκτρικών μηχανών και μηχανημάτων εργοληπτών.
5.Ηλεκτρολογικού μέρους αυτοκινήτων.

*ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ**

Ηλεκτροτεχνία	6
Γενικά ηλεκτρονικά	6
Τεχνολογία και σχεδίαση ηλεκτρονικών εξαρτημάτων	3
Αγγλική τεχνική ορολογία	1
Ηλεκτρονικά όργανα και μετρήσεις	2
Ηλεκτρονικό εργαστήριο	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

**1.Ραδιοφωνία - Τηλεόρασης.*
2.Αυτοματισμού - Ηλεκτρονικών υπολογιστών.
3.Ραδιοτηλεοπτικών εγκαταστάσεων και συσκευών.

*ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ**

Γενική φυτική παραγωγή	2
Γενική ζωική παραγωγή	2
Οικονομία γεωργικής παραγωγής	2
Εδαφολογία - Λιπασματολογία	2
Γεωργικός ελκυστήρας	2
Γεωργικές εγκαταστάσεις	2
Εργαστήριο γεωργικών εφαρμογών	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

**1.Μηχανοποιημένης καλλιέργειας.*
2.Κηπουρικής _ Ανθοκομίας.
3.Τυροκομίας _ Γαλακτοκομίας.
4.Ζωοτεχνικής.
5.Δενδροκομίας.

*ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ**

Εμπορικά μαθηματικά	2
Τεχνική συναλλαγών	4
Στοιχεία λογιστικής	5
Δακτυλογραφία	3
Οργάνωση γραφείου	2
Διεθνείς εμπορικές σχέσεις	2
Αρχές οικονομίας	2
Αρχές δικαίου	2
Ο υπολογιστής και οι εφαρμογές του	2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

**1.Υπαλλήλων χειριστών ηλεκτρονικών υπολογιστών και διατρητικών μηχανών.*
2.Εμποροϋπαλλήλων.
3.Υπαλλήλων φαρμακείου.
4.Βιβλιοθηκαρίων και υπαλλήλων βιβλιοπωλείων.
5.Υπαλλήλων ηλεκτρονικού υπολογιστή και διατρητικών μηχανών

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΙΑΣ

Πρόληψη ατυχημάτων - Στοιχεία οργάνωσης εργασίας	1
Σχέδιο αργυροχρυσοχοΐα Ι	3
Ιστορία τέχνης Ι	2
Τεχνολογία αργυροχρυσοχοΐας Ι	2
Μεταλλοπλαστική Ι	3
Εργαστήριο αργυροχρυσοχοΐας	13
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑΣ

Πρόληψη ατυχημάτων - Στοιχεία οργάνωσης εργασίας	1
Θεωρία ωρολογοποιΐας Ι	4
Στοιχεία ηλεκτρολογίας	1
Τεχνολογία ωρολογοποιΐας Ι	2
Εργαστήριο ωρολογοποιΐας	16
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΒΟΗΘΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ	*1*	*2*	*3*	*4**
Μηχανολογικό εργαστήριο	6	6	6	6
Τεχνολογία κλωστικών ινών	2	2	2	2
Νηματολογία	2	2	2	2
Τεχνικό σχέδιο	3	3	3	3
Κλωστική βαμβακιού	2			
Κλωστική ερίου	2			
Εργαστήριο κλωστικής	7			
Σχέδιο ύφανσης		2		
Τεχνολογία υφαντουργικών μηχανημάτων		2		
Εργαστήριο υφαντικής		7		
Σχέδιο πλέξης			2	
Τεχνολογία πλεκτικών μηχανημάτων			2	
Εργαστήριο πλεκτικής			7	
Βαφική - Φινίρισμα				2
Τεχνολογία μηχανημάτων βαφικής				2
Εργαστήριο βαφικής				7
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24	24	24	24

**1.Βοηθού κλώστη.*
2.Βοηθού υφαντή.
3.Βοηθού πλέκτη.
4.Βοηθού βαφέα.

Γεωλογία-Ορυκτολογία-Πετρογραφία	4
Έρευνα υπεδάφους	2
Εξοπλισμός μεταλλείων	6
Χρήση εκρικτικών υλών	2
Εκμετάλλευση μεταλλείων	4
Εργαστήριο	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24
Γενικό σύνολο ωρών μαθημάτων Α΄ τάξης	30

Β' ΤΑΞΗ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Νέα Ελληνικά	2
Μαθηματικά	1
Φυσική	1
Ξένη γλώσσα (Αγγλικά)	1
Στοιχεία δημοκρατικού πολιτεύματος	1
Σύνολο ωρών μαθημάτων γενικής παιδείας	6

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ

Μηχανών εσωτερικής καύσης

Σχέδιο	3
Μηχανές εσωτερικής καύσης	6
Εργαστήριο	15
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

Εργαλειομηχανών

Σχέδιο	4
Μηχανουργική τεχνολογία	5
Εργαστήριο	15
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

Ψυκτικών εγκαταστάσεων

Σχέδιο	3
Ψυκτικές εγκαταστάσεις	6
Εργαστήριο	15
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

Υδραυλικών εγκαταστάσεων

Σχέδιο	3
Υδραυλικές _ θερμικές εγκαταστάσεις	6
Εργαστήριο	15
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

Μηχανών αυτοκινήτων και Μηχανικού μέρους αυτοκινήτου

Σχέδιο	3
Μηχανές εσωτερικής καύσης	3
Αυτοκίνητο	3
Εργαστήριο	15
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

Αμαξωμάτων

Σχέδιο	3
Συγκολλήσεις	1
Τεχνολογία βαφής αμαξωμάτων	2
Τεχνολογία αμαξωμάτων	3
Εργαστήριο	15
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

Συγκολλήσεων και μεταλλικών κατασκευών

Σχέδιο	4
Συγκολλήσεις	5
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

Εφαρμοστηρίου

Σχέδιο	4
Μηχανουργική τεχνολογία	5
Εργαστήριο	15
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

Μηχανοσυνθετών αεροσκαφών

Σχέδιο	2
Αεροσκάφος	6
Κινητήρες αεροσκαφών	4
Εργαστήριο	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	*1, 3, 4*	*2, 5**
Ηλεκτροτεχνία	2	2
Ηλεκτρολογικό σχέδιο	3	2
Ηλεκτρικές μηχανές	2	3
Εργαστήριο	9	9
Εσωτερικές ηλεκτρικές εγκαταστάσεις	4	
Αυτοματισμοί ηλεκτρικών εγκαταστάσεων	2	
Τεχνολογία περιελίξεων	2	
Αυτοματισμοί αυτοκινήτου		2
Ηλεκτρικό σύστημα αυτοκινήτου		6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24	24

**1.α)Εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.*
β)Ηλεκτρικών μηχανών και ηλεκτρικού μέρους ανυψωτικών μηχανημάτων.
γ)Ηλεκτρικών οικιακών και βιομηχανικών συσκευών.
2.Ηλεκτρικού μέρους αυτοκινήτων.
3.Ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.
4.Ηλεκρολογικών εργασιών ηλεκτρικών μηχανών και μηχανημάτων εργολιπτών.
5.Ηλεκτρολογικού μέρους αυτοκινήτων.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	*1, 3*	*2*
Εφαρμοσμένα ηλεκτρονικά	4	4
Ηλεκτρονικό εργαστήριο	9	9
Τηλεπικοινωνίες	2	
Ραδιοφωνία - Ηλεκτρακουστική	3	
Τηλεόραση	6	
Τεχνική των παλμών		6
Ηλεκτρονικοί αυτοματισμοί		3
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές		2
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24	24

**1.Ραδιοφωνία - Τηλεόρασης.*
2.Αυτοματισμού - Ηλεκτρονικών υπολογιστών.
3.Ραδιοτηλεοπτικών εγκαταστάσεων και συσκευών.

ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ

1.Μηχανοποιημένης καλλιέργειας.

Στοιχεία ειδικής φυτικής παραγωγής	2
Μηχανήματα αγρών	2
Αδρευτικά - Ψεκαστικά μηχανήματα	2
Αρδεύσεις - Συντήρηση εδάφους	2
Στοιχεία γεωργικής τεχνικής	2
Βλάβες-επισκευές μηχανημάτων συγκομιδής	2
Εργαστήριο μηχανοποιημένης καλλιέργειας	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

2.Κηπουρικής - Ανθοκομίας.

Ανθοκηπουρική	3
Θερμοκηπιακές εγκαταστάσεις	2
Επεξεργασία - Εμπορία προϊόντων ανθοκηπουρικής	1
Στοιχεία φυτοπροστασίας	2
Αρδεύσεις	2
Μηχανήματα - υλικά κηπουρικής	2
Εργαστήριο ανθοκηπουρικής	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

3.Τυροκομίας - Γαλακτοκομίας.

Γαλακτοπαραγωγή	2
Επεξεργασία γάλακτος	3
Προϊόντα γάλακτος	2
Μικροβιολογία γάλακτος	2
Εξοπλισμός γαλακτοκομείου	2
Υγιεινή γαλακτοκομείου	1
Εργαστήριο γαλακτοκομίας	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

4.Ζωοτεχνικής.

Εκτροφή βοειδών - αιγοτοπροβάτων	2
Εκτροφή χοίρων - ορνίθων	2
Εκτροφή ιχθύων - μελισσών	2
Υγιεινή αγροτικών ζώων	2
Στοιχεία διατροφής αγροτικών ζώων	2
Κτηνοτροφικά φυτά - βελτίωση βοσκοτόπων	2
Εργαστήριο ζωοτεχνικής	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

5.Δενδροκομίας.

Δεδροκομία	3
Μηχανήματα δενδροκομίας	2
Φυτοπροστασία καρποφόρων δένδρων	2
Τεχνική κλαδέματος	2
Πολλαπλασιασμός καρποφόρων δένδρων	2
Επεξεργασία - Εμπορία δενδροκομικών προϊόντων	1
Εργαστήριο δενδροκομίας	12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

1.Υπαλλήλων χειριστών ηλεκτρονικών υπολογιστών και διατρητικών μηχανών.
2.Υπαλλήλων ηλεκτρονικού υπολογιστή και διατρητικών μηχανών

Αγγλικά ειδικότητας	2
Εμπορικές εφαρμογές υπολογιστών	5
Μηχανογραφική επεξεργασία δεδομένων	6
Οργάνωση και λειτουργία μηχανογραφικού κέντρου	2
Αρχές προγραμματισμού και γλώσσα BASIC	6
Επικοινωνία με τον υπολογιστή	3
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

3.Εμποροϋπαλλήλων.

Αγγλικά ειδικότητας εμποροϋπαλλήλων	2
Στοιχεία λογιστικής	4
Πρακτική γραφείου	8
Εργατικό δίκαιο	3
Εισαγωγή στη δημοσιότητα	2
Στατιστική	2
Φορολογική νομοθεσία	3
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

4.Υπαλλήλων φαρμακείου.

Φαρμακολογία	4
Συνταγολογία	2
Φαρμακοτεχνία	3
Φυσιολογία του ανθρώπου	1
Τοξικολογία και πρώτες βοήθειες	2
Φαρμακευτική χημεία	2
Βιβλία φαρμακείων	1
Φαρμακευτική νομοθεσία	1
Πρακτικές ασκήσεις	8
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

5.Βιβλιοθηκαρίων και υπαλλήλων βιβλιοπωλείων.

Αγγλική ορολογία	2
Εμπορική αλληλογραφία	2
Διοίκηση και οργάνωση βιβλιοθηκών	3
Καταλογογράφηση	3
Ταξινόμηση	2
Καταρτιση συλλογής - Εξυπηρέτηση αναγνώστη	4
Ιστορία βιβλιοθηκών - Βιβλιογραφία	3
Πρακτική εξάσκηση	5
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΙΑΣ

Σχέδιο αργυροχρυσοχοΐαςII	3
Ιστορία τέχνης II	2
Τεχνολογία αργυροχρυσοχοΐας II	2
Μεταλλοπλαστική II	3
Εργαστήριο αργυροχρυσοχοΐας II	14
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑΣ

Θεωρία ωρολογοποιΐας II	4
Στοιχεία ηλεκτρονικής	1
Τεχνολογία ωρολογοποιΐας II	2
Εργαστήριο ωρολογοποιΐας II	17
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΒΟΗΘΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ	*1*	*2*	*3*	*4**
Μηχανολογικό εργαστήριο	6	6	6	6
Κλωστική βαμβακιού	3			
Κλωστική ερίου	3			
Εργαστήριο κλωστικής	12			
Σχέδιο ύφανσης		2		
Τεχνολογία υφαντουργικών μηχανημάτων		4		
Εργαστήριο υφαντικής		12		

Σχέδιο πλέξης			2	
Τεχνολογία πλεκτικών μηχανημάτων			4	
Εργαστήριο πλεκτικής			12	
Βαφική - Φινίρισμα				4
Τεχνολογία μηχανημάτων βαφικής				2
Εργαστήριο βαφικής				12
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24	24	24	24

1.Βοηθού κλώστη.
2.Βοηθού υφαντή.
3.Βοηθού πλέκτη.
4.Βοηθού βαφέα.

ΜΕΤΑΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ

Εξόρυξη πετρωμάτων	4
Εξαερισμός - Μεταφορά - Φόρτωση	5
Εμπλουτισμός μεταλλευμάτων	3
Προστασία και αποκατάσταση περιβάλλοντος	1
Οργάνωση μεταλλευτικής επιχείρησης	2
Τοπογραφία	3
Εργαστήριο	6
Σύνολο ωρών μαθημάτων ειδικότητας	24
Γενικό σύνολο ωρών μαθημάτων Β' τάξης	30

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΕΕ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΥΠΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	Τ Ε Λ		Τ Ε Σ				Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ		Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ		Ε.Π.Λ.	ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΕΣ ΤΕΣ		ΕΚΚΛΗΣ/ΚΗ	ΕΚΠΑΙΔ	ΣΥΝΟΛΟ	ΝΟΜΟΥ
	ΔΗΜΟΣΙΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΣ			ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ	ΗΜΕΡ/ΣΙΑ	ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ	ΗΜΕΡΗΣΙΑ	ΝΥΚ/ΡΙΝΑ		ΔΗΜΟΣΙΕΣ	ΙΔΙΩ/ΚΕΣ	ΛΥΚΕΙΑ	ΓΥΜ.ΦΡΟΝ	ΜΑΘΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΕΛΛΑΔΟΣ
			ΥΠΕΠΘ	ΟΑΕΔ	ΑΛΛΕΣ												
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	2043		199	171	101		5073				1218	20				8825	2.14
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	529		22	436	70		2407					77				3541	.86
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	815		182				1991									2988	.72
ΑΡΤΑΣ	737		131				1934									2802	.68
ΑΤΤ.ΠΛΗΝ Π.Π.				793	241		11080		330			180				12624	3.06
ΠΕΡΙΦ.ΠΡΩΤΕΥ.		2104		2597	678	6615						340	1206	327	73	13940	3.38
ΑΘΗΝΑΣ	7741		2910				28035	1340	501	188	3101					43816	10.63
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ	5161		976				15080	308	6146							27671	6.71
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	5515		1175				14298	160	121		1657					22926	5.56
ΠΕΙΡΑΙΑ	8147		3288				26876	623	1464	418	804					41620	10.09
ΑΧΑΙΑΣ	2514	37	241	326	162	354	6877	261	221		828	44		65		11930	2.89
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	692		247	8			3297									4244	1.03
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	352						787									1139	.28
ΔΡΑΜΑΣ	1249		128	232			1439			11	773					3832	.93
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	1488		226	183	64		3414	117				46		63	28	5629	1.37
ΕΒΡΟΥ	1495		90	56	218		2109				886	40				4894	1.19
ΕΥΒΟΙΑΣ	1969		332	141			4424	70	35			60				7031	1.71
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	137		32				356							48		573	.14
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	204		52				622									878	.21
ΗΛΕΙΑΣ	996			235			3990	104				65				5390	1.31
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	1679		238	390			2324	110			760					5501	1.33
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	3025		244	261	384		5845		268			35				10062	2.44
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	295		79				1023									1397	.34
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	9233	2479	2058	1218	523	719	27304	425	1267		1064	175				46465	11.27
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1186		199	192	145		3492				769	65		129		6177	1.50
ΚΑΒΑΛΑΣ	1274		54	324	119		2901				629	20		96		5417	1.31
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	648		186	242			2972	111			580				60	4799	1.16
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	327			81			1544									1952	.47
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	685		111	50	77		2170	57								3150	.76

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 (συνέχεια)

	Τ Ε Λ		Τ Ε Σ				Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ		Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ		Ε.Π.Λ.	ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΕΣ ΤΕΣ		ΕΚΚΛΗΣ/ΚΗ	ΕΚΠΑΙΔ	ΣΥΝΟΛΟ	ΝΟΜΟΥ
	ΔΗΜΟΣΙΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΕΠΘ	ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΟΑΕΔ	ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΑΛΛΕΣ	ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ	ΗΜΕΡ/ΣΙΑ	ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ	ΗΜΕΡΗΣΙΑ	ΝΥΚ/ΡΙΝΑ		ΔΗΜΟΣΙΕΣ	ΙΔΙΩ/ΚΕΣ	ΛΥΚΕΙΑ	ΓΥΜ.ΦΡΟΝ	ΜΑΘΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	250						769									1019	.25
ΚΙΛΚΙΣ	843		74		105		1242					9				2273	.55
ΚΟΖΑΝΗΣ	2033		558	664	158		3209				180	42				6844	1.66
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1110		147			61	3232							80		4630	1.12
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	646	51	92				1839					26		20	40	2714	.66
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	449		80				2047									2576	.62
ΛΑΡΙΣΑΣ	2598		375	402	67	103	7288					60				10893	2.64
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	721		40				1569									2330	.57
ΛΕΣΒΟΥ	931		49	87			2306					37				3410	.83
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	160		21				582									763	.19
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1501		318	265	114		3712	117			1043	188		221		7479	1.81
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	842		169		75		3506	79			651	44			66	5432	1.32
ΞΑΝΘΗΣ	768		91				1295		31					82	65	2332	.57
ΠΕΛΛΑΣ	1320		216				2291				478					4305	1.04
ΠΙΕΡΙΑΣ	1413		205	134			1637	45			1003				68	4505	1.09
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	614		55				1957									2626	.64
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	271		64				1235				739					2309	.56
ΡΟΔΟΠΗΣ	594		52	192			1251		7		135	80				2311	.56
ΣΑΜΟΥ	316		47				804									1167	.28
ΣΕΡΡΩΝ	1915		268	192	168		4450		95			136				7224	1.75
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1183		180				3270				637	33				5303	1.29
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	1469		119	356			4347	106				164		132		6693	1.62
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	618		87	199			876							93	37	1910	.46
ΦΩΚΙΔΑ	232		38				888									1158	.28
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	682			69			1652							40	21	2464	.60
ΧΑΝΙΩΝ	1188		137			46	2214				861	71		79	61	4657	1.13
ΧΙΟΥ	435		59	88			1155					73				1810	.44
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	85238	4671	16941	10584	3469	7898	244287	4033	10486	617	18796	2130	1206	1475	519	412350	100.00

Πηγή: Τα στοιχεία για τα δημόσια ΤΕΛ,ΤΕΣ προέρχονται από τη διεύθυνση προγραμματισμού και στατιστικών ερευνών του ΥΠΕΠΘ, για τις υπόλοιπες σχολικές μονάδες από αδημοσίευτα πρωτογενή στοιχεία της Διεύθυνσης Κοινωνικών Στατιστικών, Τμήμα Στατιστικών Παιδείας της ΕΣΥΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΕΕ ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ	Τ Ε Λ ΔΗΜΟΣΙΑ	Τ Ε Λ ΙΔΙΩΤΙΚΑ	Τ Ε Σ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΕΠΘ	Τ Ε Σ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΟΑΕΔ	Τ Ε Σ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΑΛΛΕΣ	Τ Ε Σ ΙΔΙΩ/ΚΕΣ	Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡ/ΣΙΑ	Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ	Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΥΚ/ΡΙΝΑ	Ε.Π.Λ.	ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΕΣ ΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ	ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΕΣ ΤΕΣ ΙΔΙΩ/ΚΕΣ	ΕΚΚΛΗΣ/ΚΗ ΕΚΠ/ΣΗ ΛΥΚΕΙΑ	ΕΚΚΛΗΣ/ΚΗ ΕΚΠ/ΣΗ ΓΥΜ.ΦΡΟΝ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	8825	23.15		2.25	1.94	1.14		57.48				13.80	.23				100.00
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	3541	14.94		.62	12.31	1.98		67.98					2.17				100.00
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	2988	27.28		6.09				66.63									100.00
ΑΡΤΑΣ	2802	26.30		4.68				69.02									100.00
ΑΤΤ.ΠΛΗΝ Π.Π.	12624				6.28	1.91		87.77		2.61			1.43				100.00
ΠΕΡΙΦ.ΠΡΩΤΕΥ.	13940		15.09		18.63	4.86	47.45						2.44	8.65	2.35	.52	100.00
ΑΘΗΝΑΣ	43816	17.67		6.64				63.98	3.06	1.14	.43	7.08					100.00
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ	27671	18.65		3.53				54.50	1.11	2.21							100.00
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	22926	24.06		5.13				62.37	.70	.53		7.23					100.00
ΠΕΙΡΑΙΑ	41620	19.57		7.90				64.57	1.50	3.52	1.00	1.93					100.00
ΑΧΑΙΑΣ	11930	21.07	.31	2.02	2.73	1.36	2.97	57.64	2.19	1.85		6.94	.37		.54		100.00
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	4244	16.31		5.82	.19			77.69									100.00
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1139	30.90						69.10									100.00
ΔΡΑΜΑΣ	3832	32.59		3.34	6.05			37.55			.29	20.17					100.00
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	5629	26.43		4.01	3.25	1.14		60.65	2.08				.82		1.12	.50	100.00
ΕΒΡΟΥ	4894	30.55		1.84	1.14	4.45		43.09				18.10	.82				100.00
ΕΥΒΟΙΑΣ	7031	28.00		4.72	2.01			62.92	1.00	.50			.85				100.00
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	573	23.91		5.58				62.13							8.38		100.00
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	878	23.23		5.92				70.84									100.00
ΗΛΕΙΑΣ	5390	18.48			4.36			74.03	1.93				1.21				100.00
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	5501	30.52		4.33	7.09			42.25	2.00			13.82					100.00
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	10062	30.06		2.42	2.59	3.82		58.09		2.66			.35				100.00
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1397	21.12		5.65				73.23									100.00
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	46465	19.87	5.34	4.43	2.62	1.13	1.55	58.76	.91	2.73		2.29	.38				100.00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	6177	19.20		3.22	3.11	2.35		56.53				12.45	1.05		2.09		100.00
ΚΑΒΑΛΑΣ	5417	23.52		1.00	5.98	2.20		53.55				11.61	.37		1.77		100.00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	4799	13.50		3.88	5.04			61.93	2.31			12.09				1.25	100.00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1952	16.75			4.15			79.10									100.00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	3150	21.75		3.52	1.59	2.44		68.89	1.81								100.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.(συνέχεια)

	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ	Τ Ε Λ ΔΗΜΟΣΙΑ	Τ Ε Λ ΙΔΙΩΤΙΚΑ	Τ Ε Σ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΕΠΘ	Τ Ε Σ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΟΑΕΔ	Τ Ε Σ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΑΛΛΕΣ	Τ Ε Σ ΙΔΙΩ/ΚΕΣ	Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΗΜΕΡ/ΣΙΑ	Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ	Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ	Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΥΚ/ΡΙΝΑ	Ε.Π.Λ.	ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΕΣ ΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ	ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΕΣ ΤΕΣ ΙΔΙΩ/ΚΕΣ	ΕΚΚΛΗΣ/ΚΗ ΛΥΚΕΙΑ	ΕΚΠ/ΣΗ ΓΥΜ.ΦΡΟΝ	ΣΥΝΟΛΟ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1019	24.53						75.47									100.00
ΚΙΛΚΙΣ	2273	37.09		3.26		4.62		54.64					.40				100.00
ΚΟΖΑΝΗΣ	6844	29.70		8.15	9.70	2.31		46.89				2.63	.61				100.00
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	4630	23.97		3.17			1.32	69.81							1.73		100.00
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	2714	23.80	1.88	3.39				67.76					.96		.74	1.47	100.00
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	2576	17.43		3.11				79.46									100.00
ΛΑΡΙΣΑΣ	10893	23.85		3.44	3.69	.62	.95	66.91					.55				100.00
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	2330	30.94		1.72				67.34									100.00
ΛΕΣΒΟΥ	3410	27.30		1.44	2.55			67.62					1.09				100.00
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	763	20.97		2.75				76.28									100.00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	7479	20.07		4.25	3.54	1.52		49.63	1.56			13.95	2.51		2.95		100.00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	5432	15.50		3.11		1.38		64.54	1.45			11.98	.81			1.22	100.00
ΞΑΝΘΗΣ	2332	32.93		3.90				55.53		1.33					3.52	2.79	100.00
ΠΕΛΛΑΣ	4305	30.66		5.02				53.22				11.10					100.00
ΠΙΕΡΙΑΣ	4505	31.37		4.55	2.97			36.34	1.00			22.26				1.51	100.00
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	2626	23.38		2.09				74.52									100.00
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	2309	11.74		2.77				53.49				32.01					100.00
ΡΟΔΟΠΗΣ	2311	25.70		2.25	8.31			54.13		.30		5.84	3.46				100.00
ΣΑΜΟΥ	1167	27.08		4.03				68.89									100.00
ΣΕΡΡΩΝ	7224	26.51		3.71	2.66	2.33		61.60		1.32			1.88				100.00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	5303	22.31		3.39				61.66				12.01	.62				100.00
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	6693	21.95		1.78	5.32			64.95	1.58				2.45		1.97		100.00
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1910	32.36		4.55	10.42			45.86							4.87	1.94	100.00
ΦΩΚΙΔΑ	1158	20.03		3.28				76.68									100.00
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	2464	27.68			2.80			67.05							1.62	.85	100.00
ΧΑΝΙΩΝ	4657	25.51		2.94			.99	47.54				18.49	1.52		1.70	1.31	100.00
ΧΙΟΥ	1810	24.03		3.26	4.86			63.81					4.03				100.00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	412350	20.67	1.13	4.11	2.57	.84	1.92	59.24	.98	2.54	.15	4.56	.52	.29	.36	.13	100.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΕΕ ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	Τ Ε Λ		Τ Ε Σ				Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ		Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ		Ε.Π.Λ.	ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΕΣ ΤΕΣ		ΕΚΚΛΗΣ/ΚΗ	ΕΚΠΑΙΔ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΔΗΜΟΣΙΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΑ	ΔΗΜΟΣΙΕΣ			ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ	ΗΜΕΡ/ΣΙΑ	ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ	ΗΜΕΡΗΣΙΑ	ΝΥΚ/ΡΙΝΑ		ΔΗΜΟΣΙΕΣ	ΙΔΙΩ/ΚΕΣ	ΛΥΚΕΙΑ	ΓΥΜ.ΦΡΟΝ	ΜΑΘΗΤΩΝ ΝΟΜΟΥ
			ΥΠΕΠΘ	ΟΑΕΔ	ΑΛΛΕΣ											
ΑΝ.ΜΑΚΕΔ.ΘΡΑΚΗΣ	5380		415	804	337		8995		38	11	2423	140		178	65	18786
ΚΕΝΤΡ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	17085	2479	3059	2003	796	719	40900	580	1362		3305	320		40	89	72737
ΔΥΤΙΚ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3330		645	944	158		6416				180	42		93	37	11845
ΗΠΕΙΡΟΥ	2832		464	192	145		8406				769	65		129		13002
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	5930		1059	909	181	102	17242	228			2260	281		221	60	28474
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1299		184	50	77		4143	57								5810
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5553	37	440	732	263	354	15940	365	221		2046	129		65		26145
ΣΤΕΡΣΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4499		768	505			13312	176	35			224		180		19699
ΑΤΤΙΚΗΣ	26564	2104	8349	3390	919	6615	95369	2431	8562	606	5562	520	1206	327	73	162597
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	3745		600	436	145	61	13183	79			651	121		80	66	19167
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	1682		155	175			4265					110				6387
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2134	51	318	183	64		5253	117				72		83	68	8343
ΚΡΗΤΗΣ	5205		485	261	384	46	10863		268		1600	106		79	61	19358
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	85238	4671	16941	10584	3469	7897	244287	4033	10486	617	18796	2130	1206	1475	519	412350

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΣΥΝΟΛΟ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΥΠΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ (Τ.Ε.Σ., Τ.Ε.Λ. ΚΑΙ Ε.Π.Λ.), ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	Τ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ		Τ.Ε.Λ ΙΔΙΩΤΙΚΑ		Τ.Ε.Σ. ΥΠΕΠΘ		Τ.Ε.Σ ΙΔΙΩ/ΚΕΣ		Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ		Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ		...Ε. Π. Λ....		Σ Υ Ν Ο Λ Ο	
	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	6	2043			2	199			25	5073			1	1218	34	8533
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	3	529			1	22			8	2407					12	2958
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	3	815			3	182			10	1991					16	2988
ΑΡΤΑΣ	1	737			1	131			11	1934					13	2802
ΑΤΤ.ΠΛΗΝ Π.Π									48	11080	2	330			50	11410
ΠΕΡΙΦ.ΠΡΩΤΕΥ			5	2104			21	6615							26	8719
ΑΘΗΝΑΣ	12	7741			12	2910			92	29375	5	689	3	3101	124	43816
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ	15	5161			5	976			44	15388	22	6146			86	27671
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	13	5515			6	1175			42	14458	2	121	2	1657	65	22926
ΠΕΙΡΑΙΑ	19	8147			11	3288			77	27499	12	1882	1	804	120	41620
ΑΧΑΙΑΣ	5	2514	1	37	2	241	2	354	29	7138	1	221	1	828	41	11333
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2	692			2	247			16	3297					20	4236
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1	352							3	787					4	1139
ΔΡΑΜΑΣ	4	1249			1	128			9	1439	1	11	1	773	16	3600
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	5	1488			2	226			17	3531					24	5245
ΕΒΡΟΥ	3	1495			1	90			12	2109			1	886	17	4580
ΕΥΒΟΙΑΣ	7	1969			2	332			21	4494	1	35			31	6830
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1	137			1	32			6	356					8	525
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	204			1	52			3	622					5	878
ΗΛΕΙΑΣ	4	996							22	4094					26	5090
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	3	1679			2	238			15	2434			1	760	21	5111
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	6	3025			1	244			24	5845	2	268			33	9382
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1	295			1	79			5	1023					7	1397
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	21	9233	2	2479	7	2058	4	719	93	27729	7	1267	1	1064	135	44549
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4	1186			1	199			21	3492			1	769	27	5646
ΚΑΒΑΛΑΣ	4	1274			1	54			13	2901			1	629	19	4858
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	2	648			1	186			16	3083			1	580	20	4497
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1	327							4	1544					5	1871
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2	685			1	111			10	2227					13	3023

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. (συνέχεια)

	Τ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ		Τ.Ε.Λ ΙΔΙΩΤΙΚΑ		Τ.Ε.Σ. ΥΠΕΠΘ		Τ.Ε.Σ ΙΔΙΩ/ΚΕΣ		Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ		Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ		...Ε. Π. Λ....		Σ Υ Ν Ο Λ Ο	
	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	3	250							6	769					9	1019
ΚΙΛΚΙΣ	2	843			1	74			8	1242					11	2159
ΚΟΖΑΝΗΣ	6	2033			3	558			16	3209			1	180	26	5980
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	4	1110			2	147	1	61	12	3232					19	4550
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5	646	1	51	2	92			21	1839					29	2628
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1	449			1	80			11	2047					13	2576
ΛΑΡΙΣΑΣ	8	2598			2	375	2	103	27	7288					39	10364
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	3	721			1	40			7	1569					11	2330
ΛΕΣΒΟΥ	4	931			1	49			14	2306					19	3286
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	1	160			1	21			5	582					7	763
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	5	1501			3	318			18	3829			1	1043	27	6691
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	3	842			2	169			26	3585			1	651	32	5247
ΞΑΝΘΗΣ	2	768			1	91			4	1295	1	31			8	2185
ΠΕΛΛΑΣ	3	1320			2	216			8	2291			1	478	14	4305
ΠΙΕΡΙΑΣ	3	1413			1	205			8	1682			1	1003	13	4303
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	3	614			1	55			8	1957					12	2626
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	1	271			1	64			7	1235			1	739	10	2309
ΡΟΔΟΠΗΣ	1	594			1	52			6	1251	1	7	1	135	10	2039
ΣΑΜΟΥ	1	316			1	47			9	804					11	1167
ΣΕΡΡΩΝ	5	1915			2	268			23	4450	1	95			31	6728
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	3	1183			1	180			11	3270			1	637	16	5270
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	4	1469			1	119			22	4453					27	6041
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	2	618			1	87			8	876					11	1581
ΦΩΚΙΔΑ	1	232			1	38			7	888					9	1158
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	3	682							7	1652					10	2334
ΧΑΝΙΩΝ	4	1188			2	137	1	46	14	2214			1	861	22	4446
ΧΙΟΥ	4	435			1	59			10	1155					15	1649
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	234	85238	9	4671	104	16941	31	7898	1019	248320	58	11103	24	18796	1479	392967

Πηγή: ΕΣΥΕ Δ/ση Κοινωνικών Στατιστικών , Τμήμα Στατιστικών Παιδείας

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΥΠΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ (Τ.Ε.Σ., Τ.Ε.Λ. ΚΑΙ Ε.Π.Λ.), ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	Τ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ		Τ.Ε.Λ ΙΔΙΩΤΙΚΑ		Τ.Ε.Σ. ΥΠΕΠΘ		Τ.Ε.Σ ΙΔΙΩ/ΚΕΣ		Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ		Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ		...Ε. Π. Λ....		Σ Υ Ν Ο Λ Ο	
	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	17.65	23.94			5.88	2.33			73.53	59.45			2.94	14.27	100.00	100.00
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	25.00	17.88			8.33	.74			66.67	81.37					100.00	100.00
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	18.75	27.28			18.75	6.09			62.50	66.63					100.00	100.00
ΑΡΤΑΣ	7.69	26.30			7.69	4.68			84.62	69.02					100.00	100.00
ΑΤΤ.ΠΛΗΝ Π.Π									96.00	97.11	4.00	2.89			100.00	100.00
ΠΕΡΙΦ.ΠΡΩΤΕΥ			19.23	24.13			80.77	75.87							100.00	100.00
ΑΘΗΝΑΣ	9.68	17.67			9.68	6.64			74.19	67.04	4.03	1.57	2.42	7.08	100.00	100.00
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ	17.44	18.65			5.81	3.53			51.16	55.61	25.58	22.21			100.00	100.00
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	20.00	24.06			9.23	5.13			64.62	63.06	3.08	.53	3.08	7.23	100.00	100.00
ΠΕΙΡΑΙΑ	15.83	19.57			9.17	7.90			64.17	66.07	10.00	4.52	.83	1.93	100.00	100.00
ΑΧΑΙΑΣ	12.20	22.18	2.44	.33	4.88	2.13	4.88	3.12	70.73	62.98	2.44	1.95	2.44	7.31	100.00	100.00
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	10.00	16.34			10.00	5.83			80.00	77.83					100.00	100.00
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	25.00	30.90							75.00	69.10					100.00	100.00
ΔΡΑΜΑΣ	25.00	34.69			6.25	3.56			56.25	39.97	6.25	.31	6.25	21.47	100.00	100.00
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	20.83	28.37			8.33	4.31			70.83	67.32					100.00	100.00
ΕΒΡΟΥ	17.65	32.64			5.88	1.97			70.59	46.05			5.88	19.34	100.00	100.00
ΕΥΒΟΙΑΣ	22.58	28.83			6.45	4.86			67.74	65.80	3.23	.51			100.00	100.00
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	12.50	26.10			12.50	6.10			75.00	67.81					100.00	100.00
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	20.00	23.23			20.00	5.92			60.00	70.84					100.00	100.00
ΗΛΕΙΑΣ	15.38	19.57							84.62	80.43					100.00	100.00
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	14.29	32.85			9.52	4.66			71.43	47.62			4.76	14.87	100.00	100.00
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	18.18	32.24			3.03	2.60			72.73	62.30	6.06	2.86			100.00	100.00
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	14.29	21.12			14.29	5.65			71.43	73.23					100.00	100.00
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	15.56	20.73	1.48	5.56	5.19	4.62	2.96	1.61	68.89	62.24	5.19	2.84	.74	2.39	100.00	100.00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	14.81	21.01			3.70	3.52			77.78	61.85			3.70	13.62	100.00	100.00
ΚΑΒΑΛΑΣ	21.05	26.22			5.26	1.11			68.42	59.72			5.26	12.95	100.00	100.00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	10.00	14.41			5.00	4.14			80.00	68.56			5.00	12.90	100.00	100.00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	20.00	17.48							80.00	82.52					100.00	100.00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	15.38	22.66			7.69	3.67			76.92	73.67					100.00	100.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. (συνέχεια)

	Τ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ		Τ.Ε.Λ ΙΔΙΩΤΙΚΑ		Τ.Ε.Σ. ΥΠΕΠΘ		Τ.Ε.Σ ΙΔΙΩ/ΚΕΣ		Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ		Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ		...Ε. Π. Λ....		Σ Υ Ν Ο Λ Ο	
	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧ.ΜΟΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	33.33	24.53							66.67	75.47					100.00	100.00
ΚΙΛΚΙΣ	18.18	39.05			9.09	3.43			72.73	57.53					100.00	100.00
ΚΟΖΑΝΗΣ	23.08	34.00			11.54	9.33			61.54	53.66			3.85	3.01	100.00	100.00
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	21.05	24.40			10.53	3.23	5.26	1.34	63.16	71.03					100.00	100.00
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	17.24	24.58	3.45	1.94	6.90	3.50			72.41	69.98					100.00	100.00
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	7.69	17.43			7.69	3.11			84.62	79.46					100.00	100.00
ΛΑΡΙΣΑΣ	20.51	25.07			5.13	3.62	5.13	.99	69.23	70.32					100.00	100.00
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	27.27	30.94			9.09	1.72			63.64	67.34					100.00	100.00
ΛΕΣΒΟΥ	21.05	28.33			5.26	1.49			73.68	70.18					100.00	100.00
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	14.29	20.97			14.29	2.75			71.43	76.28					100.00	100.00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	18.52	22.43			11.11	4.75			66.67	57.23			3.70	15.59	100.00	100.00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	9.38	16.05			6.25	3.22			81.25	68.32			3.13	12.41	100.00	100.00
ΞΑΝΘΗΣ	25.00	35.15			12.50	4.16			50.00	59.27	12.50	1.42			100.00	100.00
ΠΕΛΛΑΣ	21.43	30.66			14.29	5.02			57.14	53.22			7.14	11.10	100.00	100.00
ΠΙΕΡΙΑΣ	23.08	32.84			7.69	4.76			61.54	39.09			7.69	23.31	100.00	100.00
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	25.00	23.38			8.33	2.09			66.67	74.52					100.00	100.00
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	10.00	11.74			10.00	2.77			70.00	53.49			10.00	32.01	100.00	100.00
ΡΟΔΟΠΗΣ	10.00	29.13			10.00	2.55			60.00	61.35	10.00	.34	10.00	6.62	100.00	100.00
ΣΑΜΟΥ	9.09	27.08			9.09	4.03			81.82	68.89					100.00	100.00
ΣΕΡΡΩΝ	16.13	28.46			6.45	3.98			74.19	66.14	3.23	1.41			100.00	100.00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	18.75	22.45			6.25	3.42			68.75	62.05			6.25	12.09	100.00	100.00
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	14.81	24.32			3.70	1.97			81.48	73.71					100.00	100.00
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	18.18	39.09			9.09	5.50			72.73	55.41					100.00	100.00
ΦΩΚΙΔΑ	11.11	20.03			11.11	3.28			77.78	76.68					100.00	100.00
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	30.00	29.22							70.00	70.78					100.00	100.00
ΧΑΝΙΩΝ	18.18	26.72			9.09	3.08	4.55	1.03	63.64	49.80			4.55	19.37	100.00	100.00
ΧΙΟΥ	26.67	26.38			6.67	3.58			66.67	70.04					100.00	100.00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	15.82	21.69	.61	1.19	7.03	4.31	2.10	2.01	68.90	63.19	3.92	2.83	1.62	4.78	100.00	100.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΜΕΤΟΧΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΤΥΠΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	Τ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ	Τ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ	Τ.Ε.Σ. ΥΠΕΠΘ	Τ.Ε.Σ ΙΔΙΩ/ΚΕΣ	Γ.Ε.Λ. ΔΗΜΟΣΙΑ	Γ.Ε.Λ. ΙΔΙΩΤΙΚΑ	Ε.Π.Λ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	1.10		.54		.94		2.98	1.00
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	.82		.17		1.29			1.00
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1.26		1.41		1.05			1.00
ΑΡΤΑΣ	1.21		1.08		1.09			1.00
ΑΤΤ.ΠΛΗΝ Π.Π.					1.54	1.02		1.00
ΠΕΡΙΦ.ΠΡΩΤΕΥ.		20.30		37.75				1.00
ΑΘΗΝΑΣ	.81		1.54		1.06	.56	1.48	1.00
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ	.86		.82		.88	7.86		1.00
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	1.11		1.19		1.00	.19	1.51	1.00
ΠΕΙΡΑΙΑ	.90		1.83		1.05	1.60	.40	1.00
ΑΧΑΙΑΣ	1.02	.27	.49	1.55	1.00	.69	1.53	1.00
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	.75		1.35		1.23			1.00
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1.42				1.09			1.00
ΔΡΑΜΑΣ	1.60		.82		.63	.11	4.49	1.00
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	1.31		1.00		1.07			1.00
ΕΒΡΟΥ	1.50		.46		.73		4.04	1.00
ΕΥΒΟΙΑΣ	1.33		1.13		1.04	.18		1.00
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1.20		1.41		1.07			1.00
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1.07		1.37		1.12			1.00
ΗΛΕΙΑΣ	.90				1.27			1.00
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	1.51		1.08		.75		3.11	1.00
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.49		.60		.99	1.01		1.00
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	.97		1.31		1.16			1.00
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	.96	4.68	1.07	.80	.99	1.01	.50	1.00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	.97		.82		.98		2.85	1.00
ΚΑΒΑΛΑΣ	1.21		.26		.95		2.71	1.00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	.66		.96		1.08		2.70	1.00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	.81				1.31			1.00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1.04		.85		1.17			1.00
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	1.13				1.19			1.00
ΚΙΛΚΙΣ	1.80		.80		.91			1.00
ΚΟΖΑΝΗΣ	1.57		2.16		.85		.63	1.00
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1.12		.75	.67	1.12			1.00
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1.13	1.63	.81		1.11			1.00
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	.80		.72		1.26			1.00
ΛΑΡΙΣΑΣ	1.16		.84	.49	1.11			1.00
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1.43		.40		1.07			1.00
ΛΕΣΒΟΥ	1.31		.35		1.11			1.00
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	.97		.64		1.21			1.00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.03		1.10		.91		3.26	1.00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	.74		.75		1.08		2.59	1.00
ΞΑΝΘΗΣ	1.62		.97		.94	.50		1.00
ΠΕΛΛΑΣ	1.41		1.16		.84		2.32	1.00
ΠΙΕΡΙΑΣ	1.51		1.11		.62		4.87	1.00
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	1.08		.49		1.18			1.00
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	.54		.64		.85		6.69	1.00
ΡΟΔΟΠΗΣ	1.34		.59		.97	.12	1.38	1.00
ΣΑΜΟΥ	1.25		.93		1.09			1.00
ΣΕΡΡΩΝ	1.31		.92		1.05	.50		1.00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1.03		.79		.98		2.53	1.00
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	1.12		.46		1.17			1.00
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1.80		1.28		.88			1.00
ΦΩΚΙΔΑ	.92		.76		1.21			1.00
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1.35				1.12			1.00
ΧΑΝΙΩΝ	1.23		.71	.51	.79		4.05	1.00
ΧΙΟΥ	1.22		.83		1.11			1.00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΕΛ ΚΑΙ ΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ, ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 1988-89

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ	ΣΥΣ/ΓΑΣΗ	ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧ/ΣΗ	ΜΙΣΘ/ΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΙΘΟΥΣΩΝ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	21	47	3		31	81
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	8	23		3		26
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	19	24	8	5		37
ΑΡΤΑΣ	10	29				29
ΑΘΗΝΑΣ	50	112	54		112	278
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ	35		119	16	37	172
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	34	62	19	1	123	205
ΠΕΙΡΑΙΑ	40	59	61		171	291
ΑΧΑΙΑΣ	18	46	42			88
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	11	28				28
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	5				16	16
ΔΡΑΜΑΣ	9	36	7	8		51
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	8	36		24		60
ΕΒΡΟΥ	11	57				57
ΕΥΒΟΙΑΣ	13	47	11		26	84
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	5	15				15
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	7	13				13
ΗΛΕΙΑΣ	8	42	3		4	49
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	10	51			18	69
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	20		54		44	98
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	5				16	16
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	44	95		5	156	256
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	8	14	9		7	30
ΚΑΒΑΛΑΣ	9	58				58
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	8	18			7	25
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	7		13		5	18
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	6	29				29
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	6	4		10		14
ΚΙΛΚΙΣ	6	36		7	6	49
ΚΟΖΑΝΗΣ	14	71	3		15	89
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	16	22	4	3	17	46
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	14		5	15	17	37
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	5	20				20
ΛΑΡΙΣΑΣ	9		59		41	100
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	9	39				39
ΛΕΣΒΟΥ	9		32	4	4	40
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	9				8	8
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	11	34		35	9	78
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	9	34				34
ΞΑΝΘΗΣ	5	22				22
ΠΕΛΛΑΣ	10	28		12	20	60
ΠΙΕΡΙΑΣ	8	41		9		50
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	6	14	2		12	28
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	9	16				16
ΡΟΔΟΠΗΣ	4	18				18
ΣΑΜΟΥ	6	21	2			23
ΣΕΡΡΩΝ	17	26	32			58
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	9	28			14	42
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	22	37		11	10	58
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	6	15	12			27
ΦΩΚΙΔΑ	1	18				18
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	8	39				39
ΧΑΝΙΩΝ	8	48				48
ΧΙΟΥ	8	18	14	6		38
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	673	1590	568	174	946	3278

Πηγή: ΥΠΕΠΘ, Δ/νση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

ΠΙΝΑΚΑΣ 8. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΤΕΛ ΚΑΙ ΤΕΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑ ΝΟΜΟ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1989

	ΣΥΝΟΛΟ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΙΔΙΟΚΤΗΤ	ΣΥΣ/ΓΑΣΗ	ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧ/ΣΗ	ΜΙΣΘ/ΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΙΘΟΥΣΩΝ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	81	58.02	3.70		38.27	100.00
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	26	88.46		11.54		100.00
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	37	64.86	21.62	13.51		100.00
ΑΡΤΑΣ	29	100.00				100.00
ΑΘΗΝΑΣ	278	40.29	19.42		40.29	100.00
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ	172		69.19	9.30	21.51	100.00
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	205	30.24	9.27	.49	60.00	100.00
ΠΕΙΡΑΙΑ	291	20.27	20.96		58.76	100.00
ΑΧΑΙΑΣ	88	52.27	47.73			100.00
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	28	100.00				100.00
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	16				100.00	100.00
ΔΡΑΜΑΣ	51	70.59	13.73	15.69		100.00
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	60	60.00		40.00		100.00
ΕΒΡΟΥ	57	100.00				100.00
ΕΥΒΟΙΑΣ	84	55.95	13.10		30.95	100.00
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	15	100.00				100.00
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	13	100.00				100.00
ΗΛΕΙΑΣ	49	85.71	6.12		8.16	100.00
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	69	73.91			26.09	100.00
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	98		55.10		44.90	100.00
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	16				100.00	100.00
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	256	37.11		1.95	60.94	100.00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	30	46.67	30.00		23.33	100.00
ΚΑΒΑΛΑΣ	58	100.00				100.00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	25	72.00			28.00	100.00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	18		72.22		27.78	100.00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	29	100.00				100.00
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	14	28.57		71.43		100.00

	ΣΥΝΟΛΟ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΙΔΙΟΚΤΗΤ	ΣΥΣ/ΓΑΣΗ	ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧ/ΣΗ	ΜΙΣΘ/ΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΙΘΟΥΣΩΝ
ΚΙΛΚΙΣ	49	73.47		14.29	12.24	100.00
ΚΟΖΑΝΗΣ	89	79.78	3.37		16.85	100.00
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	46	47.83	8.70	6.52	36.96	100.00
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	37		13.51	40.54	45.95	100.00
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	20	100.00				100.00
ΛΑΡΙΣΑΣ	100		59.00		41.00	100.00
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	39	100.00				100.00
ΛΕΣΒΟΥ	40		80.00	10.00	10.00	100.00
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	8				100.00	100.00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	78	43.59		44.87	11.54	100.00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	34	100.00				100.00
ΞΑΝΘΗΣ	22	100.00				100.00
ΠΕΛΛΑΣ	60	46.67		20.00	33.33	100.00
ΠΙΕΡΙΑΣ	50	82.00		18.00		100.00
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	28	50.00	7.14		42.86	100.00
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	16	100.00				100.00
ΡΟΔΟΠΗΣ	18	100.00				100.00
ΣΑΜΟΥ	23	91.30	8.70			100.00
ΣΕΡΡΩΝ	58	44.83	55.17			100.00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	42	66.67			33.33	100.00
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	58	63.79		18.97	17.24	100.00
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	27	55.56	44.44			100.00
ΦΩΚΙΔΑ	18	100.00				100.00
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	39	100.00				100.00
ΧΑΝΙΩΝ	48	100.00				100.00
ΧΙΟΥ	38	47.37	36.84	15.79		100.00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3278	48.51	17.33	5.31	28.86	100.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 9. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΕΛ ΚΑΙ ΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΣ 1988-89

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ				
	ΙΔΙΟΚΤΗΤ.	ΣΥΣ/ΓΑΣΗ	ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧ/ΣΗ	ΜΙΣΘ/ΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	21	17		11	49
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	7				7
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	12		10	2	24
ΑΡΤΑΣ	10				10
ΑΘΗΝΑΣ	50	15		51	116
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ		21	9	37	67
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	19	3		51	73
ΠΕΙΡΑΙΑ	35	13	1	68	117
ΑΧΑΙΑΣ	20	8			28
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	9			2	11
ΓΡΕΒΕΝΩΝ				5	5
ΔΡΑΜΑΣ	10				10
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	12		9		21
ΕΒΡΟΥ	30				30
ΕΥΒΟΙΑΣ	20	1		6	27
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	9				9
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	7				7
ΗΛΕΙΑΣ	11			1	12
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	19			4	23
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		6		21	27
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ				7	7
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	22	10	2	55	89
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	18		4	24
ΚΑΒΑΛΑΣ	14				14
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	21			2	23
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ				4	4
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	9				9
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4		1		5
ΚΙΛΚΙΣ	6			2	8
ΚΟΖΑΝΗΣ	33	1		1	35
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	12		2	4	18
ΚΥΚΛΑΔΩΝ		1		7	8
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	8				8
ΛΑΡΙΣΑΣ		3		18	21
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	19				19
ΛΕΣΒΟΥ		2		9	11
ΛΕΥΚΑΔΑΣ				4	4
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	30	2	13		45
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	14	9			23
ΞΑΝΘΗΣ	5				5
ΠΕΛΛΑΣ	10		2	7	19
ΠΙΕΡΙΑΣ	13		2	1	16
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	10			5	15
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	6				6
ΡΟΔΟΠΗΣ	3				3
ΣΑΜΟΥ	7				7
ΣΕΡΡΩΝ	18	5	3	1	27
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	12			4	16
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	10			6	16
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	3			3	6
ΦΩΚΙΔΑ	5				5
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	13	1			14
ΧΑΝΙΩΝ	22	2		1	25
ΧΙΟΥ	7	3			10
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	639	141	54	404	1238

ΠΙΝΑΚΑΣ 10. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΕΛ ΚΑΙ ΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΣ 1988-89

	ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ	ΣΥΣ/ΓΑΣΗ	ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑ/ΣΗ	ΜΙΣΘ/ΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	42.86	34.69		22.45	49
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	100.00				7
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	50.00		41.67	8.33	24
ΑΡΤΑΣ	100.00				10
ΑΘΗΝΑΣ	43.10	12.93		43.97	116
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ		31.34	13.43	55.22	67
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	26.03	4.11		69.86	73
ΠΕΙΡΑΙΑ	29.91	11.11	.85	58.12	117
ΑΧΑΙΑΣ	71.43	28.57			28
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	81.82			18.18	11
ΓΡΕΒΕΝΩΝ				100.00	5
ΔΡΑΜΑΣ	100.00				10
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	57.14		42.86		21
ΕΒΡΟΥ	100.00				30
ΕΥΒΟΙΑΣ	74.07	3.70		22.22	27
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	100.00				9
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	100.00				7
ΗΛΕΙΑΣ	91.67			8.33	12
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	82.61			17.39	23
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		22.22		77.78	27
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ				100.00	7
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	24.72	11.24	2.25	61.80	89
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	8.33	75.00		16.67	24
ΚΑΒΑΛΑΣ	100.00				14
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	91.30			8.70	23
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ				100.00	4
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	100.00				9
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	80.00		20.00		5
ΚΙΛΚΙΣ	75.00			25.00	8
ΚΟΖΑΝΗΣ	94.29	2.86		2.86	35
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	66.67		11.11	22.22	18
ΚΥΚΛΑΔΩΝ		12.50		87.50	8
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	100.00				8
ΛΑΡΙΣΑΣ		14.29		85.71	21
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	100.00				19
ΛΕΣΒΟΥ		18.18		81.82	11
ΛΕΥΚΑΔΑΣ				100.00	4
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	66.67	4.44	28.89		45
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	60.87	39.13			23
ΞΑΝΘΗΣ	100.00				5
ΠΕΛΛΑΣ	52.63		10.53	36.84	19
ΠΙΕΡΙΑΣ	81.25		12.50	6.25	16
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	66.67			33.33	15
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	100.00				6
ΡΟΔΟΠΗΣ	100.00				3
ΣΑΜΟΥ	100.00				7
ΣΕΡΡΩΝ	66.67	18.52	11.11	3.70	27
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	75.00			25.00	16
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	62.50			37.50	16
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	50.00			50.00	6
ΦΩΚΙΔΑ	100.00				5
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	92.86	7.14			14
ΧΑΝΙΩΝ	88.00	8.00		4.00	25
ΧΙΟΥ	70.00	30.00			10
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	51.62	11.39	4.36	32.63	1238

ΠΙΝΑΚΑΣ 11. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΕΛ ΚΑΙ ΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ, ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ Α Ι Θ Ο Υ Σ Ω Ν				
	ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ	ΣΥΣ/ΓΑΣΗ	ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧ/ΣΗ	ΜΙΣΘ/ΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΙΘΟΥΣΩΝ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	191	7	8		206
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	316	32	33	200	581
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	86	28		36	150
ΗΠΕΙΡΟΥ	57	11		35	103
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	80	59	35	71	245
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	46		10	8	64
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	135	48		35	218
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	145	11	11	36	203
ΑΤΤΙΚΗΣ	233	253	17	443	946
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	123	12	11	17	163
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	39	48	10	4	101
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	36	5	39	17	97
ΚΡΗΤΗΣ	103	54		44	201
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1590	568	174	946	3278

ΠΙΝΑΚΑΣ 12. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΕΛ ΚΑΙ ΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	Α Ρ Ι Θ Μ Ο Σ Ε Ρ Γ Α Σ Τ Η Ρ Ι Ω Ν				
	ΙΔΙΩΚ/ΤΑ	ΣΥΣ/ΓΑΣΗ	ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧ/ΣΗ	ΜΙΣΘ/ΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	62				62
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	101	16	9	70	196
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	36	1		13	50
ΗΠΕΙΡΟΥ	22	18		16	56
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	63	5	13	24	105
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	20		1	4	25
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	52	25		12	89
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	53	1		14	68
ΑΤΤΙΚΗΣ	104	52	10	207	373
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	53	9	12	6	80
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	14	5		9	28
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	12	1	9	7	29
ΚΡΗΤΗΣ	47	8		22	77
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	639	141	54	404	1238

ΝΑΚΑΣ 13. ΓΡΑΦΕΙΑ ΑΝΑ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ Τ.Ε.Λ. ΚΑΙ Τ.Ε.Σ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΧ. ΜΟΝ	ΥΠΟΛ.ΓΡΑΦ ΠΛΗΝ ΔΙΕΥ/ΝΣΗΣ	ΣΧ. ΜΟΝ ΑΝΕΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΣΧ. ΜΟΝ ΜΕ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΧ.ΜΟΝ ΜΕ ΓΡΑΦ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΤΕΛ,ΤΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΠΛΗΝ Δ/ΝΣΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΠΛΗΝ ΔΙΕΥ ΑΝΑ ΓΡΑΦ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ ΜΕ ΓΡΑΦΕΙΟ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΜΕ ΓΡΑΦ ΑΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΕΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΕ ΓΡΑΦ ΠΡΟΣΩΠ.	ΑΝΑΓΚ ΓΙ/ ΓΡ/ Δ/ΝΣ
	1	2	3:1-2	4	5:2-4	6:5/2	7	8:7-2	9:8/3	10:8X6	11:10/3	12:8-10	13:12/14	1
Γ/ΝΙΑΣ	21	8	13		8	100,00	183	175	13	175	13			
ΤΟΛΙΔΑΣ	8	4	4		4	100,00	50	46	12	46	12			
ΧΑΔΙΑΣ	19	6	13		6	100,00	63	57	4	57	4			
ΓΑΣ	10	2	8		2	100,00	50	48	6	48	6			
ΠΙΚΗ	159	93	66	27	66	70,97	2128	2035	31	1444	22	591	42,2	
ΔΙΑΣ	18	7	11		7	100,00	164	157	14	157	14			
ΙΩΤΙΑΣ	11	4	7		4	100,00	69	65	9	65	9			
ΞΕΝΩΝ	5	1	4		1	100,00	19	18	5	18	5			
ΑΜΑΣ	9	5	4	1	4	80,00	92	87	22	70	17	17	1,2	
Δ/ΝΗΣΟΥ	8	7	1	6	1	14,29	102	95	95	14	14	81	5,8	
ΡΟΥ	11	4	7		4	100,00	85	81	12	81	12			
ΒΟΙΑΣ	13	9	4	5	4	44,44	140	131	33	58	15	73	5,2	
ΡΥΤΑΝΙΑ	5	2	3		2	100,00	17	15	5	15	5			
ΚΥΝΘΟΥ	7	2	5		2	100,00	20	18	4	18	4			
ΕΙΑΣ	8	4	4		4	100,00	75	71	18	71	18			
ΑΘΕΙΑΣ	10	5	5		5	100,00	121	116	23	116	23			
ΑΚΛΕΙΟΥ	20	7	13		7	100,00	199	192	15	192	15			
ΣΠΡΩΤΙΑ	5	2	3		2	100,00	31	29	10	29	10			
Σ/ΝΙΚΗΣ	44	28	16	12	16	57,14	744	716	45	409	26	307	21,9	
ΑΝΝΙΝΩΝ	8	5	3	2	3	60,00	57	52	17	31	10	21	1,5	
ΒΑΛΑΣ	9	5	4	1	4	80,00	84	79	20	63	16	16	1,1	
ΡΔΙΤΣΑΣ	8	3	5		3	100,00	48	45	9	45	9			
ΣΤΟΡΙΑΣ	7	1	6		1	100,00	14	13	2	13	2			
ΡΚΥΡΑΣ	6	3	3		3	100,00	56	53	18	53	18			
ΦΑΛΛΗΝΙ	6	3	3		3	100,00	22	19	6	19	6			
ΛΚΙΣ	6	3	3		3	100,00	72	69	23	69	23			
ΖΑΝΗΣ	14	9	5	4	5	55,56	138	129	26	72	14	57	4,1	
ΡΙΝΘΙΑΣ	16	6	10		6	100,00	75	69	7	69	7			
ΚΛΑΔΩΝ	14	7	7		7	100,00	67	60	9	60	9			
ΚΩΝΙΑΣ	5	2	3		2	100,00	26	24	8	24	8			
ΡΙΣΑΣ	9	10	-1	10		,00	177	167	-167			167	11,9	
ΣΙΘΙΟΥ	9	4	5		4	100,00	67	63	13	63	13			
ΣΒΟΥ	9	5	4	1	4	80,00	66	61	15	49	12	12	,9	
ΥΚΑΔΑΣ	9	2	7		2	100,00	17	15	2	15	2			
ΓΝΗΣΙΑΣ	11	8	3	5	3	37,50	112	104	35	39	13	65	4,6	
ΣΣΗΝΙΑΣ	9	5	4	1	4	80,00	78	73	18	58	15	15	1,0	
ΝΘΗΣ	5	3	2	1	2	66,67	62	59	30	39	20	20	1,4	
ΛΛΑΣ	10	5	5		5	100,00	120	115	23	115	23			
ΕΡΙΑΣ	8	4	4		4	100,00	110	106	27	106	27			
ΕΒΕΖΗΣ	6	4	2	2	2	50,00	43	39	20	20	10	20	1,4	
ΘΥΜΝΗΣ	9	2	7		2	100,00	31	29	4	29	4			
ΔΟΠΗΣ	4	2	2		2	100,00	47	45	23	45	23			
ΜΟΥ	6	2	4		2	100,00	26	24	6	24	6			
ΡΡΩΝ	17	7	10		7	100,00	130	123	12	123	12			
ΙΚΑΛΩΝ	9	4	5		4	100,00	78	74	15	74	15			
ΙΩΤΙΔΟΣ	22	5	17		5	100,00	97	92	5	92	5			
ΩΡΙΝΑΣ	6	3	3		3	100,00	63	60	20	60	20			
ΚΙΔΑ	1	2	-1	2		,00	26	24	-24			24	1,7	
ΑΚΙΔΙΚΗ	8	3	5		3	100,00	63	60	12	60	12			
ΝΙΩΝ	8	6	2	4	2	33,33	85	79	40	26	13	53	3,8	
ΟΥ	8	5	3	2	3	60,00	43	38	13	23	8	15	1,1	
Ν.ΧΩΡΑΣ	673	338	335	86	252	74,56	6552	6214	19	4661	14	1553	110,9	

ΠΙΝΑΚΑΣ 14. ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΕΣ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΣΥΝ.ΕΠΙΦ ΑΙΘΟΥΣΩΝ (ΤΕΤ.ΜΕΤ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΜΝ/ΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΔΙΟΙΚ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΒΟΗΘ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ, ΜΑΘΗΤΩΝ , ΚΤΙΡΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΕΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΑΙΘΟΥΣΑ	ΤΕΤΡ.ΜΕΤ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ*	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟΣ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	10	320	6	1	19			199	20	2	10				
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	13	474	12	2	21	2	2	22	2	22	1	11	11	11	11
ΑΡΚΑΔΙΑΣ								182							
ΑΡΤΑΣ	4	180	4		10			131	33	1	13				
ΑΤΤΙΚΗ	323	15100	190	5	483	10	28	8349	26	2	17	835	298	48	17
ΑΧΑΙΑΣ	9	340	7	1	21		1	241	27	1	11		241		21
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	10	444	8	1	14			247	25	2	18				
ΓΡΕΒΕΝΩΝ															
ΔΡΑΜΑΣ	10	550	6	1	18			128	13	4	7				
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	12	560	10		19			226	19	2	12				
ΕΒΡΟΥ	5	350	6		8			90	18	4	11				
ΕΥΒΟΙΑΣ	16	645	8	1	22			332	21	2	15				
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	3	150	3		5		1	32	11	5	6		32		5
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	5	150	4	1	4		2	52	10	3	13		26		2
ΗΛΕΙΑΣ															
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	10	333	14	1	29			238	24	1	8				
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7	330			17			244	35	1	14				
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	4	160	4		7			79	20	2	11				
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	78	3940	56	3	155	4	1	2058	26	2	13	515	2058	39	155
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	8	320			3		2	199	25	2	66		100		2
ΚΑΒΑΛΑΣ	4	400	4					54	14	7					
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	8	320	7	1	14		2	186	23	2	13		93		7
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ															
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	6	420	3	1	7		2	111	19	4	16		56		4
ΚΕΦΑΛ/ΝΑΣ															
ΚΙΛΚΙΣ	4	128	5	1	8			74	19	2	9				
ΚΟΖΑΝΗΣ	26	1420	15		31	2		558	21	3	18	279		16	

Πηγή: **Επεξεργασία δική μας με βάση αδημοσίευτα πρωτογενή στοιχεία της ΕΣΥΕ Τμήμα Στατιστικών Παιδείας**

* **Οι αριθμοί είναι στρογγυλοποιημένοι προς τον πλησιέστερο ακέραιο.**

ΠΙΝΑΚΑΣ 14. (συνέχεια)

	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ, ΜΑΘΗΤΩΝ , ΚΤΙΡΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΕΣ														
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΣΥΝ.ΕΠΙΦ ΑΙΘΟΥΣΩΝ (ΤΕΤ.ΜΕΤ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΜΝ/ΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΔΙΟΙΚ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΒΟΗΘ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΑΙΘΟΥΣΑ	ΤΕΤΡ.ΜΕΤ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟΣ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	8	460	8	1	11		1	147	18	3	13		147		11
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	7	216	5		11		2	92	13	2	8		46		6
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	4	120	6		6		1	80	20	2	13		80		6
ΛΑΡΙΣΑΣ	18	850	15		33			375	21	2	11				
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	5	250	3		4			40	8	6	10				
ΛΕΣΒΟΥ	3	80	5		6		1	49	16	2	8		49		6
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	1	30	1					21	21	1					
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	18	470	13	2	27		1	318	18	1	12		318		27
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	11	690	9	1	13			169	15	4	13				
ΞΑΝΘΗΣ	5	250	5		9		1	91	18	3	10		91		9
ΠΕΛΛΑΣ	13	300	12		25		2	216	17	1	9		108		13
ΠΙΕΡΙΑΣ	11	506	6	1	25			205	19	2	8				
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	4	280	4		10			55	14	5	6				
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	4	80	4		6			64	16	1	11				
ΡΟΔΟΠΗΣ	4	200	3		6			52	13	4	9				
ΣΑΜΟΥ	4	80	7		7			47	12	2	7				
ΣΕΡΡΩΝ	10	410	15		23			268	27	2	12				
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	8	240	7	1	16			180	23	1	11				
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	8	200	6		15		1	119	15	2	8		119		15
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	5	150	4	1	1			87	17	2	87				
ΦΩΚΙΔΑ	4	90	4		4			38	10	2	10				
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ															
ΧΑΝΙΩΝ	9	420	8		13			137	15	3	11				
ΧΙΟΥ	4	210	1		10			59	15	4	6				
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	743	33616	523	27	1196	18	51	16941	23	2	14	941	332	66	23

ΠΙΝΑΚΑΣ 15. ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΕΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ (ΤΕΤΡ. ΜΕΤΡΑ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΜΝ/ΩΝ
ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	28	1750	24	1
ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	126	5617	108	6
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	31	1570	19	1
ΗΠΕΙΡΟΥ	20	940	12	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	52	1880	42	4
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	12	600	8	2
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	19	660	13	2
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	41	1529	29	2
ΑΤΤΙΚΗ	323	15100	190	5
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	36	1744	35	4
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	11	370	13	
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	19	776	15	
ΚΡΗΤΗΣ	25	1080	15	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	743	33616	523	27

ΠΙΝΑΚΑΣ 16. ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΕΛ ΥΠΕΠΘ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ, ΜΑΘΗΤΩΝ , ΚΤΙΡΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΕΛ														
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΣΥΝ.ΕΠΙΦ ΑΙΘΟΥΣΩΝ (ΤΕΤ.ΜΕΤ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΜΝ/ΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΔΙΟΙΚ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΒΟΗΘ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΑΙΘΟΥΣΑ	ΤΕΤΡ.ΜΕΤ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟΣ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	87	5152	27	1	164	2	15	2043	23	2.5	12	1022	136	82	11
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	22	1060			29	1	4	529	24	2.0	18	529	132	29	7
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	39	1550	11	1	63	4	7	815	21	1.9	13	204	116	16	9
ΑΡΤΑΣ	25	1994	4	1	40	2	5	737	29	2.7	18	369	147	20	8
ΑΤΤΙΚΗ	1003	45637	266	20	1645	40	128	26564	26	1.7	16	664	208	41	13
ΑΧΑΙΑΣ	107	7640	29	2	143	4	14	2514	23	3.0	18	629	180	36	10
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	28	1513	9		55	1	6	692	25	2.2	13	692	115	55	9
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	17	630	5		19		4	352	21	1.8	19		88		5
ΔΡΑΜΑΣ	46	2216	11	3	74	2	4	1249	27	1.8	17	625	312	37	19
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	61	2860	19	1	83	1	8	1488	24	1.9	18	1488	186	83	10
ΕΒΡΟΥ	58	4350	18	1	77	1	14	1495	26	2.9	19	1495	107	77	6
ΕΥΒΟΙΑΣ	88	4010	19	5	118	2	8	1969	22	2.0	17	985	246	59	15
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	13	820	6	1	12		5	137	11	6.0	11		27		2
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	12	480	5	1	16		3	204	17	2.4	13		68		5
ΗΛΕΙΑΣ	42	2200	11		75	2	11	996	24	2.2	13	498	91	38	7
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	58	2650	22	2	92	2	11	1679	29	1.6	18	840	153	46	8
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	114	4770	19		182	3	8	3025	27	1.6	17	1008	378	61	23
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	12	710	6		24	1	3	295	25	2.4	12	295	98	24	8
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	409	21564	151	5	589	13	53	9233	23	2.3	16	710	174	45	11
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	46	2897	14	2	54	2	6	1186	26	2.4	22	593	198	27	9
ΚΑΒΑΛΑΣ	57	3150	14	1	84	1	14	1274	22	2.5	15	1274	91	84	6
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	28	1850	13	1	34	2	5	648	23	2.9	19	324	130	17	7
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	13	780	4		14		2	327	25	2.4	23		164		7
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	29	1900	4	1	49	2	7	685	24	2.8	14	343	98	25	7
ΚΕΦΑΛ/ΝΙΑΣ	15	971	5	1	22		2	250	17	3.9	11		125		11
ΚΙΛΚΙΣ	38	2120	6	1	64	1	6	843	22	2.5	13	843	141	64	11
ΚΟΖΑΝΗΣ	81	3900	23	1	107	3	17	2033	25	1.9	19	678	120	36	6

Πηγή:Επεξεργασία δική μας με βάση αδημοσίευτα πρωτογενή στοιχεία της ΕΣΥΕ, Τμήμα Στατιστικών Παιδείας

ΠΙΝΑΚΑΣ 16. (συνέχεια)

	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ, ΜΑΘΗΤΩΝ , ΚΤΙΡΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΕΛ														
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΣΥΝ.ΕΠΙΦ ΑΙΘΟΥΣΩΝ (ΤΕΤ.ΜΕΤ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΜΝ/ΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΔΙΟΙΚ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΒΟΗΘ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΑΙΘΟΥΣΑ	ΤΕΤΡ.ΜΕΤ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟΣ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	56	2670	11	1	64	2	10	1110	20	2.4	17	555	111	32	6
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	37	1250	9		56		8	646	17	1.9	12		81		7
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	23	1550	7		20		3	449	20	3.5	22		150		7
ΛΑΡΙΣΑΣ	109	5232	20	2	143	2	6	2598	24	2.0	18	1299	433	72	24
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	33	1700	14	1	63		6	721	22	2.4	11		120		11
ΛΕΣΒΟΥ	47	1618	10		60	1	7	931	20	1.7	16	931	133	60	9
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	8	270	2		17	1	2	160	20	1.7	9	160	80	17	9
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	73	3243	18	3	85	2	7	1501	21	2.2	18	751	214	43	12
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	38	1980	8	1	65	2	9	842	22	2.4	13	421	94	33	7
ΞΑΝΘΗΣ	29	1420	6		53	1	6	768	26	1.8	14	768	128	53	9
ΠΕΛΛΑΣ	56	3520	20	2	95	1	11	1320	24	2.7	14	1320	120	95	9
ΠΙΕΡΙΑΣ	59	3360	19	2	85	2	10	1413	24	2.4	17	707	141	43	9
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	31	920	8	1	33	1	6	614	20	1.5	19	614	102	33	6
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	14	300	6		25	1	3	271	19	1.1	11	271	90	25	8
ΡΟΔΟΠΗΣ	16	1100	4		41	1	3	594	37	1.9	14	594	198	41	14
ΣΑΜΟΥ	14	500	6		19	2	1	316	23	1.6	17	158	316	10	19
ΣΕΡΡΩΝ	75	5122	14	3	107	2	7	1915	26	2.7	18	958	274	54	15
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	42	2453	16	3	62	1	9	1183	28	2.1	19	1183	131	62	7
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	59	2862	10		82	2	1	1469	25	1.9	18	735	1469	41	82
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	25	1400	9	2	62	1	6	618	25	2.3	10	618	103	62	10
ΦΩΚΙΔΑ	11	610	3		21	2	4	232	21	2.6	12	116	58	11	5
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	44	2493	9	2	63	1	7	682	16	3.7	11	682	97	63	9
ΧΑΝΙΩΝ	58	3142	17		72	4	9	1188	20	2.6	17	297	132	18	8
ΧΙΟΥ	25	957	7	1	33	1	6	435	17	2.2	13	435	73	33	6
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3530	179046	974	76	5354	125	517	85238	24	2.1	16	682	165	43	10

ΠΙΝΑΚΑΣ 17. ΥΠΟΔΟΜΗ ΕΠΛ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΣΥΝ.ΕΠΙΦ ΑΙΘΟΥΣΩΝ (ΤΕΤ.ΜΕΤ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΜΝ/ΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΔΙΟΙΚ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΒΟΗΘ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ, ΜΑΘΗΤΩΝ , ΚΤΙΡΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΕΠΛ						
									ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΑΙΘΟΥΣΑ	ΤΕΤΡ.ΜΕΤ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟΣ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	50	1800	3	1	94	2	5	1218	24	1.5	13	609	244	47	19
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ															
ΑΡΚΑΔΙΑΣ															
ΑΡΤΑΣ															
ΑΤΤΙΚΗ	194	11932	14	6	440	7	30	5562	29	2.1	13	795	185	63	15
ΑΧΑΙΑΣ	34	1900	12	1	73	1	6	828	24	2.3	11	828	138	73	12
ΒΟΙΩΤΙΑΣ															
ΓΡΕΒΕΝΩΝ															
ΔΡΑΜΑΣ	33	1650	2	1	61	1	5	773	23	2.1	13	773	155	61	12
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ															
ΕΒΡΟΥ	46	9380	30	1	70	3	9	886	19	10.6	13	295	98	23	8
ΕΥΒΟΙΑΣ															
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ															
ΖΑΚΥΝΘΟΥ															
ΗΛΕΙΑΣ															
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	45	3060	3	1	76	1	2	760	17	4.0	10	760	380	76	38
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ															
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ															
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	18	2000	50	1	93		4	1064	59	1.9	11		266		23
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	36	2230	3	1	71	2	5	769	21	2.9	11	385	154	36	14
ΚΑΒΑΛΑΣ	30	1280	1		61	1	4	629	21	2.0	10	629	157	61	15
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	25	1700	1	1	48	1	5	580	23	2.9	12	580	116	48	10
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ															
ΚΕΡΚΥΡΑΣ															
ΚΕΦΑΛ/ΝΙΑΣ															
ΚΙΛΚΙΣ															
ΚΟΖΑΝΗΣ	8	320	2		17		3	180	23	1.8	11		60		6

Πηγή:Επεξεργασία δική μας με βάση αδημοσίευτα πρωτογενή στοιχεία της ΕΣΥΕ, Τμήμα Στατιστικών Παιδείας

ΠΙΝΑΚΑΣ 17. (συνέχεια)

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΣΥΝ.ΕΠΙΦ ΑΙΘΟΥΣΩΝ (ΤΕΤ.ΜΕΤ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΜΝ/ΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΔΙΟΙΚ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΒΟΗΘ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ, ΜΑΘΗΤΩΝ , ΚΤΙΡΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΕΠΛ ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΑΙΘΟΥΣΑ	ΤΕΤΡ.ΜΕΤ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟΣ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΕΚΠ/ΚΟΙ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ															
ΚΥΚΛΑΔΩΝ															
ΛΑΚΩΝΙΑΣ															
ΛΑΡΙΣΑΣ															
ΛΑΣΙΘΙΟΥ															
ΛΕΣΒΟΥ															
ΛΕΥΚΑΔΑΣ															
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	32	5400	2	1	90	1	13	1043	33	5.2	12	1043	80	90	7
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	26	1820	3	1	61	1	2	651	25	2.8	11	651	326	61	31
ΞΑΝΘΗΣ															
ΠΕΛΛΑΣ	26	1400	6		47	1	4	478	18	2.9	10	478	120	47	12
ΠΙΕΡΙΑΣ	36	2100	10	1	78	1	9	1003	28	2.1	13	1003	111	78	9
ΠΡΕΒΕΖΗΣ															
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	25	1700	2	1	74		5	739	30	2.3	10		148		15
ΡΟΔΟΠΗΣ	7	420	1		11			135	19	3.1	12				
ΣΑΜΟΥ															
ΣΕΡΡΩΝ															
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	34	2153	2	1	58	2	3	637	19	3.4	11	319	212	29	19
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ															
ΦΛΩΡΙΝΑΣ															
ΦΩΚΙΔΑ															
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ															
ΧΑΝΙΩΝ	30	1710	3	1	73	5	4	861	29	2.0	12	172	215	15	18
ΧΙΟΥ															
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	753	53955	150	20	1596	30	118	18796	26	2.9	12	627	159	53	14

ΙΑΚΑΣ 18. ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΜΗΧΑΝΙΚ ΕΜΠ	ΟΙΚ-ΚΟΙΝ ΝΟΜ-ΠΟΛ ΕΠΙΣ/ΜΩΝ	ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΑΘ/ΚΩΝ	ΘΕΟΛ-ΦΙΛ ΞΕΝ.ΓΛ.	"ΕΚΠΑΙΔΕΥΠΙΚΟ ΙΑΤΡ-ΟΔΟ ΦΑΡΜ/ΚΗΣ ΓΕΩΠ/ΚΗΣ	ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΛΟΙΠΩΝ ΑΝ ΣΧΟΛ	ΚΑΤΑ ΤΕΧ/ΓΩΝ ΤΕΙ ΑΣΕΤΕΜ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΛΟΙΠΩΝ ΤΕΙ	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝΩΤ/ΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΛ ΠΑΤΕΣ	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΣ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ΎΝΙΑΣ	19	2		1					4			8	4
ΟΛΙΔΑΣ	21			1	1				5		1	5	8
ΛΔΙΑΣ													
ΛΣ	10	1							1		1	6	1
ΙΚΗ	483	22	5	26	33	2		5	227	7	10	83	63
ΙΑΣ	21	1			1				9			6	4
ΟΤΙΑΣ	14	1							6			6	1
ΒΕΝΩΝ													
ΜΑΣ	18				1				8	2		6	1
ΎΝΗΣΟΥ	19	1		1	1				6			5	5
ΟΥ	8								3			5	
ΟΙΑΣ	22	1		1	2			8				1	9
ΥΤΑΝΙΑΣ	5	1							1			3	
ΥΝΘΟΥ	4							1				2	1
ΙΑΣ													
ΒΕΙΑΣ	29								7		3	8	11
ΚΛΕΙΟΥ	17	1					7				4	5	
ΙΡΩΤΙΑΣ	7	1										4	2
ΎΝΙΚΗΣ	155	2		8	13	6			64			46	16
ΙΝΙΝΩΝ	3				1				2				
ΛΛΑΣ													
ΛΙΤΣΑΣ	14							1	2			8	3
ΤΟΡΙΑΣ													
ΚΥΡΑΣ	7								1		1	4	1
ΛΛΗΝΙΑ													
ΚΙΣ	8										2	5	1
ΛΝΗΣ	31	1		2	2				12			7	7
ΙΝΘΙΑΣ	11	1		1					4			5	
ΛΑΔΩΝ	11				2				5				4
ΟΝΙΑΣ	6								4			2	
ΙΣΑΣ	33	1		1					10			13	8
ΙΘΙΟΥ	4								2			1	1
ΒΟΥ	6			1					3			1	1
ΚΑΔΑΣ													
ΝΗΣΙΑΣ	27	1		5	1			1	9			8	2
ΞΗΝΙΑΣ	13	1							5			5	2
ΘΗΣ	9	1							3			5	
ΛΑΣ	25	1			3				10			9	2
ΡΙΑΣ	25	1		1	1				7			13	2
ΒΕΖΗΣ	10	1							3			3	3
ΥΜΝΗΣ	6				1				2			2	1
ΟΠΗΣ	6								3		1	2	
ΟΥ	7				2				4				1
ΡΩΝ	23			1	2				9			9	2
ΚΑΛΩΝ	16			1	2				6			5	2
ΟΤΙΔΟΣ	15								8			6	1
ΡΙΝΑΣ	1								1				
ΙΔΑ	4								1				3
ΚΙΔΙΚΗΣ													
ΙΩΝ	13								9			3	1
ί	10								6			1	3
ΟΛΟ ΑΣ	1196	43	5	51	69	8	7	16	472	9	23	316	177

ΠΙΝΑΚΑΣ 19. ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΕΣ : ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣ/ΚΟΥ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΜΗΧΑΝΙΚ ΕΜΠ 1	ΟΙΚ-ΚΟΙΝ ΝΟΜ-ΠΟΛ ΕΠΙΣ/ΜΩΝ 2	ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΑΘ/ΚΩΝ 3	ΘΕΟΛ-ΦΙΛ ΞΕΝ.ΓΛ. 4	ΙΑΤΡ-ΟΔΟ ΦΑΡΜ/ΚΗΣ ΓΕΩΠ/ΚΗΣ 5	ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ 6	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝ ΣΧΟΛ 7	ΤΕΧ/ΓΩΝ ΤΕΙ ΑΣΕΤΕΜ 8	ΛΟΙΠΩΝ ΤΕΙ 9	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝΩΤ/ΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ...10	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΛ ΠΑΤΕΣ ...11	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΣ ...12
	.....ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ.....																	
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	19	100.00			19	10.53		5.26					21.05			42.11	21.05
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	25	84.00	8.00	8.00	21			4.76	4.76				23.81		4.76	23.81	38.10
ΑΡΚΑΔΙΑΣ																	
ΑΡΤΑΣ	10	100.00			10	10.00							10.00		10.00	60.00	10.00
ΑΤΤΙΚΗ	521	92.71	1.92	5.37	483	4.55	1.04	5.38	6.83	.41		1.04	47.00	1.45	2.07	17.18	13.04
ΑΧΑΙΑΣ	22	95.45		4.55	21	4.76			4.76				42.86			28.57	19.05
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	14	100.00			14	7.14							42.86			42.86	7.14
ΓΡΕΒΕΝΩΝ																	
ΔΡΑΜΑΣ	18	100.00			18				5.56				44.44	11.11		33.33	5.56
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	19	100.00			19	5.26		5.26	5.26				31.58			26.32	26.32
ΕΒΡΟΥ	8	100.00			8								37.50			62.50	
ΕΥΒΟΙΑΣ	22	100.00			22	4.55		4.55	9.09			36.36				4.55	40.91
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	6	83.33		16.67	5	20.00							20.00			60.00	
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	6	66.67		33.33	4							25.00				50.00	25.00
ΗΛΕΙΑΣ																	
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	29	100.00			29								24.14		10.34	27.59	37.93
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	17	100.00			17	5.88					41.18				23.53	29.41	
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	7	100.00			7	14.29										57.14	28.57
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	160	96.88	2.50	.63	155	1.29		5.16	8.39	3.87			41.29			29.68	10.32
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	5	60.00		40.00	3				33.33				66.67				
ΚΑΒΑΛΑΣ																	
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	16	87.50		12.50	14							7.14	14.29			57.14	21.43
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ																	
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	9	77.78		22.22	7								14.29		14.29	57.14	14.29
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ																	
ΚΙΛΚΙΣ	8	100.00			8										25.00	62.50	12.50

ΠΙΝΑΚΑΣ 19. (συνέχεια)

	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣ/ΚΟΥ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΜΗΧΑΝΙΚ ΕΜΠ 1	ΟΙΚ-ΚΟΙΝ ΝΟΜ-ΠΟΛ ΕΠΙΣ/ΜΩΝ 2	ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΑΘ/ΚΩΝ 3	ΘΕΟΛ-ΦΙΛ ΞΕΝ.ΓΛ. 4	ΙΑΤΡ-ΟΔΟ ΦΑΡΜ/ΚΗΣ ΓΕΩΠ/ΚΗΣ 5	ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ 6	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝ ΣΧΟΛ 7	ΤΕΧ/ΓΩΝ ΤΕΙ ΑΣΕΤΕΜ 8	ΛΟΙΠΩΝ ΤΕΙ 9	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝΩΤ/ΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ...10	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΛ ΠΑΤΕΣ ...11	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΣ ...12
	.....ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΠΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ.....																
ΚΟΖΑΝΗΣ	33	93.94	6.06		31	3.23		6.45	6.45				38.71			22.58	22.58
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	12	91.67		8.33	11	9.09		9.09					36.36			45.45	
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	13	84.62		15.38	11				18.18				45.45				36.36
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	7	85.71		14.29	6								66.67			33.33	
ΛΑΡΙΣΑΣ	33	100.00			33	3.03		3.03					30.30			39.39	24.24
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	4	100.00			4								50.00			25.00	25.00
ΛΕΣΒΟΥ	7	85.71		14.29	6			16.67					50.00			16.67	16.67
ΛΕΥΚΑΔΑΣ																	
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	28	96.43		3.57	27	3.70		18.52	3.70			3.70	33.33			29.63	7.41
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	13	100.00			13	7.69							38.46			38.46	15.38
ΞΑΝΘΗΣ	10	90.00		10.00	9	11.11							33.33			55.56	
ΠΕΛΛΑΣ	27	92.59		7.41	25	4.00			12.00				40.00			36.00	8.00
ΠΙΕΡΙΑΣ	25	100.00			25	4.00		4.00	4.00				28.00			52.00	8.00
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	10	100.00			10	10.00							30.00			30.00	30.00
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	6	100.00			6				16.67				33.33			33.33	16.67
ΡΟΔΟΠΗΣ	6	100.00			6								50.00		16.67	33.33	
ΣΑΜΟΥ	7	100.00			7				28.57				57.14				14.29
ΣΕΡΡΩΝ	23	100.00			23			4.35	8.70				39.13			39.13	8.70
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	16	100.00			16			6.25	12.50				37.50			31.25	12.50
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	16	93.75		6.25	15								53.33			40.00	6.67
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1	100.00			1								100.00				
ΦΩΚΙΔΑ	4	100.00			4								25.00				75.00
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ																	
ΧΑΝΙΩΝ	13	100.00			13								69.23			23.08	7.69
ΧΙΟΥ	10	100.00			10								60.00			10.00	30.00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1265	94.55	1.42	4.03	1196	3.60	.42	4.26	5.77	.67	.59	1.34	39.46	.75	1.92	26.42	14.80

ΠΙΝΑΚΑΣ 20. ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΕΛ ΥΠΕΠΘ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ 1988-89

					..."ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ...													ΔΙΟΙΚ/ΚΟ	ΒΟΗΘ/ΚΟ
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΣΥΝ.ΕΠΙΦ ΑΙΘΟΥΣΩΝ (ΤΕΤ.ΜΕΤ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΜΝ/ΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΜΗΧΑΝΙΚ ΕΜΠ 1	ΟΙΚ-ΚΟΙΝ ΝΟΜ-ΠΟΛ ΕΠΙΣ/ΜΩΝ 2	ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΑΘ/ΚΩΝ 3	ΘΕΟΛ-ΦΙΛ ΞΕΝ.ΓΛ. 4	ΙΑΤΡ-ΟΔΟ ΦΑΡΜ/ΚΗΣ ΓΕΩΠ/ΚΗΣ 5	ΦΥΣΙΚΙ'Σ ΑΓΩΓΗΣ 6	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝ ΣΧΟΛ 7	ΤΕΧ/ΓΩΝ ΤΕΙ ΑΣΕΤΕΜ 8	ΛΟΙΠΩΝ ΤΕΙ 9	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝΩΤ/ΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ...10	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΛ ΠΑΤΕΣ ...11	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΣ ...12	ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΠΡΟΣ/ΚΟ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	87	5152	27	1	164	3	10	24	32	10	6		28	17	12	14	8	2	15
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	22	1060			29	2		5	5	1	2		2	4	6	1	1	1	4
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	39	1550	11	1	63	4	8	13	11	2	1	1	8	4	6	4	1	4	7
ΑΡΤΑΣ	25	1994	4	1	40	2	3	5	9	2	1		6	3			9	2	5
ΑΤΤΙΚΗ	1003	45637	266	20	1645	128	180	309	382	76	47	23	271	84	25	71	49	40	128
ΑΧΑΙΑΣ	107	7640	29	2	143	8	12	20	30	13	4	1	27	4	8	11	5	4	14
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	28	1513	9		55	2	6	9	14	4	2		12	3		3		1	6
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	17	630	5		19	1	2	3	4	2			2			4	1		4
ΔΡΑΜΑΣ	46	2216	11	3	74	2	4	16	17	3	3	2	13	7	1	5	1	2	4
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	61	2860	19	1	83	8	8	23	19		2	2	11	1	2	6	1	1	8
ΕΒΡΟΥ	58	4350	18	1	77	5	2	16	19	1	1	1	10	7	1	6	8	1	14
ΕΥΒΟΙΑΣ	88	4010	19	5	118	5	11	21	28	4	2	4	31	6	1	2	3	2	8
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	13	820	6	1	12			1	4		1		3			2	1		5
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	12	480	5	1	16	1	3	3	2		1		5			1			3
ΗΛΕΙΑΣ	42	2200	11		75	4	7	10	17	2	2	3	14	7	1	2	6	2	11
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	58	2650	22	2	92	8	8	16	19	6	4		16	3		3	9	2	11
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	114	4770	19		182	7	14	36	46	13	6	1	19	3	24	3	10	3	8
ΗΣΠΡΩΤΙΑΣ	12	710	6		24	1	4	4	6		1	3		2			3	1	3
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	409	21564	151	5	589	35	59	103	125	42	13	12	65	39	41	16	39	13	53
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	46	2897	14	2	54	1	1	13	11	3	2		8	1	7	3	4	2	6
ΚΑΒΑΛΑΣ	57	3150	14	1	84	5	6	17	18		2		18	7	2	7	2	1	14
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	28	1850	13	1	34	2	1	5	7		1	2	2	2	4	1	7	2	5
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	13	780	4		14	1	2	3	4				3			1			2
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	29	1900	4	1	49	3	6	12	6		2		13			5	2	2	7
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	15	971	5	1	22		2	6	5				7			2			2
ΚΙΛΚΙΣ	38	2120	6	1	64	3	11	12	16	3	2		1	6	5	1	4	1	6

ΝΑΚΑΣ 20. (συνέχεια)

					."ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ													ΔΙΟΙΚ/ΚΟ	ΒΟΗΘ/ΚΟ
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΣΥΝ.ΕΠΙΦ ΑΙΘΟΥΣΩΝ (ΤΕΤ.ΜΕΤ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΜΝ/ΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΜΗΧΑΝΙΚ ΕΜΠ 1	ΟΙΚ-ΚΟΙΝ ΝΟΜ-ΠΟΛ ΕΠΙΣ/ΜΩΝ 2	ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΑΘ/ΚΩΝ 3	ΘΕΟΛ-ΦΙΛ ΞΕΝ.ΓΛ. 4	ΙΑΤΡ-ΟΔΟ ΦΑΡΜ/ΚΗΣ ΓΕΩΠ/ΚΗΣ 5	ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ 6	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝ ΣΧΟΛ 7	ΤΕΧ/ΓΩΝ ΤΕΙ ΑΣΕΤΕΜ 8	ΛΟΙΠΩΝ ΤΕΙ 9	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝΩΤ/ΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ...10	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΛ ΠΑΤΕΣ ...11	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΣ ...12	ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΠΡΟΣ/ΚΟ
ΖΑΝΗΣ	81	3900	23	1	107	7	11	21	20	1	2	11	17	1		4	12	3	17
ΟΡΙΝΘΙΑΣ	56	2670	11	1	64	1	8	13	14	7	2		10	5	1	1	2	2	10
ΥΚΛΑΔΩΝ	37	1250	9		56	3	11	15	17		3		3	3		1			8
ΑΚΩΝΙΑΣ	23	1550	7		20	2	3	2	6		1		3	1		2			3
ΑΡΙΣΑΣ	109	5232	20	2	143	13	9	20	31	9	5		22	8	14	4	8	2	6
ΑΣΙΘΙΟΥ	33	1700	14	1	63	3	4	10	13	1	2	2	14	2		8	4		6
ΕΣΒΟΥ	47	1618	10		60	3	7	11	13	3	2		6	1	6	2	6	1	7
ΕΥΚΑΔΑΣ	8	270	2		17	1	2	3	4				5				2	1	2
ΙΑΓΝΗΣΙΑΣ	73	3243	18	3	85	10	5	14	21	3	3	1	12	2	2	11	1	2	7
ΙΕΣΣΗΝΙΑΣ	38	1980	8	1	65	1	7	10	17	3	3	1	9		3	2	9	2	9
ΙΑΝΘΗΣ	29	1420	6		53	1	5	8	12	1	2		14	1		9		1	6
ΙΕΛΛΑΣ	56	3520	20	2	95	8	9	19	24	1	2	3	4	8	6	4	7	1	11
ΙΙΕΡΙΑΣ	59	3360	19	2	85	7	6	14	16	10	4	8	7	8		5		2	10
ΙΡΕΒΕΖΗΣ	31	920	8	1	33		3	6	7	1	1		2		4	2	7	1	6
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	14	300	6		25	1	1	1	5		1		3	2	4	5	2	1	3
ΡΟΔΟΠΗΣ	16	1100	4		41	1	4	7	10	2	1		6	5		4	1	1	3
ΣΑΜΟΥ	14	500	6		19		1	6	5		1		5			1		2	1
ΣΕΡΡΩΝ	75	5122	14	3	107	5	9	19	29	5	2	3	19		6	3	7	2	7
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	42	2453	16	3	62	2	3	12	14	3	1		9	1	2	14	1	1	9
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	59	2862	10		82	1	7	15	16	6	3	1	19	5	1	4	4	2	1
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	25	1400	9	2	62	2	6	11	11	1	3	1	7	6		9	5	1	6
ΦΩΚΙΔΑ	11	610	3		21	1	3	5	4		1		3				4	2	4
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	44	2493	9	2	63	5	9	11	11	2	2		12	3		3	5	1	7
ΧΑΝΙΩΝ	58	3142	17		72	5	5	11	16	6	3	1	12	3	2	6	2	4	9
ΧΙΟΥ	25	957	7	1	33	1	3	7	10		1	3	4	1	3			1	6
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3530	179046	974	76	5354	325	511	976	1202	252	159	90	822	276	200	278	263	125	517

Πηγή: ΕΣΥΕ, Τμήμα Στατιστικών Παιδείας

ΠΙΝΑΚΑΣ 21. ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΕΛ ΥΠΕΠΘ :ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗ																	
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣ/ΚΟΥ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ	ΕΚΠ.ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΕΚΠ.ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΜΗΧΑΝΙΚ ΕΜΠ 1	ΟΙΚ-ΚΟΙΝ ΝΟΜ-ΠΟΛ ΕΠΙΣ/ΜΩΝ 2	ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΑΘ/ΚΩΝ 3	ΘΕΟΛ-ΦΙΛ ΞΕΝ.ΓΛ. 4	ΙΑΤΡ-ΟΔΟ ΦΑΡΜ/ΚΗΣ ΓΕΩΠ/ΚΗΣ 5	ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ 6	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝ ΣΧΟΛ 7	ΤΕΧ/ΓΩΝ ΤΕΙ ΑΣΕΤΕΜ 8	ΛΟΙΠΩΝ ΤΕΙ 9	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝΩΤ/ΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ...10	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΛ ΠΑΤΕΣ ...11	ΠΤΥΧ/ΧΩ ΤΕΣ ...12
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	181	90.61	1.10	8.29	82	11	164	1.83	6.10	14.63	19.51	6.10	3.66		17.07	10.37	7.32	8.54	4.88
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	34	85.29	2.94	11.76	29	7	29	6.90		17.24	17.24	3.45	6.90		6.90	13.79	20.69	3.45	3.45
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	74	85.14	5.41	9.46	16	9	63	6.35	12.70	20.63	17.46	3.17	1.59	1.59	12.70	6.35	9.52	6.35	1.59
ΑΡΤΑΣ	47	85.11	4.26	10.64	20	8	40	5.00	7.50	12.50	22.50	5.00	2.50		15.00	7.50			22.50
ΑΤΤΙΚΗ	1813	90.73	2.21	7.06	41	13	1645	7.78	10.94	18.78	23.22	4.62	2.86	1.40	16.47	5.11	1.52	4.32	2.98
ΑΧΑΙΑΣ	161	88.82	2.48	8.70	36	10	143	5.59	8.39	13.99	20.98	9.09	2.80	.70	18.88	2.80	5.59	7.69	3.50
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	62	88.71	1.61	9.68	55	9	55	3.64	10.91	16.36	25.45	7.27	3.64		21.82	5.45		5.45	
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	23	82.61		17.39		5	19	5.26	10.53	15.79	21.05	10.53			10.53			21.05	5.26
ΔΡΑΜΑΣ	80	92.50	2.50	5.00	37	19	74	2.70	5.41	21.62	22.97	4.05	4.05	2.70	17.57	9.46	1.35	6.76	1.35
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	92	90.22	1.09	8.70	83	10	83	9.64	9.64	27.71	22.89		2.41	2.41	13.25	1.20	2.41	7.23	1.20
ΕΒΡΟΥ	92	83.70	1.09	15.22	77	6	77	6.49	2.60	20.78	24.68	1.30	1.30	1.30	12.99	9.09	1.30	7.79	10.39
ΕΥΒΟΙΑΣ	128	92.19	1.56	6.25	59	15	118	4.24	9.32	17.80	23.73	3.39	1.69	3.39	26.27	5.08	.85	1.69	2.54
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	17	70.59		29.41:		2	12			8.33	33.33		8.33		25.00			16.67	8.33
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	19	84.21		15.79		5	16	6.25	18.75	18.75	12.50		6.25		31.25			6.25	
ΗΛΕΙΑΣ	88	85.23	2.27	12.50	38	7	75	5.33	9.33	13.33	22.67	2.67	2.67	4.00	18.67	9.33	1.33	2.67	8.00
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	105	87.62	1.90	10.48	46	8	92	8.70	8.70	17.39	20.65	6.52	4.35		17.39	3.26		3.26	9.78
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	193	94.30	1.55	4.15	61	23	182	3.85	7.69	19.78	25.27	7.14	3.30	.55	10.44	1.65	13.19	1.65	5.49
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	28	85.71	3.57	10.71	24	8	24	4.17	16.67	16.67	25.00		4.17	12.50		8.33			12.50
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	655	89.92	1.98	8.09	45	11	589	5.94	10.02	17.49	21.22	7.13	2.21	2.04	11.04	6.62	6.96	2.72	6.62
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	62	87.10	3.23	9.68	27	9	54	1.85	1.85	24.07	20.37	5.56	3.70		14.81	1.85	12.96	5.56	7.41
ΚΑΒΑΛΑΣ	99	84.85	1.01	14.14	84	6	84	5.95	7.14	20.24	21.43		2.38		21.43	8.33	2.38	8.33	2.38
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	41	82.93	4.88	12.20	17	7	34	5.88	2.94	14.71	20.59		2.94	5.88	5.88	5.88	11.76	2.94	20.59
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	16	87.50		12.50		7	14	7.14	14.29	21.43	28.57				21.43			7.14	
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	58	84.48	3.45	12.07	25	7	49	6.12	12.24	24.49	12.24		4.08		26.53			10.20	4.08
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	24	91.67		8.33		11	22		9.09	27.27	22.73				31.82			9.09	
ΚΙΛΚΙΣ	71	90.14	1.41	8.45	64	11	64	4.69	17.19	18.75	25.00	4.69	3.13		1.56	9.38	7.81	1.56	6.25
ΚΟΖΑΝΗΣ	127	84.25	2.36	13.39	36	6	107	6.54	10.28	19.63	18.69	.93	1.87	10.28	15.89	.93		3.74	11.21

ΝΑΚΑΣ 21. (συνέχεια)

	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣ/ΚΟΥ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΕΚΠ.ΠΡΟΣ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΠΟΣ/ΣΤΟ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ	ΕΚΠ.ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ.ΠΡ	ΕΚΠ.ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ.ΠΡΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΜΗΧΑΝΙΚ ΕΜΠ 1	ΟΙΚ-ΚΟΙΝ ΝΟΜ-ΠΟΛ ΕΠΙΣ/ΜΩΝ 2	ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΑΘ/ΚΩΝ 3	ΘΕΟΛ-ΦΙΛ ΞΕΝ.ΓΛ. 4	ΙΑΤΡ-ΟΔΟ ΦΑΡΜ/ΚΗΣ ΓΕΩΠ/ΚΗΣ 5	ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ 6	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝ ΣΧΟΛ 7	ΤΕΧ/ΓΩΝ ΤΕΙ ΑΣΕΤΕΜ 8	ΛΟΙΠΩΝ ΤΕΙ 9	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝΩΤ/ΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ...10	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΛ ΠΑΤΕΣ ...11	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΣ ...12
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	76	84.21	2.63	13.16	32	6	64	1.56	12.50	20.31	21.88	10.94	3.13		15.63	7.81	1.56	1.56	3.13
ΚΟΖΑΝΗΣ	127	84.25	2.36	13.39	36	6	107	6.54	10.28	19.63	18.69	.93	1.87	10.28	15.89	.93		3.74	11.21
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	76	84.21	2.63	13.16	32	6	64	1.56	12.50	20.31	21.88	10.94	3.13		15.63	7.81	1.56	1.56	3.13
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	64	87.50		12.50		7	56	5.36	19.64	26.79	30.36		5.36		5.36	5.36		1.79	
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	23	86.96		13.04		7	20	10.00	15.00	10.00	30.00		5.00		15.00	5.00		10.00	
ΛΑΡΙΣΑΣ	151	94.70	1.32	3.97	72	24	143	9.09	6.29	13.99	21.68	6.29	3.50		15.38	5.59	9.79	2.80	5.59
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	69	91.30		8.70		11	63	4.76	6.35	15.87	20.63	1.59	3.17	3.17	22.22	3.17		12.70	6.35
ΛΕΣΒΟΥ	68	88.24	1.47	10.29	60	9	60	5.00	11.67	18.33	21.67	5.00	3.33		10.00	1.67	10.00	3.33	10.00
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	20	85.00	5.00	10.00	17	9	17	5.88	11.76	17.65	23.53				29.41				11.76
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	94	90.43	2.13	7.45	43	12	85	11.76	5.88	16.47	24.71	3.53	3.53	1.18	14.12	2.35	2.35	12.94	1.18
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	76	85.53	2.63	11.84	33	7	65	1.54	10.77	15.38	26.15	4.62	4.62	1.54	13.85		4.62	3.08	13.85
ΞΑΝΘΗΣ	60	88.33	1.67	10.00	53	9	53	1.89	9.43	15.09	22.64	1.89	3.77		26.42	1.89		16.98	
ΠΕΛΛΑΣ	107	88.79	.93	10.28	95	9	95	8.42	9.47	20.00	25.26	1.05	2.11	3.16	4.21	8.42	6.32	4.21	7.37
ΠΙΕΡΙΑΣ	97	87.63	2.06	10.31	43	9	85	8.24	7.06	16.47	18.82	11.76	4.71	9.41	8.24	9.41		5.88	
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	40	82.50	2.50	15.00	33	6	33		9.09	18.18	21.21	3.03	3.03		6.06		12.12	6.06	21.21
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	29	86.21	3.45	10.34	25	8	25	4.00	4.00	4.00	20.00		4.00		12.00	8.00	16.00	20.00	8.00
ΡΟΔΟΠΗΣ	45	91.11	2.22	6.67	41	14	41	2.44	9.76	17.07	24.39	4.88	2.44		14.63	12.20		9.76	2.44
ΣΑΜΟΥ	22	86.36	9.09	4.55	10	19	19		5.26	31.58	26.32		5.26		26.32			5.26	
ΣΕΡΡΩΝ	116	92.24	1.72	6.03	54	15	107	4.67	8.41	17.76	27.10	4.67	1.87	2.80	17.76		5.61	2.80	6.54
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	72	86.11	1.39	12.50	62	7	62	3.23	4.84	19.35	22.58	4.84	1.61		14.52	1.61	3.23	22.58	1.61
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	85	96.47	2.35	1.18	41	82	82	1.22	8.54	18.29	19.51	7.32	3.66	1.22	23.17	6.10	1.22	4.88	4.88
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	69	89.86	1.45	8.70	62	10	62	3.23	9.68	17.74	17.74	1.61	4.84	1.61	11.29	9.68		14.52	8.06
ΦΩΚΙΔΑ	27	77.78	7.41	14.81	11	5	21	4.76	14.29	23.81	19.05		4.76		14.29				19.05
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	71	88.73	1.41	9.86	63	9	63	7.94	14.29	17.46	17.46	3.17	3.17		19.05	4.76		4.76	7.94
ΧΑΝΙΩΝ	85	84.71	4.71	10.59	18	8	72	6.94	6.94	15.28	22.22	8.33	4.17	1.39	16.67	4.17	2.78	8.33	2.78
ΧΙΟΥ	40	82.50	2.50	15.00	33	6	33	3.03	9.09	21.21	30.30		3.03	9.09	12.12	3.03	9.09		
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	6026	88.85	2.07	8.58	43	10	5354	6.07	9.54	18.23	22.45	4.71	2.97	1.68	15.35	5.16	3.74	5.19	4.91

ΠΙΝΑΚΑΣ 22. ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΕΛ ΥΠΕΠΘ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΣΥΝ.ΕΠΙΦ ΑΙΘΟΥΣΩΝ (ΤΕΤ.ΜΕΤ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΜΝ/ΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΜΗΧΑΝΙΚ ΕΜΠ 1	ΟΙΚ-ΚΟΙΝ ΝΟΜ-ΠΟΛ ΕΠΙΣ/ΜΩΝ 2	ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΑΘ/ΚΩΝ 3	ΘΕΟΛ-ΦΙΛ ΞΕΝ.ΓΛ. 4	"ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΑΤΡ-ΟΔΟ ΦΑΡΜ/ΚΗΣ 5	ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΓΕΩΠ/ΚΗΣ 6	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΛΟΙΠΩΝ ΑΝ ΣΧΟΛ 7	ΚΑΤΑ ΤΕΧ/ΓΩΝ ΤΕΙ ΑΣΕΤΕΜ 8	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΛΟΙΠΩΝ ΤΕΙ 9	ΛΟΙΠΩΝ ΑΝΩΤ/ΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ...10	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΛ ΠΑΤΕΣ ...11	ΠΤΥΧ/ΧΩΝ ΤΕΣ ...12	ΔΙΟΙΚ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ	ΒΟΗΘ/ΚΟ ΠΡΟΣ/ΚΟ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ	206	12236	53	5	329	14	21	64	76	7	9	3	61	27	4	31	12	6	41
ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	739	40829	241	17	1095	71	111	194	240	69	29	26	124	67	58	35	71	22	105
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	136	6710	41	3	202	11	21	38	39	4	5	12	29	7		18	18	4	29
ΗΠΕΙΡΟΥ	114	6521	32	4	151	4	11	28	33	6	5	3	16	6	11	5	23	6	20
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	252	12778	67	9	324	27	18	51	73	15	10	3	45	13	22	30	17	7	27
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	64	3621	16	3	104	5	13	24	17		3		30			8	4	3	14
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	236	14992	67	3	382	15	29	54	79	25	12	4	69	28	21	27	19	8	40
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	199	9815	47	6	288	9	27	51	66	14	9	5	68	14	2	11	12	7	24
ΑΤΤΙΚΗ	1003	45637	266	20	1645	128	180	309	382	76	47	23	271	84	25	71	49	40	128
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	178	8810	37	3	241	10	26	43	53	13	9	2	32	14	16	10	13	9	33
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	86	3075	23	1	112	4	11	24	28	3	4	3	15	2	9	3	6	4	14
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	98	4110	28	1	139	11	19	38	36		5	2	14	4	2	7	1	1	16
ΚΡΗΤΗΣ	219	9912	56	1	342	16	24	58	80	20	12	4	48	10	30	22	18	8	26
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	3530	179046	974	76	5354	325	511	976	1202	252	159	90	822	276	200	278	263	125	517

ΠΙΝΑΚΑΣ 23. ΥΠΟΔΟΜΗ ΕΠΛ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

	ΑΡΙΘΜ. ΑΙΘ.	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΦ. ΑΙΘ. (Τ.Μ.)	ΑΡΙΘ. ΕΡΓ.	ΑΡΙΘ ΓΥΜΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΤΑ ΘΕΟ/ΓΟΙ	ΦΙΛ/ΓΟΙ	ΜΑΘ/ΚΟΙ	ΦΥΣΙΚΟΙ	ΧΗΜ.	ΒΙΟΛ.	ΦΥΣ/ΣΤΕΣ	ΓΕΟΛ.	ΦΥΣΑΓΩΓ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	50	1800	3	1	94	3	25	13	6	2		2		4
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ														
ΑΡΚΑΔΙΑΣ														
ΑΡΤΑΣ														
ΑΤΤΙΚΗ	194	11932	14	6	440	16	100	65	29	18	11	6		22
ΑΧΑΙΑΣ	34	1900	12	1	73	2	16	11	5	2	2			3
ΒΟΙΩΤΙΑΣ														
ΓΡΕΒΕΝΩΝ														
ΔΡΑΜΑΣ	33	1650	2	1	61	2	15	5	4	2		2		3
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ														
ΕΒΡΟΥ	46	9380	30	1	70	2	16	10	5	1	1	1		3
ΕΥΒΟΙΑΣ														
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ														
ΖΑΚΥΝΘΟΥ														
ΗΛΕΙΑΣ														
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	45	3060	3	1	76	2	19	11	4	2		1		4
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ														
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ														
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	18	2000	50	1	93	3	19	12	7	2		1		4
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	36	2230	3	1	71	2	19	11	5	1	1			2
ΚΑΒΑΛΑΣ	30	1280	1		61	2	14	8	3	1	1			3
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	25	1700	1	1	48	1	11	7	4	1	2			2
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ														
ΚΕΡΚΥΡΑΣ														
ΚΕΦΑΛ/ΝΙΑΣ														
ΚΙΛΚΙΣ														
ΚΟΖΑΝΗΣ	8	320	2		17	1	2	2	1	1		1		1
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ														
ΚΥΚΛΑΔΩΝ														
ΛΑΚΩΝΙΑΣ														
ΛΑΡΙΣΑΣ														
ΛΑΣΙΘΙΟΥ														
ΛΕΣΒΟΥ														
ΛΕΥΚΑΔΑΣ														
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	32	5400	2	1	90	4	17	9	10	2	1	3		4
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	26	1820	3	1	61	4	13	7	5	1	1			3
ΞΑΝΘΗΣ														
ΠΕΛΛΑΣ	26	1400	6		47	2	12	4	3	1	2			2
ΠΙΕΡΙΑΣ	36	2100	10	1	78	3	19	10	4	2	1	1		5
ΠΡΕΒΕΖΗΣ														
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	25	1700	2	1	74	3	16	6	3	1	1	1		4
ΡΟΔΟΠΗΣ	7	420	1		11		3	2	1					
ΣΑΜΟΥ														
ΣΕΡΡΩΝ														
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	34	2153	2	1	58	2	15	7	3	1		1		3
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ														
ΦΛΩΡΙΝΑΣ														
ΦΩΚΙΔΑ														
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ														
ΧΑΝΙΩΝ	30	1710	3	1	73	2	14	11	6	2		1		4
ΧΙΟΥ														
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	735	53955	150	20	1596	56	365	211	108	43	24	21		76

ΠΙΝΑΚΑΣ 23. (συνέχεια)

	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ												ΔΙΟΙΚ ΠΡΟΣ
	ΓΑΛ/ΚΗΣ	ΑΓΓ/ΚΗΣ	ΚΑΛ/ΚΩΝ	ΜΟΥΣΙΚΗΣ	ΚΟΙΝ/ΓΟΙ	ΟΙΚΟ/ΓΟΙ	ΓΕΩΠ/ΝΟΙ	ΠΟΛ. ΜΗΧ	ΗΛΕΚ. ΜΗΧ	ΗΛΕΚ/ΚΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ		
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	3	6	1	1	4	5	2	1		1	15	2	
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ													
ΑΡΚΑΔΙΑΣ													
ΑΡΤΑΣ													
ΑΤΤΙΚΗ	16	28	8	3	18	25	12	6	16	12	29	7	
ΑΧΑΙΑΣ	2	6	3		4	7	1		1		8	1	
ΒΟΙΩΤΙΑΣ													
ΓΡΕΒΕΝΩΝ													
ΔΡΑΜΑΣ	3	3		1	2	4	2		2		11	1	
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ													
ΕΒΡΟΥ	3	7		1	3	4			1	2	10	3	
ΕΥΒΟΙΑΣ													
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ													
ΖΑΚΥΝΘΟΥ													
ΗΛΕΙΑΣ													
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	3	4	2	1	2	5	3		2	4	7	1	
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ													
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ													
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	7				3	7	4		3	4	17		
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3	4	1	1	1	6	2	2	2		8	2	
ΚΑΒΑΛΑΣ	2	3			2	4	1				17	1	
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1	3		2	1	4	2		3	1	3	1	
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ													
ΚΕΡΚΥΡΑΣ													
ΚΕΦΑΛ/ΝΙΑΣ													
ΚΙΛΚΙΣ													
ΚΟΖΑΝΗΣ	1	1				1	1	1	2	1			3
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ													
ΚΥΚΛΑΔΩΝ													
ΛΑΚΩΝΙΑΣ													
ΛΑΡΙΣΑΣ													
ΛΑΣΙΘΙΟΥ													
ΛΕΣΒΟΥ													
ΛΕΥΚΑΔΑΣ													
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	3	5	2	1	3	5	3	5	3	2	8	1	13
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1	6	1	1	3	4	2		1	3	5	1	2
ΞΑΝΘΗΣ													
ΠΕΛΛΑΣ	1	3			2	3	2	1	2	1	6	1	4
ΠΙΕΡΙΑΣ	2	4		2	3	4	4	5			9	1	9
ΠΡΕΒΕΖΗΣ													
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	5	7	2	2	2	5	1	1	2	2	10		5
ΡΟΔΟΠΗΣ	1	1				1					2		
ΣΑΜΟΥ													
ΣΕΡΡΩΝ													
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2	3	1	1	2	5	2		2	1	7	2	3
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ													
ΦΛΩΡΙΝΑΣ													
ΦΩΚΙΔΑ													
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ													
ΧΑΝΙΩΝ	3	4	1	1	2	4	2	1	8	2	5	5	4
ΧΙΟΥ													
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	62	98	22	18	57	103	46	23	50	36	177	30	118

Πηγή: ΕΣΥΕ, Τμήμα Στατιστικών Παιδείας

ΠΙΝΑΚΑΣ 24. ΥΠΟΔΟΜΗ ΕΠΛ :ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

	ΣΥΝ. ΠΡΟΣ	% ΕΚΠ. ΠΡΟΣ	% ΔΙΟΙΚ. ΠΡΟΣ	% ΒΟΗΘ. ΠΡΟΣ.	ΕΚΠ. ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚ. ΠΡΟΣ.	ΕΚΠ. ΠΡΟΣ ΑΝΑ ΒΟΗΘ. ΠΡΟΣ.	ΣΥΝ. ΕΚΠ.	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΠΙΔΕΥΠΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΘΕΟ/ΓΟΙ	ΦΙΛ/ΓΟΙ	ΜΑΘ/ΚΟΙ	ΦΥΣΙΚΟΙ	ΧΗΜΙΚΟΙ	ΒΙΟ/ΓΟΙ	ΦΥΣ/ΣΤΕΣ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	101	93.07	1.98	4.95	47	19	94	3.19	26.60	13.83	6.38	2.13		2.13
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ														
ΑΡΚΑΔΙΑΣ														
ΑΡΤΑΣ														
ΑΤΤΙΚΗ	477	92.24	1.47	6.29	63	15	440	3.64	22.73	14.77	6.59	4.09	2.50	1.36
ΑΧΑΙΑΣ	80	91.25	1.25	7.50	73	12	73	2.74	21.92	15.07	6.85	2.74	2.74	
ΒΟΙΩΤΙΑΣ														
ΓΡΕΒΕΝΩΝ														
ΔΡΑΜΑΣ	67	91.04	1.49	7.46	61	12	61	3.28	24.59	8.20	6.56	3.28		3.28
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ														
ΕΒΡΟΥ	82	85.37	3.66	10.98	23	8	70	2.86	22.86	14.29	7.14	1.43	1.43	1.43
ΕΥΒΟΙΑΣ														
ΕΥΡ/ΝΙΑΣ														
ΖΑΚΥΝΘΟΥ														
ΗΛΕΙΑΣ														
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	79	96.20	1.27	2.53	76	38	76	2.63	25.00	14.47	5.26	2.63		1.32
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ														
ΘΕΣΠ/ΤΙΑΣ														
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	97	95.88		4.12		23	93	3.23	20.43	12.90	7.53	2.15		1.08
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	78	91.03	2.56	6.41	36	14	71	2.82	26.76	15.49	7.04	1.41	1.41	
ΚΑΒΑΛΑΣ	66	92.42	1.52	6.06	61	15	61	3.28	22.95	13.11	4.92	1.64	1.64	
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	54	88.89	1.85	9.26	48	10	48	2.08	22.92	14.58	8.33	2.08	4.17	
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ														
ΚΕΡΚΥΡΑΣ														
ΚΕΦ/ΝΙΑΣ														
ΚΙΛΚΙΣ														
ΚΟΖΑΝΗΣ	20	85.00		15.00		6	17	5.88	11.76	11.76	5.88	5.88		5.88
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ														
ΚΥΚΛΑΔΩΝ														
ΛΑΚΩΝΙΑΣ														
ΛΑΡΙΣΑΣ														
ΛΑΣΙΘΙΟΥ														
ΛΕΣΒΟΥ														
ΛΕΥΚΑΔΑΣ														
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	104	86.54	.96	12.50	90	7	90	4.44	18.89	10.00	1 1.11	2.22	1.11	3.33
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	64	95.31	1.56	3.13	61	31	61	6.56	21.31	11.48	8.20	1.64	1.64	
ΞΑΝΘΗΣ														
ΠΕΛΛΑΣ	52	90.38	1.92	7.69	47	12	47	4.26	25.53	8.51	6.38	2.13	4.26	
ΠΙΕΡΙΑΣ	88	88.64	1.14	10.23	78	9	78	3.85	24.36	12.82	5.13	2.56	1.28	1.28
ΠΡΕΒΕΖΗΣ														
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	79	93.67		6.33		15	74	4.05	21.62	8.11	4.05	1.35	1.35	1.35
ΡΟΔΟΠΗΣ	11	00.00					11		27.27	18.18	9.09			
ΣΑΜΟΥ														
ΣΕΡΡΩΝ														
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	63	92.06	3.17	4.76	29	19	58	3.45	25.86	12.07	5.17	1.72		1.72
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ														
ΦΛΩΡΙΝΑΣ														
ΦΩΚΙΔΑ														
ΧΑΛΚΙ/ΚΗΣ														
ΧΑΝΙΩΝ	82	89.02	6.10	4.88	15	18	73	2.74	19.18	15.07	8.22	2.74		1.37
ΧΙΟΥ														
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1744	91.51	1.72	6.77	53	14	1596	3.51	22.87	13.22	6.77	2.69	1.50	1.32

ΠΙΝΑΚΑΣ 24. (συνέχεια)

	ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ											
	ΓΕΩΛ.	ΦΥΣ	ΑΓΩΓ	ΓΑΛ/ΚΗΣ	ΑΓΓ/ΚΗΣ	ΚΑΛ/ΚΩΝ	ΜΟΥΣΙΚΗΣ	ΚΟΙΝ/ΓΟΙ	ΟΙΚΟ/ΓΟΙ	ΓΕΩΠ/ΝΟΙ	ΠΟΛ. ΜΗΧ	ΗΛΕΚ. ΜΗΧ	ΗΛΕΚΤΡ-ΛΟ ΝΙΚΟΙ	
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		4.26	3.19	6.38	1.06	1.06	4.26	5.32	2.13	1.06		1.06		1
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ														
ΑΡΚΑΔΙΑΣ														
ΑΡΤΑΣ														
ΑΤΤΙΚΗ		5.00	3.64	6.36	1.82	.68	4.09	5.68	2.73	1.36	3.64	2.73		6
ΑΧΑΙΑΣ		4.11	2.74	8.22	4.11		5.48	9.59	1.37		1.37			10
ΒΟΙΩΤΙΑΣ														
ΓΡΕΒΕΝΩΝ														
ΔΡΑΜΑΣ		4.92	4.92	4.92		1.64	3.28	6.56	3.28		3.28			18
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ														
ΕΒΡΟΥ		4.29	4.29	10.00		1.43	4.29	5.71			1.43	2.86		14
ΕΥΒΟΙΑΣ														
ΕΥΡ/ΝΙΑΣ														
ΖΑΚΥΝΘΟΥ														
ΗΛΕΙΑΣ														
ΗΜΑΘΕΙΑΣ		5.26	3.95	5.26	2.63	1.32	2.63	6.58	3.95		2.63	5.26		9.
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ														
ΘΕΣΠ/ΤΙΑΣ														
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ		4.30	7.53				3.23	7.53	4.30		3.23	4.30		18.
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ		2.82	4.23	5.63	1.41	1.41	1.41	8.45	2.82	2.82	2.82			11.
ΚΑΒΑΛΑΣ		4.92	3.28	4.92			3.28	6.56	1.64					27.
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ		4.17	2.08	6.25		4.17	2.08	8.33	4.17		6.25	2.08		6.
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ														
ΚΕΡΚΥΡΑΣ														
ΚΕΦ/ΝΙΑΣ														
ΚΙΛΚΙΣ														
ΚΟΖΑΝΗΣ		5.88	5.88	5.88				5.88	5.88	5.88	1.76	5.88		
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ														
ΚΥΚΛΑΔΩΝ														
ΛΑΚΩΝΙΑΣ														
ΛΑΡΙΣΑΣ														
ΛΑΣΙΘΙΟΥ														
ΛΕΣΒΟΥ														
ΛΕΥΚΑΔΑΣ														
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ		4.44	3.33	5.56	2.22	1.11	3.33	5.56	3.33	5.56	3.33	2.22		8.89
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ		4.92	1.64	9.84	1.64	1.64	4.92	6.56	3.28		1.64	4.92		8.20
ΞΑΝΘΗΣ														
ΠΕΛΛΑΣ		4.26	2.13	6.38			4.26	6.38	4.26	2.13	4.26	2.13		12.77
ΠΙΕΡΙΑΣ		6.41	2.56	5.13		2.56	3.85	5.13	5.13	6.41				11.54
ΠΡΕΒΕΖΗΣ														
ΡΕΘΥΜΝΗΣ		5.41	6.76	9.46	2.70	2.70	2.70	6.76	1.35	1.35	2.70	2.70		13.51
ΡΟΔΟΠΗΣ			9.09	9.09				9.09						18.18
ΣΑΜΟΥ														
ΣΕΡΡΩΝ														
ΤΡΙΚΑΛΩΝ		5.17	3.45	5.17	1.72	1.72	3.45	8.62	3.45		3.45	1.72		12.07
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ														
ΦΛΩΡΙΝΑΣ														
ΦΩΚΙΔΑ														
ΧΑΛΚΙ/ΚΗΣ														
ΧΑΝΙΩΝ		5.48	4.11	5.48	1.37	1.37	2.74	5.48	2.74	1.37	0.96	2.74		6.85
ΧΙΟΥ														
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		4.76	3.88	6.14	1.38	1.13	3.57	6.45	2.88	1.44	3.13	2.26		11.09

ΝΑΚΑΣ 25. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΠΛ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΘΕΟΛ.	ΦΙΛΟΛ.	ΜΑΘΗΜ.	ΦΥΣΙΚΟΙ	ΧΗΜΙΚΟΙ	ΒΙΟΛ.	ΦΥΣ/ΣΤΕΣ ΓΕΩΛ.	ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	ΓΑΛ/ΚΗΣ	ΑΓΓ/ΚΗΣ	ΚΑΛ/ΚΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ		ΚΟΙΝ/ΓΟΙ	ΟΙΚΟ/ΓΟΙ	ΓΕΟΠ/ΝΟΙ	ΠΟΛ.ΜΗΧ	ΗΛΕΚ.ΜΗΧ	ΗΛΕΚ/ΚΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Τ/ΝΙΑΣ	94	3.19	26.60	13.83	6.38	2.13		2.13	4.26	3.19	6.38	1.06	1.06	4.26	5.32	2.13	1.06		1.06	15.96	100
ΡΓΟΛΙΔΑΣ																					
ΡΚΑΔΙΑΣ																					
ΡΤΑΣ																					
ΓΤΙΚΗ	440	3.64	22.73	14.77	6.59	4.09	2.50	1.36	5.00	3.64	6.36	1.82	.68	4.09	5.68	2.73	1.36	3.64	2.73	6.59	100
ΚΑΙΑΣ	73	2.74	21.92	15.07	6.85	2.74	2.74		4.11	2.74	8.22	4.11		5.48	9.59	1.37		1.37		10.96	100
ΟΙΩΤΙΑΣ																					
ΡΕΒΕΝΩΝ																					
ΡΑΜΑΣ	61	3.28	24.59	8.20	6.56	3.28		3.28	4.92	4.92	4.92		1.64	3.28	6.56	3.28		3.28		18.03	100
ΩΔ/ΝΗΣΟΥ																					
ΒΡΟΥ	70	2.86	22.86	14.29	7.14	1.43	1.43	1.43	4.29	4.29	0.00		1.43	4.29	5.71			1.43	2.86	14.29	100
ΥΒΟΙΑΣ																					
ΥΡΥΤΑΝΙΑΣ																					
ΑΚΥΝΘΟΥ																					
ΙΛΕΙΑΣ																					
ΙΜΑΘΕΙΑΣ	76	2.63	25.00	14.47	5.26	2.63		1.32	5.26	3.95	5.26	2.63	1.32	2.63	6.58	3.95		2.63	5.26	9.21	100
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ																					
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ																					
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	93	3.23	20.43	12.90	7.53	2.15		1.08	4.30	7.53				3.23	7.53	4.30		3.23	4.30	18.28	100
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	71	2.82	26.76	15.49	7.04	1.41	1.41		2.82	4.23	5.63	1.41	1.41	1.41	8.45	2.82	2.82	2.82		11.27	100
ΚΑΒΑΛΑΣ	61	3.28	22.95	13.11	4.92	1.64	1.64		4.92	3.28	4.92			3.28	6.56	1.64				27.87	100
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	48	2.08	22.92	14.58	8.33	2.08	4.17		4.17	2.08	6.25		4.17	2.08	8.33	4.17		6.25	2.08	6.25	100
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ																					
ΚΕΡΚΥΡΑΣ																					
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ																					
ΚΙΛΚΙΣ																					
ΚΟΖΑΝΗΣ	17	5.88	11.76	11.76	5.88	5.88		5.88	5.88	5.88	5.88				5.88	5.88	5.88	11.76	5.88		100

ΠΙΝΑΚΑΣ 25. (συνέχεια)

	ΣΥΝΟΛΟ	ΦΥΣΙΚΗΣ																			
	ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΘΕΟΛ.	ΦΙΛΟΛ.	ΜΑΘΗΜ.	ΦΥΣΙΚΟΙ	ΧΗΜΙΚΟΙ	ΒΙΟΛ.	ΦΥΣ/ΣΤΕΣ	ΓΕΟΛ.ΑΓΩΓΗΣ	ΓΑΛ/ΚΗΣ	ΑΓΓ/ΚΗΣ	ΚΑΛ/ΚΩΝ	ΜΟΥΣΙΚΗΣ	ΚΟΙΝ/ΓΟΙ	ΟΙΚΟ/ΓΟΙ	ΓΕΟΠ/ΝΟΙ	ΠΟΛ.ΜΗΧ	ΗΛΕΚ.ΜΗΧ	ΗΛΕΚ/ΚΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	ΣΥ
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ																					
ΚΥΚΛΑΔΩΝ																					
ΛΑΚΩΝΙΑΣ																					
ΛΑΡΙΣΑΣ																					
ΛΑΣΙΘΙΟΥ																					
ΛΕΣΒΟΥ																					
ΛΕΥΚΑΔΑΣ																					
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	90	4.44	18.89	10.00	11.11	2.22	1.11	3.33	4.44	3.33	5.56	2.22	1.11	3.33	5.56	3.33	5.56	3.33	2.22	8.89	1(
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	61	6.56	21.31	11.48	8.20	1.64	1.64		4.92	1.64	9.84	1.64	1.64	4.92	6.56	3.28		1.64	4.92	8.20	1(
ΞΑΝΘΗΣ																					
ΠΕΛΛΑΣ	47	4.26	25.53	8.51	6.38	2.13	4.26		4.26	2.13	6.38			4.26	6.38	4.26	2.13	4.26	2.13	12.77	1(
ΠΙΕΡΙΑΣ	78	3.85	24.36	12.82	5.13	2.56	1.28	1.28	6.41	2.56	5.13		2.56	3.85	5.13	5.13	6.41			11.54	1(
ΠΡΕΒΕΖΗΣ																					
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	74	4.05	21.62	8.11	4.05	1.35	1.35	1.35	5.41	6.76	9.46	2.70	2.70	2.70	6.76	1.35	1.35	2.70	2.70	13.51	1(
ΡΟΔΟΠΗΣ	11		27.27	18.18	9.09					9.09	9.09				9.09					18.18	1(
ΣΑΜΟΥ																					
ΣΕΡΡΩΝ																					
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	58	3.45	25.86	12.07	5.17	1.72		1.72	5.17	3.45	5.17	1.72	1.72	3.45	8.62	3.45		3.45	1.72	12.07	1(
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ																					
ΦΛΩΡΙΝΑΣ																					
ΦΩΚΙΔΑ																					
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ																					
ΧΑΝΙΩΝ	73	2.74	19.18	15.07	8.22	2.74		1.37	5.48	4.11	5.48	1.37	1.37	2.74	5.48	2.74	1.37	10.96	2.74	6.85	1(
ΧΙΟΥ																					
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1596	3.51	22.87	13.22	6.77	2.69	1.50	1.32	4.76	3.88	6.14	1.38	1.13	3.57	6.45	2.88	1.44	3.13	2.26	11.09	1(

ΠΙΝΑΚΑΣ 26. ΥΠΟΔΟΜΗ ΕΠΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΘΟΥΣΩΝ	ΣΥΝ.ΕΠΙΦ ΑΙΘΟΥΣΩΝ (Τ.Μ.)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΜΝ/ΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΠ/ΚΩΝ	ΘΕΟΛ.	ΦΙΛΟΛ.	ΜΑΘΗΜ.	ΚΑΤΑ ΦΥΣΙΚΟΙ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΧΗΜΙΚΟΙ	ΒΙΟΛ.	ΦΥΣ/ΣΤΕΣ	ΓΕΟΛ.	ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ	116	12730	34	2	203	6	48	25	13	4	2	3		9
ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	125	8560	69	3	294	10	69	37	18	7	3	3		15
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	8	320	2		17	1	2	2	1	1		1		1
ΗΠΕΙΡΟΥ	36	2230	3	1	71	2	19	11	5	1	1			2
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	91	9253	5	3	196	7	43	23	17	4	3	4		9
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ														
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	84	3700	15	2	167	5	41	24	11	4	2	2		7
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ														
ΑΤΤΙΚΗ	194	11932	14	6	440	16	100	65	29	18	11	6		22
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	26	1820	3	1	61	4	13	7	5	1	1			3
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ														
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ														
ΚΡΗΤΗΣ	55	3410	5	2	147	5	30	17	9	3	1	2		8
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	735	53955	150	20	1596	56	365	211	108	43	24	21		76

ΠΙΝΑΚΑΣ 26. (συνέχεια)

	ΓΑΛ/ΚΗΣ	ΑΓΓ/ΚΗΣ	ΚΑΛ/ΚΩΝ	ΜΟΥΣΙΚΗΣ	ΚΟΙΝ/ΓΟΙ	ΟΙΚΟ/ΓΟΙ	ΓΕΟΠ/ΝΟΙ	ΠΟΛ.ΜΗΧ	ΗΛΕΚ.ΜΗΧ	ΗΛΕΚ/ΚΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	ΔΙΟΙΚ ΠΡΟΣ.	ΒΟΗΘ ΠΡΟΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ	9	14		2	7	13	3		3	2	40	5	18
ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	13	11	2	3	10	19	13	6	7	9	39	3	19
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1	1				1	1	1	2	1			3
ΗΠΕΙΡΟΥ	3	4	1	1	1	6	2	2	2		8	2	5
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	6	11	3	4	6	14	7	5	8	4	18	4	21
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ													
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	5	12	4	1	8	12	3	1	1	1	23	3	11
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ													
ΑΤΤΙΚΗ	16	28	8	3	18	25	12	6	16	12	29	7	30
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1	6	1	1	3	4	2		1	3	5	1	2
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ													
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ													
ΚΡΗΤΗΣ	8	11	3	3	4	9	3	2	10	4	15	5	9
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	62	98	22	18	57	103	46	23	50	36	177	30	118

ΠΙΝΑΚΑΣ 27. ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΕΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΜΗΧΑΝΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚ ΚΑΥΣΕΩΣ	ΕΡΓΑΛΕΙΟ-ΜΗΧΑΝΩΝ	ΨΥΚΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑ-ΣΤΑΣΕΩΝ	ΥΔΡΑΥ/ΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑ-ΣΤΑΣΕΩΝ	ΜΗΧΑΝΩΝ ΑΥΤΟΚΙ-ΝΗΤΟΥ	ΑΜΑΞΩΜΑ-ΤΩΝ	ΣΥΓΚΟΛ/ΣΗ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	ΜΗΧΑΝΟ-ΣΥΝΘΕΤΗ ΑΕΡΟΣ/ΦΩΝ	ΜΕΤΑΛ-ΛΕΙΩΝ	ΡΑΔ/ΦΩΝΟΥ ΤΗΛ/ΡΑΣΗΣ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ					41					17
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ					13					
ΑΡΚΑΔΙΑΣ		23			21					
ΑΡΤΑΣ					43					
ΑΘΗΝΑΣ	24	14	60		405			139		315
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ		13	57		158					63
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ		45			277	13				78
ΠΕΙΡΑΙΑ	90	155	277	66	655					410
ΑΧΑΙΑΣ		9			33					31
ΒΟΙΩΤΙΑΣ		36			30					
ΓΡΕΒΕΝΩΝ										
ΔΡΑΜΑΣ		8			9		8			6
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ			35		73					
ΕΒΡΟΥ		32			11					
ΕΥΒΟΙΑΣ					57					34
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ					10					
ΖΑΚΥΝΘΟΥ					10					
ΗΛΕΙΑΣ										
ΗΜΑΘΕΙΑΣ		20			39					
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			14		33					21
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ		7			34					
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ		55	59		327	10				166
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ			17		34					
ΚΑΒΑΛΑΣ										
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ			14		26					
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ										
ΚΕΡΚΥΡΑΣ					50					
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ										
ΚΙΛΚΙΣ		33								
ΚΟΖΑΝΗΣ		20			108					9
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ		17			27					
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	16	9							16	
ΛΑΚΩΝΙΑΣ					46					
ΛΑΡΙΣΑΣ	10	24	8		48	8				55
ΛΑΣΙΘΙΟΥ										
ΛΕΣΒΟΥ	8									
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	21									
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ		20			67		8			54
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ		12			37					16
ΞΑΝΘΗΣ		21			13					
ΠΕΛΛΑΣ		19			39					
ΠΙΕΡΙΑΣ			17	8	36					
ΠΡΕΒΕΖΗΣ					8					
ΡΕΘΥΜΝΗΣ		13								
ΡΟΔΟΠΗΣ	27									
ΣΑΜΟΥ					12					
ΣΕΡΡΩΝ		27	11		20					35
ΤΡΙΚΑΛΩΝ		44			62					
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ		12			12					15
ΦΛΩΡΙΝΑΣ					25					
ΦΩΚΙΔΑ					14					
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ										11
ΧΑΝΙΩΝ	13	10			20					
ΧΙΟΥ	9				10					
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	218	698	569	74	2993	31	16	139	16	1336

Πηγή: ΥΠΕΠΘ. Δ/νση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

ΠΙΝΑΚΑΣ 27. (συνέχεια)

	ΑΥΤΟΜΑ-ΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η/Υ	ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΚΥΡΟΔΕ-ΜΑΤΟΣ	ΞΥΛΟΥ/ΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΟΙΚ/ΜΩΝ	ΕΜΠΟΡΟ-ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ	ΥΠΑΛ.ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΧΕΙΡ.ΦΑΡ/ΚΕΙΟΥ Η/Υ	ΚΟΠΤΙΚΗΣ ΡΑΠΤΙΚΗΣ	ΑΡΓΥΡΟ-ΧΡΥΣΟ-ΧΟΙΑΣ	ΩΡΟΛΟΓΟ-ΠΟΙΙΑΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ									29
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ									
ΑΡΚΑΔΙΑΣ							43		31
ΑΡΤΑΣ									
ΑΘΗΝΑΣ	22			12	142	36	259	51	236
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ		33							146
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ									203
ΠΕΙΡΑΙΑ	27	40	30			31			410
ΑΧΑΙΑΣ									34
ΒΟΙΩΤΙΑΣ									65
ΓΡΕΒΕΝΩΝ									
ΔΡΑΜΑΣ				14					10
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ		24							39
ΕΒΡΟΥ									24
ΕΥΒΟΙΑΣ									42
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ									
ΖΑΚΥΝΘΟΥ									11
ΗΛΕΙΑΣ									
ΗΜΑΘΕΙΑΣ									42
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ									9
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ									8
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	34	19							181
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ									
ΚΑΒΑΛΑΣ									
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ									52
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ									
ΚΕΡΚΥΡΑΣ		17							44
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ									
ΚΙΛΚΙΣ									41
ΚΟΖΑΝΗΣ		76							157
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ									15
ΚΥΚΛΑΔΩΝ									32
ΛΑΚΩΝΙΑΣ									
ΛΑΡΙΣΑΣ									31
ΛΑΣΙΘΙΟΥ									40
ΛΕΣΒΟΥ									7
ΛΕΥΚΑΔΑΣ									
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ									30
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ									27
ΞΑΝΘΗΣ									11
ΠΕΛΛΑΣ									56
ΠΙΕΡΙΑΣ									37
ΠΡΕΒΕΖΗΣ									26
ΡΕΘΥΜΝΗΣ									35
ΡΟΔΟΠΗΣ									25
ΣΑΜΟΥ									8
ΣΕΡΡΩΝ									48
ΤΡΙΚΑΛΩΝ									33
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ									28
ΦΛΩΡΙΝΑΣ									62
ΦΩΚΙΔΑ									9
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ									
ΧΑΝΙΩΝ									23
ΧΙΟΥ									14
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	83	209	30	26	142	36	31	302	51	2411

ΠΙΝΑΚΑΣ 27. (συνέχεια)

	ΗΛΕΚ ΗΛΕΚ ΑΝΥΨ	ΜΗΧ ΜΕΡ ΜΗΧ	ΗΛ.ΣΥΣΚ. ΟΙΚ/ΚΩΝ ΒΙΟΜ/ΑΣ	ΗΛΕΚΤ/ΩΝ ΜΕΡΩΝ ΑΥΤ/ΝΙΤΟΥ	ΒΟΗΘΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥ	ΜΗΧΑΝΟΛΟ-ΓΙΚΕΣ ΕΙΔ/ΤΕΣ	ΗΛΕΚΤΡΟ-ΝΙΚΕΣ ΕΙΔ/ΤΕΣ	ΗΛΕΚΤΡΟ-ΝΙΚΩΝ	ΔΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑ-ΣΚΕΥΩΝ	ΥΠΑΛ/ΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ				5		48	18	41			199
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ											13
ΑΡΚΑΔΙΑΣ				26		38					182
ΑΡΤΑΣ				28		36	24				131
ΑΘΗΝΑΣ	24			397		455	108	106		106	2911
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ				191		288	27				976
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ				246		237	27	49			1175
ΠΕΙΡΑΙΑ			59	470	8	365	64	114	14		3285
ΑΧΑΙΑΣ				56		48		30			241
ΒΟΙΩΤΙΑΣ				41		75					247
ΓΡΕΒΕΝΩΝ											
ΔΡΑΜΑΣ				9		16	16	15		17	128
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ				40		15					226
ΕΒΡΟΥ				22		33					122
ΕΥΒΟΙΑΣ				52		87	18				290
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ				22							32
ΖΑΚΥΝΘΟΥ						15	11				47
ΗΛΕΙΑΣ											
ΗΜΑΘΕΙΑΣ				73		64					238
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ				33		53	41	40			244
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ				30							79
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ				411		485	162	149			2058
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ				54		94					199
ΚΑΒΑΛΑΣ				54							54
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ				48		46					186
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ											
ΚΕΡΚΥΡΑΣ											111
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ											
ΚΙΛΚΙΣ											74
ΚΟΖΑΝΗΣ				79		100					549
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ				30		48	10				147
ΚΥΚΛΑΔΩΝ						19					92
ΛΑΚΩΝΙΑΣ				34							80
ΛΑΡΙΣΑΣ				51		124	16				375
ΛΑΣΙΘΙΟΥ											40
ΛΕΣΒΟΥ						17	17				49
ΛΕΥΚΑΔΑΣ											21
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ				46		72	21	27			345
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ						33	17				142
ΞΑΝΘΗΣ						33	13				91
ΠΕΛΛΑΣ				54		48					216
ΠΙΕΡΙΑΣ				39		68					205
ΠΡΕΒΕΖΗΣ						21					55
ΡΕΘΥΜΝΗΣ						16					64
ΡΟΔΟΠΗΣ											52
ΣΑΜΟΥ				14		13					47
ΣΕΡΡΩΝ				52		75					268
ΤΡΙΚΑΛΩΝ				41							180
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ				20		32					119
ΦΛΩΡΙΝΑΣ											87
ΦΩΚΙΔΑ						10	5				38
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ											11
ΧΑΝΙΩΝ						34	12	14			126
ΧΙΟΥ						11	15				59
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	24		59	2768	8	3272	642	585	14	123	16906

Πηγή: ΥΠΕΠΘ. Δ/νση Στατιστικών Εκπαιδευτικών [illegible]

ΑΚΑΣ 28. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ Τ.Ε.Σ ΑΝΑ ΝΟΜΟ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΜΗΧΑΝΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚ ΚΑΥΣΕΩΣ	ΕΡΓΑΛΕΙΟ-ΜΗΧΑΝΩΝ	ΨΥΚΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑ-ΣΤΑΣΕΩΝ	ΥΔΡΑΥ/ΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑ-ΣΤΑΣΕΩΝ	ΜΗΧΑΝΩΝ ΑΥΤΟΚΙ-ΝΗΤΟΥ	ΑΜΑΞΩΜΑ-ΤΩΝ	ΣΥΓΚΟΛ/ΣΗ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	ΜΗΧΑΝΟ-ΣΥΝΘΕΤΗ ΑΕΡΟΣ/ΦΩΝ	ΜΕΤΑΛ-ΛΕΙΩΝ	ΡΑΔ/ΦΩΝΟΥ ΤΗΛ/ΡΑΣΗΣ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ					20.60					8.54
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ					100.00					
ΑΡΚΑΔΙΑΣ		12.64			11.54					
ΑΡΤΑΣ					32.82					
ΑΘΗΝΑΣ	.82	.48	2.06		13.91			4.77		10.82
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ		1.33	5.84		16.19					6.45
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ		3.83			23.57	1.11				6.64
ΠΕΙΡΑΙΑ	2.74	4.72	8.43	2.01	19.94					12.48
ΑΧΑΙΑΣ		3.73			13.69					12.86
ΒΟΙΩΤΙΑΣ		14.57			12.15					
ΓΡΕΒΕΝΩΝ										
ΔΡΑΜΑΣ		6.25			7.03		6.25			4.69
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ			15.49		32.30					
ΕΒΡΟΥ		26.23			9.02					
ΕΥΒΟΙΑΣ					19.66					11.72
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ					31.25					
ΖΑΚΥΝΘΟΥ					21.28					
ΗΛΕΙΑΣ										
ΗΜΑΘΕΙΑΣ		8.40			16.39					
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			5.74		13.52					8.61
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ		8.86			43.04					
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ		2.67	2.87		15.89	.49				8.07
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ			8.54		17.09					
ΚΑΒΑΛΑΣ										
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ			7.53		13.98					
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ										
ΚΕΡΚΥΡΑΣ					45.05					
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ										
ΚΙΛΚΙΣ		44.59								
ΚΟΖΑΝΗΣ		3.64			19.67					1.64
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ		11.56			18.37					
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	17.39	9.78							17.39	
ΛΑΚΩΝΙΑΣ					57.50					
ΛΑΡΙΣΑΣ	2.67	6.40	2.13		12.80	2.13				14.67
ΛΑΣΙΘΙΟΥ										
ΛΕΣΒΟΥ	16.33									
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	100.00									
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ		5.80			19.42		2.32			15.65
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ		8.45			26.06					11.27
ΞΑΝΘΗΣ		23.08			14.29					
ΠΕΛΛΑΣ		8.80			18.06					
ΠΙΕΡΙΑΣ			8.29	3.90	17.56					
ΠΡΕΒΕΖΗΣ					14.55					
ΡΕΘΥΜΝΗΣ		20.31								
ΡΟΔΟΠΗΣ	51.92									
ΣΑΜΟΥ					25.53					
ΣΕΡΡΩΝ		10.07	4.10		7.46					13.06
ΤΡΙΚΑΛΩΝ		24.44			34.44					
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ		10.08			10.08					12.61
ΦΛΩΡΙΝΑΣ					28.74					
ΦΩΚΙΔΑ					36.84					
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ										100.00
ΧΑΝΙΩΝ	10.32	7.94			15.87					
ΧΙΟΥ	15.25				16.95					
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.29	4.13	3.37	.44	17.70	.18	.09	.82	.09	7.90

ΠΙΝΑΚΑΣ 29. ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ Β' ΤΑΞΗΣ ΤΕΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΜΗΧΑΝΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚ ΚΑΥΣΕΩΣ	ΕΡΓΑΛΕΙΟΜΗΧΑΝΩΝ	ΨΥΚΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΥΔΡΑΥ/ΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ	ΜΗΧΑΝΩΝ ΤΩΝ	ΑΜΑΞΩΜΑ-ΤΩΝ	ΣΥΓΚΟΛ/ΣΜΕΤΑΛΛΩΝ	ΜΗΧΑΝΟ-ΣΥΝΘΕΤΗ ΑΕΡΟΣ/ΦΩΝ	ΜΕΤΑΛ-ΛΕΙΩΝ	ΡΑΔ/ΦΩΝΟ ΤΗΛ/ΡΑΣΗ	ΑΥΤΟΜΑ-ΤΙΣΜΟΥ	ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΚΥΡΟΔΕ-ΚΑΙ Η/ΥΜΑΤΟΣ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ					41						17		
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ					13								
ΑΡΚΑΔΙΑΣ		23			21								
ΑΡΤΑΣ					43								
ΑΘΗΝΑΣ	24	7	60		253				139		157	22	
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ		13	57		148						29		15
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ		28			207	13					55		
ΠΕΙΡΑΙΑ	47	107	142	32	394						211	27	21
ΑΧΑΙΑΣ		9			33						31		
ΒΟΙΩΤΙΑΣ		36			30								
ΓΡΕΒΕΝΩΝ													
ΔΡΑΜΑΣ		8			9			8			6		
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ			15		28								12
ΕΒΡΟΥ		32			11								
ΕΥΒΟΙΑΣ					57						16		
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ					10								
ΖΑΚΥΝΘΟΥ					10								
ΗΛΕΙΑΣ													
ΗΜΑΘΕΙΑΣ		20			39								
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			14		33						21		
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ		7			17								
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ		36	59		250	10					108	34	6
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ			17		34								
ΚΑΒΑΛΑΣ													
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ			14		26								
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ													
ΚΕΡΚΥΡΑΣ					24								8
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ													
ΚΙΛΚΙΣ		10											
ΚΟΖΑΝΗΣ		20			72						9		29
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ		17			27								
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	16	9								7			
ΛΑΚΩΝΙΑΣ					17								
ΛΑΡΙΣΑΣ	10	20	8		34	8					24		
ΛΑΣΙΘΙΟΥ													
ΛΕΣΒΟΥ	8												
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	10												
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ		20			53			8			18		
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ		12			27						16		
ΞΑΝΘΗΣ		21			13								
ΠΕΛΛΑΣ		19			39								
ΠΙΕΡΙΑΣ			17	8	36								
ΠΡΕΒΕΖΗΣ					8								
ΡΕΘΥΜΝΗΣ		13											
ΡΟΔΟΠΗΣ	12												
ΣΑΜΟΥ					12								
ΣΕΡΡΩΝ		27	11		20						12		
ΤΡΙΚΑΛΩΝ		4			32								
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ		12			12						15		
ΦΛΩΡΙΝΑΣ					11								
ΦΩΚΙΔΑ					14								
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ													
ΧΑΝΙΩΝ	13	10			20						11		
ΧΙΟΥ					10								
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	140	540	414	40	2188	31	16	139	7	756	83	91	

ΠΙΝΑΚΑΣ 29. (συνέχεια)

	ΞΥΛΟΥ/ΚΩ ΕΡΓΑΣΙΩΝ/ΟΙΚ/ΜΩΝ	ΕΜΠΟΡΟ-ΥΠΑΛ/ΛΩΝ/ΥΠΑΛΛΗΛΟ-ΧΕΙΡ/ΤΩΦΑΡ/Η/Υ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ/ΚΕΙΟΡΑΠΤΙΚΗΣ	ΚΟΠΤΙΚΗΣ/ΧΡΥΣΟ-ΧΟΙΑΣ	ΑΡΓΥΡΟ-ΠΟΙΙΑΣ	ΩΡΟΛΟΓΟ-ΗΛΕΚ/ΚΩΝ/ΕΓΚ/ΣΕΩΝ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ/ΗΛΕΚ/ΑΝΥΨ	ΗΛΕΚ/ΚΩΝ/ΜΗΧ@ΒΙΟΜ/ΝΙΤΟΥ	ΜΗΧΗΛ.ΣΥΣΚ.ΜΕΡΟΙΚ/ΚΩΝ/ΑΣΑΥΤ/ΝΙΤΟΥ	ΗΛΕΚΤ/ΩΝ ΜΕΡΩΝ	ΒΟΗΘΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ						12			5			75
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ												13
ΑΡΚΑΔΙΑΣ					22	21			15			102
ΑΡΤΑΣ									28			71
ΑΘΗΝΑΣ		12	75	21	135	23	83	12	190			1213
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ							54		95			411
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ							93		121			517
ΠΕΙΡΑΙΑ	9				12		182		29	231	8	1452
ΑΧΑΙΑΣ							14			28		115
ΒΟΙΩΤΙΑΣ							24			20		110
ΓΡΕΒΕΝΩΝ												
ΔΡΑΜΑΣ		14					10			9		64
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ							22			21		98
ΕΒΡΟΥ							5			4		52
ΕΥΒΟΙΑΣ							24			31		128
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ										13		23
ΖΑΚΥΝΘΟΥ												10
ΗΛΕΙΑΣ												
ΗΜΑΘΕΙΑΣ							25			29		113
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ							9			33		110
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ										12		36
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ							80			202		785
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ										25		76
ΚΑΒΑΛΑΣ												
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ							26			21		87
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ												
ΚΕΡΚΥΡΑΣ							18					50
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ												
ΚΙΛΚΙΣ							12					22
ΚΟΖΑΝΗΣ							60			34		224
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ							7			17		68
ΚΥΚΛΑΔΩΝ							13					45
ΛΑΚΩΝΙΑΣ										13		30
ΛΑΡΙΣΑΣ							11			28		143
ΛΑΣΙΘΙΟΥ							25					25
ΛΕΣΒΟΥ							7					15
ΛΕΥΚΑΔΑΣ												10
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ							10			22		131
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ							16					71
ΞΑΝΘΗΣ							11					45
ΠΕΛΛΑΣ							29			29		116
ΠΙΕΡΙΑΣ							18			18		97
ΠΡΕΒΕΖΗΣ							8					16
ΡΕΘΥΜΝΗΣ							17					30
ΡΟΔΟΠΗΣ							9					21
ΣΑΜΟΥ							8					20
ΣΕΡΡΩΝ							16			26		112
ΤΡΙΚΑΛΩΝ							10			20		66
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ							12			5		56
ΦΛΩΡΙΝΑΣ							33					44
ΦΩΚΙΔΑ							9					23
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ												
ΧΑΝΙΩΝ							23					77
ΧΙΟΥ							14					24
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	9	26	75	21	12	157	23	1080	12	29	1345	8	7242

ΠΙΝΑΚΑΣ 30. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ Β' ΤΑΞΗΣ ΤΕΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΜΗΧΑΝΩΝ ΕΣΩΤΕΡ. ΚΑΥΣΕΩΣ	ΕΡΓΑΛ- ΜΗΧΑΝΩΝ	ΨΥΚΤ. ΕΓΚΑΤΑ- ΣΤΑΣΕΩΝ	ΥΔΡ/ΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑ- ΣΤΑΣΕΩΝ	ΜΗΧ. ΑΥΤΟΚΙ- ΝΗΤΟΥ	ΑΜΑΞΩ- ΜΑΤΩΝ	ΣΥΓΚ/ΣΕΙΣ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	ΜΗΧΑΝΟ- ΣΥΝΘΕΤΗ ΑΕΡΟΣ/ΦΩΝ	ΜΕΤΑΛ- ΛΕΙΩΝ	ΡΑΔ/ΦΩΝΟ ΤΗΛ/ΡΑΣΗ	ΑΥΤΟ/ΣΜΟΥ & Η/Υ	ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΚΥΡΟΔΕ- ΜΑΤΟΣ	ΞΥΛΟΥ/ΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΟΙΚ/ΜΩΝ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ					54.67					22.67			
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ					100.00								
ΑΡΚΑΔΙΑΣ		22.55			20.59								
ΑΡΤΑΣ					60.56								
ΑΘΗΝΑΣ	1.98	.58	4.95		20.86			11.46		12.94	1.81		
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ		3.16	13.87		36.01					7.06		3.65	
ΑΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ		5.42			40.04	2.51				10.64			
ΠΕΙΡΑΙΑ	3.24	7.37	9.78	2.20	27.13					14.53	1.86	1.45	.62
ΑΧΑΙΑΣ		7.83			28.70					26.96			
ΗΛΕΙΑΣ		32.73			27.27								
ΤΡΕΒΕΝΩΝ													
ΑΡΑΜΑΣ		12.50			14.06		12.50			9.38			
ΑΩΔ/ΝΗΣΟΥ			15.31		28.57							12.24	
ΒΡΟΥ		61.54			21.15								
ΥΒΟΙΑΣ					44.53					12.50			
ΥΡΥΤΑΝΙΑΣ					43.48								
ΑΚΥΝΘΟΥ					100.00								
ΗΛΕΙΑΣ													
ΜΑΘΕΙΑΣ		17.70			34.51								
ΡΑΚΛΕΙΟΥ			12.73		30.00					19.09			
ΕΣΠΡΩΤΙΑΣ		19.44			47.22								
ΕΣ/ΝΙΚΗΣ		4.59	7.52		31.85	1.27				13.76	4.33	.76	
ΩΑΝΝΙΝΩΝ			22.37		44.74								
ΑΒΑΛΑΣ													
ΑΡΔΙΤΣΑΣ			16.09		29.89								
ΑΣΤΟΡΙΑΣ													
ΕΡΚΥΡΑΣ					48.00							16.00	
ΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ													
ΙΛΚΙΣ		45.45											
ΙΩΑΝΝΗΣ		8.93			32.14					4.02		12.95	
ΟΡΙΝΘΙΑΣ		25.00			39.71								
ΥΚΛΑΔΩΝ	35.56	20.00							5.56				
ΑΚΩΝΙΑΣ					56.67								
ΑΡΙΣΑΣ	6.99	13.99	5.59		23.78	5.59				16.78			
ΑΣΙΘΙΟΥ													
ΕΣΒΟΥ	53.33												
ΕΥΚΑΔΑΣ	100.00												
ΗΓΝΗΣΙΑΣ		15.27			40.46		6.11			13.74			
ΕΣΣΗΝΙΑΣ		16.90			38.03					22.54			
ΗΝΘΗΣ		46.67			28.89								
ΗΛΑΣ		16.38			33.62								
ΕΡΙΑΣ			17.53	8.25	37.11								
ΕΒΕΖΗΣ					50.00								
ΘΥΜΝΗΣ		43.33											
ΙΩΠΗΣ	57.14												
ΜΟΥ					60.00								
ΡΡΩΝ		24.11	9.82		17.86					10.71			
ΙΚΑΛΩΝ		6.06			48.48								
ΙΩΤΙΔΟΣ		21.43			21.43					26.79			
ΩΡΙΝΑΣ					25.00								
ΚΙΔΑ					60.87								
ΛΚΙΔΙΚΗΣ													
ΝΙΩΝ	16.88	12.99			25.97					14.29			
ΟΥ					41.67								
ΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.93	7.46	5.72	.55	30.21	.43	.22	1.92	.10	10.44	1.15	1.26	.12

ΙΑΚΑΣ 30. (συνέχεια)

	ΕΜΠΟΡΟ-ΥΠΑΛ/ΛΩΝ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΧΕΙΡ/ΤΩΝ Η/Υ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΦΑΡ/ΚΕΙΟ	ΚΟΠΤΙΚΗΣ ΡΑΠΤΙΚΗΣ	ΑΡΓΥΡΟ-ΧΡΥΣΟ-ΧΟΙΑΣ	ΩΡΟΛΟΓΟ ΠΟΙΙΑΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ	ΗΛΕΚ ΗΛΕΚ ΑΝΥΨ	ΜΗΧΗΛ.ΣΥΣΚ. ΜΗΧ ΒΙΟΜ/ΑΣ	ΗΛΕΚΤ/ΩΝ ΜΕΡΟΙΚ/ΚΩΝ ΜΕΡΩΝ ΑΥΤ/ΝΙΤΟΥ	ΒΟΗΘΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΝΙΑΣ							16.00			6.67		100.00
ΛΙΔΑΣ												100.00
ΔΙΑΣ					21.57		20.59			14.71		100.00
Σ										39.44		100.00
ΙΑΣ	.99	6.18	1.73		11.13	1.90	6.84	.99		15.66		100.00
ΤΤΙΚΗΣ							13.14			23.11		100.00
ΑΤΤΙΚΗΣ							17.99			23.40		100.00
ΑΙΑ				.83			12.53		2.00	15.91	.55	100.00
ΑΣ							12.17			24.35		100.00
ΤΙΑΣ							21.82			18.18		100.00
ΕΝΩΝ												
ΙΑΣ	21.88						15.63			14.06		100.00
ΝΗΣΟΥ							22.45			21.43		100.00
Υ							9.62			7.69		100.00
ΙΑΣ							18.75			24.22		100.00
ΤΑΝΙΑΣ										56.52		100.00
ΝΘΟΥ												100.00
ΑΣ												
ΕΙΑΣ							22.12			25.66		100.00
ΛΕΙΟΥ							8.18			30.00		100.00
ΡΩΤΙΑΣ										33.33		100.00
ΝΙΚΗΣ							10.19			25.73		100.00
ΝΙΝΩΝ										32.89		100.00
ΛΑΣ												
ΙΤΣΑΣ							29.89			24.14		100.00
ΟΡΙΑΣ												
ΥΡΑΣ							36.00					100.00
ΛΛΗΝΙΑΣ												
ΙΣ							54.55					100.00
ΝΗΣ							26.79			15.18		100.00
ΝΘΙΑΣ							10.29			25.00		100.00
ΑΔΩΝ							28.89					100.00
ΝΙΑΣ										43.33		100.00
ΣΑΣ							7.69			19.58		100.00
ΘΙΟΥ							100.00					100.00
ΟΥ							46.67					100.00
ΑΔΑΣ												100.00
ΗΣΙΑΣ							7.63			16.79		100.00
ΗΝΙΑΣ							22.54					100.00
ΗΣ							24.44					100.00
ΑΣ							25.00			25.00		100.00
ΙΑΣ							18.56			18.56		100.00
ΕΖΗΣ							50.00					100.00
ΜΝΗΣ							56.67					100.00
ΠΗΣ							42.86					100.00
Υ							40.00					100.00
ΩΝ							14.29			23.21		100.00
ΑΛΩΝ							15.15			30.30		100.00
ΤΙΔΟΣ							21.43			8.93		100.00
ΙΝΑΣ							75.00					100.00
ΔΑ							39.13					100.00
ΙΔΙΚΗΣ												
ΩΝ							29.87					100.00
							58.33					100.00
ΛΟ ΧΩΡΑΣ	.36	1.04	.29	.17	2.17	.32	14.91	.17	.40	18.57	.11	100.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 31. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ Β' ΤΑΞΗΣ ΤΕΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΜΗΧΑΝΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚ ΚΑΥΣΕΩΣ	ΜΗΧΑΝΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ	ΨΥΚΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑ- ΣΤΑΣΕΩΝ	ΥΔΡΑΥ/ΚΩ ΕΓΚΑΤΑ- ΣΤΑΣΕΩΝ	ΜΗΧΑΝΩΝ ΑΥΤΟΚΙ- ΝΗΤΟΥ	ΑΜΑΞΩΜΑ- ΤΩΝ	ΣΥΓΚΟΛ/Σ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	ΜΗΧΑΝΟ- ΣΥΝΘΕΤΗ	ΜΕΤΑΛ- ΛΕΙΩΝ ΑΕΡΟΣ/ΦΩΝ	ΡΑΔ/ΦΩΝΟ ΤΗΛ/ΡΑΣΗ	ΑΥΤΟΜΑ- ΤΙΣΜΟΥ	ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΚΥΡΟΔΕ- ΚΑΙ Η/ΥΜΑΤΟΣ
ΙΤ/ΝΙΑΣ					1.81					2.17		
ΡΓΟΛΙΔΑΣ					3.31							
ΡΚΑΔΙΑΣ		3.02			.68							
ΡΤΑΣ					2.00							
ΘΗΝΑΣ	1.02	.08	.87		.69			5.97		1.24	1.58	
Ν.ΑΤΤΙΚΗΣ		.42	2.43		1.19					.68		2.90
ΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ		.73			1.33	5.87				1.02		
ΕΙΡΑΙΑ	1.67	.99	1.71	3.99	.90					1.39	1.62	1.15
ΧΑΙΑΣ		1.05			.95					2.58		
ΟΙΩΤΙΑΣ		4.39			.90							
ΡΕΒΕΝΩΝ												
ΡΑΜΑΣ		1.68			.47		56.58			.90		
ΩΔ/ΝΗΣΟΥ			2.68		.95							9.74
ΒΡΟΥ		8.25			.70							
ΥΒΟΙΑΣ					1.47					1.20		
ΥΡΥΤΑΝΙΑΣ					1.44							
ΑΚΥΝΘΟΥ					3.31							
ΛΕΙΑΣ												
ΜΑΘΕΙΑΣ		2.37			1.14							
ΡΑΚΛΕΙΟΥ			2.23		.99					1.83		
ΕΣΠΡΩΤΙΑΣ		2.61			1.56							
ΕΣ/ΝΙΚΗΣ		.62	1.31		1.05	2.98				1.32	3.78	.61
ΩΑΝΝΙΝΩΝ			3.91		1.48							
ΑΒΑΛΑΣ												
ΑΡΔΙΤΣΑΣ			2.81		.99							
ΑΣΤΟΡΙΑΣ												
ΕΡΚΥΡΑΣ					1.59							12.73
ΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ												
ΙΛΚΙΣ		6.10										
ΩΑΝΝΗΣ		1.20			1.06					.38		10.30
ΩΡΙΝΘΙΑΣ		3.35			1.31							
ΚΛΑΔΩΝ	18.39	2.68							160.93			
ΙΚΩΝΙΑΣ					1.88							
ΙΡΙΣΑΣ	3.62	1.88	.98		.79	13.07				1.61		
ΙΣΙΘΙΟΥ												
ΕΒΟΥ	27.59											
ΥΚΑΔΑΣ	51.73											
ΙΓΝΗΣΙΑΣ		2.05			1.34		27.64			1.32		
ΕΣΣΗΝΙΑΣ		2.27			1.26					2.16		
ΙΝΘΗΣ		6.26			.96							
ΙΛΛΑΣ		2.20			1.11							
ΕΡΙΑΣ			3.07	14.93	1.23							
ΕΒΕΖΗΣ					1.65							
ΘΥΜΝΗΣ		5.81										
ΙΔΟΠΗΣ	29.56											
ΜΟΥ					1.99							
ΡΡΩΝ		3.23	1.72		.59					1.03		
ΙΚΑΛΩΝ		.81			1.60							
ΙΩΤΙΔΟΣ		2.87			.71					2.57		
ΩΡΙΝΑΣ					.83							
ΚΙΔΑ					2.01							
ΛΚΙΔΙΚΗΣ												
ΝΙΩΝ	8.73	1.74			.86					1.37		
ΟΥ					1.38							
ΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ΑΚΑΣ 31. (συνέχεια)

	ΞΥΛΟΥ/ΚΩ ΕΡΓΑΣΙΩΝ/ΟΙΚ/ΜΩΝ	ΕΜΠΟΡΟ-ΥΠΑΛΛΗΛΩ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΧΕΙΡ/ΤΩΝ Η/Υ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΤΩΦΑΡ/ΚΕΙΡ	ΚΟΠΤΙΚΗΣ ΑΝΤΤΙΚΗΣ	ΑΡΓΥΡΟ-ΧΡΥΣΟ-ΧΟΙΑΣ	ΩΡΟΛΟΓΟ-ΠΟΙΙΑΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ	ΗΛΕΚ ΜΕΡΟΙΚ/ΚΩΝ ΑΝΥΨ	ΜΗΧΗΛ.ΣΥΣΚ. ΜΗΧ@ΒΙΟΜ/ΑΣ	ΗΛΕΚΤ/ΩΝ ΜΕΡΩΝ ΑΥΤ/ΝΙΤΟΥ	ΒΟΗΘΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΝΙΑΣ								1.07			.36		1.00
ΛΙΔΑΣ													1.00
ΔΙΑΣ						9.95		1.38			.79		1.00
Ε											2.12		1.00
ΑΣ		2.76	5.97	5.97		5.13	5.97	.46	5.97		.84		1.00
ΤΤΙΚΗΣ								.88			1.24		1.00
ΑΤΤΙΚΗΣ								1.21			1.26		1.00
ΑΙΑ	4.99				4.99			.84		4.99	.86	4.99	1.00
ΑΣ								.82			1.31		1.00
ΤΙΑΣ								1.46			.98		1.00
ΕΝΩΝ													
ΑΣ		60.93						1.05			.76		1.00
ΝΗΣΟΥ								1.51			1.15		1.00
Υ								.64			.41		1.00
ΙΑΣ								1.26			1.30		1.00
ΤΑΝΙΑΣ											3.04		1.00
ΝΘΟΥ													1.00
ΑΣ													
ΕΙΑΣ								1.48			1.38		1.00
ΛΕΙΟΥ								.55			1.62		1.00
ΙΡΩΤΙΑΣ											1.79		1.00
ΝΙΚΗΣ								.68			1.39		1.00
ΙΝΙΝΩΝ											1.77		1.00
ΛΑΣ													
ΙΤΣΑΣ								2.00			1.30		1.00
ΌΡΙΑΣ													
ΥΡΑΣ								2.41					1.00
ΛΛΗΝΙΑΣ													
ΙΣ								3.66					1.00
ΝΗΣ								1.80			.82		1.00
ΙΝΘΙΑΣ								.69			1.35		1.00
ΛΑΔΩΝ								1.94					1.00
ΝΙΑΣ											2.33		1.00
ΙΣΑΣ								.52			1.05		1.00
ΙΘΙΟΥ								6.71					1.00
ΒΟΥ								3.13					1.00
ΚΑΔΑΣ													1.00
ΝΗΣΙΑΣ								.51			.90		1.00
ΣΗΝΙΑΣ								1.51					1.00
ΘΗΣ								1.64					1.00
ΛΑΣ								1.68			1.35		1.00
ΡΙΑΣ								1.24			1.00		1.00
ΒΕΖΗΣ								3.35					1.00
ΥΜΝΗΣ								3.80					1.00
ΟΠΗΣ								2.87					1.00
ΟΥ								2.68					1.00
ΡΩΝ								.96			1.25		1.00
ΚΑΛΩΝ								1.02			1.63		1.00
ΩΤΙΔΟΣ								1.44			.48		1.00
ΡΙΝΑΣ								5.03					1.00
ΙΔΑ								2.62					1.00
ΚΙΔΙΚΗΣ													
ΙΩΝ								2.00					1.00
ΙΥ								3.91					1.00
ΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 32. ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ Β' ΤΑΞΗΣ ΤΕΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΑΙΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΜΗΧΑΝΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚ ΚΑΥΣΕΩΣ	ΕΡΓΑΛΕΙΟΜΗΧΑΝΩΝ	ΨΥΚΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑ-ΣΤΑΣΕΩΝ	ΥΔΡΑΥ/ΚΩ ΕΓΚΑΤΑ-ΣΤΑΣΕΩΝ	ΜΗΧΑΝΩΝ ΑΥΤΟΚΙ-ΝΗΤΟΥ	ΑΜΑΞΩΜΑ-ΤΩΝ	ΣΥΓΚΟΛ/Σ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	ΜΗΧΑΝΟ-ΣΥΝΘΕΤΗ ΑΕΡΟΣ/ΦΩΝ	ΜΕΤΑΛ-ΛΕΙΩΝ	ΡΑΔ/ΦΩΝΟ ΤΗΛ/ΡΑΣΗ	ΑΥΤΟΜΑ-ΤΙΣΜΟΥ	ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΚΥΡΟΔΕ-ΚΑΙ Η/ΥΜΑΤΟΣ
ΑΝΑΤ.ΜΑΚ.ΘΡΑΚΗ	12	61			33		8			6		
ΚΕΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		112	87	8	384	10				120	34	6
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		20			83					9		29
ΗΠΕΙΡΟΣ		7	17		102							
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	10	44	22		145	8	8			42		
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	10				34							8
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ		9			74					48		
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ		48			123					31		
ΑΤΤΙΚΗΣ	71	155	259	32	1002	13		139		452	49	36
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ		52			105					16		
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	8				22							
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	16	9	15		28				7			12
ΚΡΗΤΗΣ	13	23	14		53					32		
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	140	540	414	40	2188	31	16	139	7	756	83	91

ΠΙΝΑΚΑΣ 32. (συνέχεια)

	ΞΥΛΟΥ/ΚΩ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΟΙΚ/ΜΩΝ	ΕΜΠΟΡΟ-ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΝΥΠΑΛΛΗΛΩ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΧΕΙΡ/ΤΩΝ Η/Υ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΤΩΦΑΡ/ΚΕΙΟΡΑ	ΚΟΠΤΙΚΗΣ ΠΤΙΚΗΣ	ΑΡΓΥΡΟ-ΧΟΙΑΣ	ΩΡΟΛΟΓΟ-ΠΟΙΙΑΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ	ΗΛΕΚΤ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΑΝΥΨ	ΜΗΧΗΛ.ΣΥΣΚ. ΜΕΡΟΙΚ/ΚΩΝ ΜΗΧ@ΒΙΟΜ/ΝΙΤΟΥ	ΗΛΕΚΤ/ΩΝ ΜΕΡΩΝ	ΒΟΗΘΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΑΝΑΤ.ΜΑΚ.ΘΡΑΚΗ		14						35			13		182
ΚΕΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ								180			304		1245
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ								93			34		268
ΗΠΕΙΡΟΣ								8			65		199
ΘΕΣΣΑΛΙΑ								57			91		427
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ								18					70
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ								26			33		190
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ								69			69		340
ΑΤΤΙΚΗΣ	9	12	75	21	12	135	23	412	12	29	637	8	3593
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ						22		44			45		284
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								29					59
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								35			21		143
ΚΡΗΤΗΣ								74			33		242
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	9	26	75	21	12	157	23	1080	12	29	1345	8	7242

ΠΙΝΑΚΑΣ 33. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ Β' ΤΑΞΗΣ ΤΕΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΜΗΧΑΝΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚ ΚΑΥΣΕΩΣ	ΜΗΧΑΝΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΟΣΤΑΣΙΩΝ	ΨΥΚΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑ-ΣΤΑΣΕΩΝ	ΥΔΡΑΥ/ΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑ-ΣΤΑΣΕΩΝ	ΜΗΧΑΝΩΝ ΑΥΤΟΚΙ-ΝΗΤΟΥ	ΑΞΩΜΑ-ΤΩΝ	ΣΥΓΚΟΛ/ΣΗ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	ΜΗΧΑΝΟ-ΣΥΝΘΕΤΗ ΑΕΡΟΣ/ΦΩΝ	ΜΕΤΑΛ-ΛΕΙΩΝ	ΡΑΔ/ΦΩΝΟ ΤΗΛ/ΡΑΣΗ	ΑΥΤΟΜΑ-ΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η/ΥΜΑΤΟΣ	ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΚΥΡΟΔΕ-
Α.ΜΑΚ.ΘΡΑΚΗ	6.59	33.52			18.13		4.40			3.30		
Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		9.00	6.99	.64	30.84	.80				9.64	2.73	.48
Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		7.46			30.97					3.36		10.82
ΗΠΕΙΡΟΣ		3.52	8.54		51.26							
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2.34	10.30	5.15		33.96	1.87	1.87			9.84		
ΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	14.29				48.57							11.43
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ		4.74			38.95					25.26		
ΝΤΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ		14.12			36.18					9.12		
ΚΡΗΤΗΣ	1.98	4.31	7.21	.89	27.89	.36		3.87		12.58	1.36	1.00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ		18.31			36.97					5.63		
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	13.56				37.29							
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	11.19	6.29	10.49		19.58				4.90			8.39
ΝΗΣΟΥ	5.37	9.50	5.79		21.90					13.22		
ΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.93	7.46	5.72	.55	30.21	.43	.22	1.92	.10	10.44	1.15	1.26

ΠΙΝΑΚΑΣ 33. (συνέχεια)

	ΞΥΛΟΥ/ΚΩ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΟΙΚ/ΜΩΝ	ΕΜΠΟΡΟ-ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΧΕΙΡ/ΤΩΝ Η/Υ	ΝΟΚΟΠΤΙΚΗΣ ΑΡΓΥΡΟ-ΧΕΙΡΑΠΤΙΚΗΣ ΧΡΥΣΟ-	ΑΡΓΥΡΟ-ΧΟΙΑΣ	ΩΡΟΛΟΓΟ-ΠΟΙΙΑΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ	ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΜΗΧΗΛ.ΣΥΣΚ. ΜΕΡΟΙΚ/ΚΩΝ ΜΗΧ@ΒΙΟΜ/ΑΣ	ΗΛΕΚΤ/ΩΝ ΜΕΡΩΝ ΑΥΤ/ΝΙΤΟΥ	ΒΟΗΘΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΑΝ.ΜΑΚ.ΘΡΑΚΗ		7.69					19.23		7.14		100.00
ΒΔ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ							14.46		24.42		100.00
ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ							34.70		12.69		100.00
ΗΠΕΙΡΟΣ							4.02		32.66		100.00
ΘΕΣΣΑΛΙΑ							13.35		21.31		100.00
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ							25.71				100.00
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ							13.68		17.37		100.00
ΝΤΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ							20.29		20.29		100.00
ΚΡΗΤΗΣ	.25	.33	2.09	.58	.33	3.76	.64	11.47	.33	.81	17.73	.22	100.00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ						7.75		15.49			15.85		100.00
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								49.15					100.00
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								24.48			14.69		100.00
ΝΗΣΟΥ								30.58			13.64		100.00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	.12	.36	1.04	.29	.17	2.17	.32	14.91	.17	.40	18.57	.11	100.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 34. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ Β' ΤΑΞΗΣ ΤΕΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΜΗΧΑΝΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚ ΚΑΥΣΕΩΣ	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΕΡΓΑΛΕΙΟΜΗΧΑΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΨΥΚΤΙΚΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ	ΥΔΡΑΥ/ΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ	ΑΜΑΞΩΜΑΤΩΝ	ΣΥΓΚΟΛ/ΣΗ ΜΕΤΑΛΛΩΝ	ΜΗΧΑΝΟ-ΣΥΝΘΕΤΗ ΑΕΡΟΣ/ΦΩΝ	ΜΕΤΑΛ-ΛΕΙΩΝ	ΡΑΔ/ΦΩΝΟ ΤΗΛ/ΡΑΣΗ	ΑΥΤΟΜΑ-ΤΙΣΜΟΥ	ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΚΥΡΟΔΕ-ΚΑΙ Η/ΥΜΑΤΟΣ
ΑΝΑΤ.ΜΑΚ.ΘΡΑΚΗ	3.41	4.49			.60		19.90			.32		
ΚΕΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		1.21	1.22	1.16	1.02	1.88				.92	2.38	.38
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		1.00			1.03					.32		8.61
ΗΠΕΙΡΟΣ		.47	1.49		1.70							
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.21	1.38	.90		1.12	4.38	8.48			.94		
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	7.39				1.61							9.10
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ		.64			1.29					2.42		
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ		1.89			1.20					.87		
ΑΤΤΙΚΗΣ	1.02	.58	1.26	1.61	.92	.85		2.02		1.21	1.19	.80
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ		2.46			1.22					.54		
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	7.01				1.23							
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	5.79	.84	1.83		.65				50.64			6.68
ΚΡΗΤΗΣ	2.78	1.27	1.01		.72					1.27		
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 34. (συνέχεια)

	ΞΥΛΟΥ/ΚΩΝ ΟΙΚ/ΜΩΝ	ΕΜΠΟΡΟ-ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΧΕΙΡ/ΤΩΝ Η/Υ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΦΑΡ/ΚΕΙΟ	ΚΟΠΤΙΚΗΣ ΡΑΠΤΙΚΗΣ	ΑΡΓΥΡΟ-ΧΡΥΣΟ-ΧΟΙΑΣ	ΩΡΟΛΟΓΟ-ΠΟΙΙΑΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ	ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΑΝΥΨ	ΜΗΧΗΛ.ΣΥΣΚ. ΜΕΡΟΙΚ/ΚΩΝ ΜΗΧ@ΒΙΟΜ/ΝΩΝ	ΗΛΕΚΤ/ΩΝ ΜΕΡΩΝ ΑΣΑΥΤ/ΝΙΤΟΥ	ΒΟΗΘΩΝ ΚΛΩΣΤΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΑΝΑΤ.ΜΑΚ.ΘΡΑΚΗ		21.43						1.29			.38		1.00
ΚΕΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ								.97			1.31		1.00
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ								2.33			.68		1.00
ΗΠΕΙΡΟΣ								.27			1.76		1.00
ΘΕΣΣΑΛΙΑ								.90			1.15		1.00
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ								1.72					1.00
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ								.92			.94		1.00
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ								1.36			1.09		1.00
ΑΤΤΙΚΗΣ	2.02	.93	2.02	2.02	2.02	1.73	2.02	.77	2.02	2.02	.95	2.02	1.00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ						3.57		1.04			.85		1.00
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								3.30					1.00
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								1.64			.79		1.00
ΚΡΗΤΗΣ								2.05			.73		1.00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

[ΝΑΚΑΣ 35. ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ Α' ΚΑΙ Β' ΤΑΞΗΣ Τ.Ε.Λ. ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑ ΝΟΜΟ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΤΑΞΗ Α'	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑ-ΝΙΚΟΣ	ΤΟΜΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟ-ΛΟΓΙΚΟΣ	ΗΛΕΚΤΡΟ-ΝΙΚΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΜΙΚΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΧΗΜΙΚΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ			ΤΟΜΕΑΣ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ				ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡ/ΡΙΚΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚ/ΜΙΑΣ & ΔΙΟΙ-ΚΗΣΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚ &ΚΤΗΝΟΤ	ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ			ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΤΑΞΗΣ
			ΕΣΩΤ. ΗΛΕΚΤ. ΕΓΚΑΤ.	ΗΛΕΚ. ΕΓΚ. & ΑΥΤΟΜ.			ΔΙΑΚ. ΕΣΩΤ. ΧΩΡΩΝ	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΣΥΝΤΗΡ. ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ	ΚΛΩΣ/ΚΗΣ	ΥΦΑΝ/ΚΗΣ	ΒΑΦΙΚΗΣ	ΠΛΕΚ/ΚΗΣ				ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΩΝ& ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΟΔΟΝΤΟ-ΤΕΧΝΙΚΗΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟΚΟ-ΜΩΝ	ΧΕΙΡΙΣ. ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΠΛΟΙΑΡΧ. Ε.Ν.	
ΙΤ/ΝΙΑΣ	605	105	42	97	40										130	266			69		749
ΡΓΟΛΙΔΑΣ	124	15		56											60	95					226
ΡΚΑΔΙΑΣ	185	35	40	32	21									33	118	31	23				333
ΡΤΑΣ	210	30	27		26										110	107					300
ΘΗΝΑΣ	1858	350	289	435	84		25	43	44					223	1094	57	516	137			3297
..ΑΤΤΙΚΗΣ	1401	290	130	285	131	12	34							160	590	196	160				1988
..ΑΤΤΙΚΗΣ	1566	277	211	511	62	17								147	824	97	104				2250
ΙΕΙΡΑΙΑ	2140	475	318	520	186	135				14	15	10	10	157	1007	35	214	79		24	3199
ΧΑΙΑΣ	630	126	99	145	46	24								67	218	141	35	76		24	1001
ΙΟΙΩΤΙΑΣ	151	53	55	33	30										91	75					337
ΡΕΒΕΝΩΝ	109	16	21	18	11										26	56					148
ΙΡΑΜΑΣ	336	25	48	52	31										189	158					503
ΙΩΔ/ΝΗΣΟΥ	477	56	52	53	53									70	299	28					611
ΕΒΡΟΥ	424	61	88	15	28										122	178	35				527
ΕΥΒΟΙΑΣ	583	132	87	102	35	17								79	188	136					776
ΕΥΡ/ΝΙΑΣ	41	11	11		11										19						52
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	54		13	29	14										28						84
ΗΛΕΙΑΣ	287	60	61	35	8										167	90					421
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	513	50	96	35		18									246	233					678
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	875	125	68	100	96	29								128	281	222	68	30	35		1182
ΘΕΣ/ΤΙΑΣ	93	11	21												81						113
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	2107	520	288	537	183	76	67	78						181	1062	194	715	144			4045
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	315	83	31	36										105	64	106	71				496
ΚΑΒΑΛΑΣ	355	96	67	77	56										195	19	36				546
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	183	69	29	33	23										69	40					263
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	100	21	18	24											80						143
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	199	27	51	62	17										117						274
ΚΕΦ/ΝΙΑΣ	55	21	15												26	26				20	108

ΊΝΑΚΑΣ 35. (συνέχεια)

	ΤΑΞΗ Α'	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑ-ΝΙΚΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟ-ΛΟΓΙΚΟΣ		ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΜΙΚΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΕΤ/ΚΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ			ΤΟΜΕΑΣ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ				ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡ/ΡΙΚΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚ/ΜΙΑΣ & ΔΙΟΙ-ΚΗΣΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓ. ΚΑΙ ΚΤΗΝ.	ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ				ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΤΑΞΗΣ
			ΗΛΕΚΤ. ΕΣΩΤ. ΕΓΚΑΤ.	ΗΛΕΚΤΡ. ΕΓΚ. & ΑΥΤΟΜ.			ΔΙΑΚ. ΕΣΩΤ. ΧΩΡΩΝ	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΣΥΝΤΗΡ. ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ	ΚΛΩΣ/ΚΗΣ	ΥΦΑΝ/ΚΗΣ	ΒΑΦΙΚΗΣ	ΠΛΕΚ/ΚΗΣ				ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΩΝ& ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΟΔΟΝΤΟ-ΤΕΧΝΙΚΗΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟ-ΚΟΜΩΝ	ΧΕΙΡΙΣ. ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΠΛΟΙΑΡΧ. Ε.Ν.	
ΙΛΚΙΣ	289	44	45												170	46						305
ΟΖΑΝΗΣ	518	158	164	60	80	45									267	32						806
ΟΡ/ΘΙΑΣ	357	57	23	26	23									45	167	102						443
ΥΚΛΑΔΩΝ	208	41	28		13										146	9					10	247
ΑΚΩΝΙΑΣ	115	22	25	36	36										50	43						212
ΑΡΙΣΑΣ	672	151	145	97										52	242	300	56		70			1113
ΑΣΙΘΙΟΥ	239	25	59	30	25										124	22						285
ΞΣΒΟΥ	268	34	22	15	20									30	150	27		61				359
ΞΥΚΑΔΑΣ	27	20	11	12											25							68
ΑΓ/ΣΙΑΣ	440	68	55	90	14	22								75	143	83	37					587
ΞΣ/ΝΙΑΣ	245	56	28	32	45										94	36	34					325
ΑΝΘΗΣ	196	81	55		26										68	92						322
ΞΛΛΑΣ	490	76	64	60											204	81						485
ΙΕΡΙΑΣ	412	61	51	46	45										104	161	55	61				584
ΡΕΒΕΖΗΣ	184	25	39	79											83	22						248
ΞΘΥΜΝΗΣ	96	13	41		15										37							106
ΔΟΠΗΣ	115	55	60												78	82						275
ΑΜΟΥ	107	14	27		17										63				13			134
ΞΡΡΩΝ	518	98	70	71	78									41	215	248						821
ΡΙΚΑΛΩΝ	307	78	105	60	33										67	133						476
ΡΙΩ/ΔΟΣ	370	97	22	39	20										143	187	75					583
ΑΩΡΙΝΑΣ	195	35	41	34											99	36						245
ΙΚΙΔΑ	71	28	22			10									33							93
ΑΚ/ΚΗΣ	213	74	41		8	14									107	14						258
ΑΝΙΩΝ	359	33	23	33	20	16								29	127	83	43			25		432
ΟΥ	88	22	12												97						36	167
Ν.ΧΩΡ	23075	4606	3554	4142	1710	435	126	121	44	14	15	10	10	1622	10604	4425	2277	588	187	25	114	34629

γή: ΥΠΕΠΘ, Δ/νση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

ΠΙΝΑΚΑΣ 36. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΤΑΞΗΣ ΤΕΛ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑ - ΝΙΚΟΣ	.....ΤΟΜΕΑΣ... ΗΛΕΚΤΡ/ ΛΟΓΙΚΟΣ ΕΣΩΤ. ΗΛΕΚΤ. ΕΓΚΑΤ.	ΗΛΕΚΤΡ/ ΝΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡ. ΕΓΚ. & ΑΥΤΟΜ.	ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΜΙΚΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΕΤ/ΚΟΣ	.....ΤΟΜΕΑΣ..... ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΔΙΑΚ. ΕΣΩΤ. ΧΩΡΩΝ	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΣΥΝΤΗΡ. ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ	....ΤΟΜΕΑΣ..... ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΛΩΣ/ΚΗΣ	ΥΦΑΝ/ΚΗΣ	ΒΑΦΙΚΗΣ	ΠΛΕΚ/ΚΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡ/ ΡΙΚΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚ/ΜΙΑΣ & ΔΙΟΙ- ΚΗΣΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚ ΚΑΙ ΚΤΗΝ.	.....ΤΟΜΕΑΣ..... ..... ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΩΝ& ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΟΔΟΝΤΟ- ΤΕΧΝΙΚΗΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟ- ΚΟΜΩΝ	ΧΕΙΡΙΣ. ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΠΛΟΙΑΡΧ. Ε.Ν.	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΤΑΞΗΣ
ΑΓΙΑΣ	14.02	5.61	12.95	5.34										17.36	35.51			9.21			749
ΑΓΡΟΛΙΔΑΣ	6.64		24.78											26.55	42.04						226
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	10.51	12.01	9.61	6.31									9.91	35.44	9.31	6.91					333
ΑΡΤΑΣ	10.00	9.00		8.67										36.67	35.67						300
ΑΘΗΝΑΣ	10.62	8.77	13.19	2.55		.76	1.30	1.33					6.76	33.18	1.73	15.65	4.16				3297
Ν.ΑΤΤΙΚΗΣ	14.59	6.54	14.34	6.59	.60	1.71							8.05	29.68	9.86	8.05					1988
ΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	12.31	9.38	22.71	2.76	.76								6.53	36.62	4.31	4.62					2250
ΕΙΡΑΙΑ	14.85	9.94	16.26	5.81	4.22				.44	.47	.31	.31	4.91	31.48	1.09	6.69	2.47			.75	3199
ΧΑΙΑΣ	12.59	9.89	14.49	4.60	2.40								6.69	21.78	14.09	3.50	7.59			2.40	1001
ΟΙΩΤΙΑΣ	15.73	16.32	9.79	8.90										27.00	22.26						337
ΡΕΒΕΝΩΝ	10.81	14.19	12.16	7.43										17.57	37.84						148
ΡΑΜΑΣ	4.97	9.54	10.34	6.16										37.57	31.41						503
ΩΔ/ΝΗΣΟΥ	9.17	8.51	8.67	8.67									11.46	48.94	4.58						611
ΒΡΟΥ	11.57	16.70	2.85	5.31										23.15	33.78	6.64					527
ΥΒΟΙΑΣ	17.01	11.21	13.14	4.51	2.19								10.18	24.23	17.53						776
ΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	21.15	21.15		21.15										36.54							52
ΑΚΥΝΘΟΥ		15.48	34.52	16.67										33.33							84
ΗΛΕΙΑΣ	14.25	14.49	8.31	1.90										39.67	21.38						421
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	7.37	14.16	5.16		2.65									36.28	34.37						678
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	10.58	5.75	8.46	8.12	2.45								10.83	23.77	18.78	5.75	2.54	2.96			1182
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	9.73	18.58												71.68							113
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	12.86	7.12	13.28	4.52	1.88	1.66	1.93						4.47	26.25	4.80	17.68	3.56				4045
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	16.73	6.25	7.26										21.17	12.90	21.37	14.31					496
ΚΑΒΑΛΑΣ	17.58	12.27	14.10	10.26										35.71	3.48	6.59					546
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	26.24	11.03	12.55	8.75										26.24	15.21						263
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	14.69	12.59	16.78											55.94							143
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	9.85	18.61	22.63	6.20										42.70							274
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	19.44	13.89												24.07	24.07					18.52	108

ΠΙΝΑΚΑΣ 36. (συνέχεια)

	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑ - ΝΙΚΟΣ	.....ΤΟΜΕΑΣ... ΗΛΕΚΤΡ/ ΛΟΓΙΚΟΣ ΕΣΩΤ. ΗΛΕΚΤ. ΕΓΚΑΤ.	ΗΛΕΚΤΡ/ ΝΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡ. ΕΓΚ. & ΑΥΤΟΜ.	ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΜΙΚΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΕΤ/ΚΟΣ	.....ΤΟΜΕΑΣ..... ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΔΙΑΚ. ΕΣΩΤ. ΧΩΡΩΝ	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΣΥΝΤΗΡ. ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ	....ΤΟΜΕΑΣ..... ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΛΩΣ/ΚΗΣ ΥΦΑΝ/ΚΗΣ	ΒΑΦΙΚΗΣ	ΠΛΕΚ/ΚΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡ/ ΡΙΚΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚ/ΜΙΑΣ & ΔΙΟΙ- ΚΗΣΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚ ΚΑΙ ΚΤΗΝ.	.....ΤΟΜΕΑΣ..... ..... ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΩΝ& ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΟΔΟΝΤΟ- ΤΕΧΝΙΚΗΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟ- ΚΟΜΩΝ	ΧΕΙΡΙΣ. ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΠΛΟΙΑΡΧ. Ε.Ν.	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΤΑΞΗΣ
ΚΙΛΚΙΣ	14.43	14.75										55.74	15.08							305
ΚΟΖΑΝΗΣ	19.60	20.35	7.44	9.93	5.58							33.13	3.97							806
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	12.87	5.19	5.87	5.19							10.16	37.70	23.02							443
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	16.60	11.34		5.26								59.11	3.64						4.05	247
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	10.38	11.79	16.98	16.98								23.58	20.28							212
ΛΑΡΙΣΑΣ	13.57	13.03	8.72								4.67	21.74	26.95	5.03		6.29				1113
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	8.77	20.70	10.53	8.77								43.51	7.72							285
ΛΕΣΒΟΥ	9.47	6.13	4.18	5.57							8.36	41.78	7.52		16.99					359
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	29.41	16.18	17.65									36.76								68
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	11.58	9.37	15.33	2.39	3.75						12.78	24.36	14.14	6.30						587
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	17.23	8.62	9.85	13.85								28.92	11.08	10.46						325
ΞΑΝΘΗΣ	25.16	17.08		8.07								21.12	28.57							322
ΠΕΛΛΑΣ	15.67	13.20	12.37									42.06	16.70							485
ΠΙΕΡΙΑΣ	10.45	8.73	7.88	7.71								17.81	27.57	9.42	10.45					584
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	10.08	15.73	31.85									33.47	8.87							248
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	12.26	38.68		14.15								34.91								106
ΡΟΔΟΠΗΣ	20.00	21.82										28.36	29.82							275
ΣΑΜΟΥ	10.45	20.15		12.69								47.01				9.70				134
ΣΕΡΡΩΝ	11.94	8.53	8.65	9.50							4.99	26.19	30.21							821
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	16.39	22.06	12.61	6.93								14.08	27.94							476
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	16.64	3.77	6.69	3.43								24.53	32.08	12.86						583
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	14.29	16.73	13.88									40.41	14.69							245
ΩΚΙΔΑ	30.11	23.66			10.75							35.48								93
ΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	28.68	15.89		3.10	5.43							41.47	5.43							258
ΑΝΙΩΝ	7.64	5.32	7.64	4.63	3.70						6.71	29.40	19.21	9.95			5.79			432
ΙΟΥ	13.17	7.19										58.08							21.56	167
ΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	13.30	10.26	11.96	4.94	1.26	.36	.35	.13	.04	.04	.03	.03	4.68	30.62	12.78	6.58	1.70	.54	.07	.33	34629

ΑΚΑΣ 37. ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ Γ' ΤΑΞΗΣ ΤΕΛ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΔΕΣΜΗ Α	ΔΕΣΜΗ Β	ΔΕΣΜΗ Δ	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ		.....ΤΟΜΕΑΣ.... ΗΛΕΚΤΡΟ-ΛΟΓΙΚΟΣ	ΗΛΕΚΤΡΟ-ΝΙΚΟΣ	..... ΤΟΜΕΑΣ..... ΔΟΜΙΚΟΣ		
				ΘΕΡΜΙΚ &ΨΥΚΤΙΚ ΕΓΚ/ΣΩΝ	ΒΙΟΜ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ &ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΕΣΩΤ. ΗΛΕΚ. ΕΓΚΑΤ.	ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ. & ΑΥΤΟΜ.	ΣΥΓ/ΚΩΝ &ΥΔΡΑΥΛ ΕΡΓΩΝ	ΚΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΩΝ ΜΗΧ.ΑΡΧ
Τ/ΝΙΑΣ			48	11	77	35	54		16	18
ΓΟΛΙΔΑΣ			46		14		26		16	
ΚΑΔΙΑΣ	9	1	36		39	51	26		9	
ΤΑΣ		1	20		20	16			5	
ΗΝΑΣ	46	7	216	33	197	167	350		17	21
.ΑΤΤΙΚΗΣ	21	18	115	90	138	108	232	20	16	70
Τ.ΑΤΤΙΚΗΣ	35	7	147		159	116	338		13	27
ΙΡΑΙΑ	25	6	141	161	222	218	408	20	51	48
ΑΙΑΣ	3	2	48	32	75	79	102		21	25
ΙΩΤΙΑΣ	5		29		30	39	15			11
ΕΒΕΝΩΝ			7		13	14	9		10	
ΡΑΜΑΣ	9		76		24	32	21		19	
Ω∆/ΝΗΣΟΥ	3	1	20		49	22	37			28
ΒΡΟΥ	7		86		44	42	18		32	
ΥΒΟΙΑΣ	3	6	60	23	64	42	63		38	
ΥΡΥΤΑΝΙΑΣ			8			11				
ΑΚΥΝΘΟΥ	2	3	9			12	18		10	
ΛΕΙΑΣ			26		34	32	18		16	
ΜΑΘΕΙΑΣ	15	2	93		22	29	32			
ΡΑΚΛΕΙΟΥ	25	26	104	26	70	51	64		17	25
ΕΣΠΡΩΤΙΑΣ			15		15	12				
ΕΣ/ΝΙΚΗΣ	33	21	328	128	197	172	284	14	58	18
ΩΑΝΝΙΝΩΝ	2		47		23	24	30			
ΑΒΑΛΑΣ	9		77	12	28	30	46		6	15
ΑΡ∆ΙΤΣΑΣ			57		38	15	21		17	
ΑΣΤΟΡΙΑΣ			19		12	8	12			
ΕΡΚΥΡΑΣ	7	1	33	21	10	52	40			12
ΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ		1	16		9	15				
ΙΛΚΙΣ	12	5	67		20	34				
ΟΖΑΝΗΣ	5		70		137	163	34		57	
ΟΡΙΝΘΙΑΣ	11	2	45		27	12	18			5
ΥΚΛΑ∆ΩΝ			1		30	19				7
ΑΚΩΝΙΑΣ	3	2	9		8	9	15			17
ΑΡΙΣΑΣ	9	1	131	28	77	71	52			
ΑΣΙΘΙΟΥ	2		7		31	39	11		23	
ΕΣΒΟΥ	1		26		32	14	11			8
ΕΥΚΑ∆ΑΣ			25		10	6	9			
ΑΓΝΗΣΙΑΣ	11		56	13	37	51	53		9	8
ΕΣΣΗΝΙΑΣ	2		23		37	29	25		17	
ΞΑΝΘΗΣ	23		49		45	44			11	
ΠΕΛΛΑΣ	5	3	77		30	32	38			
ΠΙΕΡΙΑΣ	8		81	10	10	33	28		12	14
ΠΡΕΒΕΖΗΣ			6		17	30	54			
ΡΕΘΥΜΝΗΣ					14	12			12	
ΡΟ∆ΟΠΗΣ	2	2	49		47	15				
ΣΑΜΟΥ	1		7		8	15			12	
ΣΕΡΡΩΝ	9	6	79		62	35	42		13	10
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1		110		55	52	27			12
ΦΘΙΩΤΙ∆ΟΣ	18		79	25	36	31	29		12	
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	5		19		19	30	17			
ΦΩΚΙ∆Α					21	14				
ΧΑΛΚΙ∆ΙΚΗΣ	2		23		37	23			6	
ΧΑΝΙΩΝ			43	17	18	19	39		10	13
ΧΙΟΥ			8		25	12				

ΠΙΝΑΚΑΣ 37. (συνέχεια)

	.. .ΤΟΜΕΑΣ. ..... ΧΗΜΙΚΟΣ & ΜΕΤΑΛ/ΡΓΙΚΟΣ			.....ΤΟΜΕΑΣ..... .. ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ				.....ΤΟΜΕΑΣ..... ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ			ΤΟΜΕΑΣ	.....ΤΟΜΕΑΣ	
	ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜ/ΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛ-ΛΕΙΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ	ΔΙΑΚ.ΧΩΡΩΝ	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΣΥΝΤΗΡΨΗΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ	ΦΙ/ΑΣ & ΥΑΛΟΥΡ	ΚΛΩΣ/ΚΗΣ	ΥΦΑΝ/ΚΗΣ	ΒΑΦΙΚΗΣ ΠΛΕΚ/ΚΗΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΑΤΙΣΤΩΝ Η/Υ	ΟΙΚΟΝΟΜΙ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚ ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΥΠ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΛΟ	
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ												54	
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ												21	
ΑΡΚΑΔΙΑΣ												66	
ΑΡΤΑΣ												27	
ΑΘΗΝΑΣ			20	22	23	21					118	370	
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ			7								109	238	
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ			13								90	318	
ΠΕΙΡΑΙΑ	26		49				35	5	20	13	99	331	
ΑΧΑΙΑΣ			6								40	77	
ΒΟΙΩΤΙΑΣ												14	
ΓΡΕΒΕΝΩΝ													
ΔΡΑΜΑΣ												79	
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ											55	116	
ΕΒΡΟΥ												48	
ΕΥΒΟΙΑΣ	8										43	74	
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ												25	
ΖΑΚΥΝΘΟΥ												12	
ΗΛΕΙΑΣ												50	
ΗΜΑΘΕΙΑΣ			16									96	
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			14								33	105	
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ													
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ			39	38	26						118	392	2
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ											29	48	
ΚΑΒΑΛΑΣ												73	
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ												46	
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ												23	
ΚΕΡΚΥΡΑΣ												26	
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ													
ΚΙΛΚΙΣ												62	
ΚΟΖΑΝΗΣ	15		11									97	
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ											31	17	
ΚΥΚΛΑΔΩΝ												41	
ΛΑΚΩΝΙΑΣ												9	
ΛΑΡΙΣΑΣ											25	40	
ΛΑΣΙΘΙΟΥ												18	
ΛΕΣΒΟΥ											25	83	
ΛΕΥΚΑΔΑΣ													
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ			7								28	55	
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ												37	
ΞΑΝΘΗΣ													
ΠΕΛΛΑΣ												101	
ΠΙΕΡΙΑΣ												38	
ΠΡΕΒΕΖΗΣ												49	1
ΡΕΘΥΜΝΗΣ												31	
ΡΟΔΟΠΗΣ												31	1
ΣΑΜΟΥ												19	
ΣΕΡΡΩΝ												47	
ΤΡΙΚΑΛΩΝ												21	
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ												69	
ΦΛΩΡΙΝΑΣ												31	
ΦΩΚΙΔΑ		12											
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ		17										60	
ΧΑΝΙΩΝ	20											68	
ΧΙΟΥ												67	
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	69	29	182	60	49	21	35	5	20	13	843	3820	244

ΑΚΑΣ 37. (συνέχεια)

	ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΣ					ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ					ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
	ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΣΥΝ/ΣΜΩΝ &ΓΕΩΡ.ΕΚΜ	ΑΝΘΟΚ/ΑΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΩΝ & ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΟΔΟΝΤΟ- ΤΕΧΝΙΚΗΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟΚΟ-ΜΩΝ	ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤ	ΧΕΙΡΙΣ. ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΠΛΟΙΑΡΧ. Ε.Ν.	
ΙΤ/ΝΙΑΣ		207		16	48			66				689
ΡΓΟΛΙΔΑΣ		56										179
ΡΚΑΔΙΑΣ		26				25						298
ΡΤΑΣ		104		19								227
ΘΗΝΑΣ					33	355	62					2287
Ν.ΑΤΤΙΚΗΣ		70	19	17	92	171						1709
ΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ		38			64	56						1618
ΕΙΡΑΙΑ					20	243	182				16	2618
ΧΑΙΑΣ		88		39		46					26	787
ΙΟΙΩΤΙΑΣ		44										204
ΡΕΒΕΝΩΝ		18		16								111
ΡΑΜΑΣ	26	73	13									394
ΩΔ/ΝΗΣΟΥ		10										396
ΕΒΡΟΥ	63	128				32						544
ΕΥΒΟΙΑΣ	30	110										605
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ												44
ΖΑΚΥΝΘΟΥ												66
ΗΛΕΙΑΣ		67										288
ΗΜΑΘΕΙΑΣ		25		34	90							488
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		128		47	41	65						917
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ												89
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ		190		17	21	461	97					2866
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	39	56				62						360
ΚΑΒΑΛΑΣ		25				24						345
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ		8										202
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ												84
ΚΕΡΚΥΡΑΣ												212
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ		29									8	87
ΚΙΛΚΙΣ		12		10								249
ΚΟΖΑΝΗΣ	16	37										709
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ		73		14								310
ΚΥΚΛΑΔΩΝ		16									13	176
ΛΑΚΩΝΙΑΣ		42										122
ΛΑΡΙΣΑΣ		132		72		28		46				788
ΛΑΣΙΘΙΟΥ		16					62					259
ΛΕΣΒΟΥ	14								9			242
ΛΕΥΚΑΔΑΣ												65
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	18	29			12	20						452
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ				37		24						272
ΞΑΝΘΗΣ	13	36										240
ΠΕΛΛΑΣ	13				14							345
ΠΙΕΡΙΑΣ	10	52		18	25	25	24					417
ΠΡΕΒΕΖΗΣ		16										182
ΡΕΘΥΜΝΗΣ												69
ΡΟΔΟΠΗΣ		23		17								204
ΣΑΜΟΥ								7				75
ΣΕΡΡΩΝ	41	101		65	10							576
ΤΡΙΚΑΛΩΝ		64			22							400
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ		97			49	48						516
ΦΛΩΡΙΝΑΣ		34										178
ΦΩΚΙΔΑ												68
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ				15								211
ΧΑΝΙΩΝ		27		28		36				21		397
ΧΙΟΥ											22	155
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	283	2307	32	481	541	1721	427	119	9	21	85	26391

ΠΙΝΑΚΑΣ 38. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ ΤΕΛ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΝΟΜΟ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΔΕΣΜΗ Α	ΔΕΣΜΗ Β	ΔΕΣΜΗ Δ	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ		ΤΟΜΕΑΣ ΗΛ/ΓΙΚΟΣ- ΗΛ/ΝΙΚΟΣ		ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΜΙΚΟΣ		
				ΘΕΡΜΙΚ &ΨΥΚΤΙΚ ΕΓΚ/ΣΩΝ	ΒΙΟΜ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ &ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚΑΤ/ΩΝ	ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ. ΚΑΙ ΑΥΤ/ΣΜΟΥ	ΣΥΓ/ΚΩΝ &ΥΔΡΑΥΛ ΕΡΓΩΝ	ΚΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΩΝ ΜΗΧ.ΑΡΧΙΤ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ			6.97	1.60	11.18	5.08	7.84		2.32	2.61
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ			25.70		7.82		14.53		8.94	
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	3.02	.34	12.08		13.09	17.11	8.72		3.02	
ΑΡΤΑΣ		.44	8.81		8.81	7.05			2.20	
ΑΘΗΝΑΣ	2.01	.31	9.44	1.44	8.61	7.30	15.30		.74	.92
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ	1.23	1.05	6.73	5.27	8.07	6.32	13.58	1.17	.94	4.10
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ	2.16	.43	9.09		9.83	7.17	20.89		.80	1.67
ΠΕΙΡΑΙΑ	.95	.23	5.39	6.15	8.48	8.33	15.58	.76	1.95	1.83
ΑΧΑΙΑΣ	.38	.25	6.10	4.07	9.53	10.04	12.96		2.67	3.18
ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2.45		14.22		14.71	19.12	7.35			5.39
ΓΡΕΒΕΝΩΝ			6.31		11.71	12.61	8.11		9.01	
ΔΡΑΜΑΣ	2.28		19.29		6.09	8.12	5.33		4.82	
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ	.76	.25	5.05		12.37	5.56	9.34			7.07
ΕΒΡΟΥ	1.29		15.81		8.09	7.72	3.31		5.88	
ΕΥΒΟΙΑΣ	.50	.99	9.92	3.80	10.58	6.94	10.41		6.28	
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ			18.18			25.00				
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	3.03	4.55	13.64			18.18	27.27		15.15	
ΗΛΕΙΑΣ			9.03		11.81	11.11	6.25		5.56	
ΗΜΑΘΕΙΑΣ	3.07	.41	19.06		4.51	5.94	6.56			
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2.73	2.84	11.34	2.84	7.63	5.56	6.98		1.85	2.73
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ			16.85		16.85	13.48				
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	1.15	.73	11.44	4.47	6.87	6.00	9.91	.49	2.02	.63
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	.56		13.06		6.39	6.67	8.33			
ΚΑΒΑΛΑΣ	2.61		22.32	3.48	8.12	8.70	13.33		1.74	4.35
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ			28.22		18.81	7.43	10.40		8.42	
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ			22.62		14.29	9.52	14.29			
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	3.30	.47	15.57	9.91	4.72	24.53	18.87			5.66
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ		1.15	18.39		10.34	17.24				
ΚΙΛΚΙΣ	4.82	2.01	26.91		8.03	13.65				
ΚΟΖΑΝΗΣ	.71		9.87		19.32	22.99	4.80		8.04	
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	3.55	.65	14.52		8.71	3.87	5.81			1.61
ΚΥΚΛΑΔΩΝ			.57		17.05	10.80				3.98
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	2.46	1.64	7.38		6.56	7.38	12.30			13.93
ΛΑΡΙΣΑΣ	1.14	.13	16.62	3.55	9.77	9.01	6.60			
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	.77		2.70		11.97	15.06	4.25		8.88	
ΛΕΣΒΟΥ	.41		10.74		13.22	5.79	4.55			3.31
ΛΕΥΚΑΔΑΣ			38.46		15.38	9.23	13.85			
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2.43		12.39	2.88	8.19	11.28	11.73		1.99	1.77
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	.74		8.46		13.60	10.66	9.19		6.25	
ΞΑΝΘΗΣ	9.58		20.42		18.75	18.33			4.58	
ΠΕΛΛΑΣ	1.45	.87	22.32		8.70	9.28	11.01			
ΠΙΕΡΙΑΣ	1.92		19.42	2.40	2.40	7.91	6.71		2.88	3.36
ΠΡΕΒΕΖΗΣ			3.30		9.34	16.48	29.67			
ΡΕΘΥΜΝΗΣ					20.29	17.39			17.39	
ΡΟΔΟΠΗΣ	.98	.98	24.02		23.04	7.35				
ΣΑΜΟΥ	1.33		9.33		10.67	20.00			16.00	
ΣΕΡΡΩΝ	1.56	1.04	13.72		10.76	6.08	7.29		2.26	1.74
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	.25		27.50		13.75	13.00	6.75			3.00
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	3.49		15.31	4.84	6.98	6.01	5.62		2.33	
ΦΛΩΡΙΝΑΣ	2.81		10.67		10.67	16.85	9.55			
ΦΩΚΙΔΑ					30.88	20.59				
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	.95		10.90		17.54	10.90			2.84	
ΧΑΝΙΩΝ			10.83	4.28	4.53	4.79	9.82		2.52	3.27
ΧΙΟΥ			5.16		16.13	7.74				

ΙΑΚΑΣ 38. (συνέχεια)

	ΤΟΜΕΑΣ ΧΗΜΙΚΟΣ& ΜΕΤΑΛ/ΡΓΙΚΟΣ			ΤΟΜΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ				ΤΟΜΕΣ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ			ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟ- ΡΙΚΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	
	ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜ/ΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛ- ΛΕΙΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗ ΡΙΩΝ	ΔΙΑΚ/ΤΩΝ ΕΣΩΤΕ/ΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΣΥΝΤ/ΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ	ΨΗΦΙΔ/ ΦΙΑΣ & ΥΑΛΟΥΡΓ	ΚΛΩΣ/ΚΗΣ	ΥΦΑΝ/ΚΗΣ	ΒΑΦΙΚΗΣ ΠΛΕΚ/ΚΗΣ	ΠΡΟΓΡΑ- ΜΑΤΙΣΤΩΝ Η/Υ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΥΠΑΛ/Λ ΛΟΓ/ΡΙ
/ΝΙΑΣ												7.84	5.66
ΟΛΙΔΑΣ												11.73	
ΑΔΙΑΣ												22.15	3.36
ΑΣ												11.89	6.61
ΝΑΣ			.87	.96	1.01	.92					5.16	16.18	9.14
ΑΤΤΙΚΗΣ			.41								6.38	13.93	9.25
.ΑΤΤΙΚΗΣ			.80								5.56	19.65	12.18
ΡΑΙΑ	.99		1.87				1.34	.19	.76	.50	3.78	12.64	10.66
ΙΑΣ			.76								5.08	9.78	9.91
ΩΤΙΑΣ												6.86	8.33
ΒΕΝΩΝ													21.62
ΜΑΣ												20.05	5.58
/ΝΗΣΟΥ											13.89	29.29	13.89
ΟΥ												8.82	8.09
ΟΙΑΣ	1.32										7.11	12.23	6.78
ΥΤΑΝΙΑΣ												56.82	
ΥΝΘΟΥ												18.18	
ΙΑΣ												17.36	15.63
ΘΕΙΑΣ			3.28									19.67	6.97
ΚΛΕΙΟΥ			1.53								3.60	11.45	8.29
ΠΡΩΤΙΑΣ													52.81
/ΝΙΚΗΣ			1.36	1.33	.91						4.12	13.68	7.47
ΝΝΙΝΩΝ											8.06	13.33	
ΑΛΑΣ												21.16	
ΔΙΤΣΑΣ												22.77	
ΤΟΡΙΑΣ												27.38	11.90
ΚΥΡΑΣ												12.26	4.72
ΑΛΛΗΝΙΑΣ													10.34
ΚΙΣ												24.90	10.84
ΑΝΗΣ	2.12		1.55									13.68	9.49
ΙΝΘΙΑΣ											10.00	5.48	17.74
ΛΑΔΩΝ												23.30	27.84
ΩΝΙΑΣ												7.38	6.50
ΙΣΑΣ											3.17	5.08	9.64
ΙΘΙΟΥ												6.95	19.3
ΒΟΥ											10.33	34.30	7.8
ΚΑΔΑΣ													23.0
ΝΗΣΙΑΣ			1.55								6.19	12.17	9.9
ΣΗΝΙΑΣ												13.60	15.0
ΝΘΗΣ													7.9
ΛΑΣ												29.28	9.2
ΕΡΙΑΣ												9.11	6.9
ΕΒΕΖΗΣ												26.92	5.4
ΘΥΜΝΗΣ												44.93	
ΔΟΠΗΣ												15.20	8.8
ΜΟΥ												25.33	8.0
ΡΡΩΝ												8.16	9.7
ΙΚΑΛΩΝ												5.25	9.0
ΙΩΤΙΔΟΣ												13.37	4.4
ΩΡΙΝΑΣ												17.42	12.9
ΚΙΔΑ		17.65											30.8
ΛΚΙΔΙΚΗΣ		8.06										28.44	13.2
ΝΙΩΝ	5.04											17.13	9.5
ΟΥ												43.23	13.5
ΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	.26	.11	.69	.23	.19	.08	.13	.02	.08	.05	3.19	14.47	9.2

ΙΝΑΚΑΣ 38. (συνέχεια)

	ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΣ					ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ					ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
	ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΣΥΝ/ΣΜΩΝ &ΓΕΩΡ.ΕΚΜ	ΑΝΘΟΚ/ΑΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΩΝ & ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΟΔΟΝΤΟ-ΤΕΧΝΙΚΗΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟΚΟ-ΜΩΝ	ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤ	ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΠΛΟΙΑΡΧ. Ε.Ν.	
ΙΤ/ΝΙΑΣ		30.04		2.32	6.97			9.58				100.00
ΡΓΟΛΙΔΑΣ		31.28										100.00
ΡΚΑΔΙΑΣ		8.72				8.39						100.00
ΡΤΑΣ		45.81		8.37								100.00
ΘΗΝΑΣ					1.44	15.52	2.71					100.00
Ν.ΑΤΤΙΚΗΣ		4.10	1.11	.99	5.38	10.01						100.00
ΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ		2.35			3.96	3.46						100.00
ΕΙΡΑΙΑ					.76	9.28	6.95				.61	100.00
ΧΑΙΑΣ		11.18		4.96		5.84					3.30	100.00
ΟΙΩΤΙΑΣ		21.57										100.00
ΡΕΒΕΝΩΝ		16.22		14.41								100.00
ΡΑΜΑΣ	6.60	18.53	3.30									100.00
ΩΔ/ΝΗΣΟΥ		2.53										100.00
ΕΒΡΟΥ	11.58	23.53				5.88						100.00
ΕΥΒΟΙΑΣ	4.96	18.18										100.00
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ												100.00
ΖΑΚΥΝΘΟΥ												100.00
ΗΛΕΙΑΣ		23.26										100.00
ΗΜΑΘΕΙΑΣ		5.12		6.97	18.44							100.00
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ		13.96		5.13	4.47	7.09						100.00
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ												100.00
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ		6.63		.59	.73	16.09	3.38					100.00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	10.83	15.56				17.22						100.00
ΚΑΒΑΛΑΣ		7.25				6.96						100.00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ		3.96										100.00
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ												100.00
ΚΕΡΚΥΡΑΣ												100.00
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ		33.33									9.20	100.00
ΚΙΛΚΙΣ		4.82		4.02								100.00
ΚΟΖΑΝΗΣ	2.26	5.22										100.00
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ		23.55		4.52								100.00
ΚΥΚΛΑΔΩΝ		9.09									7.39	100.00
ΛΑΚΩΝΙΑΣ		34.43										100.00
ΛΑΡΙΣΑΣ		16.75		9.14		3.55		5.84				100.00
ΛΑΣΙΘΙΟΥ		6.18					23.94					100.00
ΛΕΣΒΟΥ	5.79								3.72			100.00
ΛΕΥΚΑΔΑΣ												100.00
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	3.98	6.42			2.65	4.42						100.00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ				13.60		8.82						100.00
ΞΑΝΘΗΣ	5.42	15.00										100.00
ΠΕΛΛΑΣ	3.77				4.06							100.00
ΠΙΕΡΙΑΣ	2.40	12.47		4.32	6.00	6.00	5.76					100.00
ΠΡΕΒΕΖΗΣ		8.79										100.00
ΡΕΘΥΜΝΗΣ												100.00
ΡΟΔΟΠΗΣ		11.27		8.33								100.00
ΣΑΜΟΥ								9.33				100.00
ΣΕΡΡΩΝ	7.12	17.53		11.28	1.74							100.00
ΤΡΙΚΑΛΩΝ		16.00			5.50							100.00
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ		18.80			9.50	9.30						100.00
ΦΛΩΡΙΝΑΣ		19.10										100.00
ΦΩΚΙΔΑ												100.00
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ				7.11								100.00
ΧΑΝΙΩΝ		6.80		7.05		9.07				5.29		100.00
ΧΙΟΥ											14.19	100.00
[illegible]	1.07	8.74	12	1.82	2.05	6.52	1.62	.45	.03	.08	.32	100.00

ΝΑΚΑΣ 39. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ ΤΕΛ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΝΟΜΟ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΔΕΣΜΗ Α	ΔΕΣΜΗ Β	ΔΕΣΜΗ Δ	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ		.....ΤΟΜΕΑΣ.... ΗΛ/ΓΙΚΟΣ-ΗΛ/ΝΙΚΟΣ		. ..... ΤΟΜΕΑΣ..... ΔΟΜΙΚΟΣ		
				ΘΕΡΜΙΚ &ΨΥΚΤΙΚ ΕΓΚ/ΣΩΝ	ΒΙΟΜ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ &ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚΑΤ/ΩΝ	ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ. ΚΑΙ ΑΥΤ/ΣΜΟΥ	ΣΥΓ/ΚΩΝ &ΥΔΡΑΥΛ ΕΡΓΩΝ	ΚΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΩΝ ΜΗΧ.ΑΡΧ
/ΝΙΑΣ			.61	.67	1.17	.59	.75		1.05	1.67
ΟΛΙΔΑΣ			2.25		.82		1.39		4.06	
ΑΔΙΑΣ	2.05	.71	1.06		1.37	1.97	.83		1.37	
ΑΣ		.94	.77		.93	.81			1.00	
ΝΑΣ	1.36	.65	.83	.60	.90	.84	1.46		.34	.59
ΑΤΤΙΚΗΣ	.83	2.24	.59	2.21	.85	.73	1.30	5.72	.43	2.62
.ΑΤΤΙΚΗΣ	1.47	.92	.79		1.03	.83	1.99		.36	1.07
ΡΑΙΑ	.65	.49	.47	2.58	.89	.96	1.49	3.73	.88	1.17
ΙΑΣ	.26	.54	.53	1.70	1.00	1.16	1.24		1.21	2.03
ΩΤΙΑΣ	1.66		1.24		1.54	2.21	.70			3.45
ΒΕΝΩΝ			.55		1.23	1.45	.77		4.09	
ΜΑΣ	1.55		1.69		.64	.94	.51		2.19	
/ΝΗΣΟΥ	.51	.54	.44		1.30	.64	.89			4.53
ΟΥ	.87		1.38		.85	.89	.32		2.67	
ΟΙΑΣ	.34	2.11	.87	1.59	1.11	.80	.99		2.85	
ΥΤΑΝΙΑΣ			1.59			2.88				
ΥΝΘΟΥ	2.06	9.67	1.19			2.10	2.60		6.88	
ΙΑΣ			.79		1.24	1.28	.60		2.52	
ΘΕΙΑΣ	2.09	.87	1.67		.47	.69	.63			
ΚΛΕΙΟΥ	1.85	6.03	.99	1.19	.80	.64	.67		.84	1.75
ΠΡΩΤΙΑΣ			1.47		1.77	1.56				
/ΝΙΚΗΣ	.78	1.56	1.00	1.87	.72	.69	.95	2.39	.92	.40
ΝΝΙΝΩΝ	.38		1.14		.67	.77	.80			
ΑΛΑΣ	1.77		1.95	1.46	.85	1.00	1.27		.79	2.79
ΔΙΤΣΑΣ			2.47		1.98	.86	.99		3.82	
ΤΟΡΙΑΣ			1.98		1.50	1.10	1.36			
ΚΥΡΑΣ	2.24	1.00	1.36	4.15	.50	2.83	1.80			3.63
ΑΛΛΗΝΙΑΣ		2.45	1.61		1.09	1.99				
ΚΙΣ	3.27	4.27	2.35		.84	1.57				
ΑΝΗΣ	.48		.86		2.03	2.65	.46		3.65	
ΙΝΘΙΑΣ	2.41	1.37	1.27		.91	.45	.55			1.03
ΛΑΔΩΝ			.05		1.79	1.25				2.55
ΩΝΙΑΣ	1.67	3.49	.65		.69	.85	1.17			8.93
ΙΣΑΣ	.77	.27	1.45	1.49	1.03	1.04	.63			
ΙΘΙΟΥ	.52		.24		1.26	1.74	.41		4.03	
ΒΟΥ	.28		.94		1.39	.67	.43			2.12
ΚΑΔΑΣ			3.36		1.62	1.06	1.32			
ΝΗΣΙΑΣ	1.65		1.08	1.20	.86	1.30	1.12		.90	1.13
ΣΗΝΙΑΣ	.50		.74		1.43	1.23	.88		2.84	
ΙΘΗΣ	6.50		1.79		1.97	2.11			2.08	
ΛΑΣ	.98	1.85	1.95		.91	1.07	1.05			
ΡΙΑΣ	1.30		1.70	1.00	.25	.91	.64		1.31	2.15
ΒΕΖΗΣ			.29		.98	1.90	2.83			
ΥΜΝΗΣ					2.13	2.01			7.90	
ΟΠΗΣ	.67	2.09	2.10		2.42	.85				
ΙΟΥ	.90		.82		1.12	2.31			7.27	
ΡΩΝ	1.06	2.22	1.20		1.13	.70	.70		1.03	1.11
ΚΑΛΩΝ	.17		2.41		1.44	1.50	.64			1.92
ΩΤΙΔΟΣ	2.37		1.34	2.03	.73	.69	.54		1.06	
ΡΙΝΑΣ	1.91		.93		1.12	1.94	.91			
ΙΔΑ					3.24	2.37				
ΚΙΔΙΚΗΣ	.64		.95		1.84	1.26			1.29	
ΙΩΝ			.95	1.79	.48	.55	.94		1.14	2.10
ΟΥ			.45		1.69	.89				

ΠΙΝΑΚΑΣ 39. (συνέχεια)

	...ΤΟΜΕΑΣ..... ΧΗΜΙΚΟΣ & ΜΕΤΑΛ/ΡΓΙΚΟΣ			.....ΤΟΜΕΑΣ..... ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ				....ΤΟΜΕΑΣ..... ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ			ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟ- ΡΙΚΗΣ	.....ΤΟΜ ΟΙΚΟΝ ΚΑΙ ΔΙ ΥΠΑΛ/ΛΩΝ
	ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜ/ΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛ- ΛΕΙΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗ ΡΙΩΝ	ΔΙΑΚ. ΕΣΩΤ. ΧΩΡΩΝ	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΣΥΝΤΗΡ. ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ	ΨΗΦΙΔΟ- ΓΡΑΦΙΑΣ & ΥΑΛ/ΡΓΙΑΣ	ΚΛΩΣ/ΚΗΣ	ΥΦΑΝ/ΚΗΣ	ΒΑΦΙΚΗΣ	ΠΛΕΚ/ΚΗΣ	ΠΡΟΓΡΑ- ΜΑΤΙΣΤΩΝ Η/Υ	ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ												.54
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ												.81
ΑΡΚΑΔΙΑΣ												1.53
ΑΡΤΑΣ												.82
ΑΘΗΝΑΣ			1.27	4.23	5.42	11.54					1.62	1.12
ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗΣ			.59								2.00	.96
ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ			1.17								1.74	1.36
ΠΕΙΡΑΙΑ	3.80		2.71				10.08	10.0	10.0	10.08	1.18	.87
ΑΧΑΙΑΣ			1.11								1.59	.68
ΒΟΙΩΤΙΑΣ												.47
ΓΡΕΒΕΝΩΝ												
ΔΡΑΜΑΣ												1.39
ΔΩΔ/ΝΗΣΟΥ											4.35	2.02
ΕΒΡΟΥ												.61
ΕΥΒΟΙΑΣ	5.06										2.23	.85
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ												3.93
ΖΑΚΥΝΘΟΥ												1.26
ΗΛΕΙΑΣ												1.20
ΗΜΑΘΕΙΑΣ			4.75									1.36
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ			2.21								1.13	.79
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ												
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ			1.97	5.83	4.89						1.29	.94
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ											2.52	.92
ΚΑΒΑΛΑΣ												1.46
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ												1.57
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ												1.89
ΚΕΡΚΥΡΑΣ												.85
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ												
ΚΙΛΚΙΣ												1.72
ΚΟΖΑΝΗΣ	8.09		2.25									.95
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ											3.13	.38
ΚΥΚΛΑΔΩΝ												1.61
ΛΑΚΩΝΙΑΣ												.51
ΛΑΡΙΣΑΣ											.99	.35
ΛΑΣΙΘΙΟΥ												.48
ΛΕΣΒΟΥ											3.23	2.37
ΛΕΥΚΑΔΑΣ												
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ			2.25								1.94	.84
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ												.94
ΞΑΝΘΗΣ												
ΠΕΛΛΑΣ												2.02
ΠΙΕΡΙΑΣ												.63
ΠΡΕΒΕΖΗΣ												1.86
ΡΕΘΥΜΝΗΣ												3.10
ΡΟΔΟΠΗΣ												1.05
ΣΑΜΟΥ												1.75
ΣΕΡΡΩΝ												.56
ΤΡΙΚΑΛΩΝ												.36
ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ												.92
ΦΛΩΡΙΝΑΣ												1.20
ΦΩΚΙΔΑ		160.59										
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ		73.32										1.96
ΧΑΝΙΩΝ	19.27											1.18
ΧΙΟΥ												2.99
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ΙΝΑΚΑΣ 39. (συνέχεια)

	ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΣ					ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ					ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ'
	ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΣΥΝ/ΣΜΩΝ &ΓΕΩΡ.ΕΚΜ	ΑΝΘΟΚ/ΑΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΩΝ & ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΟΔΟΝΤΟ-ΤΕΧΝΙΚΗΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟΚΟ-ΜΩΝ	ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤ	ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΠΛΟΙΑΡΧ. Ε.Ν.	ΤΑΞΗΣ
ΙΤ/ΝΙΑΣ		3.44		1.27	3.40			21.24				1.00
ΡΓΟΛΙΔΑΣ		3.58										1.00
ΡΚΑΔΙΑΣ		1.00				1.29						1.00
ΡΤΑΣ		5.24		4.59								1.00
ΘΗΝΑΣ					.70	2.38	1.68					1.00
Ν.ΑΤΤΙΚΗΣ		.47	9.17	.55	2.63	1.53						1.00
ΥΤ.ΑΤΤΙΚΗΣ		.27			1.93	.53						1.00
ΕΙΡΑΙΑ					.37	1.42	4.30				1.90	1.00
ΧΑΙΑΣ		1.28		2.72		.90					10.26	1.00
ΟΙΩΤΙΑΣ		2.47										1.00
ΡΕΒΕΝΩΝ		1.86		7.91								1.00
ΡΑΜΑΣ	6.15	2.12	27.21									1.00
ΩΔ/ΝΗΣΟΥ		.29										1.00
ΒΡΟΥ	10.80	2.69				.90						1.00
ΥΒΟΙΑΣ	4.62	2.08										1.00
ΥΡΥΤΑΝΙΑΣ												1.00
ΑΚΥΝΘΟΥ												1.00
ΛΕΙΑΣ		2.66										1.00
ΜΑΘΕΙΑΣ		.59		3.82	9.00							1.00
ΡΑΚΛΕΙΟΥ		1.60		2.81	2.18	1.09						1.00
ΕΣΠΡΩΤΙΑΣ												1.00
ΕΣ/ΝΙΚΗΣ		.76		.33	.36	2.47	2.09					1.00
ΩΑΝΝΙΝΩΝ	10.10	1.78				2.64						1.00
ΑΒΑΛΑΣ		.83				1.07						1.00
ΑΡΔΙΤΣΑΣ		.45										1.00
ΑΣΤΟΡΙΑΣ												1.00
ΕΡΚΥΡΑΣ												1.00
ΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ		3.81									28.55	1.00
ΙΛΚΙΣ		.55		2.20								1.00
ΩΖΑΝΗΣ	2.10	.60										1.00
ΟΡΙΝΘΙΑΣ		2.69		2.48								1.00
ΥΚΛΑΔΩΝ		1.04									22.93	1.00
ΑΚΩΝΙΑΣ		3.94										1.00
ΑΡΙΣΑΣ		1.92		5.01		.54		12.95				1.00
ΑΣΙΘΙΟΥ		.71					14.80					1.00
ΕΣΒΟΥ	5.39								109.05			1.00
ΕΥΚΑΔΑΣ												1.00
ΙΑΓΝΗΣΙΑΣ	3.71	.73			1.30	.68						1.00
ΙΕΣΣΗΝΙΑΣ				7.46		1.35						1.00
ΑΝΘΗΣ	5.05	1.72										1.00
ΕΛΛΑΣ	3.51				1.98							1.00
ΙΕΡΙΑΣ	2.24	1.43		2.37	2.92	.92	3.56					1.00
ΡΕΒΕΖΗΣ		1.01										1.00
ΕΘΥΜΝΗΣ												1.00
ΟΔΟΠΗΣ		1.29		4.57								1.00
ΑΜΟΥ								20.70				1.00
ΕΡΡΩΝ	6.64	2.01		6.19	.85							1.00
ΡΙΚΑΛΩΝ		1.83			2.68							1.00
ΘΙΩΤΙΔΟΣ		2.15			4.63	1.43						1.00
ΛΩΡΙΝΑΣ		2.19										1.00
ΩΚΙΔΑ												1.00
ΑΛΚΙΔΙΚΗΣ				3.90								1.00
ΑΝΙΩΝ		.78		3.87		1.39				66.48		1.00
ΙΟΥ											44.07	1.00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 40. ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ Γ' ΤΑΞΗΣ ΤΕΛ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΔΕΣΜΗ Α	ΔΕΣΜΗ Β	ΔΕΣΜΗ Δ	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ		ΤΟΜΕΑΣ ΗΛ/ΓΙΚΟΣ- ΗΛ/ΝΙΚΟΣ		ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΜΙΚΟΣ			ΤΟΜΕΑΣ ΧΗΜΙΚΟΣ & ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΟΣ			ΤΟΜΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ			
				ΘΕΡΜΙΚ &ΨΥΚΤΙΚ ΕΓΚ/ΣΩΝ	ΒΙΟΜ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ &ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚΑΤ/ΩΝ	ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ. ΚΑΙ ΑΥΤ/ΣΜΟΥ	ΣΥΓ/ΚΩΝ &ΥΔΡΑΥΛ ΕΡΓΩΝ	ΚΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΩΝ ΜΗΧ.ΑΡΧΙΤ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜ/ΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛ-ΛΕΙΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗ-ΡΙΩΝ	ΔΙΑΚ/ΤΩΝ ΕΣΩΤΕ/ΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΣΥΝΤ/ΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ	ΨΗΦΙΔΟ-ΓΡΑΦΙΑΣ & ΥΑΛ/ΡΓΙΑΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ	50	2	337	12	188	163	85		68	15							
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	84	37	748	138	378	358	424	14	89	42		17	55	38	26		
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	10		115		181	215	72		67		15		11				
ΗΠΕΙΡΟΣ	2	1	88		75	82	84		5								
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	21	1	354	41	207	189	153		26	20			7				
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	9	5	83	21	29	85	67		10	12							
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	3	2	122	43	186	146	174		53	43			6				
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	26	6	176	48	151	137	107		50	11	8	12					
ΑΤΤΙΚΗΣ	127	38	619	284	716	609	1328	40	97	166	26		89	22	23	21	35
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	25	5	159		125	101	110		42	22							
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2		41		65	41	11		12	8							
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	3	1	21		79	41	37			35							
ΚΡΗΤΗΣ	27	26	154	43	133	121	114		62	38	20		14				
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	389	124	3017	630	2513	2288	2766	54	581	412	69	29	182	60	49	21	35

ΠΙΝΑΚΑΣ 40. (συνέχεια)

	ΤΟΜΕΑΣ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ			ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ		ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΣ					ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ					ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛ ΜΑΘΗΤ Γ'
	ΚΛΩΣ/ΚΗΣ	ΥΦΑΝ/ΚΗΣ	ΒΑΦΙΚΗΣ ΠΛΕΚ/ΚΗΣ	ΠΡΟΓΡΑ-ΜΑΤΙΣΤΩΝ Η/Υ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΛΟΓ/ΡΙΟΥ	ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΣΥΝ/ΣΜΩΝ &ΓΕΩΡ.ΕΚΜ	ΑΝΘΟΚ/ΑΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΩΝ & ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΟΔΟΝΤΟ-ΤΕΧΝΙΚΗΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟΚΟ-ΜΩΝ	ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤ	ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ Ε.Ν.	ΤΑΞΗΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ					231	103	102	285	13	33		56						174
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.				118	796	420	64	380		159	160	486	121					515
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.					151	124	16	89										106
ΗΠΕΙΡΟΣ				29	124	72	39	176		19		62						85
ΘΕΣΣΑΛΙΑ				53	162	157	18	233		72	34	48		46				184
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ					38	34		29									8	43
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ				40	181	162		362		55	48	46		66			26	176
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ				43	182	102	30	251			49	48						143
ΑΤΤΙΚΗΣ	5	20	13	416	1257	843		108	19	17	209	825	244				16	823
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ				31	150	114		197		51		49						118
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ				25	169	46	14						62	7	9		22	53
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ				55	157	104		26									13	57
ΚΡΗΤΗΣ				33	222	164		171		75	41	101				21		158
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	5	20	13	843	3820	2445	283	2307	32	481	541	1721	427	119	9	21	85	2639

ΠΙΝΑΚΑΣ 41. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟ Γ' ΤΑΞΗΣ ΤΕΛ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΔΕΣΜΗ Α	ΔΕΣΜΗ Β	ΔΕΣΜΗ Δ	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ		ΤΟΜΕΑΣ ΗΛ/ΓΙΚΟΣ-ΗΛ/ΝΙΚΟΣ		ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΜΙΚΟΣ			ΤΟΜΕΑΣ ΧΗΜΙΚΟΣ & ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΟΣ			ΤΟΜΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ			
				ΘΕΡΜΙΚ &ΨΥΚΤΙΚ ΕΓΚ/ΣΩΝ	ΒΙΟΜ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ &ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚΑΤ/ΩΝ	ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ. ΚΑΙ ΑΥΤ/ΣΜΟΥ	ΣΥΓ/ΚΩΝ &ΥΔΡΑΥΛ ΕΡΓΩΝ	ΚΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΩΝ ΜΗΧ.ΑΡΧΙΤ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜ/ΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛ-ΛΕΙΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗ-ΡΙΩΝ	ΔΙΑΚ/ΤΩΝ ΕΣΩΤΕ/ΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΣΥΝΤ/ΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ	ΨΗΦΙΔΟ-ΓΡΑΦΙΑΣ & ΥΑΛ/ΡΓΙΑΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ	2.87	.11	19.33	.69	10.79	9.35	4.88		3.90	.86							
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	1.63	.72	14.52	2.68	7.34	6.95	8.23	.27	1.73	.82		.33	1.07	.74	.50		
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	.94		10.79		16.98	20.17	6.75		6.29		1.41		1.03				
ΠΕΙΡΟΣ	.23	.12	10.26		8.74	9.56	9.79		.58								
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.14	.05	19.22	2.23	11.24	10.26	8.31		1.41	1.09			.38				
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.09	1.16	19.30	4.88	6.74	19.77	15.58		2.33	2.79							
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	.17	.11	6.92	2.44	10.54	8.28	9.86		3.00	2.44			.34				
ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΕΛΛΑΔΑ	1.81	.42	12.25	3.34	10.51	9.53	7.45		3.48	.77	.56	.84					
ΑΤΤΙΚΗΣ	1.54	.46	7.52	3.45	8.70	7.40	16.13	.49	1.18	2.02	.32		1.08	.27	.28	.26	.43
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2.12	.42	13.46		10.58	8.55	9.31		3.56	1.86							
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	.37		7.68		12.17	7.68	2.06		2.25	1.50							
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	.52	.17	3.67		13.81	7.17	6.47			6.12							
ΚΡΗΤΗΣ	1.71	1.65	9.75	2.72	8.42	7.66	7.22		3.92	2.41	1.27		.89				
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.47	.47	11.43	2.39	9.52	8.67	10.48	.20	2.20	1.56	.26	.11	.69	.23	.19	.08	.13

ΠΙΝΑΚΑΣ 41. (συνέχεια)

	ΤΟΜΕΑΣ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ			ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ		ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΣ					ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ					ΤΟΜΕΑΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ'	ΣΥΝΟ ΜΑΘ Γ'
	ΚΛΩΣ/ΚΗΣ	ΥΦΑΝ/ΚΗΣ	ΒΑΦΙΚΗΣ ΠΛΕΚ/ΚΗΣ	ΠΡΟΓΡΑ-ΜΑΤΙΣΤΩΝ Η/Υ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΛΟΓ/ΡΙΟΥ	ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΣΥΝ/ΣΜΩΝ &ΓΕΩΡ.ΕΚΜ	ΑΝΘΟΚ/ΑΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΙΑΤΡΩΝ& ΕΡΓ/ΡΙΩΝ	ΟΔΟΝΤΟ-ΤΕΧΝΙΚΗΣ	ΒΟΗΘΩΝ ΝΟΣΟΚΟ-ΜΩΝ	ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤ	ΧΕΙΡΙΣΤΕ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧ/ΤΩΝ	ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ Ε.Ν.	ΤΑΞΗΣ %	ΤΑΞΗ ΑΡΙΘ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ					13.25	5.91	5.85	16.35	.75	1.89		3.21						100.00	174
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.				2.29	15.45	8.15	1.24	7.38		3.09	3.11	9.43	2.35					100.00	515
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.					14.17	11.63	1.50	8.35										100.00	106
ΗΠΕΙΡΟΣ				3.38	14.45	8.39	4.55	20.51		2.21		7.23						100.00	85
ΘΕΣΣΑΛΙΑ				2.88	8.79	8.52	.98	12.65		3.91	1.85	2.61		2.50				100.00	184
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ					8.84	7.91		6.74									1.86	100.00	43
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ				2.27	10.26	9.18		20.52		3.12	2.72	2.61		3.74			1.47	100.00	176
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ				2.99	12.67	7.10	2.09	17.47			3.41	3.34						100.00	143
ΑΤΤΙΚΗΣ	.06	.24	.16	5.05	15.27	10.24		1.31	.23	.21	2.54	10.02	2.96				.19	100.00	823
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ				2.62	12.70	9.65		16.68		4.32		4.15						100.00	118
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ				4.68	31.65	8.61	2.62						11.61	1.31	1.69		4.12	100.00	53
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ				9.62	27.45	18.18		4.55									2.27	100.00	57
ΚΡΗΤΗΣ				2.09	14.05	10.38		10.82		4.75	2.59	6.39				1.33		100.00	158
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	.02	.08	.05	3.19	14.47	9.26	1.07	8.74	.12	1.82	2.05	6.52	1.62	.45	.03	.08	.32	100.00	2639

ΠΙΝΑΚΑΣ 42. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ Γ' ΤΑΞΗΣ ΤΕ ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΔΕΣΜΗ Α	ΔΕΣΜΗ Β	ΔΕΣΜΗ Δ	ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ		..... ΤΟΜΕΑΣ... ΗΛ/ΓΙΚΟΣ- ΗΛ/ΝΙΚΟΣ		..... ΤΟΜΕΑΣ..... ΔΟΜΙΚΟΣ			.... ΤΟΜΕΑΣ... ΧΗΜΙΚΟΣ & ΜΕΤΑΛΛΟΥ		
				ΘΕΡΜΙΚ &ΨΥΚΤΙΚ ΕΓΚ/ΣΩΝ	ΒΙΟΜ/ΚΩΝ ΕΓΚ/ΣΕΩΝ &ΠΑΡ/ΓΗΣ	ΕΣΩΤ/ΚΩΝ ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚΑΤ/ΩΝ	ΗΛΕΚ/ΚΩΝ ΕΓΚ. ΚΑΙ ΑΥΤ/ΣΜΟΥ	ΣΥΓ/ΚΩΝ &ΥΔΡΑΥΛ ΕΡΓΩΝ	ΚΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΩΝ ΜΗΧ.ΑΡΧΙΤ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜ/ΩΝ	ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΛ- ΛΕΙΩΝ	Χ Ε Ρ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ	1.95	.24	1.69	.29	1.13	1.08	.47		1.77	.55			
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	1.11	1.53	1.27	1.12	.77	.80	.79	1.33	.78	.52		3.00	
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	.64		.94		1.78	2.33	.64		2.85		5.38		
ΗΠΕΙΡΟΣ	.16	.25	.90		.92	1.10	.93		.26				
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	.77	.12	1.68	.93	1.18	1.18	.79		.64	.70			
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.42	2.47	1.69	2.05	.71	2.28	1.49		1.06	1.79			
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	.12	.24	.60	1.02	1.11	.95	.94		1.36	1.56			
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1.23	.89	1.07	1.40	1.10	1.10	.71		1.58	.49	2.13	7.60	
ΑΤΤΙΚΗΣ	1.05	.98	.66	1.45	.91	.85	1.54	2.37	.54	1.29	1.21		1
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1.44	.90	1.18		1.11	.99	.89		1.62	1.19			
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	.25		.67		1.28	.89	.20		1.02	.96			
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	.36	.37	.32		1.45	.83	.62			3.92			
ΚΡΗΤΗΣ	1.16	3.50	.85	1.14	.88	.88	.69		1.78	1.54	4.84		1
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1

ΠΙΝΑΚΑΣ 42. (συνέχεια)

	..... ΤΟΜΕΑΣ..... ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ				..... ΤΟΜΕΑΣ..... ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ			ΤΟΜΕΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟ- ΡΙΚΗΣ	.....ΤΟΜΕΑΣ..... ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	
	ΔΙΑΚ/ΤΩΝ ΕΣΩΤΕ/ΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	ΣΥΝΤ/ΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ	ΨΗΦΙΔΟ- ΓΡΑΦΙΑΣ & ΥΑΛ/ΡΓΙΑΣ	ΚΛΩΣ/ΚΗΣ	ΥΦΑΝ/ΚΗΣ	ΒΑΦΙΚΗΣ ΠΛΕΚ/ΚΗΣ	ΠΡΟΓΡΑ- ΜΑΤΙΣΤΩΝ Η/Υ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΥΠΑΛ/ΛΩΝ ΛΟΓ/ΡΙΟΥ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ									.92	.64
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	3.24	2.72						.72	1.07	.88
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.									.98	1.26
ΗΠΕΙΡΟΣ								1.06	1.00	.91
ΘΕΣΣΑΛΙΑ								.90	.61	.92
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ									.61	.85
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ								.71	.71	.99
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ								.94	.87	.77
ΑΤΤΙΚΗΣ	1.18	1.50	3.21	3.21	3.21	3.21	3.2	1.58	1.05	1.11
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ								.82	.88	1.04
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								1.47	2.19	.93
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								3.01	1.90	1.96
ΚΡΗΤΗΣ								.65	.97	1.12
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 43. ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ Ε.Π.Λ., ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1989

	ΣΥΝΟΛΟ Α' ΤΑΞΗ	Β' ΤΑΞΗ .1ος	..2ος	...3ος	ΚΥΚΛΟΙ* ..4ος	..5ος	..6ος.	ΣΥΝΟΛΟ Β' ΤΑΞΗΣ	Γ' ΤΑΞΗ ΚΛΑΔΟΙ** ..1ος	..2ος	..3ος	..4ος	..5ος	..6ος	..7ος	..8ος	..9ος	..10ος	..11ος	..12ος	..13ος	..14ος	..15ος	..16ος	.17ος	ΣΥΝΟΛΟ Γ'ΤΑΞΗΣ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	380	62	43	249	22	58	15	449	61	35	14	38		92	91		12	76						11	430	1259
ΑΘΗΝΑΣ	871	203	105	404	93	169	90	1064	168	113	76	86	11	91	245	21	96	195	10		26	8	24	1170	3105
Δ. ΑΤΤΙΚΗ	560	107	53	194	59	98	49	560	62	30	46	33		77	87	23	38	88	12		18		24	538	1658
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	295	60	28	94	27	55	26	290	32	24	24	16		23	43	12	9	40						223	808
ΑΧΑΙΑΣ	208	48	21	110	21	47	8	255	48	8	16	30		23	72	8	21	77						303	766
ΔΡΑΜΑΣ	240	57	24	143	19	32	14	289	49	24	12	18		36	38		15	38					9	239	768
ΕΒΡΟΥ	338	29	15	171	11	45	19	290	39	17	19	14		54	76			41						260	888
ΗΜΑΘΙΑΣ	249	57	17	99	10	40	13	236	43	11	27	17		21	76	14	17	58					8	292	777
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	355	64	28	186	29	61		368	36	37	23	12		42	65	21	13	53	17		11		9	339	1062
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	244	42	19	140	19	38	10	268	29	31	15	13		31	56	12	24	29					15	255	767
ΚΑΒΑΛΑΣ	232	36	15	80	14	25	19	189	35	12	15	11		27	42	12	10	18			10		9	201	622
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	225	35	15	129	9	17		205	17	45	8	5		19	34		16	10						154	584
ΚΟΖΑΝΗΣ	190																								190
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	342	58	27	122	35	60	21	323	26	27	32	32		44	99	15	18	52	11	9	13		8	386	1051
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	221	43	15	110	13	20	22	223	20	13	9	13		22	49	18	12	29			7		19	211	655
ΠΕΛΛΑΣ	146	53	11	72	11	11	19	177	20	37	8	5		30	31		11	11					12	165	488
ΠΙΕΡΙΑΣ	341	60	34	171	27	41	27	360	33			20		76	102		16	44					12	303	1004
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	225	52	11	146	22	20	12	263	31	57	11	5		50	37	14	16	20			8			249	737
ΡΟΔΟΠΗΣ	140																								140
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	209	81	15	84	15	42	16	253	38		25	5		41	42	9		19					9	188	650
ΧΑΝΙΩΝ	291	19	19	142	47	53	12	292	19	54	16	18		30	64	8	15	60			9			293	876
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	6302	1166	515	2846	503	932	392	6354	806	575	396	391	11	829	1349	187	359	958	50	9	102	8	169	6199	18855

Πηγή:ΥΠΕΠΘ, Γραφείο Ε.Π.Λ.

* ΟΙ ΚΥΚΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ Β' ΤΑΞΗ ΕΙΝΑΙ :	
1. Ανθρωπος & Κοινωνια	5. Ηλεκτρολογια & Ηλεκτρονική Τεχνολογια
2. Υγεία, Φυσικές Επιστήμες & Κοινωνική Πρόνοια	6. Χημική Τεχνολογια & Τεχνολογια Πρωτογενούς Παραγωγής
3. Οικονομία & Διοίκηση	
4. Μηχανική Τεχνολογια	

** ΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ Γ' ΤΑΞΗ ΕΙΝΑΙ :		
1. Γ' Δέσμη	6. Ιατρικών Εργαστηρίων	12. Δομικών Εργων
2. Διοικητικών Υπηρεσιών - Γραμματέων	7. Κοινωνικής Πρόνοιας	13. Μηχανολογίας
3. Βιβλιοθηκονομίας	8. Δ' Δέσμη	14. Ηλεκτρολογίας
4. Πληροφορικής	9. Οικονομίας	15. Ηλεκτρονικής
5. Β' Δέσμη	10. Εφαρμοσμένων Τεχνών	16. Χημείας
	11. Α' Δέσμη	17. Γεωπονίας

ΠΙΝΑΚΑΣ 44. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΚΑΙ Γ' ΤΑΞΗΣ Ε.Π.Λ. ΚΑΤΑ ΚΥΚΛΟ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟ ΑΝΑ ΝΟΜΟ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1989

	Β' ΤΑΞΗ ΚΥΚΛΟΙ						ΣΥΝ.ΜΑΘΗΤ	Γ' ΤΑΞΗ ΚΛΑΔΟΙ														ΣΥΝ.ΜΑΘΗΤ
	1ος	2ος	3ος	4ος	5ος	6ος	Β' ΤΑΞΗΣ	1ος	2ος	3ος	4ος	5ος	6ος	7ος	8ος	9ος	10ος	11ος	12ος	13ος	14ος	15ος	16ος	17ος	Γ' ΤΑΞΗΣ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	13.81	9.58	55.46	4.90	12.92	3.34	100.00	14.19	8.14	3.26	8.84		21.40	21.16		2.79	17.67							2.56	100.00
ΑΘΗΝΑΣ	19.08	9.87	37.97	8.74	15.88	8.46	100.00	14.36	9.66	6.50	7.35	.94	7.78	20.94	1.79	8.21	16.67		.85		2.22	.68	2.05	100.00
Δ. ΑΤΤΙΚΗ	19.11	9.46	34.64	10.54	17.50	8.75	100.00	11.52	5.58	8.55	6.13		14.31	16.17	4.28	7.06	16.36		2.23		3.35		4.46	100.00
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	20.69	9.66	32.41	9.31	18.97	8.97	100.00	14.35	10.76	10.76	7.17		10.31	19.28	5.38	4.04	17.94							100.00
ΑΧΑΙΑΣ	18.82	8.24	43.14	8.24	18.43	3.14	100.00	15.84	2.64	5.28	9.90		7.59	23.76	2.64	6.93	25.41							100.00
ΔΡΑΜΑΣ	19.72	8.30	49.48	6.57	11.07	4.84	100.00	20.50	10.04	5.02	7.53		15.06	15.90		6.28	15.90							3.77	100.00
ΕΒΡΟΥ	10.00	5.17	58.97	3.79	15.52	6.55	100.00	15.00	6.54	7.31	5.38		20.77	29.23			15.77								100.00
ΗΜΑΘΙΑΣ	24.15	7.20	41.95	4.24	16.95	5.51	100.00	14.73	3.77	9.25	5.82		7.19	26.03	4.79	5.82	19.86							2.74	100.00
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	17.39	7.61	50.54	7.88	16.58		100.00	10.62	10.91	6.78	3.54		12.39	19.17	6.19	3.83	15.63		5.01		3.24			2.65	100.00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	15.67	7.09	52.24	7.09	14.18	3.73	100.00	11.37	12.16	5.88	5.10		12.16	21.96	4.71	9.41	11.37							5.88	100.00
ΚΑΒΑΛΑΣ	19.05	7.94	42.33	7.41	13.23	10.05	100.00	17.41	5.97	7.46	5.47		13.43	20.90	5.97	4.98	8.96				4.98			4.48	100.00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	17.07	7.32	62.93	4.39	8.29		100.00	11.04	29.22	5.19	3.25		12.34	22.08		10.39	6.49								100.00
ΚΟΖΑΝΗΣ																									
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	17.96	8.36	37.77	10.84	18.58	6.50	100.00	6.74	6.99	8.29	8.29		11.40	25.65	3.89	4.66	13.47		2.85	2.33	3.37			2.07	100.00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	19.28	6.73	49.33	5.83	8.97	9.87	100.00	9.48	6.16	4.27	6.16		10.43	23.22	8.53	5.69	13.74				3.32			9.00	100.00
ΠΕΛΛΑΣ	29.94	6.21	40.68	6.21	6.21	10.73	100.00	12.12	22.42	4.85	3.03		18.18	18.79		6.67	6.67							7.27	100.00
ΠΙΕΡΙΑΣ	16.67	9.44	47.50	7.50	11.39	7.50	100.00	10.89			6.60		25.08	33.66		5.28	14.52							3.96	100.00
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	19.77	4.18	55.51	8.37	7.60	4.56	100.00	12.45	22.89	4.42	2.01		20.08	14.86	5.62	6.43	8.03				3.21				100.00
ΡΟΔΟΠΗΣ																									
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	32.02	5.93	33.20	5.93	16.60	6.32	100.00	20.21		13.30	2.66		21.81	22.34	4.79		10.11							4.79	100.00
ΧΑΝΙΩΝ	6.51	6.51	48.63	16.10	18.15	4.11	100.00	6.48	18.43	5.46	6.14		10.24	21.84	2.73	5.12	20.48				3.07				100.00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	18.35	8.11	44.79	7.92	14.67	6.17	100.00	13.00	9.28	6.39	6.31	.18	13.37	21.76	3.02	5.79	15.45		.81	.15	1.65	.13	2.73	100.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 45. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ Ε.Π.Λ. ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΚΑΙ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΣΧΟΛ.ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΚΛΑΔΟΙ Γ' ΤΑΞΗΣ															
	1ος	2ος	3ος	4ος	5ος	6ος	7ος	8ος	9ος	10ος	11ος	12ος	13ος	14ος	15ος	16ος	17ος	ΣΥΝΟΛ
ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	1.09	.88	.51	1.40		1.60	.97		.48	1.14							.94	1.00
ΑΘΗΝΑΣ	1.10	1.04	1.02	1.17	5.30	.58	.96	.59	1.42	1.08	1.06		1.35	5.30	.75	1.00
Δ. ΑΤΤΙΚΗ	.89	.60	1.34	.97		1.07	.74	1.42	1.22	1.06	2.77		2.03		1.64	1.00
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	1.10	1.16	1.68	1.14		.77	.89	1.78	.70	1.16								1.00
ΑΧΑΙΑΣ	1.22	.28	.83	1.57		.57	1.09	.88	1.20	1.64								1.00
ΔΡΑΜΑΣ	1.58	1.08	.79	1.19		1.13	.73		1.08	1.03							1.38	1.00
ΕΒΡΟΥ	1.15	.70	1.14	.85		1.55	1.34			1.02								1.00
ΗΜΑΘΙΑΣ	1.13	.41	1.45	.92		.54	1.20	1.59	1.01	1.29							1.00	1.00
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	.82	1.18	1.06	.56		.93	.88	2.05	.66	1.01	6.22		1.97		.97	1.00
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	.87	1.31	.92	.81		.91	1.01	1.56	1.63	.74					2.16	1.00
ΚΑΒΑΛΑΣ	1.34	.64	1.17	.87		1.00	.96	1.98	.86	.58			3.02		1.64	1.00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	.85	3.15	.81	.51		.92	1.01		1.79	.42								1.00
ΚΟΖΑΝΗΣ																		
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	.52	.75	1.30	1.31		.85	1.18	1.29	.81	.87	3.53	16.06	2.05		.76	1.00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	.73	.66	.67	.98		.78	1.07	2.83	.98	.89			2.02		3.30	1.00
ΠΕΛΛΑΣ	.93	2.42	.76	.48		1.36	.86		1.15	.43					2.67	1.00
ΠΙΕΡΙΑΣ	.84			1.05		1.88	1.55		.91	.94					1.45	1.00
ΡΕΘΥΜΝΗΣ	.96	2.47	.69	.32		1.50	.68	1.86	1.11	.52			1.95			1.00
ΡΟΔΟΠΗΣ																		
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	1.55		2.08	.42		1.63	1.03	1.59		.65					1.76	1.00
ΧΑΝΙΩΝ	.50	1.99	.85	.97		.77	1.00	.91	.88	1.33			1.87			1.00
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 46. ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΠΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΣΥΝΟΛΟ	Β' ΤΑΞΗ			ΚΥΚΛΟΙ			ΣΥΝΟΛΟ	Γ' ΤΑΞΗ			ΚΛΑΔΟΙ															
	Α' ΤΑΞΗ	1ος.	2ος.	3ος.	4ος.	5ος.	6ος.	Β' ΤΑΞΗΣ	1ος.	2ος.	3ος.	4ος.	5ος.	6ος.	7ος.	8ος.	9ος.	10ος.	11ος.	12ος.	13ος.	14ος.	15ος.	16ος
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	950	122	54	394	44	102	52	768	123	53	46	43		117	156	12	25	97				10		
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ	1091	234	90	528	77	153	59	1141	132	85	58	54		169	274	35	57	166		17		11		
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ	190																							
ΗΠΕΙΡΟΣ	244	42	19	140	19	38	10	268	29	31	15	13		31	56	12	24	29						
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	776	174	57	335	59	119	37	781	81	72	65	42		104	175	24	34	81		11	9	13		
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ																								
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	588	110	64	359	43	105	23	704	109	43	30	68		115	163	8	33	153						
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ																								
ΑΤΤΙΚΗ	1726	370	186	692	179	322	165	1914	262	167	146	135	11	191	375	56	143	323		22		44	8	
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	221	43	15	110	13	20	22	223	20	13	9	13		22	49	18	12	29				7		
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ																								
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ																								
ΚΡΗΤΗ	516	71	30	288	69	73	24	555	50	111	27	23		80	101	22	31	80				17		
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	6302	1166	515	2846	503	932	392	6354	806	575	396	391	11	829	1349	187	359	958		50	9	102	8	

ΠΙΝΑΚΑΣ 47. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΕΠΛ, ΚΑΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89

	ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΠΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-89																							
	ΣΥΝΟΛΟ	Β' Τ Α Ξ Η Κ Υ Κ Λ Ο Ι						ΣΥΝΟΛΟ	Γ' Τ Α Ξ Η Κ Λ Α Δ Ο Ι															
	Α' ΤΑΞΗ	1ος	2ος	3ος	4ος	5ος	6ος	Β' ΤΑΞΗΣ	1ος	2ος	3ος	4ος	5ος	6ος	7ος	8ος	9ος	10ος	11ος	12ος	13ος	14ος	15ος	16ος
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	950	15.89	7.03	51.30	5.73	13.28	6.77	768	17.57	7.57		6.57	6.14		16.71	22.29	1.71	3.57	13.86				1.43	
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ	1091	20.51	7.89	46.28	6.75	13.41	5.17	1141	12.01	7.73		5.28	4.91		15.38	24.93	3.18	5.19	15.10		1.55		1.00	
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ	190																							
ΗΠΕΙΡΟΣ	244	15.67	7.09	52.24	7.09	14.18	3.73	268	11.37	12.16		5.88	5.10		12.16	21.96	4.71	9.41	11.37					
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	776	22.28	7.30	42.89	7.55	15.24	4.74	781	11.13	9.89		8.93	5.77		14.29	24.04	3.30	4.67	11.13		1.51	1.24	1.79	
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ																								
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	588	15.63	9.09	50.99	6.11	14.91	3.27	704	14.87	5.87		4.09	9.28		15.69	22.24	1.09	4.50	20.87					
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ																								
ΑΤΤΙΚΗ	1726	19.33	9.72	36.15	9.35	16.82	8.62	1914	13.57	8.65		7.56	6.99	.57	9.89	19.42	2.90	7.41	16.73		1.14		2.28	.41
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	221	19.28	6.73	49.33	5.83	8.97	9.87	223	9.48	6.16		4.27	6.16		10.43	23.22	8.53	5.69	13.74				3.32	
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ																								
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ -																								
ΚΡΗΤΗ	516	12.79	5.41	51.89	12.43	13.15	4.32	555	9.23	20.48		4.98	4.24		14.76	18.63	4.06	5.72	14.76				3.14	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	6302	18.35	8.11	44.79	7.92	14.67	6.17	6354	13.00	9.28		6.39	6.31	.18	13.37	21.76	3.02	5.79	15.45		.81	.15	1.65	.13

ΠΙΝΑΚΑΣ 48. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΠΛ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1988-1989

	Γ' ΤΑΞΗ										ΚΛΑΔΟΙ						ΣΥΝ.ΜΑΘΗΤ
	1ος	2ος	3ος	4ος	5ος	6ος	7ος	8ος	9ος	10ος	11ος	12ος	13ος	14ος	15ος	16ος	17ος	Γ' ΤΑΞΗΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	1.35	.82		1.03	.97		1.25	1.02	.57	.62	.90				.87		.94	1.00
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ	.92	.83		.83	.78		1.15	1.15	1.06	.90	.98		1.92		.61		1.37	1.00
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ																		
ΗΠΕΙΡΟΣ	.87	1.31		.92	.81		.91	1.01	1.56	1.63	.74						2.16	1.00
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	.86	1.07		1.40	.91		1.07	1.10	1.09	.81	.72		1.87	8.52	1.09		.86	1.00
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ																		
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1.14	.63		.64	1.47		1.17	1.02	.36	.78	1.35						.55	1.00
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ																		
ΑΤΤΙΚΗ	1.04	.93		1.18	1.11	3.21	.74	.89	.96	1.28	1.08		1.41		1.38	3.21	.91	1.00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	.73	.66		.67	.98		.78	1.07	2.83	.98	.89				2.02		3.30	1.00
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ																		
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ																		
ΚΡΗΤΗ	.71	2.21		.78	.67		1.10	.86	1.35	.99	.96				1.91			1.00
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.00	1.00		1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00		1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ΠΙΝΑΚΑΣ 49. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΤΑΞΗΣ ΤΕΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ISCO

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛ ...1..	ΔΙΟΙΚΗΤ ΕΠΑΓΓΕΛ ...2..	ΥΠΑΛΛΗΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ...3..	ΠΩΛΗΤΕΣ ...4..	ΕΡΓΑΖΟΜ ΣΕ ΥΠΗΡ ...5..	ΓΕΩΡΓΟΙ ...6..	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ Ι ...7..	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ ...8..	ΟΙΚΟΔΟΜ ΤΥΠΟΓ ...9..	ΣΥΝΛΟ κλΜΑΘΗΤΩΝ ΤΕΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ				14				168		182
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.								1239	6	1245
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.								239	29	268
ΗΠΕΙΡΟΥ								199		199
ΘΕΣΣΑΛΙΑ								427		427
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ								62	8	70
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ								190		190
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ								340		340
ΑΤΤΙΚΗΣ	21		75	12		20		3420	45	3593
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ								284		284
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								59		59
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								131	12	143
ΚΡΗΤΗΣ								242		242
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	21		75	26		20		7000	100	7242

ΠΙΝΑΚΑΣ 50. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΤΑΞΗΣ ΤΕΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ISCO

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛ ...1..	ΔΙΟΙΚΗΤ ΕΠΑΓΓΕΛ ...2..	ΥΠΑΛΛΗΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ...3..	ΠΩΛΗΤΕΣ ...4..	ΕΡΓΑΖΟΜ ΣΕ ΥΠΗΡ ...5..	ΓΕΩΡΓΟΙ ...6..	ΒΙΟΜ/ΚΟΙ ΕΡΓΑΤ Ι ...7..	ΒΙΟΜ/ΚΟΙ ΕΡΓΑΤ ΙΙ ...8..	ΟΙΚΟΔΟΜ ΤΥΠΟΓκλ ...9..	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΕΣ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ				7.69				92.31		182
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.								99.52	.48	1245
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.								89.18	10.82	268
ΗΠΕΙΡΟΥ								100.00		199
ΘΕΣΣΑΛΙΑ								100.00		427
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ								88.57	11.43	70
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ								100.00		190
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ								100.00		340
ΑΤΤΙΚΗΣ	.58		2.09	.33			.56	95.19	1.25	3593
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ								100.00		284
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								100.00		59
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ								91.61	8.39	143
ΚΡΗΤΗΣ								100.00		242
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	.29		1.04	.36			.28	96.66	1.38	7242

ΠΙΝΑΚΑΣ 51. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΕΛ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ISCO

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛ ...1..	ΔΙΟΙΚΗΤ ΕΠΑΓΓΕΛ ..2..	ΥΠΑΛΛΗΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ...3..	ΠΩΛΗΤΕΣ ...4..	ΕΡΓΑΖΟΜ ΣΕ ΥΠΗΡ ...5..	ΓΕΩΡΓΟΙ ....6..	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ Ι ...7..	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ ...8..	ΟΙΚΟΔΟΜ ΤΥΠ/ΦΟΙ Κ.Λ.Π. ...9..	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ	56		334			433		448	83	1354
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	671		1334			763	72	1298	145	4283
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.			275			105	26	468	67	941
ΗΠΕΙΡΟΣ	62		225			234		241	5	767
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	94		372			357	7	590	46	1466
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	8		72			29		202	22	333
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	138		383			465	6	549	96	1637
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	48		327			330	20	443	61	1229
ΑΤΤΙΚΗΣ	1186		2516			353	153	2937	303	7448
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	49		295			248		336	64	992
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	91		240	9		14		117	20	491
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	13		316			26		157	35	547
ΚΡΗΤΗΣ	122		419			287	34	411	100	1373
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	2538		7108	9		3644	318	8197	1047	22861

ΠΙΝΑΚΑΣ 52. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΕΛ Γ' ΤΑΞΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ISCO

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛ ..1..	ΔΙΟΙΚΗΤ ΕΠΑΓΓΕΛ ...2..	ΥΠΑΛΛΗΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ...3..	ΠΩΛΗΤΕΣ ...4..	ΕΡΓΑΖΟΜ ΣΕ ΥΠΗΡ ...5..	ΓΕΩΡΓΟΙ ...6..	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ Ι ...7..	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ ...8..	ΟΙΚΟΔΟΜ ΤΥΠ/ΦΟΙ Κ.Λ.Π. ...9..	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚΗ	4.14		24.67			31.98		33.09	6.13	1354
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	15.67		31.15			17.81	1.68	30.31	3.39	4283
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.			29.22			11.16	2.76	49.73	7.12	941
ΗΠΕΙΡΟΣ	8.08		29.34			30.51		31.42	.65	767
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	6.41		25.38			24.35	.48	40.25	3.14	1466
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	2.40		21.62			8.71		60.66	6.61	333
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	8.43		23.40			28.41	.37	33.54	5.86	1637
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	3.91		26.61			26.85	1.63	36.05	4.96	1229
ΑΤΤΙΚΗΣ	15.92		33.78			4.74	2.05	39.43	4.07	7448
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	4.94		29.74			25.00		33.87	6.45	992
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	18.53		48.88	1.83		2.85		23.83	4.07	491
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2.38		57.77			4.75		28.70	6.40	547
ΚΡΗΤΗΣ	8.89		30.52			20.90	2.48	29.93	7.28	1373
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	11.10		31.09	.04		15.94	1.39	35.86	4.58	22861

ΠΙΝΑΚΑΣ 53. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΠΛ Γ' ΤΑΞΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ISCO

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ ....1.....	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ ....2.....	ΥΠΑΛΛΗΛ ΤΑΦΕΙΟ ....3.....	ΠΩΛΗΤΕΣ ....4.....	ΕΡΓΑΖΟΜΕ ΣΕ ΥΠΗΡΕ ....5.....	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ ....6.....	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ ....7.....	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ Ι ....8.....	ΟΙΚΟΔΟΜΟ ΤΥΠΟΓΡΑ ....9...	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	142	111			18			10		281
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ	226	178			41			28		473
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ										
ΗΠΕΙΡΟΣ	55	58			15					128
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	138	161			17			33		349
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ										
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	148	81			11					240
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ										
ΑΤΤΙΚΗ	345	369			48		8	66		836
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	34	40			19			7		100
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ										
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ										
ΚΡΗΤΗ	111	160						17		288
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	1199	1158			169		8	161		2695

ΠΙΝΑΚΑΣ 54. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΠΛ Γ' ΤΑΞΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ISCO

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ	ΥΠΑΛΛΗΛΛ ΤΑΦΕΙΟ	ΠΩΛΗΤΕΣ	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣ	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ	ΒΙΟΜΗΧΑΝ Ι ΕΡΓΑΤ ΙΙ	ΟΙΚΟΔ. ΤΥΠΟΓΦ.	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ
	....1.....	.....2...	....3...	....4...	.....5.....	.....6...	....7...	....8...	....9...	
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	50.53		39.50		6.41			3.56		281
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ	47.78		37.63		8.67			5.92		473
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ										
ΗΠΕΙΡΟΣ	42.97		45.31		11.72					128
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	39.54		46.13		4.87			9.46		349
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ										
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	61.67		33.75		4.58					240
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ										
ΑΤΤΙΚΗ	41.27		44.14		5.74		.96	7.89		836
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	34.00		40.00		19.00			7.00		100
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ										
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ										
ΚΡΗΤΗ	38.54		55.56					5.90		288
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	44.49		42.97		6.27		.30	5.97		2695

ΠΙΝΑΚΑΣ 55. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΕΛ(Γ'ΤΑΞ),ΤΕΣ(Β'ΤΑΞ),ΕΠΛ(Γ'ΤΑΞ) ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ISCO

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛ ...1.....	ΔΙΟΙΚΗΤ ΕΠΑΓΓΕΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ .....2.....3.....	ΠΩΛΗΤΕΣ ..4.....	ΕΡΓΑΖΟΜΕ ΣΕ ΥΠΗΡΕ .....5.....	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ .....6.....	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ Ι ..7.....	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ .8.....	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠ/ΦΟΙ .....9...	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	198	445	14		451		626	83	1817
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ	897	1512			804	72	2565	151	6001
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ		275			105	26	707	96	1209
ΗΠΕΙΡΟΣ	117	283			249		440	5	1094
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	232	533			374	7	1050	46	2242
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	8	72			29		264	30	403
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	286	464			476	6	739	96	2067
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	48	327			330	20	783	61	1569
ΑΤΤΙΚΗ	1552	2960	12		401	181	6423	348	11877
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	83	335			267		627	64	1376
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	91	240	9		14		176	20	550
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	13	316			26		288	47	690
ΚΡΗΤΗ	233	579			287	34	670	100	1903
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	3758	8341	35		3813	346	15358	1147	32798

ΠΙΝΑΚΑΣ 56. ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ	ΥΠΑΛΛΗΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΠΩΛΗΤΕΣ	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣ	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ Ι	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦ	ΣΤΡΑΤΙΩΤ	ΣΥΝΟΛΟ
	....1.....2...		....3...	....4...	.....5.....6...		....7...	....8...	....9...		
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ ΘΡΑΚΗ	16125	1837	12723	15717	18371	104373	18031	11091	24494	2449	225212
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	68788	11363	50962	68244	44362	182415	57970	55589	76477	2313	618484
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	8913	612	5171	6736	5035	30414	14765	9866	10682	68	92262
ΗΠΕΙΡΟΣ	11907	953	7076	8369	10886	42933	4831	6804	13880	476	108116
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	24562	2790	13336	23134	19187	104509	17418	21841	31162	2109	260049
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	4967	408	5715	5715	10886	31775	1157	4831	8505		73959
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	23610	4150	16738	19800	18235	115872	12655	14288	23610	1089	250047
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	15241	2586	10750	12043	15717	64638	14697	15649	25923	272	177516
ΑΤΤΙΚΗ	226913	40416	205821	166766	135400	20004	91718	145197	176972	13336	1222543
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	13132	2177	12111	14561	14424	93759	8981	13472	26127		198745
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	7212	612	6124	6872	8301	16670	2586	4831	9049	2313	64570
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	7689	1021	8165	10274	18507	8845	2790	6872	15037	476	79675
ΚΡΗΤΗ	16194	2177	13200	14424	17146	79199	5035	11567	21773	476	181191
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	445253	71102	367892	372655	336457	895406	252634	321898	463691	25377	3552369

Πηγή: Αδημοσίευτα στοιχεία από την έρευνα " Το Φαινόμενο της Μακροχρόνιας Ανεργίας στην Ελλάδα", Ι.Π.Α., Εκδόσεις ΟΑΕΔ, 1991

ΠΙΝΑΚΑΣ 57. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ ....1.....	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ .....2...	ΥΠΑΛΛΗΛΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ....3...	ΠΩΛΗΤΕΣ ....4...	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣ .....5.....	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ .....6...	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ ....7...	ΒΙΟΜΗΧΑΝ Ι ΕΡΓΑΤ ΙΙ ....8...	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦ ....9...	ΣΤΡΑΤΙΩΤ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧ/ΝΩΝ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚ	7.16	.82	5.65	6.98	8.16	46.34	8.01	4.92	10.88	1.09	225212
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	11.12	1.84	8.24	11.03	7.17	29.49	9.37	8.99	12.37	.37	618484
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	9.66	.66	5.60	7.30	5.46	32.96	16.00	10.69	11.58	.07	92262
ΗΠΕΙΡΟΣ	11.01	.88	6.54	7.74	10.07	39.71	4.47	6.29	12.84	.44	108116
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	9.45	1.07	5.13	8.90	7.38	40.19	6.70	8.40	11.98	.81	260049
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	6.72	.55	7.73	7.73	14.72	42.96	1.56	6.53	11.50		73959
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	9.44	1.66	6.69	7.92	7.29	46.34	5.06	5.71	9.44	.44	250047
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	8.59	1.46	6.06	6.78	8.85	36.41	8.28	8.82	14.60	.15	177516
ΑΤΤΙΚΗ	18.56	3.31	16.84	13.64	11.08	1.64	7.50	11.88	14.48	1.09	1222543
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗ	6.61	1.10	6.09	7.33	7.26	47.18	4.52	6.78	13.15		198745
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	11.17	.95	9.48	10.64	12.86	25.82	4.00	7.48	14.01	3.58	64570
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	9.65	1.28	10.25	12.89	23.23	11.10	3.50	8.63	18.87	.60	79675
ΚΡΗΤΗ	8.94	1.20	7.29	7.96	9.46	43.71	2.78	6.38	12.02	.26	181191
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	12.53	2.00	10.36	10.49	9.47	25.21	7.11	9.06	13.05	.71	3552369

ΠΙΝΑΚΑΣ 58. ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ .....1.....	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ .....2...	ΥΠΑΛΛΗΛΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ....3...	ΠΩΛΗΤΕΣ ....4...	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣ .....5.....	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ .....6...	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ ....7...	ΒΙΟΜΗΧΑΝ I ΕΡΓΑΤ ....8...	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦ ....9...	ΣΤΡΑΤΙΩΤ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚ	408	680	272	476	816	1633	544	2994			7825
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	1293	1429	953	1225	476	3470	1769	5307			15921
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	68				68	1157	136	476			1905
ΗΠΕΙΡΟΣ	204	68			136	408	408	953			2177
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	340	408	68	408	340	340	340	1157			3402
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	136	272	68	544				204			1225
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	204	544	136	544	204	816	204	1837			4491
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	136	272	68	408	1769	748	476	1157			5035
ΑΤΤΙΚΗ	8165	7825	4899	5443	136	4082	6396	10682			47628
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗ	272	204	204	476	68	340	340	1089			2994
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	272	272		340		68		544			1497
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	204	408		272	68		68	272			1293
ΚΡΗΤΗ	136	680	136	340	68	136	68	544		68	2177
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	11838	13062	6804	10476	4149	13198	10749	27216		68	97570

Πηγή: Αδημοσίευτα στοιχεία από την έρευνα " Το Φαινόμενο της Μακροχρόνιας Ανεργίας στην Ελλάδα", Ι.Π.Α., Εκδόσεις ΟΑΕΔ, 1991

ΠΙΝΑΚΑΣ 59. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ .....1.....	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ .....2...	ΥΠΑΛΛΗΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ....3...	ΠΩΛΗΤΕΣ ....4...	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣ .....5.....	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ .....6...	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ ....7...	ΒΙΟΜΗΧΑΝ Ι ΕΡΓΑΤ ΙΙ ....8...	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦ ....9...	ΣΤΡΑΤΙΩ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚ. ΘΡΑΚ	5.21		8.69	3.48	6.08	10.43	20.87	6.95	38.26		7825
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	8.12		8.98	5.99	7.69	2.99	21.80	11.11	33.33		15921
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	3.57					3.57	60.73	7.14	24.99		1905
ΗΠΕΙΡΟΣ	9.37		3.12			6.25	18.74	18.74	43.78		2177
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	9.99		11.99	2.00	11.99	9.99	9.99	9.99	34.01		3402
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	11.10		22.20	5.55	44.41				16.65		1225
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	4.54		12.11	3.03	12.11	4.54	18.17	4.54	40.90		4491
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	2.70		5.40	1.35	8.10	35.13	14.86	9.45	22.98		5035
ΑΤΤΙΚΗ	17.14		16.43	10.29	11.43	.29	8.57	13.43	22.43		47628
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	9.08		6.81	6.81	15.90	2.27	11.36	11.36	36.37		2994
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	18.17		18.17		22.71		4.54		36.34		1497
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	15.78		31.55		21.04	5.26		5.26	21.04		1293
ΚΡΗΤΗ	6.25		31.24	6.25	15.62	3.12	6.25	3.12	24.99	3.12	2177
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	12.13		13.39	6.97	10.74	4.25	13.53	11.02	27.89	.07	97570

ΠΙΝΑΚΑΣ 60. ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ	ΥΠΑΛΛΗΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	ΠΩΛΗΤΕΣ	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣ	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ Ι	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦ	"ΣΤΡΑΤΙΩ	"ΣΥΝΟΛΟ
	....1.....	.....2...	....3...	....4...	.....5.....	.....6...	....7...	....8...	....9...		
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. ΘΡΑΚ	16533	1837	13403	15989	18847	105189	19664	11635	27488	2449	233037
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	70081	11363	52391	69197	45587	182891	61440	57358	81784	2313	634405
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	8981	612	5171	6736	5035	50482	15922	10002	11158	68	94167
ΗΠΕΙΡΟΣ	12111	953	7144	8369	10886	43069	5239	7212	14833	476	110293
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	24902	2790	13744	23202	19595	104849	17758	22181	32319	2109	263451
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	5103	408	5987	5783	11430	31775	1157	4831	8709		75184
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	23814	4150	17282	19936	18779	116076	13471	14492	25447	1089	254538
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	15377	2586	11022	12111	16125	66407	15445	16125	27080	272	182551
ΑΤΤΙΚΗ	235078	40416	213646	171665	140843	20140	95800	151593	187654	13336	1270171
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	13404	2177	12315	14765	14900	93827	9321	13812	27216		201739
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	7484	612	6396	6872	8641	16670	2654	4831	9593	2313	66067
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	7893	1021	8573	10274	18779	8913	2790	6940	15309	476	80968
ΚΡΗΤΗ	16330	2177	13880	14560	17486	79267	5171	11635	22317	544	183368
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	457091	71102	380954	379459	346933	899555	265832	332647	490907	25445	3649939

ΠΙΝΑΚΑΣ 61. ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΟΥ ΤΡΟΦΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ ....1.....	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ ....2...	ΥΠΑΛΛΗΛΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ....3...	ΠΩΛΗΤΕΣ ....4...	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣ .....5.....	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ .....6...	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ I ....7...	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ II ....8...	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦ ....9...	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. ΘΡΑΚ	16125	12723	15717	104373	18031	11091	24494	202554		
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	68788	50962	68244	182415	57970	55589	76477	560445		
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	8913	5171	6736	30414	14765	9866	10682	86547		
ΗΠΕΙΡΟΣ	11907	7076	8369	42933	4831	6804	13880	95800		
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	24562	13336	23134	104509	17418	21841	31162	235962		
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	4967	5715	5715	31775	1157	4831	8505	62665		
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	23610	16738	19800	115872	12655	14288	23610	226573		
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	15241	10750	12043	64638	14697	15649	25923	158941		
ΑΤΤΙΚΗ	226913	205821	166766	20004	91718	145197	176972	1033391		
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	13132	12111	14561	93759	8981	13472	26127	182143		
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	7212	6124	6872	16670	2586	4831	9049	53344		
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	7689	8165	10274	8845	2790	6872	15037	59672		
ΚΡΗΤΗ	16194	13200	14424	79199	5035	11567	21773	161392		
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	445253	367892	372655	895406	252634	321898	463691	3119429		

ΠΙΝΑΚΑΣ 62. ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

	ΕΠΙΣΤΗΜ ΕΠΑΓΓΕΛΜ ....1.....	ΔΙΟΙΚΗΤ ΔΙΕΥΘΥΝΤ .....2...	ΥΠΑΛΛΗΛΛ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ....3...	ΠΩΛΗΤΕΣ ....4...	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣ .....5.....	ΓΕΩΡΓΟΙ κλπ .....6...	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤΕΣ Ι ....7...	ΒΙΟΜΗΧΑΝ ΕΡΓΑΤ ΙΙ ....8...	ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦ ....9...	ΣΥΝΟΛ(
ΑΝΑΤ. Μ/ΚΕΔ. ΘΡΑΚ	408	680	272		816	1633	544	2994	7347	
ΚΕΝΤΡΙ'.Η ΜΑΚΕΔ.	1293	1429	953		476	3470	1769	5307	14697	
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔ.	68				68	1157	136	476	1905	
ΗΠΕΙΡΟΣ	204	68			136	408	408	953	2177	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	340	408	68		340	340	340	1157	2993	
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	136	272	68					204	680	
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	204	544	136		204	816	204	1837	3945	
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	136	272	68		1769	748	476	1157	4626	
ΑΤΤΙΚΗ	8165	7825	4899		136	4082	6396	10682	42185	
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	272	204	204		68	340	340	1089	2517	
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	272	272				68		544	1156	
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	204	408			68		68	272	1020	
ΚΡΗΤΗ	136	680	136		68	136	68	544	1768	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	11838	13062	6804		4149	13198	10749	27216	87016	

ΠΙΝΑΚΑΣ 63. ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΑΝΑ ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ Ε.Π.Λ. 1989-1990

	Τ Μ Η Μ Α Τ Α Ε Ι Δ Ι Κ Ε Υ Σ Η Σ									
	ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΟΙ/ΣΗΣ ΚΛΑΔ. 2	ΠΡΟΓΡ/ ΤΙΣΤΗΣ ΚΛΑΔ.4	ΕΠΙΜ/ΤΗΣ ΠΡΟΝ/ΑΣ ΚΛΑΔ. 7	ΣΤΕΛ/ΟΣ ΟΙΚ.ΥΠΗΡ ΚΛΑΔ. 9	ΓΡΑΦΙ- ΣΤΑΣ ΚΛΑΔ.10	ΜΗΧ/ΚΟΣ ΑΥΤ/ΤΩΝ ΚΛΑΔ.13	ΗΛ/ΛΟΓΟΣ ΓΕΝ.ΕΦΑΡ ΚΛΑΔ.14	ΤΕΧ/ΚΟΣ ΗΛ.ΕΦΑΡ ΚΛΑΔ.15	ΓΕΩΡ/ΚΕΣ ΕΙΔ/ΤΕΣ ΚΛΑΔ.17	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ		7	15			6				28
ΑΙΓΑΛΕΩ		13	13					13	12	51
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ	9	12	14		8					43
ΠΕΙΡΑΙΑ		14	5							19
ΚΟΡΥΔΑΛΟΥ		15	15		5					35
ΑΘΗΝΑΣ	15	15	8		10					48
ΠΑΤΡΑΣ		10	7		11					28
ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗΣ		13	9							22
ΚΑΒΑΛΑΣ		12	15							27
ΔΡΑΜΑΣ		6								6
ΒΕΡΟΙΑΣ		22								22
ΕΔΕΣΣΑΣ			9							9
ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ			10							10
ΤΡΙΚΑΛΩΝ			8							8
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	10		11							21
ΒΟΛΟΥ	12	13				4	5	8		42
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ										
ΑΓΡΙΝΙΟΥ										
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ										
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	10	8	11							29
ΧΑΝΙΩΝ										
ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ										
ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΑΣ										
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	9	23	16	10	9	13		13		93
ΖΑΚΥΝΘΟΥ										
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	65	183	166	10	43	23	5	34	12	541

ΠΗΓΗ: ΥΠ.Ε.Π.Θ, Γραφείο Ε.Π.Λ.